

**Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан
аграрлық-техникалық университеті**

**Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан
аграрлық-техникалық
университетіне 50 жыл:
ЖЫЛДАР. ТҰЛҒАЛАР.
ЖЕТІСТІКТЕР.
(1963 - 2013)**

ОӘЖ: 378.4(574.1)

КБЖ: 74.58

Ж 36

Бас редактор: Қ.Қ. Бозымов, а.-ш. ғыл. д-ры, профессор

Редакция алқасы:

**Таубаев Ө.Б., Серғалиев Н.Х., Губашев Н.М., Султанов А.Ұ., Траисов Б.Б.,
Көшәлиев Қ.Ж., Габдуалиева Р.С., Монтаев С.А., Бакушев А.А.,
Рахимғалиева С.Ж., Есенаманова А.Б., Ержақыпов М.С., Ахметова А.Ж.,
Мұханбетқалиев А.С., Төлепов Н.Ж.**

Ж 36 Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университетіне 50 жыл: ЖЫЛДАР. ТҰЛҒАЛАР. ЖЕТІСТІКТЕР (1963 - 2013) – Орал, 2013. –346 б.

ISBN 978-601-7352-33-2

Кітап Қазақстан Республикасы мен еліміздің батыс өңіріндегі ірі аграрлық-техникалық білім ордасы - Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университетінің 50-жылдық қалыптасу және даму тарихы, қазіргі ахуалы және болашақтағы даму перспективалары туралы баяндайды. Батыс Қазақстандағы жоғары аграрлық және техникалық білім беру тарихына, оның бүгінгісі мен болашағына қызығушылық білдіруші барша оқырман қауымға арналған.

ОӘЖ: 378.4(574.1)

КБЖ: 74.58

Ж 36

ISBN 978-601-7352-33-2

**© РМК «Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан
аграрлық-техникалық университеті», 2013**

*Қазақстан Республикасы Білім және
ғылым министрі
Бaqытжан Тұрсынұлы ЖҰМАҒҰЛОВТЫҢ
Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан
аграрлық-техникалық университетінің
құрылғанына 50 жыл толу мерейтойына
орай құттықтауы*

**Құрметті Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан
аграрлық-техникалық университетінің профессор-оқытушылары,
магистранттары, студенттері мен қызметкерлері!**

Сіздерді еліміздегі іргелі оқу орындарының бірі - Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университетінің құрылғанына 50 жыл толған мерейлі мерекесімен құттықтаймын!

Қазақ даласына білім дәнін себуші ұлы реформатор Жәңгір хан есімін иеленген білім ордасы жарты ғасыр ішінде білім мен ғылымды ұштастырған қуатты орталыққа айналды. Кешегі кеңестік дәуірде де, бүгінгі тәуелсіздік туын желбіреткен егеменді еліміздің өркендеуі жолында жемісті еңбек етіп жатқан бәсекеге қабілетті ғалымдарыңыз бен университет түлектері тек батыс өңірінде ғана емес, Қазақстанның барлық аймақтарында, шетелдерде түрлі салаларда өздерін тәрбиелеп, өмірге жолдама берген қасиетті қара шаңырақтың мерейін үстем етуде.

Елбасымыз Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың ұлттың интеллектуалды дамуының үш маңызды аспектісін - білім, ғылым және инновацияны атап өтіп, Қазақстанды әлемдік деңгейдегі білім орталығына айналдыру міндетін алға қойғаны белгілі. Осы орайда Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университетінің заман талабына сай қарқынды дамып келе жатқандығын атап айтқанымыз жөн. Университет Орталық Азия мемлекеттерінің ішінде ең алғашқы болып Еуропалық жоғары білім кеңістігіне қосылды және Болон процесінің мүшесі атанды, ИСО 9001, ИСО 14001 халықаралық сапа жүйесіне сәйкестігін растайтын сертификатқа ие болды, халықаралық ұйымдардың «Іскерлік тәжірибедегі жоғары сапасы үшін» алтын медалімен, «Ғаламдық Сапаның алға басуына сіңірген еңбегі үшін» алтын сертификатымен, Қазақстан Республикасы Президентінің Әкімшілігі жетекшісінің Алғыс хаттарымен марапатталды, ғылым мен өндірісті әлемнің бірқатар елдеріндегі жетекші оқу орындарымен және ғылыми орталықтарымен тығыз қарым-қатынас орнатып, мамандар даярлау мен ғылыми жобаларды жүзеге асыру жолында ынтымақтаса жұмыс істеп келеді.

Бұл – жарты ғасырлық тарихы бар оқу орнының қалыптасып, дамуына өз үлесін қосқан университет ұжымының, өз ісіне шын берілген жандардың нәтижелі еңбегінің жемісі, жылдар бойы жинақтаған бай тәжірибесінің жарқын көрінісі, маңдай терінің өтеуі.

Университет ұжымына шығармашылық шабыт, жемісті еңбек, жаңа табыстар және отбасы бақытын тілеймін!

Б.Т. ЖҰМАҒҰЛОВ,
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрі

*Поздравление Министра образования и науки Республики Казахстан
Жумагулова Бакытжана Турсыновича с 50-летним юбилеем Западно-
Казахстанского аграрно-технического университета имени Жангир хана*

**Уважаемый профессорско-преподавательский состав,
магистранты, студенты и сотрудники
Западно-Казахстанского аграрно-технического
университета имени Жангир хана!**

Сердечно поздравляю одно из ведущих высших учебных заведений Казахстана - Западно-Казахстанский аграрно-технический университет имени Жангир хана с полувековым юбилеем!

Университет, который носит имя великого реформатора и просветителя казахской степи Жангир хана, в течение полувека стал мощным научно-образовательным центром. И в советское время, и в годы независимости ваши конкурентоспособные ученые и выпускники трудятся на благо страны. Следует отметить, что они востребованы не только в западном регионе, но и в других областях Казахстана и мира.

Наш Президент Нурсултан Абишевич Назарбаев в своих выступлениях всегда подчеркивает три важных аспекта – образование, наука и инновации, необходимые для интеллектуального развития, и поставил перед отечественной наукой важную задачу о превращении Казахстана в образовательный центр мирового уровня. В связи с этим хочется отметить, что Западно-Казахстанский аграрно-технический университет имени Жангир хана развивается в ногу со временем. Университет одним из первых в Средней Азии вошел в Европейское пространство высшего образования, стал членом Болонского процесса, обладателем сертификата соответствия международного менеджмента качества ИСО 9001, ИСО 14001, золотой медали «За высокое качество в деловой практике», золотого сертификата «За заслугу продвижения мирового качества» международных организаций, неоднократно награждался Благодарственными письмами Администрации Президента Республики Казахстан, тесно сотрудничает с ведущими вузами и научными центрами республики и мира, реализует самые современные модели высшего профессионального образования.

Это – заслуга профессорско-преподавательского коллектива университета – профессионалов и энтузиастов своего дела, яркий результат многолетней плодотворной работы.

Желаю всем творческих успехов, активной жизненной позиции, здоровья и семейного счастья!

**Б.Т. ЖУМАГУЛОВ,
Министр образования и науки
Республики Казахстан**

**Congratulation of the West-Kazakhstan agrarian-technical university
named after Zhangir khan with the 50th anniversary from the
Ministry of education and science of the Republic of Kazakhstan B.T. Zhumagulov**

**Dear staff of the West Kazakhstan
Agrarian Technical University named after Zhangir khan!**

I congratulate one of the leading higher education institutions - West Kazakhstan Agrarian Technical University named after Zhangir Khan with a half-century anniversary!

The university, which is named after the great reformer and educator of the Kazakh steppe Zhangir Khan, for half a century has become a truly powerful scientific and educational center. In the Soviet era, and in the years of independence your competitive academics and graduates work for the good of the country. It should be noted that they are in demand not only in the western region, but also in other regions of Kazakhstan and the world.

Our President Nursultan Abyshevich Nazarbayev in his speeches he always emphasizes three important aspects - education, science and innovation needed for intellectual development, and domestic science has set an important task of turning Kazakhstan into a world-class education center. In this regard, we note that the West Kazakhstan Agrarian-Technical University named after Zhangir Khan dynamically evolving with the times. As one of the first university in Central Asia entered the European Higher Education Area, became a member of the Bologna process, the owner of the certificate of conformity of the international quality management ISO 9001, ISO 14001, and the gold medal "For Excellence in Business Practice" gold certificate "For merit promotion of world quality" of international organizations, repeatedly awarded letters of thanks of the Presidential Administration of the Republic of Kazakhstan, is working closely with leading universities and research centers of the republic and the world, implemented the most advanced model of higher education.

It is a merit of the teaching staff of the University - professionals and devotee in their field, striking result of many years of fruitful work.

I wish you every success, active lifestyle, health and family happiness!

**B.T. ZHUMAGULOV,
Ministry of education and science of the RoK**

*Қазақстан Республикасы
Батыс Қазақстан облысының әкімі
Нұрлан Асқарұлы НОҒАЕВТЫҢ
Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан
аграрлық-техникалық университетінің
құрылғанына 50 жыл толу мерейтойына
орай құттықтауы*

**Құрметті Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан
аграрлық-техникалық университетінің профессор-оқытушылары,
магистранттары, студенттері мен қызметкерлері!**

Сіздерді бағаналы білім ордасының жарты ғасырлық торқалы тойымен шын жүректен құттықтаймын!

Бұл – тек Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университетінің ұжымының ғана емес, бүкіл Жайық жұртшылығының ортақ қуанышы. Өйткені дәуір талабына сай қарқынды даму жолындағы киелі білім ордасы өзі қазығын қағып, өркен жайған өңірдің әлеуметтік-экономикалық, рухани-мәдени дамуына айрықша үлесін қосып келеді. Өмір көгіне қанат қаққан университет түлектері түрлі салаларда ел игілігін арттырып, дәулетін еселеу жолында жемісті еңбек етуде.

Дамудың даңғыл жолына түскен тәуелсіз мемлекетіміздің қарыштап өркендеуі, барлық сала бойынша қажетті мамандармен қамтамасыз етілуі және олардың сапасының жоғары деңгейде болуы жоғары білім орнында берілетін білімнің негізінде жатқаны белгілі. Осы орайда Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті 50 жылдың ішінде институттан университетке дейінгі қиындығы да, қуанышы да мол болған кезеңнен өтіп, заманауи мығым инфрақұрылымы бар мықты білім ордасына айналды деп толық сеніммен айта аламын. Білім беру, ғылым және инновацияны дамыту, елін жандандырып, жерін түлететін іскер де білгір азаматтар тәрбиелеу, шетелдік оқу орындарымен бірлесе жұмыс істеу, халықаралық жобаларға қатысу, магистрлер мен PhD докторларын дайындау сияқты негізгі міндеттерді сәтімен жүзеге асырып келе жатқан бірегей оқу ордасы - өңір экономикасының алтын қазығы.

Шет мемлекеттердің алдыңғы қатарлы оқу орындарымен ынтымақтастығы қазыналы білім ордасының отандық, әлемдік білім жүйесіндегі алатын орнын айшықтап, мәртебесін асқақтата түсуде.

Университет ғалымдары мен ұстаздары ашқан ғылыми жаңалықтар мен тың бастамалар жүзеге асырылып, халықтың игілігіне жаратылуда.

Білімді де талантты студенттеріңіз облыс, республика, халықаралық деңгейдегі әлеуметтік-мәдени шараларда өздерінің жоғары белсенділігін танытып келеді.

Ордалы оқу орнының ұжымын университеттің осынау мерейлі мерекесімен құттықтай отырып, бақытты өмір, жарқын болашақ, табысты еңбек, тамаша идеялар мен жаңа жобалар тілеймін!

Н.А. НОҒАЕВ,
Батыс Қазақстан облысының әкімі

*Поздравление акима Западно-Казахстанской области
Ногаева Нурлан Аскаровича с 50-летним юбилеем Западно-
Казахстанского аграрно-технического университета имени Жангир хана*

**Уважаемый профессорско-преподавательский состав,
магистранты, студенты и сотрудники
Западно-Казахстанского аграрно-технического
университета имени Жангир хана!**

Примите искренние поздравления со знаменательной датой – 50-летием со дня образования университета!

Это – важное событие не только для Западно-Казахстанского аграрно-технического университета имени Жангир хана, но и для всей нашей области.

В динамичном развитии нашего независимого государства велика роль обеспечения необходимыми специалистами и высоким уровнем качества профессионального образования. Пройдя путь от института до университета, вуз обогатил отечественную науку своими открытиями и разработками, воспитал тысячи квалифицированных специалистов, руководителей производства, видных ученых, способствующих развитию региона.

Университет с каждым годом становится только лучше, и сотни тысяч ваших выпускников стали профессионалами своего дела и достигли больших высот.

В университете успешно реализуется качественное образование, развивается наука и инновации, сотрудничество с ведущими учебными заведениями и научными центрами, участие в международных проектах, подготовка магистров и PhD докторов, что говорит о высоком статусе и авторитете университета среди мировой научной общественности.

Научные разработки и исследования университета служат людям и успешно воплощаются в жизнь.

Образованная и талантливая студенческая молодежь всегда проявляет высокую активность во всех социально-культурных мероприятиях областного, республиканского и международного масштабов.

От всей души поздравляю весь коллектив учебного заведения со славным юбилеем, желаю новых перспектив и планов, успехов и удач, смелых решений, творческих идей, здоровья и счастья!

Н.А. НОГАЕВ,
Аким Западно-Казахстанской области

Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті

**Congratulation of the West-Kazakhstan agrarian-technical university
named after Zhangir khan with the 50th anniversary from
Akim of the Western-Kazakhstan oblast Nogayev Nurlan Askarovich**

Dear staff of the university!

Please accept my sincere congratulations on this remarkable date - the 50th anniversary of the University!

This is an important event not only for the West Kazakhstan Agrarian-Technical University named after Zhangir Khan, but for our entire region.

In the dynamic development of our independent state plays an important role to ensure the necessary expertise and high level of quality of vocational education. After going their way from the institute to the university, the university has enriched its national science discovery and development, has trained thousands of qualified professionals, production managers, prominent scientists, contributing to the development of the region.

University every year gets better, and hundreds of thousands of your alumni have become professionals in their field and achieve greater heights.

The University has successfully implemented a quality education, science and innovation, cooperation with leading universities and research centers, participation in international projects, preparation of master's and PhD doctors, highlighting the high status and prestige of the university among the world's scientific community.

Scientific development and research of the university serving the people and successfully implemented.

Educated and talented young students always shows high activity in all socio-cultural activities of the regional, national and international scale.

I warmly congratulate the whole team of the university with a glorious jubilee and wish you new prospects and plans, success and luck, brave decisions, creative ideas, health and happiness!

**N.A. NOGAEV,
Akim of the Western-Kazakhstan oblast**

*Қазыбай Қараұлы БОЗЫМОВ,
Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан
аграрлық-техникалық университетінің
ректоры, ауыл шаруашылығы
ғылымдарының докторы,
профессор, ЖҒА академигі*

Алғы сөз

Жоғары оқу орнының тарихы мен өңірдегі агроинженерлік жоғары білім беру тарихы Батыс Қазақстандағы аграрлық және өндірістік секторлардың басты даму сатыларын танытады.

Бос жатқан тың жерлерді белсенді игеру кезеңінде Батыс Қазақстандағы ауыл шаруашылық өндірісімен шұғылданатын бес облыстың жетекші буынының білікті кадрмен қамтамасыз етудің өткір қажеттілігі туындады.

Орал облысы бойынша 60 жылдардың басында жоғары білімді маманға деген қажеттіліктің тек 30 пайызы ғана қанағаттандырылса, өзге облыстарда бұл көрсеткіш 20 пайызға жетті.

Осы себепті Қазақ ССР Министрлер Кеңесінің 19.07.1963 ж. күнгі №571 Қаулысымен Батыс Қазақстан ауыл шаруашылық институты ашылды.

Институт өз қызметін күндізгі бөлімнің 1-курсына 300 студент қабылдап, ыңғайластырылған ғимаратта 3 факультет (агроэкономикалық, ветеринарлық, ауыл шаруашылығын механизациялау) құрамындағы 11 кафедрамен бастады. Алғашқы студенттердің көпшілігі колхоз, совхоздардың мамандары, өндірісте тәжірибе алғандар болды.

Оқытушылар жетіспегендіктен 1964 жылы ветеринария факультеті зоотехникалық факультет болып қайта құрылса, агроэкономикалық факультеттің құрамынан бөлінуі арқылы 1966 жылы дербес агрономия факультеті ашылды. Институт біртіндеп кеңейіп, ауыл шаруашылығы саласында жоғары білім беру мен ауыл шаруашылығы ғылымының ірі орталығы болып қалыптасты.

1967-1986 жылдардағы типтік оқу кешенінің құрылысы, ғылыми-зерттеу секторының құрылуы, әскери кафедраның, біліктілігін жетілдіру факультеті мен ветеринарлық факультеттің ашылуы, материалдық-техникалық және оқу-әдістемелік базаның қалыптастырылуы жоғары оқу орнының алғашқы басшылары мен қызметкерлерінің, оқытушылар құрамының қажырлы еңбегінің арқасында қол жеткізген жетістігі және университеттің даму тарихына қосқан сүбелі үлесі еді.

1975 жылы оқу корпустары, жатақханасы, тұрғын үйлері мен қосымша инфрақұрылымы (кітапхана, спортзал, асхана-кафе, ветклиника т.б.) бар, типтік үлгідегі студенттік кешеннің қолданысқа берілуі институт тарихындағы елеулі оқиға болды.

Аймақтың әлеуметтік-экономикалық дамуына қосқан айтулы үлесі мен кадрлық және материалдық базасының деңгейі ескеріліп, ҚР Министрлер Кабинетінің 1996 жылғы 7 мамырдағы №573 қаулысымен институт Батыс Қазақстан аграрлық университеті болып қайта құрылды.

ҚР Үкіметінің 2000 жылдың 14 ақпанындағы №236 қаулысымен БҚАТУ Батыс Қазақстан мемлекеттік университетінің құрамына енгізілді, 2002 жылдың 5 қарашасында ҚР Үкіметінің №1172 Қаулысына сәйкес университет БҚМУ құрамынан шығарылып, Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті болып қайта құрылды. 2003 жылдың 30 мамыр күні университетке XIX ғасырдың әйгілі мемлекет қайраткері, ағартушы әрі реформатор Жәңгір хан есімі берілді.

ЖОО дамуына түрлі кезеңдерде оның ректорлары өлшеусіз үлес қосты. Атап айтсақ, Александр Держинский, Валентин Иконников, Борис Шах, Николай Шрамко, Сергей Джубаев және Базар Дамитов. Олардың бәрі де өз дәуіріндегі жоғары мектептің дарынды ұйымдастырушылары әрі көшбасшылары еді. Олардың әрбірі университет тарихында елеулі із қалдырып, оның қарқынды дамуын қамтамасыз етті. Оқу бөлмелерін жасақтау, кафедралар құру мен кадр жинау секілді ұйымдастырушылық жұмыстары институттың алғашқы ректоры Александр Яковлевичтің есімімен тығыз байланысты. Валентин Константинович типтік студенттер қалашығының құрылысын қолға алған басшы ретінде ұжым өкілдерінің есінде қалды. Қазақстандағы аграрлық ғылым мен білім саласындағы ірі қайраткер, кейінірек Қазақ АШИ ректоры болған Борис Петрович Шахтың 1975-1985 жылдар аралығындағы ерен еңбегінің арқасында типтік студенттік кешен құрылысы аяқталып, университеттің қазіргі ғылыми-педагогикалық әлеуеті қалыптасты. Николай Васильевич пен Сергей Шугайұлы ЖОО-ның өндіріспен байланысын едәуір нығайтып, білім мен ғылымды мемлекеттік қаржыландыру төмендеген қиын кезеңнің ауыртпалықтарына қарамастан, өздеріне дейінгі басшылар қалыптастырған әлеует пен дәстүрлерді сақтап қалды. Еліміздің жоғары мектебінің ірі ұйымдастырушы-реформаторы, бұрынғы ҚР Білім және вице-министірі Базар Қабдошұлы білім сапасын стратегиялық жоспарлау мен мониторингілеудің заманауи қағидаларын, білім берудің инновациялық технологияларын белсенді енгізді. Біз алғашқы декандар: Юрий Артемьев (ветеринарлық факультет), Григорий Зубков (зоотехникалық факультет), Алексей Конкин (экономикалық факультет), Хайролла Кенжеғұлов (ауыл шаруашылығын механизациялау факультеті), Владимир Слесарев (агрономия факультеті) және алғашқы кафедра меңгерушілері, ғылым кандидаттары Хисмет Капанов, Милица Родина, Алексей Бакалдин, Үміт Қобланова, Николай Пересветов, Хайролла Сағнаев, Рашид Мясоутов, Иван Олексенко, Алексей Пигарев, Михаил Ротов, Александр Кузнецов, Михаил Пенин, Әмірхан Қарасаев, Анна Вишневская есімдерін, сонымен қатар алғашқы ұстаздар - Алевтина Воронова, Елдос Ғиззатов, Николай Вишневский, Оражай Райсов, Биладш Ғұмаров, Борис Бучкин, Феликс Мун, Шәңгерей Дәулетъяров, Мәдениет Нұралиев, Темеш Шоқабасов және т.б. университет қалыптасуының бастауында тұрған тұлғалардың есімдерін құрметпен, алғысқа толы сезіммен еске аламыз.

60-70 жылдары педагогикалық ұжымның жасақталуына, сонымен бірге университетіміздің қалыптасуына айтарлықтай үлес қосқан, бұрынғы КСРО ЖОО-дарынан келген ғалымдар да атсалысты. Олар: проректор Павел Кульпин, Виктор Пивень, Сергей Жұбаев, Тельжан Есенғалиев, Иннокентий Торопов, Валерий Исмағұлов,

Павел Тихомолов, Павел Ковель, Валентина Дьякова, Едіге Насамбаев, Бекет Нуралин, Балуаш Траисов, Марат Оңаев және Ғұсман Молдашев, сонымен қатар оқытушылар: А.А. Антоненко, Н.Я. Жилин, В.П. Согуренко, А.М. Лытяков, Е.А. Молчанов, А.Г. Юлдашев, В.Ф. Рябошқапов, Г.А. Аверьянов, И.М. Фетисов, В.П. Мазаев, Н.Н. Дворянинова, В.К. Харин, А.И. Иванов, В.А. Петровская, Ю.Я. Бенцлер, И.И. Нефедов, Т.А. Лозовсий және т.б.

Бүгінгі таңда Жәңгір хан атындағы БҚАТУ – еліміздегі ірі білім және ғылым орталықтарының бірі, өңірдегі жалғыз мемлекеттік көпбейінді білім және ғылым орталығы. Оның мақсаты Батыс Қазақстан инновациялық экономикасының қажеттіліктерін жаңа толқындағы кадрлық және ғылыми ресурстармен қамтамасыз ете отырып, оның тұрақты дамуының қозғаушы күші ретіндегі өз миссиясын мінсіз атқару болып табылады.

Тұтынушыға бағытталған білім беру қызметі сапасын басқарудың тиімді жүйесін қалыптастыру мақсатында университетте 2004 жылдан бері ИСО стандарттарына сәйкес сертификатталған сапа және экологиялық менеджмент жүйелері қызмет етеді.

ҚР БҒМ саясаты, түрлі елдердегі жоғары аграрлық және техникалық білім берудің даму тәжірибиесі және SWOT–сараптау, бенчмаркинг, кадрлар даярлау ахуалы мен мәселелерін өзіндік бағалау негізінде университеттің 2011-2015 жылдарға арналған стратегиялық даму жоспары жүзеге асырылуда.

Білім беру және ғылыми-техникалық қызмет көрсету үрдісін 6 факультет (агрономия, ветмедицина және биотехнология, политехникалық, машинажасау, экономика және бизнес, сырттай оқыту) пен жоғары және одан кейінгі білімнің 60 мамандығы бойынша кадрлар даярлайтын 27 кафедра қамтамасыз етеді.

Университет ғалымдары бірқатар ғылыми жаңалықтарды өндіріске енгізді: қазақ ақбас тұқымының аңқаты ірілендірілген және шағатайлық тұқымішілік типтерін жасады; кроссбред қойларының ақжайық тұқымы мен жылқының көшім тұқымының ішкітұқымдық түрлерін жетілдірді; ҚР ҰҒА академигі Х.И. Үкібаев 2005 жылы жаңа қаракөл тұқымы үшін Қазақстан Республикасының Мемлекеттік сыйлығын иеленді.

Ауыл шаруашылығы жануарларының кейбір инфекциялық ауруларына арналған биопрепараттар мен диагностикумдар өндіріске енгізілді. Топырақ-мелиоративті зерттеулер; егіс алқаптарының зоналық құрылымы мен егу айналымдарының жүйесі; топырақты өңдеудің ылғал және қор үнемдеу жүйесі; дала дақылдары, көкөністер мен картофельді өңдеудің бейімделген технологиясы; өсімдіктерді жан-жақты қорғау; топырақтың құнарлылығын сақтау және қалпына келтіру тәсілдері республикада танымал бола бастады.

2007 жылы инженерлік профильдегі биотехнологиялық зертхана ашылып, 200 млн теңгеге табиғатты қорғауды жобалауға арналған ҚР ҚОҚМ лицензиясы алынды. Соңғы 5 жыл ішінде 10 докторлық, 38 кандидаттық және 80 магистрлік диссертация қорғалды. «Болашақ» халықаралық стипендиясы конкурсында 15 студент шетелдік ЖОО-нда оқу грантын алды.

Біздің университет аймақтық «Алгоритм» технопаркi мен «Мұнай-газ машинажасау» салалық кластер қызметінің белсенді қатысушысы. «Ізденіс» ЖШС базасында дәнді дақылдар мен көкөніс өсірудің интенсивті және қор үнемдеу технологиясы мәселелерін зерттеу жұмыстары жүргізіледі.

Соңғы жылдарда Германия (Гумбольт атындағы университет), АҚШ (Техас агротехникалық университеті), Израиль (МАШАВ консалтинг орталығы), Ресей (К.А.Тимирязев атындағы МСХА, И.М.Губкин атындағы Ресей мемлекеттік университеті, Орынбор мемлекеттік аграрлық университеті, Саратов әлеуметтік-экономикалық университеті, Самара ауыл шаруашылық академиясы) және т.б. жоғары оқу орындарымен және ғылыми орталықтармен шығармашылық байланыс жолға қойылған. Университет «Қазақстан

университеттеріндегі Білім сапасын қамтамасыз ету жүйесін тарату» халықаралық Темпус жобасының қатысушысы.

Университеттегі тәрбие жұмысы маман және әлеуетті тұлғаны, өз елінің отансүйгіш азаматын қалыптастыруға бағытталған. Студенттік өзін-өзі басқару мен әріптестік ұстанымын дамытуға басты көңіл бөлінуде. Университетте студенттік деканаттар, «Заман» жастар қоғамдық бірлестігі, дебат орталығы, театралдық үйірме, хореографиялық және вокалдық студия, аспаптық ансамбль, КТК лигасы жұмыс жасайды. Соңғы жылдарда «Жасыл ел» жалпыұлттық идея көлемінде бағалы дақылдар түрлерін, гүл клумбалары мен 3000 ш.ш. ауданға газон егілуінің нәтижесінде университет қалашығы аумағының ландшафталық дизайні айтарлықтай жақсарды. Ал 2005 жылдың 12 мамыр күні еліміздің президенті Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың қатысуымен «Алғаш тың игерушілер аллеясы» ашылды, бұл салтанатты жиында Елбасы өз қолымен емен ағашының жас талын еккен болатын.

«Жәңгір ұрпақтары» КТК командасы бірнеше дүркін Республикалық КТК лигасының дипломанттары. Гандбол командасы 2007 жылғы республикалық студенттік универсиаданың күміс жүлдегері атанды.

Университет ұжымының есінде көрнекті ғалымдар, жазушылар, мемлекеттік қызметкерлермен болған кездесулер жарқын әрі мән-мағыналы болып қалды. Атап айтқанда, Бакытжан Жұмағұлов, Бірғаным Әйтімова, Кенжеғали Сағадиев, Қадыр Мырза Әли, Әбіш Кекілбаев, Абсаттар Дербісәлі, Ақұштап Бактыгереева, Илья Жақанов, Ахметжан Есимов, Айткүл Самакова, Мұрат Кәрімов, Олег Дымов, секілді т.б. тұлғалармен болған кездесулер.

Университеттің кадрлық әлеуеті 500 ден астам оқытушыдан, соның ішінде 1 ҚР ҰҒА академигінен, 4 ҚР ЖҒА академигі және корреспондент-мүшесінен, 24 доктордан, 165 кандидаттан тұрады.

Университет аймақтағы бірден бір инфрақұрылымы дамыған типтік «студенттік кампус» болып табылады: 8 оқу-зертханалық корпус, 3 жатақхана, 2 спорт зал, асхана-кафе, жастардың мәдени демалыс орны, Жәңгір хан атындағы тарихи-этнографиялық мұражай, ветклиника, 200 орындық «Нива» дене шынықтыру-сауықтыру кешені, тұрақ-гараж аймағы, саптық дайындық плацы, танкодром т.с.с.

Университеттің ғылыми кітапханасы – 973 мыңнан астам сақтау қоры, 550 орындық 3 оқу залы бар облыста білім беруді ұйымдастырудағы кітапханалардың әдістемелік орталығы болып табылады. Бұл жерде алғаш болып ТМД елдері аграрлық-техникалық жоғары оқу орындары бойынша бірыңғай ақпараттық орта қалыптастыру жөніндегі жұмыстарды жүргізу қолға алынған.

Университет типографиясының көптүсті басылым шығару мүмкіндігі бар полиграфиялық базасы жаңартылды. Жалпыұлттық «Қазақстан Республикасының оқыту теледидары» жобасын жүзеге асыру мақсатында жеке-дара «Парасат» атты оқу телестудиясы құрылып, жұмыс жасап келеді. «Пересекающиеся параллели» фильмі 2007 жылы «ТелеПроФи» II Жалпыресейлік телевизиялық фильмдер фестивалінде Гран-При иегері атанды. Авторлық ұжым Гұмаров Г.С., Төлепов Н.Ж. және т.б.

Соңғы 5-6 жылдың ішінде оқытушылар мен қызметкерлерге арналған 72 және 44 пәтерлі үй, машинажасау факультетінің 1000 орындық оқу корпусы, ғылыми-зерттеу институты мен әкімшілік ғимараты салынып қолданысқа берілді. Оқу ғимараттар кешені күрделі жөндеуден өткізіліп, жиһаздар, жабдықтар жаңартылды, жаңа станоктар мен зертхана приборлары сатып алынды. Ерекеше назар студенттік қалашықтың ландшафт дизайніне, көрнекі үгіт-насихат жұмысына бөлініп жүр. Жәңгір хан ескерткіші қойылып (2003ж), музей ашылды (2003ж), «Алғаш тың игерушілер аллеясы» ашылып (2005ж), жаңа ветклиника құрылысы аяқталды.

«Нива» шынықтыру-сауықтыру орталығы реконструкциядан өткізіліп, студенттік медициналық орталық іске қосылды. Студенттік кампусқа қойылатын әлемдік талаптарға сай келетін 560 орындық 9 қабатты Студенттік Үй пайдалануға берілді.

Біздің негізгі «даму қорымыз» – 50 жыл ішінде инженерлік-техникалық және басқару кадрларын дайындау ұстаханасы ретінде танылған айрықша бедел, берік академиялық дәстүр және аймаққа аты мәлім болған, қоғам мен мемлекет үшін аянбай тер төгіп жүрген талантты ғалымдар мен жас ғылыми элитаның «алтын қоры». Олардың қатарында профессор Браун Э.Э., Вьюрков В.В., Гұмаров Ғ.С., Габдуалиева Р.С., Көшалиев Қ.Ж., Кереев Я.М., Монтаев С.А., Насиев Б.Н., Рысқалиев Т.Х., Ұкібаев Х.Ы., Уразғалеев Т.К., Шамғонов А.Ш., Шынтемиров К.С., доцент Архипкин В.Г., Аринкин Е.А., Абсатиров Г.Г., Бисенов С.Х., Байарыстанова А.С., Бралиев М.К., Богдашкина И.В., Габдолов М.А., Джапаров Р.Р., Давлетъяров Ш.Х., Ефремов Ю.Н., Ибыжанова А.Д., Мурзашев Т.К., Нұрмағамбетов М.Ш., Пащенко Н.Н., Саденов М.М., Серғалиев Н.Х., Суханбердин Ф.Х. және Суханбердина Л.Х., Траисов Б.Б., Траисова Т.Н., Таубаев У.Б., Тюрин А.Н., Федорченко Л.И., Ширванов Р.Б., Шәлменов М.Ш. т.б.

Университеттің басты мақтанышы – бұл оның түлектері. Батыс Қазақстанның төрт облысының экономикасы үшін өткен 50 жыл ішінде 37 мыңнан астам маман даярланған екен. Олардың қатарында Ақтөбе қаласының бұрынғы әкімі Елеусін Сағындықов, Социалистік Еңбек Ері Карипулла Абдушев, ҚР Парламентінің бұрынғы депутаты Қайрат Шалабаев, Валериян Землянов, Владимир Асанов, Президент Әкімшілігі және ҚР Үкімет Кеңесінің жұмысшылары Сағыр Кенесарин, Серік Егізбаев, Болат Аманбаев, Мұхтар Туркеев, облыс әкімінің орынбасарлары Дюсембаев Г.И., Салыков Е.Г., Орал қаласының бұрынғы әкімі Шакимов Б.Ә., аудан әкімдері Хайретдинов Л.Р., Оңғарбеков М.К., Давлетжанов А.М., Сартаев Е.А., Ботагарин С.К., Жұмабаев Б., Әмірғалиев А.А., Сисатов Р., Сунешов З.Н. және т.б., мемлекеттік мекемелер мен жеке фирма басшылары Чудров Я.К., Графкин В.Н., Борса А.И., Хамитов А.Ш., Айдаров К.К., Аманғалиев А.Т., Жұмағалиев Е.М., Выдрин С.В., Карменов Р.К., Исмагулов В.Д., Наугольнов А.П., Исмагулова Б.Т., Имашев К.Е., Зайнуллин М.Г., Батырханов А.Т., Избанов М.К., Сатпаев А.Б., Хамзин А.Ж., Салиева А.У., Голоухов В.И., Суербаев Г.Р., Едгин К.Х., Джубаев Г.А., Сапарғалиев Р.К., Жәкібаев М.О., Горобцов А.Ю., Нұғманов А.Б., Иманғалиев Н.К., Сапаров Т.С., Тұрсынов С.И., Таушов Н.Б., Ажғалиев А.К., Серікбаев Е.Е., Қазтуғанов Т.М., Ескендіров Т.К., Хамзин К., Наурызғалиев К.М., Бүркітбаев К., Тухватуллин Р.А., Кальницкий В.Н., Төлегенов К., Әжибаев Е., Абдрахманов Е.Г., Баталов О.К., Савран А.Ф., Бекназаров К.К., Мерғалиев С.Р., Нұрғазиев Е., Абдуғазиев Р.С., Чемоданов А.Ф. және т.б.

Жалпы алғанда, бүгінгі таңда аймақтағы өндіріс саласының барлық деңгейлеріндегі, мемлекеттік мекемелер мен жеке фирмалардағы басшылар мен мамандар біздің жоғары оқу орнының түлектері болып келеді. Түлектердің ішінен ғылым докторы атанғандар: Құдайбергенов Г.К., Габдеев К.Н., Бозымов К.К., Траисов Б.Б. Молдашев Г.К., Ранделин А.В., Акчурин Т., Вьюрков В.В., Қусаинов Х.Х., Кучеров В.С., Буянкин В.И., Жұбатырова С.С., Айталиев Е.С., Ахметов С.М., Гұмаров Ғ.С., Насамбаев Е.Г., Губашев Н.М., Кушен Б.М., Аханов Б., Габдуалиева Р.С., Насиев Б.Н., Нуралин Б.Н., Мұқанов Н. және тағы басқалары, түлектердің 300-ден астамы кандидаттық диссертация қорғады.

«... Егер ғылым да аса ірі пайда әкелетін болса, біздің немерелеріміз де онсыз жақсы өмір сүре алмайтын болады... Әрбір ұмтылыс, әрбір ақшалаы шығын жасөспірімдерді оқытуға жұмсалатын болса, ол жүз есе артық өнім береді».

Жәңгір хан

Қалыптасу және даму тарихы: Ауыл шаруашылық институтынан аграрлық университетке дейінгі жол: 1963-2000 жылдар

Ұжымның қалыптасуы және оқу-материалдық базаны жасақтау

*Г.К.Молдашев, «Маркетинг және менеджмент» кафедрасының профессоры
Н.Ж.Төлепов, Жәңгір хан атындағы тарихи-этнографиялық мұражай меңгерушісі*

XX ғасырдың 60-ыншы жылдарының басындағы тың және тыңайған жерлерді игеруден кейінгі Қазақстанның ауыл шаруашылық өндірісінің қарқындап дамуы және Батыс Қазақстанның бес облысының ұлан-ғайыр даласының ауыл шаруашылық өндірісін тиімді ұйымдастыру қажеттілігі саланы сәйкесінше кадрлық және ғылыми жағынан қамтуды талап етті. Орал облысының бұл мерзімде жоғары ауыл шаруашылық білімді жетекшілер және мамандармен қамтылу қажеттілігі 30%-ды ғана қанағаттандырылса, ал Батыс Қазақстанның басқа облыстары бойынша бұл көрсеткіш 15-20% болды. Бұл мәселені Одақтың басқа республикаларынан мамандар шақыру арқылы шешу көптеген қиындықтар келтірді. Шақырылғандардың көпшілігі өңірдің ауыл шаруашылығын жүргізу ерекшеліктерімен таныс болмай шықты және көп жағдайда тұрақтап қалуды көздемеді. Сондықтан еліміздің басшылығымен Орал қаласында салалық ауыл шаруашылық институтын ашу жөнінде стратегиялық дұрыс шешім қабылданды.

Қазақ ССР Министрлер Советінің 1963 ж. 19 шілдедегі № 571 қаулысы мен Қазақ ССР Ауыл шаруашылығы министрлігінің 9.08.63 ж. №304-К Орал қаласында Ауыл шаруашылық институтын ашу жөніндегі қаулысын жүзеге асыру мақсатында құрылған комиссияның төрағасы, бұрынғы Қазақстан Компартиясы Орал облыстық партия комитетінің хатшысы, қазіргі таңда БҚО әкімінің кеңесшісі, ардагер, экономика ғылымдарының кандидаты Бисен Жұмағалиев және комиссия төрағасының орынбасары Есім Сәрсенов және тағы да өзге тұлғалардың білім ордасының алғашқы қадамдарында алар орны зор.

Жоғарыда аталған Қазақ ССР Ауыл шаруашылығы министрлігінің бұйрығымен институт ректоры болып, Қазақ ССР ғылымының еңбек сіңірген қайраткері, ВАСХНИЛ-дің корреспондент мүшесі, II дәрежелі Ұлы Отан соғысы және Қызыл Жұлдыз ордендерінің кавалері Держинский Александр Яковлевич (бұрынғы Алматы зооветеринарлық институтының ректоры) сайланды. Әкімшілік-шаруашылық қызмет жөніндегі проректор болып Кульпин Павел Иванович тағайындалды. Мемлекеттік есептеу органдарына институт қызметі туралы есеп ұсыну үшін Қазақ ССР АШМ-нің (министр А.Елеманов) 10.08.1963 ж. №305-к бұйрығымен 1963 жылы 10 тамызда бухгалтерия құрылды, барлық қаржы құжаттарына екінші қол қою құқығымен жаңа жоғары оқу орнының бас бухгалтері болып Тен Сенчер Киронович (1963-1978) тағайындалды. Ол кадрларды іріктеу және есеп бөлімін ұйымдастыру жұмысына басшылық жасады.

БҚАШМ-дің алғашқы әкімшілік ғимараты

Олар институттың алғашқы ұйымдастырушылары және жетекшілері болды, олардың күшімен қысқа мерзімде оқу-қосалқы ғимараттарын даярлау, талапкерлерді қабылдау, кафедраларды ұйымдастыру, оқытушылар, әкімшілік, оқу-қосалқы және қызмет көрсететін құрамды таңдау бойынша кең көлемді ұйымдастыру және әкімшілік жұмыстары жүргізілді.

Институт бойынша алғашқы бұйрықтардың бірі болып - қабылдау комиссиясының құрамы бекітілді. Оның құрамына - Е.К.Ғиззатов (жауапты хатшы), А.У.Өтегенов, О.И.Савенкова, Э.Г.Габбасов, К.Е.Чебаков, М.В.Родина, Ю.М.Артемов, Х.К.Кенжеғұлов енді.

1963 жылдың қыркүйек айының басында құрамында 30 оқытушы, оның ішінде төрт ғылым кандидаты - М.В.Родина, Х.К.Қапанов, А.А.Конкин, А.Я.Держинский - бар 11 кафедра ұйымдастырылды.

Қабылдау емтихандарының қорытындысы бойынша:

- ауыл шаруашылығын механикаландыру факультетіне - 102;
- ветеринария факультетіне – 100;
- агроэкономикалық факультетке – 100 студент қабылданды.

Күндізгі оқу бөлімінің бірінші курсына қабылданған студенттердің арасында орта арнаулы білімі барлар және ауылшаруашылық өндірісінде тәжірибе жинақтағандар, орта және жоғары буындағы колхоз, совхоздардың бұрынғы мамандарының өкілдері де болды.

Алғашқы күндер, айлар мен жылдар институт қызметкерлері үшін қиын да сындарлы уақыт болды. Аудиториялар, оқу құралдары, оқулықтар жетіспеді. Сабақтар екі ауысымда өткізілді, студенттер бір-бірінен бірнеше шақырым қашықтықта орналасқан оқу ғимараттарына барып оқуға тиіс болды. Ұйымдастыру мерзімінің қиыншылықтарына қарамастан институт ұжымы өзіне жүктелген жауапты міндеттерді жеңе білді.

Алғашқы кафедра меңгерушілері М.В.Родина, Х.К.Қапанов, А.Я.Бакалдин, Х.С.Сағнаев, А.Р.Пигарев, А.А.Қарасаев, И.А.Оверченко, А.М.Воронова, Ш.Х.Давлетъяровтар ұзақ жылдар бойы, тіпті кейбіреуі зейнеткерлік жасқа жеткенге дейін жас ұрпаққа білім және тәрбие беріп, агроөнеркәсіптік кешен үшін мамандар даярлау жолында белсенді және өнімді еңбек етті. Бар күші мен денсаулықтарын аямастан еңбек еткен олар өздерінің өмірін жас жоғары оқу орнының қалыптасуы мен дамуына арнады.

Институттың 1964 жылдың 30 сәуіріндегі № 48 бұйрығымен оқу-тәрбие жұмысын жақсы ұйымдастырғаны және студенттерді лайықты даярлағандары үшін кафедра меңгерушілері Х.К.Қапанов, М.В.Родина, Н.Н.Пересветов, П.Н.Веремеенко, Н.Н.Жилтекова, факультет декандары Ю.М.Артемыевке (Ветеринариялық факультет), Х.К.Кенжеғұловқа (Ауыл шаруашылығын механикаландыру факультеті), А.А.Конкинге (Агроэкономика факультеті) алғыс жарияланды.

1964 жылдың мамыр айынан институтты Валентин Константинович Иконников басқарды. Университет ұжымы өзінің өмірінің ең жарқын жылдарын оқу орнының қалыптасуына арнаған оның есімін шынайы құрметпен және алғыс сезіммен еске алады. Оның табиғат берген ұйымдастырушылық таланты, үлкен қабілеттілігі, болашақты болжай білуі мен адамдарды таңдай білуі арқасында қысқа мерзім ішінде салауатты және ынтымақты ұжым қалыптастыруға қол жеткізілді.

Алғашқы экономист түлектер

1964 жылы оқытушылардан алғашқы болып Э.Т.Сатқанов және Р.Х. Мясоев кандидаттық диссертация қорғады. Институтты профессор-оқытушылар құрамымен жабдықтау кең көлемде жалғасты, 1965 жылдың қазан айында 4 факультет және 21 кафедра жасақталды.

Бұл мерзімде институтты кадрлармен қамтамасыз етуде Орал педагогика институты мен Ресей Федерациясының көрші облыстарының жоғары оқу орындары көп көмек көрсетті.

Орал педагогика институтынан - У.Б.Қобланова, О.Ж.Раисов, Н.Н.Пересветов, Н.Б.Брындина, Н.П.Скачкова, Н.В.Михеева және т.б.; Саратов жоғары оқу орындарынан - А.А.Антоненко, С.Ш. Жұбаев., А.М.Лытязов, Е.А.Молчанов, Ю.Я.Бенцлер, К.М.Дүйсекенов, Б.А.Лившиц, В.Ф.Рябошкапов; Ленинградтан – Г.С.Зубков, Р.М.Рустенова.; Орынбордан – Г.А.Аверьянов, А.Я.Бакалдин, И.Е.Иванов, В.А.Михайлина, Л.Н.Солдатов; Қазаннан – А.Г.Юлдашев; Волгоградтан – И.М.Фетисов, В.П.Согуренко, И.И.Нефедов, В.К.Харин; Челябинскіден – А.И.Ивановтар шақырылды.

Кафедра мен зертханалардың құрал-жабдықтармен, оқулықтармен, жиһаздармен жабдықталуының қиындықтарына қарамастан, жас ұжым барлық істе түсінушілік пен белсенділік танытып, қалыптасу кезеңінің барлық қиындықтарын жеңе білді. Ұзақ жылдар бойы факультет декандары болып Р.Х.Мясоутов, Х.К.Кенжеғұлов, Г.С.Зубков, В.Н.Слесарев, М.М.Нұралиев, В.П.Согуренко, Ю.Я.Бенцлер, В.Ф.Рябошкапов, Ш.Б.Ермекқалиев, А.Р.Рустенов секілді доценттер барлық күш-жігерін аямай қызмет атқарды.

Жыл сайын күндізгі оқу бөліміндегі студенттер саны 300-ге, сырттай оқу бөліміндегі студенттер саны 350 адамға, оқытушылардың штат құрамы 30-35 бірлікке артып отырды. 1968 жылдың 1 қаңтарында институттың күндізгі оқу бөлімінде 1378 студент, сырттай оқу бөлімінде 1633 студент оқыды, 147 оқытушы жұмыс істеді, 125 оқу пәні бойынша сабақ жүргізілді. Сол жылы мамандардың алғашқы түлегі шығарылып, аймақтың ауыл шаруашылығы жоғары білімді 226 жас кадрмен толықты.

Студенттер контингентінің жыл сайынғы өсу жағдайында қала басшылығы бөлген жеке ғимарат оқу үдерісін жедел ұйымдастыру талаптарын қанағаттандыра алмады. Жаңа оқу ғимараттарын салу күн тәртібіндегі басты мәселеге айналды.

Жобалау-іздеу жұмыстары 1964 жылы-ақ басталды. Ал 1967 жылдың күзінде Зачаганск ауылында ірі типтік жобаладағы студенттер қалашығының құрылысы басталып кетті (жобаның негізіне Харьков АШИ студенттер кешенінің жобасы алынды). Жобаның бас мердігері болып «Орынбор-Трансстрой» СМП-336 тресті (басқарушы Ю.Д.Гутарев, бас инженер А.П.Лебедев, прораб И.А.Прытков, шебер О.Г.Чурусов) таңдап алынды. 1967 жылы СМП құрылысшылары мен БҚАШИ-дің құрылыс отрядтарының студенттері үшін үй, жатақхана, асханасымен жұмысшылар қалашығы салынды. 1968 жылы әрқайсысында 515 орындық №6 студенттер жатақханасы және 1969 жылы №5 студенттер жатақханасы пайдалануға берілді.

БҚАШИ-дің студенттер кешенінің жобасы, 1967 ж.

1966-1977 жылдары оқу ісі жөніндегі проректор болып, доцент Э.Т.Сатқанов қызмет атқарды. Э.Т.Сатқанов жоғары оқу орнының, педагогикалық ұжым мен студенттер контингентінің қалыптасуының ең қиын жылдарында оның қалыптасып, дамуына баға жетпес үлес қосты. Табиғатынан жоғары жауапкершілікті сезіне білетін Эмқанат Тарихұлы өзінің бар күш-жігері мен денсаулығын сарп етіп, оқу-әдістемелік үдерісті жүйелі ұйымдастырудың негізін қалады.

Жоғары білікті мамандар даярлаумен бірге институтты жиһаздармен және оқу-ғылыми құрал-жабдықтармен үнемі жабдықтау мәселесіне де жан-жақты көңіл бөлінді. Бұл жұмыстар және оқу ғимараттары мен орындарын ағымдағы жөндеу, қызмет көрсету жұмыстары институттың шаруашылық бөліміне жүктелді.

Әр жылдары әкімшілік-шаруашылық жұмыстар жөніндегі проректорлар болып П.И.Кульпин, В.Н.Лещенко, В.П.Пивень, М.Е.Коневец, В.М.Ротнов, О.Г.Чурусов, П.Д.Тихомоловтар қызмет атқарды. Барлық міндеттерді институттың қамту бөлімі лайықты атқара білді (жетекшісі - И.И.Кунц, қойма меңгерушісі - З.М.Ширявскова).

Университет ұжымы кадрлар бөлімінің бастығы И.А.Оверченко, әскери стол бастығы В.С.Шевчукты, іс жүргізу бөлімінің бастығы В.А.Большакованы оларға деген терең құрмет сезіммен еске алады. В.А.Большакова университет тарихында зор орын алған үш ректордың хатшы-референті ретінде көптеген жылдар бойы табысты еңбек етті. Олардың қызметтік міндетін атқарудағы айрықша қырлары – жауапкершілік, жоғары сауаттылық, парасаттылық, ұстамдылық, қызметкерлер мен келушілерге сыйлы қарым-қатынас жасауы болып танылды.

*Жүн сапасы зертханасында
(профессор Э.Т.Сатқанов және К.Г.Кудряков)*

Кадрлар бөлімінің бастығы И.А.Оверченко өзінің негізгі қызметін түлектерді бөлумен және орналастырумен қоса атқарды, түсіндіру жұмыстарын жүргізіп, оны әр студентке жеткізе білді. Түлектерді жұмысқа орналастырудың нақты есебі мен бақылауын жүргізіп, институт беделін көтерді. Жұмысқа орналастырылған түлектер жоғары оқу орны үшін ең жақсы жарнама болды.

Жылдар өтті, институт жоғары ауыл шаруашылығы білімі мен ғылымының ірі орталығына айналды.

1967 жыл мен 80-ші жылдар аралығындағы типтік оқу кешенінің құрылысы, ғылыми-зерттеу секторын құру, әскери кафедра, біліктілікті жетілдіру факультеті, ветеринарлық факультет ашу, материалдық-техникалық және оқу-әдістемелік базаны қалыптастыру – бұл жоғары оқу орнын қалыптастыру тарихындағы оқу ордасының алғашқы басшыларының, қызметкерлері мен оқытушыларының қомақты, баға жетпес үлесі.

Институт тарихындағы маңызды оқиға 1975 жылғы оқу ғимараттарының, жатақханаларының, тұрғын үйлерінің және көмекші инфрақұрылымдары бар (кітапхана, спортзал, кафе-асхана, ветклиника және т.б.) типтік жобадағы студенттер кешенінің берілуі болды.

Институттың қалыптасуында партия мен үкіметтің қаулы-шешімдерін жүзеге асыруда көшбасшы, ұйымдастырушы міндетін атқарған партия ұйымы басты роль атқарды. Әр жылдары партия ұйымын Х.К.Қапанов (1963-1965), А.Р.Пигарев (1965-1966), П.Н.Волошко

(1966-1969), М.Б.Бисенгазиев (1969-1972), Ш.Х.Давлетъяров (1973-1976), Б.А.Мұстажапов (1974-1982), А.Ш.Шамғонов (1983-1988), Қ.Қ.Бозымов (1988-1990), С.В.Олейниковтар (1990-1991) басқарды. Олардың барлығы да жоғары жауапкершілік, болашақты болжай білу, адамдарға деген құрмет сезім, жұмысқа шығармашылық тұрғыдан қарау секілді қасиеттерімен ерекшеленді.

1972 жылы бітірген инженер-механик тұлғалар

Институт қызметкерлерінің әлеуметтік жағдайын жасау және жақсарту, пәтерлер, демалыс орындарына жолдамалар, ұжымдық бау-бақша егуге жер бөлу мәселелерімен кәсіподақ ұйымы айналысты. Оны әр жылдары А.Я.Бакалдин, Р.Х.Мясоутов, А.Р.Рустенов, А.Ш.Шамғонов, К.М.Дүйсекенов, Б.А.Мұстажапов, А.М.Қадырғалиев, А.Б.Нұғманов, В.К.Скачковтар басқарды.

1975-1986 жылдар аралығында институтты профессор, Қазақстанның аграрлық білімі мен ғылымының ірі ұйымдастырушысы Борис Петрович Шах басқарды (одан кейін Қазақ АШИ ректоры боп қызмет атқарды). Осы жылдары институт болашағы бар жас оқытушылармен толықты, жоғары оқу орнының материалдық базасын жақсарту, оқытушылардың тұрғын үй-тұрмыстық мәселелерін шешудің көптеген мәселелері лайықты шешімін тапты. Оның басшылық қызметтегі ең жақсы қасиеті КСРО АШМ-мен тығыз байланыс жасауынан көрінді. Мәскеу құрылысшыларының көмегімен акт залын тұрғызу және басты мердігер орындаушыны (СМП-336) құрылыс материалдарымен үзіліссіз қамтамасыз ету мәселелерін шешуде белсенділік таныта білді. Ол жұмыс істеген 10 жыл ішінде институтта типтік жобадары студенттер кешенінің құрылысы аяқталды, екі оқу ғимараты, кітапхана ғимараты, спорт залы, асхана, екі тұрғын үй, балабақша, ветеринарлық клиника пайдалануға берілді.

Оқу үдерісі бір ауысымда жүргізілетін болды. Оқу аумағы бір студентке есептегенде 12 шаршы метрден келді (норма бойынша 9 шаршы метр). 34 кафедрада 300-ден астам оқытушы жұмыс істеді, оның ішінде 2 ғылым докторы (В.А.Петровская, Т.А.Лозовский), 102 ғылым кандидаты мен доценттер болды. Оқытушылардың үлкен бөлігінің жоғары оқу орнындағы бай тәжірибесі болды, олар жоғары деңгейдегі әдістемелік дайындықтары және педагогикалық шеберліктерімен ерекшеленді. Кітапхананың, спорт залы мен акт залының қаладағы жалғыз және ең жақсы типтік жобадағы ғимаратының болуы ұжым мақтанышына айналды. Кітапхананың ғылыми мәртебесі бар және Қазақстан Республикасының батыс өңіріндегі ауыл шаруашылығы, экономика, бухгалтерлік есеп және қаржы саласы бойынша әдебиеттердің толық қорымен қамтылған.

1983 жылдан бастап институтта 7 факультет қызмет істеді: Агрономия, Зооветеринария, Ауыл шаруашылығын механикаландыру, Экономика, Сырттай оқу бөлімі, Ауыл шаруашылығы қызметкерлерінің біліктілігін арттыру факультеті, Қоғамдық мамандықтар факультеті және Дайындық бөлімі. Институт мынандай агрономия, зоотехния, ветеринария, ауыл шаруашылығын механикаландыру, экономика және ауыл шаруашылығын ұйымдастыру, бухгалтерлік есеп және шаруашылық қызметін талдау сияқты мамандықтар бойынша мамандар даярлады. Аталған факультеттерде 5097 студент оқыды, соның ішінде күндізгі бөлімде оқығандары – 2572. Жыл сайын институтқа 875 студент қабылданды. Оқу үдерісі және оны қамтумен 725 адам шұғылданды. 20 жыл ішінде институт 6500 маман даярлады.

Жайық өңірінің студенттер қауымы мен педагогикалық ортасы арасында қоғамдық мамандықтар факультеті (деканы Л.А.Быкова) үлкен беделге ие болды. Онда студенттер он мамандық бойынша екінші мамандық алуға мүмкіндік алды. Факультеттің 15 жылдық қызметі ішінде 4400 адам екінші мамандық алып шықты. Қоғамдық мамандықтар факультетінде қалалық, республикалық және одақтық байқаулар мен фестивальдардың лауреаты «Тұлпар» халық аспаптары ансамблі құрылып, жемісті жұмыс жасады (көркемдік жетекшілері С.Ш.Шатилов, М.С.Зинуллина). Факультет жұмысы КСРО Композиторлар Одағының төрағасы Тихон Хренниковтың қолы қойылған Құрмет грамотасымен марапатталды. ҚМФ бөлімдері жетекшілерінің шығармашылық педагогикалық қызметін атап өтпей болмайды. Олар - фотомен жабдықтаушы А.В.Паас, баянмен сүйемелдеуші Б.И.Костенко, И.Г.Олексенконың жас лекторлар мектебі. Факультет жұмысы Қазақ ССР Ауыл шаруашылығы қызметкерлері кәсіподағы Орталық Комитетінің құрмет грамотасымен атап өтілді. КСРО ауылшаруашылық жоғары оқу орындары студенттер ұжымының өз күшімен ұйымдастырылған Бүкілодақтық байқауында (Минск, 1973) институттың ҚМФ ұжымы Белоруссия ауылшаруашылық академиясының ректоры К.М.Солнцевтың атынан алғыс хатпен марапатталды.

1986 жылдың тамызынан бастап институт ректоры болып бұрынғы Целиноград ауылшаруашылығы институтының ғылыми жұмыстар жөніндегі проректоры Николай Васильевич Шрамко сайланды. Ол жоғары оқу орнының өндіріспен байланысын нығайтты, шаруашылық шартпен істелетін ғылыми-зерттеу жұмыстарының көлемін ұлғайтты, қызметкерлер үшін жаңа жатақхана мен тұрғын үйлер құрылысын салу жұмысын жалғастырды. 35 кафедрада 300-ден астам оқытушы жұмыс істеді, олардың 133-нің ғылыми дәрежелері мен атақтары болды. Жыл сайын оқытушылардың 20%-дан кем емес құрамы КСРО-ның жетекші жоғары оқу орындарындағы біліктілікті жетілдіру факультеттерінде өздерінің біліктіліктерін атқарды. Сонымен қатар барлық оқытушылар 5 жылда бір рет өндірісте айлық мерзімде тағылымдамадан өтті.

Оқытудың перспективті және техникалық құралдарын пайдалануға үлкен көңіл бөлінді. Әрбір кафедрада 3-4 жобалау аппараттары болды, 15 аудитория кинодиапроектор құралымен жабдықталды. Институттың фильмотека қорында 340 оқу фильмі болды, оны жинақтаумен және көрсетілімдерді ұйымдастырумен Ұлы Отан соғысының ардагері, киномеханик И.К.Гердо және Ауылшаруашылығын ұйымдастыру факультетінің 1974 жылғы түлегі, ОТҚ зертханасының меңгерушісі А.С.Соловьев айналысты.

1971 жылы ректор В.К.Иконников Экономика факультетін үздік бітірген Төлебаева Батимаға 1000-ыншы диплом мен «Спорт-2» транзисторын ескерткіш сыйлыққа табыс етті, ол сыйлық қазір университет мұражайында сақтаулы. Ол ректор сенімін ақтап, ғылым кандидаты атанды, ұзақ жылдар біздің институттың экономика факультетінде оқытушы, кафедра меңгерушісі, факультет деканы болып қызмет атқарды. 10-нан астам кітаптар мен монографиялардың авторы және ғылыми және білім беру гранттарының (АҚШ) бірнеше дүркін иегері. Ана тілін жетілдірудегі білімі мен ақындық дарыны орыс және ағылшын тілдерін кәсіби меңгерумен үйлесіп жатты.

1988 жылы институт өзінің 25 жылдық мерейтойын атап өтті. 1988 жылдың маусым айында 10-мыңыншы диплом Сырым (бұрынғы Жымпиты) аудандық агроөндірістік бірлестігінің бас бухгалтері К.З.Мырзағалиевке табыс етілді.

Осы кезеңде студенттердің институт қабырғасында теориялық білім алумен қатар, өзінің болашақ мамандығының бағытына қарай практикалық нақты дағды да алуы игі дәстүрге айналған болатын. Студенттерді практикалық даярлау барлық оқу өндірісін ұйымдастырудың негізгі бөлігі болды. Оқу бөлімінің құрылымында практиканы ұйымдастыруға жауапты болып Зоотехника факультетінің 1970 жылғы түлегі Б.А.Габдуалиев 28 жыл жемісті еңбек етті. Студенттерді өндірістік практикаға бағыттап, практиканың мақсат-міндеттерін түсіндіріп, техника қауіпсіздігі туралы нұсқаулық жүргізетін ол студенттерге: «Жоғары білімді аграрлық маман өзінің кәсіби қызметінің тек теориялық негізін ғана жақсы білмей, оны көзімен көріп, қолымен ұстап көруі керек. Практика шындықтың критерийі және ол шынайы өмірде ғана жүзеге асады», - дейтін.

1965 жылы орталығы Круглоозерный ауылында орналасқан «Фрунзе» атындағы совхоздың базасында институттың оқу-тәжірибелік шаруашылығы ұйымдастырылды. Бұл барлық факультеттердің студенттері оқу және өндірістік практикадан өте алатын ірі көпсалалы шаруашылық болды. Оқу шаруашылығының бірінші директоры болып Б.К.Бизянов (1965-1975) сайланды.

1974 жылы Қазақ ССР Министрлер Кеңесінің 1974 жылғы 16 сәуірдегі қаулысымен оқу шаруашылығы совхоз-техникум болып қайта ұйымдастырылды, институтқа оқу-тәжірибе шаруашылығы ретінде төрттен бір бөлігінен аз аумағымен орталығы Меловые горки ауылындағы бір бөлімшесі берілді. Содан кейінгі жылдары Фрунзе атындағы оқу-шаруашылығы өндірісінің директоры болып И.Н.Чекрыгин (1975-1979), В.М.Пережогин (1979-1985), Ю.Я.Бенцлер (1986-1988), В.П.Погодаев (1988-1995) қызмет атқарды.

Жерге орналастыру жобасы бойынша 1976 жылы институттың оқу-шаруашылығына 5308 га жер, соның ішінде 4000 га егістік жер (200 га тәжірибелік далалық жер) берілді.

«Фрунзе» оқу-тәжірибе шаруашылығы жердің топырақ қорғау жүйесін енгізді, алғаш рет гектарына 25-30 центнер өнімді ұстайтын қысқа ротациямен далалық ауыспалы егісті игерді. Республиканың тұқым шаруашылығы жүйесінде «Фрунзе» оқу-тәжірибе шаруашылығы арнайы шаруашылыққа жатқызылды және өзіне бекітілген шаруашылық қана емес, облыстың, республиканың күздік бидайдың сортты тұқымы мен судан шөбіне қажеттілігін қамтамасыз ете отырып, элиталы тұқым өнімін шығарумен айналысты.

Оқу шаруашылығы облыста бірінші рет тұрақты өнім ала отырып, күздік дақылдарды, жаздық бидай, тары, арпаны бағып-күтудің қарқынды технологиясын игерді. Бұған жерді өңдеуге топырақты қорғау машиналары мен құрал-жабдықтарының толық кешенін енгізу, тыңайтқыштарды үнемді пайдалану, өсімдіктерді қорғаудың кірістірілген жүйесін пайдалану

арқылы қол жеткізілді. Азықтық дақылдар егіс аумағының құрылымында жоңышқа, судан шөбі, сүрлемдік жүгері, азықтық тамыр жемістілер айрықша орын алды, бұл сүтті мал шаруашылығын жоғары сапалы азықпен толық қамтамасыз етуге мүмкіндік берді.

1980-інші жылдары барлық еңбек үдерістері механикаландырылған қуаттылығы 400 сүтті сиырға жететін мал шаруашылығының сүтті кешені салынып, тиімді жұмыс істеді.

Жыл сайын әртүрлі ауыл шаруашылығы жұмыстарына қатынаса отырып, студенттер өндіріске қомақты нақты көмек көрсетіп отырды. Әр жылдары еңбектегі белсенділіктері үшін студенттер үкіметтік медальдармен марапатталып отырды. «Еңбектегі озаттығы үшін» медалімен К.Живанов, С.Олейников, А.Короленко, С.Гопко, Г.Данилов секілді студенттер марапатталса, А.Нұғманов «Қажырлы еңбегі үшін» медаліне ие болды.

1989 жылы институт тарихында алғаш рет ректор болып баламалы негізде Сергей Шұғаұлы Жұбаев сайланды және ол жоғары оқу орнының тарихы мен оның даму жолында айрықша із қалдырды.

Жоғары кәсіби қабілеттілігі, іскерлік пен жаңалықты сезіне білуі, оқу үдерісіне жаңа ғылыми-техникалық жетістіктер енгізуге тынымсыз ұмтылуы Сергей Шұғаұлы Жұбаевтың ғылыми педагогика майданында тұлға болып қалыптасуына және аға оқытушы, доцент, кафедра меңгерушісі, факультет деканы, оқу ісі жөніндегі проректор, жоғары оқу орнының ректоры дәрежесіне дейінгі лауазымдық сатылардан өтіп, кәсіби тұрғыдан жоғарылауына көмектесті.

Шығармашылық белсенділік, үнемі ізденіске ғылыми тұрғыдан келу мен ұмтылушылық ауыл шаруашылығының мал шаруашылығы үшін қолданылатын машиналар жүйесін жасап шығару бойынша жүргізілген зерттеулерінен анық байқалды. Ол жұмыстар бес авторлық куәлікпен, көптеген оқу және әдістемелік құралдармен дәлелденді.

1986-1990 жылдары ол техникалық мамандықтар бойынша КСРО АШМ Бас басқармасы жанындағы оқу-әдістемелік бірлестіктің мүшесі болды. Сергей Шұғаұлы Жұбаевтың еліміздің жоғары білімін дамытудағы ғылыми-педагогикалық еңбегі «Құрмет белгісі» ордені, «Еңбек ардагері» медалі, «Қазақ ССР халыққа білім беру ісінің еңбек сіңірген қызметкері» құрметті атағы сияқты көптеген Үкіметтік наградалармен атап өтілді.

Оқу орны 1993 жылы өзінің 30 жылдық мерейтойы қарсаңында 13652 жоғары білікті ауыл шаруашылығы маманын даярлап шығарды. Көптеген түлектер өндірістік, ғылыми және қоғамдық қызметінде жоғары табыстарға қол жеткізді. 70-тен астам түлек кандидаттық диссертация қорғап, өздері бітірген оқу орнында оқытушы болып жемісті еңбек етуде.

Қазақстан Республикасының нарықтық экономикаға көшу мен ашық азаматтық қоғам қалыптастыру жағдайында жоғарғы аграрлық білім беру жүйесін түпкілікті қайта құру қажеттілігі туындады, өйткені оның қалыптасқан мазмұны мен құрылымы еліміздің аграрлық секторын терең дамыту қажеттілігін қанағаттандыра алмады.

Бұл жылдары ректор С.Ш.Жұбаевтың қолдауымен, уақыттың қиындығына қарамастан, жоғары оқу орны қызметінің әртүрлі бағытында өздерін таныта білген жас, белсенді адамдар тобы іріктеліп алынды. Оқу ісі жөніндегі проректор (содан кейін бірінші проректор, ректор) болып ауылшаруашылық ғылымдарының докторы, профессор Қ.Қ.Бозымов, тәрбие жұмыстары жөніндегі проректор болып доцент В.Г.Дьякова, сырттай оқу ісі жөніндегі проректор болып доцент Е.Г.Насамбаев, ғылыми жұмыстар және халықаралық байланыс жөніндегі проректор болып профессор Б.Б.Траисов, оқу-әдістемелік жұмыстар жөніндегі проректор болып доцент Б.Н.Нұралин, гуманитарлық білім және тәрбие бөлімінің меңгерушісі

болып доцент М.Х.Оңаев, әлеуметтік-экономикалық мәселелер жөніндегі проректор болып доцент Е.С.Дурткаринов, әкімшілік-шаруашылық бөлімі бойынша проректор болып П.Д.Тихомолов, оқу-әдістемелік жұмыстар жөніндегі бөлім меңгерушісі болып доцент К.Г.Молдашев, бас бухгалтер болып С.Х.Бисенов, ғылыми кітапхана меңгерушісі болып Р.Ж.Исатаева, бірінші жетекшінің хатшы-референті болып О.Н.Гребенщикова сайланды.

*Ректордың хатшы-референті
О.Н.Гребенщикова*

Өз ісінің кәсіби шебері, сауатты, үнемі қызметкерлер және келушілермен қарым-қатынаста өте мәдениетті, еңбек ардагері Ольга Николаевна Гребенщикова ректордың хатшы-референті болып 30 жылдан астам жемісті еңбек етіп келеді. Ол тамаша есте сақтау қабілеті, жұмыс істеу тәсілі, әдептілігі секілді көптеген адамгершілік қасиеттерімен әріптестер арасында зор беделге ие.

Әкімшілік-шаруашылық бөлімінде 30 жылдан астам жұмыс істеген Я.Г.Валиевтің де ерен еңбегін атап өту парыз.

Институт қызметі үшін жаңа нарықтық қатынастарға көшудің қатал жағдайында ғылыми және педагогикалық әлеуетті сақтап қалу мәселесі, өндірістік саланың өмірлік қажетті факторларының бәрін (жарық, жылу, сумен қамту, тазалық сақтау) қалыпты қамтамасыз ету, еңбекақыны тұрақты төлеу кей жағдайда штат құрамын оңтайландырумен, келісім-шарт бойынша мамандар даярлауға көшуге, жекелеген құрылымдық бөлімшелер қызметін шаруашылық негізге көшіруге байланысты жаңа басқару шешімдерін үнемі іздестіруді талап етті.

Оқу үдерісінде оқу-ғылыми-өндірістік кешеннің (ОҒӨК) тәжірибелі үлгісін және тәжірибесін республика бойынша таратылған оқытудың үзіліссіз көпсатылы түрін ұйымдастыру неғұрлым маңызды жетістік болды. Жоғары оқу орнына дейінгі дайындық бөлімінің (жетекшісі Р.Р.Джапаров) бірыңғайландырылған оқу жұмыс жоспарларын жасап және енгізуі есебінен бірыңғай оқытатын кешен байланысын – институт, орта арнаулы және кәсіби білім беретін оқу орындары (АООО, колледждер, ОКТУ және лицей-мектептер) - жасау мүмкіндігі орнады.

Мамандар даярлау ісі мен жас ұрпақты тәрбиелеудегі маңызды міндеттерді жүзеге асырудағы адамгершілік, әдеп мәдениеттілігі, ұжымның бірлігі, қызметкерлер мен студенттер арасында тиімді ахуал қалыптастыру жұмыстары гуманитарлық білім және тәрбие бөліміне жүктелді.

Институттағы кураторлық, студенттік актив, тәлімгер педагогтардың белсенді жұмысының арқасында, КТК, байқаулар, жастар акциясы, спартакиада сияқты жастардың бос уақыттарын тиімді ұйымдастырып, өткізудің әртүрлі формалары кең дамыды. Студенттер қалалық және облыстық іс-шараларға, Орынбор, Саратов, Ақтөбе, Астана қалаларына барып, әртүрлі мәдени-көпшілік іс-шараларға және «Қазақстанның болашағы үшін» қозғалысына қатысып, Семей қаласында (1998 ж.) өткен Жастардың республикалық форумына қатысу мәртебесіне ие болды.

Халықаралық қатынаста Ресей, Германия, Израильдің (жетекшісі -Б.Б.Траисов) көптеген жоғары оқу орындарымен келісімді байланыстың орнауы – бұл саладағы неғұрлым маңызды жұмыс болды. Консалтинг-орталық (жет. Н.К.Бекбулов) ашылып, студенттермен және

педагогтармен кездесуге шетелдік ғалымдар шақырылды. Педагогикалық қызметтің заманауи технологиясы мен әдістемесінің негіздерін оқып-игеру үшін оқытушылар Ресей, Германия, Израиль, Индия, Корея елдеріне барды.

1996 жылы университет базасында халық тұтынатын тауарлар мен жаңа технологияның «Халықаралық көрме-жәрмеңкесі» ұйымдастырылып, оған Германия, Ресейдің кәсіпкерлері мен Батыс Қазақстан облысының барлық кәсіпорындары қатынасты.

90-ыншы жылдардың басында мемлекеттік тілде оқытуға көшу, жаңа мамандықтар бойынша оқу әдебиеттерімен қамтамасыз ету және көп сатылы оқытуға бағытталған оқу жоспарларын жасау неғұрлым көкейкесті мәселеге айналды. 1993-1994 жылдардан бастап барлық мамандықтар бойынша қазақ тобының алғашқы түлектері шығарыла бастады.

2000 жылдан университет кадрлар даярлау ауқымын дәстүрлі ауыл шаруашылық саласы бойынша, сонымен қатар техникалық және экономикалық салалар бойынша: жол қозғалысын ұйымдастыру, электрмен жабдықтау және электрлендіру, ауыл шаруашылық өнімдерін стандарттау және сертификация, агроэкология, менеджмент, маркетинг, кеден ісі, жерге орналастыру және т.б. мамандықтар бойынша кеңейтті.

Шаруашылық қызметінің (жетекшісі - П.Д.Тихомолов) күшімен инфрақұрылым мен өндірістік ортаның қалыпты жұмыс істеуі сақталып қана қоймай, жөндеу жұмыстары жүргізіліп, оқу және материалдық-техникалық база кеңейтілді. 1996 жылы университет компьютерлік техниканың озық паркімен жабдықталды және оның саны жыл сайын ұлғайып отырды.

Әлеуметтік сала да назардан тыс қалмады. 1993 жылы университет көп пәтерлі тұрғын үйді тапсырды, ал 1997 жылы жас оқытушылар үшін бұрынғы студенттер жатақханасы тұрғын үй ретінде қайта жабдықталды.

Өңірдің әлеуметтік-экономикалық дамуына институттың қомақты үлесі және кадрлар мен материалдық-техникалық базаның жоғары деңгейі ескеріліп, 1996 жылы оған университет мәртебесі берілді және ҚР Министрлер кабинетінің қаулысымен Батыс Қазақстан аграрлық университеті болып қайта құрылды.

1998 жылы 28 қазанда Қазақстан Республикасының Президенті Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың қатысуымен өткен облыс активі жиынының университет базасында өтуі білім ордасы үшін зор мәртебе болды. Сол күні тұңғыш Президент ұжымға ризашылық белгісі ретінде өзінің қолтаңбасы қойылған фотосуретін табыс етті, ол Жәңгір хан атындағы БҚАТУ мұражайының құнды жәдігеріне айналды.

1991 жылдан кейін қалыптасқан посткеңестік дамудың жаңа тарихи жағдайы жас мемлекет – Қазақстан Республикасы алдына бірегей негізде әлемдік қауымдастыққа кірігу мәселесін өткір қойды. Отандық білім беру жүйесі де қиын кезеңді бастан өткерді. Білім беру жүйесін жандандырудың жалғыз тиімді жолы ретінде халықаралық білім кеңістігіне ену міндеті қолға алынды. Бұл орайда білім беру саласындағы мемлекеттік саясат қойылған міндет шеңберінде заңнамалық базаны реформалау мен белсендіру, басқару жүйесі мен білім беруді қаржыландыруды реформалау бағытында жүзеге асырылды.

Жоғары білім беруді сапалық тұрғыдан жетілдіру мемлекет егемендігінің, оның шынайы саяси және экономикалық тәуелсіздігінің қалыптасуының басты элементтерінің бірі боп табылады. Тәуелсіздік жылдары ішінде жоғары білім берудің мазмұны мен бағыт-бағдары түбегейлі өзгеріске ұшырады.

Қазақстандағы тәуелсіздік жылдарында жүргізілген әлеуметтік экономикалық реформалар инвестициялардың артуына, жоғары білім сапасының дамуына ықпал етті.

Университеттің осы жылдарда жүріп өткен жолын бағамдай отырып, оның қол жеткізген табыстары туралы айта аламыз.

Тәуелсіздік алған уақыттан бері Қазақстанның жоғары білім беру жүйесі реформалаудың бірнеше кезеңін бастан өткерді.

Бірінші кезең (1991-1994 жылдар). Қазақстандағы жоғары білім берудің заңнамалық және нормативтік-құқықтық негізінің қалыптасуы.

Білім беру жүйесін реформалаудың алғашқы кезеңі ең күрделі де қайшылықтарға толы кезең болды. Аталмыш кезеңнің күрделілігі білім саласындағы құқықтық реттеуді талап еткен нақты жайттар қарқынына заңнамалық базаның үнемі ілесе алмай, қалып қоюына негізделді. Бұл кезеңнің басты міндеттеріне жоғары оқу орындары желісін құру және республикалық кадрлар даярлаудағы толыққанды тәуелсіздігін қамтамасыз ету мақсатында жоғары білім мамандықтарын жаңалау, облыстар мен аймақтардың нарықтық экономикалық сұраныстарын қанағаттандыру жатқызылды.

Сол күрделі ауыспалы кезең жылдарында, жаңа нарықтық қатынастардың қатал жағдайында бірегей басқарушылық шешімдерді іздестіру ісі үздіксіз жүргізілді. Жоғары аграрлық білім беру жүйесін түбегейлі реформалау қажеттілігі туындады, себебі оның қалыптасқан құрылымы мен мазмұны оның тұрақты даму қажеттіліктерін қамтамасыз ете алмайтын еді.

Ғылыми және педагогикалық әлеуетті сақтап қалу сол кезеңнің басты міндеттерінің бірі болды. ЖОО қызметіндегі өндірістік ортаның барлық өмірлік қажетті факторларының тұрақтылығын қамтамасыз ету мәселелерін, мамандар даярлауды келісім-шарттық формаға ауыстыру, жекелеген құрылымдар қызметін шаруашылық есептік негізге алмастыру мәселелерін шешу қажет болды. Сонымен бірге оқытушылар жалақысын тұрақты беріп отыру, оларды тұрғын үймен қамту секілді мәселелерді шешу ісі қолға алынды.

Елдің агроөнеркәсіптік кешеніне қажетті мамандар даярлаумен қатар 1992 жылы 12 мамандық бойынша аспирантура ашу арқылы ғылыми кадрлар даярлау бағытындағы жұмыстар атқарылды.

ҒЗЖ тиімділігін арттыру мақсатында институт жанында 4 кіші ғылыми-өндірістік кәсіпорын ұйымдастырылды. Оқытушылар, аспиранттар мен студенттердің қатысуымен НИОКР даярланып, ғылыми-техникалық өнімнің басым бөлігі өндіріске енгізілді.

1992 жылы институт жанында ҚР ҰҒА Батыс бөлімшесінің Орал су-биологиялық мәселер ғылыми орталығын орналастыру арқылы академиялық және ЖОО ғылымын өзара интеграциялауға қол жеткізілді. Ғылыми орталықтың көптеген тақырыптары бойынша зерттеу жұмыстарын біздің университет ғалымдары орындап шықты. Ғылыми орталық ғалымдары дәрістік сабақтар беріп, кадрлар даярлау ісі ғылымның заманауи бағыттары бойынша жүргізілді.

Өзекті мәселелер қатарында мемлекеттік тілде оқытуға көшу, қазақ тіліндегі әдебиетпен қамтамасыз ету мәселесіне назар аударылды. 1993 және 1994 жылдардан бастап барлық мамандықтар бойынша қазақ бөлімдерінің топтары бітіріп шыға бастады.

Оқыту үдерісіндегі ең мәнді жетістік оқу-ғылыми-өндірістік кешеннің эксперименталдық моделінің ұйымдастырылуы (УНПК) мен үздіксіз көпсатылы оқыту формасы болды. Бұл оқыту формасы бойынша іс-тәжірибе бүкіл республикаға тарады. Біз институт, орта арнаулы және кәсіптік оқу орындарын біртұтас оқу кешеніне жұмылдыруға қол жеткіздік. Десек те, аталмыш кезеңде республика ауқымында қолға алынған шаралардың барлығы бірдей заңнамалық

түрде нормативтік-құқықтық актілермен бекітілген жоқ. Қазақстан Республикасының Жоғарғы Кеңесінің «Қазақстан Республикасының «Жоғары білім туралы» Заңының орындалу барысы туралы» қаулысында білім беру саласындағы ахуалға жеткілікті дәрежеде объективті баға берілді. Қалыптасқан ахуал шұғыл да қарқынды қадамдар жасауды талап етті.

Мұндай шаралар 1995-1998 жылдарды қамтитын реформалаудың екінші кезеңінде қолға алынып, жоғары білім жүйесін модернизациялау мен оның мазмұнын жаңалау үдерісіне ұласты.

Бұл кезең Қазақстан Республикасы Президенті жанындағы мемлекеттік саясат бойынша Ұлттық Кеңес 1995 жылғы 4 тамызда бекіткен Білім беру саласындағы мемлекеттік саясат тұжырымдамасынан көрініс тапқан жоғары білім жүйесі нормативтік-құқықтық ережелер (жоғары оқу орындарының қызметін реттейтін) «Лицензиялау туралы» Классификатордың жаңа редакциясының шығарылуымен сипатталады.

Бұл кезеңдегі Қазақстанның жоғары мектебі «нарықтық мәжбүрлік» жағдайында дамыды. Білім берудің мемлекеттік емес секторы белсенді дамыды. Ақылы білім беру қызметтерінің үлесі өсіп, сәйкесінше, білімнің қолжетімділігі төмендеді. Жоғары мектептің кәсіби жіктелген құрылымы экономикалық жағдаятқа бейімделуі тиіс болды: өндіріс тоқтап, ғылым құлдырады. Осының нәтижесінде жаратылыстану және техникалық мамандықтарға деген қызығушылық төмендеді.

Алайда ҚР білім беру жүйесін реформалаудың екінші кезеңінің маңызы өте зор, себебі мемлекетіміздің әлемдік білім кеңістігіне енуі осы кезеңнен бастау алды. Бұл үдерістің жарқын бейнесі ретінде 1997 жылдың 13 желтоқсанында ҚР «Еуропа аумағындағы жоғары білімге қатысты біліктіліктерді қабылдау туралы Конвенцияны ратификациялау туралы» Заңның қабылдануын атап өтуге болады.

Сындарлы кезеңнің ауыртпалығы мен білім, ғылымды мемлекеттік қаржыландырудың төмендеуіне қарамастан, университет өндіріспен байланысты едәуір нығайтып, қалыптасқан ғылыми әлеует пен дәстүрлерді сақтап қала алды.

Ресей, Германия, Израиль ЖОО-ларымен арадағы ынтымақтастық нығайып, студенттер мен оқытушылардың шетелдік ғалымдармен кездесулері ұйымдастырылып, оқытушылар педагогикалық қызметтің заманауи технологиялары мен әдістемесін зерттеп-тану мақсатында Ресей, Германия, Израиль, Үндістан, Корея елдеріне іссапарға жіберіліп отырды.

1997 жылы университетте кандидаттық диссертациялар қорғау бойынша алғашқы диссертациялық кеңес ашылды, 1998 жылы Қазақстан, Ресей, Германия ғалымдарының қатысуымен алғашқы халықаралық ғылыми-практикалық конференция оздырылды. Университет ғалымдарының авторлық куәліктер мен патенттер алу түріндегі ғылыми жетістіктерге қол жеткізуі одан әрі жалғасты. Консалтингтік орталық ашылып, шетелдік мамандардың қатысуымен оқыту семинарлары, дөңгелек үстелдер өткізілді.

1996 жылы білім ордасына университет мәртебесі беріліп, ҚР Министрлер кабинетінің Қаулысымен Батыс Қазақстан аграрлық университет боп қайта құрылуы институттың аймақтық әлеуметтік-экономикалық дамуына қосқан ауқымды үлесі мен оның кадрлық, материалдық-техникалық әлеуетінің жоғары дәрежеде екендігінің жарқын көрінісі еді.

Үшінші кезең (1999-2000 жылдар). Білім беруді басқару мен қаржыландырудың орталықсыздандырылуы.

1999 жылы жоғары білім берудегі инновациялар қоғамның басым бөлігі үшін күн тәртібіндегі өзекті мәселеге айналды. Қалыптасқан жағдайға орай, білім беру жүйесін

нарықтық қатынасқа көшірудің тиісті заңнамалық негізін жасау қажеттілігі туындады. Жаңа әлеуметтік-экономикалық жағдайдағы берік құқықтық қамтуды дамыту мақсатында, 1999 жылдың маусым айында Қазақстан Республикасының жаңа «Білім беру туралы» Заңы қабылданды.

Бұл кезеңде білім беру ұйымдарын басқару жүйесін шынайы түрде орталықсыздандыру жүргізілді. Жоғары оқу орындарына қабылдау қағидаттары түбегейлі өзгертілді, жоғары кәсіби білімді мамандарды мемлекеттік тапсырыс негізінде даярлауға ауысу оздырылды.

Қазақстан Республикасының Президенті Н.Назарбаевтың тапсырмасына сәйкес, «Қазақстан Республикасындағы мемлекеттік жоғары оқу орындарының студенттер контингентін қалыптастырудың жаңа моделі» енгізілді. Бұл модель талапкерлер білімін бағалаудың объективтілігін арттыруға мүмкіндік беріп, мемлекеттік тапсырыс гранттарына лайықты дарынды жастарды іріктеуге жағдай жасады, қабылдау науқанымен іргелес жүретін тамыр-таныстық және т.б. секілді көптеген кереғар құбылыстардың алдын алуға ықпал етті. Сонымен қатар, мамандар даярлау сапасын арттыру мақсатында жоғары білім мазмұнын жетілдіру мәселесіне баса назар аударылды.

2000 жылдың 30 қыркүйегінде Қазақстан Республикасы Президентінің Жарлығымен «Білім» мемлекеттік бағдарламасы бекітілді. Бұл бағдарламада білім берудің біртұтас, үздіксіз жүйесінің барлық қырлары алғаш рет кешенді түрде қарастырылып, мектепке дейінгі білім мен тәрбие беруден бастап ЖОО және ЖОО-дан кейінгі кәсіби білім беру секілді барлық деңгейлер түгел қамтылды.

Мамандар даярлаудың қаржыландыру ұсынымы өзгертілді: гранттық қаржыландыруды ЖОО емес, студент алып, «білім беру объектісін қаржыландыру» ұстанымы «білім беру субъектісін қаржыландыру» ұстанымымен алмастырылды.

Білім берудегі басқаруды орталықсыздандырумен сипатталатын реформалаудың үшінші кезеңі біздің университетімізге де ықпал етті: Қазақстан Республикасы Үкіметінің Қаулысымен 2000 жылдың ақпанында облысымыздың үш жоғары оқу орны Батыс Қазақстан мемлекеттік университетіне біріктірілді. Университет құрылымы өзгеріп, институттар құрылды, дәстүрлі ауылшаруашылық және техникалық, экономикалық мамандықтар бойынша кадрлар даярлау ауқымы кеңейтілді. Запастағы офицерлер даярлайтын әскери кафедра қайта құрылды.

Ғылыми-зерттеу жұмысын дамыту

Б.Б.Траисов, Мал шаруашылығы және агробиотехнология департаментінің директоры
К.Г.Ахметов «Менеджмент» кафедрасының профессоры

Еліміздің АӨК үшін жоғары білікті мамандар даярлаумен қатар, өндіріспен ықпалдастыру негізінде ғылыми-зерттеу жұмыстарын тиімді ұйымдастыруға да белгілі бір дәрежеде көңіл бөлінеді.

1972 жылға дейін институттағы ғылыми-зерттеу жұмыстары оқу ісі және ғылыми жұмыстар жөніндегі проректор, доцент Э.Т.Сатқановқа жүктелді. Институттағы ғылыми-зерттеу жұмыстары ауқымының жыл сайын артуына байланысты, 1972 жылы КСРО АШМ Жоғары және орта ауыл шаруашылығы білімі бас басқармасы ғылыми жұмыстар жөніндегі проректор штаттық лауазымын енгізді. Ғылыми жұмыстар жөніндегі проректор болып 1972 жылдан 1995 жылдың желтоқсан айына дейін профессор К.Г.Ахметов, 1996 жылдың қаңтарынан 2012 жылдың қыркүйегіне дейін ауыл шаруашылығы ғылымдарының докторы, профессор Б.Б.Траисов жұмыс істеді.

1992 жылы институтта 12 мамандық бойынша аспирантура ашылды, ал 1997 жылы 06.02.01 – «Селекция, генетика және ауылшаруашылық малдарын өсіру» мамандығы бойынша ауылшаруашылық ғылымдарының кандидаты ғылыми дәрежесіне ізденуші болып диссертация қорғау үшін диссертациялық кеңес ашылды. Оның төрағасы болып профессор Б.Б.Траисов, ғылыми хатшысы болып ауылшаруашылық ғылымдарының кандидаты, доцент Р.У.Бозымова бекітілді.

Келісім шарт негізіндегі ҒЗЖ көлемінің өсуіне байланысты, 1972 жылы институтта ғылыми-зерттеу секторы ұйымдастырылды, оны 20 жылдан астам уақыт Б.А.Лившиц басқарды. Ғылыми зерттеу секторының штаттағы қызметкерлері болып В.Юнусов, А.Лукин, Е.Айталиев, Ж.Нұрғалиева, А.Зеленина, Д.Нашенова, В.Борыщева, О.Локтевалар жұмыс жасады. Ғылыми зерттеу секторының ғылыми қызметкерлері болып әр жылдары Г.Молдашев, А.Баландин, В.Фетисов, Б.Траисов, В.Киянский, Ж.Сидихов, А.Исмағұлов, А.Қайыров, А.Баяхов, А.Пушкарев, Е.Сағинов, М.Нығметов және т.б. жұмыс істеді.

1991-93 жылдары институттың ғылыми құрылымының әлеуеті едәуір артты. 1992 жылы ҒЗС-ның орнына ғылыми-зерттеу бөлімі (ҒЗБ) құрылды. Оның құрамына аспирантура бөлімі, патентті-лицензия бөлімі және факультетаралық ғылыми-зерттеу зертханасы кірді.

Факультеттерде негізгі міндеті ғылыми зерттеулердің болашағы мен алдағы даму жолдарын анықтайтын, ҒЗЖ-ның тақырыптарын, әдістемесі мен бағдарламасын бекітетін, аспиранттар мен ізденушілердің есебін тындап, жұмысын бақылайтын ғылыми-әдістемелік кеңестер құрылды.

1993 жылы ҒЗЖ-ның тиімділігін арттыру мақсатында ғылыми бөлімнің құрылымын реттеу жөнінде ұсыныс жасалып, жүзеге асырылды. Ғылыми-зерттеу жұмысын кеңейту және ҒЗЖ орындаушылардың материалдық қызығушылығын қалыптастыру мақсатында құрылтайшысы институт болып, 4 кіші ғылыми-өндірістік кәсіпорын ұйымдастырылды. Оның мақсаты – ғылыми-техникалық өнімді жасау бойынша ҒЗТКЖ жүргізу, профессор-оқытушылар құрамы, аспиранттар мен студенттердің қатысуымен талдамаларды енгізу.

«Зерде» ғылыми-өндірістік орталығы Батыс Қазақстанның совхоз, колхоз және басқа да кәсіпорындарымен келісім шарт бойынша ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізді, оған профессор-оқытушылар құрамынан 73 қоса атқарушы және 16 штаттағы қызметкер қатынасты. Зерттеу және өндіріске енгізетін жұмыстарды орындау бойынша 13 уақытша шығармашылық ұжым құрылды. 1992 жылы орындалған ғылыми-зерттеу жұмыстарының көлемі 1725,4 мың руб. құрады. «Жер иеленуші» ғылыми-өндірістік шағын кәсіпорыны факультеттің ғылыми-зерттеу жұмыстары орындалатын агрономия факультетінің тәжірибе даласының базасында құрылды.

Зерттеу жұмысы 3 штаттағы ғылыми қызметкер мен агрономия факультеті студенттерінің қатысуымен орындалды. 1992 жылы олардың орындаған ғылыми-зерттеу жұмыстарының көлемі 780 мың руб. құрады.

«Зерек» ғылыми-өндірістік шағын кәсіпорыны ауыл шаруашылығын механикаландыру факультетінде құрылды. Қызметкерлер мен студенттердің күшімен әртүрлі конструкторлық талдамалар жасалып, өндіріске енгізілді. Ғылыми-өндірістік қызметтің көлемі 140 мың. руб. құрады.

«Аспан» бірлескен ғылыми-өндірістік кәсіпорынының құрылтайшысы Батыс Қазақстан ауыл шаруашылығы институты мен Табиғи газдардың Бүкілресейлік ҒЗИ болды. Кәсіпорынның негізгі міндеті – Батыс Қазақстанның экологиялық және ауыл шаруашылығы мониторингін жасау. Бірлескен кәсіпорынның құрамында 3 мамандандырылған ғылыми зертхана болды. Олар: спектрлік, хроматографиялық, экологиялық.

Шаруашылық есептегі барлық шағын кәсіпорындардың банктерде есеп-шоттары ашылды және олардың қызметі ғылыми-өндірістік сипатта болды.

Институт ішінде 1992 жылы ҚР ҒА Батыс бөлімшесінің су-биологиялық мәселесінің Орал ғылыми орталығы құрылды, оның құрылуы академиялық және жоғары оқу орны ғылымын ықпалдастыруға көмектесті. Ғылыми орталық зерттеулерінің көптеген тақырыптары бойынша орындаушылар біздің институттың ғалымдары болды. Ғылыми орталық ғалымдары дәрістік сабақтар өткізіп, ғылымның қазіргі заманға сай бағыттары бойынша кадрлар даярлауды жүргізді (профессорлар Р.М.Құрманғалиев, Т.К.Қарамурзиев және т.б.).

Оқытушылар құрамы әртүрлі ғылыми мектептер мен бағыттардан жасақталатын кез-келген жас оқу орны сияқты, институттың ҒЗЖ-ы да осы бағытта құрылды. 1970 жылдың басында 150 оқытушы, соның ішінде 57 ғылым кандидатынан ҒЗЖ-ның жоспарына 58 тақырып бекітілді. ҒЗЖ-ның жоспарына техникалық, ұйымдастыру және басқа да шешімдердің жаңа ұстанымдары бар, институттың дайындау бағыттарына сәйкес келетін кешенді, ізденіс және ынталы тақырыптар енді.

Институт ғалымдары Қазақ ССР Ауыл шаруашылығы министрлігі тапсырмасымен шаруашылық келісім шарттағы 3 жұмысты және НАЦАИ желісі бойынша 15 тақырыпты орындады. Ғылыми зерттеулердің барлық тақырыптары ВАСХНИЛ-дің Шығыс бөлімшесімен, Ғылыми басқармамен, кейіннен НАЦАИ-мен келісіліп жүргізілді. Кешенді тақырыптардың негізгі бөлімдері еліміздің бас ғылыми-зерттеу және оқу институттарымен байланыстырылды. Жоғары оқу орны ғалымдары зерттеулерінің нәтижелері бойынша 20 жаңа технология, құрал-жабдықтардың 18 жаңа түрі (машиналар, жұмыс органдары) жасалды, 60-тан астам куәліктер мен патенттер алынды. 1981 жылы Рязань мен Ростовтың ұстаханалық жабдықтар зауыттары доцент А.А.Антоненконың «Манипулятор» өндірістік робот конструкциясын шығара бастады. 1982 жылы доцент В.С.Громовтың 3164 СВУ-2,6 А қар жыртықш құралының конструкциясы жасалды. Өндіріске барлығы 70-тен астам дайындама енгізілді. Ауыл шаруашылығын механикаландыру факультеті ғалымдарының тобы Батыс Қазақстанның шаруашылықтарына топырақты негізгі өңдеу үшін 20 түрлі машина жасап, өндіріске енгізді. Доценттер А.А.Антоненко мен В.К.Щурихин қол еңбегін алмастыратын сабан жинаудың ірі көлемді технологиясын шығарды.

Ауыл шаруашылығын механикаландыру факультетінің ғалымдары С.Ш.Жұбаев, Е.С.Айталиев, Е.А.Молчанов, М.К.Бралиев, К.М.Дүйсекенов, Р.Р.Джапаров және т.б. өнертабыстары өндіріске енгізіліп, Қазақстан, Ресей және басқа да елдердің халық шаруашылығында кеңінен пайдаланылды.

КазНИТЮ-мен бірге ауылшаруашылық ғылымдарының докторы, профессор Б.Б.Траисов пен ауылшаруашылық ғылымдарының кандидаты К.Г.Кудряков қойлардың жартылай биязы жүнді жаңа тұқымын шығарды. Ол 1996 жылы ақжайық етті-жүнді атауымен жаңа өзіндік мал тұқымы түрінде бекітілді.

Ауылшаруашылық ғылымдарының кандидаты, доцент А.З.Зинуллин екі қазақтың ақбас тұқымды ірі қара малының екі зауыттық аталық ізін жасады. Ауылшаруашылық

ғылымдарының кандидаты, доцент Е.Г.Насамбаев тұқым ішіндегі «Анқаты іріленген типі» және қазақтың ақбас тұқымының «Сәлем -12747» аталық тұқымының ізін шығарды.

Ветеринария ғылымдарының докторлары И.К.Ашетов пен А.С.Пушкарев шығарған дисалан препараты ауыл шаруашылығы малдарын эктомоздан қорғау үшін пайдаланылады.

Ауылшаруашылық ғылымдарының докторы А.Д.Дәрібаев мия тамырынан препарат шығарды, ол түйіршікті азық дайындау барысында қолданылады және оған екі авторлық куәлік алынды. Ауылшаруашылық ғылымдарының докторы, профессор Қ.Қ.Бозымов экологиялық таза мал етін өндіру технологиясын шығарды.

Облыста бірінші рет жалгерлік пен мердігерлікті және ауыл шаруашылығындағы чекті формадағы есептеу мен бақылауды енгізумен профессор К.Г.Ахметов пен доценттер С.Х.Бисенов және В.Д.Исмағұловтар айналысты.

Агрономия факультетінің ғалымдары ҚЖИ ғалымдарымен (Алматы қаласы) және облыстық ауыл шаруашылығы басқармасы мамандарымен дәнді дақылдарды бағып-күтудің жедел технологиясын игеру жұмысына практикалық басшылық жасады. Оған доцент В.К.Иконников, В.Ф.Рябошкапов, Л.М.Доровская, В.Г.Архипкин, В.В.Вьюрков секілді ғалым-агрономдар мен сала мамандары қатысты.

Батыс Қазақстан облысы жағдайында жердің топырақтың бетін қорғау жүйесінің негізгі элементері жетілдірілді және облыс шаруашылықтарының 1,5 млн. гектар аумағына енгізілді. Доцент С.С.Джубатырова авторлар бірлестігі мен Эритроспермум 74, Лютенсенс 86 жұмсақ бидайының, Актюбинская 74 қатты бидайының сорттарын шығарды. Дәнді дақылдар өнімін бағдарламалаумен ауылшаруашылық ғылымдарының докторы Н.Х.Габдеев айналысты. Ауылшаруашылық ғылымдарының докторы, профессор И.М.Фетисов жердің құнарлылығын қалпына келтіру тәсілдерін жасап, өндіріске ендірді. Картоп егу технологиясын жетілдірумен ауылшаруашылық ғылымдарының докторы Э.Э.Браун айналысады.

Экология мәселелерін зерттеумен геол.-м. ғылымдарының докторы Р.М.Құрманғалиев айналысты, ол сонымен қатар Торғай жер асты суларының картограммасының авторы боп табылады. Геология саласындағы қол жеткізген жетістіктері үшін Р.М.Құрманғалиев 1992 жылы Кембриджде «Жыл адамы» атанды.

Институттың ғылыми әлеуетін нығайтуға көп көңіл бөлінді. 1968 жылдан бастап институт кафедраларында ең үздік студенттер оқытушылық қызметке қалдырылды, содан соң олар Мәскеу, Ленинград, Киев, Челябин және т.б. қалалардағы жетекші жоғары оқу орындарының мақсатты аспирантураларына жіберілді. Нәтижесінде институттағы ғылыми дәрежесі бар оқытушылардың саны жедел өсті. Егер 70-ші жылдардың басында профессор-оқытушылар құрамының ғылыми дәрежелену деңгейі 25%-ды құраса, 1996 жылы бұл көрсеткіш 39% -ды құрады.

90-шы жылдардың басы мен 2000 жылдар аралығында И.М.Фетисов, Э.Э.Браун, Б.Б.Траисов, Қ.Қ.Бозымов, В.В.Киянский, Х.С.Хамиев, И.К.Ашетов, В.Д.Фетисов, П.В.Ковель, Е.С.Айтиев, Х.Н.Габдеев, А.Р.Рустенов, А.Ф.Горин, Г.К.Молдашев, А.Д.Дәрібаев, В.В.Вьюрков және Т.Х.Рысқалиевтар докторлық диссертацияларын қорғады, олардың ғылыми ізденіс жетістіктері халық шаруашылығының барлық саласында қолданысқа ие болды.

1996 жылдың басынан халықаралық ынтымақтастықты дамытуға көп көңіл бөліне бастады. Университет білім мен ғылым саласында әлем елдерінің ғылыми мекемелерімен келісім шарттарға отыра бастады. Германиямен келісім шарт жасалды және университетте ауылшаруашылық өнімдерін өндірушілерге консалтингтік қызмет көрсететін «Кеңес» консалтинг орталығы құрылды. 1996 жылы университет базасында Германия кәсіпорындарымен бірге «Агрожайық-96» халықаралық көрмесі ұйымдастырылды.

1998 жылдан университетте алғаш рет халықаралық ғылыми-практикалық конференция өткізілді. Оған Қазақстан ғалымдарымен қатар Берлин қаласындағы Гумбольдт атындағы және Ресей Федерациясы жоғары оқу орындарының бірқатар ғалымдары қатысты. 1996 жылдан бастап Израиль мемлекеті ғалымдарымен тығыз ынтымақтастық орнай бастады. МАШАВ саласы бойынша университет оқытушылары әртүрлі курстардан тағылымдамадан өтті.

Экономика ғылымдарының докторы Эммануэль Либин және басқа да израильдік мамандардың қатысуымен университет базасында білімдік семинарлар мен дөңгелек үстелдер өткізілді. Биология ғылымдарының кандидаты Н.Х.Серғалиев Израильде оқып келіп, «ІЗДЕНИС» ЖШС-нің тәжірибе алқабында тамшылатып суарудың гравитациялық жүйесін енгізді.

Осмотр мясошерстной овцематки комиссией МСХ СССР

Университет ғалымдары оқу шаруашылығының тәжірибе алқабында, 1990 жс.

Халықаралық ынтымақтастық

Мамандар даярлау сапасын арттыру, оларды әлемдік деңгей мен стандарттарға сәйкестендіру, білім мен ғылымды интеграциялау мақсатында университет ҚР мен шет елдердің маңдай алды ЖОО-ларымен және ғылым мекемелерімен ынтымақтастықты белсенді нығайтты. Жақын және алыс шет елдердің ғылым мекемелерімен білім мен ғылым саласында 40-тан астам келісімдер жасалып, жүзеге асырыла бастады: Ресей - Мәскеу, Санкт-Петербург, Саратов, Самара, Орынбор, Волгоград, Уфа, Қазан, Омбы; Украина – Киев; Латвия – Рига; Белоруссия – Минск; Германия; Чехия; Австрия; Бельгия; Түркия.

Әсіресе, РФ-ның шекаралас облыстарындағы (Саратов, Самара, Орынбор) ЖОО-лармен ерекше тығыз қарым-қатынас орнатылды.

Ынтымақтастықтың негізгі бағыттары:

- білім мен ғылымды интеграциялау;
- ғалымдар, оқытушылар, студенттер алмасу;
- біліктілікті арттыру және оқытушыларды тағылымдамадан өткізу;
- магистратура, аспирантура, докторантура, диссертациялық кеңестер жұмысына бірлесе атсалысу;
- ғылыми-зерттеу жұмысы;
- оқу-әдістемелік жұмыс;
- ғылыми-практикалық конференциялар, семинарлар, дөңгелек үстелдер, кездесулер, т.б.
- инновациялық-консалтингтік жұмыс;
- мәдени, спорттық байланыстарды дамыту;
- кітапханааралық ынтымақтастық.

ЕВРАЗИЯ, АКСЕЛС, КАРАНА, ЕДНЕТ, ЮСАИД, МАШАВ (Израиль) және өзге де қорлармен байланыстар орнатылды.

Біздің ғалымдарымыз тұрақты түрде шетелге шығып, ондағы ғылыми жаңалықтарды біздің жағдайымызға орай сынақтан өткізіп отырады. Осылайша, мысалы, университет сегізінші жыл ашық грунтқа арналған израильдік тамшылап суарудың гравитациялық жүйесін қолданып келеді.

2005 жылдың сәуірінде университет оқытушыларының бір тобы «Жайық шаруасы» ассоциациясының делегаттарымен бірге Н.И.Вавилов атындағы Саратов АУ-де ақпараттық-консалтингтік қызметті ұйымдастыру мәселелері бойынша өткен семинарға қатысып қайтты. Мамыр айының соңында Саратов қаласының ғалымдары біздің университетіміздің базасында «Ауыл шаруашылығы тауарларын өндірушілерге арналған ақпараттық-консалтингтік қызмет құру» мәселелеріне арналған семинар өткізді.

ОМАУ-мен ынтымақтастық және өзара бірлесе жұмыстану тақырыбына арналған дөңгелек үстелдер мен біріктірілген ректорат мәжілісі өткізілді.

«Илек» кедендік бекетінде «Жаһандану және БСҰ-ға ену жағдайындағы Ресей мен Қазақстан арасындағы экономикалық қарым-қатынастардың дамуы» тақырыбындағы кездесу өтті. Кездесуге ОМАУ мен БҚАТУ әкімшілігі, оқытушылары мен студенттері (22 адам), кеден бекеті мен Илек ауданының басшылығы қатысты.

Шекарааралық ынтымақтастық шеңберінде Орынбор мемлекеттік аграрлық университетінің оқытушылары мен студенттерінің тобы біздің университетімізде болды, өзара

қарым-қатынастармен қатар бірлескен спорттық шаралар – екі ЖОО студенттерінен құралған командалар арасында гандбол мен мини-футбол матчтары ұйымдастырылды.

Университеттің 20-дан астам оқытушысы 1996 жылдан бастап Израиль, Ұлыбритания, АҚШ, Канада, Түркия, Германия, Қытай, Моңғолия, Жапония елдерінде тағылымдамадан өтті.

«Ауылшаруашылық секторын дамыту: тәжірибе, мәселелер, жетістіктер» атты республикалық ғылыми-практикалық конференция (2005 жылдың қараша айы) жұмысына өз баяндамаларымен төмендегідей ғалымдар қатысты: ОМАУ проректоры В.В.Каракулев Ресей мен Қазақстанның ынтымақтастығын одан әрі дамыту туралы, ОМАУ проректоры Ю.И.Коровин – екі шекаралас облыс арасындағы ынтымақтастық пен тауар алмасуды одан әрі дамыту туралы, ОМПУ тарихшысы, профессор В.А.Лабузов екі облыстың тарихы, қазіргі ахуалы және аграрлық сектордағы олардың бір-бірімен ынтымақтасу перспективалары туралы баяндады.

Жыл сайын университетке Ресей, Украина, Белоруссия, т.б. елдерде өтетін конференцияларға 50-ден астам шақырулар келеді. Оларға қатысу үшін жыл сайын орта есеппен 25-35 оқытушы мен студент барып тұрады.

2006 жылдың 28 наурызында Самара Ауыл шаруашылығы ғылыми-зерттеу институтының ғалымдарының, сондай-ақ Қазақстанның батыс өңірінің ғалымдары мен диқандарының қатысуымен «Дәнді дақылдарды өндеудің ылғалресурсақтаушы технологиялық кешендері» тақырыбындағы ғылыми-практикалық семинар өткізілді.

Ресейдегі Абай жылы және Қазақстандағы А.С.Пушкин жылы шеңберінде 2006 жылдың 25 мамырында университет делегациясы Самара мемлекеттік ауылшаруашылық академиясындағы шараларға қатысты, ал 2006 жылдың 17 маусымында Орынбор мемлекеттік аграрлық университетінде болып келді. Өз кезегінде Орынбор, Уфа қалаларының делегаттары Жәңгір хан атындағы БҚАТУ-да өткізілген «А.С.Пушкин және қазақ мәдениеті: құндылықтар үндестігі» атты республикалық ғылыми-практикалық конференция жұмысына қатысты.

Украина мен Ресей ғалымдарының қатысуымен Қазақстанның батыс аймағының ірілендірілген ауыл шаруашылығы құрылымдарының басшылары мен бас агрономдарының «Ылғалресурсақтаушы технологиялар – жоғары сапалы бидайды тиімді өндіруді қамтамасыз ету негізі» атты аймақтық семинары өткізілді (19-21 наурыз 2007 ж.); ҚР АШМ Ауыл шаруашылығы Департаментімен бірлесе отырып, облыс әкімінің қатысуымен АӨК дамыту мәселелері бойынша облыстық семинар-мәжіліс өткізілді (6 сәуір 2007 ж.); Халықаралық экология академиясының «Экологиялық таза өнім» стандарттау бойынша Техникалық Комитетінің президенті, техника ғылымдарының докторы М.Дуамбековтың қатысуымен «Өнімді экологиялық тұрғыдан жетілдіру арқылы отандық өндірушілердің бәсекеге қабілеттілігін арттыру» тақырыбындағы семинар өткізілді (06.10.07).

Астана қаласындағы «Қараөткел - 2007» жәрмеңкесіне қатысқан университет ҚР АШМ-нің ғылыми жетістіктерді қолданғаны үшін берілетін дипломына ие болды. 2007 жылдың қарашасында аграрлық сектордың дамуына қосқан үлесі үшін университет облыс әкімінің дипломымен марапатталды.

ҚР ҰҒА академигі Г.А.Қалиев университет мұражайында, 2006 ж.

ҚР ҰАИ Президиумының кеңейтілген отырысына қатысушылар бірінші вице-президент, академик Н.К.Надировпен бірге, 20.04.2005 ж.

Университеттің Диссертациялық кеңесі мүшелері және қонақтар

ҚР ҰАИ Президиумының мүшелері, 20.04.2005 ж.

Факультеттер мен кафедралар

Агрономия факультеті

В.В.Вьюрков, «Егін шаруашылығы» кафедрасының меңгерушісі

1963 жылы Батыс Қазақстан ауылшаруашылық институтының ашылу барысында доцент Р.Х.Мясоутовтың жетекшілік етуімен Агроэкономикалық факультет қызмет ете бастады. 1965 жылы агрономия факультеті өз алдына бөлініп шықты, оны алғашқыда доцент Алексей Конкин басқарды. Факультет ауыл шаруашылығының агрономия саласына жоғары білікті мамандар даярлау бойынша өңірдегі жалғыз оқу және ғылым орталығы болды.

Агрономия факультетінің қалыптасу жылдары тың және тыңайған жерлер жыртылғаннан кейінгі Қазақстанның ауыл шаруашылығында егін шаруашылығының аймақтық жүйесінің ғылыми негіздерін одан әрі дамыту мен оны өндіріске жедел енгізудің қажеттілігі туындады.

Сондықтан жоғары білікті мамандар даярлау мен ғылыми қызметті күшейту қажеттілігі республика экономикасын дамыту міндеттерімен ұштасты.

Факультеттің қалыптасуы мен дамуына кезінде Ресейдің Саратов, Волгоград, Орынбор қалаларының жоғары оқу орындарын бітірген декан, доцент болып қызмет атқарған В.Н.Слесарев, В.П.Согуренко, В.Ф.Рябошкапов, Н.В.Саввина, А.Я.Бакалдиндер бар күш-жігері мен білімін, тәжірибесін аямай қызмет етті. Ардагерлер ісін факультет түлектері, доценттер Х.Х.Кусаинов, В.В.Вьюрков, С.С.Джубатырова, М.А.Габдуловтар жалғастырды. Олар өздерінің ұстаздарының істерін мақсатты жалғастырды, республиканың аграрлық саласының меншіктің әртүрлі түріне көшу жағдайындағы жаңа міндеттерді шеше және оқу үдерісіне білім берудің жаңа заманауи жүйесін енгізе білді. Деканат хатшылары Е.Кучкина, Т.Махорина, Н.Джумашева, М.Аманғалиевалар факультеттің іс қағаздарын жақсы жүргізуімен және студенттермен мақсатты жұмыс жүргізе білуімен ерекшеленді.

Оқу-әдістемелік жұмыстар мен тәрбие жұмысы үдерісін ұйымдастырумен бірге факультет декандары ғылыми-зерттеу жұмыстарының кешенді тақырыптарына жетекшілік жасады. Кешенді ғылыми-зерттеу материалдарымен кейіннен доценттер В.Н.Слесарев, В.В.Вьюрков, Х.Х.Кусаинов, С.С.Джубатырова, сонымен қатар кафедра меңгерушілері В.В.Киянский, Э.Э.Браун, Х.Н.Габдеев және доцент И.М.Фетисовтер докторлық диссертация қорғады, ал доцент Б.П.Шахқа КСРО ЖАК профессор ғылыми атағын берді.

Факультет ардагерлері (солдан оңға қарай): С.Х.Юшкевич, В.Г.Архипкин, Н.Н.Дворянинова

Факультеттің материалдық-техникалық базасын жасауға алғашқы кафедра меңгерушілері: химия кафедрасының меңгерушісі–доцент М.В.Родина, ботаника – доцент В.М.Ионин, егін шаруашылығы – доцент М.М.Пенин, агрохимия және топырақтану – доцент М.А.Ротов және аталған кафедралардың қызметкерлері: Н.Я.Жилин, И.И.Нефедов, В.С.Морозова, В.П.Мазаев, В.К.Епифанов, Т.П.Кузнецова, Т.З.Ахмерова, С.Х.Юшкевич, П.В.Ли, В.Н.Ройлан, З.М.Диулина, М.К.Гарин, Б.А.Лившиц, А.Г.Юлдашев, В.Г.Архипкин, Г.П.Лещенко, Л.Г.Бахирева, М.М.Тельнова, Н.Н.Дворянинова, Г.Ж.Камешев, К.Х.Таренова, К.И.Полищук, Д.С.Нашеновалардың қосқан үлесі зор.

Факультет ардагерлері (солдан оңға қарай): М.К.Гарин, М.М.Тельнова, В.П.Мазаев

Оқытушы қызметінде оқу-әдістемелік, ғылыми және тәрбие жұмыстарының кешенді үйлесім табуы түлектердің жоғары үлгерім көрсеткіші мен кәсіби даярлығын қалыптастыруға қол жеткізді.

Заманауи ғылым мен озық тәжірибенің жетістіктеріне негізделген білім берудің неғұрлым дамыған әдіс-тәсілдерін енгізу жолымен оқу үдерісін жетілдіру ұжым қызметінің басым бағыттары болды.

Факультетте ұзақ уақыт бойы арнаулы және жоғары білімді өзара ықпалдастыратын студенттерді екі сатылы даярлау қолданылды. Қала маңындағы шаруашылықтардың екпе жерлерінде жұмыстың толық көлемін орындау қарастырылған практикалық толассыз даярлау енгізілді. Өндірісте кафедралардың көптеген филиалдары қызмет етті, ауылшаруашылық және өндірістік қызмет орындарында көшпелі сабақтар өткізілді. Өңір жағдайының ерекшеліктерін көрсететін оқу-әдістемелік құралдар мен монографиялар жазылып, жарық көрді. Республикада алғашқылардың бірі болып білім берудің халықаралық стандарттарының талаптарына толық жауап беретін бакалавр және магистр мамандар даярлаудың кредиттік жүйесі енгізіле бастады.

Оқу үдерісінде профессорлар Б.П.Шах, Э.Э.Браун, доцентер А.Г.Шевченко, Н.В.Артюкова, Н.В.Шрамко, А.М.Қадырғалиевтардың монографиялары кең қолданылды, сонымен қатар профессорлар Т.А.Лозовский, И.М.Фетисов пен доценттер В.К.Иконников, Р.Г.Утеулина, В.А.Клейменова, М.М.Тельнова, Н.Н.Дворянинова, В.Ф.Рябошқапов, В.П.Мазаев, В.Г.Архипкин, Е.А.Аринкин, В.В.Вьюрков, М.А.Габдулов, Т.А.Тұрғанбаев, Б.М.Садыков, З.Ш.Ноғаяевтардың күздік дақылдар, жаздық бидай, тары, жүгері, картоп, жеміс-жидек дақылдарын бағып-күтудің қарқынды технологиясы бойынша практикалық нұсқаулықтары мен ұсынбалары оқу үдерісі барысында кең қолданылды.

Факультет оқытушылары мен түлектері (1980 ж.)

Университеттің 20 жылдығы (1983 ж.)

Студенттердің ғылыми-зерттеу жұмыстары мен СОЗЖ түріндегі оқу сабақтарын сапалы ұйымдастыру үшін тәжірибе алқабы, тәлімбақ, агрохимиялық зертхана, жер шаруашылығы, өсімдік шаруашылығы, өсімдіктерді қорғау бойынша заманауи құрал-жабдықтармен жабдықталған оқу зертханасы, өсімдік шаруашылығы өнімдерін сақтау мен өңдеу технологиясы және топырақ мұражайы жасалып, өндірісте көптеген кафедра филиалдары ашылды.

Факультет әрқашан оқытушылардың тағылымдамадан өткен, аспиранттар оқыған және ғылыми атақтарын қорғаған Қазақстан (Астана, Алматы, Қостанай, Көкшетау, Шортанды), Ресей (Мәскеу, Санкт-Петербург, Самара, Волгоград, Саратов, Орынбор, Ульяновск, Омск), Украина (Киев, Херсон, Днепропетровск), Өзбекстан (Ташкент), Германия, Түркия, Израиль, Моңғолияның көптеген жетекші жоғары оқу орындары мен ғылыми-зерттеу орталықтарымен тығыз іскерлік қарым-қатынас орнатты.

Тәжірибе алмасу және агрономияның заманауи және көкейкесті мәселелері бойынша лекция оқу үшін факультетке әр жылдары Қазақстан мен Ресейдің көрнекті ғалымдары: академиктер А.И.Бараев, К.А.Асанов, Р.Е.Елешев және профессорлар К.Г.Шульмейстер, Г.К.Құдайбергенов, В.И.Марымов, Б.А.Доспехов, С.А.Котт, В.В.Церлинг, Б.В.Егоров, В.В.Жигайлов және т.б. келді. Факультетте оқу орнының ректорлары В.К.Иконников, профессор Б.П.Шах және Н.В.Шрамко, сонымен қатар басқа да факультеттердің оқытушылары Л.Г.Пигарева, А.Р.Пигарев, Н.Д.Вишневский, А.Я.Бенцлер, А.А.Антоненко, Н.М.Қадырғалиев, Б.К.Джумашев, Л.Г.Родина, Н.Д.Иконников, Е.Х.Гиззатов, В.Г.Граф, Г.А.Кузнецов, А.И.Иванов белсенді ғылыми қызмет істеді.

Мамандар даярлаумен қатар профессор-оқытушылар құрамы ауыл шаруашылығының көкейкесті мәселелерін шешуге бағытталған ірі ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізеді. Факультеттің агрономия саласы бойынша ғылыми орталық болып қалыптасуына республика және облысқа белгілі ғылым докторлары В.Н.Слесарев, Т.А.Лозовский, Э.Э.Браун, И.М.Фетисов, В.В.Киянский, Р.М.Құрманғалиев, Х.Н.Габдеев, В.В.Вьюрков, Х.Х.Кусаинов, С.С.Жұбатырова және ғылым кандидаттары Б.П.Шах, Н.В.Шрамко, М.А.Ротов, А.Г.Юлдашев, В.К.Иконников, В.Г.Архипкин, Р.Г.Утеулина, В.Ф.Рябошқапов, В.А.Клейменова, А.Г.Шевченко, В.М.Ионин, В.М.Пережогин, И.М.Мұхамбеткалиев, Н.В.Артюков, Н.Н.Дворянинова, А.М.Қадырғалиев, А.М.Доровская, М.М.Тельнова, Г.В.Гуздардың белсенді қызметінің көмегі көп болды.

Тәжірибелік зерттеу материалдары бойынша сол кезде В.М.Ионин, М.А.Ротов, А.Г.Юлдашев, А.М.Қадырғалиевтер докторлық диссертацияларын қорғауға дайындалды.

Факультеттің бұрынғы декандары
қызметкерлермен бірге (екінші қатар)

Агрономия саласы бойынша ірі оқу-ғылыми орталыққа айналған, факультет университеттің магистратурасы және аспирантурасы арқылы ғылыми-педагогикалық кадрларды даярлауды кең көлемде жүргізді. Профессорлар В.В.Киянский, Э.Э.Браун, И.М.Фетисовтардың ғылыми мектептері қалыптасты және доцент С.С.Жұбатырованың жетекшілігі бойынша В.А.Бурахта, З.Х.Кунашева, Б.С.Алжанова, А.Б.Абуова, Т.А.Азмуханов, Д.К.Төлегенова, В.А.Емелин, С.Х.Мұхамбеткалиев, Г.С.Ожанов, А.М.Нұрғалиев, Р.С.Сарсенғалиев, Г.С.Жұрымбай,

А.М.Марс, Т.К.Салиховтар кандидаттық диссертацияларын қорғады.

К.Н.Мусин, Б.Е.Ғұбашева, Ж.М.Ғұмарова, С.А.Түлкібаева, А.К.Күшенбекова, Г.К.Нұрғалиева, И.Л.Диденко, Е.Коблан, профессордың міндетін атқарушы В.В.Вьюрковтың жетекшілігімен Е.Н.Баймұқанов, Н.Х.Жаркеев, А.А.Бөлеквалар кандидаттық диссертацияларын қорғауға дайындады. Аспирантурада және ізденуші есебінде 20-дан астам оқытушы еңбектенді. Магистрлерді даярлау басталды және ізденушілердің ішінде

факультет түлектері Е.Е.Аюпов, Б.Ж.Рысқалиева, А.Г.Нагиева, М.С.Тулеева, А.Е.Өкшебаев, С.Л.Исмагуллаев, К.К.Жұмағұлов, С.Н.Орынғалиев және т.б. алғашқылардың қатарында академиялық атақ алды.

Факультет ғалымдарының топырақты-мелиоративті зерттеулер, егіс алқаптарының аймақтық құрылымы және ауыспалы егіс, топырақты өңдеудің ылғал сақтау жүйесі, ауылшаруашылық дақылдарын тыңайту, күздік дақылдарға егіс егетін әртүрлі жерді тиімді пайдалану, далалық дақылдарды, жеміс-жидек пен картопты күтіп-бағу технологиясы, өсімдіктерді ықпалдастырып қорғау, далалық дақылдарды суару тәртібі, жайылым жерлерді, ағынды сулар мен табиғи пішен, жайылымдарды тиімді пайдалану, топырақ құнарлылығын сақтау тәсілдері, жеміс-жидек дақылдарын бағып-күтуді жетілдіру бағытындағы жасаған ғылыми ізденістері республика бойынша жоғары бағаға ие болды.

Ғылыми талдамалар облыс шаруашылықтарының барлық аймақтарында шаруашылық-шарт тақырыптарын орындау негізінде өндіріске кең енгізілді. Сонымен қатар жұмыстар Орал қаласының ағынды суларын пайдалану және Қарашығанақ газконденсат кен орынында жердің топырақ құнарлылығын қалпына келтіру жөніндегі Қазақ ССР АШМ-нің тапсырмасын, НАЦАИ-дың «Астық», «Құнарлылық», «Картоп» мәселелері бойынша және облыстық ауыл шаруашылығы және экология басқармасының тапсырмаларын орындау бағытында жүргізілді. Жасалған іс-шаралардың тиімділігі облыстың бекітіліп берілген аудандарында семинарлар өткізу, дәнді дақылдар (1985,1987), картоп пен көкөністерді (1972,1986,1988) бағып-күтудің қарқынды технологиясы бойынша практикалық жетекшілік, ауыл шаруашылығын жүргізу жүйесі, (1978,2003), облыстың жер шаруашылығының аймақтық жүйесі (1985) бойынша ұсынбалар, күзгі дақылдар егілетін қара жерді өңдеу мен дайындау бойынша ұсынбалар (1985, 1986, 1987, 1989), топырақты аз мөлшерде өңдеу (1983), сортаң жерлерді (1972), табиғи азықтық алқап пен жайылма жерлерді пайдалану (1975,1990) жөнінде және жыл сайынғы көктемгі далалық жұмыстарды жүргізуге әдістемелік ұсынбалармен бекітілді. Факультет ғалымдарының зерттеулерінің нәтижелері мен көптеген жарияланған еңбектерде берілген ғылыми ақпараттар аймақтың ауылшаруашылық өндірісіне қажетті және олар кең көлемде қолданылды. Қызметкерлердің бұл жетістіктері халықаралық, республикалық жоғары оқу орындарындағы және университеттік конференциялар мен семинарларда баяндама жасау немесе ТМД елдері мен Қазақстанда жариялау үшін ұйымдастыру комитетінің талаптарына сәйкес дайындап жіберген мақалалар, сонымен қатар ақпарат құралдары көздерінде сөйлеу арқылы сынақтан өтті.

Мемлекет тарапынан қаржыландырылатын ғылыми зерттеулердің негізгі бөлігі «Фрунзе» оқу шаруашылығының тәжірибе аймақтарында және келісім шарт тақырыптары бойынша оқу және өндірістік практика мен шығып жүргізілетін сабақтарды өткізу жөніндегі арнайы агрономия мамандықтары бойынша база болып саналған облыс шаруашылықтарында жүргізілді. Ал қызметкерлердің ғылыми әлеуеті мен тәжірибе аймақтарының материалдық-техникалық базасы ғылыми жұмыстардың жиынтығын қамтамасыз етті.

Заман талабына сай ғылыми және материалдық-техникалық базаны жасауға тәжірибе алқабының меңгерушілері В.Н.Солодовников, К.В.Бизянов, В.П.Погодаев, ғылым кандидаттары В.М.Пережогин, А.В.Чернояров, Т.А.Бөлеков, зерттеу тақырыптарының жетекшілері, декандар мен кафедра меңгерушілері көп күш-жігерлерін жұмсады. Оқу шаруашылығының тәжірибе аймақтарында жинаған зерттеу материалдары бойынша бір докторлық, он бір кандидаттық диссертация қорғалды. Сонымен қатар тәжірибелік мәліметтер алты докторлық, төрт кандидаттық диссертациямен жұмыстану барысында пайдаланылды.

Аспиранттар мен студенттер факультет зертханаларында

Оқу үдерісін белсендіру, білімді іздестіру тәсілдерінің бірі – студенттердің ғылыми-зерттеу жұмыстары. Оның жұмысына барлық курстың студенттері тартылды және жұмыстар кафедра, зертхана, оқу шаруашылығы, тәжірибе алаңдары мен шаруашылықтарда жүргізілді. Зерттеулердің нәтижелері университетте және облыстан тыс жерлерде өткен ғылыми конференцияларда баяндалды. Ең үздік жұмыстар республикалық байқауларға қатысты. Дайындығы неғұрлым жақсы студенттер (Б.Н.Насиев, Т.А.Тұрғанбаев, Б.С.Садықов, Ж.Б.Бекназаров) химия, биология және агрономия мамандықтары бойынша бүкілодақтық, республикалық олимпиадаларға қатысты.

Факультетте студенттерге құқықтық, эстетикалық, адамгершілік және еңбек тәрбиесін беруге көп көңіл бөлінді. Оның нәтижесі мәдени-көпшілік жұмыстар (КТК, конкурстар, байқаулар, денсаулық спартакиадасы) мен спорт және университеттің қоғамдық өмірінен көрініс тапты. Студенттер егін егу, астық жинау, мал азығын даярлау сияқты барлық ауылшаруашылық науқандарына қатынасып, белсенділік танытты. Олардың көпшілігі құрылыс отрядтарының құрамында еңбек етті, облыс шаруашылықтарында көкөніс және дәнді дақылдарды бағып-күтуге қатысты. Аграрлық-техникалық университеттің қалашығы студенттердің, соның ішінде болашақ агрономдардың қатысуымен салынып, абаттандырылды. Соның бір айғағы факультет студенті А.Б.Нұғманов «Еңбектегі ерлігі үшін» медалімен марапатталды. Ол қазір ғылым кандидаты, «Өсімдерді қорғауда химиялық құралдарды пайдалану» жөніндегі халықаралық фирманың өкілі. Түлектердің арасында (Н.П.Рубцов, С.У.Ғұсманов, А.Ж.Құрманғалиев) спорт алаңдары мен стадиондарында, велосипед және шаңғы трассаларында университет пен факультет намысын қорғағандар аз емес.

Заман деңгейінде 3000-нан астам агрономдар, агрохимиктер мен топырақтанушылар даярлау және ғылыми қызметтегі жетістіктерге факультеттің жоғары білікті профессор-оқытушылар құрамының кәсіби шеберлігінің арқасында қол жеткізілді. 30 оқытушыдан 3-еуінің ғылым докторы, 15-інің ғылым кандидаты ғылыми атақ дәрежелері болды. Ғылыми-педагогикалық кадрлардың ғылыми дәрежелену көрсеткішінің жоғарылығы ұжым үшін оның қалыптасуының барлық кезеңіндегі дәстүрге айналды.

Факультет мақтанышы –Қазақстан, ТМД елдері мен Германияда жұмыс істейтін оның түлектері. Олардың арасында 5 ғылым докторы, 42 ғылым кандидаты бар. Диссертация қорғағандардың жалпы санынан қазір университетте жұмыс істейтіндері: ғылым докторлары В.С.Кучеров, В.В.Вьюрков, Б.Н.Насиев, ғылым кандидаттары М.А.Габдулов, Л.Х.Суханбердина, Г.В.Гуз, Е.А.Аринкин, А.У.Сұлтанов, Б.М.Хусаинов, Т.А.Тұрғанбаев, М.Т.Рабаев, Ж.Б.Бекназаров, Д.К.Төлегенова, Т.А.Бөлеков, Г.С.Ожанов, Р.С.Сарсенғалиев, Т.К.Салихов, қалғандары көптеген оқу орындары мен ғылыми-зерттеу, жобалау институттарында, өндірістік кәсіпорындарда, Қазақстан мен одан тыс жерлердің мемлекеттік және басқа да мекемелерінде жемісті еңбек етуде. Атап айтқанда, ғылым докторлары

Г.К.Кұдайбергенов, Х.Н.Габдеев, Х.Х.Кусаинов, С.С.Джубатырова, Б.М.Кушенов, ғылым кандидаттары В.Д.Исмағұлов, Б.С.Садыков, А.Ф.Чемоданов, А.Б.Нұғманов, В.Н.Хон, В.И.Плетнев, Д.Д.Еслямғалиева, Т.А.Азмуханов, И.М.Мухамбеткалиев, С.Х.Мухамбеталиев, А.В.Никишков, Н.Н.Перепелкина, С.А.Лысенко, С.Ш.Қадралиев, Ф.М.Тулякова, М.А.Верещагина, В.И.Буянкин, В.А.Емелин, С.Г.Чекалин, А.Б.Абуова, А.В.Чернояров. ҚР Министрлер кабинеті қаржы бөлімі бастығының орынбасары С.Е.Кенесарин, ҚР Президенті аппаратының қызметкері Б.Т.Аманбаев, «Казагроэктің» вице-президенті М.Ж.Туркеев, ҚР Ауыл шаруашылығы министрлігі «Ғылым» департаментінің қызметкері Н.Б.Батырханова, «Казагроэкс» Батыс Қазақстан филиалының бастығы Е.Г.Абдрахманов, Батыс Қазақстан облысы бойынша Ұлттық Қауіпсіздік комитеті бастығының орынбасары Е.Нұрғазиев, БҚО әкімінің көпшілікпен жұмыс істеу жөніндегі департамент бастығы А.Б.Сатбаев, аудан әкімдері М.К.Оңғарбеков, А.Ф.Савран, аудан әкімдерінің орынбасарлары У.К.Батталов, «Оралоблгаз» АҚ вице-президенті Т.П.Қазтуғанов, ЖШС директорлары К.С.Төлегенов, К.С.Ишимов, Ж.С.Кабанов, Ж.М.Насимуллин, «Орал ауыл шаруашылығы тәжірибе станциясы» директорының орынбасарлары С.К.Бекбулов және С.Г.Чекалин, қаржы полициясының бөлім бастығы А.Г.Кұбашев, КИО қызметкерлері Г.К.Габдеев, Т.А.Богатова, Н.П.Богатов, М.К.Космағамбетов, фермерлер А.А.Аманғалиев, Т.С.Табылдиев, А.Б.Батуллин, А.В.Соболев, М.К.Қойбағаров, М.С.Сагитов, А.Ж.Есенғалиев, Ш.С.Сүлейменов). Әскери дайындық бойынша берілген жақсы білім көптеген түлектерге (Г.Г.Габдуллин, М.С.Акимов, П.Б.Бисенғалиев, В.П.Мазницын, Г.А.Жұбаев, В.П.Клюкин, А.С.Гұсманов) құқық қорғау органдары мен әскери бөлімшелерде жұмыс істеуге мүмкіндік берді.

1970 жылғы түлектердің 35 жылдығы

Нарықтық қатынастарға көшу мен әртүрлі меншік түріндегі жоғары оқу орындары арасындағы бәсекелестіктің артуы мамандықтар тізімін салаға неғұрлым қажетті

мамандықтарға қарай іріктеуді қажет етті. Кедендік бақылау және өсімдіктер карантиніне мамандандырылған «Агрономия», «Агрохимия және топырақтану», «Агроэкология», «Ауылшаруашылық өнімдерін стандарттау мен сертификаттау», «Фермер ісі», «Өсімдік және жүзім шаруашылығы», «Орман және саябақ шаруашылығы», астықты өңдеу мен сақтау технологиясы, нан пісіру мен макарон өндірісі технологиясына мамандандырылған «Астықты қайта өңдеу мен нан пісіру өнеркәсібі өндірісі» мамандықтары бойынша күндізгі және сырттай оқу бөлімдерінде 600-ден астам студент оқыды. Факультеттегі мамандықтар тізімінің артуына байланысты факультет 1999 жылы агробизнес және экология болып аталды.

Егін шаруашылығы кафедрасы 1963 жылы құрылды және ол одан кейінгі құрылған: «Өсімдік шаруашылығы», «Суландырылған егін шаруашылығы және мелиорация», «Жерге орналастыру» кафедраларына негіз болды. Алғашқы жылдары кафедраның қалыптасуы мен даму жолында доцент М.М.Пенин, В.Н.Слесарев, А.Г.Юлдашев, оқытушылар мен зертханашылар М.К.Гарин, Б.А.Лившиц, В.Г.Архипкин, Г.П.Лещенко, Д.С.Нашеновалар белсене қызмет етті. 1970-1974 жылдары кафедра меңгерушісінің міндетін докторлық диссертацияларына тәжірибелі материалдар жинап жүрген доценттер А.Г.Юлдашев пен Р.Г.Утеулина атқарды.

«Агрохимия және топырақтану» мамандығының алғашқы түлектері (1998 ж.)

Бұл жылдардағы ғылыми-зерттеу жұмыстарының негізгі бағыттары: егіс аймақтарының құрылымын жетілдіру, егістік және сүдігер жерлерді өңдеу жүйесін жасау, арам шөптер биологиясын зерттеу негізінде олармен күресудің кешенді шараларын даярлау болды.

1975 жылы кафедра жаңа студенттер қалашығына көшті және ұжымды Алматы облысы мен Татарстан шаруашылықтарында агроном, тәжірибе станциясының директоры, МТС-ның директоры, Пенза облыстық ауылшаруашылық басқармасының бастығы, Пенза ауылшаруашылық институты «Өсімдік шаруашылығы» кафедрасының меңгерушісі болып істеген, өндірістік қызмет пен ғылыми жұмыста бай тәжірибе жинаған доцент В.К.Иконников басқарды. Оның басшылығымен күздік дақылдарды жаздық дақылдармен бірге егетін

жерлерді даярлау, топырақ құнарлылығын сақтау және өңдеу тәсілдері, топырақ өңдеуді азайту, ауыспалы жерлерде тыңайтқыштарды пайдалану жүйесі бойынша зерттеулер басталды.

Кафедраға Е.Н.Колташева, Е.А.Аринкин, В.В.Вьюрков, В.П.Назаров, З.Ш.Нугаева, В.П.Клюкин мен зертханашылар О.Т.Тимофеева, Е.В.Сакара, Е.Я.Бабенко, В.У.Чудрова, Н.Гриценко секілді жаңа оқытушылар келді.

*Бұрынғы кафедра меңгерушілері: А.Г.Юлдашев, Р.Г.Утеулина,
В.К.Иконников, В.Г.Архипкин, В.В.Вьюрков, Б.П.Шах*

1982-1987 жылдар аралығында кафедраны институт ректоры қызметімен қоса профессор Б.П.Шах басқарды. Ол кафедраның материалдық-техникалық базасының нығаюына, жас оқытушылардың біліктілігін арттыруға және олардың тұрмыстық жағдайын жақсартуға көп көңіл бөлді. Бұл уақытта егістік дақылдарды, ықтырма жерлерді, топырақты өңдеудің ылғал қорын сақтайтын жерлерді бағып-күтудің қарқынды технологиялары белсенді зерттеліп, өндіріске енгізілді және басқа да агрономиялық бағыттағы іс-шаралар жүргізілді.

Одан кейін кафедраны доцент В.Г.Архипкин басқарды және осы уақытта әртүрлі ауыспалы жерлерді, топырақ құнарлылығын жаңғырту тәсілдерін зерттеу басталды. Ұжымға басқа кафедралардан доценттер И.М.Фетисов, В.П.Согуренко, А.С.Костарев, Х.Н.Габдеев, М.Х.Оңаев, Г.Г.Кенжеғалиев, Н.А.Мұқатаев және оқытушы В.В.Пан келді.

1992 -1999 жылдары кафедраны доцент В.В.Вьюрков басқарды. Бұл мерзімде әртүрлі қашықтықтағы ауыспалы егіс айналымын оқып, зерделеу, топырақты өңдеудің тәсілдері мен жүйесі және топырақ құнарлылығын көң және сабан есебінен жаңғырту бойынша зерттеу жұмыстары аяқталды. Басқа кафедралардан доцент А.Я.Бакалдин, оқытушылар Ж.Б.Бекназаров, Е.Б.Балжанов, С.Ж.Рахимғалиевалар келді, аға оқытушылар К.М.Жаңабеков, Н.Х.Серғалиев, А.Б.Абуова, А.Н.Лапин, А.Б.Бақтығұлов, оқытушы А.Х.Хайруллина жұмысқа қабылданды.

Қалыптасқаннан бергі кафедраның ғылыми қызметінің нәтижелері бойынша 5 докторлық, 8 кандидаттық диссертация қорғалды, 2 оқытушыға профессор, 7 оқытушыға доцент ғылыми атағы берілді.

Химия кафедрасы институт құрылған жылы ашылды. Кафедраның қалыптасуы өңірге белгілі ғалым-ұстаз, доцент М.В.Родинаның есімімен тығыз байланысты. Ол сол кездегі жас оқытушылар К.Х.Таренова, Н.А.Пальгова, Н.А.Родиндерді шақырып, кафедра жұмысын тиімді ұйымдастыруға күш салды. Бұл құрылған кішкентай ұжымға қажетті құрал-жабдықтар мен реактивтермен жабдықталған зертхана жасақтау үлесі тиді.

Содан соң кафедраны доцент Т.А.Маликова басқарды, ол кафедраның ғылыми жұмыстарына басты көңіл бөлді. Ұжым бұл уақытта оқытушылар Г.Ж.Камешев, С.Н.Бычков, Ю.А.Ларшин, З.А.Борисовалармен толықты. 1972 жылдан кафедраны доцент К.О.Нұрмағамбетов, ал 1975 жылдан – доцент О.Х.Хабиев басқарды. Бұл жылдары кафедра Б.С.Байғалиева, С.Г.Айтуғанова, К.Х.Абилхаиров сияқты оқытушылармен толықты. Олар аға буын өкілдерінің тәжірибесіне сүйеніп, белсенді қызмет етті.

1986 жылдан кафедраны МАНЭБ және МАЭ академигі, профессор В.В.Киянский басқарды. Ол оқу-әдістемелік, ғылыми жұмыстар мен тәрбие жұмыстарын шебер үйлестіре білді. Ол ұжымға доценттер В.А.Бурахта, А.С.Костарев, Н.К.Ахтанова, оқытушылар Б.К.Ныгметова, И.М.Кичаев, Г.У.Айтбаев, аға зертханашылар Г.Т.Мырзағалиева, В.А.Гензе, С.С.Алмағамбетоваларды қабылдады.

Химия кафедрасы ұжымы (бірінші қатар) өз студенттерімен бірге

Одан кейінгі жылдары кафедраны доцент В.А.Бурахта басқарды, ол ұжымның қалыптасқан дәстүрлерін жалғастыра білді. Оның кезінде кафедраға З.Х.Кунашева, Л.И.Хасаинова, И.В.Бахтиярова, Г.У.Нигметова, Р.Е.Ниязова, Г.Т.Адилова сынды жас және жігерлі оқытушылар және т.б. келді.

Ботаника кафедрасы 1964 жылы құрылды. Доценттер В.М.Ионин, А.Я.Бакалдиндердің басшылығымен кафедраның материалдық-техникалық базасы жасалды. Зертханалар мен кабинеттер жасақталды, ауылшаруашылық мамандарын даярлаудағы ботаникалық білімнің ролі жөніндегі нақты ұсыныстар әзірленді, алғашқы ботаникалық және биологиялық зерттеулер жүргізілді. 1970-1980 және 1991-1995 жылдары кафедраны доцент А.Я.Бакалдин басқарды

және кафедра доцент В.П.Мазаев және оқытушы Е.Б.Балжановпен толықты. Жеміс дақылдарының физиологиясы, өсімдіктерді әртүрлі зиянкестерден қорғау жөніндегі зерттеулер жүргізіле бастады.

1980-1990 жылдары «Ботаника, физиология және өсімдіктерді қорғау» кафедрасын доцент Л.М.Доровская басқарды. Бұл мерзімде өсімдіктерді кешенді қорғау бойынша жүргізілетін пәндер мен ғылыми-зерттеу жұмыстарының формаларын жетілдірудің әдістемелік аспектілеріне көп көңіл бөлінді. Кафедраға оқытушылар Ж.Б.Бекназаров, Т.А.Тұрғанбаев, Н.В.Егорова, Д.Д.Еслямғалиева, Г.М.Мұхамбетқалиева, Г.М.Атаевалар қабылданды. Әр жылдары кафедрада 4 кандидаттық диссертация қорғалды және 2 оқытушыға доцент ғылыми атағы дәрежесі берілді.

Агрохимия және топырақтану кафедрасы 1965 жылы құрылды. Оның қалыптасуы топырақты кешенді зерттеу мәселелері бойынша белсенді қызмет еткен доцент М.А.Ротовтың есімімен тығыз байланыстырылады. Ол Еділ мен Жайық өзені аралығындағы аумақты топырақты-гидрологиялық зерттеу мен Волга-Орал су арнасы құрылысын агроэкологиялық зерттеуге қомақты үлес қосты, докторлық диссертациясын қорғауға әзірледі. М.А.Ротов кафедраны 1975 жылға дейін басқарды, онымен бірге кафедрада доценттер П.В.Ли, Н.Н.Дворянинова, М.М.Тельнова, оқытушылар С.Х.Юшкевич, А.Д.Шангерей, зертханашылар Н.Г.Визгалина, О.Т.Тимофеевалар қоян-қолтық еңбек етті. Топырақты зерттеумен қатар қызметкерлер жаздық бидайды, көкөністер мен картопты тыңайту жүйесін зерттеумен де айналысты.

Бұдан кейін ұжым бірнеше рет «Егін шаруашылығы» кафедрасымен бірікті. Н.Н.Дворянинованың жетекшілігімен өз алдына қызмет еткен 1982-1987 жылдары олар күздік дақылдар егілетін жерлерді тыңайту жүйесін, астық дақылдарын бағып-күту технологиясын қарқындыру, көкөніс және жеміс дақылдарын тыңайту, сортаң жерлерді химиялық мелиорациялау тәсілдері мәселелерімен жете айналысты. Осы уақытта «Егін шаруашылығы» кафедрасынан доцент А.С.Костарев, оқытушы В.П.Назаров келді.

«Агрохимия және топырақтану» мамандығы бойынша студенттерді бірінші қабылдау жүргізілгеннен кейін кафедра 1992-1996 жылдары өз алдына бөлек жұмыс істеді және оны доценттер Х.Н.Габдеев пен Г.Г.Кенжеғалиевтер басқарды. Осы аралықта кафедраға ғылым кандидаттары Р.М.Құрманғалиев және О.В.Подольный, оқытушылар Б.С.Алжанова, Б.М.Абдибаев және «Егін шаруашылығы» кафедрасынан доцент М.Х.Оңаев келді.

Өсімдік шаруашылығы кафедрасы 1966 жылы ашылды және оны әр жылдары доцент Н.Я.Жилин, профессор Т.А.Лозовский, доценттер А.М.Қадырғалиев, В.Ф.Рябошкапов, М.А.Габдулов, С.С.Жұбатыровалар басқарды.

Кафедраның қалыптасуына доценттер А.Г.Шевченко, В.А.Клейменова, Л.М.Доровская, И.Т.Россомахин, Р.Т.Бекмамбетов, оқытушылар И.И.Нефедов, В.И.Кисилев, Л.Г.Коваленко, Л.Г.Бахирева, В.Н.Морозова, зертханашылар П.Г.Кириличев, Л.Г.Ефименколар атсалысты, содан соң оның құрамын факультет түлектері В.И.Плетнев, Х.Х.Кусаинов, М.А.Габдулов, Л.Х.Суханбердина, И.М.Мұхамбетқалиев, Б.М.Садыков, А.Б.Нұрманов, Б.М.Хусаинов, А.У.Сұлтанов, Б.Е.Губашева, К.Н.Мусин, Д.К.Төлегенова, В.Н.Хон, Ю.Г.Гребенюктар толықтырды.

Агрономия мамандарын даярлаумен қатар кафедраның оқытушылар және аспиранттар құрамы жаздық бидай, арпа, сұлы, тары, картоптың агротехникасы, далалық дақылдар аурулары мен оның зиянкестерінің биологиясы, өсімдік шаруашылығы өнімдерін сақтау мен өңдеу технологиясы бойынша зерттеулер жүргізді.

Кафедра оқытушылары 2 докторлық, 8 кандидаттық диссертация қорғады, 10 қызметкер доцент ғылыми атағын алды.

Суармалы егін шаруашылығы және мелиорация кафедрасы 1973 жылы В.П. Согуренконың басшылығымен құрылды. 1983-1988 жылдары оны доцент Э.Э.Браун басқарды. Онымен бірге әр жылдары доценттер И.М.Фетисов, Н.В.Артюков, В.М.Переогожин, С.С.Жұбатырова, В.Н.Хон, И.П.Торопов, оқытушылар И.М.Нефедов, В.В.Пан, Ю.Г.Гребенюк, зертханашылар Л.Г.Бахирева, К.И.Полищук, Н.Б.Чудровалар еңбек етті.

Кафедра суару тәртібін, ауылшаруашылық дақылдарын суару тәсілі мен техникасын, жайылма суару нормасын, жайылма суару мерзімін, картопты бағып-күту технологиясын зерттеумен, сонымен қатар ауыл шаруашылығында ағынды суларды тиімді пайдалану, табиғи мал азықтарын жақсарту мәселелерімен айналысты.

1999 жылғы университеттегі құрылымдық өзгерістер барысында барлық агрономиялық кафедралар Технологиялық департамент құрамына біріктіріліп, оны доцент В.Н.Хон басқарды.

Агробизнес және технологиялар кафедрасы 2000 жылы Технологиялық департаменттен бөлінді. Кафедраны профессор Э.Э.Браун басқарды және оның құрамында ғылым докторлары И.М.Фетисов және В.В.Вьюрков, доценттер В.Г.Архипкин, Л.Х.Суханбердина, ғылым кандидаттары Ж.Б.Бекназаров, С.Ж.Рахимғалиева, Б.С.Алжанова, Д.К.Төлегенова, оқытушылар Б.Е.Губашева, А.М.Нұрғалиев, Г.К.Нұрғалиева, К.Н.Мусин, Р.С.Сарсенғалиев, А.С.Салыкова, зертхана меңгерушісі Д.С.Нашенова, аға зертханашы К.И.Полищук, зертханашы Э.И.Истаева жұмыс істеді. Кафедра ғалымдары 8 аспирантқа ғылыми жетекшілік жасады.

80-ші жылдардың басындағы «Химия» кафедрасының құрамы

Н.Х.Серғалиев, М.Т.Рабаев, Т.А.Бөлеков, Г.С.Ожанов, Н.Ж.Қажғалиев, А.К.Гумарова және оқытушылар Г.М.Атаева, М.К.Мусина, Н.Х.Илибаева, С.Е.Денизбаев, Б.К.Абитова, А.А.Бимуханова, Т.А.Бабушкина және аға зертханашы А.К.Кушенбековалар қызмет етті.

Кафедра «Агроэкология», «Ауылшаруашылық өнімдерін стандарттау мен сертификаттау», «Астық өңдеу және наубайхана өндірісінің технологиясы», «Орман және саябақ шаруашылығы» мамандықтары бойынша кадрлар даярлады.

Факультет деканы, доцент В.Ф. Рябошқапов өсімдік шаруашылығы туралы дәріс оқуда

Кафедра «Агрономия», «Жеміс-көкөніс және жүзім шаруашылығы», «Агрохимия және топырақтану», «Агрохимия және өсімдіктерді қорғау», «Фермер ісі» мамандықтары бойынша мамандар даярлады.

Стандарттау және экология кафедрасы да 2000 жылы технологиялық департаменттен бөлінді және оны ғылым кандидаты Т.А.Тұрғанбаев басқарды. Кафедра құрамында доценттер М.А.Габдулов, Ф.Х.Суханбердина, ғылым кандидаттары

Ветеринарлық медицина және зоотехния факультеті

А.Д.Дәрібаев, «Биотехнология» кафедрасының профессоры

Факультет тарихы 1963 жылдан басталды. Осы жылы «Ветеринария» мамандығы бойынша 1 курсқа 100 студент қабылданды. Алайда ветеринария саласы бойынша ғылыми дәрежесі бар оқытушылар құрамының жетіспеуіне байланысты, 1964 жылы факультет Зоотехникалық болып қайта құрылды. Студенттердің негізгі контингенті институттағы «Зоотехния» мамандығына, бір бөлігі еліміздің басқа да жоғарғы оқу орындарына ауысты.

XX ғасырдың 70-ші жылдарының ортасында КСРО жоғары басшылығының еліміздің отандық мал шаруашылығын кең көлемде дамыту және соған сәйкесті қажетті мамандар даярлау қажеттілігіне байланысты ел алдына қойған талабына орай «Зоотехникалық факультет» «Зооинженерлік факультет» болып қайта құрылды. 80-інші жылдардың басында ауыл шаруашылығы саласын жандандыру нәтижесінде КСРО ауыл шаруашылығы малдары түрлерінің саны, ауыл шаруашылығы өнімдерін өндіру көлемі мен сапасы бойынша әлемде алдыңғы орындарды иеленді. Бұл қарқын Батыс Қазақстанның төрт облысында (Орал, Ақтөбе, Гурьев және Қызылорда) тіркелді. Осыған байланысты өңірдің колхоздары мен совхоздарына жоғары білімді ветеринар мамандардың қажеттілігі туындады. Қазақ ССР АШМ-нің қолдауы және аталған төрт облыс басшыларының ұсынысымен институт 1982 жылы «Ветеринарлық дәрігер» мамандығы бойынша кадрлар даярлауға лицензия алды.

Әр жылдары факультет декандары болып Ю.М.Артемов (1963-1964), ауылшаруашылық ғылымдарының кандидаттары, доценттер Г.С.Зубков (1964-1972), М.М.Нұралиев (1972-1976), А.Р.Рустенов (1976-1988), Қ.Қ.Бозымов (1988), Б.А.Аманжолов (1988-1990), А.З.Зинуллин, (1990-1991), Г.К.Молдашев (1992-1996), И.К.Ашетов (1992-2000), Ө.Б.Таубаев (2000-2004), Қ.Ж.Кушалиев (2004-тен қазірге дейін) жұмыс істеді.

Жалпы зоотехния кафедрасы 1965 жылы ұйымдастырылды. Кафедра меңгерушілері болып ауыл шаруашылығы ғылымдарының кандидаты, доцент В.И.Горюнов (1965-1971), ауылшаруашылық ғылымдарының докторы, профессор В.А.Петровская (1969-1973), ауылшаруашылық ғылымдарының кандидаттары, доценттер Б.Д.Қоғабаев (1977-1978), М.М.Нұралиев (1978-1979), А.Н.Москаленко (1979-1981), А.Ф.Кирпичев (1981-1983), А.З.Зинуллин (1983-1984), Г.К.Молдашев (1985-1990) қызмет атқарды. Факультет қызметкерлері болып ауылшаруашылық ғылымдарының кандидаттары, доценттер Л.А.Киселева, В.И.Шахова, Б.Д.Қоғабаев, Т.Х.Хабиев, А.Д.Дәрібаев, Д.И.Родимкина, Р.У.Бозымова, Т.Б.Иманғалиевалар жұмыс жасады. Кафедра профессоры Петровская Вера Анисимовна институттағы жалғыз ауылшаруашылық ғылымдарының докторы болды және білгір ғалым, кең пейілді педагог ретінде жас оқытушылар мен студенттерге үлгі бола білді. Ол мал шаруашылығы мәселелері бойынша 50-ден астам ғылыми мақалалар мен 40-тан астам еңбектер жазып, еліміздің жетекші басылымдарында жариялады.

80-інші жылдардағы Зооветеринарлық факультет ұжымы

РСФСР Жоғары Кеңесі Президиумының Құрмет грамотасымен, «Қажырлы еңбегі үшін» медалімен марапатталды және Якут АССР-нің «Еңбек сіңірген зоотехнигі» құрметті атағына ие болды.

1990 жылдары «Жалпы зоотехния» кафедрасы «Азықтандыру және ауыл шаруашылығы малдарының зоогигиенасы» және «Генетика және ауыл шаруашылығы малдарын өсіру» кафедрасы болып екіге бөлінді.

Жеке мал шаруашылығы кафедрасы 1966 жылы ұйымдастырылды. Алғашқы кафедра меңгерушісі болып ауылшаруашылық ғылымдарының кандидаты, доцент Э.Т.Сатқанов жұмыс жасады. Содан кейінгі жылдары кафедраны доцент А.А.Қарасаев (1967-1969, 1973-1983), профессор В.А.Петровская (1969-1973) және доцент К.Г.Кудряков (1983-1995) басқарды.

Әр жылдары кафедра қызметкерлері қатарында К.К.Қайырғалиев (1963-1978), профессор В.А.Петровская (1969-1973), доцент А.Д.Дәрібаев (1973-1980), Б.И.Гераскин (1974-1977), Т.Н.Петкеевич (1977-1988), Ж.Х.Машанов (1978-1986), Қ.Қ.Бозымов (1980-1988), В.А.Житинский (1982-1984), С.М.Макбозов (1987-1991), М.К.Қажымұратов (1989-1996), Б.Т.Төлебаевтар (1990-1996) жұмыс жасады.

Кафедра оқытушылары білім беру стандарттарының сол кездегі талаптарына жауап беретін оқытудың озық технологияларын оқу үдерісіне енгізу арқылы өткізетін сабақтарының сапасы мен нәтижелігіне көп көңіл бөлді. Сол үшін олар зертханалық-практикалық сабақтар мен курстық жобалар үшін оқу-әдістемелік құралдар даярлады.

Кафедра ардагерлері Э.Т.Сатқанов, А.А.Қарасаев, К.Г.Кудряков (солдан оңға қарай)

Профессор Э.Т.Сатқанов 1957 жылы К.А.Тимирязев атындағы МАША-нда оқып, жоғары білім алды. Кейін 1964 жылы ол сол жерде кандидаттық диссертациясын қорғады. 1972-1977 жылдар аралығында оқу ісі жөніндегі проректор болып жұмыс істеді. Қой шаруашылығының ғылыми мектебін құрды (К.Г.Кудряков, Б.Б.Траисов, Г.К.Молдашев және т.б.).

Профессор Э.Т.Сатқановтың жартылай биязы жүнді қой шаруашылығын жетілдіру жөніндегі сан қырлы ғылыми-зерттеу жұмыстары КазНИИТИО және БҚАШИ ғалымдарының қойдың ақжайық тұқымын шығарумен лайықты аяқталды. Профессор Э.Т.Сатқанов қой шаруашылығы бойынша Қазақ ССР АШМ Үйлестіру кеңесінің мүшесі ретінде республикадағы ауыл шаруашылығын жүргізу жүйесі бойынша ұсынбалар даярлауға үнемі қатысып отырды.

Оның есімін мәңгілік есте сақтау үшін, «Қой шаруашылығы» кафедрасының оқу зертханасына Сатқанов Эмканат Тарихұлының есімі берілді. Кафедраның қалыптасуына профессорлар А.А.Қарасаев пен К.Г.Кудряков зор үлес қосты.

Еңбек жолын мал бағудан бастап, осы ата-кәсіптің қыр-сырын жете меңгерген, өндірісте шыңдалып, ғылымға бағыт алған ұстаз, профессор А.А.Қарасаев - өңірге етті және сүтті мал шаруашылығы өнімдерін өндірісінің технологиясы саласындағы белгілі ғалым, 80 ғылыми еңбек, соның ішінде 10 оқулық пен оқу құралдарының авторы. Ол 25 жыл кафедраға басшылық етумен қатар, факультеттің партия ұйымын 8 жыл басқарды, институттың әдістемелік комиссиясының мүшесі, факультеттің халықтық бақылау комиссиясының төрағасы, студенттер тобының тұрақты тәлімгері жұмыстарын атқарды, оқу-тәжірибе шаруашылығында сиырларды іріктеу, олардың сүт өнімдерін молайтуға бағытталған шараларды бақылады. Осы бағытта ғылыми жұмыспен айналысып, Таскала ауданының Ленин атындағы совхозында келісім шарт негізінде симменталь сиырларының сүт өнімділігін молайту бағытында доценттер Б.И.Гераськин, В.Е.Беглецов, аға зертханашы О.Сарғойшинмен бірге 5 жыл бойына жұмыс жүргізді.

Малдың ет өнімділігін арттыру мақсатында доценттер А.Дәрібаев, Т.Хабиевпен бірлесіп Тайпақ ауданының Есенсай совхозында 5 жыл бойына ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізді.

Оқу жүйесін өндіріспен байланыстыру мақсатында, жазғы демалыс айларында колхоз-совхоздарда болып, үнемі облыстық «Білім» қоғамының жолдамаларымен халықаралық жағдайға, өндіріс технологиясын жетілдіруге бағытталған, озат тәжірибелерді енгізуге арналған батыс облыстардың шаруашылықтарында 1000-нан астам дәрістер оқыды. Облыстық, республикалық, аудандық баспасөз беттерінде жоғарыда аталған тақырыптарға арналған 300-ден аса мәліметтер жариялаған.

Институтта 10 жыл бойына факультеттегі социалистік жарыстың жеңімпазы болып, КСРО-ның ауыл шаруашылығы министрлігінің және Одақтық кәсіподақтар комитетінің медальдарымен марапатталған.

А.А.Қарасаев 40 жыл бойына ұстаздық қызметін облыстық «Білім» қоғамы секциясының төрағасы қоғамдық қызметімен байланыстыра жүргізді және агроөнеркәсіп кешені саласындағы соңғы жаңалықтарды насихаттап, өндіріске енгізуге көп еңбек сіңірді.

Облыста үздік дәріскер болып танылды және «Жоғары мектептің үздігі» белгісімен, республикалық және бүкілодақтық «Білім» қоғамының Құрмет грамоталарымен марапатталды, есімі институттың Құрмет кітабына енгізілді. 2010 жылдың соңына дейін Орал қаласының соғыс және еңбек ардагерлері кеңесінің төрағасы болды.

Профессор К.Г.Кудряков – кроссбредті қой шаруашылығы саласындағы елімізге кең танымал ғалым, селекционер, ақжайық тұқымды қойдың авторы. Оқытушылық қызметіне дейін «Пятимар» мемлекеттік асылдандыру зауытында мал дәрігері, бас зоотехник болып қызмет істеген мол еңбек өтілі бар. Оның тәжірибесі сан қырлы педагогикалық қызметті студенттердің оқу, ғылыми, тәрбие жұмыстарымен байланыстырып жүргізуге көмегін тигізді. Ашық мінезді, адамдармен жақсы қарым-қатынасы арқылы өзіне жастарды көп тартып, мол тәжірибесімен бөлісе білді. 70 ғылыми еңбек, соның ішінде 14 әдістемелік құралдар шығарды.

Қызметкерлердің көп күш салуымен кафедралар мен зертханалар заманауи құрал-жабдықтармен жабдықталды. Қой шаруашылығы, мал шаруашылығы, жылқы шаруашылығы бойынша оқу-әдістемелік құралдар шығарылды.

Азықтандыру және ауыл шаруашылығы малдарының зоогигиенасы кафедрасы факультеттегі негізгі бағыт беруші кафедралардың бірі болды және жалпы кәсіптік пәндер бойынша студенттерге білім берді. Кафедра меңгерушісі болып ауылшаруашылық ғылымдарының кандидаты, доцент А.Д.Дәрібаев (1991-1996) жұмыс істеді.

Кафедрада бұл жылдары доценттер Л.А.Киселева, Ж.Х.Машанов, Х.Г.Есенғалиев, Т.Б.Иманғалиевалар жұмыс істеді.

Доцент А.Д.Дәрібаев институтта тек азықтандырушы-ғалым ғана емес, тамаша педагог-ұстаз, жастардың тәлімгері бола білді. Малдардың тәуліктік азықтық қоректенуіне дәстүрлі емес азықты пайдалану жөніндегі зерттеу жұмыстарының нәтижесі облыс шаруашылықтарына батыл енгізілді және бұл жетістік екі авторлық куәлікпен бекітілді. Доцент А.Д.Дәрібаев - 80-нен астам ғылыми және оқу-әдістемелік құралдардың авторы. 1998 жылы докторлық диссертация қорғады. «Еңбек ардагері» медалімен және ҚР Білім және ғылым министрлігінің Құрмет грамоталарымен марапатталған.

Генетика және ауыл шаруашылығы малдарын өсіру кафедрасы 1990 жылы өңірдегі осы іске бейімді техникумдармен бірге тәжірибелі және екі сатылы жүйеде қолданбалы мамандықтар (генетика, асылдандыру ісі) бойынша зоотехник-селекционерлер даярлаудың сапасын жақсарту мақсатында ашылды.

Кафедраны ауыл шаруашылығы ғылымдарының кандидаты, доцент Б.Д.Қоғабаев басқарды. Ол институтта 1973 жылдан істеді, 45-тен астам ғылыми еңбектің авторы.

Кафедра құрамында жұмыс істеген ғылым кандидаттары А.З.Зинуллин, Г.К.Молдашев, Р.У.Бозымова, А.Т.Абуов, Е.С.Сагинов, А.Н.Баяховтардың барлығы да - институт түлектері.

Мал шаруашылығы өнімдерін өндіру технологиясы кафедрасы факультеттегі алдыңғылардың бірі болды. Кафедра меңгерушісі болып доцент Н.К.Бекбулов, қызметкерлер қатарында доценттер Т.Х.Хабиев, Е.Г.Насамбаев, Р.М.Рустеновалар, ассистенттер С.К.Қоспанов, А.Абилов және А.В.Ажмуратовалар жұмыс істеді.

Кафедра құрылған күннен бастап оқытушылар мал шаруашылығы өнімдерін өңдеу және сақтау технологиясы, жүн мен тері өңдеудің технологиясы бойынша оқу-әдістемелік және көрнекі құралдар жасаумен айналысты. Кафедрада ет, сүт, жүн, терінің сапасын бағалау бойынша зертхана жасақталды. Кафедраның «Землячка» атындағы тері зауытында, «Береке» сүт-май зауытында, жүн-байпақ, тері және ет комбинаттарында филиалдары қызмет істеді, ол жерлерде студенттер оқу-өндірістік практикалардан өтті.

1995 жылы білім беру ісін қаржыландырудың жеткіліксіздігі және институттың құрылымдық жүйесінің оңтайландырылуына байланысты, факультеттің төрт кафедрасы біріктіріліп, **Ауыл шаруашылығы өнімдері өндірісінің технологиясы және тауартану** кафедрасы болып қайта құрылды. Кафедра меңгерушісі болып бұрын сырттай білім беру жөніндегі проректор болып істеген институт түлегі, болашағы зор ауылшаруашылық ғылымдарының кандидаты, доцент Е.Г.Насамбаев сайланды. Ол 80-нен астам ғылыми еңбек, соның ішінде 25 оқу-әдістемелік құралдар шығарды. Ол тұқым ішіндегі «Анқаты іріленген типі» және қазақтың ақбас тұқымының «Сәлем -12747» аталық ізін шығарды. ҚР Білім және

ғылым министрлігінің «ҚР ғылымын дамытуға қосқан еңбегі үшін» төсбелгісімен марапатталды.

Жоғары мектеп алдына өз бетінше нақты шешім қабылдауға қабілетті, тәрбиелі, болашақты болжай білетін мамандар даярлауды қамтамасыз ететін үлкен де жауапты міндеттер қойылды. Осы міндеттерді орындауда кафедра ең бірінші оқылатын дәрістер мен жүргізілетін зертханалық-практикалық сабақтардың сапасына көп көңіл бөлді. Жыл сайын ғылыми-техникалық прогрестің соңғы жетістіктеріне сәйкес, оқу бағдарламалары мен жұмыс жоспарлары толықтырылып, нақтыланып отырды. Ғылыми-әдістемелік конференциялар, дәрістер мен практикалық сабақтарға өзара кіру, тәжірибе алмасу мақсатында әдістемелік семинарлар өткізілді.

Азықтың зоотехникалық сараптамасы

Факультет мамандар даярлау сапасын арттыруға қажетті материалдық-техникалық және оқу-өндірістік базамен, оқу және ғылыми зертхана, кабинеттермен жеткілікті дәрежеде жабдықталды.

Кафедраның «Асан», «Орал тәжірибе станциясы» ЖШС, «Аңқаты», «Чапаев», «Бөрлі», «Красногор» асыл тұқымды зауыттары АҚ секілді өндіріс орындарында филиалдары жұмыс істеді. Кафедра қызметкерлері оқу үдерісіне оқытудың әртүрлі құралдарын пайдалануға көп көңіл бөлді. Дәріс оқу барысында «Лектор-2000», «Витязь» типті

проектор, «КПШ-4» кинопроекторы, көптеген слайдтар мен оқу фильмдері қолданылды, іскерлік ойындар өткізілді.

Кафедра қызметкерлері облыстық Ауыл шаруашылығы басқармасымен бірге облыс шаруашылықтарына семинарлар өткізу, малдарды бордақылау технологиясы, селекциялық асылдандыру жүргізу, малдардың ғылыми негізделген азық қорын жасау, селекциялық-асылдандыру жоспары мәселелері бойынша мәжілістер өткізу сияқты практикалық көмек көрсетті.

Сүрлем дайындау жөніндегі семинардың практикалық бөлімі

Ғылыми-зерттеу жұмыстарының тақырыптары сапаны жетілдіру, малдар мен құстардың жаңа тұқымдарын шығару, ауыл шаруашылығы малдарының рационына дәстүрлі емес азықты пайдаланудың технологиясы сияқты мәселелерге бағытталды.

Малдың қазақы ақбас тұқымымен шұғылданған доценттер Е.Г.Насамбаев, А.З.Зинуллин, М.К.Қажымұратовтар тұқым ішіндегі «Аңқаты» іріленген типінің жаңа желісін шығару бағытында жан-жақты жұмыс жүргізді. Сүтті мал шаруашылығындағы ғылыми-зерттеу

жұмысын (қызыл далалық тұқым) доценттер Л.А.Киселева, Б.Д.Қоғабаев және Б.И.Гераськиндер (симментальды тұқым) жүргізді.

Кафедра оқытушылары Қазақстанда алғаш рет етті мал шаруашылығында эмбриондарды трансплантациялау технологиясын зерттеді (авторлары А.З.Зинуллин, А.Г.Абуов). Сырым, Приурал аудандарының шаруашылықтарына асылдандыру есебін реттеу және айыру бойынша (Б.Д.Қоғабаев пен Г.К.Молдашев) практикалық көмек көрсетілді. Ғылыми зерттеулердің нәтижесі бойынша, көптеген оқытушылар кандидаттық және докторлық диссертация қорғады.

*Жүгерінің көк қоспасын
тасу және таптау*

Қой шаруашылығындағы ғылыми зерттеулер қойлардың жоспарлы тұқымын жетілдіру және кроссбред жүнді жаңа тұқым шығару бойынша орындалды. Оған Э.Т.Сатқанов, Х.К.Қайырғалиев, К.Г.Кудряков, Г.К.Молдашев, Б.Б.Траисов, К.У.Өмірзақов, Ж.Х.Машанов, К.Г.Есенғалиев, А.Н.Баяхов сынды оқытушылар мен ғылыми қызметкерлер қатысты.

Кроссбредті жүнді жаңа етті-жүнді қой тұқымын шығару бойынша жұмыс Қазақ қой шаруашылығы ҒЗИ-мен бірге 1968-1996 жылдар аралығында жүргізіліп, жаңа ақжайық тұқымын шығарумен аяқталды. Авторлар құрамына К.Г.Кудряков, Б.Б.Траисов, Э.Т.Сатқанов, А.К.Гумарова, К.Г.Есенғалиев, К.У.Өмірзақов,

А.Н.Баяховтар енді.

Шошқа шаруашылығы саласы бойынша ғылыми жұмыстар ірі ақ тұқым бойынша А.Р.Рүстемовтің басшылығымен жүргізілді.

Кафедра көп жылдар бойы ВНИИМС (Орынбор қаласы), Орынбор ауыл шаруашылығы академиясымен, Самара ауыл шаруашылығы академиясымен бірлескен ғылыми зерттеулер жүргізді және алыс шет елдермен (Германия, Израиль, Монголия) тығыз байланыс жасады.

Оқу үдерісін белсендірудің басты жолдарының бірі – студенттердің ғылыми-зерттеу жұмыстарын жолға қою.

Студенттердің ғылыми-зерттеу жұмыстарының нәтижелері студенттер конференцияларында баяндалды, ал үздік деп танылған жұмыстар республикалық байқауларға жіберілді. Республикалық байқаулар нәтижесі бойынша, 59 студенттік жұмыс жүлделі орындар мен Құрмет грамоталарына ие болды. Студенттер сондай-ақ жоғары оқу орындары арасында өткізілетін студенттік конференцияларға да белсене қатысты. Мысалы, олар Мәскеу ветеринарлық академиясы мен Қостанай ауыл шаруашылығы институтында өткізілген студенттер конференцияларына қатынасты.

Студенттердің практикалық даярлығын жетілдіру мақсатында «Бонитёр», «Селекционер» атты оқу-ғылыми өндірістік жасақтары құрылды.

Бітіруші мамандардың сапасын анықтайтын өндірістік практиканы өткізуді ұйымдастыру жұмыстарына кафедрада ерекше көңіл бөлінді. «Чапаев», «Аңқаты», «Бірлік», «Красногор» асылдандыру шаруашылықтары және «Ауыл шаруашылығы тәжірибе станциясы», «Асан» АҚ, «Фрунзе» оқу-тәжірибелік шаруашылығы студенттерді практикалық даярлаудың негізгі базасы болып танылды. 1992 жылға дейін факультет студенттері егін жинау, шөп дайындау, қой төлдету, қой қырку сияқты нақандық жұмыстарға белсене қатынасты және студенттердің құрылыс жасақтарының жұмыстарына көптеп тартылды. 1987 жылы Зооветеринария

Студенттер мал сапасын бағалауда

факультетінің 1 және 2 курс студенттері мен Экономика факультетінің 1 курс студенттерінен құралған, құрамында 180 адам бар 7 студенттік мал шаруашылығы жасақтары құрылды. Олардың күшімен 25000 жаңа туған қозы бағып-күтілді, 45000 қой қырқылып, 92 центнер жүн алынды.

Ауыл шаруашылығы малдарының анатомиясы мен гистологиясы кафедрасы

В.Е.Беглецов, ВНБ кафедрасының доценті

Кафедра 1963 жылы құрылып, барлық ветеринарлық саладағы кафедралардың құрылуына негіз болды. Кафедраның алғашқы меңгерушісі П.Н.Варфоломеев болды, оны 1964 жылы М.С.Саниахметова алмастырды. Алғашқыда кафедрада М.С.Саниахметова, Г.С.Зубков, Н.П.Омельчак және Л.Ф.Конкина сынды төрт оқытушы жұмыс істеді.

1967-1972 жылдар аралығында кафедраны доцент Н.П.Омельчак басқарды, осы жылдары кафедра Г.А.Аверьянов, Л.Н.Солдатов және В.Е.Беглецовтармен толықты.

Осы мерзімде кафедра өзінің оқу-өндірістік базасын біршама нығайтты. Оған доцент Н.П.Омельчактың «Шаған» астық совхозында, В.Е.Беглецовтың «Орал» және «Ленин» совхоздарында келісім шарт негізінде жүргізген ғылыми-зерттеу жұмыстары нәтижесінде қол жеткізілді.

1972-1984 жылдар аралығында кафедраны доцент Г.А.Аверьянов басқарды. Бұл жылдары кафедраның құрамы кеңейіп, оның материалдық-техникалық базасы нығая бастады. Оқу үдерісіне қажетті құралдар мен құрал-жабдықтар, көрнекі оқу құралдары алынды. Анатомия және гистология аспаптарының мұражайы жасалды, зертханалық-практикалық сабақтарды орындау үшін оқу-әдістемелік құралдар шығарылды.

Бұл жылдары кафедраға Львов ветеринарлық институтынан акушерлік және қолдан ұрықтандыру маманы В.И.Юров келді және конкурс бойынша ветеринария ғылымдарының кандидаты Б.А.Аманжолов, Ұлы Отан соғысына қатысушы, доцент И.Е.Хаустов және К.И.Скрябин атындағы Бүкілодақтық гельминтология институтының аспирант түлегі И.К.Ашетов қабылданды. И.К.Ашетов кейіннен 1988 жылы факультет деканы болды.

1984-1986 жылдары кафедраны ветеринария ғылымдарының кандидаты Б.А.Аманжолов, содан соң доценттер В.И.Ташкинов, Е.С.Дурткаринов және М.М.Саденов басқарды.

1988 жылы Ветеринария факультетінің Зооветеринария факультетінен бөлінуіне байланысты, кафедра базасында «Акушерлік және хирургия» атты жаңа кафедра ұйымдастырылды, оны В.И.Юров басқарды. Одан кейін оны 1990-1993 жылдары конкурс бойынша сайланған С.Д.Рамазанов басқарды. Осы жылдары «Ішкі жұқпалы емес аурулар» кафедрасы ұйымдастырылып, оны 1995 жылға дейін доцент В.Е.Беглецов басқарды, кафедра құрамында жас оқытушылар, институт түлектері Ф.Б.Закирова, А.С.Ерғалиева, Р.Х.Сапарова мен Г.З.Ликеровалар жұмыс жасады. 1995 жылы кафедраға ветеринария ғылымдарының кандидаты С.Х.Хамиев қабылданды және ол доцент В.Е.Беглецовтың факультет деканының орынбасары болып сайлануына байланысты кафедраны басқарды.

1996 жылы «Хирургия және акушерлік» және «Ішкі жұқпалы емес аурулар» кафедралары бір кафедраға біріктіріліп, оны Б.А.Құрманов басқарды. 1998 жылы институттың БҚАУ болып қайта құрылуына байланысты, «Ауыл шаруашылығы малдарының анатомиясы» мен «Ішкі жұқпалы емес аурулар» кафедрасы біріктіріліп, олардың негізінде «Шекара мен көліктегі ветмедицина және мемлекеттік қадағалау» атты департамент құрылды. Департамент бастығы болып В.Е.Беглецов тағайындалды. 2000 жылы БҚМУ болып қайта құрылуына байланысты департамент қайтадан кафедра болып құрылып, онда 20-дан астам оқытушы жұмыс істеді. Олар: ветеринария ғылымдарының докторлары И.К.Ашетов, Б.А.Құрманов, доценттер В.Е.Беглецов, Г.А.Аверьянов, Г.С.Зубков, У.М.Жанабеков, М.М.Саденов, К.Г.Есенғалиев, Р.М.Бисенғалиев, Р.С.Кармалиев, Е.С.Дурткаринов, Е.У.Байтлесов, Р.Х.Сапарова, А.К.Днекешев, аға оқытушылар А.С.Ерғалиев және Ф.Б.Закирова, оқытушылар А.И.Рахметов, И.Н.Жұбантаев, И.М.Абирова, И.М.Аметов және т.б.

2000 жылға дейін кафедра оқытушылары И.К.Ашетов пен Б.А.Құрманов докторлық диссертация, К.К.Кейкиева, Р.Х.Сапарова, А.С.Ерғалиев, Р.М.Бисенғалиевтер кандидаттық диссертация қорғалды.

Ауыл шаруашылығы малдарының физиологиясы мен биохимиясы кафедрасы 1964 жылы құрылды. Алғашқы кафедра меңгерушісі Қазақ ССР ғылымының еңбек сіңірген қайраткері А.Я.Дзержинский болды. Оның басқа қызметке ауысуына байланысты кафедраны доцент И.С.Иванов (1965-1971) басқарды. Осы мерзімде кафедрада доценттер Г.С.Зубков, А.М.Кривко, В.А.Михайлина, аға оқытушы Ю.М.Артемовтер жұмыс істеді.

Біз үлкен өмірлік және ғылыми-педагогикалық тәжірибелері бар, кафедраның ерекшеліктерін ескеріп, оқу-материалдық базаның негізін қалаған алғашқы оқытушылардың есімін құрмет сезімімен еске аламыз. Бұл жұмыстардың бәрі оқу сабақтарын жоғары кәсіби деңгейде жүргізуге мүмкіндік берді. Алғашқы оқытушылардың қажырлы еңбегі, шығармашылық таланты мен іздемпаздық қасиеттері институт абыройын көтеріп, жастарға үлгі бола білді.

1971-1981 жылдары кафедраны доцент Г.С.Зубков, ал 1982-1994 жылдары доцент М.М.Нұралиев басқарды.

1994 жылы Зооинженерия және Ветеринария факультеттерінің бірігуіне байланысты, кафедра базасында **Эпизоотология және паразитология** кафедрасы ұйымдастырылып, оны доцент Ө.Б.Таубаев (1994-1999) басқарды. Бұл мерзімде кафедрада доценттер М.М.Нұралиев, А.Ф.Кирпичев, И.Н.Ашетова, А.А.Абуталипов, Н.И.Ташкинов, Г.С.Зубков, И.К.Ашетов, оқытушылар Г.Г.Есенғалиев, С.М.Нұрғалиева, А.М.Тампеков және т.б. жұмыс істеді. 1996 жылы кафедра **Ветеринарлық экология және санитария** болып атауын өзгертті. Оның меңгерушісі болып доцент К.Ж.Кушалиев сайланды. Кафедра құрамында профессор М.М.Нұралиев, доцент И.Н.Ашетова, аға оқытушы Г.Г.Есенғалиев және оқытушы Н.Т.Абекешев, С.А.Алимбеков, С.М.Нұрғалиева және т.б. жұмыс істеді. Ал 2001 жылдан бастап бірнеше жыл кафедраға доцент Ө.Б.Таубаев басшылық жасады.

Өр жылдары ветеринарлық клиниканы Г.А.Шамсутдинов, Д.Б.Ткатов, М.М.Ибраев, Е.Х.Каржауовтар басқарды. Факультеттегі ғылыми зертхана меңгерушісі ретінде ұзақ жылдар А.К.Копеечкина жемісті жұмыс жасады. Ол білікті маман, жақсы сарапшы ретінде мал шаруашылығы өнімдері мен азықтарына химиялық сараптама жасау жұмыстарында жас мамандар мен аспиранттарға үлкен көмек көрсете білді. Сонымен қатар факультеттің қоғамдық және саяси жұмыстарына да белсене араласты.

БҚАУ Ғылыми кеңесінің 1999 жылғы 10 мамырдағы шешімімен Зооветеринария факультетінің атауы Ветеринарлық медицина және санитария факультеті болып өзгертілді. Барлық кафедралар күшімен факультетте 3 департамент құрылды:

- Шекара мен көліктегі ветеринарлық медицина және мемлекеттік ветеринарлық қадағалау (департамент бастығы - профессор В.Е.Беглецов);
- Ветеринарлық санитария және экология (департамент бастығы - доцент К.Ж.Кушалиев);
- ТППЖ және тауартану (департамент бастығы - доцент Е.Г.Насамбаев).

2000 жылы оқу орны БҚМУ болып қайта өзгертілген кезде, департаменттер кафедра болып қайтадан құрылып, бұрынғы атауларымен аталды. Осы кезде **Ветеринарлық санитария және экология** кафедрасы құрамында кафедра меңгерушісі доцент К.Ж.Кушалиев, профессор М.М.Нұралиев, доценттер Ө.Б.Таубаев, И.Н.Ашетова, Н.И.Ташкинов, М.Ш.Шалменов, аға оқытушылар К.Г.Есенғалиев, С.Г.Қанатбаев, оқытушылар Н.Ж.Сариев, Н.Т.Абекешев, С.А.Алимбеков және С.М.Нұрғалиевалар жұмыс істеді. Ғылыми жұмыстарының нәтижесі бойынша, И.Н.Ашетова, К.Ж.Кушалиев және Ө.Б.Таубаев докторлық диссертацияларын қорғап шықты.

2000 жылдың аяғында факультетте 50-ден астам оқытушы жұмыс істеді, оның ішінде 7 ғылым докторы мен 40-қа жуық ғылым кандидаты болды. Мамандар даярлау «Ветеринарлық медицина», «Ветеринарлық санитария», «Мал шаруашылығы өнімдерін өндіру мен қайта өңдеу технологиясы», «Мал шаруашылығындағы селекция және биотехнология», «Ихтиология, өндірістік балық аулау және балық шаруашылығы» секілді 5 мамандық бойынша жүргізілді. Факультет құрылымында 3 кафедра, ветеринарлық клиника және ғылыми зертхана қызмет жасады.

Политехникалық факультет

Е.А.Молчанов, доцент

Факультет тарихы 1963 жылдан басталады және ол одан кейінгі «Ауыл шаруашылығын механикаландыру» факультетіне негіз қалады.

Факультет міндеті – ауыл шаруашылығы өндірісі бойынша Батыс Қазақстанның 4 облысына (Орал, Ақтөбе, Гурьев және Қызылорда) жоғары білікті мамандар даярлау. Алғашқы жылдың тамыз, қыркүйек айларында алғашқы студенттер қабылданды.

Факультеттің алғашқы деканы болып Орал педагогика институтынан шақырылған математика ғылымдарының кандидаты, доцент Кенжеғұлов Хайрулла Кенжеғұлұлы сайланды. Бастамашыл жетекші, білікті педагог және жоғары мектептің тамаша ұйымдастырушысы Хайрулла Кенжеғұлұлы факультеттегі оқу үдерісінің қалыптасуына көп күш-жігерін жұмсап, еңбек етті. Содан соң ол А.С.Пушкин атындағы педагогикалық институттың ректоры болды. Оның басшылығымен инженерлік-педагогикалық ұжым қалыптасты, жаңа кафедралар жасақталып, оқу аудиториялары мен мамандандырылған зертханалар жабдықталды.

1965 жылы ректордың бұйрығымен факультет деканы болып Кульпин Павел Иванович сайланды. Павел Иванович Кульпин – Ұлы Отан соғысына қатысушы, Қызыл Жұлдыз орденінің кавалері, әскери және еңбектегі жетістіктері үшін 11 медальмен марапатталған. Керемет ұйымдастырушылық қабілеті мен үлкен өндірістік және педагогикалық жұмыс тәжірибесі бар Павел Иванович студенттер мен оқытушылардың шығармашылық жұмыстары үшін қажетті жағдайларды жасай білді. Ұзақ жылдар «Мал шаруашылығы фермаларын механизациялау және автоматтандыру» кафедрасында доцент болып жұмыс істеді, оқу-тәрбие жұмыстарын да ұштастырып жүргізе білді. 20-дан астам ғылыми еңбектерін жариялап, көптеген құрастырмалы талдамалар жасады. Адамгершілігі мол, адамдармен сыпайы қарым-қатынас жасай білген ол өзінің терең білімі мен бай тәжірибесін әріптестерімен бөлісе білді. Факультеттің қазіргі оқытушыларының көпшілігі - Павел Ивановичтің шәкірттері.

Алғашқы жылдары факультетте «Физика» (кафедра меңгерушісі Я.Е.Шумский), «Жоғары математика» (Х.К.Кенжеғұлов), «Жалпы техникалық пәндер» (Х.С.Сағнаев), «Ауыл шаруашылығын механикаландыру» (А.А.Миценко) кафедралары жұмыс істеді. Содан кейін кафедралар бөлініп, біріктірілді, жаңа кафедралар құрылды. 1967 жылы «Машина-трактор паркін жөндеу және пайдалану» кафедрасы (А.И.Иванов) ұйымдастырылды. Сол кезде зертханалар, жөндеу шеберханалары, оқу полигонын ұйымдастыруға орындар жетіспеуі салдарынан, кафедра қызметін ұйымдастыруда бірқатар қиындықтарды жеңу қажет болды.

Факультет оқытушылары мен студенттеріне арнайы пәндер бойынша оқу практикасынан өту үшін қала сыртындағы «Фрунзе» оқу-тәжірибе шаруашылығына (Круглоозерное ауылы) баруға тура келді. Сол жылдары машиналарды жөндеу және пайдалану үшін зертханалық сынақ қондырғылары, құрал-жабдықтар мен аспаптар жасау оқу-тәжірибе шаруашылығының машиналарын жөндейтін шеберхананы жабдықтауға негіз болды.

1969 жылы факультет деканы болып Жұбаев Сергей Шұғаұлы тағайындалды. Сергей Шұғаұлының оқу-әдістемелік және ұйымдастырушылық жұмыстарда жинақтаған мол тәжірибесі болды, «Мал шаруашылығы фермаларын механикаландыру» кафедрасын басқарды және факультет деканының орынбасары болып қызмет атқарды. Ол 1972 жылы факультетті жаңа студенттік қалашыққа көшіруге даярлауды ұйымдастырушылардың бірі болды.

Бұл жылдары факультеттегі мамандықтар бойынша талапкерлердің саны күндізгі оқу бөлімінде 175-200 адамға жетті. Факультеттің материалдық-техникалық базасы кеңейді, жаңа

оқу ғимаратының оқу және жұмыс орындарын жарактандыру бойынша айтарлықтай жұмыстар істелді. Оқу үдерісін ұйымдастыру, институт түлектері қатарынан оқытушылар құрамын жасақтау мәселелері жедел шешіле бастады. Кафедра меңгерушісі мен факультет деканы қызметіндегі жұмыс тәжірибесі Сергей Шұғаұлының оқу-тәрбие жұмысы жөніндегі проректор мен университет ректоры дәрежесіне дейін кәсіби жоғарылауына ықпал етті.

Таңдаған мамандықтары бойынша студенттер өндірістік білік пен дағдыны «Волгоград трактор зауыты», «Орал жөндеу зауыты», Батыс Қазақстанның алдыңғы қатарлы колхоздары мен совхоздарында шыңдады. Факультетте студенттердің механикаландырылған жасақтары мен кешендері құрылып, олар ауылдарға практикалық көмек көрсетті, үшінші еңбек семестріне белсене қатысып, комбайнер болып қызмет істеді, техника жөндеді, сонымен қатар құрылыс жасақтарының қатарында да қызмет етті. Факультет жыл сайын егін жинау науқанына даярлық жасап, құрамында 300-350 студент-комбайнері бар механикаландырылған 15 құрылыс жасақтарын құрды. Оқу практикасы мен үшінші еңбек семестріне студенттердің қатысуының нәтижелері бойынша арнайы ғылыми-практикалық конференция өткізілді. Студенттердің дипломдық жобаларының барлығы да өндірістік практика мерзімінде орындалған материалдар мен зерттеулер негізінде орындалды. Әр жылдары егін жинау науқанына белсене қатынасқаны үшін факультеттің 5 студенті (К.Живанов, С.Олейников, А.Корольков, С.Гопко, Г.Данилов) «Еңбектегі ерекшелігі үшін» медалімен марапатталды. Факультет комбайнерлерді жақсы даярлағаны және егін жинау науқанындағы жоғары өндірістік көрсеткіштері үшін Ауыл шаруашылығы қызметкерлері облыстық комитетінің ауыспалы Қызыл Туымен марапатталды.

Факультеттің көптеген түлектері кандидаттық және докторлық диссертацияларын лайықты қорғап, өздері оқыған жоғары оқу орындарында жұмыс істеді. Олар Б.Н.Нұралин, А.С.Тен, В.К.Щурихин, Д.В.Сакара, Г.И.Оверченко, С.В.Олейников, Р.Р.Джапаров, Н.Р.Джапаров, А.Н.Тюрин, В.Г.Граф, Е.С.Айтиалиев, В.Ф.Мун, Ю.Н.Ефремов, А.М.Беляев, В.С.Кухта, А.А.Рахимов, Р.Б.Ширванов, Е.М.Джаналиев, Б.Т.Шакешев, Ж.И.Құбашева, Д.В.Раченков, Л.А.Чурикова және т.б.

Факультет деканы болып Бенцлер Юрий Яковлевич жұмыс істеді. Ол Саратов ауыл шаруашылығын механикаландыру институтында кандидаттық диссертациясын жемісті қорғағаннан кейін, институтта 1969 жылдан бастап істей бастады, ассистенттен профессорға дейінгі педагогикалық өсудің барлық кезеңдерін өзінің күшімен жүріп өтіп, оқу үдерісін шебер ұйымдастыра білді, жаңа техникалық мамандықтарды игеруде кафедраларға көп көмек көрсетті. Әкімшілік қызметімен қатар Ю.Я.Бенцлер ғылыми жұмыстармен де белсене шұғылданды. Ол - 35 басылымның авторы, соның ішінде 27 жұмыс - ғылыми-зерттеу сипатта, 8 еңбегі - оқу-әдістемелік құралдар. Оның тікелей араласуымен факультет институтта алғаш рет оқуға, тәртіпке, тұрмыс пен қоғамдық пайдалы еңбекке ұжымдық жауапкершілік қозғалысы ұйымдастырылды. Оның оқу үдерісіне ұжымдық-мердігерлік әдіс қағидасын енгізу бастамасы университет басшылығының оқу үдерісін ұйымдастыру технологиясына жаңа әдіс-тәсілдерді енгізудің тәжірибелі бастамасы болды.

1983 жылы оқу үдерісі 88 оқытушы, оның ішінде 30 ғылым кандидаты бар 10 арнайы кафедраны қамтыды. Факультет құрамына «Тракторлар мен автомобильдер», «Ауыл шаруашылығы машиналары», «Жөндеу және машина-трактор паркін пайдалану», «Еңбекті қорғау және өндірістік оқыту», «Мал шаруашылық фермаларының механизациясы» және т.б. кафедралар кірді. Факультетте оқу үдерісіне оқытудың техникалық құралдарын енгізуге көп көңіл бөлінді.

Факультет Кеңесінің құрамында студенттердің саны 25 пайызды құрады. Олар оқытушылар құрамынан доцент және кафедра меңгерушісі лауазымдарына кандидатуралар ұсынуда белсенділік таныта білді. Оқытушыларды аттестациялау кезінде студенттердің пікірі ескеріліп отырды. Деканаттың жанында студенттер деканаты жұмыс істеді. Студенттердің бойында еркіндік, тапсырылған іске деген жауапкершілік сезімдері туындады.

Институттың 25-жылдық мерейтойына факультет өңірдің ауыл шаруашылығы үшін 3000-нан астам инженер-механиктер даярлады.

Факультет түлектері облыс, аудан, қала әкімшіліктерінде, сонымен қатар әртүрлі меншіктегі кәсіпорындарда басшы және маман болып жұмыс істейді. Солардың арасында Ақтөбе облысының әкімі Е.Сағындықов, БҚО әкімінің бірінші орынбасары болған Г.Дүйсенбаев, Орал қаласы әкімі Б.Шәкімов, аудан әкімдері М.Оңғарбеков, Л.Р.Хайретденов, сонымен қатар В.Графкин, А.Борса, К.Шалабаев, А.Наугольнов, К.Имашев, Е.Серікбаев, Т.Қазтуғанов, Я.Чудров, В.Мұқатаев, Г.Ефимушкин, С.М.Сатқанов, В.В.Павлов, т.б. бар.

1987-1993 жылдары факультет деканы болып Ленинград кеме жасау институтының аспирант-түлегі Абдрахманов Андеш Бекетжанұлы жұмыс жасады.

1993 -1999 жылдары факультетті біздің институттың түлегі Мырзағалиев Ахмет Жакеевич басқарды. Бұл кез еліміздің қоғамдық өмірі мен жоғары мектебін қайта құрудың қиын жылдары болды.

«Физика» кафедрасы

М.Ш.Нұрмағамбетов, кафедра меңгерушісі

Кафедра 1963-1964 оқу жылы Я.Е.Шумскийдің басшылығымен құрылды. Бұл жылдары кафедрада Н.Д.Бектұрғанова, О.Ж.Раисов, И.П.Островидов, Б.В.Нечаевтар жұмыс істеді. Кафедра ұйымдасқан алғашқы күндерден бастап оның қызметкерлері алдында екі негізгі міндет тұрды: оқу-тәрбие және ғылыми-зерттеу жұмыстарын тиімді жүзеге асыру, өйткені олар болашақ маманның кәсіби сапасы мен құзыреттілігін қалыптастырады.

Кафедраның қалыптасуының бастапқы мерзімінде материалдық-техникалық базаны жасақтау мен кадрлар жетіспеушілігі жағынан қиыншылықтар болды. 1964-1965 оқу жылынан бастап кафедра меңгерушісі О.Ж.Раисов болды. 1965 жылдан кафедрада аға оқытушы лауазымына конкурс бойынша іріктелген Л.Г.Пигарева, Т.Е.Абенев, В.Ф.Тумпурова, А.И.Давлетьярова, П.Г.Бахирев, 1975 жылы және одан кейін М.Ш.Нұрмағамбетов, Т.Ш.Ахметова, Н.Н.Голованова, В.А.Пашенко, Т.С.Бимағамбетовтер жұмыс істеді.

Институтты жаңа оқу ғимаратына көшіргеннен кейін, жаңа заманға лайық құрал-жабдықтармен жабдықталған механика және молекулярлық физика, электромагнетизм, оптика, ядролық физика, ауыл шаруашылығы метеорологиясы оқу зертханалары жасақталды. Студенттерді ғылыми-зерттеу жұмыстарына көптеп тарту мақсатында, кафедрада физика, ауыл шаруашылығы метеорологиясы бойынша студенттердің ғылыми үйірмелері жұмыс істеді, тақырыптық кештер тұрақты өткізіліп тұрды.

О.Ж.Раисовтан кейін кафедра меңгерушісі қызметін В.Ф.Тумпунова жалғастырды, одан кейін бұл лауазымда әр жылдары Л.Г.Пигарева және М.Ш.Нұрмағамбетовтер жұмыс істеді.

Л.Г.Пигарева кафедраны басқарған жылдары оқытушылар «Агрофизика көрсеткіштері және оны ауыл шаруашылығы өндірісінде тиімді пайдалану» тақырыбындағы ғылыми-зерттеу жұмысымен шұғылданды.

Оқытушылардың ғылыми өсуін дәлелдейтін факт оқытушылар О.Ж.Раисов, Л.Г.Пигарева, В.Ф.Тумпунова, М.Н.Нұрмағамбетов, Т.С.Бимағамбетовтердің кандидаттық диссертацияларын қорғауы болды. Педагогикалық үдерісте кафедра оқытушылары дәстүрлі әдістермен қатар іскерлік ойындар, жоғары қиындықтағы физика практикумының міндеттерін шешу, виртуалды зертханалық практикум, ақпараттық-коммуникациялық технология сияқты оқытудың озық әдіс-тәсілдерін де пайдаланды. Кафедра қызметкерлері үлкен әдістемелік жұмыс атқарады. Доценттер В.Ф.Тумпунова, Л.Г.Пигарева, аға оқытушылар Н.Д.Бектұрғанова, А.И.Давлетьярова, П.Г.Бахиревтер бірлесіп физиканың әртүрлі тараулары бойынша әдістемелік құралдар жазған авторлар.

Кафедра өзінің қызметінде студенттердің ғылыми жұмысын ұйымдастырып, өткізуге көп көңіл бөлді. Жыл сайынғы студенттердің ғылыми конференциясына 8-12 студент баяндама даярлап отырды. Ғылыми үйірмеде студенттер негізінен кафедраның зерттеу тақырыбы бойынша жұмыс істеді.

Кафедра ұжымы ұрпақтар сабақтастығын сақтай отырып, оқу-әдістемелік, ғылыми-зерттеу және тәрбие жұмысының мазмұны мен әдістерін жетілдіріп отырды. Кафедра «Оқу үдерісін жүйелі-әдістемелік қамту», «Физика бойынша жеке және СӨЖ» атты бастамашыл тақырыптағы ғылыми-әдістемелік жұмыс жүргізді, электронды оқулықтар, әртүрлі тақырыптар бойынша дәріс курстарын жасау, есептерді шешу бойынша өзіндік жұмыстар үшін мәліметтердің электронды базасын жасау сияқты жұмыс түрлерімен айналысты. Сонымен қатар оқу үдерісінде виртуалды зертханалық практикум пайдаланылды.

Кафедрада «Техникалық физика» және «Заманауи физика» атты 2 студенттік ғылыми үйірме жұмыс істеді. Жыл сайын білім алушылар студенттердің ғылыми-практикалық конференциялары мен студенттердің республикалық олимпиадаларының жұмысына да белсене қатынасып отырды. Өздерінің ғылыми-әдістемелік жұмыстарының нәтижелері бойынша, кафедра оқытушылары әртүрлі ғылыми конференцияларда баяндамалар жасады, 35 еңбек жариялады.

«Математика» кафедрасы

А.С.Байарыстанов, кафедра меңгерушісі

Кафедра 1963 жылы ұйымдастырылды. Құрылғалы бері кафедра оқытушылары «Математика» сынды күрделі қолданбалы пәнді оқытудың әдіс-тәсілдерін жетілдіру бойынша ауқымды жұмыстар атқарып, талай қиындықтарды бастан кешірді. Физика-математика ғылымдарының 6 кандидаты даярланды. Олар аспирантураны М.В.Ломоносов атындағы ММУ-де, Қазақ ССР Ғылым академиясы жанындағы Математика институтында және Ресей Федерациясы мен еліміздің жетекші жоғары оқу орындарында бітірді. «Жоғары математика», «Математикалық модельдеу» курстары бойынша әдістемелік құралдар жасалды, оқытудың

компьютерлік технологиясы енгізілді, студенттердің білімін бақылау жетілдірілді. Білімдік және бақылаушылық бағдарламалар, қолданбалы есептерді шешу бойынша бағдарламалар пакеті жасалды.

Кафедраның қалыптасуында бұрынғы кафедра меңгерушілері, доценттер У.Б.Қобыланова, А.С.Байарыстанова, И.И.Ильясов, сонымен қатар доценттер К.Х.Кенжеғұлов, А.Г.Жұмағалиева, Ш.Д.Махмудова, оқытушылар Л.М.Егорова, Ж.Г.Гумаров, Б.А.Мұстажапов, С.И.Темірғалиев, Л.А.Матушкина, Р.А.Абдрахманова, А.Айтбаева, Г.А.Садықова және т.б. еңбектері ерекше.

Кафедра заманауи оқу-әдістемелік кешен мен пәннің дидактикалық материалдарын пайдалана отырып, «Аграрлық-техникалық бағыттағы мамандықтардың математика курсының оқытудың әдіс-тәсілдерін жетілдіру» атты ғылыми-әдістемелік тақырып бойынша зерттеу жұмыстарын жүргізді.

«Жалпы техникалық пәндер» кафедрасы

Р.Р.Джапаров, кафедра меңгерушісі

Кафедра 1964 жылдың қыркүйегінде ұйымдастырылды. Алғашқыда кафедра құрамында үш оқытушы болды: К.С.Сағнаев., С.К.Алышев, К.Г.Четверкина. Кафедра құрылған күннен бастап әр жылдары оны К.С.Сағнаев (1964-1970, 1978-1985), В.А.Исаев (1970 - 1978), Д.В.Сакара (1985-1993), Р.Р.Джапаровтар (1993-1998) басқарды.

*Исаев В.А. – ЖТП
кафедрасының
бұрынғы меңгерушісі, т.ғ.к.*

1965 жылы кафедраға И.А.Гребенюк пен Ю.Б.Ермаков, ал 1969 жылы техника ғылымдарының кандидаты, доцент В.А.Исаев келді. Осы уақыттан бастап оқу-әдістемелік жұмыстардың деңгейі жоғарылап, машиналар материалдары мен қосалқы бөлшектері бойынша арнайы зертхана құрылып, сызба геометриясы мен сызу бойынша дәрісхана жасакталды.

1970 жылы кафедра факультет түлектерімен толыға бастады. Түлектерден жұмысқа О.С.Диков, А.Г.Махорин, А.С.Тен, Д.В.Сакара, М.А.Өтегенов, Б.Н.Нұралин, Р.Р.Джапаров, В.С.Кухта, А.Н.Тюрин, В.А.Гроздовтар қабылданды. Оладың көпшілігі Саратов, Ленинград, Челябинск, Краснодар қалаларындағы аспирантуралардың күндізгі бөлімдерінде оқыды және кандидаттық диссертацияларын лайықты қорғап шықты. 90-ыншы жылдардың басында кафедраға Е.М.Джаналиев, Е.С.Касимов, Ж.К.Құбашева, А.А.Бакушев, А.М.Хамсин, М.К.Дусенов, А.Ж.Нұралин, А.А.Кашбаев, Б.Д.Сарбалина, М.С.Галиев, А.М.Биниязов, А.Е.Сагиров, т.б. қабылданды.

Кафедраны техника ғылымдарының кандидаты, доцент К.С.Сағнаев басқарған мерзім айрықша атап айтуға тұрарлық. Осы уақытта кафедраның материалдық базасы айтарлықтай нығайды, кафедра зертханалары оқытудың заманауи құрал-жабдықтарымен және техникалық құралдарымен жабдықталды. Дәрістік және зертханалық-практикалық сабақтарды өткізудің сапасын жақсарту, аудиторияларды көрнекі құралдармен жабдықтау жүргізілді.

Кафедрада оқылған пәндер инженерлік мамандықтардың төменгі курстарында оқытылды және инженерлік бағыттағы базалық пәндердің блогына енгізілді.

Техника ғылымдарының кандидаты К.С.Сағнаев сабақ өткізуде

«Машина-трактор паркін жөндеу және пайдалану» кафедрасы

Г.И.Оверченко, доцент

Кафедра 1967 жылы техника ғылымдарының кандидаты, доцент А.И.Иванов басқарған «Ауыл шаруашылығы өндірісін механикаландыру» кафедрасынан бөліну арқылы құрылды. Кафедра ауыл шаруашылығының инженер-механиктері үшін екі «Машиналарды жөндеу» және «Машина-трактор паркін пайдалану» секілді маңызды мамандықтар бойынша мамандар даярлады. Кафедрада алғашқыда т.ғ.к. Т.Б.Логинова, А.М.Лытязов, Е.А.Молчанов және оқытушылар Е.Б.Тасимов, З.Ф.Раченков, Г.Черкашин, Г.А.Кузнецов, т.б. қызмет етті. Кафедра бұл жылдары кафедрадағы пәндерді оқытуға арналып, дайындалған типтік емес №3 оқу ғимаратында орналасты. Барлық арнайы кафедралар қолданысында тек бір МТЗ-50 тракторы болды. Алғашқы жылдар қиын да сындарлы кезең болған еді. Тек қана аудиториялар ғана емес, оқулықтар мен оқу құралдары да жетіспеді. Ұйымдастыру кезеңінің қиындықтарына қарамастан, кафедра ұжымы өзіне жүктелген міндеттерді лайықты шеше білді. Оқулықтар мен оқу құралдарының жетіспеушілігін кафедра қызметкерлерінің даярлап және көбейткен оқу-әдістемелік құралдары алмастырды. Арнайы жабдықталған зертханалардың жетіспеушілігінен зертханалық жұмыстарды Меловые горки ауылының аумағында орналасқан «Фрунзе» оқу-тәжірибе шаруашылығында өткізуге тура келді. Мұның бәрі оқытушылар үшін де, студенттер үшін де үлкен жүк болды. Осындай көптеген қиыншылықтарға қарамастан, кафедра ұжымы бар білімі мен қабілетін, іс-тәжірибесін салып еңбек етті.

1972 жылы кафедра институттың жаңа кешенінің бөлігі саналатын факультеттің жаңа ғимаратына орналасты. Оқу үдерісіне қажетті жаңа оқу құрал-жабдықтар алынып, студенттердің тікелей көмегі және оқытушылар мен зертханашылардың күшімен орнатылды.

1972-1978 жылдары кафедраны факультет түлектері П.А.Зубов, А.П.Кузнецов, А.Я.Аблаев, А.Ш.Давлетьяров, Г.И.Оверченко, Б.Х.Үмбетов, П.Г.Свечников және т.б.

толықтырды. Кафедраны техникалық жабдықтау жалғасты, оқу үдерісі жетілдірілді. Оқытудың техникалық құралдары кең қолданылды, оқу-әдістемелік құралдардың жиынтығы даярланды.

1978 - 1988 жылдары кафедраны доцент Е.Б.Тасимов басқарды. Осы мерзімде кафедра қызметкерлері А.Ш.Давлетьяров, Г.И.Оверченко, Б.Х.Үмбетовтер кандидаттық диссертация қорғады. Кафедра жыл сайын факультет түлектерімен толығып отырды. Оқу-әдістемелік жұмыстарды жетілдіру, оқу жұмыс бағдарламаларын жаңарту сияқты жұмыс түрлерімен қатар кафедра зертханаларын жабдықтау жалғасты. Кафедра зертханаларына К-701 тракторы, (МІР) жылжымалы жөндеу шеберханасы, (АТО 9948) техникалық қызмет көрсету агрегаты, (КИ 13905) жылжымалы диагностикалық қондырғы, т.б. қажетті құрал-жабдықтар орнатылды.

Сонымен бірге жөндеу және техникаға қызмет көрсету, пайдалану тиімділігін арттыру, детальдарды қалпына келтіруде қазіргі заманға лайық әдіс-тәсілдерді пайдалану жөніндегі шаруашылықаралық өндірістік бірлестіктің жаңа әдістерін зерттеу бойынша белсенді ғылыми-зерттеу әдістері жүргізілді. Зерттеу нысандары ретінде Жымпиты, Зеленов, Бөрлі, Шыңғырлау аудандарының шаруашылықтары мен «Казсельхозтехника» кәсіпорынының жүйелері алынды. Кейін оларға ғылыми-зерттеу жұмыстарының нәтижелері енгізілді.

1988 жылы «Машина-трактор паркін жөндеу және пайдалану» кафедрасы «Машиналарды жөндеу» және «Машина-трактор паркін пайдалану» атты екі кафедраға бөлінді. Жаңа құрылған кафедрада «Машина-трактор паркін пайдалану» және «Тіршілік қауіпсіздігін сақтау» пәндері оқытылды. Кафедра меңгерушісі болып техника ғылымдарының кандидаты, доцент Г.И.Оверченко сайланды. Осы мерзімде де кафедраны оқу-өндірістік құрал-жабдықтарымен жабдықтау жалғасты. Жүк машиналарын сынауға арналған тежегіш стенд, КИ-13919 диагностикалық кешен, ДИПС ақпаратты-болжау жүйесі алынды. Жаңадан алынған құрал-жабдықтарға сәйкес келетін әдістемелік нұсқаулар жасалды. Содан кейін кафедраны техника ғылымдарының кандидаты, доцент, қазіргі уақытта техника ғылымдарының докторы Т.К.Оразғалеев басқарды.

Жастарды оқыту мен тәрбиелеу ісіне кафедра ардагерлері, техника ғылымдарының кандидаттары, доценттер Е.А.Молчанов пен А.И.Ивановтар көп көмектесті. Кафедра үлкен ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізді, оның нәтижелері бойынша 12 авторлық куәлік алынды, әртүрлі басылымдарда кафедра қызметкерлерінің 200-ден астам ғылыми еңбектері жарық көрді. Оқытушылар құрамының жоғары біліктілігі оқытудың заманауи технологиясын пайдаланып, оқу үдерісін жоғары әдістемелік деңгейде жүргізуге мүмкіндік берді.

«Тракторлар мен автомобильдер» кафедрасы

Ю.Н.Ефремов, доцент

Кафедра 1967 жылы қыркүйек айында «Ауыл шаруашылығы өндірісін механикаландыру» кафедрасынан бөліну арқылы құрылды. Кафедра меңгерушісі болып техника ғылымдарының кандидаты, доцент В.И.Смирнов сайланды. Кафедрада «Тракторлар мен автомобильдер конструкциясы», «Жылу техникасы және жылуды ауыл шаруашылығында пайдалану», «Ауыл шаруашылығы өндірісін механикаландыру мен электрлендіру», т.б. пәндер оқытылды. Кафедрада техника ғылымдарының кандидаттары Б.М.Тишин, В.Н.Мелехов, П.С.Фомин, К.М.Дүйсекенов, А.П.Кожевников, А.М.Беляев, В.Ф.Мун, Г.Н.Башмаков, т.б. ғалымдар жұмыс істеді.

1973 жылы «Тракторлар мен автомобильдер» кафедрасының меңгерушісі қызметіне техника ғылымдарының кандидаты, доцент В.Н.Мелехов сайланды. Оның басшылығымен тракторлар мен автомобильдер конструкциясы бойынша зертхана ашылып, факультетте оқу полигоны жабдықталды. Онда студенттерге барлық маркадағы тракторларды жүргізу үйретілді. Ауыл шаруашылығын механикаландыру факультетінің 3-курс студенттері қатарынан тракторист-машинистер даярланды.

Оқу жұмысынан басқа кафедрада ғылыми-зерттеу жұмыстары, соның ішінде ауыл шаруашылығы кәсіпорындарымен келісім шарт негізінде жүргізілетін зерттеу жұмыстарына да айрықша көңіл бөлінді. Негізгі тақырыптар «Тракторлардың ауыр-тіркемелі қасиеті» және

«Ылғал қорын арттыру мақсатында топырақты өңдеу» болды. Кафедраның зертханашылары мен оқу шеберлері болып Е.Б.Кулагин, Н.Тащанов, А.Фонарев, Л.А.Погодаевалар жұмыс істеді. 1976-1985 жылдары доцент Г.Н.Башмаков факультет деканының орынбасары қызметін атқарды.

1983 жылы кафедра меңгерушісі болып техника ғылымдарының кандидаты, доцент А.П.Кожевников сайланды. Оның басшылығымен «Қозғалтқыш бөлшектердің ішкі жанудағы жылу кернеулігі», «Іштен жану кезінде майларды үнемдеу тәсілдері», «ЦПГ жылу кернеулігін азайту» тақырыбындағы ғылыми-зерттеу жұмыстары белсенді жүргізілді. «Тракторлар мен автомобильдер» кафедрасында 8ДВТ-400 және А-41М.блוקты қозғалтқыштардың жылу кернеулігін зерттеу үшін электрлі модель жасалды. Жүргізілген зерттеулердің нәтижелері бойынша кафедра оқытушылары А.М.Беляев пен М.И.Рамазанов еліміздің жетекші жоғары оқу орындарында кандидаттық диссертация қорғады.

1993 жылы кафедра меңгерушісі болып техника ғылымдарының кандидаты, доцент А.М.Беляев сайланды. 1995 жылы «Тракторлар мен автомобильдер» кафедрасы «Ауыл шаруашылығы машиналары» кафедрасымен біріктірілді. «Ауыл шаруашылығы машиналары» кафедрасының осы кезге дейін меңгерушісі болып доцент, содан соң профессор болған А.А.Антоненко басқарды. Бұл кафедрада жұмыс істеген доценттер: В.С.Громов, Я.Г.Полищук, Ю.Я.Бенцлер, В.К.Харин, Ю.Н.Ефремов, А.Ж.Мырзағалиев, В.К.Щурихин, оқытушылар – Ж.А.Сариев, В.В.Червинский, В.Х.Мухамеджанов, О.А.Рожнов, Е.М.Тілеужанов.

Профессор А.А.Антоненконың басшылығымен оқытушылар В.К.Щурихин, Ж.А.Сариев және В.В.Червинский «Пішен дайындаудың кең көлемді технологиясы» және «Астық дақылдарының өнімін жинау барысында астықтың зақымдануы мен шығынын азайту» тақырыбында ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізді. Біріктірілгеннен кейін кафедра «Тракторлар мен ауыл шаруашылығы машиналары» деп аталды. Кафедра меңгерушісі болып техника ғылымдарының кандидаты, доцент Ю.Я.Бенцлер сайланды. Онымен бірге кафедрада доценттер Ю.Н.Ефремов, А.Ж.Мырзағалиев, аға оқытушылар М.А.Молдашев, М.И.Рамазанов, зертханашы В.Г.Плаксина, оқу шебері Е.Даулетовтер жұмыс істеді.

1998 жылдан бастап кафедра «Автомобиль көлігі» деп аталды, онда студенттер 50-ден астам пән бойынша білім алды.

«Еңбекті қорғау және өндірістік оқыту» кафедрасы

Е.А.Молчанов, доцент

Кафедра 1979 жылы құрылды. Кафедра меңгерушісі болып техника ғылымдарының кандидаты, доцент Е.А.Молчанов сайланды. Ғалым және педагог Е.А.Молчанов басқарған жылдар кафедраның қалыптасуының жауапты кезеңі болды. Кафедра құрамында факультет түлектері доцент В.Г.Граф, аға оқытушы А.Я.Аблаев, ассистент Л.П.Асерчевтер жұмыс жасады. Кафедра барлық факультеттерде сабақ жүргізді, автомобиль және тракторлар мен комбайнер жүргізушілерін даярлады. Кафедраның базасында 3 арнайы жабдықталған аудиториясы, әртүрлі үлгідегі 30 бірлік оқу машинасы мен полигон паркі болды. Кафедраның аға зертханашысы А.А.Курочкин мен оқу полигонының бастығы М.К.Искаков өздеріне жүктелген міндетті абыроймен атқара білді. Аға оқытушы А.Я.Аблаев «Еңбекті қорғау» зертханасын жасақтауға көп еңбек сіңірді. Ол шын мәніндегі өз ісінің шебері болды. Содан кейін көп жылдар бойы ол облыстық кәсіподақтар кеңесінде еңбекті қорғау инспекторы болып қызмет жасады.

Өзінің міндетіне Л.П.Асерчев те жауапкершілікпен қарады. Ол сабақ берген жол қауіпсіздігінің ережелері бойынша МАИ-ға емтихан тапсырған студенттердің бәрі «жақсы» және «өте жақсы» деген бағамен бағаланды.

1980-1981 оқу жылындағы социалистік жарыс қорытындысы бойынша кафедра факультетте бірінші орын алды.

1982-1989 жылдары кафедраны Андрей Сергеевич Тен басқарды. 1986 жылы кафедраға факультет түлектері В.В.Маштаков, С.К.Чернояров, Р.Б.Ширвановтар келді.

Кафедра Ауыл шаруашылығындағы еңбекті қорғаудың Бүкілодақтық ғылыми-зерттеу институтымен (Мәскеу қаласы) тығыз ынтымақтастықта ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізді.

1989 жылы кафедра «Тіршілік қауіпсіздігі» деп аталды. Кафедра құрамына Г.А.Кузнецов және Е.А.Давлетов келді. Кафедраны 1989-1994 жылдары доцент В.Г.Граф, ал 1995 жылдан Р.Б.Ширванов басқарды.

«Азаматтық қорғаныс» кафедрасы

Г.А.Кузнецов, доцент

1971 жылдан бастап «Азаматтық қорғаныс» пәні институттың барлық мамандықтары бойынша типтік оқу жоспарларына міндетті пән ретінде енгізілді және жоғары курстарда оқытылды. «Азаматтық қорғаныс» пәні әскери кафедраның оқу жүктемесінің құрылымына кірді. Оған арнайы құрал-жабдықтармен, тақырып бойынша стенділермен, радиациялық және химиялық құралдармен жабдықталған дәрісханалар бөлінді.

Студенттер контингентінің өсуіне орай оқытушылар құрамының санын өсіру қажеттілігі туындады. 1975 жылы АҚ курсына оқытушы Е.А. Давлетов қабылданды. АҚ курсының алдына қойылатын міндеттер де өсті. Ауыл шаруашылығы өндіріс орындарында АҚ жоспарлау мәселелері бойынша талаптар күшейтілді. Сондықтан 1979 жылы институт бойынша бұйрықпен «Азаматтық қорғаныс» кафедрасы ұйымдастырылды. Кафедра құрамына кафедра меңгерушісі И.А.Оверченко, аға оқытушылар Г.А.Кузнецов, Е.А.Давлетов, оқытушылар Н.С.Герасимов, Г.П.Чубукин, институттың Азаматтық қорғаныс штабының бастығы М.Т.Тажғалиев, оқу шебері А.Нұрпеисов, зертханашы О.В.Саблина енді.

Азаматтық қорғаныс талаптарын ескеріп, даярлау сапасын арттыру үшін студенттер дипломдық жобаларына азаматтық қорғаныс бойынша тарау енгізді, ал мемлекеттік емтихан қабылдау комиссиясының құрамына кафедра оқытушылары енді. Студенттерді даярлаудың жоғары сапасын қамтамасыз ету үшін, кафедрада сәйкесінше материалдық-техникалық база жасақталды. Оған оқу кластары, бағдарлама тақырыптары бойынша стенділер, жеке қорғану құралдары, оқытудың әртүрлі техникалық құралдары кірді.

Практикалық әрекетті өтеу және институттың Азаматтық қорғаныс штабына көмек мақсатында кафедра және студенттердің күшімен оқу қалашығы жасалды. Оқу қалашығының құрылысына, әсіресе, кафедра ардагерлері И.А.Оверченко, Г.П.Чубукин, Н.С.Герасимовтар көп үлес қосты.

«Мал шаруашылығын механикаландыру мен автоматтандыру» кафедрасы

К.М.Дүйсекенов, доцент

Кафедра 1967 жылы ұйымдастырылды. 1971 жылға дейін кафедра меңгерушісі П.И.Кульпин болды. Кафедра құрамында оқытушылар С.Ш.Жұбаев, Я.Б.Полищук, В.Н.Данилов, оқу шебері В.М.Рябинин, аға зертханашы С.Ш.Калинин жұмыс істеді. Кафедра ұжымымен сәйкесінше материалдық база жасалды. Оқу құрал-жабдықтарымен, оқу құралдарымен және құрал-жабдықтармен жарақтандырылған бес арнайы зертхана ашылды.

1971-1978 жылдары кафедра меңгерушісі болып С.Ш.Жұбаев сайланды. Кафедра құрамы жаңа оқытушылар техника ғылымдарының кандидаттары, доценттер С.Ф.Мерзлякова, аға оқытушылар Б.М.Нечаева, А.П.Вичуткина, ассистенттер М.Е.Коневец, М.К.Бралиев және аға зертханашы С.Беловалармен толықты.

1978-1988 жылдары кафедра меңгерушісі болып К.М.Дүйсекенов жұмыс істеді. Бұл жылдары жұмысқа аға оқытушы Э.Н.Филимонова, ассистенттер Е.С.Айталиев, А.А.Рахимов, В.А.Расторгуев, Н.Р.Джапаров, аға зертханашы М.Көпбаев, оқу шебері М.Жетпісов, Ф.Ересько, А.Електринцевтер қабылданды.

Кафедра құрамы жаңа оқытушылар, техника ғылымдарының кандидаттары Б.М.Баландин және Ф.Я.Камалиев, оқытушылар Н.С.Жексембиева, ассистент Ж.У.Сатмұхамбетов, оқу шебері Н.Хайруллин, зертханашы А.Т.Койшебаева және ЭЕМ операторы А.Салиндермен толықты.

1988 жылдан кафедраны техника ғылымдарының докторы, профессор Е.С.Айталиев басқарды. Кафедра құрамында профессорлар К.М.Дүйсекенов, М.К.Бралиев, техника ғылымдарының кандидаттары, доценттер Н.Р.Джапаров, А.П.Вичкуткина, техника ғылымдарының кандидаттары, аға оқытушылар Г.С.Гумаров, Э.Н.Филимонова, Н.С.Жексембиева және т.б. қызмет жасады.

Кафедра ұжымы 17 авторлық куәлік алды, 3 кітап, 150-ден астам ғылыми еңбектер мен әдістемелік оқу құралдарын шығарды.

«Жерге орналастыру» кафедрасы

А.Б.Бақтығұлов, доцент

«Жерге орналастыру» мамандығы бойынша сапалы мамандар даярлауды қамтамасыз ету мақсатында 08.05.1998 жылы институт бойынша №40 бұйрықпен «Жерге орналастыру» кафедрасы құрылды.

Кафедраға доценттер А.Б.Бақтығұлов, М.Х.Оңаев, аға оқытушылар К.М.Бекентаев, Г.А.Кабдулова, А.Н.Лапин, ассистент А.К.Хайруллина, аға зертханашы М.А.Зайниева, зертханашы Н.Х.Өтеғалиевадан тұратын профессор-оқытушылар мен оқу-көмекші қызметкерлер штаты бекітілді. Қосымша аға оқытушы ретінде Мәскеу Жерге орналастыру инженерлері институтының 1977 жылғы түлегі, «Орал су жобалау» АҚ топография секторының жетекшісі А.М.Зверев қабылданды. Алғашқы кафедра меңгерушісі ретінде доцент А.Б.Бақтығұлов сайланды.

1998-1999 оқу жылынан бастап кафедра оқу үдерісін материалдық-техникалық жабдықтау мен нормативті материалдар талаптарына сәйкес оқу-әдістемелік материалдарды жаңартуды қолға алды.

1998 жылы БҚАУ мен Жерге орналастыру жөніндегі мемлекеттік университеті (Мәскеу қаласы) арасында жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру жөніндегі ынтымақтастық туралы келісім шарт жасалды. Келісім шарттың 8, 12 тармақтарына сәйкес, Қазақстан, Беларусь, Қырғызстан республикалары арасындағы экономикалық және гуманитарлық салалардағы ынтымақтастықты нығайту туралы келісім жасалды. Бұл келісім шарт екі мемлекеттің жоғары оқу орындарының шығармашылық ынтымақтастығын дамытып, жетілдіру және инженер кадрларды даярлау сапасын жақсартып, мамандар даярлау сапасы бойынша әлемдік талаптар деңгейіне жету мақсатында жасалды. Келісім шарт шеңберінде 1998-1999 оқу жылында институтқа дәрістер циклін оқу үшін ГУЗ профессоры, РФ-на еңбегі сіңген жерге орналастырушы В.П.Троцкий шақырылды. Одан кейінгі жылдары «Жерге орналастыру» мамандығының 4 курсының үздік студенттері ГУЗ-ға бір жылдық оқуға жіберіліп отырды. Оқу пәндерінің сапасын жетілдіру мақсатында «Жер ресурстары мен жерге орналастыруды басқару» жөніндегі облыстық комитет, «Мемлекеттік ҒӨО»-ның облыстық филиалы, «Орал су жобалау» ЖШС, «Газжобалау» жобалау институты, т.б. мекемелермен тығыз әріптестік қатынас орнатылды. «Зап.Каз ГДП НПЦзем» қорынан ішкі шаруашылық және шаруашылықаралық жерге орналастыру жоспарлары, жобалау элементтерінсіз жерді пайдалану жоспарлары, жер қатынастары және жерге орналастыру жөніндегі нормативтік актілер жинағы және өзге де көрнекі құралдар алынды. Доценттер А.Б.Бақтығұловтың (Алматы, Астана, Атырау), М.Х.Оңаевтың (Саратов), аға оқытушылар А.Н.Лапиннің (Мәскеу, Саратов),

Г.А.Кабдулованың (Казан, Атырау) жасаған бірнеше іс-сапарларының нәтижесінде институт кітапханасының қоры оқу-әдістемелік әдебиеттермен, кафедра қоры геодезиялық аспаптармен толықты.

Кейінгі жылдары сала бойынша жоғары оқу орнын бітіріп, өндірісте мол тәжірибе жинақтаған С.Н.Акишева (ГУЗ, 1990), Т.В.Бургазова (ГУЗ, 1977), А.М.Грищенко (Беларуссия а.ш. академиясы, 1959), Б.К.Өтегенова (ЛАШИ, 1988) жұмысқа шақырылды.

Оқу үдерісінде өндірістік жерге орналастыру істерін пайдалану кең қолданыла бастады. Студенттер жерге орналастыру үдерісін сақтау, жерге орналастыру құжаттары мен жерге орналастыру шешімдерін мұқият саралап отырды. Жерге орналастыру жобаларының мазмұны кеңейді. Бұл, әсіресе, шаруашылықаралық жерге орналастыруға тікелей қатысты еді. Курстық жобаларда аталған бөлім бойынша шаруа қожалықтары үшін жер бөлу, ауыл шаруашылығы және өзге мақсаттағы жаңа кәсіпорындардың жер иелену мен жерді пайдалануы сияқты мәселелер қамтылды. Барлық пәндер мен курстық жобалардың мазмұны өзгерді. Олар нарықтық қатынастар мен қазіргі өндірістік шарттардың талаптарын қанағаттандыра бастады. Еліміздің өнеркәсібі мен ауыл шаруашылығының дамуы табиғи қорларды зерттеумен үйлесім табады. Географиялық ортаның элементтері (топырақ, су қорлары, климат және т.б.) – бұл өзінің әртүрлі шексіз көріністерімен бізді қоршаған әлем. Табиғатты қорғаудың барлық міндеттерін лайықты шешу ауыл шаруашылығының әртүрлі саласында жұмыс істейтін мамандардың мәселенің маңыздылығын түсінуіне де байланысты.

Қоршаған ортаны қорғаудың бірде-бір мәселесі ғылыми негізсіз дұрыс шешілмейді. Зерттелетін нысанға ғылыми тұрғыдан келу табиғат құбылыстары арасындағы байланысты анықтауға, табиғат қорларын тиімді пайдаланудың жолдарын белгілеуге, қателіктерді болдырмауға мүмкіндік береді. Осыған байланысты кафедрадағы жер және табиғатты пайдалану жөніндегі ғылыми пәндердің негізгісі болып «Геология, геоморфология және гидрология негіздері», «Табиғатты пайдалану негіздері», «Экология және жер мониторингі»,

Аға оқытушы А.Н.Лапин сабақ жүргізуде

1-2 курстарда оқытылатын «Ландшафттану» болып табылды. Жерге орналастыруды оқытудың бір айрықша формасы – далалық оқу практикасы. Дала жағдайында табиғатпен үндесу тәжірибесі қалыптасады. Аудиториялық сабақтарды далалық сабақтарға ауыстыру студенттердің оқу жұмысының осы маңызды түріне қызығушылықтарын оятады, оны жоспарлы, жүйелі ұйымдастыру практиканы өткізуге жүйелі көзқарас қалыптастырады.

Бірінші курс студенттері далалық оқу практикасын геология, гидрология және геоморфология, ландшафттану негіздері бойынша өтіп тұрды. Облыс аумағында

облыс орталығынан 100 км дейін радиуста ғылыми-практикалық қызығушылық тудыратын 10 геологиялық-геоморфологиялық және ландшафттық нысандар болды. Студенттердің геологиялық барлау уақытында сапалы бақылау жасауы мақсатында доцент А.Б.Бактығұлов пен аға оқытушы Г.А.Кабдулова «Жайық кеңістігі бойынша геологиялық экскурсия» атты оқу-әдістемелік құрал шығарды. 2-3 курс студенттері геодезия мен геодезиялық жұмыстар бойынша оқу практикасын жерге орналастырумен байланыстыра өтіп тұрды. Бұл пәнді оқытудағы мақсат студенттерге жоспарлы-картографиялық материалдардың сапасының сипаттамасы жөнінде түсінік беру, сонымен қатар жер кыртысының эрозиясына қарсы шаралар жүйесі мен топырақ құнарлылығын қалпына келтіру, ауылдық елді мекендердің орнын жоспарлау, мелиоративті нысандарды жобалау және салу кезіндегі жұмыстар жөнінде түсінік беру болды.

Жыл сайын 3-курс студенттеріне фотограмметрия бойынша практика Н.Г.Чернышев атындағы Саратов Мемлекеттік университетінде аға оқытушы А.Н.Лапиннің басшылығымен өтіп тұрды. Ол жерде студенттер практикадан өтумен қатар фотограмметрия бойынша компьютерлік класқа қатынасып, саладағы ғылым мен техника жаңалықтарымен танысып отырды.

Теориялық курстар мен курстық жобаларды аяқтағаннан кейін, 3-4 курста студенттер өндірістік-технологиялық және дипломалды практикадан өту үшін әртүрлі өндірістік ұйымдарға жіберіліп отырды. Кәсіпорындарда студенттер

қызметкерлермен тең дәрежеде ішкі шаруашылық және шаруашылықаралық жерге орналастырудың сызбаларын, жобаларын жасауға қатынасып, аумақты түрлі деңгейде зерттеу жұмыстарын жүргізді, заманауи жерге орналастырудың практикалық мәселелерін шешуге белсене араласты.

Кафедра ұжымы оқу-әдістемелік үдеріске де көңіл бөлді. Курстық жобалар мен басқа да сабақ түрлерін орындау бойынша әдістемелік нұсқаулар жасалып, жаңартылып отырды. «Тарихи геология», «Агрономиялық кендер», «Табиғатты пайдалану негіздері», «Мұнай-газ өндірісінің тарихы», т.б. оқу құралдары, авторлары А.Б.Бактығұлов, А.Н.Лапин, Г.А.Кабдулова, Т.В.Бургазовалар болып табылатын 20-дан астам әдістемелік нұсқау шығарылды.

Кафедраның ғылыми жұмысы ғылыми-зерттеу жұмыстарының нәтижелерін тек әдістемелік нұсқаулар арқылы жүзеге асыру емес, ең бірінші оны оқу үдерісінде пайдаланумен ерекшеленді. Кафедрада көлемі 12 баспа беттік 2 ғылыми еңбектер жинағы шығарылды, 12 ғылыми мақала, соның ішінде 17 әдістемелік құрал жарық көрді, әртүрлі деңгейдегі конференцияларда 26 ғылыми баяндама оқылды. 2000-2001 оқу жылы жерге орналастырушы инженерлердің алғашқы түлектері шығарылды.

Фотограмметрия бойынша материалдарды камеральды өңдеу

Экономика факультеті

А.Д.Ибыжанова, факультет деканы

Факультет тарихы 1963 жылы құрылған Агроэкономикалық факультеттен бастау алады. Алғашқы декан экономика ғылымдарының кандидаты, доцент А.А.Конкин (1963-1965) болды. Алғашқы жылы факультетке «Экономика және ауыл шаруашылығын ұйымдастыру» мамандығы бойынша 45 студент, «Агроэкономика» мамандығы бойынша 55 студент қабылданды. 1964 жылдан «Ауыл шаруашылығындағы бухгалтер есеп» мамандығы бойынша кадрлар даярлау жүргізіле бастады.

2000 жылға дейін факультеттің қалыптасуы мен дамуы жолында Х.К.Кенжеғұлов (1965-1969), Р.Х.Мясоутов (1969-1971, 1972-1974), Б.Х.Хаиров (1971-1972), Б.Г.Ғұмаров (1974-1978), Ш.Б.Ермекқалиев (1978-1988), А.Г.Тастемиров (1988-1990, 1992-1996), Б.Т.Төлебаева (1990-1992), С.И.Мендалиева (1996-1998), Р.Г.Сатқанова (1998-2000) сияқты декандар терең білімі мен мол тәжірибесін аямай, қажырлы еңбек етті.

Экономика факультетінің ұжымы төмендегідей бағыттар бойынша жұмыс жасады:

- біліктілік сипаттамасы мен типтік оқу жоспарларының талаптары деңгейінде еліміздің агроөнеркәсіп кешендері үшін жоғары білікті мамандар даярлау;
- өңірдің әлеуметтік-экономикалық дамуының көкейкесті мәселелері бойынша ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізу және өндіріске көмек көрсету.

Факультет түлектері Қазақстан мен шет елдерде жемісті жұмыс істеп келеді. Олардың арасында Батыс Қазақстан облысы әкімінің экономика мәселелері бойынша орынбасары Е.М.Жұмағалиев, Маңғыстау облысы әкімінің орынбасары М.М.Абдрахманов, ҚР Парламент Мәжілісінің бұрынғы депутаты В.Я.Землянов, аудан әкімдері Р.Сисатов, З.Н.Сунешов, өңірдің мемлекеттік мекемелері мен жеке фирмаларының басшылары Л.Хайретдинов, А.Хамзин, Г.Сүйербаяев, К.Таушанбаев, С.Тұрсынов, К.Едгин, Р.Сапарғалиев, Н.Таушов, т.б. бар.

1988 жылға дейін «Социалистік ауыл шаруашылығының экономикасы», «Ауыл шаруашылығы кәсіпорындары өндірісінің экономикасы», «Экономикалық кибернетика», «Бухгалтерлік есеп және қаржы», «Шаруашылық қызметін талдау және статистика», «Басқару және кеңестік құқық», «Шет тілі» секілді 7 кафедра жұмыс істеді.

Факультеттің қалыптасуына әр кезеңде Х.К.Кенжеғұлов, Б.Г.Ғұмаров, Е.Х.Гиззатов, Н.Н.Солоха, А.М.Воронова, К.Г.Ахметов, Б.К.Джумашев, Б.Т.Төлебаева, П.В.Ковель, А.Ш.Шамғонов, А.П.Вишневская, Б.Г.Искакова, А.Д.Исмағұлов, Н.Д.Вишневский, М.А.Мансурова, С.Ж.Жаксығалиева, Е.Г.Габдрахманов, Р.Г.Сатқанова, Т.Н.Траисова, А.Н.Бурахта, Б.С.Есеналиев, С.Х.Бисенов секілді кафедра меңгерушілері үлкен үлес қосты.

Мамандар даярлаумен бірге факультеттің профессор-оқытушылар құрамы осы жылдар ішінде шаруашылық құру, басқарудың экономикалық әдістері, еңбек және өндірісті ұйымдастырудың экономикалық тиімділігін арттыру, агроөнеркәсіп кешеніндегі экономикалық қатынастарды жетілдіру және т.б. бағыттар бойынша кең ауқымды ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізді.

Көптеген оқытушылар бақылаудың чектік түрін енгізу және кәсіпорындардың ұйымдастыру-шаруашылық жоспарын жасау бойынша шаруашылық келісім шарт негізіндегі жұмыстарын орындады. 1987 жылдан бастап доцент М.Б.Бисенғазиевтің жетекшілігімен өз алдына шаруашылық есептегі бірлік сияқты ғылыми-зерттеу зертханасы жұмыс істеді. Зертхананың көмегімен біздің облысымыздың бірқатар аудандарының шаруашылықтарындағы қор әлуегін пайдалану мәселелері зерттелді.

Факультет Қазақстан, Россия, Украина және ТМД елдерінің көптеген жетекші жоғары оқу орындарымен тығыз байланыс орнатты. 1978-1988 жылдары әртүрлі жоғары оқу орындарының аспирантураларына 20-дан астам оқытушылар жіберілді. Факультет түлектері ішінен К.А.Исмурзин, М.М.Даришев, Б.Т.Төлебаева, Н.У.Турдалиев, А.Н.Бурахта, Н.Н.Пашенко, Ш.Х.Сүйербаяев, М.А.Мансурова, Т.Н.Траисова, Г.И.Нестеренко, Р.Г.Сатқанова,

А.Д.Махмудов, Ж.Ж.Жұмаев, Р.С.Габдуалиева, Б.К.Сагинова, Л.И.Кусаинова, Б.С.Есеналиев, Е.Х.Гиззатов және т.б. диссертацияларын абыроймен қорғап шықты. Олардың көпшілігі өздері оқыған университет қабырғасында халық шаруашылығының болашақ мамандарын оқытып, тәрбиелеу ісіне көп үлес қосты.

Факультет оқытушылары әрбір бес жыл сайын Ресейдің (ТСХА, Қаржы академиясы, Краснодар АШИ), Украинаның (Ауыл шаруашылығы академиясы), Қазақстанның (Қаз.МАУ, «Тұран» университеті) жетекші оқу орындарында тағлымдамадан өтті. Шет мемлекеттермен байланыс орнатылуына байланысты, факультеттің бірнеше оқытушысы шетелде тағлымдамадан өту мүмкіндігін алды: Германияда — профессор К.Г.Ахметов, доценттер Р.Г.Сатқанова, К.У.Өмірзақов, Б.С.Есеналиев, Оңтүстік Кореяда – доцент Т.Н.Траисова, аға оқытушы Г.М.Мурадимова.

«Экономика және кәсіпорындарды ұйымдастыру» кафедрасы

Т.Н.Траисова, профессор

Кафедра 1965 жылдың қыркүйегінде «Социалистік ауыл шаруашылығы экономикасы» кафедрасы ретінде ұйымдастырылды. Кафедры құрамында кафедра меңгерушісі, экономика ғылымдарының кандидаты А.А.Конкин, оқытушылар А.Ф.Гринченко, А.П.Вишневская, Н.Д.Вишневский, Н.А.Самохваловалар жұмыс істеді.

1966 жылдың қыркүйегінде кафедра «Ауыл шаруашылығы кәсіпорындарын ұйымдастыру» кафедрасы болып құрылды. Кафедра меңгерушісі болып, экономика ғылымдарының кандидаты, доцент А.В.Кузнецов сайланды. Бұл кезеңде кафедра құрамында ауыл шаруашылығы ғылымдарының кандидаты, доцент И.Е.Заика, аға оқытушылар Н.И.Дубовик, В.Н.Селин, Н.Г.Тухватуллина, ассистенттер М.А.Михалина, Ю.Н.Шалиманов, Н.М.Каллистратовалар еңбек етті. 1967 жылы кафедраға К.Г.Ахметов келді. Ол 1968-1972 жылдары осы кафедрада меңгеруші болып қызмет жасады.

Кафедра «Экономика және ауыл шаруашылығын ұйымдастыру» мамандығы үшін негіз болатын «Ауыл шаруашылығының экономикасы», «Ауыл шаруашылығы кәсіпорындары өндірісін ұйымдастыру, еңбекақы төлеу, басқару», «Кеңестік құқық негіздері» пәндерін жүргізуді қамтамасыз етті. Бұл жылдар ұжымды қалыптастыру және факультеттің материалдық базасын жасауға арналды. Алғашқы түлектердің ішінен үздік ретінде кафедрада қалдырылған К.А.Исмурзин, М.М.Даришевтер жемісті жұмыс жасап, ғылыми дәрежеге қол жеткізді.

Әр жылдары кафедраны Б.К.Джумаев, Е.Г.Габдрахманов, Б.Т.Төлебаева, В.Д.Исмағұлов, Ш.Х.Сүйербаяев, Р.Г.Сатқановалар басқарды.

1992 жылы кафедра «Ауыл шаруашылығындағы кәсіпкерлікті ұйымдастыру» деп аталды. 2000 жылы Орал қаласындағы үш жоғары оқу орнындағы экономикалық пәндерді біріктіруге байланысты, кафедра «Экономика және кәсіпорындарды ұйымдастыру» деп аталды. Осы кезеңде экономика ғылымдарының кандидаты, профессор Т.Н.Траисованың басшылығымен кафедрада 1 профессор, 5 доцент, 5 аға оқытушы және 4 оқытушы, жалпы саны 15 оқытушы жұмыс істеді.

Кафедра аспирантурасында 10-нан астам аспирант оқыды. Профессор Т.Н.Траисова мен доцент М.А.Мансурованың басшылығымен 4 адам кандидаттық диссертация қорғап, 5 ізденуші қорғауға дайындалды. Профессор Т.Н.Траисова мен доцент К.У.Өмірзақов ҚР Білім және ғылым министрлігінің грифімен «Маркетинг негіздері» атты оқу құралын шығарды.

«Менеджмент және маркетинг» кафедрасы 1978 жылы «Ауыл шаруашылығы өндірісін ұйымдастыру» кафедрасынан бөліну жолымен ұйымдастырылып, «Басқару және кеңестік құқық» деп аталды. Алғашқы құрамда кафедра меңгерушісі К.Г.Ахметов, оқытушылар Н.Н.Солоха, М.М.Даришев, Х.М.Қожаниязова, М.Ж.Миниус болса, кейін кафедраны Н.Н.Солоха, Н.У.Тұрдалиев, Б.С.Есеналиев сынды ғалымдар басқарды.

1999 жылы кафедра «Менеджмент және экономика» департаменті болып құрылуына орай, оны басқару профессор К.Г.Ахметовке жүктелді. Оның облыстық және аудандық деңгейдегі партия-кеңес және шаруашылық органдарында істеген мол тәжірибесі болды. Ауыл шаруашылығы өндірісінің тетіктерін жетілдірудің жолдарын жақсы білуі оның институттың ғылыми жұмыстар жөніндегі проректоры лауазымы қызметінде ұзақ жылдар жемісті еңбек етуіне негіз болды. Ол Қазақстан Республикасының еңбек сіңірген қайраткері, 20-дан астам монография мен оқулықтардың авторы, 15-тен астам аспиранттар мен ізденушілердің ғылыми жетекшісі, олардың ішінен 6 адам кандидаттық диссертация қорғады. 2000 жылдан бастап кафедра атауы «Менеджмент және маркетинг» болып өзгертілді.

«Экономикалық теория» кафедрасы. Кафедраның негізі 1966 жылы құрылған «Саяси экономия және философия» кафедрасы болды. Кафедраның тарихында доцент Б.Г.Ғұмаров, Р.Х.Мясоутов, И.Г.Олексенко, Н.М.Карманов, Е.В.Тимофеева, А.Г.Тастемиров, Ю.В.Чернов, Л.И.Хусаинова, А.А.Ким сынды тамаша тұлғалардың есімдері сақталып қалды.

Кафедраның қалыптасуы мен дамуына доцент Р.Х.Мясоутов сүбелі үлес қосты. Ол кафедраны басқарған (1972-1982) жылдары оқу-әдістемелік жұмыстарды жақсарту бағытында ауқымды жұмыстар атқарылды. Кафедра құрамын толықтырған 13 ізденімпаз жас оқытушының ішінен 8-і, яғни Р.Х.Мясоутов, А.Г.Тастемиров, В.Г.Дьякова, В.С.Фетисов, Л.И.Хусаинова, А.А.Ким, В.Досмағамбетов, А.Г.Махмудовтар экономика ғылымдарының кандидаты атанды. Нәтижесінде, кафедраның ғылыми дәрежеленуі 70%-ға жетті.

1995 жылы кафедра «Экономика» кафедрасымен бірікті, ал 1999 жылы «Менеджмент және экономика» департаментінің құрамына кірді. 2000 жылы 14 мамырда 3 кафедраның менеджмент және экономика (БҚАУ), экономика (гуманитарлық институт) және қоғамдық ғылымдар (өнер институты) жекелеген пәндерінің бірігуімен қайтадан «Экономикалық теория» кафедрасы ұйымдастырылып, оны басқару жас ғалым, доцент Р.С.Габдуалиеваға жүктелді. Кафедра 10 пән бойынша сабақ жүргізуді қамтамасыз етіп, оқу-әдістемелік, ғылыми және тәрбие жұмыстарын белсенді жүргізе білді.

Экономика факультетінің алғашқы түлектерінің кездесуі, 1978 жыл

Қаржы және бухгалтерлік есеп факультеті

А.Ш.Шамғонов, профессор

«Қаржы және бухгалтерлік есеп» факультеті студенттер контингентінің тез өсуі, жаңа қаржы мамандықтарының ашылуы және оқу-әдістемелік, өңірді осы сала бойынша кадрлық және ғылыми қамтамасыз ету мақсатында 1993 жылы экономикалық факультет құрамынан бөліну арқылы құрылды. Ұйымдастырылған күннен бастап және 2000 жылға дейін оны Қазақстан Республикасы ЖҒА корр-мүшесі А.Ш.Шамғонов басқарды және факультет 3 мамандық бойынша кадрлар даярлады.

- «Қаржы және несие»;
- «Бухгалтерлік есеп және аудит»;
- «Ақпараттық жүйелер» (қолданылу саласы бойынша).

«Бухгалтерлік есеп және аудит» кафедрасы

Факультетте ауыл шаруашылығындағы бухгалтерлік есеп мамандығы бойынша кадрлар даярлау 1964 жылдан басталды. Осыған байланысты 1967 жылы «Бухгалтерлік есеп және ауыл шаруашылығы статистикасы» кафедрасы ашылды. Оның құрамында кафедра меңгерушісі А.П.Вишневскаяның басшылығымен 8 оқытушы жұмыс істеді.

«Ауыл шаруашылығындағы бухгалтерлік есеп» мамандығы бойынша ең алғаш 50 талапкер қабылданды. Өңірдің ауыл шаруашылығының жоғары білімді есеп мамандарына қажеттілігін толық қанағаттандыру үшін содан кейінгі жылдары қабылдау жоспары өсіп, күндізгі оқу бөлімінде 75 студент оқыды, сонымен қатар сырттай оқу бөлімі де мамандар даярлауға кірісті. Кафедра оқытушылары С.Ф.Гришина, С.Х.Бисенов, А.Ф.Гринченко, А.М.Изимкулова, А.Г.Казакова, В.Н.Казирин, А.Н.Айдарова, Р.Н.Шульманова, Ш.Сатубалдина кафедраның материалдық-техникалық және оқу-әдістемелік базасының қалыптасуына көп еңбек етіп, есеп саласындағы мамандықтар бойынша жоғары деңгейде мамандар даярлауды қамтамасыз етті. Олардың көпшілігі кейін кандидаттық диссертация қорғап, кафедраны басқарды.

1974 жылдан кафедра басшылығына келген доцент А.Ш.Шамғонов қысқа мерзім ішінде Қаржы және бухгалтерлік есеп факультетінің іргетасын қалап, факультет деканы ретінде оның дамуына зор ықпал етті. 1981-1985 жылдары доцент С.Ф.Гришина, 1985-1987 жылдары доцент С.Х.Бисенов, 1993-1995 жылдары аға оқытушы М.Т.Баєтова, 1995-2000 жылдары доцент Б.Г.Искакова басқарды.

Кафедра жұмысының басты бағыты ретінде ғылым мен өндірісті ұштастыруға баса назар аударылып, ғылыми зерттеулер жүргізілді. Атап айтқанда, өндірістік шығындарды бақылаудың чектік формасын енгізу және кәсіпорындарды ұйымдастырудың шаруашылық жоспарын жасау бойынша шаруашылық келісім шарт негізіндегі зерттеу жұмыстары атқарылды. Орал, Гурьев, Ақтөбе облыстарының ауыл шаруашылығы кәсіпорындарына өндірістік шығындарды бақылаудың чектік формасын енгізу жұмыстарына аға оқытушы С.Х.Бисенов, доценттер А.Ш.Шамғонов, С.Ф.Гришина және т.б. белсене араласты.

1985 жылы кафедрадан «Статистиканың жалпы теориясы», «Ауыл шаруашылығы статистикасы», «Математикалық статистика», «Шаруашылық қызметін талдау», «Ауыл шаруашылығын жоспарлау» пәндері алынып, олардың негізінде «Шаруашылық қызметі мен статистикасын талдау» атты жаңа кафедра ұйымдастырылды, оны доцент К.А.Изимкулов, содан кейінгі жылдары доцент Е.Х.Ғиззатов (1986-1997), доцент К.М.Сариева (1997-1999) басқарды.

1992 жылы қаржылық пәндерді жүргізетін арнайы «Қаржы және ақша айналымы» кафедрасы жасақталып, «Бухгалтерлік есеп» кафедрасында бухгалтерлік есеп және бақылау бойынша жүргізілетін пәндер ғана қалдырылды. Бұл жылдары кафедрада 13 оқытушы жұмыс жасап, оның ішінде 1 доктор және 3 ғылым кандидаты, 2 профессор, 2 доцент, 2 аға оқытушы және 7 оқытушы болды. Кафедраны доцент Б.Г.Искакова (1995-2000) басқарды. Жыл сайын кафедра оқытушылары республиканың жетекші оқу орындарындағы біліктілікті жетілдіру факультеттері мен университеттің ішкі курстары арқылы біліктіліктерін арттырып отырды.

Кафедра болашақ мамандардың аналитикалық және экономикалық ойлау дағдыларын қалыптастыруға тиіс болды, өйткені ол «Бухгалтерлік есеп қағидалары», «Аралық қаржылық есеп», «Қаржылық есеп», «Басқару есебі», «Бухгалтерлік есеп» (салалар бойынша), «Бюджеттік ұйымдардағы бухгалтерлік есеп», «Салық есебі», «Салықтық бақылау», «Банкілердегі есеп пен есеп беру», «Қаржы органдарындағы есеп пен есеп беру», «Аудит теориясы», «Аудит негіздері», «Банкілік қадағалау және аудит», «Қаржылық бақылау және аудит», «Шет мемлекеттердегі есепті ұйымдастырудың ерекшеліктері» және т.б. 20-дан астам пәнді меңгеруге қажетті еді.

Кафедра қызметінің бөлінбес бір бөлігі – оқу үдерісін жетілдірудің жаңа формаларын іздестіру, студенттердің өздік жұмыстарын ұйымдастыру және студенттерді ғылыми зерттеу жұмыстарына тарту. Жекелеген курстарды тереңдетіп оқытуда проблемалық дәрістер, пікірсайыс сипатындағы семинар сабақтар, іскерлік ойындар секілді тиімді оқыту әдістері қолданылды.

Студенттердің ғылыми-зерттеу жұмыстарының нәтижелері бойынша кафедрада жыл сайын күндізгі және сырттай оқу бөлімдерінің студенттері 50-60-тан астам дипломдық жұмыстар орындап, олардың арасындағы 5-8 студенттік ғылыми жұмыс республикалық байқауларға жіберіліп отырды.

Кафедрада «Нарық жағдайында нақты экономиканың есебін жетілдіру бойынша ғылыми негіздер мен практикалық ұсыныстар жасау» атты тақырыпта ғылыми жұмыс жүргізіледі. Кафедрада профессор А.Ш.Шамғонов пен доцент Б.Г.Искакованың жетекшілігімен сырттай оқу бөлімінің 4 аспиранты жұмыс істеді. 2000 жылы аспирант Г.К.Ахонова профессор А.Ш.Шамғоновтың ғылыми жетекшілігімен кандидаттық диссертация қорғады. Кафедра өз тарихында 4000-нан астам дипломды мамандар даярлады. Олардың көпшілігі республикалық, облыстық, аудандық деңгейдегі басшылық қызметтерде істеді: Л.Р.Хайретденов – Жаңақала ауданының әкімі, сол сияқты әр кезеңдерде Х.Утеулина - «Қазына» АҚ президентінің орынбасары, Г.Искалиев – БРК басқарма бастығы, А.Салиева – «Темірбанк» БҚФ директоры, С.Керелбаев – Маңғыстау облысы әкімінің орынбасары боп қызмет атқарды.

«Қаржы және несие» кафедрасы

Кафедра 1992 жылы нарықтық экономика жағдайында Қазақстан Республикасында экономикалық білім беруді дамыту міндеттеріне сәйкес, бухгалтер-қаржыгерлерді даярлау сапасын жақсарту мақсатында ұйымдастырылды. 1992-1994 жылдары кафедра меңгерушісі болып экономика ғылымдарының докторы В.Д.Фетисов жұмыс жасады. Кафедра құрамы шағын болса да, онда С.Х.Бисенов, Г.Т.Құрманова, Г.В.Жирова секілді тәжірибелі оқытушылар және Г.С.Джубанышев, Э.С.Бисембина, Л.Н.Карпенко, В.Б.Гравшенкова сынды жас оқытушылар қызмет атқарды. Сабақтар «Ауыл шаруашылығындағы қаржы», «Қаржы», «Несие және ақша айналымы», «Қаржы және салық салу» пәндері бойынша жүргізілді. НАЦАИ-дың тапсырысы бойынша «Қазақстан Республикасының Батыс өңірінің ауыл шаруашылығында салық салуды жетілдіру» тақырыбында шаруашылық келісім шарт негізіндегі ғылыми-зерттеу жұмыстары жүргізілді.

1994-1999 жылдары кафедраны Г.В.Жирова басқарды. Бұл жылдары үнемі ауысып тұратын жоспарларға сәйкес, жаңа қаржылық пәндерді игеру бойынша жұмыстар жүргізілді. Кафедра құрамы Ж.С.Утешова (1994 ж.), Г.К.Ахонова (1995 ж.), Ш.Д.Салимбаева (1996 ж.), К.Г.Дюсембиева (1997 ж.) сияқты университет түлектерімен толықты. 1999-2001 жылдары кафедраны доцент С.Х.Бисенов басқарды.

1997 жылдың қыркүйегінен бастап «Қаржы және несие», «Салық және салық салу», «Мемлекеттік бюджет», ал 1998 жылдан – «Банкі ісін ұйымдастыру» пәндері жүргізілді. Соңғы жылдары кафедрада 10 оқытушы жұмыс істеді, олардың ішінде 2 доцент – Г.В.Жирова, Г.Т.Құрманова, 4 аға оқытушы – Г.К.Ахонова, Ж.С.Утешова, Ш.Д.Салимбаева, Р.Б.Серғалиева, 4 оқытушы – К.Г.Дюсембиева, З.Х.Сұлтанова, А.Г.Тюмамбаева, Н.К.Буланова. Кафедра 24 пән бойынша оқу сабақтарын жүргізді. «Қаржы және несие» мамандығы үлкен сұранысқа ие мамандық болды.

«Экономикадағы ақпараттық технологиялар» кафедрасы

Алғашқыда кафедра (1970 жылы) «Экономикалық кибернетика» деп аталып, экономика факультетінің құрамында қызмет етті. Кафедра меңгерушісі физика-математика ғылымдарының кандидаты, доцент Х.К.Кенжеғұлов, содан соң экономика ғылымдарының докторы: П.В.Ковель, ғылым кандидаттары: К.А.Исмурзин, Е.Х.Гиззатов, А.Н.Бурахта, Е.А.Аринкин, Г.И.Нестеренко болды.

1997 жылы кафедра «Компьютерлік технология», ал 2000 жылы – «Экономикадағы ақпараттық технологиялар» деп аталды.

90-ыншы жылдардың аяғында кафедрада 20-дан астам оқытушы істеді, соның ішінде 1 профессор, 2 доцент, 3 ғылым кандидаты, 9 аға оқытушы, 11 оқытушы болды.

Әр жылдары кафедраның қалыптасуына профессор П.В.Ковель, доценттер Е.Х.Гиззатов, К.А.Исмурзин, Н.А.Самохвалова, Л.Г.Родина, А.Н.Бурахта, В.А.Михайловтар қажырлы үлес қосты.

Кафедраның профессор-оқытушылары П.В.Ковель, Е.Х.Гиззатов, Н.Н.Пашенко, т.б. 80-90 жылдары агроөнеркәсіптік кешендегі экономикалық үдерістерді басқару, ауыл шаруашылығы өндірісін оңтайландыру, экономикалық ақпараттарды өндеуді автоматтандыру мәселелерімен байланысты ғылыми жұмыстармен шұғылданды. Оқытушылар К.М.Сариева және Е.Х.Гиззатов 1985-1992 жылдары ауыл шаруашылығы кәсіпорындарына мердігерлік әдісті енгізу, өндірістік шығындарды бақылаудың чектік формасы, облыстық ауыл шаруашылығы кәсіпорындарының қор әлеуетін тиімді пайдалану бойынша ғылыми зерттеулер жүргізді. Оқытушылардың зерттеулері әртүрлі салада ақпараттық технологияларды пайдаланумен байланысты міндеттерді шешуге бағытталды.

Кафедраның материалдық-техникалық базасы үнемі дамып, қолданыстағы «Феликс», «ВК2», «Аскота» арифмометр машиналары және «Наири-2» ЭЕМ машина парктері бірте-бірте «Электроника», «Искра», «ДВК», «Корвет», ЕС1841, IBM-286 машиналарымен толықтырылды. Кафедра жаңа компьютерлік техникамен және желілік құрал-жабдықтармен жабдықталды, соның ішінде Интернетке шығатын бірыңғай желімен біріктірілген PENTIUM типті компьютерлермен қамтылған сегіз компьютерлік класс болды. Мамандар даярлаудың бағытына сәйкес, бағдарламалық қамтамасыз етуге қажетті құралдардың бәрі де алынып, қолданыла бастады.

Доцент Е.А.Аринкиннің бастамасымен оқытушы А.Е.Локтевтің жетекшілігімен 2000 жылы кеңселік жүйедегі студенттік зертхана ұйымдастырылды. Зертхана қызметкерлері Орал қаласының кәсіпорындары мен ұйымдарына қазақстандық бухгалтерлік есеп стандарттарында сыналған автоматтандырылған бухгалтерлік бағдарламалық жүйе енгізілді, атап айтқанда, «1С:Кәсіпорын», «1С: Бухгалтерия 7.7», «1С: Төлем құжаттары ЛОС», т.б.

Кафедра мультимедиялық технологияларды пайдаланып, электронды тасымалданатын электронды оқу материалдары шығаруға дайындалды.

Кафедра қызметінің негізгі бағыты – экономикадағы заманауи ақпараттық технологиялар саласында студенттерді арнайы даярлауды қамтамасыз ету.

Ақпараттық технологиялар жалпы кәсіби және арнайы пәндерді оқу барысында оқыту үдерісінде пайдаланылды: Бухгалтерлік есепті компьютерлендіру, статистика, басқару және қаржылық саралау, жобаларды талдау және т.б.

Біліктілікті жетілдіру факультеті

В.Д.Исмағұлов, БҚАШИ Біліктілікті жетілдіру факультетінің бұрынғы проректоры

XX ғасырдың 70-80 жылдарындағы ауыл шаруашылығы агроөнеркәсіп кешенінің мамандарын жаппай оқыту мәселесі күн тәртібіне өткір қойылды. Бұл жылдары Үкімет пен КСРО Ауыл шаруашылығы министрлігі аймақтық оқу орындары алдына колхоздар мен совхоздардың мамандарының білімін жетілдіру мен қайта даярлау міндетін қойды. Өйткені еліміздің басты ауыл шаруашылығы жоғары оқу орындары (Мәскеу, Ленинград, Алматы) еліміздің колхоздары мен совхоздарының жоғары білімді мамандарының біліктілігін жетілдіру мен қайта даярлау қажеттілігін қанағаттандыра алмады. Сонымен қатар осы кезде өңірдегі аталған мәселені шешу үшін институттың сәйкесінше кадрлық және материалдық күші болды. Сондықтан 1978 жылы КСРО Ауыл шаруашылығы министрлігі жоғары және орта ауыл шаруашылығы

білімі Бас басқармасының шешімімен институтта колхоздар мен совхоздардың мамандарының біліктілігін жетілдіру факультеті ашылды, факультеттің құрылымы мен қаржыландыру көлемі бекітілді.

Батыс Қазақстан ауыл шаруашылығы институтындағы Біліктілікті жетілдіру факультеті 1978-1994 жылдары қызмет етті. Факультеттің басты міндеті – колхоздар мен совхоздардың мамандарын (агрономдар, зооинженерлер, экономистер, бухгалтерлер, инженер-механиктер және т.б.) даярлау мен қайта даярлау және бұрынғы институт түлектерін ауыл шаруашылығы және агроөнеркәсіп өндірісінің жаңа озық технологияларымен таныстыру, Батыс Қазақстан өңірінің (Батыс Қазақстан, Атырау, Ақтөбе, Маңғыстау, Қызылорда) облыстарының шаруашылықтары мен кәсіпорындарына еңбекті ұйымдастыру мен оған ақы төлеудің озық формаларын енгізу бойынша олардың мамандарының біліктіліктерін жетілдіру болды.

Біліктілікті жетілдіру институты үшін арнайы аудиториялар мен зертханалар, есептеу техникалары үшін кабинеттер бөлінді. Өңірдің Жымпиты ауданының «Правда» газеті атындағы совхозы, Тасқала ауданының «В.И.Ленин» атындағы совхозы, Ақжайық ауданының «Аңқаты» және «Чапаев» мал тұқымын асылдандыру зауыттары, Теректі ауданының «Амангелді» атындағы колхозы, Батыс Қазақстан ауыл шаруашылығы институтының «Фрунзе» оқу шаруашылығы және Орал мемлекеттік ауыл шаруашылығы тәжірибе станциясы және т.б. алдыңғы қатарлы кәсіпорындарында сабақтар өткізілді. Факультет жұмысы негізгі тапсырыс берушілер – Батыс Қазақстан облысының 4 облысының Ауыл шаруашылығы басқармасымен тығыз байланыста ұйымдастырылды. Жыл сайын 500-ден астам тыңдаушы қайта даярлаудан өткізілді. Белгіленген оқу мерзімінде тыңдаушыларға толық көлемде жаңа теориялық білім беріліп, өңірдің базалық шаруашылықтарында өндірісті ұйымдастырудың озық тәжірибелері көрсетілді. Оқу сабақтарында проблемалық дәрістер, іскерлік ойындар, нақты өндірістік жағдайларға талдау жасалып, конференциялар мен семинарлар өткізілді. Тыңдаушылармен практикалық сабақтар Батыс Қазақстан облысының алдыңғы қатарлы озық шаруашылықтарында өткізілді.

Батыс Қазақстан ауыл шаруашылығы институтындағы Біліктілікті жетілдіру факультетінде профессорлар мен ғылым кандидаттары – К.Г.Ахметов, Б.Г.Гумаров, А.Ш.Шамғонов, С.Х.Бисенов, Л.М.Доровская, Н.Н.Дворянинова, А.И.Иванов, А.Т.Қарасаев, Е.А.Молчанов, Б.С.Есеналиев, Ш.Х.Сүйербаяев және Орал облыстық ауыл шаруашылығы басқармасы экономика бөлімі бастығының орынбасары С.К.Мендыбаев, облыстық ауыл шаруашылығы басқармасы бас экономисі С.М.Жаненова, Мемлекеттік ауыл шаруашылығы тәжірибе станциясының директоры А.В.Илюшин, тәжірибе станциясының бөлім басшылары,

ауыл шаруашылығы ғылымдарының кандидаттары В.И.Буянкин, В.С.Кучеров, К.М.Габдеев, Г.В.Гуз, Сырым ауданындағы «Правда» атындағы совхоздың, Теректі ауданындағы «Чаган» совхозының, Ақжайық ауданындағы «Чапаев», «Аңқаты» асылдандыру зауыттарының бас мамандары сабақ жүргізді.

Сырым ауданындағы «Правда» газеті атындағы совхоз бен «Амангелді» колхозы біліктілікті жетілдіру факультетінің базалық шаруашылықтары болды.

Біліктілікті жетілдіру факультетінде, әсіресе, 1987-1992 жылдары жұмыс қызу жүрді. Осы мерзімде факультетке Қазақстанның әр аймағынан келіп оқитын тыңдаушылар қатары толығып, Көкшетау, Оңтүстік Қазақстан, Қызылорда, Арқалық қаласы, т.б. аймақтардан тапсырыстар түсе бастады. Ғалымдар мен оқытушылар, мамандар біліктілікті жетілдіру факультетінің тыңдаушыларымен өздерінің жеке ғылым-зерттеу жұмыстарының нәтижелері мен ұжымдық және жалгерлік мердігерлік, шаруашылық есеп, басқару құрылымын оңтайландыру, фермер ісі, шаруа қожалықтары мен кіші бизнесті ұйымдастыру жөнінде енгізген жұмыстарын пайдаланып өткізді, бұл берілген ақпараттың ғылыми шынайылығын арттыруға мүмкіндік берді.

Семинар-кеңестер Сырым ауданындағы «Правда» атындағы, Жәнібек ауданындағы «Қайрат», Ақжайық ауданындағы «Шолохов» атындағы совхоздар мен Батыс Қазақстан ауыл шаруашылығы институтының базасында өткізілді.

Орал облысының Жәнібек ауданының «Қайрат» совхозындағы облыс шаруашылықтарының жетекшілері және бас мамандарының арендалық мердігерлік бойынша өткен облыстық семинар-кеңесі. Баяндамашы – БҚАШИ БАФ проректоры Исмағұлов В.Д.

Даришев М.М. – э.ғ.к., «Басқару және кеңестік құқық» кафедрасының доценті,

Жакенова С.М. – Орал облыстық ауыл шаруашылығы басқармасының бас экономисі,

Бисенов С.Х. – э.ғ.к., «Бухгалтерлік есеп» кафедрасының доценті,

Савченко В. - Орал облыстық ауыл шаруашылығы басқармасының жоспарлау-экономикалық бөлімінің бастығы.

Жыл сайын кадрлардың біліктіліктерін жетілдіру мен қайта даярлау курстарынан ауыл шаруашылығы өндірісінің 1200 маманы мен жетекшісі өтіп тұрды. Біліктілікті жетілдіру факультетінде Қазақ ССР Мемлекеттік агроөнеркәсібі мен Орал облыстық агроөнеркәсібінің

қолдауымен Германия ауыл шаруашылығы мамандарының тобымен өзара тәжірибе алмасу өткізілді. Докторлар П.Клаус пен Рейнгольд Бауэр Шығыс Германияның Батыс Германиямен біріккеннен кейінгі жекешелендіру мәселелері бойынша өз тәжірибелерімен бөлісті. Нәтижесінде Қазақ ССР Ауыл шаруашылығы министрлігі мен Бранденбург (Шығыс Германия) жердің шаруалар одағы арасында өзара ынтымақтастық жөніндегі хаттама мен келісім-шартқа қол қойылды. Қол жеткізілген келісім-шарт шеңберінде іскерлік қарым-қатынас орнады, бірнеше рет екі жақ делегацияларының кездесулері өткізілді. Біздің институттың базасында кәсіпорындар мен фирмалардың, Бранденбург жер компанияларының ауыл шаруашылығы көрмелері ұйымдастырылды.

Біліктілікті жетілдіру институты мен «Еуразия» қорымен бірге (президент Я.К.Чудров, вице-президент Б.Т.Исмағұлова) ректораттың қолдауымен алғаш рет Батыс өңірінде институт базасында Нотумбрия Университеті (Нью-Касл – Анон-Тайм қаласы, Англия) 8 профессорының күшімен нарықтық экономикаға көшу бойынша алты күндік курс ұйымдастырды. Сабақтар бір мезгілде 8 топпен өткізілетін аудиторияларда өтіп, Батыс Қазақстан ауыл шаруашылығы мен Орал педагогика институтының 8 аудармашы-оқытушылары тікелей аударып отырды. Оқуға 200 тыңдаушы тартылды. Оның ішінде өндірістік және ауыл шаруашылығы кәсіпорындарының жетекшілері мен мамандары, жоғары курс студенттері болды. Ғалымдар тобын Тони Джюсон басқарды. Біздің институт оқытушыларына әсіресе Брайн Дик, Барри Крайвен, Маджид Тагави және Майкл Маккалти жүргізген сабақтар өте жақсы әсер қалдырды.

*Нарықтық экономикаға көшу бойынша жүргізілген сабақтарды қорытындылау
Солдан оңға қарай 1-ші - В.Д.Исмағұлов – БҚАШТ БФ проректоры,
2 – Тони Джюсон – Нотумбрия университетінің оқытушылар тобының
жетекшісі, (Ұлыбритания), 3 – Майкл Маккалти, 4 – Маджид Тагави.*

1991-1992 жылдары БЖФ «Іскер» атты менеджерлер даярлайтын шаруашылық есептегі мектеп ашып, нарықтық экономика жағдайында жұмыс істеу үшін фермерлер мен

кәсіпкерлерді даярлады және тыңдаушылар Германия фермерлерінің жұмыс тәжірибесін үйренуге жіберіп отырды.

Бранденбургтың Жер шаруалары Одағымен келісім-шарт жасалып, «Правда» газеті ат. совхоз директорының орынбасары А.Шубинге, «Амангелді» колхозының механигі М.Баетовқа, «Шаған» совхозының маманы А.Баймұқановқа және т.б. визалар рәсімделді.

Біліктілікті жетілдіру факультетінде жұмыс істеген профессор-оқытушылар құрамы Алматы, Мәскеу қалаларындағы агроөнеркәсіп кешенін басқарудың Жоғары мектептері мен Бүкілодақтық ауыл шаруашылығы ғылыми-зерттеу институттарының қайта даярлау курстарында өздерінің біліктіліктерін үнемі жетілдіріп отырды және Германия мемлекетінде тағылымдамадан өтті. Мына құрамдағы оқытушылар тобы: К.Г.Ахметов, Б.С.Есеналиев, Ш.Х.Сүйербаяев және Н.У.Турдалиев Мәскеу қаласындағы Бүкілодақтық ауыл шаруашылығы ғылыми-зерттеу институтында біліктілікті жетілдіру курсынан өтті. Оқу нәтижелері біліктілікті жетілдіру факультетінің тыңдаушылары үшін «Агробизнес: Нарыққа кіріспе» атты іскерлік ойын түрінде оқу үдерісіне енгізілді. Іскерлік ойын барысында тыңдаушылар жаңа кәсіпорын жасау дағдыларын алды, құрылтай құжаттары мен бизнес жоспарлар жасады және жасағандарының бәрін эксперттік комиссияның алдында қорғады.

Біліктілікті жетілдіру факультетінің бірінші проректоры болып ауыл шаруашылығы ғылымдарының кандидаты, тәжірибелі маман, ұзақ жылдар совхоз директоры, аудандық ауыл шаруашылығы басқармасының бастығы және Қазақстан мал шаруашылығы ғылыми-зерттеу институтында жұмыс істеген Телжан Есенғалиұлы Есенғалиев сайланды. Өзінің өндірістік және өмірлік тәжірибесін Т.Е.Есенғалиев біліктілікті жетілдіру институтының қалыптасуы мен дамуына арнады (1978-1983).

1983-1987 жылдары біліктілікті жетілдіру институтының проректоры болып, құрметті еңбек демалысына шыққанға дейін ауыл шаруашылығы ғылымдарының кандидаты Торопов Иннокентий Петрович жұмыс жасады.

1987-1992 жылдары біліктілікті жетілдіру факультетін доцент, ғылым кандидаты, Қазақстан Республикасы Жаратылыстану ғылымдары академиясының корреспондент-мүшесі Исмағұлов Валерий Давлетович басқарды. Валерий Давлетович факультеттің қалыптасып, дамуы үшін көп жұмыс істеді, оқу-әдістемелік үдеріске тың серпін енгізді, колхоздар мен совхоздардың мамандарының біліктілігін үзіліссіз арттыру ісіне көп күш жұмсады.

В.Д.Исмагулов, БҚАШИ БАФ проректоры, доцент, экономика ғылымдарының кандидаты, Орал облысы кеңшарлары мен ұжымшарлары жетекшілері мен бас мамандары қатысқан облыстық семинар-кеңесте дәріс оқу үстінде.

1993-1994 жылдары біліктілікті жетілдіру институтының проректоры болып ауыл шаруашылығы ғылымдарының кандидаты К.Н.Оразғұлов жұмыс істеді. (1994 жылы қаржыландыру тапшылығы мен институт құрылымын оңтайландыруға байланысты біліктілікті жетілдіру институты таратылды). Біліктілікті жетілдіру институтында көп жылдар бойы әдіскерлер Н.Любимова, Р.А.Бисенова, А.Нүркеновалар, бухгалтер А.Р.Лұкпановалар жұмыс істеп, өздерінің қызметтік міндеттерін үлкен жауапкершілікпен атқарды.

Біліктілікті жетілдіру факультетінде институттың К.Г.Ахметов, Б.Т.Ғұмаров, И.М.Фетисов, Э.Э.Браун, А.Д.Дәрібаев, доценттер С.Х.Бисенов, М.М.Даришев, Б.С.Есенғалиев, Ш.Х.Сүйербаев, Н.У.Турдалиев, А.Ш.Шамғонов, К.М.Дүйсекенов, Г.Н.Башмаков, А.П.Кожевников, А.И.Иванов, Е.А.Молчанов, Л.М.Доровская, Н.Н.Дворяникова, К.Г.Кудряков, А.Т.Қарасаев және т.б. секілді профессорлары, жетекші ғалымдары мен оқытушылары жұмыс істеді.

Солдан оңға қарай : 1-ші – С.М.Жакенова – Орал облыстық ауыл шаруашылығы басқармасының бас экономисі, 2-ші – С.Х.Бисенов - экономика ғылымдарының кандидаты, БҚАШИ доценті, 3-ші – В.Савченко – Орал облыстық ауыл шаруашылығы басқармасының жоспарлау-экономикалық бөлімінің бастығы, 4-ші – В.Д.Исмагулов - БҚАШИ БАФ проректоры, доцент, экономика ғылымдарының кандидаты - ұжымдық және арендалық мердігерлікті енгізу бойынша семинар-кеңесте.

Аталған ғалымдар мен оқытушылар Біліктілікті жетілдіру институтының тыңдаушыларымен өздерінің жеке ғылым-зерттеу жұмыстарының нәтижелері мен ұжымдық және жалгерлік мердігерлік, шаруашылық есеп, басқару құрылымын оңтайландыру, фермер ісі, шаруа қожалықтары мен кіші бизнесті ұйымдастыру жөнінде енгізген жұмыстарын пайдаланып өткізді, бұл берілген ақпараттың ғылыми шынайылығын арттыруға мүмкіндік берді.

90-жылдардың басында өтпелі кезеңнің қиындықтары мен сәйкесінше қаржыландыру көздерінің азаюына байланысты білім алушылар контингенті азайды. Сондықтан Біліктілікті жетілдіру факультеті өндіріске тікелей шығып, озық тәжірибелерді тарату жұмыстарын, семинарлар мен тренингтерді тікелей аудан, ауыл шаруа қожалықтарында жүргізді. Іскерлік ойындар сонымен қатар басқару шешімдерінің дағдыларын дұрыс қабылдауға, олардың ойлау және саралау қабілетін дамытуға көмектеседі. Қазақ ССР Мемлекеттік агроөнеркәсіп

кешенінің қолдауымен Біліктілікті жетілдіру факультетінде Германия ауыл шаруашылығы мамандар тобының қатысуымен өзара тәжірибе алмасу жұмыстары жүргізілді.

1987-1992 жылдары Біліктілікті жетілдіру факультетінің жұмысын белсенді жүргізу факультеттің әлеуетін арттыруға көмектесті, оқуға Қызылорда, Жамбыл, Шымкент, Арқалық және Жезқазған облысының мамандарын тартуға мүмкіндік берді. Біліктілікті жетілдіру факультетінің профессор-оқытушылар құрамы ғылыми-зерттеу жұмыстарымен де белсене айналысты. Профессорлар К.Г.Ахметов, Б.Т.Ғұмаров, И.М.Фетисов, Э.Э.Браун, доценттер С.Х.Бисенов, В.Д.Исмағұлов, Н.У.Турдалиев, Ш.Х.Сүйербаев, Б.С.Есенғалиев, Л.М.Доровская, Н.Н.Дворянинова, А.И.Иванов 1983-1985 жылдары Теректі ауданының Амангелді колхозында ұжымдық мердігерлік және басқарудың цехтық құрылымын енгізу, Жымпиты ауданының «Правда» газеті атындағы совхозда жалгерлік пен шаруашылық есепті меңгеру, (1986-1987), «Шідерті» ірі қара мал бордақылау кешені (1988-1989) мен «Ленин» атындағы совхозда ұжымдық кәсіпорын жасау жөнінде шаруашылық есептегі жұмыстар атқарды.

*БҚАШИ БАФ проректоры, доцент, экономика ғылымдарының кандидаты
Исмагулов В.Д. және экономика ғылымдарының кандидаты, «Ауыл шаруашылығы
кәсіпорындарын ұйымдастыру» кафедрасының доценті Джумашиев Б.К. БАФ
тыңдаушыларымен шаруашылық есеп бойынша сабақ жүргізу үстінде*

Ұйым жетекшілері мен ауыл шаруашылығы мамандарын біліктілікті жетілдіру факультеттерінде оқыту, сонымен қатар біздің институттың ғалымдары мен тыңдаушыларының күшімен жалгерлік және ұжымдық мердігерлікті енгізу 1986 жылы ауыл шаруашылығы өнімдерін тарату көлемін соңғы 5 жылға қарағанда 27 %-ға өсірді. Мысалы, Жәнібек аудандық агроөнеркәсіп кешенінде ауыл шаруашылығы өнімдерін тарату 11-інші бесжылдықпен салыстырғанда 22 %-ды құрады. Басқарудың цехтық құрылымы облыстың 53 шаруашылығына енгізілді. Ауыл шаруашылығын басқаруды жетілдіру нәтижесінде әкімшілік-басқару аппаратының 1500 адам қысқартылды және еңбекақы төлеу қорынан 2,0 млн руб. үнемделді.

Дипломды мамандар мен практиктердің өздерінің білім деңгейін Батыс Қазақстан ауыл шаруашылығы институтындағы Білім жетілдіру факультеті мен «Іскер» менеджерлер мектебінде көтеруге ұмтылуы факультеттің мәртебесін көтерді.

Жалпы университеттік кафедралар

«Қоғамдық ғылымдар» кафедрасы

С.Ж.Ищанова, доцент

Болашақ мамандардың дүниетанымын қалыптастыруда «Қоғамдық ғылымдар» кафедрасы үлкен роль атқарды. Жоғары оқу орны – бұл ғылым мен мәдениеттің ошағы, мұндағы басты құндылық адами тұлға, ал мақсаты – адамды еркін және жан-жақты дамыту. Жоғары оқу орнының қалыптасу жылдары құрылған қоғамдық ғылымдар кафедрасы КПСС тарихы, философия және ғылыми коммунизм, саяси экономия пәндері арқылы осы мақсаттарды жүзеге асыруды көздеді.

«КОКП тарихы» кафедрасының алғашқы меңгерушісі тарих ғылымдарының кандидаты, доцент, Ұлы Отан соғысына қатысушы К.Х.Қапанов болды.

Бұл кафедраны ұзақ уақыт доценттер Б.А.Бучкин мен Ш.Х.Давлетьяров басқарды және олар 2000 жылға дейін өздерінің өмірлік бай тәжірибесін және ғылыми білімін жастарға бере отырып, университет қабырғасында ұзақ уақыт жемісті еңбек етті. Доцент Ш.Х.Давлетьяров әрқашан өзіне де, өзгеге де талап қойғыштығымен, әріптестері мен студенттер арасында шыншылдық қасиетімен ерекшеленді. Бізді оның жан-жақты білімділігі, дәріс оқудағы шешендік таланты, Қазақстандық қана емес, әлемдік тарихты терең де жетік білуі тәнті етті. 40 жылдан астам еңбек өтілі бар институт ардагері құрметті еңбек демалысында жүрсе де, белсенді қоғамдық қызмет атқарып, біраз жыл университеттің ардагерлер кеңесін басқарды.

«КОКП тарихы» кафедрасының меңгерушісі, доцент Н.М.Қадырғалиев қоғамдық ғылымдар кафедрасы оңтайландырылғаннан кейін, «Әлеуметтік-гуманитарлық пәндер» кафедрасын басқарды. Н.М.Қадырғалиев осы қызметте жүрген кезінде А.С.Алибаева, А.С.Сәрсенова, А.Өтешов және басқа да жас оқытушылардың қалыптасуына көп еңбек етті.

А.У.Утегенов, Л.П.Молчанова, В.Н.Касьяненколар кафедра құрылған күннен бастап еңбек етіп, құрметті демалысқа шықты. Аға оқытушы М.К.Надырғалиева кафедра құрамында 25 жылдан астам уақыт жұмыс жасады, өзін ісіне жаны ашитын тәжірибелі, сауатты педагог, әріптестері мен студенттер қауымы арасында сыйлы маман ретінде көрсете білді.

«Философия және ғылыми коммунизм» кафедрасын 1968 жылы философия ғылымдарының кандидаты, доцент Т.Д.Шоқабасов басқарды. Кафедраның қалыптасуы мен дамуы оның есімімен тығыз байланысты. Ол білгір жетекші ретінде аға ұрпақ өкілдері мен жас оқытушылар арасында үлкен беделге ие болды. 70-інші жылдардың соңы мен 2000 жылдар аралығында Т.Д.Шоқабасов Алматы қаласындағы Жоғары партия мектебінде жұмыс жасап, кейін университетке қайта оралып, «Әлеуметтік-гуманитарлық пәндер» кафедрасын басқарды.

«Философия және ғылыми коммунизм» кафедрасында ұзақ жылдар доценттер А.Р.Пигарев, Б.Д.Шавин, К.Е.Чебаков жұмыс істеді, оларды 60-70-інші жылдардың студенттері аса құрмет тұтты. 70-інші жылдардың басында кафедраға С.Ж.Ищанова келді және 37 жылдан астам уақыт өзінің бар білімі мен тәжірибесін жас ұрпақты тәрбиелеу ісіне арнап, зейнетке шыққанға дейін жемісті еңбек етті. 70-інші жылдардың аяғында аға оқытушылар С.Ж.Ищанова мен В.Н.Касьяненко факультет жанынан ұйымдастырылған «Жас дәріскер» мектебін басқарды. Бұл мектептің жекелеген түлектері кейін жоғары оқу орындарының оқытушылары болды.

70-інші жылдардың аяғы мен 80-інші жылдардың басында кафедрада И.Ш.Хасанов жұмыс істеді. Қазір философия ғылымдарының докторы, Әл-Фараби атындағы Қазақ мемлекеттік университетінің профессоры. Ол оннан астам ғылым кандидаттарын даярлады.

80-інші жылдардың басында «Философия және ғылыми коммунизм» кафедрасы өз алдына бөлек екі кафедраға бөлінді. «Философия» кафедрасының меңгерушісі болып Ұлы Отан соғысына қатысушы А.А.Антоненко сайланды. Өзінің 60 жасында кандидаттық диссертация қорғады. Оның ғылыми қызығушылығының шеңбері жастар мәселесі мен ұрпақтар сабақтастығы болды.

1971-1989 жылдары кафедрада жұмыс істеген этика және эстетика пәнінің аға оқытушысы К.Л.Скульская пікірсайыстар, сұрақ-жауап кештерін, театрларға баруды үлкен жауапкершілікпен ұйымдастырып, жастарды тарта білді.

Осы жылдары кафедрада әлемдік дін тарихынан сабақ берген аға оқытушы М.Х.Гиматутдинов, сонымен қатар Свердловск мемлекеттік университетінің түлегі Е.В.Тютюнникова жұмыс жасады. 80-жылдардың аяғында кафедраға Қазан университетінің философия факультетін бітірген жас оқытушылар В.А.Есенғалиева мен К.М.Науанова келді.

1986-1991 жылдары философия кафедрасын доцент Е.Ш.Ниязов, ал 1991-1994 жылдары - доцент Т.Х.Рысқалиев басқарды. Ол содан соң докторлық диссертация қорғады. Профессор Т.Х.Рысқалиев – аса білімді, өмір мен философияға жан-тәнімен берілген ұстаз ретінде әріптестері мен шәкірттері арасында сыйлы тұлға. Оның шәкірттері мен аспиранттары Қазақстанның түкпір-түкпірінде жемісті еңбек етуде.

1996-1997 оқу жылында «Философия» кафедрасы «Философия және мәдениеттану» кафедрасы деп аталды. Бұл жылдары кафедраны мәдениеттанушы, философия ғылымдарының кандидаты Ж.К.Хайрушев басқарды. Осы жылы кафедраға мәдениеттану бойынша жетекші маман, мемлекеттік тілде сабақ беретін оқытушы Д.С.Мұталова келді.

«Ғылыми коммунизм» кафедрасын ұзақ жылдар Ұлы Отан соғысына қатысушы, тарих ғылымдарының кандидаты, доцент А.Р.Пигарев басқарды. Орал ауыл шаруашылығы техникумының директоры, содан соң оқытушы, кафедра меңгерушісі, институттың дайындық бөлімінің меңгерушісі болып жұмыс істеген ол ауыл шаруашылығы үшін мамандар даярлау ісіне көп үлес қосты.

Осы кафедрада көп жылдар тәжірибелі оқытушы, тамаша лектор З.Б.Чигрина жұмыс істеді. Кафедрада А.М.Мукаева, Г.Б.Молдашева, С.Я.Кульматов өздерінің педагогикалық қызметін бастады.

«Саяси экономия» кафедрасы да жемісті жұмыс жасады. Кафедраның алғашқы меңгерушісі И.Г.Олексеев болды. Көп жылдар кафедраны адал, талапшыл ұстаз, экономика ғылымдарының кандидаты, доцент Р.Х.Мясоутов басқарды. Кафедра меңгерушісі ретінде ол жас оқытушылардың ғылыми өсуіне көп көңіл бөлді.

Е.В.Тимофеева көп жылдар кафедрада аға оқытушы болып жұмыс істеді. Кафедрада сондай-ақ экономист-практик, Ұлы Отан соғысына қатысушы Н.В.Карманов қызмет атқарды.

Экономика факультетінің көптеген түлектері А.Д.Махмудов, В.Г.Дьякова, Л.И.Кусаинова және т.б. «Саяси экономия» кафедрасында жұмысқа қалып, кандидаттық диссертацияларын қорғады. Қазан мемлекеттік университетін бітіргеннен кейін кафедрада өзінің кәсіби қызметін А.А.Ким бастады. Ол бұл жерде қомақты педагогикалық тәжірибе жинақтап, кандидаттық диссертация қорғады.

«Қоғамдық ғылымдар» кафедрасының барлық оқытушылары ғылыми жұмыстармен айналысты, әлеуметтік зерттеулер жүргізді. Қоғамдық-саяси практика мен әлеуметтік зерттеулер кеңесінің жетекшісі Р.Х.Мясоутов болды.

«Шетел және орыс тілі» кафедрасы

Л.Г.Лукьянчук, аға оқытушы

Батыс Қазақстан ауыл шаруашылығы институтының тарихында алғашқы оқытушылар қатарының еңбегі ерен, зор құрметке ие. Шетел тілдері мен орыс тілі кафедрасы - Батыс Қазақстан Ауыл шаруашылығы институтының 1963 жылы алғашқы ашылған жеті кафедрасының бірі. Сондықтан кафедраның тарихы да институттың қалыптасу, даму жылдарымен тығыз байланыста өрбіді. Материалдық-техникалық базаны нығайту, оқу, ғылыми және тәрбие жұмыстарын ұйымдастыру секілді барлық жауапкершілікті көтерген алғашқы оқытушылар Н.Б.Брындина, Н.И.Желтякова, А.М.Воронова, Н.В.Михеева, Н.Г.Забавина, Т.В.Лихолобова, Е.С.Мустафина, Р.С.Кудряковалардың әрқайсысы педагогикалық шеберлігі шындалған, өз білгенін студенттерге үйрете алатын жоғары білікті маман болған жеке-дара жарқын тұлғалар болды.

«Шетел тілі» және «Орыс тілі» пәндерінен сабақтар барлық факультеттерде бірінші курстан үшінші курсқа дейін жүргізілді. Студенттердің болашақ мамандықтарын ескере отырып, тілдік және қатысымдық дағдысын дамыту педагогикалық ұжымның міндеті болып табылды. А.Н.Воронова кафедра меңгерушісі ретінде қызмет атқарған жылдары ұжым тарихында іскер ұйымдастырушы, тамаша ұстаз, жаңашыл жетекші ретінде танылды.

Н.Б.Брындина – институттың Ғылыми Кеңесінің алғашқы хатшысы, кафедра әдістемелік бірлестігінің алғашқы жетекшісі. Ұстаз өз бойындағы терең білім, шеберлік, қол үзбей жұмыс жасау қабілеті, студенттерді жан-тәнімен сүйе білу сияқты қасиеттерді шебер танытып, ұзақ жылдар бойы белсенді түрде оқытушылықпен айналысты.

Н.В.Михеева ерен еңбек арқасында қатардағы зертханашы лауазымынан бастап кафедра меңгерушісі лауазымына дейін табысты қызмет атқарды. Мәскеу мемлекеттік университеті жанындағы аспирантураны аяқтап, филология ғылымдарының кандидаты атағын алған ол Орыс тілі кафедрасы жеке құрам ретінде жұмыс жасаған кезде, яғни 1978 жылдан 1988 жылға дейін кафедра меңгерушісі қызметін абыроймен атқарды.

Ұзақ жылдар бойы кафедраның аға оқытушысы ретінде қызмет жасаған орыс тілі маманы Н.Г.Забавина өзінің терең мағыналы әрі қызықты сабақтарымен мәңгілікке түлектер есінде қалды.

Институтымыздың тарихының беттерінде тамаша педагог Р.С.Кудрякованың есімінің алар орны ерекше. Ол кафедраның қазіргі таңда да өзекті саналатын алғашқы оқу-әдістемелік құралдары кешенін жасақтауға белсенді қатысты, көп жылдар бойы Зооинженерлік факультет студенттерінің тәлімгері болды. Студенттер жадында ол өзінің жұмсақ мінезімен, мейіріммен, айырықша қамқорлығымен қалды.

Кафедраның және институтымыздың қоғамдық өмірінің гүлдене дамуына айтарлықтай үлес қосқан доцент Е.С.Мустафина болды. Орал педагогикалық институтын бітіргеннен кейін, ол өзінің еңбек жолын 1965 жылы ауыл шаруашылығы институтында бастады. Ерекше күш - жігермен факультет пен институттың түрлі қоғамдық-ұйымдастыру жұмыстарын атқарды. Он жыл бойы ауыл шаруашылығы институтының даярлау бөлімшесінің меңгерушісі болып қызмет етті. Әр тыңдаушыны бетпе-бет танып, олардың түрлі мәселелерін шешуге белсенді араласты, ғылыми ізденістермен шұғылданып, кафедраның ғылыми еңбектері қатарын көбейтті. Қалалық деңгейдегі қоғамдық жұмыстарға да белсенді араласып, бірнеше дүркін қалалық кеңес депутаты болып сайланды.

Аға оқытушы Л.Г.Лукьянчук кафедраға Батыс Қазақстан ауыл шаруашылығы институты 1975 жылы келді. Ұзақ жылдар бойы кафедраның ғылыми-әдістемелік семинарына жетекшілік етіп, құрметті демалысына дейін өз тәжірибесін жастарға үйретуден жалықпады.

Кафедрада қызмет еткен шетел тілдері оқытушыларының арасында доцент С.М.Ажмуханова мен аға оқытушы В.И.Увашевалар отыз жылдан астам қажырлы еңбек шежіресінің иегерлері ретінде оқытушылар мен студенттердің бірнеше толқынын тәрбиелеп шығарды. Олар оқыту үдерісіне қажетті оқу-әдістемелік құралдар, көрнекі материалдар, т.б. жасақтау ісіне зор үлес қосты. Тәжірибелі маман-педагог ретінде С.М.Ажмуханова кафедраның алғашқы қалыптасу жылдарында неміс тілін оқыту үдерісінің негізін салды. Аға оқытушы В.И.Увашева көптеген жылдар бойы қажырлы қызмет атқарып, оқытушылар мен студенттердің ғылыми ізденістеріне жетекшілік етті.

1980 жылдан бастап кафедрада аға оқытушы С.И.Махмудова еңбек етіп келеді. Ол бірнеше жыл бойына Зооинженерлік факультет Кеңесінің ғалым хатшысы қызметін атқарып, студенттік топтарда тәлімгер болып істеді. Университетіміздің қоғамдық шараларына белсенді түрде қатынасып жүр.

Одан бергі уақыттарда да кафедра үнемі жаңа кадрлармен толысып отырды. Әр жылдарда кафедрада М.К.Рыскалиева, А.П.Анищенко, В.П.Родионова, К.Х.Сапашева, Н.Е.Кирпиченколар еңбек етті. Педагогика ғылымдарының кандидаты К.Х.Сапашева 1990-1995 жылдары аралығында кафедраны жемісті басқарды.

Доцент А.П.Анищенко мен аға оқытушы В.П.Родионов кафедра ұжымы қатарында бола отырып, институттың ғылыми, педагогикалық және қоғамдық қызметтеріне белсене араласып, әріптестері мен студенттері есінде өшпес із қалдырды.

XX ғасырдың 90 жылдарының бастапқы кезеңінде қазақ және орыс тілдері кафедрасы дербес құрылымдық бөлімше ретінде қалыптаса бастады. Кафедра меңгерушісі ретінде педагогика ғылымдарының кандидаты К.Х.Сапашева тағайындалды. Қазақ тілі пәнінің алғашқы оқытушысы Г.Г.Қаржауова кафедраға 1989 жылы қабылдана, кейін қазақ тілі оқытушыларының қатары Е.К.Айтмағамбетов, Ж.Д.Қадырғалиев, К.К.Джумалиева, З.Б.Үмбеталиналармен толықты. Аталған мамандардың арқасында университеттің іс қағаздары, ішкі құжаттары мемлекеттік тілге көшірілді.

1998 және 2000 жылдар аралығында қазақ тілі кафедрасы дербес бөлімше ретінде қызмет істеп, кафедраға білікті де бастамашыл басшы М.К.Рыскалиева жетекшілік етті. Аға оқытушы М.Б.Бимуханова кафедраға 2001 жылы келіп, 2010 жылға дейін табысты қызмет атқарды. Ұзақ жылғы педагогикалық тәжірибесі бар маман ретінде 2004 жылы Кредиттік технологияны енгізу зертханасына басшылық етті. Бұл біздің жоғарғы оқу орнымызда кредиттік оқу жүйесін қолданудың бастапқы жылдары болатын. М.Б.Бимуханова білікті маман, тәжірибелі тәлімгер ретінде университет студенттерінің тілдік білік-дағдыларының қалыптасуына, нығаюына зор еңбек сіңірді.

Әскери кафедра

М.И.Лаптев, подполковник

Кафедра 1965 жылы мотоатқыштар бөлімі мен КСРО Қарулы күштерінің құрылымы үшін жасақталған офицер кадрлар даярлау мақсатында құрылды. Кафедра өз қызметін сала бойынша офицерлер запасын даярлау бойынша бастап, содан соң қаруланған БМП-1-дің пайда болуымен мотоатқыштар взводының командирлерін даярлауға көшті. Әскери даярлық «әскери күн» әдісімен 5 семестр бойына – аптасына 1 рет алты сағат сабақ және 2 сағат өзіндік даярлықпен өткізілді. Ұжымның қажырлы еңбегінің арқасында лекция, семинар, топтық және практикалық сабақтар өткізу үшін жақсы үлгідегі оқу-материалдық база жасақталды.

Кафедраның алғашқы бастығы болып Ұлы Отан соғысына қатысушы, «Жауынгерлік Қызыл Ту» ордені мен екі «Қызыл Ту» орденінің иегері – полковник И.А.Оверченко сайланды. Осы қызметке дейінгі оқытушы және Алматы зооветеринар институтының әскери кафедрасының оқу бөлімінің бастығы қызметтеріндегі бай жұмыс тәжірибесі оқу үдерісін оқыту бағдарламасына сәйкес тез жолға қоюға көмектесті. И.А.Оверченкомен бірге кафедраға

Ұлы Отан соғысына қатысушы подполковниктер А.В.Машенко, В.Т.Яковенко, И.Т.Савин, М.Ф.Каюков келіп, кафедраның оқу-материалдық базасын жасақтауға көп үлес қосты. Өздерінің бай әскери және өмірлік тәжірибелері мен Отанға деген құрмет пен патриотизм сезімін олар жас студенттер – болашақ запастағы офицерлер бойына дарыта білді. Көптеген студенттерге әскери кафедрадан алған білімдері мен дағдылары мемлекеттің әскери құрылымдарындағы қызметтерінде көп пайдасын тигізумен қатар ішкі істер органдарында жұмыс істеуге септесті.

Кафедраның екінші бастығы болып полк командирі лауазымдық қызметіне келген полковник В.П.Кудрявцев тағайындалды, ал оның орнын Семей зооветеринар институтының әскер кафедрасының оқу бөлімінің бастығы болған подполковник И.П.Богушев ауыстырды. Полковник И.П.Богушевтің орнына полктің әскери командирі, Ауған соғысының ардагері, полковник В.М.Жевтяк келді.

Кафедраның оқытушылар құрамы Қарулы Күштер қатарында үлкен тәжірибе жинақтаған офицерлер қатарынан жасақталды. Олар өздерінің әскери және өмірлік тәжірибелерін болашақ офицерлер запасын даярлауға жұмсады. Әр жылдары кафедраға полковниктер – П.Ф.Чижевский, В.В.Дзямко, А.С.Дупаков, А.С.Руденко, Н.С.Герасимов, В.Г.Бобровников, В.Палкин, С.П.Гончарук, В.М.Устименко, А.П.Ташилов, Н.В.Кравченко, Ж.И.Куринный, А.Г.Барышев, Я.Я.Великий, майорлар Н.В.Жук, В.И.Пригородов, А.В.Швыдкий, М.Курбаниязов, В.И.Титков, А.В.Фомичев, Г.Г.Чубукин, Б.В.Маев, Э.С.Нагелло, Е.Н.Терентьев, В.А.Тарев, В.О.Кекк, Н.И.Самойленко, М.И.Лаптев, Н.И.Шаблыко, В.А.Абутов, Б.А.Иотов, И.Г.Маяченковтар келді.

Содан кейінгі жылдары кафедрада жұмыс жасаған: подполковниктер Ю.В.Домнин, А.И.Чабей, Г.Н.Ашакин, Н.Б.Атаманенко, В.В.Бобер, А.С.Коноплицкий, М.К.Гайнутдинов, В.А.Казаков, В.П.Морозов, майорлар Н.М.Ирха, В.З.Корзун, А.И.Бражник, С.В.Мещеряковтардың барлығы да оқу үдерісі мен студенттерді тәрбиелеу ісіне және кафедраның оқу-материалдық базасын жетілдіру үдерісіне айтарлықтай үлес қосты. Кафедраның қызметі мен оқу-көмекші құрам қызметінде аға зертханашы Т.В.Грицаева мен құпия кітапхананың меңгерушісі В.В.Землянушинаның және өндірістік оқыту шеберлерінің еңбектері атап өтуге тұрарлық. 1965-1992 жылдары кафедрада 5,5 мыңнан астам офицерлер даярланды. 200-ден астам түлектер офицерлер құрамының қатарына қызмет етуге шақырылды, соның ішінде 50-ден астамы Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің қатарында және басқа да әскери құрылымдарда қызмет істеуге қалдырылды. Олар: полковник Г.Г.Габдуллин (ҚР Қорғаныс вице-министрінің көмекшісі болды), полковниктер В.Г.Павлов, И.Дедух, К.Кабанкин, Ж.Миниус, майор К.А.Ахметжанов, капитан В.В.Михайлов, капитан О.Р.Галимуллин, аға лейтенант М.Е.Сатангалиев және т.б.

Кафедра ардагерлері А.Г.Барышев, подполковниктер Н.И.Шаблыко, В.В.Бобер, В.А.Казаков, М.И.Лаптев, майор В.И.Титков, т.б. запаста болғандарына қарамастан, облыс пен қала жастары арасында әскери-патриоттық жұмыстарды белсене жүргізді. Әскери кафедра оқу-материалдық базаны жетілдірумен қатар офицер-оқытушыларды әдістемелік даярлауға да көп көңіл бөледі. Кафедраның біркатар офицерлері жоғары оқу орындары мен әскери бөлімдерде өздерінің әдістемелік деңгейлерін жетілдіру курстарынан өтіп, әдістемелік деңгейлерін жетілдірді, оқытушылар мен командирлер құрамының озық тәжірибелерін оқып, үйренді.

Әскери қызметтің аяқталуымен 3 ай бойы курсанттар контингентімен оқу жиындары өткізілді. Оқу сабақтары дала жағдайында өткізілді. Мұнда лауазымдық міндеттерді орындау дағдылары жетілдіріледі. Әскери техникаларды пайдалану мен жөндеу техникасы меңгерілді.

Кафедра оқу жиындарын Қырғыз мемлекетінің таулы аудандарында, Кайташ, Гвардейск ауылдарында Ош, Балықшы қалаларында, Үшарал ауылында өткізді.

Қаржыландыру тапшылығына байланысты кафедра 1992 жылы жабылды. Жинақталған білім көлемі мен алынған практикалық дағдылар түлектерге Қарулы Күштер қатарында және басқа да мемлекеттің қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін құрылған әскери құрылымдарда әскери қызметтерін лайықты өтуге көмектесті.

Кафедра курсанттарының әскери ант қабылдауы (Ош қаласы, 1976).

Әскери кафедра құрамы Кеңес халқының ҰОС жеңісінің 30-жылдығына арналған шеруде, 1975 жыл.

*Бірінші қатар (солдан оңға қарай): В.А.Тарев, И.А.Оверченко, В.Палкин,
Н.С.Герасимов, Г.Г.Чубукін, В.И.Пригородов, В.Г.Бобровников
Екінші қатар: В.М.Устименко, А.В.Мащенко, А.В.Фомичев*

«Дене тәрбиесі» кафедрасы

Н.К.Колomoец, доцент

Кафедра институт құрылған жылдан бастап ұйымдастырылды. Педагогикалық ұжымның міндеті боп студенттер мен оқытушылардың дене дамуына көмектесу, олардың бойына спортпен жүйелі айналысу және салауатты өмір салтын ұстануды қалыптастыру айқындалды.

Кафедра құрамында алғашқыда 6 оқытушы және 2 зертханашы болды. Кафедраның алғашқы меңгерушісі болып, Орал педагогика институтының түлегі, педагогика ғылымдарының кандидаты Н.Н.Пересветов тағайындалды. Оның ғылыми ізденіс саласы педагогика, әлеуметтік психология болды. Кафедраның материалдық-техникалық базасы алғашқы жылдары шағын болды. Сондықтан кафедра қызметкерлерінің күшімен қысқа мерзімде спорт залға лайықталып орын дайындалды, оған оқытушылар кабинеті, күрес, штанг, теннис залы, шаңғы мен велосипед сақтайтын орын кірді. Кафедра қызметінің алғашқы күнінен бастап студент жастар арасындағы бұқаралық спорт жұмыстары дами бастады, спорт клубы ұйымдастырылды. Студенттік конференцияларда спорт клубының басқармасы сайланды, оның

төрағасы болып В.Я.Черных сайланды. Спорттың түрлері анықталып, оған жауапты оқытушылар тағайындалды: Н.Н.Пересветов – спорттық гимнастика, Р.Буркаев – волейбол, баскетбол, Р.Л.Лукпанов – жеңіл атлетика, шаңғы, стол теннисі, велоспорт, В.Кузовникова – волейбол, баскетбол (әйелдер арасындағы), К.Базарғалиев – еркін күрес, Н.М.Козенков – классикалық күрес, В.Я.Черных – ауыр атлетика.

60-ыншы жылдардың ортасында институттың спорт командалары жеңіл атлетика, шаңғы, волейбол, баскетбол, стол теннисі, күрес, шахмат түрлері бойынша қалалық, облыстық жарыстарға қатынасып, жүлделі орындар ала бастады. 1964 жылы табиғаты бай Жайық өзенінің жағасында талантты спортшылар үшін жазғы уақытта үнемі қызмет істейтін спорт-сауықтыру лагері ұйымдастырылды.

Алғашқы ректордың студенттер қатарына ең алдымен спортшыларды қабылдауға деген ұмтылысы көп ұзамай-ақ спорт саласындағы тиісінше өз нәтижесін берді.

Студенттер спорт-сауықтыру лагерінде (60-ыншы жылдардың ортасы.)

Кафедраның материалдық базасы біртіндеп дами бастады, сапалы спорт құралдары мен формалары, велосипедшілерді алып жүру үшін мотоцикл сатып алынды. Кафедраның сандық құрамы өсті. Кафедра Н.С.Чубаров (баскетбол), Н.А.Антонов (футбол), Л.В.Каржавина (волейбол), А.П.Черкаев (еркін күрес), Х.А.Агелеуов (волейбол), М.К.Елеусинов (классикалық күрес), Н.К.Коломоец (велоспорт) секілді оқытушылармен толықты.

Еркін күрес бойынша АШИ

Әсіресе, Волгоград дене тәрбиесі институтының түлегі, тамаша баскетболшы (бойы 190 см), оқытушы Н.С.Чубаровтың ерекше ұйымдастырушылық талантын атап айтуға тұрарлық. Жаттықтырушылық қызметінің қысқа мерзімі ішінде ол облыс көлеміндегі баскетболға өз қолтаңбасын қалдырып үлгерді.

Ол 1967 жылдың қыркүйек айынан кафедрада жұмыс істей жүріп, баскетболшылар командасын құрды және осы жылдың қазан айының соңында қалалық комсомол ұйымының кубогында оның командасы облыстың көшбасшысы болып саналатын Орал педагогика институтының командасын жеңді. Біздің институттың командасы құрамында А.Баранов, В.Квасов, Ж.Шаитов, А.Попов, Г.Митюшов, Ж.Таушев, С.Тажмуханов, Г.Молдашев, А.Адилов, Т.Мендалиев, т.б. секілді студенттер ойын көрсетті.

Волейбол бойынша институттың әйелдер командасы (жаттықтырушы – Л.В.Каржавина) бірнеше рет қалалық, облыстық, республикалық жарыстардың жеңімпазы атанды. 1973 жылы кафедра қаладан Зачаганск ауылында салынған жаңа студенттер қалашығына көшірілді. №5 жатақхана (қазіргі бакалавриат корпусы) 300 адамға арналған шаңғы базасы және күрес залы болып жасақталды, ал №6 жатақхана велосипед базасы болды.

Орал-Орда велошеруі

1972-1976 жылдары кафедраны Алматы дене тәрбиесі институтының түлегі, 60-тан астам 1-разрядты спортшылар даярлаған Р.Л.Лукпанов басқарды. Онымен бір мезгілде кафедрада Л.В.Каржавина, Н.А.Антонов, Х.А.Агелеуов, М.К.Елеусинов, Н.К.Коломоец, В.Абрамов, Ю.И.Прохода, В.Ф.Плотников, Ж.Б.Байғалиев, К.Койшин, А.Рагулин, т.б. жұмыс жасады.

70-інші жылдары әлі толық аяқталмаған институттың спорт базасында спорттық іс-шаралар жоғары ұйымдастырушылық деңгейде өткізілді, командалар салмақты жетістіктерге қол жеткізді. Әсіресе шаңғышылар командасы айтарлықтай нәтиже көрсете білді, олардың арасында Н.А.Антонов, В.Ф.Плотников, Ю.Гребенюк, В.Плетнев, С.Бурахта, Т.Бахина, Н.Н.Пашенко, А.Цой, Т.Иванова, Р.Г.Амруллина, С.Темешев және т.б. болды. Олар облыстық команда құрамында үнемі өнер көрсетіп жүрді.

Қалалық және облыстық жарыстарда футболшылар да жақсы жетістіктерге жетті (жаттықтырушы Н.А.Антонов). Волейбол командасы да (тренер Х.А.Агелеуов) қалалық және облыстық жарыстарға қатынасып, өздерін көрсете білді.

1976-1998 жылдары кафедраны ОПИ-дің түлегі, дене тәрбиесі мен спорт саласының білгір ұйымдастырушысы, доцент М.К.Елеусинов басқарды. Ол сауатты педагог, саланың жоғары білімді маманы, кейіннен Қазақ-Ресей халықаралық университетінің ректоры болды.

1977 жылы кафедра мен қаланың спорт қауымдастығы көптен күткен сыйлыққа қол жеткізді, облыстағы ең үлкен және жалғыз типтік жобадағы спорт залы пайдалануға берілді. Бұл институттағы бұқаралық спорт жұмыстарының сапалық деңгейін доцент М.К.Елеусиновтің басшылығымен түпкілікті өзгертуге көмектесті.

Кафедраны сапалы құрал-жабдықтармен қамтамасыз ету жалғасты. Қосымша күрес залы, кіші баскетбол залы, «Геркулес» жаттықтыру залы салынды.

Кафедра құрамы Е.Д.Адилов, С.Шевченко, М.Х.Хамитов, Л.И.Федорченко, А.П.Федорченко, Н.Г.Тукжанов, С.Мукашев, В.Треушников, В.Ф.Курохтин, А.В.Лобода, К.Д.Абишев, М.Тулегенов, Н.Пальгов, С.Абдрахманов, К.Нурмугамбетов секілді жоғары білікті мамандармен толықты.

Бұқаралық спорт және сауықтыру жұмыстары жаңа серпін алды. Команда құрамы жыл сайын КСРО Ауыл шаруашылығы министрлігі жанындағы студентік универсиадаға қатысып отырды. Институт базасында осы кезде төмендегідей жарыстар жоғары деңгейде өткізілді:

- күрестен КСРО Ауыл шаруашылығы жоғары оқу орындары арасындағы біріншілік;
- шаңғы тебуден, волейболдан, велоспорттан, қол добы мен футболдан Орта Азия мен Қазақстан жоғары оқу орындары арасындағы аймақтық жарыс.

Спорттың күрес түрінен Асқар Шайхиев үлкен жетістіктерге қол жеткізді. Спорт шеберінің нормативін орындаған ол КСРО құрама командасының қатарына кірді, содан соң Әлем чемпионатында жеңіске жетіп, халықаралық дәрежедегі спорт шебері атанды. Спорт шеберлері К.Искаков, В.Субач, Б.Нурмуханов, К.Тайғалиевтар республикалық жарыстардың бірнеше дүркін жеңімпаздары атанды.

Асқар Шайхиев, самбо күресінен халықаралық спорт шебері, КСРО-ның бірнеше дүркін чемпионы, Әлем кубогының иегері (Токио қаласы, 1987 жыл), Әлем чемпионы (1989 жыл).

Велосипедшілер де жоғары жетістіктерге қол жеткізді (жаттықтырушы Н.К.Коломоец), бірнеше дүркін облыстық және республикалық жарыстардың жеңімпазы атанды. Николай Константинович – еңбек ардагері, Ы.Алтынсарин атындағы төсбелгімен марапатталған. Кафедра құрылған алғашқы жылдардан бастап оның қалыптасуы мен дамуына көп күш-жігерін жұмсады. Жоғары мәдениетті, адамдармен қарым-қатынаста қарапайым Николай Константинович институт студенттері арасынан көптеген спортшылардың қатарын даярлап шығарды. П.Донсков, А.Калинин, В.Федосеев және К.Рейхерт 1986 жылы Қазақстанның жоғары ауыл шаруашылығы институттары арасындағы аймақтық жарыстарда жеңімпаз атанды. Велоспорт бойынша КСРО спорт шеберінің жоғары нормативін Неусыпова Лариса орындады. Лариса – институт тарихындағы спорт шеберінің нормативін орындаған жалғыз қыз, ауыл спортшылары арасындағы Бүкілодақтық жарысқа қатынасушы. Николай Константинович сонымен қатар 20-дан астам спорт шеберлігіне үміткерлерді даярлады.

А.Калинин

В.Федосеев

К.Рейхерт

Велоспорттан спорт шеберлері

Кафедраның кадрлық әлеуетін жақсарту үшін Алматы қаласынан шақырылған, дарынды жаттықтырушы А.П.Федорченконың жетекшілігімен гандболшылар командасы да жақсы жетістіктерге жетті. Гандбол бойынша Қазақстан құрамасының бұрынғы қақпашысы, КСРО халықтары спартакиадасына (1975, 1979, 1983 жылдар) қатысушы А.П.Федорченко спорт шеберлерінің және Орал облысындағы қол добы бойынша I разрядты спортшылардың бірнеше толқынын тәрбиеледі. Институттың гандбол командасы Орта Азия мен Қазақстанның жоғары ауыл шаруашылығы оқу орындары арасындағы аймақтық жарыстардың бірнеше дүркін чемпионы болды және КСРО жоғары ауыл шаруашылығы оқу орындары арасындағы финалдық жарыстарға қатынасты.

Ауыл шаруашылығы ЖОО-ы арасындағы гандбол бойынша чемпиондар

Спорттың ойындық түрлері бойынша жақсы дәстүрді футболшылар да көрсете білді. Команда жаттықтырушы М.Х.Хамитовтың келуімен жаңа белеске көтерілді, футболдың тактикалық және техникалық элементтерін сауатты пайдаланып, жақсы ойын түрлерін көрсете білді. Матияс Хамитович – 1969 жылғы Қазақстанның ең үздік 30 ойыншысының құрамына енген, бұрынғы «Уралец» командасының талантты ойыншысы. Ол өзінің білімі мен тәжірибесін жас ұрпақты тәрбиелеу ісіне арнады. Нәтижесінде футболшылар бірнеше дүркін қалалық және облыстық жарыстардың жеңімпазы атанды, облыс кубогінің иегері болды, Қазақстанның жоғары ауыл шаруашылығы институттары арасында өткізілген аймақтық жарыстардың жеңімпазы атанды.

А.В.Лободаның келуімен жеңіл атлетика бойынша даярлау жұмысы жанданды. Қалалық, облыстық, республикалық жарыстарда жақсы нәтиже көрсеткен студенттер анықталды. Оның шәкірттерінің ішіндегі ең үздігі С.К.Сапарбаев болды. Ол биіктікке секіруден Республикалық студенттер ойынында ең жоғары нәтиже (205 см) көрсетіп, облыс чемпионы атанды.

90-ыншы жылдардың ортасы мен 2000 жылға дейін білім беру жүйесін қаржыландырудың жеткіліксіздігі және институт құрылымын оңтайландыру себебінен кафедрада 6 оқытушы ғана қалды. Олар: Н.К.Коломоец – кафедра меңгерушісі, аға оқытушылар – М.Х.Хамитов, Л.И.Федорченко, А.В.Лобода, Е.Д.Адилов, оқытушы – М.К.Телагисов. Кафедра зертханашысының штаты қысқартылды. Студенттердің аймақтық, республикалық жарыстарға баруы тоқтатылды, секциялардың жұмысы да өз дәрежесінде жүргізілмеді. Дегенмен бұқаралық спорт түрлері бойынша жұмыстар жалғаса берді.

Осы жылдар ішінде кафедра ұжымы 20 КСРО спорт шебері, ұлттық «Қазақша күрес» бойынша 10 спорт шеберін, 80-нен астам спорт шеберлігіне үміткерлер және 450 бірінші разрядты спортшыларды даярлап шығарды. Мындаған студенттер мен қызметкерлер және олардың жанұялары жүгіру күні, шаңғы тебу мейрамы мен «Шымырлық және денсаулық» сияқты бұқаралық спорт мерекелеріне, университеттік спартакиадаларға қатысты.

Көпбейінді жоғары оқу орны құрамында: 2000-2002 жылдар

Аграрлық - техникалық институт

М.Қ.Оңаев, доцент

Институт жұмысы техника ғылымдарының кандидаты, профессор С.Ш.Жұбаев 2000 жылдың ақпан айынан бастап басқарған Батыс Қазақстан аграрлық университетінің үш факультеті базасында ұйымдастырылды. Батыс Қазақстан мемлекеттік университетінің құрамына кіргеннен кейін, «Аманат» Орал техникалық институтының директоры болып, техника ғылымдарының кандидаты, доцент Б.Н.Нұралин сайланды. Ал 2000 жылдан институт директоры болып техника ғылымдарының кандидаты, доцент М.Қ.Оңаев

тағайындалды. Осы жылдары директордың орынбасарлары болып ғылым кандидаттары Н.Х.Серғалиев, Ж.Б.Бекназаров, Р.М.Бисенғалиев жұмыс жасады.

Институт құрамында үш факультет жұмыс жасады: Политехникалық факультет (деканы - техника ғылымдарының кандидаты Ю.Я.Бенцлер), Агробизнес және экология факультеті (деканы - ауыл шаруашылығы ғылымдарының кандидаты М.А.Габдулов), Ветеринарлық медицина және санитария факультеті (деканы - ветеринария ғылымдарының кандидаты Ө.Б.Таубаев).

Институт 26 мамандық бойынша мамандар даярлауды қамтамасыз етті: «Ауыл шаруашылығы өнімдерін стандарттау мен сертификаттау»; «Фермер ісі»; «Ветеринарлық медицина»; «Ветеринарлық санитария»; «Агрономия»; «Мал шаруашылығындағы селекция мен биотехнология»; «Агроэкология»; «Мал шаруашылық өнімдерін өндіру мен өңдеудің технологиясы»; «Астықты өңдеу мен наубайхана өндірісінің технологиясы»; «Агрохимия және өсімдіктерді қорғау»; «Ихтиология, балық шаруашылығы және өндірістік балық аулау»; «Электрмен қамту» (салалар бойынша); «Электрлендіру және ауыл шаруашылығы өндірісін автоматтандыру»; «Жер ресурстары мен жерге орналастыруды басқару»; «Жер кадастры және жылжымайтын мүлікті бағалау»; «Ауыл шаруашылығы өндірісін механикаландыру»; «Агротехникалық сервис»; «Автомобиль және автомобиль шаруашылығы»; «Жол қозғалысын ұйымдастыру»; «Сумен қамту және су қорларын қорғау»; «Жылу және газбен қамту, ауа бассейнін қорғау»; «Мұнай мен газ өндірісінің машиналары мен құрал-жабдықтары»; «Мұнай және газ кен орындарын өңдеу»; «Мұнай және газ ұңғымаларын бұрғылау»; «Газ-мұнай желілері мен газ-мұнай қоймаларын жобалау, салу және пайдалану»; «Мұнай, газ және көмірдің химиялық технологиясы».

Оқу, ғылым, тәрбие міндеттерін тиімді орындау үшін институт ұжымы тиісті кадрлық және материалдық базаны жасақтады. Әрбір оқу ғимараттарында орналасқан факультеттер құрамында 13 кафедра, ветеринарлық клиника, ғылыми-зерттеу зертханасы, ПЭВМ паркінде 57 дербес компьютер болды.

Институтта 142 оқытушы, соның ішінде 12 ғылым докторы мен 62 ғылым кандидаты жұмыс жасады. Институт ғалымдары мен оқытушылары 24 кешенді, 2 ізденіс және 15 бастамашылық зерттеу тақырыптары бойынша ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізді. Студенттер саны - 3592, аспиранттар саны - 23 адам болды.

«Ветеринария және шекара мен транспорттағы мемлекеттік ветеринарлық қадағалау» кафедрасы (кафедра меңгерушісі биология ғылымдарының кандидаты, доцент Т.К.Мырзашев).

Кафедра құрамындағы 17 оқытушының 2-і профессор, 7-і доцент, 4-і аға оқытушы және 4-і ассистент боп қызмет атқарды.

Кафедра «Асан» агрофирмасында өндірістік филиалын ашып, онда барлық практикалық сабақтардың 20%-ы жүргізілді, оқу және өндірістік практикалар өткізілді.

Оқу үдерісі барысында проблемалық дәрістер мен әртүрлі өндірістік жағдайларға арналған сабақ түрлері кең қолданылды. Екі жыл ішінде 7 бейнефильм түсірілді, 2 практикум, 8 әдістемелік құрал шығарылды, 9 ғылыми жұмыс жарияланып, 2 авторлық куәлік алынды. Кафедра ауыл шаруашылығы малдарын емдеу және аурудың алдын-алу бойынша өңірдің аграрлық кәсіпорындарына үнемі практикалық көмек көрсетіп отырды.

«Ветеринарлық санитария және экология» кафедрасы (кафедра меңгерушісі ветеринария ғылымдарының кандидаты, доцент Қ.Ж.Кушалиев). Кафедрада 9 оқытушы жұмыс жасады, соның ішінде БҚМУ-дың 1 профессоры, 4 доцент, 1 аға оқытушы және 3 оқытушы болды.

Кафедра «Ветеринарлық медицина» және «Ветеринарлық санитария» мамандықтары бойынша маман даярлаушы кафедра болып саналды.

Практикалық сабақтар ветсансараптама зертханаларында, азық-түлік базарларында, областық ветеринарлық зертханада, қалалық ветеринарлық станцияда, қала шеңберінде орналасқан фермерлік және шаруашылық қожалықтарының мал соятын орындарында өткізілді.

Соңғы жылдары 25 ғылыми еңбек жарияланды, солардың арасында ҚР АШМ Ветеринарлық қадағалау басқармасы департаментімен бекітілген: «Түйелердің цефалопинозы бойынша ұсынба және Батыс Қазақстан облысындағы онымен күрес шаралары» және «Түйелердің жұқпалы аурулары кезінде универманы пайдалану бойынша нұсқау» атты жұмыстар бар.

«ТПЖ және тауартану» кафедрасы (меңгеруші ауылшаруашылық ғылымдарының докторы, доцент Е.Г.Насамбаев).

Кафедра құрамында 12 оқытушы жұмыс жасады: Х.И.Үкібаев – ауылшаруашылық ғылымдарының докторы, профессор, ғылымға еңбегі сіңген қайраткер, ҚР ҰҒА-ның корреспондент мүшесі; А.Д.Дәрібаев – ауылшаруашылық ғылымдарының докторы, профессор; ауылшаруашылық ғылымдарының кандидаттары, доценттер: М.К.Қажымұратов, Б.Т.Төлебаев, Б.Д.Қоғабаев, Н.К.Бекбулов, Т.Б.Иманғалиева, Ж.Х.Машанов, Н.Ж.Қажғалиев, Н.Р.Молдаханов.

Кафедра оқытушылары өздерінің оқулықтары мен оқу құралдарын, әдістемелік құралдарын шығарды. Олардың арасында «Қазақтың ақ бас тұқымы» (монография) – Алматы, 2000 (Б.Т.Төлебаев), «Көшім жылқыларының селекциясы» (оқу құралы) – Орал, 2001 (Е.Г.Насамбаев) секілді еңбектер бар.

Ғылыми зерттеулер ауыл шаруашылығы малдарының жаңа тұқым, түр, іздерін жетілдіру және шығаруға бағытталды.

«Агробизнес және технология» кафедрасы (ауылшаруашылық ғылымдарының кандидаты, доцент Д.К.Төлегенова) жоғары білікті мамандармен қамтамасыз етілген кафедралардың бірі болды, онда 3 ауылшаруашылық ғылымдарының докторы, 1 аға оқытушы және 3 оқытушы жұмыс жасады. Осы жылдары 20-дан астам оқу құралдары мен әдістемелік нұсқаулар шығарылып, 1 докторлық (В.В.Выюрков) және 2 кандидаттық диссертация (С.Х.Мұхамбетқалиев және В.А.Емелин) қорғалған болатын.

Кафедра Самара ауыл шаруашылығы академиясы, Көкөніс шаруашылығы БҒЗИ, Картоп шаруашылығы БҒЗИ ғалымдарымен тығыз байланыста жұмыс жасады.

«Стандарттау, сертификаттау және экология» кафедрасы (кафедра меңгерушісі ауылшаруашылық ғылымдарының кандидаты, доцент Т.А.Тұрғанбаев), «Агроэкология» және «Ауыл шаруашылығы өнімдерін стандарттау және сертификаттау» мамандықтары бойынша

кадрлар даярлауды қамтамасыз етті. Кафедраның құрамы 1 профессор, 2 доцент, 4 аға оқытушы және 3 оқытушыдан тұрды.

Осы кезеңде бірқатар жаңа пәндер бойынша әдістемелік нұсқаулар мен оқу құралдары шығарылды: Т.А.Тұрғанбаев «Сертификация, ауыл шаруашылығы өнімдерінің сапасы мен қауіпсіздігін бақылау», оқу құралы, Алматы, 2001, Р.М.Құрманғалиев «Қазақстанның жерасты сулары», Алматы, 2000.

2001 жылы ҚР Білім және ғылым министрлігінің жас және таланты ғалымдар үшін тағайындаған мемлекеттік стипендиясы аға оқытушы Н.Х.Серғалиевке берілді.

«**Автомобиль көлігі**» кафедрасы (кафедра меңгерушісі техника ғылымдарының кандидаты, доцент А.И.Беляев).

Кафедрада профессор, техника ғылымдарының кандидаты Ю.Я.Бенцлер, доценттер, техника ғылымдарының кандидаттары В.Ф.Мун, Г.Н.Башмаков, Ж.А.Сариев, аға оқытушылар М.А.Молдашев және В.Х.Мухамеджанов, оқытушылар К.А.Нариков және Г.А.Сдыковалар жұмыс жасады.

Сабақтар КИ-5541М және КИ-5540 маркалы жаңа тежегіш стенділер қойылған, арнайы жабдықталған оқу зертханалары мен аудиторияларда жүргізілді, оларда студенттер оқу-зерттеу жұмыстарын орындады. «Ауыл шаруашылығы машиналары» зертханасында «Дон-1500» комбайны мен Т-150 тракторының макеті қойылды.

Ғылыми-зерттеу жұмыстарының негізгі бағыттары:

- қозғалтқыш құралдардың іштен жануын төмендету;
- жұмыс органдарымен біріктірілген құралдарды зерттеу.

«**Машиналарды пайдалану және ОБД**» кафедрасы (кафедра меңгерушісі техника ғылымдарының кандидаты, доцент Р.Б.Ширванов), барлық мамандықтар студенттерін оқыту үдерісін жүргізді.

Кафедрада техника ғылымдарының докторы, профессор Т.К.Оразғалеев, доценттер, техника ғылымдарының кандидаттары Г.И.Оверченко, Ю.Н.Ефремов, Б.Х.Үмбетов, Е.А.Молчанов, А.И.Иванов, Г.А.Кузнецов, Е.А.Давлетов, аға оқытушы Ж.С.Азғалиев, оқытушылар Т.М.Шадыров, Р.М.Хайрушева және А.З.Сағыналиевалар жұмыс жасады.

5 авторлық куәлік алынып, 15 жұмыс жарияланды. Ғылыми-зерттеу жұмыстарының негізгі бағыттары:

- дәнді дақылдарды ысырапсыз жинау үшін қолданыстағы машиналарды жетілдіру және жаңа машиналар мен тетіктер жасау;
- 30 кН класты энергетикалық құралдарды жетілдіру;
- нарықтық экономика жағдайында машина-трактор және автомобиль парктерінің тиімділігін зерттеу.

«**Энергетика**» кафедрасы (кафедра меңгерушісі доцент А.П.Вичкуткина) 210400 - «Электрмен қамту» және 210500 - «Ауыл шаруашылығы өндірісін электрлендіру және автоматтандыру» мамандықтары бойынша мамандар даярлаушы кафедра болып табылды.

Ұжымда оқу-әдістемелік жұмыстармен қатар ғылыми жұмыстармен айналысатын 12 оқытушы жұмыс жасады. Доцент Г.С.Ғұмаров 5 ғылыми-әдістемелік еңбек жариялады, 2 авторлық патент алып, докторлық диссертациясын даярлады, доцент К.М.Дүйсекенов 2 ғылыми-әдістемелік мақала жариялады.

Кафедрада жаңа зертхананы жасау және жабдықтау бойынша жұмыстар жүргізілді. Полигондағы қуаттылығы 10/0,4 кВ подстанция жөнделді, «Электротехникалық материалтану» зертханасы жасақталды.

«**Машиналарды техникалық жөндеу**» кафедрасы (кафедра меңгерушісі – доцент М.К.Бралиев). Кафедрада 10 оқытушы жұмыс жасады, 4 оқытушының ғылыми дәрежесі болды.

Кафедрадағы ғылыми-зерттеу жұмыстардың тақырыбы «Нарықтық экономика жағдайында агротехсервис жүйесінің жұмыс тәжірибесін зерттеу» боп айқындалды. Аталған мәселені зерттеу бойынша 5 мақала жарияланып, 2 патент алынды. 13 арнайы жабдықталған зертханаларда өлшеу құралдарының қондырғыларын орнатумен қатар жөндеу бойынша үлкен

жұмыстар істелді. Кафедра инженер-механиктерді даярлауды қаланың Орал механикалық зауыты, «Омега», «Зенит», «Уральскагрореммаш» ААҚ, «Жигули» ТҚС сияқты кәсіпорындарымен тығыз байланыста жүргізді, бұл мекемелерде студенттер зауыттық-технологиялық тәжірибе жинақтады.

«Жалпы техникалық пәндер» кафедрасы (кафедра меңгерушісі техника ғылымдарының кандидаты, доцент Р.Р.Джапаров).

Кафедра штатында 14 адам жұмыс істеді, соның ішінде 1 профессор, 4 доцент, 2 аға оқытушы және 5 оқытушы болды. Кафедра пәндері, негізінен, инженерлік білім негіздерін оқыту пәндерінен жасақталды. Барлық мамандықтар бойынша зертханалық-практикалық сабақтарды жүргізуге мүмкіндік беретін арнайы құрал-жабдықтармен, стенділермен, аспаптармен жабдықталған 8 оқу зертхана болды.

7 ғылыми жұмыс жарияланды, олардың арасында «Сабақты азықтарды ұсақтау», ҚР №26593 патенті, Н.Р.Джапаров, Е.М.Джаналиев, Р.Р.Джапаров, 2000; «Сабақты азықтардан әртүрлі қатты заттарды ажырату қондырғысы», ҚР №25886 патенті, Н.Р.Джапаров, Е.М.Джаналиев, Р.Р.Джапаров, 2000. секілді еңбектер болды.

«Жерге орналастыру» кафедрасы (кафедра меңгерушісі доцент А.Бактығұлов).

Оқу пәндерін оқытудың сапасы мен мазмұнын жетілдіру мақсатында кафедра облыстық «Жер ресурстарын басқару және жерге орналастыру» комитетімен, «Жер мемлекеттік ғылыми өндірістік орталығының» облыстық филиалымен, "Орал су жобалау» ЖШС-мен, «Газжобалау» жобалау институтымен тығыз байланыс орнатып, жұмыс жүргізді.

Жыл сайын 3 курс студенттерінің оқу практикасы Н.Г.Чернышевский атындағы Саратов мемлекеттік университетінің полигонында өткізілді. Кафедрада ғылыми еңбектердің екі жинағы, 17 оқу-әдістемелік құралдар шығарылды.

2001 жылы 35 адамнан тұратын жерге орналастырушы инженерлердің алғашқы түлектері шығарылды. Кафедраның барлық бітіруші түлектері мамандықтары бойынша жұмысқа орналасты.

«Мұнай және газ» кафедрасы (кафедра меңгерушісі техника ғылымдарының кандидаты, доцент А.А.Чурикова). Кафедрада экономика ғылымдарының докторы, профессор Е.Р.Азербайев, доценттер С.В.Олейников, Р.В.Нарусланов, Ю.Г.Косарев, аға оқытушылар С.В.Чуриков, Ю.Г.Бучнев, С.Ш.Шулаков, оқытушы Д.В.Раченковтар жұмыс жасады.

Оқу сабақтары арнайы құрал-жабдықтармен жабдықталған зертханаларда өткізілді. Заманауи техникалық құралдарды қолданудың ғылыми негіздемелерінің бірі – оқу теледидары, оқытудың көрнекі құралдары еді. Кафедрада «Мұнай мен мұнай өнімдерін сақтау» және «Сығылған көмірсутекті газын сақтау» (авторлары Л.А.Чурикова және Ю.Г.Косарев) атты 2 оқу бейнефильм түсірілді, мұнай базасының оқулық макеті жасалды. И.М.Губкин атындағы Ресей мемлекеттік мұнай және газ университетімен ынтымақтастық жөніндегі келісім-шарт шеңберінде доценттер С.В.Олейников пен Р.В.Нарусланов тағылымдамадан өтті.

«Қолданбалы математика және техникалық физика» кафедрасы (кафедра меңгерушісі физика-математика ғылымдарының кандидаты, доцент М.Ш.Нұрмағамбетов).

Кафедра оқытушыларының алдына қойған мақсаты – студенттерді қазіргі заманға лайық математикалық аппаратпен қаруландыру, олардың бойында әлемнің физикалық бейнесі туралы терең ұғым-түсініктерге негізделген дүниетаным қалыптастыру.

Кафедра штатында 20 адам болды, солардың ішінде 7-уі ғылыми атақ дәрежелері бар оқытушылар болатын. Кафедраның жалпы физика курсының барлық тараулары бойынша зертханалық жұмыстар жүргізуге мүмкіндік беретін физикалық аспаптар және құрал-жабдықтармен жабдықталған екі ғылыми зертханасы жұмыс істеді. Кафедра өз білім ордасының қалыптасуы мен дамуына бар күш-жігерлерін салып еңбек еткен өзінің ардагерлерін әрқашан мақтан етеді. Олардың қатарында доцент Л.Г.Пигарева, В.Ф.Тумпунова, М.Ш.Нұрмағамбетов, А.С.Байарыстанов, аға оқытушылар Б.А.Мұстажапов, П.Г.Бахирев, С.И.Темірғалиев, Т.Ш.Ахметовалар жұмыс істеді және олардың бірқатары күні бүгінге дейін өздерінің жемісті қызметтерін жалғастыруда.

Қаржы-экономикалық институт

А.Ш.Шамгонов, профессор

Институт бұрынғы үш жоғары оқу орындарының экономикалық факультеттері мен кафедраларының бірігуі нәтижесінде ұйымдастырылды. Институт директоры болып экономика ғылымдарының кандидаты Г.И.Нестеренко сайланды. Институт құрамында 2 факультет (Экономикалық (деканы, доцент М.А.Мансурова), Қаржы және бухгалтерлік есеп (деканы, профессор А.Ш.Шамгонов)), 7 кафедра және оқу бөлімі болды.

Институт 12 мамандық бойынша экономика және басқару саласына мамандар даярлауды жүзеге асырды. Штаттағы қызметкерлердің саны 120 адам болды, соның ішінде 2 профессор, 23 доцент, 31 аға оқытушы, 48 ассистент, 20 аспирант және 16 адам оқу-көмекші қызметкерлер болды. 2002 жылдың 1-қаңтарындағы мәлімет бойынша, осы жылы институтта 2650 студент оқыды.

Кафедралардағы оқу-әдістемелік үдерістерді ұйымдастыру оқытудың жаңа түрлері мен технологияларының элементтерін, білімдік және бақылаушы бағдармаларды, іскерлік ойындарды, мәселелі-өндірістік жағдайларды үлгілеу тәсілдерін пайдалана отырып өткізілді. Студенттер заманауи есептеу техникаларын, экономикалық саралаудың теориясы мен практикасын, әртүрлі меншіктегі кәсіпкерліктің даму көрсеткіштерін бағалауды кәсіби тұрғыда меңгерді.

Ғылыми-зерттеу жұмыстары агроөнеркәсіп кешендерін дамытудың төмендегідей көкейкесті бағыттары бойынша жүргізілді:

- Батыс Қазақстан облысының АӨК жасаудың ұйымдастыру-экономикалық тетіктерін жетілдіру;
- нарықтық экономика жағдайында қаржы, салық салу және есеп жүйесін жетілдіру;
- институт қызметінің барлық саласында, соның ішінде оқу үдерісінде ақпараттық технологияларды жасау және ендіру.

Оқу және ғылыми-тәрбие үдерісін оңтайлы қамтамасыз ету үшін институттың қажетті материалдық-техникалық және ақпараттық базасы жұмыс жасады.

ДЭЕМ паркі 100 бірлікті құрады. 8 оқу аудиториясы компьютерлермен жабдықталып, Интернет желісіне қосылды.

«Экономика және кәсіпорындарды басқару» кафедрасы институттағы жетекші кафедралардың бірі болды. Кафедрада 15 оқытушы жұмыс жасады, соның ішінде 1 профессор, 5 доцент, 5 аға оқытушы, 4 оқытушы болды. Кафедраны экономика ғылымдарының кандидаты, профессор Т.Н.Траисова басқарды.

Кафедра бірқатар арнаулы пәндер бойынша студенттерге терең теориялық білім мен кәсіби дағды беріп, болашақ менеджерлердің жақсы маман болып шығуына көмектесті.

Студенттердің шығармашылық, экономикалық және сараптамалық ойлау қабілетін жақсы қалыптастыру үшін, танымдық оқу қызметі үдерісінде әртүрлі ғылыми үйірмелер жұмыс жасады. Студенттердің ғылыми-зерттеу жұмыстарының нәтижелері бойынша жыл сайын

60-тан астам дипломдық жұмыстар орындалды, республикалық байқауларға 10-нан астам студенттер жұмыстары ұсынылды. Студент Н.Қойбағарованың ғылыми жұмысы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің дипломымен марапатталды.

«Менеджмент және маркетинг» кафедрасы БҚАУ-дың осы аттас кафедрасы негізінде құрылды. Кафедра меңгерушісі профессор К.Г.Ахметов болды. Кафедрада 13 оқытушы жұмыс жасады, солардың ішінде 1 профессор, 4 доцент, 3 аға оқытушы және 5 оқытушы болды.

Жекелеген курстарды тереңдетіп оқыту оқу сабақтарын пікірсайыс, мәселелі сипаттағы сабақ түрінде өткізуге, іскерлік ойындарды пайдалануға, «Агробизнес» атты үш апталық кешенді ойынды жүргізуге мүмкіндік берді. Ойын операцияларының нәтижелері бойынша студенттер жеке тапсырмалар түрінде инвестициялық жобалар, бизнес-жоспарлар мен олармен ұйымдастырылатын кәсіпорындардың құрылтай құжаттарын жасады. Авторлық оқу-әдістемелік құралдар жасауға ерекше көңіл бөлініп, «Менеджмент негіздері» (авторлары К.Ахметов, Ж.Жұмаев, К.Сариева); «Экономиканы мемлекеттік реттеу» (авторы Ж.Жұмаев) секілді оқу құралдары шығарылды.

«Экономикалық теория» кафедрасы А.С.Пушкин атындағы БҚМУ-дің «Экономика» кафедрасы, Дәулеткерей атындағы БҚӨИ-дің «Қоғамдық ғылымдар» кафедрасы және БҚАУ-дың «Экономика» кафедрасының біріктірілуі негізінде құрылды. Оның меңгерушісі болып экономика ғылымдарының кандидаты, доцент Р.С.Габдуалиева сайланды.

Кафедра құрамында 15 оқытушы, соның ішінде 2 профессор, 5 доцент, 3 аға оқытушы, 5 ассистент қызмет атқарды. Кафедра жалпы экономикалық пәндер бойынша болашақ мамандар бойында жаңа экономикалық ойлау қабілет-дағдыларын қалыптастырды. Кафедрада «Батыс Қазақстан облысының АӨК-де қор әлуетін пайдаланудың тиімділігінің бағасы» атты ғылыми-әдістемелік семинар тұрақты жұмыс жасады.

«Бухгалтерлік есеп және аудит» кафедрасының міндеті қатарына (кафедра меңгерушісі доцент Б.Г.Искакова) ҚР ЖМБС мен нарықтық экономика жағдайында тұтынушылардың талаптарына сәйкес есеп пен аудит саласындағы жоғары білікті мамандар даярлауды қамтамасыз ету енгізілді. Кафедра құрамында 15 оқытушы, соның ішінде 1 профессор, 2 доцент, 4 аға оқытушы мен 8 ассистент жұмыс жасады.

Студенттердің оқу-танымдық қызметтерін белсендірудің тиімді формаларын енгізу төмендегідей тақырыптардағы мәселелі дәрістер арқылы жүзеге асырылды: (проф. А.Ш.Шамғонов - «Шаруашылық субъектілерінің есеп саясаты», доцент С.С.Манасова - «Қазіргі жағдайдағы басқару есебін ұйымдастыру»), іскерлік ойын («Бухгалтерия -2000», аға оқытушы У.Б.Мукеева) және т.б. Студенттердің ғылыми-зерттеу жұмыстарының нәтижелері бойынша 8 жұмыс республикалық байқауға жіберілді. Студенттер К.Наурызғалиева, М.Дильмуханова, Е.Боранбаева, А.Рысқалиевалардың жұмыстары (жетекші - профессор А.Ш.Шамғонов) ҚР БҒМ-нің грамотасымен мадақталды.

«Экономикадағы ақпараттық технологиялар» кафедрасы (кафедра меңгерушісі ғылым кандидаты, доцент Е.А.Аринкин). Оқытушылар құрамы 20 адам, олардың арасында 1 профессор, 4 доцент, 6 аға оқытушы және 9 оқытушы болды

Кафедра қызметінің негізгі бағыты экономикадағы заманауи ақпараттық технологиялар саласында студенттерді базалық және арнайы даярлауды қамтамасыз ету болып айқындалды.

Ақпараттық технологиялар саласындағы теориялық білімді студенттер практикалық сабақтар мен арнайы жабдықталған компьютерлік кластарда өткізілген оқу практикалары кезіндегі алған дағдылармен бекітті.

Жыл сайын кафедра түлектерімен ақпараттық технологиялар мен экономика саласындағы тақырыптар бойынша 30-40 дипломдық жұмыс қорғалып отырды. Кафедрада кеңселік жүйедегі студенттік зертхана жұмыс жасады, онда студенттер ғылыми зерттеулер жүргізіп, бағдарламалар жасады, компьютерлік құралдарды пайдалану дағдыларын меңгерді. Кафедрада жаңа компьютерлік техника және желілік құралдармен жабдықталған, бірыңғай желімен Интернетке шығатын PENTIUM санатты дербес компьютермен жабдықталған 8 компьютерлік класс болды.

«Қаржы және ақша айналымы» кафедрасы (кафедра меңгерушісі доцент Г.В.Жирова). Кафедра құрамында 15 оқытушы жұмыс жасады, олардың ішінде 3 доцент, 4 аға оқытушы, 8 оқытушы болды. Кафедра өңірдің салық, банк және басқа да қаржы институттарына қаржыгерлер даярлаушы кафедра болып табылды.

Аға оқытушы Ш.Д.Салимбаева «Биржалық сауда», «Кәсіпорынды несиелендіруді ұйымдастыру», оқытушы К.А.Алтаева «ҚР құнды қағаздар нарығы», доцент Г.Т.Құрманованың «Шағын және орта бизнесті қаржыландыру мен несиелендіру» тақырыптарында өткізген практикалық сабақтарына іскерлік ойын элементтері енгізілді.

Жаратылыстану мамандықтары үшін «Шет тілдері» кафедрасы (кафедра меңгерушісі – аға оқытушы Н.А.Кушкенбаев) жұмыс жасады. Кафедра құрамында 13 оқытушы жұмыс жасады, олардың ішінде 1 доцент, 4 аға оқытушы және 9 оқытушы болды. Шет тілдер курсы жалпы білім пәні ретінде студенттердің болашақ қызметінде шет тілін практикалық пайдалану қажеттілігін қанағаттандыруға бағытталып оқытылды. Оқу үдерісін белсендіру мақсатында кафедра оқытушылары оқытудың техникалық құралдарын кең пайдаланды, фонотека жасақталды, ауызекі сөйлесімге аудио және бейнетаспалар арқылы оқытатын зертхана жұмыс жасады. Оқу үдерісінде оқытудың қарқынды әдістері қолданылды, бизнес-курс және іскерлік ағылшын тілі оқытылды.

«Кешегісі жоқ бүгіннің ертеңгісі де болмақ емес»

Марина Цветаева

Университет бүгін: 2003-2013 жылдар.

Қазіргі кезең және даму стратегиясы

Ө.Б.Таубаев, бірінші проректор

Г.К.Молдашев, «Маркетинг және менеджмент» кафедрасының профессоры

Мамандар даярлау сапасын арттыру және ұзақ мерзімді аймақтық агроазық-түліктік және индустриалды-инновациялық даму бағдарламаларын белсендіру мақсатында Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2002 жылғы 5 қарашадағы №1172 қаулысы негізінде Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті Батыс Қазақстан мемлекеттік университеті құрамынан өз алдына дербес оқу мекемесі ретінде бөлініп шықты.

ҚР БҒМ бұйрығымен университет ректоры болып еліміз бен Ресейде кең танымал, етті мал өсіру мен жылқы өсіру саласының ғалым-селекционері, Батыс Қазақстан инженерлік-технологиялық университетінің ректоры, ауылшаруашылық ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ЖҒА және Халықаралық ақпараттандыру академиясының академигі, облыстық мәслихат депутаты, «Нұр Отан» Халықтық-демократиялық партиясының Батыс Қазақстан облыстық филиалының Саяси кеңесінің мүшесі Қазыбай Қараұлы Бозымов тағайындалды. Қазыбай Қараұлы – мамандығы бойынша зооинженер (Батыс Қазақстан Ауыл шаруашылығы институтының түлегі, аспирантура – Бүкілресейлік етті мал өсіру ғылыми-зерттеу институты (ВНИИМС), Орынбор қаласы), университетімізде 30 жылдан аса қызмет атқарды, соның ішінде 10 жыл бірінші проректор лауазымында жұмыс істеп, ассистенттен бастап ректорға дейінгі өсу баспалдақтарының барлығынан өтті. 300-ден астам ғылыми еңбек авторы, соның ішінде аграрлық өндіріс пен жоғары мектеп мәселелерінің кең ауқымы бойынша 20-дан аса кітабы пен монографиялары бар. «ҚР білім беру ісінің үздігі», «ҚР Білім беру ісінің құрметті қызметкері», «Құрмет» ордені секілді үкіметтік марапаттардың иегері.

ҚР БҒМ комиссиясының БҚМУ-дың адами, ақпараттық және қаржылық ресурстарын бөлу туралы актісі деректері бойынша (20.12.2002 ж. ахуал бойынша) жаңадан құрылған университет әлеуеті төмендегідей көрсеткіштермен сипатталды:

Студенттер контингенті – 6426 адам, оның ішінде күндізгі бөлімде – 3556, сырттай бөлімде – 2870, грант иегерлері – 411, кредит бойынша оқитындар – 583, қосымша білім алушылар – 200 және ақылы негізде оқитындар – 5232 адам. Студенттер контингенті факультеттерге былайша бөлінді:

Агробизнес факультеті - 618 адам - 9,6%
Ветеринария факультеті - 818 адам - 12,7%
Бухгалтерлік есеп факультеті - 876 адам - 13,6%
Экономика факультеті - 923 адам - 14,3%
Политехникалық факультет – 1627 адам - 25,3%
Мұнай және газ факультеті - 1564 адам - 24,3 %

Аспиранттар контингенті – 42 адам, оның ішінде күндізгі бөлімде - 10, сырттай бөлімде - 27, ізденушілер – 4, СНС – 1 адам.

6 факультет пен 24 кафедраның кадрлық әлеуеті 303 штаттық оқытушы және 17 қосымша қызметкерлерді, оның ішінде 18 ғылым докторы, 102 ғылым кандидатын құрады.

Негізгі қорлардың теңгерімдік құны – 420 млн тг., жылдық қаржыландыру көлемі – 421,8 млн тг. болды. Оқу-зертханалық корпустардың, жатақханалардың, ветеринарлық

клиниканың, автогараж бен материалдық қойманың жалпы ауданы - 56 мың. шаршы метр. ПЭВМ паркі («Pentium» санатындағы 171 бірлік) 8 компьютерлік сыныптан тұрады, оның ішінде 5 Интернет-сынып бар. Оқу, оқу-әдістемелік, ғылыми және көркем әдебиеттерден тұратын кітап қоры – 400 мың бірлік, оның ішінде келтірілген контингенттің 1 студентіне шаққанда 112 данадан келеді.

6 мамандық бойынша аспирантура, 1 диссертациялық кеңес, 3 кафедрааралық зерттеу зертханасы жұмыс істеп, 5 кандидаттық диссертация қорғалды, ғылыми-зерттеу жұмыстарын қаржыландыру көлемі – 12,4 млн. теңгені құрады.

Осылайша, 2000 жылмен салыстырғанда, БҚМУ құрамынан бөліну кезеңінде университет көрсеткіштерінің даму динамикасы оң нәтиже көрсетті. ЖОО еліміз бен аймағымызға білім беру және ғылыми-техникалық қызмет түрлерін көрсету бойынша өзінің жан-жақты қызметін тиімді қамтамасыз етуге қажетті тиісті кадрлық әлеует, материалдық-техникалық база, акпараттық және қаржылық ресурстарға ие оқу орнына айналды.

Ректордың бастамасымен университет құрылымы жасақталып, ол ҚР БҒМ тарапынан бекітілді. Оның негізі боп штаттық құрамды басқарудың тиімділігін, жан-жақтылығы тұрғысынан жылдар бойы сынақтан өткен ЖОО-ны басқарудың оңтайлы да дәстүрлі жүйесі ретінде «ректорат - деканат» классикалық жүйесі алынды. Басқару органдары мен құрылымдық бөлімшелерді барынша оңтайландыру арқасында әкімшілік-басқару және қызмет көрсетуші қызметкерлер саны 2000 жылғы деңгейде қалдырылды.

Ректор университет қызметінің тиісті бағыттарының жетекшілерін тағайындады. Бірінші проректор болып алғашқыда доцент Б.Н.Нұралин, кейін доцент Е.С.Дурткаринов тағайындалды, оқу-әдістемелік жұмыс проректоры ретінде а.ш.ғ.д., доцент Г.К.Молдашев, ғылым және халықаралық байланыс жұмыстары бойынша проректор болып а.ш.ғ.д., ҚР ЖҒА және Халықаралық аграрлық білім академиясының академигі, профессор Б.Б.Траисов, тәрбие және әкімшілік-шаруашылық жұмыстар бойынша проректор болып доцент М.Х.Оңаев, бас есепші ретінде алдымен Ж.М.Карабалаева, кейін Т.Р.Аманбаев тағайындалды.

Оқу-тәрбие үдерісі мен ғылыми зерттеулерді ұйымдастыру жүйесін басқару нәтижелілігін арттыру, ұйымдастырушылық, әлеуметтік-тұрмыстық және шаруашылық қызметті реттеу мақсатында университетішілік құжатнама құрылып, Ғылыми Кеңес құрамы бекітілді. Акпараттандыру бойынша бас инженер боп доцент Е.А.Аринкин, Ғылыми кеңес хатшысы ретінде Ж.С.Гумарова тағайындалды. Сонымен қатар төмендегідей бөлімдер мен қызметтер жетекшілері сайланды:

- оқу-әдістемелік бөлім	А.М.Мукаева
- маркетинг және түлектерді жұмысқа орналастыру	Е.Г.Насамбаев
- ғылым және халықаралық байланыстар	А.Н.Баяхов
- компьютерлік орталық	О.А.Сердюк
- білім беру қызметтерін мониторингілеу	А.Д.Ибыжанова
- әкімшілік	Л.А.Лауберт
- ғылыми кітапхана	Р.Ж.Исатаева
- типография	М.И.Лаптев

Университетке, қандай да болмасын өзге де ұйым секілді, бірізді стратегиялық және оперативтік жоспарлау, бақылау, ресурстарды жүйелі басқару, мониторинг, қабылданатын басқарушылық шешімдерді бағалау мен техникалық-экономикалық негіздеу қажеттігі белгілі.

Қоғамдағы қарқынды әлеуметтік-экономикалық өзгерістер жағдайында ЖОО-ны тиімді басқару тек өзіндік толықтай жан-жақты даярланған стратегиялық даму бағдарламасы болғанда ғана мүмкін болмақ. Мұндай бағдарлама қайтадан құрылған ЖОО-ның тиімді қызмет етуін, түрлі деңгейдегі жетекшілердің осы кезге дейінгі қордаланып қалған мәселелерді шешудегі үйлесімді іс-әрекетін және қазіргі заман алға қойған міндеттер кешенін жүзеге асыруды қамтамасыз ету үшін қажет еді.

Сондықтан да ректорат қызметінің келесі басты бағыты ұжымды Орта мерзімді перспективаға арналған даму Стратегиясын жасақтау мен оны жүзеге асыруға жұмылдыру бойынша мақсатты жұмыс болатын. БҚАТУ-дың сол кезеңдегі ахуалы мен мәселелерін, аймақ

экономикасы үшін кадрлар даярлау ісін SWOT-сараптау негізінде еліміздің жоғары аграрлық және техникалық білімінің даму бағыттарын ескере отырып, **«БҚАТУ-ды 2003-2005 жылдарға арналған дамыту Тұжырымдамасы мен Бағдарламасы»** жасақталып, жүзеге асырыла бастады. Мұнда университет ұжымының 2005 жылға дейінгі қызметінің миссиясы, мақсаты, міндеттері, басым бағыттары көрсетілген болатын.

БҚАТУ миссиясы ретінде Батыс Қазақстанның ғылыми-техникалық дамуы мен экономикасын өркендетудің қозғаушы күші боп, қоғамның жаңа сападағы кадрлық және ғылыми ресурстарға деген сұранысын қамтамасыз ету анықталды.

2005 жылға дейінгі мақсаттар төмендегідей боп белгіленді:

- Кәсіби жоғары және ЖОО-дан кейінгі білім беру саласындағы ғылым мен білім беру үдерісінің дүниетанымдық синтезі негізіндегі білім мен тәрбие берудің жоғары сапасын қамтамасыз етуге әлеуетті функционалдық қызметті жүзеге асыру;
- университеттің қоғам, мемлекет және тұлға мүдделері мен сұраныстарына сәйкес тұрақты дамуын қамтамасыз ету;

Университет миссиясы мен мақсаттарына қол жеткізу төмендегідей іс-әрекеттерді жүзеге асырудан көрініс тапты:

- аймақтың еңбек нарығындағы жоғары бәсекеге қабілеттілікті қамтамасыз ету мақсатында түлектердің кәсіби дәрежесін арттыру (оқу, ғылыми және тәрбие үдерістерінің бірлігі мен оларды жетілдіру арқылы);
- заманауи ақпараттық және интерактивтік оқыту технологияларын енгізу, жас мамандардың кәсіби даярлығы сапасын арттыру мен оларды жұмысқа орналастыруды белсендіру;
- Қазақстан Республикасының қазіргі заман талаптарына сай белсенді шығармашылық, азаматтық және кәсіби қызметке дайын полимәдениетті және жан-жақты дамыған мамандары мен патриоттарының жаңа толқынын қалыптастыру;
- университеттің өз ғылыми мектептерін, инновациялық ғылыми ізденіс пен халықаралық байланысын мақсатты түрде дамыту;
- көпарналы қаржыландыру жүйесін қалыптастыру;

Университет миссиясын, мақсаттары мен міндеттерін жүзеге асыру үшін ЖОО-ның ахуалы мен ресурстары ескеріле отырып, 2003-2005 жылдарға арналған 6 басым бағыт айқындалып, маңыздылығы бойынша былайша жіктелді:

- оқыту сапасын арттыру;
- кадрлық қамтамасыз ету;
- тәрбие жұмысы;
- ғылыми-зерттеу жұмысы және халықаралық ынтымақтастық;
- жоспарлау, басқару және қаржыландыру;
- материалдық-техникалық базаны жақсарту.

Осы аталған басым бағыттар бойынша 3 жылға арналған орта мерзімді іс-шаралар жоспары қабылданып, олардың өз уақытында орындалуын бақылау мен белсендіру тетіктері даярланып, іске қосылды. Олардың ішінде әр бөлімше қызметінің жоспарлылығы мен есептілігі, білім сапасы мен жеке рейтингі бойынша адресті қосымша төлемдердің университетішілік жүйесі, т.б. бар.

2003 жылы университеттің 40-жылдық мерейтойын атап өтуге арналған шаралар кешені жоғары ұйымдастырушылық-жарнамалық деңгейде өткізілді. Мерейтойлық салтанатты рәсімдерге облыс әкімі Қ.Е.Көшербаев, Ресейдің шекаралас қалаларындағы және қазақстандық ЖОО-лар ректорлары, университетіміздің бұрынғы ректорлары, сонымен қатар еліміздің түкпір-түкпірінен жиналған университет түлектері қатысты. Олардың арасында ҚР Парламент Мәжілісінің танымал депутаттары, түрлі деңгейдегі әкімдер, ғалымдар, мемлекеттік кәсіпорындар мен жеке фирмалар жетекшілері мен мамандары бар еді.

2003 жылдың желтоқсан айында университет үлкен сынақтан – білім беру қызметін жүргізу құқығына ие болу үшін мемлекеттік аттестаттаудан өтті. ҚР БҒМ комиссиясы университет мамандықтары бойынша мамандар даярлау сапасының ҚР МЖББС талаптарына

сәйкестігі және университет қызметіне қойылатын негізгі біліктілік талаптарының сақталуы туралы оң шешім шығарды. Сондықтан да ҚР БҒМ 30.12.2003 ж. күнгі №853 бұйрығымен университет 22 жоғары білім мамандығы, 8 бакалавриат мамандығы және 9 аспирантура мамандығы бойынша аттестатталды.

ҚР БҒМ мемлекеттік аттестациялық комиссиясы ЖОО басшылығына қолдамалы білім берудің дәстүрлі жүйесі мазмұнын жетілдіру бағытындағы іс-шаралар кешенін жүзеге асыру бойынша бірнеше ұсыныстар енгізді: білімге бағытталған моделден құзиреттілік моделіне көшу, оқыту сапасын халықаралық стандарттар деңгейіне барынша жақындату, т.б. Мұның бәрі болашақта ЖОО-ның әлемдік білім беру жүйесімен ықпалдастығына, студенттер мен ПОҚ академиялық ұтқырлығына, университет дипломдарының Лиссабон Конвенциясы (1997) мен Болон декларациясы (1999) қағидаттарына сай эквиваленттілігін қамтамасыз етер еді.

Сонымен қатар, өңірдегі аграрлық, техникалық және экономикалық білім мен ғылым дамуының жетекші сараптамалық орталығы боп табылатын БҚАТУ ашық әлеуметтік-мәдени және ақпараттық жүйе ретінде нарықтық экономика мен ашық азаматтық және демократиялық қоғам сұраныстарына орай өз қызметін түбегейлі реформалауға мүдделі болатын.

2015 жылға дейінгі ҚР білім беру жүйесін дамыту Концепциясында қабылданған жоғары білім сапасын арттыру, бәсекеге қабілетті мамандар даярлау, отандық жоғары мектепті әлемдік білім беру жүйесімен ықпалдастыру мәселелерін шешудің маңызды міндеттерінің бірі ЖОО-ларда стратегиялық жоспарлау, сапа менеджменті жүйесі (СМЖ) және автономдылықты арттыруға негізделген басқарудың жаңа ұстанымдарын қалыптастыру болып табылады.

Сондықтан да ҚР БҒМ 10.12.2003 ж. күнгі №822 «Жоғары кәсіби білім беру ұйымдарында СМЖ даярлау және енгізу» бұйрығын орындау мақсатында университет ректордың бастамасымен ИСО 9001 халықаралық стандарты талаптарына сай білім беру және ғылыми-техникалық қызметтер көрсету сапасын басқарудың кешенді жүйесін құру жұмысын бастады.

СМЖ енгізудегі мақсат – университетте тұтынушылар мен мүдделі тараптардың инновациялық экономикалы ақпараттық қоғам жағдайындағы талаптарын қанағаттандыру арқылы ЖОО-ның тұрақты дамуын қамтамасыз етуге, оның абырой-беделі мен тартымдылығын көтеруге бағытталған 9001 сериялы ИСО халықаралық стандарттары негізінде білім беру және ғылыми-техникалық қызметтер көрсету сапасын басқарудың тиімді жүйесін қалыптастыру.

Қабылданған СМЖ даярлау мен енгізу Бағдарламасы университет құрылымына өзгерістер енгізді: сапаны басқарудың тұтастай жүйесінің құрылуы мен жұмыс істеуіне жауап беретін сапа бойынша басқару кеңесі құрылды, басшылықтың сапа бойынша өкілі (сапа мәселелері бойынша проректор доцент Г.К.Молдашев), жоба үйлестірушісі (сынақ орталығының жетекшісі, доцент З.Х.Кунашева) тағайындалды. Сапа жүйесін ұйымдастырушылық-әдістемелік қолдау мақсатында жаңа бөлімдер мен қызметтер құрылып, іске қосылды: оқытудың кредиттік технологиясын енгізу зертханасы (жетекшісі – доцент Богдашкина И.В., кейін аға оқытушы Бимұханова М.Б.), тестілеу және әлеуметтік зерттеулер орталығы (жетекшісі – аға оқытушы Мендалиева Р.Т.), білім беру сапасын бағалаудың аймақтың орталығы (жетекшісі – доцент Богдашкина И.В.).

Сапаны басқару жүйесін құрудың екінші кезеңі қызметкерлерді оқыту боп табылды. Ақпараттандыру, СМЖ қағидаттарының толықтай ұғынылуына қол жеткізу, ИСО стандарттары талаптарын оқу-зерттеу арқылы ғана барлық қызметкерлерді аталмыш жүйені құруға тарту, лайықты көшбасшылар тәрбиелеп шығару мақсатына жету мүмкіндігі туды. Үдерістер немесе шектеулі шағын үдерістер иесі боп табылатын құрылымдық бөлім жетекшілері сапа идеясын таратушы іспеттес боп, солардың ықпалымен СМЖ енгізу бойынша қызу жұмыс жүргізілді. «Сараптау және сертификаттау ұлттық орталығы» АҚ және «Интерсертифика-Центр Азия» БК БҚФ семинарларында барлығы 20-дан астам бөлім жетекшілері мен 70-тен астам оқытушылар оқып шығып, олар ішкі аудиторлар командаларының және құжаттама даярлау жұмыс топтарының негізіне айналды.

СМЖ басты міндеттерінің бірі РДСА циклы негізінде бұрыннан қалыптасқан директивті (вертикальді) басқару әдістерінен үдерістік (горизонтальді) менеджментке көшу және ректорат

өкілеттіліктерінің бір бөлігін деканаттар мен кафедраларға аудару болғандықтан, ЖОО үдерістері сипатталып, олардың қолданылуы, бірізділігі мен өзара қатынастылығы айқындалды.

Келесі кезеңде ішкі нормативтік құжаттар: сапа саласындағы саясат пен сапа бойынша басшылық, бөлімдер, қызмет туралы ережелер, құжатталған процедуралар, сапа саласындағы жоспар мен мақсаттар, жоспарлау матрицасы, үдерістер карталары, лауазымдық нұсқаулықтар мен формулярлар даярланып, қолданысқа енгізілді. Құжаттаманы даярлауды жұмыс тобы стандарттардың жалпы талаптарын ЖОО жүйесіне бейімдеу арқылы жүргізді.

2004 жылдың қарашасында университет елдің 6 жоғары оқу орнының қатарында өз сапа менеджменті жүйесінің ИСО 9001 стандартына сәйкестігін табысты сертификаттады, ал 2005 жылдың қазанында университет өз қызметінің ИСО 14001 экологиялық менеджмент жүйесінің халықаралық стандартына сәйкестігін растаған елдің алғашқы ЖОО-сы боп табылып, ХХІ ғасырдағы университеттік менеджменттің ықпалдастырылған жүйесінің қалыптасуының негізін қалады.

Экологиялық менеджмент жүйесін (ЭМЖ) даярлау мен енгізуге басшылықтың экология бойынша өкілі ретінде экология кафедрасының меңгерушісі, доцент Тұрғанбаев Т.А., кейін инженер-эколог Ибраев М.М., жоба үйлестірушісі – экология кафедрасының оқытушысы Дүйсенова Р.Р. үлкен үлес қосты. Кейін менеджмент жүйелерін жетілдіруге мемлекеттік реттеу кафедрасының аға оқытушысы, эксперт-аудитор Таршилова Л.С. және СМЖ үйлестірушісі Ахметова А.К. тартылды.

Кейін 2005-2010 жылдарға арналған ҚР білім беруді дамыту мемлекеттік бағдарламасы шеңберінде, қолданыстағы СМЖ, ЭМЖ мен БҚАТУ-ды дамытудың 2003-2005 жылдарға арналған алғашқы Тұжырымдамасы мен Бағдарламасының орындалу нәтижелері ескеріле отырып, SWOT-талдама, бенчмаркинг, университет ахуалы мен мәселелерін өзіндік бағалау негізінде стратегиялық және оперативтік жоспарлаудың төмендегідей құжаттары даярланып, жүзеге асырылды:

- Жәңгір хан атындағы БҚАТУ 2005-2007 жылдарға арналған даму тұжырымдамасы;
- Жәңгір хан атындағы БҚАТУ 2005-2007 жылдарға арналған іс-шаралар жоспары;
- Жәңгір хан атындағы БҚАТУ 2008-2010 жылдарға арналған даму жоспары;
- БҚАТУ сапа және экология саласындағы саясаты (28.08.07 ж.);
- университеттің сапа және экология саласындағы мақсаттары;
- сапа бойынша жыл сайынғы сапа бойынша жоспарлар мен экология саласындағы бағдарламалар.

Айта кету керек, Сапа және экология саласындағы саясат пен Даму стратегиясы – ұйым басшысы тарапынан басқарылатын сапа менеджментінің басты құжаттары.

Саясат – бұл идеология, ұжымның корпоративтік ұстанымдары, ұйымның жоғары басшылығы ресми бекіткен сапа мен экология саласындағы негізгі бағыттары мен мақсаттары.

Стратегия – бұл ұйым басшылығының тиімді жағдайларды пайдалану және тиімсіз жайттарды шектей отырып, ресурстарды бөлу арқылы перспективті мақсаттарға жетуінің жалпы бағдарламасы, жоспары, іс-әрекет моделі.

Аталған құжаттардың жаңа редакциясында университеттің орта мерзімді перспективасына арналған миссиясы, мақсаттары мен негізгі даму басымдықтары ресімделген.

Миссия – қоғам қажеттіліктерін жаңа толқындағы кадрлық және ғылыми ресурстармен қамтамасыз ете отырып, Батыс Қазақстанның инновациялық экономикасының қозғаушы күші болу.

Мақсат – жаңа типтегі инновациялық оқу-ғылыми кешенге айналу.

Ұстаным:

- «қолдаушы» білім берудің дәстүрлі жүйесінен «инновациялық» (ЮНЕСКО терминдері) жүйеге біртіндеп көшу арқылы инновациялық білім беру жүйесін қалыптастыру;
- бастамашыл және еңбек нарығы мен технологиялардың өзгермелі жағдайларына бейімделе алатын жаңа үлгідегі бәсекеге қабілетті мамандар даярлау;
- қызметкерлер мен білім алушылардың шығармашылық қабілеттерін дамыту мен жүзеге

асыру үшін жағдайлар жасау;

- аймақтық инновациялық-индустриалдық даму бағдарламасын жүзеге асыруға нақтылы үлесті арттыру;

- әлемдік білім, ғылым және ақпарат кеңістігіне кезеңдеп ену.

ЖОО Саясаты мен Стратегиясын жүзеге асыру мақсатында сәйкесті бөлімдер мен қызметтер құрылып, іске қосылды: менеджмент жүйесі бөлімі, маркетинг және түлектерді жұмысқа орналастыруға қолдау көрсету бөлімі, білім сапасының мониторингі бөлімі және т.б.

ЖОО мақсатына қол жеткізу бағытындағы міндеттер:

- келешекте білім беру қызметтерінің әлемдік нарығына шығу мақсатына бейімделген инновациялық оқу-ғылыми кешен қалыптастыру арқылы қоғамның зияткер элитасын даярлау бойынша елдің жоғары аграрлық-техникалық білім беру жүйесіндегі көшбасшылар қатарына қол жеткізу;

- тұтынушылар мен өзге де мүдделі тараптардың сапалы жоғары және ЖОО-дан кейінгі білім алу сұранысының қанағаттандырылу деңгейін арттыру;

- дамыта оқытудың интерактивтік технологияларын пайдалануды нығайту арқылы ішкі инновациялық-білім беру және бәсекелестік ортаны дамыту;

- қызметкерлер мен білім алушылардың жоғары корпоративтік мәдениеті мен этикасын, саналы түрде көшбасшылық, мақсаттылық, ынтымақтастық, өзара сенім, толеранттылық пен ұжымдық жұмыс ұстанымдары бойынша қызмет етуге құлшынысын қалыптастыру;

- өндірістік үдерістердің экологиялық аспектілері мен салдарын мониторингілеу ісін жүргізу;

- апатты жағдайлардың алдын алу және қоршаған ортаны қорғау қызметін жетілдіру мақсатында іс-әрекеттерді басқару;

- білім беру стандарттарының заманауи талаптарына сәйкес оқу-әдістемелік, ғылыми және ақпараттық инфрақұрылымды әркез жаңартып отыру;

- аймақтың инновациялық экономикасының өзекті мәселелері бойынша қаржыландырылатын ҒЗЖ ауқымын кеңейту;

Дамудың басты басымдықтары:

1. Дамыта оқытудың инновациялық технологияларын, соның ішінде кредиттік, қашықтан оқыту, ақпараттық-қатысымдық технологияларды қолдану арқылы, әдістемелік үдерісті нығайтып, жаңа толқындағы оқу-әдістемелік кешендерді қолдануды ұлғайту арқылы білім беру қызметтері сапасын арттыру.

2. Қолданыстағы СМЖ және ЭМЖ тиімділігі мен нәтижелілігін үздіксіз жақсарту, өндірістік қауіпсіздік және әлеуметтік жауапкершілік жүйелерін енгізу арқылы біріктірілген менеджмент жүйесін қалыптасыру.

3. Саналы түрде көшбасшылық, құзіреттілік, мақсаттылық, ынтымақтастық ұстанымдары негізінде қызметкерлерді басқару жүйесін жетілдіру, корпоративтік мәдениет, жасампаздық ынтымақтастық және ұжымдық жұмыс этикасын қалыптасыру үшін жағдай жасау арқылы кадрлық қамтамасыз ету мен қызметкерлердің біліктілігін арттыру.

4. ПОҚ аймақтық, республикалық және халықаралық ғылыми гранттар конкурстарына белсенді қатыстыру, университеттің инкубациялық және консалтинг орталықтарының қызметін нығайту арқылы ҒЗЖ ауқымы мен аймақтық және әлемдік ғылыми кеңістікке интеграциялану өрісін кеңейту.

5. Мамандарды, полимәдениетті және жан-жақты дамыған тұлғаны, ел азаматы мен патриотын тұлғалық бағыттағы көзқарас пен оның шығармашылық, рухани және өзге де қабілеттерін дамытуға жағдай жасау негізінде тәрбиелеу арқылы тәрбие үдерісін дамыту.

6. Инфрақұрылым мен өндірістік ортаны жетілдіру – барлық мамандықтардың материалдық-техникалық жабдықталуын жетілдірудің үздіксіз үдерісі.

Соңғы жылдары аталған стратегиялық және оперативтік жоспарлау құжаттарын жүзеге асыру мақсатында төмендегідей шаралар атқарылды:

- республикалық семинарларда 40-тан астам бөлімше жетекшілері мен 80-ге тарта оқытушылар оқып шықты («НацЦЭиС» БҚФ, «Интерсертифика Центр Азия» БК, «Management system Astana» ЖШС, университетішілік курстарда – 30-дан астам бөлімше жетекшілері);

- сыртқы нормативтік құжаттаманың үздіксіз жаңартылуына және университеттің ұйымдық құрылымындағы өзгерістерге байланысты ішкі құжаттама (205-ден астам бірлік) толықтай талап деңгейіне келтірілді;

- әскери кафедра, машина жасау факультетін құру, жаңа техникалық мамандықтар ашу, 70-75 % түлектерді жұмысқа орналастыру арқылы тұтынушылар сұраныстары қанағаттандырылды;

- сапаны қамтамасыз ету бағытындағы әр бөлімнің жауапкершілік деңгейі мен оның бұл үдеріске қатысу өлшемі анықталды;

- елде алғаш рет (28.08.07 ж.) сапа және экология саласындағы біріктірілген Саясат даярланып, жүзеге асырыла бастады (2 менеджмент жүйесі бойынша жұмыс істейтін 100-ден астам кәсіпорынның ішінде);

- ҚР Президентінің «Сапа саласындағы жетістігі үшін» марапатына сапа саласындағы университеттің өз қызметін бағалау материалдары ұсынылды. Конкурс нәтижесі бойынша университет 2006 және 2007 жылдары ҚР Президенті Әкімшілігі Бастығының алғыс хатымен марапатталды.

- 3 кітап жарқ көрді: «Білім берудегі сапа менеджменті жүйесі», 2005 ж., «Сапа менеджменті», 2006 ж. және «Жоғары білімдегі сапа менеджменті», 2008 ж., сонымен қатар орталық және жергілікті басылымдарда 30-дан астам ғылыми-әдістемелік және жарнамалық сипаттағы мақалалар жарияланды;

- Орал медициналық колледжіне СМЖ енгізу бойынша консалтингтік қызмет көрсетілді, аймақтағы колледждер мен КТМ директорларына «Сапа менеджментіне кіріспе», «Оқу мекемесінің СМЖ-сі», «Сапа жүйелеріне ішкі аудит жүргізу» оқыту семинарлары өткізілді;

- жылдық қаржыландыру көлемінің 4,5 есеге өсіп, 1 миллиард 920 млн. теңгеге жетуіне байланысты соңғы 5 жылда қызметкерлер мен ПОҚ орташа жалақысы 3 есеге өсірілді. Бұл университеттің қаржылық тұрақтылығын көрсетеді;

- негізгі қорлардың теңгерімдік құнын 6 есеге дейін өсіріп, 2003 жылдағы 420 млн. теңгеден 2 млрд. 458 млн. теңгеге жеткізу арқасында материалдық-техникалық база толықтай жаңартылды.

Менеджмент жүйелерін енгізу, сонымен қатар, ұжым қызметінің төмендегідей оң өзгерістеріне жол ашты:

- өзара байланысты үдерістерді біріктіру, оларды жақсарту және нәтижелілік критерийлерін орната отырып, жүйелі басқару;

- ішкі мониторинг, білім беру үдерісінің нәтижелерін өлшеу және сараптау тетіктерінің сапасын жетілдіру;

- ішкі нормативтік құжаттаманы жүйелеу және өзекті ету;

- қызметкерлердің ИСО ұстанымдары бойынша жұмыс істеуге деген саналы қажеттіліктерін қалыптастыру;

- менеджменттің жекелеген жүйелеріне ортақ шығындармен салыстырғанда қызмет көрсету, құжаттау, аудит жүргізуге арналған шығын көлемін азайту;

- қалдықтарды басқару мен қызметкерлер мен студенттердің экологиялық мәдениетін жоғарылату бойынша жұмыстарды жолға қою;

- менеджменттің біріктірілген жүйесін енгізу тәжірибесін аймақтың өзге ЖОО-ларына, колледждері мен кәсіби-техникалық мектептеріне тарату;

- қызметтің жаңа бағыттарын анықтау (корпоративтік ойлау мәдениетін қалыптастыру, менеджмент жүйелерінің ақпараттық моделдерін құру, инкубациялық орталық, офис тіркеуші, техникалық және кәсіби білім жүйесінің педагогикалық кадрларының біліктілігін арттыру өңіраралық орталығын, магистратура және академиялық алмасу және т.б. құру);

- ҚР Президентінің «Сапа саласындағы жетістіктері үшін» марапатына арналған конкурсқа қатысу.

Сертификатталған менеджмент жүйелерінің тиімділігі мен ИСО 9001 және ИСО 14001 талаптарына сәйкестігін бағалау жыл сайын барлық құрылымдық бөлімшелерді ішкі аудиттер мен сыртқы инспекциялық аудиттер сериясы арқылы, өз мерзіміндегі түзету және алдын алу

әрекеттері арқылы, менеджмент жүйесін жоғары басшылық тарапынан талдау арқылы жүргізіліп отырды. Осылардың негізінде қызметтер, үдерістер мен жүйелер нәтижелілігін үздіксіз нығайту үшін университеттің орта мерзімді және оперативтік жоспарларына түзетулер енгізіліп отырады.

2004 жылдың қыркүйегінде университет FEBR Халықаралық қор басқармасы (Женева қ.) тарапынан «Кәсіби тәжірибедегі жоғары сапа үшін» алтын медалімен марапатталды.

2006 жылдың қаңтарында университет GQP Халықаралық бағдарламасының номинациялық Кеңесі тарапынан (Женева қ.) «Жаһандық Сапаны дамытқаны үшін» алтын сертификатымен марапатталды.

Білім беру қызметтерінің сапалылығының тағы бір дәлелі – ҚР БҒМ рейтингісі бойынша еліміздің 23 техникалық ЖОО-ларының арасында университет 2005 жылы 5-орында болса, 2007 жылы 4-орынға көтерілді.

Жұмыс берушілердің университеттің қызметтерінің сапасына беретін бағасы, студенттердің оқыту сапасына беретін бағасы туралы ақпараттарды жинақтау мен бағалау ісі бойынша жүргізілетін жұмыстар жеткілікті ұйымдастырушылық-әдістемелік дәрежеде жүйеленген. Жыл сайын менеджмент жүйелерін талдау бойынша есеп пен шешімдер Сапа және экология бойынша басқарушы Кеңесте талқыланып, бекітіледі. Олар университет қызметтерін, үдерістерін және жүйелерін әркез дамытуға бағытталған.

2007 жылдың желтоқсанында университет өзінің СМЖ және ЭМЖ моделінің сертификаттаудың ұлттық жүйесіндегі СТ РК ИСО 9001-2001 және СТ РК ИСО14001-2006 стандарттарына сәйкестігін қайта сертификаттаудан өткізді.

Осылайша, өзінің жартығасырлық қызметінде ЖОО-да белгілі сапа мәдениеті, академиялық дәстүрлер мен корпоративтік рух қалыптасты деп нық сеніммен айтуға болады. Жоғары басшылықтың барлық деңгейде және қызметтің барлық бағыттарында ИСО 9001 және 14001 стандарттарының талаптарын, білім беру, табиғатты қорғау салаларындағы заңнамалар талаптарын қатаң сақтау негізінде тұрақты дамуға деген ұмтылысы университеттің бәсекеге қабілеттілігінің темірқазығы боп табылады.

**ҚР Үкіметінің 2003 жылдың
30 мамырындағы №497 Қаулысымен
Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық
университетіне
XIX ғасырдың белгілі мемлекет
қайраткері, реформаторы әрі азартушысы
Жәңгір хан есімі берілді.**

Қазақстан Республикасының Президенті Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаев университетте, 11 мамыр 2005 ж.

Қазақстан Республикасының Президенті Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаев университетте, 11 мамыр 2005 ж.

Алғашқы тың игерушілер аллеясының ашылуы, 11.05.2005 ж.

*Университет ректоры, ауыл шаруашылығы
ғылымдарының докторы, профессор Қ.Қ.Бозымов*

*Бірінші проректор, ветеринария ғылымдарының докторы,
профессор Ө.Б.Таубаев*

ЖӘҢГІР ХАН АТЫНДАҒЫ БАТЫС ҚАЗАҚСТАН
АГРАРЛЫҚ - ТЕХНИКАЛЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

САПА ЖӘНЕ ЭКОЛОГИЯ САЛАСЫНДАҒЫ САЯСАТ

Жоғарғы басшылықтың ИСО 9001 және 14001 стандарттарының принциптерін, білім беру, табиғатты қорғау заңдылықтарының талаптарын және қызметтің барлық деңгейі мен салаларындағы өзге де талаптарды сақтау негізінде тұрақты дамуға бағыт ұстануы - университеттің бәсекеге қабілеттілігінің негізі.

Миссиямыз - аймақтың қажеттілігін жана тұрпатты кадрлық және ғылыми ресурстармен қамтамасыз ете отырып, Батыс Қазақстанның инновациялық экономикасының қозғаушы күші болу.

Мақсаттарымыз:

- әлемдік білім беру қызметі нарығына шығаратын инновациялық оқу-ғылыми кешенін қалыптастыру арқылы еліміздің жоғары аграрлық-техникалық білім беру жүйесінде көшбасшы болуға қол жеткізу;
- тұтынушылар мен өзге де мүдделі тараптардың білім беру стандарттары деңгейінде сапалы жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім алуға қоятын талаптарын қанағаттандыру деңгейін арттыру;
- дамыта оқытудың интерактивті технологияларын қолдануды кеңейту арқылы білім беру қызметінің сапасын арттыру үшін ішкі инновациялық-білім беру және бәсекелестік ортаны дамыту;
- қызметкерлер мен білім алушылардың бойында корпоративтік мәдениет пен этиканы, сондай-ақ көшбасшылық, ынталандыру, ортақ іске тарту, ынтымақтастық, сенім, толеранттылық, командамен жұмыс істеу принциптері бойынша жұмыс істеудің саналы қажеттілігін қалыптастыру;
- экологиялық аспектілер мен өндірістік үрдістердің салдарына мониторинг жүргізу;
- апатты жағдайларды болдырмау үшін операцияларды басқару және табиғатты қорғау қызметін жетілдіру;
- оқу-әдістемелік, ғылыми және ақпараттық инфрақұрылымды қазіргі күнгі білім беру стандарттарына сәйкестендіре жанарту.

Жоғарғы басшылық оң өзгерістердің көшбасшысы және идеологі ретінде интеграцияланған менеджмент жүйесін қалыптастыру үшін қызметкерлерді тиісті ресурстармен қамтамасыз етуге, қоршаған ортаның жағдайын жақсартуға және оның ластануын болдырмауға, сондай-ақ осы саясатты жүзеге асыру жауапкершілігін өзіне алуға міндеттенеді.

Алдын-алушы және түзетуші әрекеттерді уақытылы жүзеге асыру және қызметтер мен үрдістердің, жүйелердің нәтижелілігін үздіксіз жақсарту мақсатында біздің қызметімізге жүйелі түрде мониторинг және талдау жүргізіледі.

Ректор, а.ш.ғ. докторы,
профессор

Қ.Қ.Бозымов

28.08.2007 ж.

ЗАПАДНО - КАЗАХСТАНСКИЙ АГРАРНО-ТЕХНИЧЕСКИЙ
УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ ЖАНГИР ХАНА

ПОЛИТИКА в области качества и экологии

Приверженность высшего руководства к устойчивому развитию на основе соблюдения принципов стандарта ИСО 9001 и 14001, требований образовательного, природоохранного законодательства и других требований на всех уровнях и сферах деятельности - краеугольный камень конкурентоспособности университета.

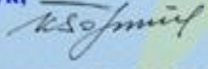
Миссия - быть движущей силой инновационной экономики Западного Казахстана, обеспечивая потребности региона кадровыми и научными ресурсами новой генерации.

Наши цели:

- достижение лидерских позиций в системе высшего аграрно-технического образования страны путем формирования инновационного учебно-научного комплекса с последующим выходом на мировой рынок образовательных услуг;
- повышение уровня удовлетворенности потребителей и других заинтересованных сторон в получении качественного высшего и послевузовского образования на уровне образовательных стандартов;
- развитие внутренней инновационно-образовательной и конкурентной среды для повышения качества образовательных услуг путем расширения использования интерактивных технологий развивающего обучения;
- формирование у персонала и обучающихся высокой корпоративной культуры и этики, осознанных потребностей работать по принципам лидерства, мотивации, вовлечения, сотрудничества, доверия, толерантности и командной работы;
- осуществление мониторинга экологических аспектов и последствий производственных процессов;
- управление операциями для предотвращения возникновения аварийных ситуаций и совершенствование природоохранной деятельности;
- обновление учебно-методической, научной и информационной инфраструктуры, адекватной современным требованиям образовательных стандартов.

Высшее руководство, как лидер и идеолог позитивных изменений, обязуется обеспечивать персонал соответствующими ресурсами для формирования интегрированной системы менеджмента, улучшать состояние окружающей среды и предотвращать ее загрязнение, и берет на себя ответственность за реализацию данной политики.

Наша деятельность подвергается систематическому мониторингу и анализу с целью осуществления своевременных предупреждающих и корректирующих действий и непрерывного улучшения результативности услуг, процессов и систем.

Ректор, доктор с.- х. наук,
профессор К. К. Бозымов

28.08.2007 г.

*«Нұр Отан» ХДП төрағасының бұрынғы міндетін атқарушы, Б.Т.Жұмағұлов
әріптестерімен университетте*

*ҚР бұрынғы Премьер-Министрі Д.К.Ахметовтың БҚО-ға жұмыс сапары кезіндегі
университет ұжымымен кездесу сәті*

Қазақстан Республикасы тәуелсіздік алғаннан бергі кезеңдегі жоғары кәсіби білім беру жүйесіндегі университеттің стратегиялық дамуын және болашақтағы стратегиясын қорытындылай келе, төмендегілерді атап өткен жөн. Бастапқы үш кезең нәтижелері «Қалыптасу және даму тарихы – ауылшаруашылық институтынан аграрлық университетке дейінгі жол: 1963-2000 жж.» атты бірінші тарауда көрсетілген:

Жоғары кәсіби білім беру жүйесі 2001 жылдан бастап «Жоғары кәсіби білім беру жүйесінің стратегиялық дамуы» атты 4-кезеңге аяқ басты (2001-2006 жж.). Республикадағы мемлекеттік ЖОО жүйесін қайта құру жүргізіліп, елдің даму ерекшелігі негізінде ҚР Президентінің 2001 жылдың 5 шілдесіндегі Жарлығымен 8 жетекші университетке ерекше мәртебе берілді.

Елдегі аймақтық білім беру саласын дамыту мақсатында әр облыстың білім, ғылым беру және мәдениет орталығы болуы қажет деп есептелген аймақтық ЖОО-лар анықталды. Біздің университетіміз 2002 жылдың 5 қарашасында БҚМУ құрамынан шығып, Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті болып қайта құрылды және жоғарыда аталған ерекше мәртебеге ие жоғары оқу орындары қатарына енді. Ал 2003 жылдың 30 мамырында университетке ХХІ ғасырдың реформаторы, ағартушысы және мемлекет қайраткері Жәңгір хан есімін беру туралы ҚР Президентінің Жарлығы шықты. Жоғары оқу орнында қайта құруға дайындық жоғары білім берудің мамандықтары мен дайындау бағыттарының жаңа классификаторы негізінде 33 мамандық бойынша жүргізілді. Классификатор 2001 білім беру жүйесіндегі халықаралық классификатор негізінде жасалып, жоғары арнайы білім беру мамандықтарын, сондай-ақ магистрлар мен бакалаврларды дайындауды қамтыды. Бұл, сондай-ақ, ТМД елдері аумағында бірыңғай білім беру кеңістігін құру, ЮНЕСКО-ның 1997 жылғы 29-сессиясындағы Бас конференцияда бекітілген білім берудің халықаралық стандартты классификациясымен үндестікті және дипломдар айырбасталымдылығы туралы Лиссабон конвенциясы шешімін қамтамасыз ету мақсатындағы ҚР «Білім беру туралы» заңымен бекітілген жоғары кәсіби білім берудің көпдеңгейлі құрылымына негізделді.

Университетте 2003 жылы 9 мамандық бойынша және 2004 жылы 19 мамандық бойынша алғаш рет бакалаврлар дайындаудың білім беру бағдарламалары енгізілді.

Магистратура арқылы ғылыми және педагогикалық кадрлар дайындау 2005 жылы 11 мамандық бойынша басталды. 2006 жылы университет қосымша 2 мамандық бойынша дайындау рұқсатын алды.

Жоғары кәсіби білім берудің кәсіби білім беру бағдарламалары құрылымындағы жаратылыстану мен әлеуметтік-гуманитарлық циклдар бойынша сол кезде даярланып, енгізілген бірыңғай мемлекеттік стандарт білім беру жүйесін бірыңғай ізгілендіру идеологиясын жүргізуге мүмкіндік берді. Мемлекеттік білім беру стандарты жоғары білім берудің мазмұнына қойылатын жалпы талаптарды орнатты. Бұл әр мамандық пен бағыт бойынша әрбір студент оқуы тиіс инвариантты пәндер циклдарының айқындалуынан көрініс тапты.

Айта кету қажет, кәсіби дайындау бағдарламалары құрамында міндетті пәндермен қатар студенттердің өз таңдауы бойынша оқу курстары, яғни элективті курстар да қамтылды, бұл өз кезегінде шетелдік ЖОО-лар тәжірибесінде кең қолданылатын жеке оқыту бағдарламаларын пайдалану мүмкіндігін арттырды.

Білім беру стандартының маңызды ерекшелігінің бірі - ондағы ЖОО бітіруші тұлғалардың дайындық деңгейлеріне қойылатын талаптардың айқындалуы. Білім беру стандарттарын енгізу жаңа білім беру бағдарламаларының пайда болуына, әртүрлі педагогикалық тұжырымдамалар мен идеялардың жүзеге асуына, альтернативті оқыту құралдары мен оқулықтар нарығының қалыптасуына септігін тигізді.

Осылайша, жаңа құжаттарды енгізу университеттің халықаралық білім беру кеңістігінде қабылданған бакалавр-магистр моделі бойынша кадрлар дайындау жүйесіне көшуінің негізін қалады, оқыту үдерісінің технологиялығы мен оқытушының ұтқырлығын қамтамасыз ететін тұжырымды мәселелерді шешудің бастамасы болды.

Жаңадан құрылған университет әлеуеті 6 факультет пен 24 кафедрадан құралды. Олардың қызметі орта мерзімді даму перспективасына негізделген өзіндік даму Стратегиясын жүзеге асыруға бағытталды.

«БҚАТУ-дың 2003-2005 жылдарға арналған даму тұжырымдамасы мен бағдарламасында» елдің жоғары аграрлық және техникалық білімінің даму тенденциялары ескерілді. Университеттің 40 жылдық мерейтойына ұжымды жұмылдыру бағытындағы ректораттың мақсатты жұмысының нәтижесінде, 2003 жылы университет мерейтой шараларының кешенін жоғары деңгейде жүзеге асырды. Сондай-ақ университеттің тарихи мұражайы ашылып, Жәңгір ханға ескерткіш орнатылды.

2005 жылы ҚР Президенті Н.Назарбаевтың қатысуымен Тың игерушілер аллеясын ашу салтанаты өтті. 2006 жылы университет есебінен «Нива» сауықтыру шипажайына күрделі жөндеу жүргізіліп, пайдалануға берілді. Барлық оқу ғимараттары мен жатақханалар дербес жылытуға ауыстырылды.

2003 жылдың желтоқсанында білім беру қызметін жүргізу құқығына сәйкестікті мемлекеттік аттестациялаудан ойдағыдай өткеннен кейін, ректорат университет ұжымын кадрлар дайындаудың жаңа халықаралық стандарттарын меңгеруге жұмылдырды.

2004 жылдың қарашасында университет елдің 6 ЖОО-лары қатарында өзіндік сапа менеджменті жүйесінің ИСО - 9001 стандартына сәйкестігін сертификаттаудан табысты өтті.

Ал 2005 жылдың қазанында университеттің өзінің білім беру қызметінің ИСО 14001 экологиялық менеджмент жүйесінің халықаралық стандартына сәйкестігін дәлелдеген елдің алғашқы ЖОО-ң бірі болуы оның ХХІ ғасырдың университеттік менеджменттің интеграциялық жүйесін қалыптастыруға жасаған қарымды қадамы болды.

2003 жылы университет елдің алғашқы 10 ЖОО-ң қатарында экономикалық және бизнес мамандықтары бойынша оқытудың кредиттік жүйесі элементтерін енгізді. Сондай-ақ студенттердің білімін бағалаудың баллдық-рейтингтік жүйесі енгізілді. Кредиттік оқыту жүйесіне енудің алғышарттары ретінде білім беру сапасын көтеру қажеттілігі; еңбек нарығы талаптарының күшейтілуі, Болон процесіне қосылу қарастырылады.

Жүргізілген жұмыстар нәтижесінде 2005 жылы ҚР Білім және ғылым министрлігінің бұйрығымен университет республикадағы кредиттік оқыту технологиясын эксперименттік режимде жүзеге асырушы ЖОО-лар қатарына қосылды. Сөйтіп, 2005-2006 оқу жылынан бастап барлық мамандықтар бойынша күндізгі бөлім бакалаврларын кредиттік технологиямен оқыту жүзеге асырыла бастады.

Университеттің жоғары рейтингісі және оның барлық бағыттағы тұрақты дамуына байланысты, 2003 жылдан бастап студенттер контингентінің көбеюі, соның ішінде мемлекеттік тапсырыс бойынша оқытын студенттердің қатарының артуы орын алды. Білім беру үдерісін реформалаудағы университет табыстары ҚР Президенті әкімшілігі мен әртүрлі халықаралық қорлардың жоғары бағасын алды.

ҚР Білім және ғылым министрлігі рейтингісінде 2007 жылы университеттің елдің 23 жоғары оқу орны қатарындағы дәрежесі бір саты жоғарылап, төртінші орынға ие болды.

Көп деңгейлі білім берудің ұлттық жүйесін жетілдіру мақсатында 2005 жылдан бастап 2005-2010 жж. арналған Қазақстан Республикасындағы білім беруді дамытудың мемлекеттік бағдарламасы күшіне енді.

Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру жүйесіндегі бұл бағдарламаның маңызды ерекшелігі Қазақстанды Болон процесіне қосу алғышарттарының жүзеге асырылуы болып табылады. Кредиттік технология бойынша кадрлар дайындаудың үш сатылы (бакалавриат – магистратура – докторантура) оқытуға негізделген үлгісі енгізілді. Бағдарлама мазмұнында көптеген міндеттер, соның ішінде білім беру сапасын бағалаудың ұлттық жүйесін құру қарастырылды. Білім алушыларды аралық аттестаттаудың орнына білім алушылардың оқу жетістіктерін мемлекеттік бақылау мақсатында МАБ түріндегі бақылау енгізілді. Университет бойынша МАБ нәтижелері кейінгі 5 жыл көлемінде оң көрсеткішке ие болды. Осы кезеңде университет ғылым және өндірісті өзара интеграциялау негізіндегі ғылыми-зерттеу

қызметін кеңейтті. Сертификатты сынақтар мен ҒЗЖ жүргізу мақсатында университетте 2004 жылы заманауи құралдармен жабдықталған 3 ғылыми-зерттеу зертханасын біріктірген сынақ орталығы аккредитациядан өтті. Бұл университет ғалымдарына қолданбалы бағыттағы қаржыландырылған және іргелі ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізуге мүмкіндік берді.

2005 жылдан бастап университеттік «Ғылым және білім» ғылыми-техникалық журналы шығарылады. Журнал кейін мал шаруашылығы және ветеринария бағытындағы іргелі басылымға айналды.

Елдің жоғары оқу орындарының профессор-оқытушылар құрамын қолдау жүйесін құру Елбасының ЖОО оқытушыларына бағытталған тендессіз қолдауы еді. Ол бұл туралы 2005 жылдың 18 ақпанындағы «Қазақстан экономикалық, әлеуметтік және саяси жедел жаңару жолында» атты Қазақстан халқына Жолдауында айтып кеткен болатын. Елбасының Қазақстан халқына Жолдауын жүзеге асыру мақсатында ҚР Үкіметінің Қаулысымен «ЖОО үздік оқытушысы» мемлекеттік грантын тағайындау Ережесі бекітілді. Грант енгізілген уақыттан бергі аралықта университетіміздің бірқатар оқытушылары грант иегері атанды. Аталмыш гранттар оқытушыларымыздың ғылыми зерттеулер жүргізу, ғылыми оқу-әдістемелік материалдар шығару, шетелдерде машықтан өту мүмкіндіктерін айтарлықтай арттырды.

Бесінші кезең (2007-2010) «Жаңартылған құрылым мен білім беру мазмұнына көшу».

Бесінші кезең 2007 жылдың тамыз айындағы ҚР «Білім беру туралы» Заңының жаңа басылымының жариялануынан бастау алады. Осылайша Қазақстанда білім беру тұңғыш рет мемлекеттік саясаттың басым бағдары ретінде жарияланып, мемлекетіміздің құқықтық-нормативтік және экономикалық міндеттері қамтылған кепілдерімен бекітілді. Білім беру жүйесінің дамуының стратегиялық бағытын айқындайтын «2005-2010 жж. арналған ҚР білім беруді дамытудың мемлекеттік бағдарламасы» бекітілді.

Бағдарламаның үшінші бөлімінде: «Білім алушылар қазақстандық білім беру жүйесі бағыт алған білімнің, дағды-біліктерінің жиынтығын (білім үстемдігі) меңгеріп қана қоймауға тиіс. Білім алушылардың өзін барынша көрсете білу және қоғам өміріне пайдалы түрде қатысу үшін (күзиреттілік) ақпаратты өз бетінше табу, талдау, құрылымдау және тиімді пайдалану дағдысын бойына сіңіру әлдеқайда маңызды да күрделі» делінген.

2007 жылы ҚР «Білім туралы» жаңа Заңы қабылданғаннан кейін, Қазақстандағы білім беру жүйесінде мамандарды көпдеңгейлі дайындауды жүзеге асыру мүмкіндіктері реттелді. Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беруді (бакалавриат – магистратура – докторантура) дайындаудың көпдеңгейлі жүйесінде жалпыдан жекеге бағытталған қозғалыс қарастырылған, яғни алдымен адам белгілі бір бағыт бойынша кеңейтілген білім алады, кейін мамандандыруға бағытталған білім беру бағдарламалары арқылы біртіндеп мақсатты бағыттағы даярлауға көшеді. Мұндай жүйе оқытудың әдістемесі мен идеологиясы тұрғысынан студенттердің оқуға деген икемдігі мен өмірлік дағдыларын студенттік кезден бастап жетілдіруді көздейді, алынған білімді жүзеге асыруға қамтамасыз етеді, кадрлар дайындаудың әр түрлі деңгейлерінде оқытудың әдіснамасы мен әдістемесін әртараптандыруға септігін тигізеді.

Көпдеңгейлі жүйе университеттік білім беру үдерісіне сәйкес деп танылады, себебі университет мақсаты кәсіби ұтқырлықтың жоғары талаптары жағдайында жұмыс жасай алатын, қалыптасқан дәстүрден тыс жаңа идеялар мен шешімдер ұсына алатын білімді тұлғаларды даярлау болып табылады. Білім берудің мазмұнын жақсарту мақсатында барлық деңгейлер бойынша білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттары жетілдірілді және оңтайландырылды, бағдарламалар мен оқу жоспарлары инновациялық білім беру технологияларын енгізу талаптары ескеріле отырып түзетілді. Материалдық-техникалық базаға, оқу-әдістемелік қамтуға, кадрлық құрамға қойылатын жоғары талаптар көзделген оқытудың кредиттік технологиясы енгізілді. Бұл жүйе оқытудың кешенді құралдарын, соның ішінде дәстүрлі, мультимедиялық, виртуалды-тренингілік кешендерін және т.б. еркін қолдануға мүмкіндік берді. Оқытудың кредиттік жүйесі әлемде кең таралған және танылған университеттік жүйелердің бірі болып табылады. Мұндай әдіс дамыған елдердің классикалық

үлгідегі танымал университеттерінің тәжірибесінде қолданылады. Кредиттік технология білім көлемін бірегейлендіруге, оқытудың дербестігін арттыруға, өз бетімен жұмыстанудың рөлін күшейтуге мүмкіндік береді. Оның негізгі мақсаты білім беру үрдісінің субъектілерін академиялық ұтқырлықпен қамту, отандық білім беру жүйесін халықаралық білім беру кеңістігіне кіріктіру болып табылады.

Аталған оқыту технологиясының артықшылығы: оқыту үрдісін басқарудың демократиялық формасы, білім алушылардың сұраныстары мен қызығушылығын есепке алу, білім алушылар мен жоғары оқу орындарының академиялық еркіндігі, жұмыс берушілер қажеттілігін қанағаттандыру, «оқыту» форматынан (teaching) «оқу» форматына (learning) көшу.

2007 жылдың 27 шілдесінде қабылданған ҚР «Білім туралы» Заңын жүзеге асыру мақсатында «Кредиттік технология бойынша оқыту үдерісін ұйымдастыру ережелері» бекітілді.

Университетке кредиттік технологиямен оқыту міндеттеріне сәйкес оқытушылар мен білім алушылардың еңбек шығынын бағалаудың кредиттік жүйесі енгізілді; білім алушыларға пән мен оқытушыны таңдау еркіндігі берілді; дербес жеке оқу жоспарын қалыптастыруға білім алушылардың тікелей қатысуы қамтамасыз етілді; арнайы академиялық қызметтер жасақталды: тьюторлар, эдвайзерлер, тіркеу бөлімі; оқу процесін ұйымдастыруда кафедралар мен факультеттерге үлкен өкілеттіліктер берілді.

2007 жылдың 23-24 мамыр күндері М.Х.Дулати атындағы Тараз мемлекеттік университетінде кредиттік технология бойынша оқытуды енгізу мәселесіне арналған халықаралық семинар болып өтті. Семинарға ҚР Білім және ғылым министрі мен Университеттердің Ұлы Хартиясы Обсерваториясының бас хатшысы (Болонья қ.) қатысты. Аталған семинардың тарихи маңыздылығының бір көрсеткіші ретінде оған қатысушылардың ҚР университеттерінің Меморандумын қабылдауын айтуға болады. Меморандум кейін «Тараз декларациясы» деп аталып, Қазақстанның Болон процесіне кіруіне негіз болды. Семинар аясында Қазақстанның 17 университетінің «Тараз декларациясына» қол қою салтанаты оздырылды. Аталмыш декларацияға біздің университет 2008 жылы Ш.Есенов атындағы Каспий мемлекеттік технология және инжиниринг университетінде өткен келесі Республикалық семинарда қол қойды.

Университеттің Ұлы Хартиясы басшылығы Тараз декларациясын Орталық Азиядағы жоғары білім берудің аймағын қалыптастырудың негізі ретінде қарастырды. Расында да, бүгінде аталмыш декларацияға Ресейдің, Беларусьтің, Қырғызстанның, Тәжікстанның, Арменияның бірқатар жоғары оқу орындары қол қойып, бұл өз кезегінде Тараз декларациясының Евразиялық кеңістіктегі жоғары оқу орындарының Меморандумы атты жаңа парағының ашылуына себепкер болды. Аталған мемлекеттер ЖОО-лары ректорларының Меморандумға қол қою салтанаты 7 қазан күні Астана қаласында ЕврАзЭС интеграциялық комитеті жанындағы білім беру кеңесінің 20-шы отырысы аясында өтті. Бұл меморандум ҚР университеттері Меморандумының (Тараз декларациясы) жалғасына айналып, жоғары білім беру кеңістігін кеңейтудің жаңа мүмкіндіктеріне жол ашты.

Жоғары білім берудің көпдеңгейлі жүйесіне көшу, академиялық кредит жүйесі мен оқытудың кредиттік технологиясының енгізілуі, диплом мен қосымшалардың бірдей берілуі, жоғары білім беру сапасын бақылау т.б. Қазақстанның Болон процесіне кіруінің алғышарты болды.

2010 жылдың 11 наурызында ҚР Болон процесінің мүшелері боп табылатын 46 елдің Білім министрлерінің бірауыздан қабылданған шешімімен Қазақстан Республикасы жоғары білім берудің Европалық аймағына еніп, Орталық Азия елдерінің арасында Болон процесінің қатысушысы боп табылатын 47 мемлекеттің алдыңғы шебінде болды.

Болон декларациясының негізгі ұстанымдары: еуропалық жоғары білім беру жүйесінің халықаралық бәсекеге қабілеттілігін арттыру және жұмысқа орналасу мүмкіндіктерін қамтамасыз ету үшін жеңіл түсінілетін және салыстырыла алатын деңгейлер жүйесін қабылдау; деңгей алды және деңгей арты - екі негізгі циклға негізделген жүйені қабылдау; сынақ

баллдары жүйесін енгізу немесе сынақ баллдарын еуропалық қайта есептеу жүйесі ECTS түріндегі кредиттік жүйені енгізу; ірі көлемді студенттік ұтқырлықты қамтамасыз ету үшін сынақ балдары әр түрлі университетте қызығушылық танытқан университеттің келісуімен қойылуы мүмкін; тиімді еркін қозғалыс кедергілеріне төтеп беру арқылы академиялық ұтқырлықты қолдау; студенттер үшін практикалық дайындық пен білім алу мүмкіндігі болу керек, оқытушылар, зерттеушілер және әкімшілік қызметкерлерінің еуропалық үлгіде сабақ беру, машықтан өту, зерттеулерге жіберілген, еуропалық бағытта тәжірибеден өту және сабақ беруге, зерттеулер жүргізуге жіберілген уақыт кезеңі есепке алынуы тиіс; салыстырмалы әдістемелер мен критерийлер дайындау мақсатында сапаны қамтамасыз етудегі еуропалық ынтымақтастыққа қолдау көрсету; жоғары білім берудегі тиісті еуропалық көзқарастарды қолдау, яғни оқу жоспарларын дамыту, университетаралық ынтымақтастық, оқытудың бірлескен бағдарламалары мен ұтқырлық үлгісін дамыту, практикалық дайындық және ғылыми зерттеулер жүргізу.

2010 жылдың 17 қыркүйегінде Болонья (Италия) қаласында біздің университет «Университеттердің ұлы Хартиясына» (Magna Charta) қол қоюға қатысып, Болон процесінің толыққанды мүшесі атанды.

Еуропалық білім беру кеңістігіне ену тек әлемдік білім беру кеңістігіне кірігу үдерісінің кезекті қадамы ғана емес, сонымен бірге білім беру қызметтерінің қазақстандық нарығының ішкі қажеттіліктеріне де жауап береді. Біртұтас білім беру кеңістігін құрудағы басты мақсат – әлемдік қауымдастыққа енгізу және оның сапасын жақсарту үшін біздің жоғары білім беру саласын әлемдік стандарттарға сәйкестендіру.

ҚР Білім беруді дамытудың 2015 жылға дейінгі Тұжырымдамасына сәйкес, 2006 жылы жүйелі-деңгейлік бағытты анықтап, әлемдік білім беру – ақпараттық кеңістігіне енуге жәрдемдесетін «ҚР Өзге тілде білім беруді дамыту Тұжырымдамасы» қабылданды.

2006-2007 оқу жылынан бастап университет ректораты Машина жасау факультеті студенттеріне ағылшын тілінде жүргізілетін арнаулы курстар енгізу туралы шешім қабылдайды. Бұл бірқатар арнайы пәндерді ағылшын тілінде оқытуды біртіндеп енгізуге негіз болды.

Білім беру қызметінің сапасын бағалау жүйесі өз дамуын жалғастырды. Мемлекеттік аттестация мен лицензиялау тәртібі жетілдірілді. Білім беру сапасын бағалау білім берудің сапасын қамтамасыз ету жүйесіне көшірілді. Білім беру ұйымдарын аккредиттеу осы жүйенің негізгі құралы болды.

2007 жылы ҚР Үкіметінің қаулысымен білім беру қызметін лицензиялау Ережелері бекітілді.

2008 жылы сәуірде тиісті ережелер мен білім беру саласындағы басқа да нормативтік актілерді басшылыққа ала отырып, Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті аттестациядан табысты өтіп, университеттегі білім беру қызметінің білім беру саласындағы ҚР заңнамасының талаптары мен білім беру қызметін лицензиялау талаптарына, біліктілік және білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттары талаптарына сәйкес екендігін дәлелдеді.

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің Ұлттық аккредиттеу орталығымен жоғары оқу орындарын аккредиттеуге дайындау мақсатында 2007 жылы 25-26 қыркүйек күндері біздің университетте «ЖОО-ның аккредиттеу барысында өзін-өзі бағалауын жүргізу» атты аймақтық семинар ұйымдастырылды. Семинар мақсаты – Батыс Қазақстан ЖОО-ларының 11 өкілін институттық аккредиттеу критерийлері мен стандарттары бойынша өзін-өзі бағалау процесін ұйымдастыруға дайындау.

2007 жылдың желтоқсанында біздің университет Қазақстан Республикасы Ғылым және білім министрлігі ҰАО-ға институттық аккредиттеуден өтуге қатысу үшін сұраныс білдірді.

Сонымен бірге 2007-2008 жылдары білім беру ұйымдарын аккредиттеуден өткізудің төмендегідей нормативтік-құқықтық актілері дайындалып қабылданды: 2007 жылдың 29 желтоқсанында ҚР Үкіметінің қаулысымен бекітілген Білім беру ұйымдарын аккредиттеу

ережесі; 2008 жылдың 5 наурызында Білім және ғылым министрінің м.а. бұйрығымен бекітілген Білім беру ұйымдарын аккредиттеуден өткізу және ұйымдастыру нұсқаулығы.

ҚР Білім және ғылым министрлігінің тиісті бұйрығымен жоғары оқу орнын институционалдық аккредиттеудің 10 стандарты бекітілді: «Миссиясы, мақсаты және міндеттері», «Жоспарлау және тиімділік», «Басқару және менеджмент», «Білім беру бағдарламалары», «Профессор-оқытушылар құрамы және оқыту тиімділігі», «Студенттер», «Ғылыми-зерттеу жұмысы», «Қаржы», «Ресурстар: материалдық-техникалық, кітапханалық және ақпараттық», «Институционалдық аккредиттеу. Негізгі ережелер».

Институционалдық аккредиттеуді енгізудің негізгі стандарттары мен критерийлері:

- білім беру сапасын қамтамасыз етудің халықаралық тәжірибесімен үйлесімді білім беру ұйымдарын аккредиттеудің ұлттық моделін енгізу;
- әлемнің бәсекеге қабілетті 50 елінің қатарына ҚР енуі бағдарламасының жүзеге асырылуы;
- ҚР білім беру ұйымдарының қызметі сапасының жоғары стандартын белгілеу және жоғары білім берудің ұлттық жүйесінің бәсекеге қабілеттілігін арттыру мақсатындағы білім беру бағдарламаларын белгілеу;
- Өзгермелі сыртқы орта талаптарына сәйкес келетін сапаны қамтамасыз етудің ішкі жүйелерін жетілдіру және дайындау бағытында ЖОО-ларға көмек және қолдау көрсету;
- Жоғары оқу орындарындағы сапа мәдениетін дамытуға қолдау көрсету;
- Мамандар даярлау сапасының үздіксіз дамып-жетілдіріліп отыруына ықпал ету;
- Білім беру қызметінің сапасы туралы шынайы ақпарат беру арқылы тұтынушылар құқығы мен қоғам қызығушылықтарын қорғау және ескеру;
- Оқу процесі мен ғылыми зерттеулердегі үздіксіз инновацияны қолдау;
- Аккредиттеуден өткен жоғары оқу орындары туралы ақпарат тарату.

Университет Институционалдық аккредиттеу өткізу бағдарламасына сәйкес тиісті рәсімдерден табысты өтіп, 2010 жылдың 21 желтоқсанында аккредиттеу кеңесі шешімімен Жәңгір хан атындағы БҚАТУ ҚР БҒМ ҰАО бекіткен критерийлер мен стандарттарға сәйкес аккредиттеуден өтті деп жарияланды.

2007 ж. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңына сәйкес, аккредиттеу процедурасы мемлекеттік бақылау түрі болуын тоқтатып, қоғамдық ортаға берілді. Осыған орай жоғары оқу орындарына алғаш рет халықаралық аккредиттеуді мойындалған шетелдік агенттіктерден ерікті өтуге мүмкіндік берілді.

Қазақстан Республикасының «Білім беру туралы» Заңын жүзеге асыру мақсатында Еуропалық Жоғары білім берудегі сапаны кепілдендіру ассоциациясында қауымдастық мәртебесі бар тәуелсіз ресейлік Сапаны бақылау және мансапты дамыту бойынша агенттігінен (АККОРК) мамандандырылған халықаралық аккредиттеуден өту туралы шешім қабылданды. Сонымен қатар АККОРК EFQUEL, INQAANE, APQN, ECOKO, CEE Network секілді жетекші халықаралық қорлар мен білім беру сапасын кепілдендіру жүйесінің тең құқылы мүшесі болып табылады. Бұл АККОРК-тың бағалау стандарттары критерийлері мен әдіснамасының еуропалық стандарттармен және білім беру сапасын қамтамасыз ету бойынша ұсынбалармен толық үйлесімде екендігін дәлелдейді.

2010 жылы да университет аккредиттеуден сәтті өтіп, өзінің мал шаруашылығы өнімдерін өңдеу технологиясы, ветеринарлық санитария, ветеринарлық медицина, экономика, құрылыс, агрономия, аграрлық техника және технология мамандықтары бойынша магистрлік және бакалаврлық білім беру бағдарламасы бойынша жоғары білім беру сапасының кепілді ұсынбалары мен халықаралық стандарттарға сәйкестігін дәлелдеді.

Университеттің еуропалық стандарттарға сәйкес білім беру қызметтерінің жоғары сапасына қол жеткізуге деген ұмтылысы үшін 2008 жылы «EUROPEAN QUALITY» (Еуропалық сапа) халықаралық наградасымен марапатталуға ұсынылуы оның халықаралық деңгейдегі беделінің тағы бір дәлелі боп табылады.

Бұл кезеңде университеттің инфрақұрылымы мен өндірістік ортасы айтарлықтай жақсарды. Оқу-өндірістік орталығы бар машина жасау факультеті, 3 қабатты әкімшілік ғимараты, 72 пәтерлі тұрғын үй құрылысы аяқталып, пайдаланылуға берілді.

Ғылыми-зерттеу институты мен оқу орнын бір ортаға шоғырландырған академиялық конгломераттар табысты қызмет атқара алатындығын әлемдік тәжірибе дәлелдеп берді. Мұндай бірыңғай жүйе білім мен ғылымды біріктіру негізі ретінде қызмет етеді және елде бірыңғай ғылыми-техникалық және білім беру саясатын жүргізуге мүмкіндік береді.

Қазіргі таңда ЖОО-лар мен ғылыми-зерттеу институтының бірігуі ықпалдастықтың тиімді формасы болып табылады. Қазақстан Республикасы Үкіметінің инновациялық инфрақұрылымның дамуына, ғылыми-технологиялық парктердің құрылуына, ғылыми-зерттеу институттары, орталықтары мен зертханаларының жұмыс жасауына мол қолдау көрсетуінің зор негізі бар.

Университеттер қызметінің негізгі қағидаты «зерттеу арқылы оқытуды» жүзеге асыру мақсатында біздің университет аймақтық «Алгоритм» технопаркінің инновациялық қызметінің белсенді қатысушысы және құрылтайшысы болды. «Ізденіс» ЖШС базасында дәнді дақылдар мен көкөністерді өсірудің интенсивті және ресурсақтаушы технологиялары мәселелері бойынша зерттеулер жүргізілетін оқу-ғылыми-өндірістік кешен жасақталды. Сондай-ақ мұнда авторлары біздің университеттің ғалымдары болып табылатын асыл тұқымды ақжайық етті-жүнді қой тұқымдарын өсіру шаруашылығы жасалды.

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің 2007 жылғы 15 наурыздағы бұйрығына сәйкес, біздің университетте әр түрлі бағыт бойынша жоғары ғылыми-әдістемелік деңгейде зерттеулер жүргізуге арналған жаңа заманғы құралдармен жабдықталған инженерлік бейіндегі биотехнология зертханасы құрылды.

Зертхана құрылған уақыттан бері іргелі зерттеулердің мемлекеттік бюджеттік бағдарламасы шеңберінде құны 32 млн теңге тұратын 9 жоба және оннан астам шаруашылық келісімшарттары бойынша ғылыми-зерттеу жұмыстары жүргізілді.

Университеттің ғылыми жобаларға қатысушы көптеген қызметкерлері зертханада қолданылатын жабдықтар мен жаңа әдістерді меңгеру бойынша оқудан өтті.

Докторанттар, магистранттар және студенттердің зертхана жабдықтарын толыққанды пайдалану мүмкіндіктері бар. Танымал ғалымдарды шақыру, соның ішінде шетелдік ғалымдарды шақыру арқылы біліктілікті арттыру курстары жүйелі ұйымдастырылып тұрады.

Білім беру үдерісіндегі соны бағыттың бірі - қашықтан оқытудың технологиясын пайдалана оқыту. ҚР БҒМ-нің 2010 жылдың 7 сәуіріндегі «Жоғары оқу орындарында эксперименттік бағдарламаларды енгізу бойынша эксперимент жүргізу» туралы бұйрығына сәйкес, университетте экономика және бизнес бағытындағы 6 білім беру бағдарламасы енгізілді. Оқу процесі жүйелі және кейсті технологияны қолдану арқасында жүзеге асырылады. Қашықтан оқыту технологиясын қолданып оқытудың танымалдығы қазіргі таңда өсіп келеді, қазір студенттер контингенті 400 адамнан асады.

Қазақстанның батыс өңірінің кәсіби лицей және колледждерінің инженерлік-педагогикалық қызметкерлерінің біліктілігін арттыру мақсатында 2008 жылы ҚР БҒМ бұйрығымен Жәңгір хан атындағы БҚАТУ-да техникалық және кәсіби білім беру жүйесінің педагогикалық қызметкерлерінің біліктілігін арттыру өңіраралық орталығы құрылды. Қазіргі таңда орталық білім берудің жаңа мазмұнының тақырыптары мен маңызды бағыттары, оқыту әдістемесі мен оқу технологиясын жетілдіру бойынша курстар өткізілуде. Барлық курстар тақырыптарының Қазақстан Республикасындағы 2011-2020 жылдарға арналған білім беруді дамыту мемлекеттік бағдарламасы мен 2010-2014 жылдарға арналған үдемелі индустриалды-инновациялық дамытудың мемлекеттік бағдарламасына сәйкестігімен ерекшеленеді.

Университет қосымша жұмыс мамандықтарын игеруге жағдай жасап, сертификаттар беру ісін жолға қойды. Студенттердің бәсекеге қабілеттілігін арттыру мақсатында, олардың білім-білік, дағдыларын, күзиреттіліктерін кеңейту және тереңдету бойынша білім беру бағдарламаларын жүзеге асыру арқылы университетте әр түрлі бағыттағы «Кәсіби қатынас

аясындағы аудармашы», «Мекемедегі экономика және басқару (сала бойынша)», «Мұнай-газ өндірісі», «Құрылыс менеджері» секілді халықаралық білім беру бағдарламалары жүзеге асырылуда. Бұл бағдарламалар бойынша оқып шыққан студенттерге ресейлік диплом беріледі.

Аталмыш кезеңде университеттегі білім беру сапасын арттыруға, әлеуметтік-мәдени және жаңа экономика жағдайында қазақстандық білім беру жүйесі алдында тұрған стратегиялық міндеттерді шешуге бағытталған білім беру қызметіндегі көкейтесті өзгерістер орын алды.

Алтыншы кезең (2010 жылдың аяғынан қазіргі уақытқа дейін). «Жоғары және жоғарыдан кейінгі білім беруді жаңғырту». Бұл кезең 2010 жылдың желтоқсанындағы Қазақстан Республикасының 2011-2020 жылдарға арналған білім беруді дамытудың жаңа мемлекеттік бағдарламасының қабылдануымен басталды.

ҚР білім беру жүйесінің қалыптасуы мен дамуы білім беру саласындағы әлемдік үрдістер және ұлттық салт-дәстүрлер негізінде жүзеге асырылады. Мұнда оқытудың барлық деңгейіне деген қол жетімділік, деңгейлер арасындағы сабақтастық, оның элементтері мен талаптарының бірлігі қамтамасыз етіледі.

2011 жыл барысындағы университеттің дамуы жетекші әлемдік үрдістермен салыстырмалы түрде жете талданды. Талдау нәтижесі университетіміздің Болон декларациясының негізгі қағидаттарын жүзеге асыра отырып, замана көшіне ілесуге қабілетті екендігін көрсетті. Білім ордасында барлық деңгейдегі оқыту кредиттік технология бойынша жүргізіледі, қашықтан оқыту жүзеге асырылып, академиялық ұтқырлық белсенді қолданылады. «Темпус» және «Эрасмус Мундус» атты халықаралық білім беру жобаларына белсене қатысу, әлемнің жетекші білім беру мекемелерімен халықаралық және ғылыми ықпалдастықты дамыту, оқу процесіне шетелдік мамандарды, бизнес және кәсіби ұйымдардың өкілдерін жұмылдыру – қазіргі таңдағы университет тыныс-тіршілігінің бір парасы осылар.

Қазір университетте жаңа заман талаптарына сай инфрақұрылым жасақталған. 2010 жылы оқытушыларға арналған 44 пәтерлі тұрғын үй, студенттік медициналық орталық және магистранттар мен студенттерге арналған «Студенттер үйі» пайдалануға берілді, жаңа ветеринарлық клиника құрылды. Жыл сайын ғылыми және оқу-зертханалық жабдықтар жаңартылып тұрады. Осылайша университеттің материалдық-техникалық базасы сапалы түрде нығайтылуда.

Университет инфрақұрылымы жаңа толқын компьютерлік техникасымен жабдықталып, интернет жүйесіне қосылды, «Парасат» мультимедиялық зертханасы өз қызметін жалғастыруда, сондай-ақ білім беруді басқаруды автоматтандыру және қолдану бойынша жұмыстар жүргізілуде.

Бакалавриаттың және жоғары арнайы білім берудің 38, магистратураның 22, PhD докторантураның 4 мамандығы бойынша 448 оқытушы, сондай-ақ штаттық 169 доктор мен ғылым кандидаттары сапалы кадрлар даярлау бойынша жемісті еңбек етіп келеді.

Кәсіби білім беру бағдарламалары барлық деңгейлер бойынша білім берудің жалпыға міндетті мемлекеттік стандарттарына сәйкес келеді, еуропалық талаптарға жауап береді, оқыту модульдік құрылымға негізделген. Мамандар даярлау құрылымы аймақтың еңбек нарығы сұраныстарына барынша жауап береді және университеттің білім беру бағдарына сәйкес келеді.

Оқу-әдістемелік үрдіс ПОҚ пен студенттердің оқу-танымдық қызметін белсендіруге, алдыңғы қатарлы білім беру ресурстары мен технологиясын қолдануға, оқытудың кредиттік және қашықтық технологияларын жетілдіруге бағытталған.

Ұйымдастыру-әдістемелік мәселелерді уақытылы шешу, профессор-оқытушылар құрамының сапалық көрсеткішін жақсарту, материалдық-техникалық базаны нығайту және ақпараттық ресурстарды кеңейтудің арқасында университеттің білім сапасы және білім алушылар үлгеріміне байланысты бірқатар көрсеткіштің өсуіне қол жеткізілді.

Біздің студенттеріміз жыл сайын республикалық және халықаралық сайыстарға, ғылыми және пәндік олимпиадаларға жүйелі қатысып, жүлделі орындар иеленіп келеді.

Кәсіби практика және университет студенттері мен магистранттарының тағылымдамалары 210-нан астам шаруашылықтар мен әр түрлі компанияларда ұйымдастырылады. Қазіргі таңда студенттер мен магистранттардың кәсіби практикасын ұйымдастыруда, сондай-ақ жылжымалы зертханалық-практикалық сабақтар жүргізу үшін университетте қаланың ірі өндіріс мекемелерінде ашылған 32 кафедра филиалдары жұмыс жасайды.

Университет имиджінің жоғарылығының бір көрінісі - мемлекеттік білім беру гранттары бойынша оқитын студенттер контингентінің өсуі және магистратурада оқитындардың санының көбеюі.

Университеттің көшбасшылар қатарынан көрінуі, оның өңірдегі бәсекеге қабілеттіліктің жоғары деңгейін қамтамасыз етуі, республикадағы ЖОО-лар рейтингісі бойынша тұрақты түрде жоғары орын алуы оның табыстылығының айқын дәлелі боп табылады. 2010 ж. және 2011 ж. ҚР БҒМ Ұлттық рейтингісінің қорытындысы бойынша Қазақстан ЖОО-лары арасында университеттің «Агрономия», «Ветеринарлық санитария», «Құрылыс», «Балық шаруашылығы және балық аулау өнеркәсібі», «Мал шаруашылығы өнімдерін өндіру технологиясы», «Аграрлық техника және технология», «Ветеринарлық медицина», «Орман ресурстары және орман шаруашылығы» сияқты мамандықтары үздік үштіктің қатарына енді.

2011 ж. білім берудегі сапаны қамтамасыз ету бойынша қазақстандық тәуелсіз агенттік өткізген рейтингісінің қорытындысы бойынша, біздің университет Қазақстанның үздік ЖОО-ларының арасында жалпы рейтинг бойынша 7-орынды, ал техникалық ЖОО-лар арасында 5-орынды иеленді.

Университетте сыртқы академиялық ұтқырлықты дамыту үшін барлық жағдайлар жасалған. Біздің студенттер Голландия, Австрия, Германия, Чехия, Швеция, Испания сынды елдер университеттеріне барып, бір академиялық кезең ауқымында білім алу мүмкіндігіне ие. Қазіргі таңда ECTS – кредиттерді еуропалық жүйемен аудару типіндегі кредиттерді есептеу қазақстандық жүйесі жасақталды. Шетелде меңгерілген барлық пәндер өз білім мекемесінде қайта есептеледі.

Жыл сайын шетелден практикадан өтуге үміткерлер қатары іріктеледі. Біздің студенттердің кәсіби практиканы Германия, Швейцария, Ресей және Латвия секілді елдер ЖОО-ларында өту мүмкіндігі бар.

Академиялық ұтқырлықты дамытудың маңызды құрамдас бөлігі болып табылатын тілдік дайындықтың деңгейін көтеруге көңіл бөлінуде. Машина жасау факультетінде бірнеше жылдан бері арнайы пәндердің бірқатары ағылшын тілінде жүргізілуде. Сондай-ақ, 2013 жылдан бастап барлық оқу жоспарларына, базалық пәндер циклына кәсіби бағыттағы қазақ тілі, орыс тілі және шетел тілі енгізілді, олар барлық факультеттерде міндетті түрде оқытылатын болады. Сабақты ағылшын тілінде жүргізгісі келетін оқытушыларға барлық жағдай жасалған. Шет тілдері бойынша біліктілікті арттыру курстары ұйымдастырылып отырады. Халықаралық TOEFL және IELTS емтихандарына тілдік дайындау лингвистикалық орталығы құрылды. Аталған шара білім алушылардың кәсіби тілдік дайындықтары және академиялық ұтқырлық кеңістігінің кеңеюіне жәрдемдеседі.

Студенттердің кәсіби білім алуға ұмтылуы және мемлекет көлемінде осыған сәйкес университетті таңдау олардың мүмкіндігіне әрқашан сәйкес келе бермейді. Сондықтан да біз ішкі академиялық ұтқырлықты дамытамыз, білім беру бағдарламалары мен құқықтық нормалар бізге академиялық еркіндіктің зор мүмкіндіктерін береді.

Ішкі академиялық ұтқырлықтың дамуына ҚР БҒМ бастамасымен құрылған білім беру бірлестігі ықпал етеді. Қазіргі уақытта жекелеген мамандықтар бойынша студенттерді оқыту үшін елдің ЖОО-ларымен келісім-шарттар жасалды.

Ректорат студенттердің тек сапалы білім алуына жағдай жасап қоймай, сондай-ақ студент жастардың шығармашылық әлеуетін ашуға, рухани және мәдени тұрғыдан баюына жағдай туғызуда.

Жәңгір хан атындағы БҚАТУ студенттері университеттің, облыстың, республиканың ауқымындағы қоғамдық шараларға белсене қатысады. Университетте студенттердің

шығармашылығын шыңдауға, көшбасшылық қасиетін арттыруға көмектесетін шаралар дәстүрлі түрде өткізіліп тұрады. Оның айғағы ретінде біздің студенттеріміздің әр түрлі сайыстардағы жеңісін айта аламыз. Олар тек сапалы білім алып және болашақта өз мансаптарын табысты құру дағдыларын үйреніп қоймайды, сондай-ақ, ұжымға сіңісіп кетуге, топпен жұмыс жасай білуге үйренеді.

Белсенді студент жастарды қолдау мақсатында, белсенді студенттерді қаржылай ынталандыру мүмкіндіктері жыл сайын қарастырылады. Оларға университеттің қоғамдық өміріне, барлық мәдени-тәжірибелік шараларға белсене қатысуына қолдау көрсетіледі.

Университет тұрмыстық жағдайы төмен студенттерге әлеуметтік көмек көрсетеді, жатақханалардан тегін орын беріп, университеттік гранттар бөледі, мекемелер атынан берілетін білім гранттары конкурсына қатысуға ықпал етеді.

Университет студенттердің жұмысқа орналасуына жәрдемдеседі. Жұмыс берушілермен дөңгелек үстелдер, акция, форум, кездесулер өткізіледі, жыл сайын университет қабырғасында «Бос орындар жәрмеңкесі» өткізіліп тұрады.

Халықаралық серіктестік – университет қызметінің басым бағыттарының бірі. Біздің университеттің географиялық байланысы әлемнің көптеген елдерін қамтиды, оның айғағы - Ресей, Германия, Израиль, Украина, Латвия, Литва, Қырғызстан, Эстония, Чехия және т.б. елдердің ЖОО-ларымен жоғары, жоғары оқу орнынан кейінгі, қосымша білім беру мен ғылым аясында серіктестік туралы 40 келісім-шарттар мен келісімдерге қол қоюы.

ЖОО есебінен жыл сайын 50 оқытушы ғылыми мекемелер мен басқа ЖОО-дан кәсіби біліктілікті артырудан және қайта даярлаудан өтеді.

Қазір «Ғылым туралы» жаңа заң ғалымдарға жаңа белестер ашып отыр. Уақытылы қолға алынған шараларға байланысты біз нақты табыстарға қол жеткіздік. Аталған заң аясында жаңа идеяларды жүзеге асыруға дайынбыз.

Білім берудің инновациялық инфрақұрылымын дамыту бойынша ауқымды мақсатты жұмыстар жүргізілуде. Осылайша, мысалы, инженерлік бейіндегі биотехнология зертханасында Қазақстан Республикасының «Ғылым туралы» жаңа Заңында келтірілген ғылым мен білім беруді интеграциялау мақсатында үлкен жұмыстар жүргізілді. Техникалық мамандандыруға сәйкес жабдықтардың тиімді қызмет етуі үшін қажетті жағдайлар жасалды. Жалпы сомасы 118 млн астам теңгеге жабдықтар сатып алынды. Зертхананы базалық қаржыландыруға қол жеткізілді.

Тек соңғы жылдары университет ғалымдары ғылыми өндеуде маңызды табыстарға қол жеткізді:

- жаздық және күздік тритикалдардың 200-ден астам үлгісінің топтамасы жасалды. Асылдандырудың жаңа үлгісін сұрыптау үшін 30 тритикал қауымдастығының будан тәлімбағы ұйымдастырылды.

- Жабық сумен қамтамасыз ету жағдайында өсіруге бейімделген орыс бекіресі табыны қалыптасты. Қазіргі кезде тұйықталған жүйедегі сумен қамтамасыз ету құрылымында сібір бекіресінің 1100 майшабақтары және орыс бекірелерінің 1000 майшабақтары өсірілуде.

- Жабық сумен қамтамасыз ету жағдайында ұсақ балықтардың майшабақтарын инкубациялау технологиясы даярланып, енгізілді.

- Асылдандыру жетістіктері бойынша патент алынып, ірі қара малдың қазақ ақбас тұқымы және ақжайық етті жүнді қойларының зауыттық желілері жасақталды.

- 2000 бастан астам ақжайық етті-жүнді тұқымды биязы жүнді қой шаруашылығының жоғары өнімді отары құрылды. Асыл тұқымды мал шаруашылығы статусы алынды.

Университет «Ұлттық инновациялық қор» АҚ жариялаған технологияларды коммерциялау офисін құру байқауында жеңіске жетті. Жалпы алғанда, ғылыми-зерттеу жұмыстары, ғылыми-техникалық қызмет жоғары деңгейде жүргізілуде. Маңызды мәселелерді шеше алатын білікті кадрлары бар.

Міндеттер және болашақ стратегиясы

Қазіргі таңда өз білім беру саласына өз мақсаттарына сәйкес ықпалды реформалар жүргізбеген ел жаңа мыңжылдықта экономикалық және саяси көшбасшылыққа үміткер болмақ түгілі, экономикалық және саяси дербестікке де қол жеткізе алмақ емес.

ҚР Президенті Н.Назарбаевтың таяудағы он жылдықтағы елдің дамуының стратегиялық бағыттарына білім мен ғылымды жатқызуы тегін емес, себебі экономикалық, техникалық-технологиялық ілгерілеудің, саяси дамудың, мәдени және рухани өркендеудің қарқыны, көп жағдайда, ғылым мен білім дамуына тікелей тәуелді.

Президент Қазақстан халқына арнаған жыл сайынғы Жолдауларында қоғам дамуындағы білім берудің теңгерімді жүйесінің алар орнын атап өтеді.

Жоғары білім өркениетке, қоғамдық, әлеуметтік-экономикалық, технологиялық даму деңгейіне зор ықпал етеді және өзін-өзі ұйымдастырудың, өзін-өзі жетілдірудің ықпалды әлеуеті болып табылады.

Білім беру жүйесінің иерархиялық құрылымында жоғары орын ала тұрып, жоғары білім басқа да деңгейлердің талаптарын айқындайды, олардың стандарттарын белгілейді және жоғары білікті кадрлық корпуспен қамтамасыз етеді.

Осы тұрғыдан алғанда, жоғары білім беру жүйесі өзінің жаңару, жаңғыру әлеуетін қалыптастырады. Ең алдымен, бұл білім берудің ЖОО-н жүйесінің ең үздік отандық және шетелдік жетістіктерін ескере отырып, білім берудің тұжырымдамалық-әдістемелік негізінің жаңаруына қатысты.

Білім беру жүйесі дамуының негізгі мақсаты – елдің индустриалды-инновациялық дамуының мәселелерін, білім беру саласындағы үздік әлемдік тәжірибеге сәйкес еңбек нарығының сұраныстарын қамтамасыз ететін білім берудің сапасының жоғары деңгейіне жету.

Жоғары білім беру жүйесінің даму бағыттары мен стратегиясы ҚР 2011-2020 жж. арналған білім беруді дамыту мемлекеттік бағдарламасымен және ҚР 2020 жылға дейінгі стратегиялық даму жоспарымен айқындалған.

Елбасы интеллектуалды ұлт қалыптастырудың басты үш аспектісін белгіледі – бұл білім, ғылым және инновация. Ол университеттердің инновациялық қызметінің дамуына ерекше назар аударып келеді. Жоғары ғылыми технологиялардың дамуына бағытталған инновациялық стратегия жоғары білім сапасының жоғары деңгейіне жету жолы болып табылады.

Инновация тек жаңа ғылыми ойлар мен ойлап табуларды өндеуден тұрмайды. Дамудың инновациялық жолы кешенді көзқарасты талап етеді, мұндай жағдайда ғылыми зерттеулер қоғам қажеттіліктерін жете зерттеу негізінде жүргізілуі тиіс және экономиканың басым салаларын ескере отырып жүргізілуі қажет. ЖОО-ның ғылыми қызметі өндіріске бірігуі қажет, маңызды әлеуметтік-экономикалық нәтиже әкелуі керек.

Осыған байланысты ғылыми зерттеу жұмысы шеңберіндегі басты мақсатымыз жаңа толқын жоғары оқу орны - инновациялық университетті қалыптастыру. Оның негізгі қызметі ғылыми зерттеулер, құрылымдық және технологиялық өндеулерді жүргізу және олардың аймақтың даму бағыттары бойынша жүзеге асуы.

Аталған мақсатқа жету үшін ғылыми кадрлардың кәсіби біліктілігін арттыру, материалдық-техникалық базаны нығайту, студенттер, магистранттар және докторанттар арқылы сапалы жоғары кәсіби кадрлық ресурсты қалыптастыру. Аталған мақсатқа жетудің міндетті алғышарты болып Қазақстанның, шетелдің ҒЗЖ, аграрлық, машина жасау және мұнай-химиялық, биотехнологиялық секторларындағы мекемелер мен ЖОО-лар қатарынан жоғары интеллектуалды, ақпараттық және өндірістік ресурсы мол серіктестерді іздеу болып табылады.

Жоғарыда аталғандардың барлығы ғылым мен өндірісті біріктіру аясындағы төмендегідей нақты мәселелерді қалыптастыруға мүмкіндік береді: университеттің ғылыми жұмысының тиімділігін арттыру, ғылыми қолданбалы зерттеулерді жүргізуге университет бағытының

басымдылығына айналдыру, өндіріс талаптарына сай жоғары оқу орнынан кейінгі даярлау үрдісін жетілдіру.

Сондықтан да біздің университеттің даму стратегиясының басты мақсаты – аймақтық зерттеу инновациялық университетін құру. Білім беру саласындағы үздік әлемдік тәжірибелерге сай келетін жоғары оқу орны жоғары сапалы деңгейіне жетуге бағытталған білім беру, ғылыми және тәрбиелік қызметті тиімді жүзеге асыруды қамтамасыз етеді.

Ғылыми ортаның жаңа үлгісін қалыптастыруды жүзеге асыру мақсатында, елдің әлеуметтік-экономикалық дамуының маңызды бағыттарына арналған ҚР Үкіметі жоғары ғылыми-техникалық комиссиясы отырысында 2011-2013 жж. арналған ғылым дамуының басты 5 бағыты бекітілді. Олар: «Энергетика», «Өнім мен шикізатты тереңдетіп қайта өңдеу», «Ақпараттық және телекоммуникациялық технологиялар», «Өмір туралы ғылым» және «Елдің интеллектуалды әлеуеті».

Біздің университет ғалымдары, негізінен, «Өмір туралы ғылым», «Елдің интеллектуалды әлеуеті», «Өнім мен шикізатты тереңдетіп қайта өңдеу» секілді үш бағыт бойынша зерттеу жұмыстарымен шұғылданады.

Жоғарыда көрсетілген тұжырымдамалық құжаттар мәнмәтінінде ЖОО қызметінің маңызды бағыттары белгіленді:

- жоғары білім берудің еуропалық аймағына интеграцияны қамтамасыз ету, Болон процесі шеңберіндегі міндетті және ұсынымды параметрлерді орындау;
- жаңа тұрпатты бәсекеге қабілетті мамандарды озық үлгіде дайындау, аймақтың өндіріс субъектілері және ғылыми ұйымдармен университетті біріктіру негізіндегі жүйесін енгізу және өңдеу;
- жеке меншік пен технология өнімдерін коммерциялау үшін жағдай жасау;
- білім алушылардың академиялық ұтқырлығын қамтамасыз ету мақсатында, жетекші шетелдік және отандық ЖОО-лардың қатысуымен жүзеге асырылатын білім беру бағдарламаларының санын көбейту;
- үздік білім беру ресурстары мен технологияларына білім беру үрдісінің барлық қатысушыларының қолжетімділігін қамтамасыз ету; жетекші шетелдік ЖОО-лар үлгісі бойынша білім беру порталын жетілдіру; электронды оқу жүйесін дамыту; электронды оқу жүйесінде қолданылатын электрондық оқулықтар мен ОӘК құрастыру үшін жағдай жасау; Республикалық ЖОО-аралық электрондық кітапхана құрамындағы қызметті белсендіру.

Басты бағыттарды жүзеге асырудың күтілетін нәтижелері айқын және білім берудің үздік әлемдік тәжірибелеріне сай келетін білім беру сапасының жоғары деңгейіне қол жеткізуге бағытталған.

Соңғы жылдары білім беру жүйесінде маңызды өзгерістер орын алды. Мұнда сәйкестендіруден көпнұскалы білім беруге көшу, оқыту формаларын, білім алушылардың жұмыстану әдісін, оқу әдебиетін таңдауға, оқу бағдарламаларын жетілдіру, оқытудың авторлық және инновациялық бағдарламаларын таратуға мүмкіндік алдық.

Жалпы алғанда, атқарылған іс аз емес, бірақ әлі де атқарылар жұмыстар өте көп. Жәңгір хан атындағы БҚАТУ ректораты және ғылыми кеңесі университет ұжымын педагогикалық шеберлікті жетілдіруге, елдің индустриалды-инновациялық дамуы қажеттілігіне сай кәсіби білікті мамандарды тәрбиелеу және даярлау мәселелерін сапалы шешуге барлық күш-жігерін, білімін және тәжірибелерін жұмсауға бағыттап отыр.

Оқу-әдістемелік жұмысты жетілдіру

Н.М.Губашев, Оқу және оқу-әдістемелік жұмыстар департаментінің директоры

Бүгінде университеттегі білім беру қызметі бакалавр-магистр-PhD доктор секілді үш деңгейден тұратын кадрлар даярлау жүйесі бойынша жүргізіледі. Жоғары білімнің 38 мамандығы бойынша, соның ішінде бакалавриаттың 36 мамандығы және жоғары білімнің 2 мамандығы бойынша білім беру, әлеуметтік ғылымдар, экономика және бизнес, жаратылыстану ғылымдары, техникалық ғылымдар және технологиялар, ауылшаруашылық ғылымдары, қызмет көрсету, ветеринария сияқты 7 бағытта кадрлар даярлау жүзеге асырылуда. Бейіндік және ғылыми-педагогикалық бағыттағы магистрлер даярлау 6 бағыттағы 24 мамандық бойынша жүргізіледі. Университеттің ауылшаруашылық ғылымдары мен ветеринария бағыттарындағы PhD докторантурасының төрт мамандығы бойынша білім беру лицензиясы бар.

Университеттегі инновациялық-білім беру жүйесінің тиімді қызметін қамтамасыз ету мақсатында инновациялық үдерісті басқарудың басқарушы жүйенің құрылымдық бөлімшелерінің өзара әрекеті тетіктері мен қызметтік міндеттерін сипаттаудан тұратын нормативтік-құқықтық базасы даярланды, университеттің оқытушылар, білім алушылар және әлеуметтік ортаның инновациялық әлеуеттерін сабақтастыру негізінде біртұтас дамуын қамтамасыз ететін инновациялар мазмұны айқындалды.

Университет дамуының стратегиялық жоспарын жүзеге асыру мақсатында оқыту үдерісіне алдыңғы қатарлы технологияларды енгізудің 4 тірек компоненттен (инновациялық білім беру ортасын диагностикалау, инновациялық қызметті мониторингілеу және бағалау, ұсынылатын қызметтердің сапалық кепілін қамтамасыз етуге жүйелі талдау жасау) тұратын бағдарламасы жүзеге асырылып келеді.

Барлық деңгейде үдерістік амал қолдану арқылы университетішілік басқару құрылымы жаңартылды; СМЖ жетілдірілуде, корпоративтік басқару жүйесі қалыптастырылуда, Қамқорлық кеңесі тиімді жұмыс жасап келеді, инновациялық-білім беру орталығы, инновациялық және сараптамалық топтар құру жұмысы жүргізілуде, оқытушылардың ғылыми-әдістемелік бірлестіктері жұмыс жасайды; үдерістерді материалдық-техникалық жабдықтау жаңартылуда; инновациялық идеяларды, инновациялық қызметті бағалау нормативтерін ұсыну, сараптау және жүзеге асыру, ПОҚ инновациялық қызметін мониторингілеу тетіктерінің ұйымдастыру-рәсімдік жүйесін даярлау жұмысы жүргізілуде. Бұл ғылыми, білім беру бастамаларын басқарушылық қолдау жүйесін іске асыруға мүмкіндік береді.

Инновациялық үдерістерді қамтамасыз ету мақсатында университетте бірыңғай ақпараттық-білім беру кеңістігінің қызметін қамтамасыз ететін ақпараттық-инновациялық құрылым дамытылуда.

Университетте инновациялық үдерісті ғылыми-әдістемелік қамту жолға қойылған. Білім беру порталы, электрондық кітапхана қызмет етеді, электрондық білім беру ресурстары жасақталуда, білім беру технологияларының, әдістемелер мен тәжірибелердің қоры жасалды, тәжірибеге бағытталған модульдік білім беру бағдарламалары даярланды, ЖОО-ның инновациялық қызметі жағдайында педагогикалық тәжірибені байыту түрі ретіндегі

оқытушылар портфолиосының электрондық базасы құрылды. Оқытушылардың үздіксіз білім алуына және өз бетімен білім алуына бағытталған тұлғалық бейімделген жүйе енгізілуде. Бұл жүйе олардың инновацияларды меңгерудегі кәсіби-педагогикалық құзіреттіліктерін арттыруға бағытталған.

Осының бәрі студенттер мен ПОҚ-тың оқу-танымдық қызметін белсендіруге, оқытудың инновациялық әдістерін енгізуге, алдыңғы қатарлы білім беру ресурстары мен технологияларды қолдануға, оқытудың кредиттік және қашықтан оқыту технологияларын жетілдіруге мүмкіндік туғызады.

Заманауи педагогикалық технологиялар мен оқытудың жаңа әдістерін енгізу мақсатында университетке, сонымен бірге, шетелдік ғалымдар белсенді тартылуда.

Оқытушылардың табанды даярлықтары арқасында біздің университет бакалавриат пен магистратура бағдарламасы бойынша көптілді мамандарды жүйелі даярлауды қолға алған санаулы өңірлік ЖОО-лар қатарында. Университет жанында Көптілді білім беруді дамыту мен IELTS және TOEFL халықаралық емтихандарына тілдік даярлау орталықтары құрылды.

Соңғы жылдардағы университет қызметінің басым бағыттарының бірі – әлемдік білім кеңістігіне табысты енуді, ЖОО-лар арасындағы ғылыми байланыстарды дамытуға септесетін академиялық ұтқырлық. Бірінші рет академиялық ұтқырлықты мемлекеттік қолдау тетігі іске қосылды. Осының арқасында бюджет қаражаты есебінен студенттер мен магистранттар алыс шетелдер ЖОО-ларына оқуға бір ай мерзімге жіберіліп отырады.

Қазақстанның жетекші ЖОО-ларымен ел ішіндегі ұтқырлықты жүзеге асыру мақсатындағы 20-дан астам келісімдер жасалды. Сыртқы ұтқырлықты дамыту бағытында Голландия, Австрия, Германия, Чехия, Швеция, Испания және өзге де елдердегі әріптес университеттермен арадағы келісімдер бар. Кредиттерді ECTS типі бойынша қайта есептеу тәртібі даярланды. Бізге ұтқырлық бағдарламалары бойынша Қазақстан мен Ресейдің көптеген аймақтарынан студенттер келіп, оқып тұрады.

Болон үдерісі міндеттерінің бірі - оқу бағдарламаларының салыстырмалылығына қол жеткізу. Бұл міндетті шешуге, көп жағдайда, «оқыту деңгейі», «оқыту нәтижелері», «құзіреттіліктер» және «ECTS кредиттері» ұғымдары септеседі.

Оқытудың кредиттік технологиясының жаңа ережелері мен МЖБС негізгі талаптарына сәйкес, аңымдағы оқу жылынан бастап университет оқу бағдарламаларын модульдік құруға толықтай көшті.

Құзіреттіліктер арқылы айқындалатын оқыту нәтижелері Дублиндік дескрипторлар негізінде жобаланады.

Модульдік білім беру бағдарламаларына көшу оқу бағдарламаларын барынша жариялы етіп, олардың ECTS жүйесімен салыстырмалылығы академиялық ұтқырлықтың артуына жол ашты.

Бүгінде ЖОО-ларға оқу бағдарламалары мазмұнын айқындауда айтарлықтай еркіндік берілген. Бұл білім беру бағдарламаларының еңбек нарығының сұраныстарына тиімді бейімделуі мен оларды жасақтауға жұмыс берушілерді тарту тетіктерін енгізуге мүмкіндік берді.

Оқытушылардың оқу-әдістемелік қызметінің бүгінгі таңдағы маңызды бағыттары жаңа толқындағы оқу-әдістемелік құралдар, соның ішінде электрондық және магниттік құрылғыларда пайдаланылатын оқулықтар, оқу-әдістемелік кешендер жасақтап, пайдалану.

Университетте оқытушылардың өз күшімен электрондық оқу басылымдары даярланып, олар оқу үдерісінде кең қолданылуда.

Университет оқытушылары түрлі оқу-әдістемелік әдебиеттер даярлайды. Көптілді білім беру бөлімдерінің ашылуына орай үш тілдегі оқу-әдістемелік әдебиеттер даярлау, шығарудың белсенді жүріп жатқандығын атап өту қажет.

Ұйымдастырушылық-әдістемелік мәселелерді дер кезінде шешу, ЖОО-ның оқу-әдістемелік құжатнамасы мен СМЖ құжатнамасын даярлау, білімді бағалау мен бақылаудың баллдық-тейтингтік жүйесіне көшу, оқу қызметін басқару үдерістерін компьютерлендіру, білім алушыларды әдістемелі тұрғыдан толық қамту арқасында, университет үлгерім мен білім сапасымен байланысты бірқатар көрсеткіштердің артуына қол жеткізді. Жыл сайын 70%-дан астам студент республикалық және халықаралы студенттік пәндік олимпиадаларда жүлделі орындар алып жүр.

ЖОО-ның өңірдегі бәсекеге қабілеттілікті қамтамасыз етудегі жетістіктерін, республика ЖОО-лары арасындағы рейтингтегі тұрақты жоғары орнын университет жетістіктеріне жатқыза аламыз.

2010 жылдың 17 қыркүйегінде біздің университет Болон Декларациясының негізі боп табылатын Университеттердің Ұлы Хартиясына қол қойды. 2010 жылдың желтоқсанында университет бакалавриат пен магистратураның 14 білім беру бағдарламасы бойынша ҚР БҒМ ҰАО-да халықаралық институционалдық аккредиттеуден өтті.

ЖОО ҚР БҒМ тарапынан да, тәуелсіз қоғамдық ұйымдар тарапынан да білім беру сапасын бағалаудың Ұлттық жүйесі шеңберінде талап етілетін барлық бақылау кезеңдерінен өтіп келеді.

Ғылыми жұмысты жетілдіру

Н.Х.Серғалиев, ғылыми жұмыстар жөніндегі проректор

Қ.М.Ахмеденов, Ғылыми-зерттеу институты директорының міндетін атқарушы

ҚР Президентінің бәсекеге қабілетті экономиканы дамыту бағытындағы міндеттерін жүзеге асыру ауқымында университет ғылым мен өндірісті біріктіру арқылы ғылыми-зерттеу жұмысын үздіксіз дамыту бағытын таңдады.

Мемлекет басшысының ұдайы қамқорлығы мен қолдауының арқасында ғылымды қаржыландыру үнемі өсіп келеді – егер де 2011 бұған 29 млрд. теңге бөлінсе, 2013 жылы – 48 млрд. теңге бөлінді. Заңнамалық база қалыптастырылып, ел Президентінің бастамасымен «Ғылым туралы» жаңа Заң мен Елді 2010-2014 жылдар аралығында үдемелі индустриалды-инновациялық дамытудың мемлекеттік бағдарламасы, Қазақстан Республикасындағы білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы қабылданды.

Білім және ғылым министрлігімен ғылымды басқару мен қаржыландыруда жүргізілген жүйелі өзгерістер университеттегі ғылыми зерттеулердің материалдық базасын едәуір арттырып, жаңа қарқынды жобалардың туындауына және ғылыми зерттеулердің сапасының артуына ықпал етті. Мысалы, 2012 жылы Жәңгір хан атындағы БҚАТУ ғалымдары құны 200 млн теңгеден астам ғылыми зерттеулер жүргізді, яғни қаржыландырудың соңғы 3 жыл ішіндегі өсу қарқыны 6 еседен асты.

Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті аймақтың агроөнеркәсіптік өндірісінің дамып-жетілуіне ғылыми-практикалық үлес қосып келе жатқан өңіріміз бен елімізге танымал ғылым мен білім мекемесі боп табылады. Университеттің жартығасырлық қызметі АӨК жұмысы мен өзге де ғылыми мекемелер мен білім беру орындарымен бірлесе оздырылып келеді. Бұл ауыл шаруашылығының өзекті мәселелерін дер уақытында және сапалы шешіп отыруға мүмкіндік берді.

Университеттің ғылыми-техникалық және өндірістік әлеуеті ғылыми өнімді даярлау, зерттеу мен сынаудың толыққанды циклын қамтамасыз ете отырып, кешенді ғылыми-зерттеу және тәжірибелік-конструкторлық жұмыстар жүргізуге мүмкіндік береді. Университеттің ғылыми әлеуетінің негізін аграрлық ғылым мен техника саласындағы ғылыми-зерттеу және тәжірибелік-конструкторлық жұмысты ұйымдастыру мен жүргізу бойынша көпжылдық тәжірибесі бар жоғары білікті қызметкерлер құрайды.

Елдің жетекші аграрлық ЖОО-ларының бірі ретінде БҚАТУ еліміздегі жоғары білікті кадрлар – докторлар мен кандидаттар даярлайтын ірі орталықтардың қатарына енді. Бұл алуан түрлі ұйымдастыру формалары – аспирантура, ғылыми дәреже алу институты, тағылымдама – қолданылатын, тиісті дәрежеде дайындалған механизм болды. Оның құрамында профессорлар мен докторлардан, жетекші мамандардан тұратын институттың ғалымдар ұжымы қызмет етті.

1977 – 2007 жылдар аралығындағы 10 жыл бойы 3 мамандық бойынша ауыл шаруашылығы ғылымдарының кандидаты ғылыми дәрежесін алу үшін диссертациялық жұмысты қорғау кеңесі жұмыс жасады: 06.02.01 – Ауыл шаруашылығы жануарларын өсіру, селекция, генетика мен көбейту, 06.01.09 - Өсімдік шаруашылығы, 06.01.01 – Жалпы жер шаруашылығы.

2008-2010 жылдары 2 жыл бойына төмендегіше мамандықтар бойынша докторлық диссертация қорғау жөніндегі бірлескен диссертациялық кеңес жұмыс жасады:

06.02.01 - Ауыл шаруашылығы жануарларын өсіру, селекциялау, генетика және көбейту;

06.02.04 – Жеке зоотехния, мал шаруашылығы өнімдерін өндіру технологиясы;

06.01.09 – Өсімдік шаруашылығы.

Бұл Батыс Қазақстандағы ауыл шаруашылығы ғылымына жоғары білікті кадрлар даярлау жүйесіндегі жалғыз Кеңес болып табылды. Оның құрамына біздің университеттің және аймақтағы өзге де ғылыми мекемелердің жетекші ғалымдары, сонымен қатар Самара мемлекеттік ауыл шаруашылығы академиясынан, Орынбор Мемлекеттік аграрлық

университетінен, Ресей мемлекеттік сауда-экономикалық және Жалпыресейлік етті мал шаруашылығы ҒЗИ-нан атақты ресейлік ғалым-аграрлар кірді.

Университет жоғары білікті кадрлар даярлау ісіне баса назар аударып, оған қажетті бар жағдайды жасап келеді. Соңғы бесжылдық ішінде 8 докторлық, 40-тан астам кандидаттық диссертация қорғалды. Бұл мәнді цифрлардың астарында жоғары білікті ғылыми кадрларды даярлау негізінде жатқан терең ғылыми зерттеулер жатыр.

Университет 2009-2011 жылдар аралығында ҚР БҒМ Ғылым комитетінің Іргелі зерттеулер бағдарламасы бойынша, 2006-2011 жылдар аралығында ҚР АШМ агроөнеркәсіптік кешенін дамытуды ғылыми қамтамасыз етуге арналған бағдарлама бойынша ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізді. Сонымен қатар түрлі тараптардан қаржыландырылатын шаруашылық келісім-шарттары негізіндегі тақырыптар бойынша зерттеулер жүргізіледі.

Университеттің білікті ғылыми әлеуеті күшімен мал өсіру және жер өңдеу салаларын дамытудың ғылыми тұжырымдамалары мен болжамдары, жоғары тиімді кәсіпорындар моделдері мен олардың нарықтық қарым-қатынас жағдайындағы қызметінің жүйелері; мал және өсімдік шаруашылығындағы өнімділікті арттыру мен оның сапасын арттырудың заманауи селекциялық-генетикалық әдістері; амлдың гендік қорын молекулярлық-генетикалық зерттеуге негізделген ауыл шаруашылығы жануарларын генетикалық мониторингілеу жүйелері мен өсіру бағдарламалары; жануарлар биологиясы барынша ескерілген және тұрақты, бәсекеге қабілетті және жоғары сапалы өнімді қамтамасыз ететін мал ұстау мен оны қоректендірудің заманауи аз шығынды технологиялары мен биологиялық және экологиялық тұрғыдан қауіпсіз үдерістер негізіндегі жүйелері; ауыл шаруашылығы малдарының жұқпалы және жұқпалы емес ауруларының алдын алу мен терапиясының, оларды диагностикалаудың жаңа әдістрі мен тәсілдері даярланады. Айта кету керек, университеттегі ғылыми зерттеулердің биологиялық бағыттарының ішіндегі ең инновациялық және басым бағыттар – биоинженерия, соның ішінде ДНК-технология негізіндегі биотехнологиялар. Университет инновациялық даму жолына қарқынды көшуде. Институт ғалымдарының ғылыми еңбектері Батыс Қазақстан аймағының ауыл шаруашылық кәсіпорындарында енгізілуде.

Жалпы алғанда, университет далалық және зертханалық жағдайларды ғылыми-зерттеу және тәжірибелік-конструкторлық жұмыстарды жүргізу мен олардың нәтижелерін өңдеуге қажетті ауыл шаруашылығы техникасы және заманауи аспаптар мен қондырғылармен жабдықталған. Университет Ресей мен алыс шетелдің көптеген ғылыми орталықтарымен, кәсіпорындар және агроқұрылымдармен ғылыми байланыс орнатқан. Табиғатты қорғауды жобалауға лицензиясы бар. Сонымен бірге мұнда қоршаған орта объектілерін мониторингілеу және ауыл шаруашылығы өнімдерінің сапасын айқындау саласында сынақтар жүргізетін аккредиттелген зертхана – Сынақ орталығы жұмыс жасайды (2011 жылдың 09 қарашасындағы № KZ.И.09.0147 аккредиттеу сертификаты). Университет қауіптіліктің III-IV тобына жататын миктроағзалармен ғылыми-тәжірибелік жұмыстар жасау бойынша БҚО бойынша Мемлекеттік санитарлық-эпидемиологиялық қадағалау комитеті Департаментінің оң санитарлық-эпидемиологиялық қорытындысына ие. Жәңгір хан атындағы БҚАТУ ғылыми және ғылыми-техникалық қызмет субъектісі ретінде ҚР БҒМ Білім және ғылым саласындағы бақылау комитетінің аккредиттеуінен өтті.

Орал қаласындағы ғылыми бағыттағы өндірістерді дамыту мақсатында 2004 жылы «Технопарк Алгоритм» ЖШС-і құрылды, оның құрылтайшыларының бірі боп Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті табылады. Университет тәжірибелік жануарлары бар виварийге ие, 3500 га тәжірибелік алқабы бар. 2005 жылы Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті базасында оқу-өндірістік орталығы бар машина жасау факультеті құрылды. Сонымен қатар «Ізденіс» ЖШС жанындағы ғылыми-оқу-өндірістік орталығының тәжірибелік танаптарында ғалымдар дәнді және көкөністік дақылдарды өңдеудің ресурсақтаушы технологияларын, тамшылап суарудың гравитациялық жүйесін енгізіп, жаңа машиналарды сынақтан өткізуде, практикалық сабақтар өткізіп, студенттердің оқу-өндірістік сарамандарын оздыруда.

Бүгінде университет ғалымдары аграрлық секторда өсімдік шаруашылығындағы технологиялық карталарды жасақтау, дән себу айналымын жобалау және меңгеру, мал тұқымын селекциялық-асылдандыру жоспарын жасақтау бойынша консалтингтік қызметтер көрсетеді, мал ауруларын анықтау, емдеу-алдын алу шараларын өткізу бойынша практикалық көмек көрсетеді.

Өз қызметінің жарты ғасырға тарта тарихы ауқымында университет оқытушылары мен ғалымдары асыл тұқымды мал шаруашылығын дамыту, өсімдік шаруашылығы және жем-шөп даярлау, ветеринария мен биотехнологияны дамыту бағытында айтарлықтай табыстарға қол жеткізді.

Жер өңдеу саласында университет қызметі аймақтағы қызмет етуші жер өңдеу жүйелерін жетілдірумен байланысты. Батыс Қазақстанның құрғақ далалық аймағы жағдайында дәнді дақылдарды өңдеудің бейімделгіш ресурсақтаушы технологиясы даярланды. Өсімдік шаруашылығында биологиялық препараттарды пайдалану технологиялары ұсынылды. Ауыл шаруашылығы өндірісі жағдайында жаңа жоғары өнімді сұрыптарды, жаңа толқындағы машинаар кешенін және өсімдіктерді қорғау құралдарын пайдалана отырып, дәнді және өзге де ауыл шаруашылығы дақылдарын өңдеудің орташа және төмен шығынды, интенсивті, экологиялық тұрғыдан таза технологиялары даярланып, сынақтан өткізілді.

Бүгінгі таңда өсімдік өсіру саласындағы ғылыми-зерттеу қызметінің негізі болып топырақ құнарлылығын сақтау және арттыру, негізгі ауыл шаруашылығы дақылдарын өндірудің тиімді технологиялары, дәнді және техникалық дақылдардың жаңа аса бейімделгіш сұрыптарын шығарып, сынақтан өткізу, зиянкестер және аурулармен күресудің тиімді шараларын даярлау мәселелері табылады.

Егін жинау науқанының алдында Батыс Қазақстан облысының «Ашық алқап күні» жыл сайын біздің университетіміздің тәжірибелік алқаптарында өткізіліп келеді. Бұл шара барысында қолданыстағы технологиялармен қатар университеттің жаңа ресурсақтаушы технологиялары мен техникасы таныстырылады.

Өсімдік өсіру саласында басты назар өсімдіктер түрлерін, формаларын, сұрыптарын интродукциялау, акклиматизациялау, табиғиландыру мәселелеріне, жиынтықтарды қалыптастыру, өндіру, зерттеу және сақтау мәселелеріне аударылады. Университет ғалымдары негізгі далалық дақылдар үшін толық технологиялық карта енгізілген «Агроплан» компьютерлік бағдарламасын жасақтап шығарды. Өсімдік өсірудегі селекциялық жұмыс саласында көктемгі және күздік тритикаленің 300-ден астам үлгілерінен тұратын жиынтығы жасақталды. Жаңа селекциялық үлгілерді іріктеу мақсатында кең ауқымдағы генетикалық алуандыққа ие тритикаленің 50 гибридік популяциясынан тұратын гибридік көшет ұйымдастырылды.

90-жылдардың басынан бастап университеттің экономика бағытындағы зерттеулері Батыс Қазақстан облысының аймақтық ерекшеліктері мен нарықтық өзгерістерін ескеретотырып, өңірлік АӨК-ді тұрақты дамытудың ғылыми негізделген тұжырымдамасы мен моделін даярлауға бағыттталып келеді. Аймақтың ауыл шаруашылығының қазіргі ахуалын талдау және бағалау негізінде Батыс Қазақстан облысының ауыл шаруашылығы өндірісін дамыту параметрлері даярланып, ұйымдастырушылық-шаруашылық тетікті жетілдіру моделдері беріліп, өңірлік АӨК-ді мемлекеттік реттеу жүйесі ұсынылды.

Қазіргі таңда экономика саласында өңірдің ауыл шаруашылығы өндірісіндегі интеграциялық үдерістерді дамытып, мамандандандыруларды тереңдету бойынша ұсыныстар берілді. Ауыл шаруашылығы өндірісі тұрақтылығының ұйымдастыру-экономикалық факторларын бағалау бойынша зерттеу жұмыстары қорытындыланып, оның бәсекеге қабілетті азық-түлік нарығын құру талаптарына жауап беретін өңірлік өлшемдері айқындалды.

Мал шаруашылығындағы селекция саласында төрт селекциялық жетістік (мал тұқымы) бойынша патенттер алынды: қойдық ақжайық етті-жүнді тұқымының зауыттық іздері және ірі қараның қазақ ақбас мал тұқымы. Университет ғалымдары облыс шаруашылықтарындағы етті мал өсіру саласында өнімділік бойынша тұқым стандарттарынан асып түсетін қазақтың ақбас

ірі қара мал тұқымының жоғары өнімді табындарын жасақтау, малды ұрықтандыру мен бордақылау технологиясы элементтерін жетілдіру бағытында жұмыстануда, тұқымның жеделдетілген өнім беру мүмкіндіктері сараланды.

Қой өсіру саласында университет қойдың ақжайық етті-жүнді тұқымының жоғары өнімді отарларын құру бағытында жұмыстар жүргізіп келеді. Қойдың ақжайық етті-жүнді тұқымының 5500 бастан тұратын жоғары өнімді отары жасақталды, асыл тұқымды мал шаруашылығы дәрежесі алынды. Оқу-ғылыми-өндірістік кешен Тасқала ауданының Қазақстан ауылдық округінде орналасқан. Малдық жабайы түрлерін жандандыру және сақтау (қазақтың құйрықты қойлары, жылқылары, түйелер) бойынша жұмыстар жалғастырылды, бұл мал түрлерімен жүргізілер селекциялық-асылдандыру жұмыстарының жоспарлары құрылды. Облыс бойынша алғаш рет ақжайық етті-жүнді қойларын отар ішінде есепке алудың электрондық сәйкестендіру жүйесі енгізілді.

Белгілі қиындықтарға қарамастан, «Аңқаты» ЖШС, «Чапаев» ЖШС асылдандыру зауыттары мен асылдандыру шаруашылықтарында, «Орал ауыл шаруашылығы тәжірибелік стансасы» РМҚК, «Лбішін» ЖШС, «Шонайбеков» ШҚ, «Матевосян» ШҚ, «Сәбит» ШҚ және облыстың өзге де шаруашылықтарында малдың қазақтың ақбас тұқымын селекциялық-асылдандыру жұмыстары жоғары кәсіби деңгейде жүргізіліп келеді. Республика шеңберінде мал өсірудегі ірі көлемді селекциялауды енгізу бойынша үлкен жұмыс жүргізілуде. Бұл жұмысқа университет ғалымдары да белсенді атсалысуда.

Етті мал өсіруді ғылыми қамтамасыз етуді, қой, жылқы және түйе шаруашылығы бойынша облыстың асылдандыру шаруашылықтарында селекциялық-асылдандыру жұмыстарын университеттің ауыл шаруашылығы ғылымының докторлары мен кандидаттары жүзеге асыруда.

Балық шаруашылығы мен ихтиология саласы бойынша университетте жабық сумен қамтамасыз ету жағдайында өсіруге бейімделген орыс және сібір бекіресінің табыны жасақталды, сонымен қатар ұсақ балықтар шабақтарын инкубациялау технологиясы енгізілді. Жыл сайын балық шаруашылығы субъектілерінің («Квант» ЖШС, «Каркула» ШҚ) су қоймаларына сазан мен тұқы балығының 1 млн-нан астам личинкалары мен шабақтары жіберіледі. Көл және өзендік шаянды жасанды өсірудің технологиясын даярлау бойынша жұмыстар басталды.

2004 жылдан бастап университет ғалымдары ихтиологиялық тақырыптағы ондаған ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүзеге асырды. Соның ішіндегі негізгі бағыттары: су биоресурстары және аквамәдениет, балық қорларын табиғи көбейтудің тиімділігін арттырудың ғылыми негіздері, су ағзаларын дамытудың заманауи индустриалдық әдістері, ішкі су қоймаларының ихтиофаунасын инвентаризациялау, балық қорларын көбейтудегі биоинженерлік әдістер мен технологиялар, су қоймаларының балық қорлары мен балық аулаудың оңтайлы мөлшерін айқындау. Облыс әкімдігінің тапсырысымен университет ғалымдары облыстық деңгейдегі су қоймаларын төлқұжаттау мен табиғи-ғылыми бионегіздеу бойынша зерттеу жұмыстарын жүргізуде. ҚР БҒМ Ғылым комитеті тапсырысы бойынша балықтың тұқы түрлерін көбейтудің биотехникасы мен құнды бекіре балықтарының аквамәдениеті бойынша гранттық жобалар жүзеге асырылуда. Балық шаруашылығы субъектілерінің тапсырысы бойынша су қоймаларындағы балық қорлары мен балық аулаудың оңтайлы мөлшері айқындалуда. Қазіргі таңда БҚАТУ ҒЗИ базасында бекіре балықтары түрлерінің бірегей жиынтығы жасақталды: орыс бекіресі, сібір бекіресі, қортпа, сүйрік, эндмик, негізінен Жайық өзенін мекендейтін пілмай.

Мал азығын өндіру саласында мал азығын өндіруді дамыту тұжырымдамасы, мал азықтық дақылдарды өңдеу технологиялары даярланып, Батыс Қазақстан облысының мал азығы өсірілетін алқаптарының қазіргі ахуалы зерттеліп, өңірдің далалық ценозын жабайы өсімдіктер тәлімбағын өсіру арқылы қалпына келтіру технологиясы даярлануда.

Көп жылғы зерттеулер негізінде жер өңдеу және мал өсіру, дақылдарды өңдеу технологиялары және жекелген аймақтар мен өңірлердің топырақтық-климаттық

ерекшеліктерін ескере отырып, ауылшаруашылық жануарларын өсіру мәселелері бойынша ұсыныстар даярланып, «Система ведения сельского хозяйства Западно-Казахстанской области» кітабына енгізілді. Аталмыш кітап аймағымыздың ауыл шаруашылығы өндірушілерінің ең қажетті кітабына айналды.

Университет ғалымдарының ғылыми-тәжірибелік қызметі негізінде төмендегідей ғылыми нәтижелерге қол жеткізілді:

- Қазақстанда алғаш рет ауылшаруашылық жануарлар мен балықтардың эхинококкозы мен описторхозын алдын-ала анықтауға праймерлер алынды;
- кешенді ғылыми зерттеу нәтижесінде ақбөкеннің жаппай қырылу себептері анықталды, алғаш рет қоздырғыштың таза ошағы бөліп шығарылды
- бір уақытта жылу ұстағыш және конструкциялық материал қызметін атқаратын жылу ұстағыш конструкциялық керамикалық қабырға материалын алу технологиясы даярланды;
- Қазақстанның ауыл шаруашылығы, азаматтық, өндірістік және жол құрылысының барлық категориялары бойынша ғимараттар мен үймәреттер құрылысына арналған кремнийлі шикізат ресурстары негізінде жасанды шағыл алу технологиясы даярланды;
- креатинді шикізаттан отандық көбік шығарушы даярланып, оның негізінде көбікті бетон шығарылды;
- 82 және 82-ПЧ штаммдарынан алынатын бруцеллезге қарсы екпелердің тиімділігіне салыстырмалы иммунноморфологиялық бағалау жүргізілді;
- Қарашығанақ және Чинарев мұнай-газ және конденсаттық кен орындарына іргелес территорияның экологиялық ахуалы туралы мәліметтер банкі жиналды, ұзақ мерзімді мониторингілік аймақтар айқындалды;
- шаруашылық жүргізудің қазіргі жағдайында бруцеллез кезіндегі эпизоотикалық үдерісті мониторингілеу, бақылау және болжамдау мәселелері зерделенді. Эпизоотологиялық мониторинг бойынша ұсынымдар шығарылды, дәстүрлі және заманауи әдістер (имунноферментті талдау, полимеразды тізбекті реакция) негізінде бруцеллезді индикациялаудың тест жүйелерін салыстырмалы талдау бойынша зерттеулер жүргізілуде;
- цирконий мен молибден диборидінен қатты электродтар жасалды. Цирконий мен молибден диборидінен жасалған қатты электродтардағы электрохимиялық үдерістер зерттелді. Сілтілердегі катиондар мен аниондарды сандық анықтау әдістемесі даярланды.
- табиғи суларды, суда еритін дәрумендердің өсімдік үлгілерінде капиллярлық электрофорезді пайдалана отырып сараптаудың экспрестік әдістері менгерілді;
- жергілікті маңызға ие 25-тен астам су қоймаларына төлқұжаттау жүргізілді. Гидрохимиялық және токсикологиялық көрсеткіштер зерттелді, флора мен фаунаны инвентарлау жүргізілді, жергілікті маңызға ие су қоймаларының ахуалына экологиялық және шаруашылық баға берілді.
- өңірлік, мақсатты «Батыс Қазақстан облысында ветеринарлық қызмет көрсетудің 2011-2015 жылдарға арналған бағдарламасы» даярланды;

Университетте басты назар ғылыми және инновациялық қызмет инфрақұрылымын дамытуға аударылған. Дәстүрлі кафедралармен қатар университетте инновациялық ғылыми құрылымдық бөлімшелер – инженерлік бейіндегі биотехнология зерханасы, Сынау орталығы, Технологияларды коммерцияландыру кеңсесі – қызмет етеді. Олар біртұтас университеттің Ғылыми-зерттеу институты құрамына біріктірілген. Мұнда эксперименталдық және сараптамалық зертханалар шоғырланған, ең таңдаулы технологиялар сынақтан өткізіледі, өндіріске енгізу мақсатында жоғары сапалы ауыл шаруашылығы өнімін өндіру мен бағалау моделдері дайындалады. ҒЗИ барлық бөлімдері мен зертханалары ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізуге қажетті барлық зертханалық-техникалық құрылғылармен жабдықталған.

Мемлекет басшысы Н.Назарбаевтың қолдауы арқасында Қазақстанда ұжымдық пайдаланудағы 5 ұлттық зертхана және инженерлік бейіндегі 15 зертхана құрылды. Біздің университет базасында осындай инженерлік бейіндегі биотехнология зертханаларының (ИББЗ)

бірі орналасқан. 2007 жылы құрылған инженерлік бейіндегі биотехнология зертханасы отандық биотехнологияның алғы шебінде. Зертханада жоғары өнімділікке ие ғылыми қондырғылардың бірегей кешенді бар. Зертхананың айрықша белгісі – ол ашық типтегі болып саналады, бұл дегеніміз – зертхана ресурстарын барлық ғылыми мекеме, ЖОО немесе өзге де ғылыми ұжым пайдалана алады. өз қызметінде ИББЗ ынтымақтастық, жариялылық, қондырғыларға қолжетімділік саясатын ұстанады. Сонымен қатар «Ғылым туралы» жаңа заңға сәйкес олар базалық қражыландыру бойынша республикалық бюджеттен қаржыландырылады. Университет зертхананың тиімділігінің артуына, соның ішінде қаржылық қолдау арқылы артуына ерекше көңіл бөліп келеді. Атап айтсақ, 2011-2012 жылдары заманауи ғылыми қондырғылар сатып алуға университет қаржысынан 300,7 млн теңге бөлінді. Инженерлік бейіндегі биотехнология зертхана (ИББЗ) ветеринария, мал өсіру, микробиология, өсімдіктердің жасушалық мәдениеті, қоршаған орта объектілерін мониторингілеу секілді түрлі бағыттар бойынша жоғары ғылыми-әдістемелік деңгейде зерттеулер жүргізуге мүмкіндік беретін заманауи қондырғылармен жабдықталған. Инженерлік бейіндегі биотехнология зертханасы қызметінің мақсаты сапалы да бәсекеге қабілетті өнім шығаруға бағытталған **іргелі ғылыми негіздер мен қолданбалы зерттеулерді дамыту болып табылады.** Зертхананың ғылыми зерттеулерінің бағыттары: ауыл шаруашылығындағы биотехнология, ихтиология және балықтарды жасанды көбейту, қоршаған орта объектілері ахуалына экологиялық мониторинг жүргізу. Міндеттері: әлемдік стандарттарға сәйкес биологиялық және техникалық мамандықтар студентері, магистранттары және докторанттарымен машықтану сабақтарын өткізу, докторанттар мен магистранттардың инновациялық ғылыми-зерттеу жұмыстары мен жобаларын іске асыру; дайын өнімді ғылыми технологиялар нарығына шығару, ғылымға жас мамандарды сапалы тарту.

Университетте магистранттар мен студенттерді ғылыми-зерттеу және жобалау-құрастыру жұмыстарына қатыстыру арқылы оқыту және ғылыми үдерістердің бірлігі қамтамасыз етіледі. Зертхана құрылғылары жоғары курс студентерін, магистранттарды, докторанттарды оқыту үдерісінде, олардың дипломдық, магистрлік және докторлық диссертацияларымен жұмыстануында белсенді қолданылып келеді. 2010-2011 жылдары зертхана базасында ғылыми және инновациялық жобаларды орындауға 42 студент, 15 магистрант тартылды. Инженерлік бейіндегі биотехнология зертхана қондырғыларын университет қызметкерлері гранттық қаржыландырудың 29 жобасы бойынша ғылыми-зерттеу жұмысында қолданып келеді.

ЖОО ғылымы әлемдегі инновациялық үдерістердің «қозғалтқыштарының» бірі боп табылады. Жәңгір хан атындағы БҚАТУ-да аграрлық-техникалық инновациялар даярлануда, біз оларды өндіріс саласында тұтынуға қажетті өз қызметіміздің өнімі ретінде ұсынамыз. Тарихи тұрғыдан қалыптасқан жағдайға орай, біздің университетіміз ғылыми зерттеулерінің тақырыбы мен құрылымы бойынша ел экономикасының көптеген секторларын қамтиды. Бүгінгі таңда бізде зерттеудің түрлі кезеңдерін өткеріп жатқан 30-ға тарта ғылыми жоба бар. Олар «старттап»-тан бастап тәжірибелік өндірістер мен бұйым үлгілерін бағалауға шығаруға, сериялы ғылыми өндіріс құруға дейінгі кезеңдерде. Олардың бағыттары: құрылыс, қоршаған ортаны қорғау және табиғи және техногендік ресурстарды рационалды, тиімді пайдалану, қуат сақтау. Бұл жобалар республиканың Жоғары техникалық комиссия бекіткен энергетика, шикізат пен өнімді терең өңдеу, акпараттық және телекоммуникациялық технологиялар, өмір туралы ғылым және елдің интеллектуалдық әлеуеті секілді басым ғылыми бағыттар бойынша орындалуда және үдемелі және индустриалды-инновациялық дамудың мемлекеттік бағдарламасының (әрі қарай - УИИДМБ) стратегиялық талаптарына жауап береді.

Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігі жүктеген міндеттерді жүзеге асыру мақсатында, Жәңгір хан атындағы БҚАТУ-да басым бағыттар айқындалып, олардың арасындағы маңыздылары ретінде ғылыми зерттеулерді белсендіру мен ғылыми нәтижелерді

коммерцияландыру белгіленді. Бұл бүкіл ғалымдар ұжымдарының, тұтастай алғанда ЖОО-ның ғылыми-инновациялық қызметін басқару жүйелерінің атсалысуын талап етеді. Аталмыш мәселені экономиканың шынайы секторына арналған жаңа ғылыми технологияларды даярлау мен енгізуге бағытталған тиімді инновациялық инфрақұрылым құру, университет түлектері үшін де, бүкіл Қазақстанның белсенді жастары үшін де жаңа жұмыс орындарын ашу арқылы шешіп отырмыз.

Қоғам өміріндегі ғылыми зерттеулердің маңызының артуына септесер түйіннің бірі – ғылыми нәтижелерді коммерцияландыру. Ғылым мен өндірістің бірлігін қамтамасыз етер бұл бағытты жүзеге асыру мақсатында Технологиялық даму бойынша ұлттық агенттіктің қолдауымен 2011 жылы Технологияларды коммерцияландыру кеңсесі ашылды. Осы кеңсенің арқасында ғылыми жұмыстар нәтижелерінің коммерциялық сипатын айқындай мәселелері шешіліп келеді. Университеттің зерттеу жұмыстары бағыттарының бірі – бекіре балықтарының технологиясы және жаңа материалдар өндіру технологиясы. 2011-2012 жылдары университеттің бекіре балықтарының аквамәдениеті және подшипниктер технологиясы секілді болашағы зор 2 жобасы Технолонгиялық дамудың ұлттың агенттігінің инновациялық гранттары конкурсында келесі кезеңге өтті. Қазіргі таңда подшипниктер технологиясы бойынша жоба тұжырымдамасын толық негіздеу бағытындағы дайындық жұмыстары жүргізілуде. Бекіре балықтарының аквамәдениеті, көбікті әйнек және подшипниктер технологиялары бойынша жобалар «Инновациялық форсаж» атты инновациялық бизнес-жоспарлар конкурсында финалға өтті. Сонымен қатар біздің 6 жобамыз инновациялар мен коммерцияландыру идеяларын насихаттау мақсатындағы Қазақстанның көптеген аймақтарында ұйымдастырылған «Инновациялық автобус» акциясына тартылды. Ғалымдардың көбікті әйнек жасау және өндіру бойынша даярлаған жобалары ГЛОБАЛ американдық қорының жоба тұжырымдамасын негіздеуге арналған гранттарын жеңіп алды.

Ғылыми зерттеулерді енгізудің заманауи тетіктерін даярлау мақсатында, біздің университет «Парасат» Ұлттық ғылыми-технологиялық холдингі» АҚ-мен өзара ынтымақтастықта «Бекіре балықтарын өсірудің аквамәдени технологиясын даярлау және құрал-жабдықтар шығару» атты инновациялық жобаны бірлесе жүзеге асыруда. Нәтижеде тұйық сумен қамтамасыз ету жағдайында бекіре балықтарын өсіру мен коректендірудің заманауи технологиясын даярлап, жылына өндірістік қуаты тауарлық бекіре балықтарының 65 тоннасы мен тағамдық қара уылдырықтың 1 тоннасына жететін инновациялық тәжірибелік-өнеркәсіптік өндіріс құру көзделуде. Қазіргі таңда университет ихтиология саласы бойынша «Бекіре балықтарын өсіру қондырғысы» моделіне 1 тапсырыс берді. Тәжірибелік-өнеркәсіптік сынақ жұмыстары жүргізілуде. Келесі кезеңде аталмыш жобаға холдинг тарапынан жеке инвестициялар тарту жоспарланып отыр.

Университетте қазақстандық машина жасау өнімінің сапасы мен бісекеге қабілеттілігін арттыру бойынша жобалар, соның ішінде түрлі технологиялық және көліктік машиналардың подшипниктері, аспаптар, автоматтық қондырғылар бойынша жобалар жүзеге асырылуда. Көліктік техниканың пайдалану кезеңіндегі подшипниктері ресурсын жаңа триботехникалық әдістерді қолдана отырып арттыру мақсатында «Подшипник скольжения с подвижным пружинным вкладышем» инновациялық жобасы жүзеге асырылуда. Аталмыш жоба ІҮ Халықаралық Мәскеу инновациялар және инвестициялар салонында 1 орынға (диплом және алтын медаль), NIF 50K Инновациялық бизнес-жоспарлардың республикалық конкурсында және «Жас ғалым-2012» инновациялық жобалардың облыстық конкурсында жүлделі орындарға ие болды.

Сонымен қатар Қазақстан Республикасындағы кремнийлі және саздақ қыртыстарды өңдеу технологиясын даярлау және соның негізінде құрылыс саласына қажетті жасанды шағыл

алудың тиімді технологиясын құру бойынша құны 15 млн. тенге тұратын инновациялық жобаны жүзеге асыру басталды.

Оларды жүзеге асыру барысында біз жаңа материал – жергілікті кремнийлі шикізат ресурстары негізінде қасиеттері жақсартылған жасанды шағыл – өндіру бойынша тәжірибелік-өнеркәсіптік өндіріске қол жеткізетін боламыз. Қазірдің өзінде осы жобаға қызығушылық танытқан бизнес-әріптестер табылып отыр.

Университетте жұмыс жасайтын коммерцияландыру кеңсесінің жемісті қызметі арқасында Технологиялық даму бойынша ұлттық агенттікпен біздің университет базасында Коммерцияландырудың Аймақтық Орталығын құру туралы келісімге қол қойылды. Бұл ҚР Үдемелі индустриалды-инновациялық дамудың мемлекеттік бағдарламасы міндеттерін орындау мақсатында ғылыми-зерттеу және тәжірибелік-конструкторлық жұмыстарды әрі қарай дамытуға септесетін болады.

Университет ғалымдарының ғылыми қызметі нәтижелерінің жандануы өнертапқыштық қызметтің өсуімен дәлелденеді. Тек 2008-2012 жылдар аралығында 32 қорғаушылық құжат алынды. 2010-2013 жылдар аралығында университет ойлап табудың 18 патентіне ие болды, оның ішінде техникалық бағытта 7 патент, ветеринария бағытындағы 5 патент, селекциялық жетістіктердің 4 патенті, құрылыс саласындағы 2 патент бар. Ғылыми нәтижелер оқу үдерісіне белсенді енгізіледі, оқу бағдарламаларын, силлабустар дайындауда, зертханалық тапсырмалар даярлауда қолданылады. Университеттің заманауи материалдық-техникалық базасы магистранттар мен докторанттардың ғылыми-зерттеу жұмыстарын тиімді орындауын, теориялық және практикалық даярлықтың барлық түрін жүргізуді, Thomson Reuters, Springer Link, Science және өзге ақпараттық ресурстардың халықаралық базалардың еркін кірудің қолжетімділігін қамтамасыз етеді.

Университеттегі инновациялық жобаларды жүзеге асыру барысында ЖОО-лар қызметкерлері, магистранттары, докторанттары және студенттері үшін қосымша жұмыс орындары ашылып, олар жалақының қосымша қорымен қамтамасыз етіледі. ҚР БҒМ Ғылым комитетінің 2012-2014 жылдарға арналған гранттық қаржыландыру жобаларын жүзеге асыруға Ресей Федерациясы мен Сербияның жетекші ғылыми ұйымдарының 14 қызметкері, ҚР ғылыми ұйымдарының 3 қызметкері тартылды.

Ғылыми жобаларды орындаушылар құрамындағы жас ғалымдардың қатысу үлесі 40%-ға жақындады. Бұл жобаларға сонымен қатар жоғары курс студенттері де қатысуда. Олардың ішінен шығармашылық тұрғыдан белсенді студенттер іріктеліп, олар ғылыми жобаларды орындауға қатыса келе, магистратура мен докторантураға оқуға түседі. Жоғары курс студенттерінің нарықтық жағдайда жұмысқа даярлануға мүмкіндіктері бар. ЖОО-лар қатысуымен құрылған шағын және орташа көлемдегі кәсіпорындардағы заманауи қондырғыларда студенттер практикасын өткізу мәселелері қарастырылуда.

Аталған барлық шаралар жас мамандардың тұрақты түрде ғылымға тартылуын қамтамасыз етіп, қолданбалы ғылыми зерттеулер нәтижелерін коммерцияландыру үдерістерін белсендіруге ықпал етеді, ғылыми зерттеулер жүргізу мен жоғары білікті мамандарды даярлау инфрақұрылымын дамытуға септеседі.

Заманауи жоғары білікті мамандарды даярлау ЖОО-дағы білім беру және ғылыми қызметті ұштастыру арқылы ғана мүмкін болмақ. Бұл, ең алдымен, жоғары технологиялар мен материалдардың ғылыми-зерттеу, тәжірибелік-конструкторлық және инновациялық-білім беру орталығын құру бағдарламасын жүзеге асыру, сонымен қатар университетті ғылыми-білім беру инновациялық платформасы мен шағын инновациялық кәсіпорындар арқылы дамытуды жалғастыру.

Ғылыми зерттеулер нәтижелері практикалық қызмет пен оқыту үдерісіне енгізілуде. Ғылыми мектептерді қалыптастыру жүргізілуде, ғылыми-зерттеу жұмыстарына педагог қызметкерлер мен студенттер белсенді тартылуда. Коммерциялық жүзеге асыруға бағытталған қолданбалы зерттеулер мен практикалық қызметтерді ұйымдастыру жұмыстары жүргізілуде. Зерттеулерді қаржыландыру негізі тартылған қаржылар мен инновациялық қызметті пайдалану арқылы кеңейіп келеді.

Университеттегі зерттеу жұмыстары 2012-2014 жылдарға арналған жалпы ҒЗЖ жоспарына сай жүргізілуде. Ғылыми ұжымдарды ғылыми мектептер мен ғылыми зерттеулерді бюджеттік қолдау конкурстарына қатыстыру бойынша жұмыстар жалғастырылып келеді.

2010-2013 жылдар аралығында қаржыландырылатын ғылыми жұмыстар санының артқаны байқалады: қаржыландыру көлемі 2010 жылы – 36,5 млн. теңге болса, 2011 жылы – 41,1 млн. теңге, ал 2012 жылы – 225,08 млн. теңгені құрады. 2012-2014 жылдарға арналған гранттық қаржыландыру аясындағы ғылыми зерттеулердің жалпы құны 149,7 млн. теңгені құрайтын 33 жобасы бойынша ғылыми зерттеулер жүргізілуде. Олар ҚР ғылымын дамытудың «Өмір туралы ғылым», «Елдің интеллектуалдық әлеуеті», «Шикізат пен өнімді терең өңдеу» секілді басым үш бағыты бойынша оздырылып келеді. «Қазагроинновация» АҚ-мен Қазақстандағы қой тұқымдарының генетикалық әлеуетін дамыту бойынша құны 6,3 млн. теңге тұратын бірлескен жобалар жүзеге асырылуда. Сонымен бірге 15 шаруашылық келісім-шарт бойынша жүргізілетін ғылыми жұмыстарды орындауға 32,5 млн. теңге бюджеттен тыс қаражат тартылды.

Университет оқытушылары мен қызметкерлері халықаралық, республикалық, аймақтық конференцияларға, форумдарға, семинарларға белсенді қатысып келеді: 2010-2013 жылдар аралығында біздің университет өкілдері 350-ден астам баяндамамен 30-ға тарта конференцияға қатысты.

Жүргізілетін зерттеулер нәтижелері академиялық, республикалық және шетелдік басылымдарда жарияланады. Университет ғалымдары 2010-2013 жылдар аралығында 1282 жарияланым, оның ішінде 19 монография, шетелде 11 мақала (4-еуі жоғары импакт-факторлы басылымда), конференцияларда 744 баяндама мен мақала тезистерін, ҚР БҒМ БҒСБК тізіміндегі басылымдарда 508 мақала жариялады. Ғылыми зерттеулер нәтижелерін жариялау мен оларды өндіріске енгізу мақсатында, университетте 2005 жылдан бері «Ғылым және білім» ғылыми-практикалық журналы шығарылады. 2005 жылдың 15 маусымында журнал ҚР Мәдениет, ақпарат және спорт министрлігінің Ақпарат және мұрағаттар комитетінде № 6132-Ж болып тіркелді. Жазылу арқылы және дербес тарату үшін оған 76316 жазылу индексі бекітілді. Сонымен қатар журнал ISSN сериалды басылымдарды тіркеу бойынша халықаралық орталықта (ЮНЕСКО, Париж қ., Франция) тіркелген және оған ISSN 2305-9397 халықаралық нөмір берілді. ҚР БҒМ Білім және ғылым саласындағы бақылау комитетінің 26.09.2008 күнгі № 2555-6213/10-4-2 бұйрығымен «Ғылым және білім» ғылыми-практикалық журналы 2012 жылдың 30 желтоқсанына дейін 06.00.00 – ауыл шаруашылығы ғылымдары, 16.00.00 – ветеринария ғылымдары бағыттары бойынша ғылыми қызметтің негізгі нәтижелері жарияланатын басылымдар Тізіміне енгізілді.

Студенттік ғылым да қарқынды дамуда. Мысалы, 2006-2012 жылдар аралығында университеттің 100-ден астам студенті өзге ЖОО-лардағы ғылыми конференцияларға қатысып, дипломдармен және грамоталармен марапатталған. СҒЗЖ ғылыми үйірмелер, семинарлар және т.б. түрінде ұйымдастырылып келеді. Студенттер шығармашылығын дамыту мақсатында Студенттер мен магистранттардың ҒЗЖ Бағдарламасы қабылданып, жүзеге асырылуда,

Студенттік конструкторлық бюро, САЖЗ – Студенттік ақпараттық жүйелер зертханасы құрылды, ғылыми үйірмелер жұмыс жасайды.

Студенттердің ғылыми конференциялары көптеген жылдар бойы БҚАТУ-дың игі дәстүріне айналды. Мысалы, 2009 жылы Студенттер мен магистранттардың «АӨК мәселесі – жастар мәселесі» атты ғылыми-теориялық конференциясында студенттер мен магистранттар 400-ден астам баяндама оқыған. Конференция қорытындысы бойынша университеттің редакциялық-баспа бөлімі студенттер мен магистранттар мақалаларының жинағын шығарды. Ғылыми жинақтарда ғылыми конференциялар мінберлерінде оқылған студенттер мен магистранттар баяндамалары жарияланады. Бұл жастардың үлкен қызығушылығын тудырады, себебі жастар үшін бұл – шағын болса да, ғылымға жасалған қадам.

2010-2011 оқу жылында студенттік ғылыми жұмыстардың республикалық конкурсына 53 студенттік ғылыми жұмыс, 2011-2012 оқу жылында – 57 жұмыс жіберілді. 2010-2011 оқу жылында пәндік олимпиадаларға 92 студент қатысып, олардың 20-сы жүлделі орындар алды, 2011-2012 оқу жылында – 135 студент қатысып, олардың 22-сі жүлделі орындарға ие болды.

Факультеттер студенттері кафедралардың қолданбалы ғылыми зерттеулеріне жүйелі түрде қатыстырылады. 2010-2012 жылдар аралығында ҚР БҒМ жобаларын орындауға 232 студент қатыстырылды. Кафедралар ҒЗЖ нәтижелерін студенттер мақалалар жариялау, курстық және дипломдық жұмыстар даярлау, конференцияларға, сайыстарға қатысу барысында пайдаланып келеді.

Жас мамандарды конкурстарға қатыстыру бойынша жұмыстардың белсенді жүргізіліп келе жатқаны байқалады. Дарынды жас ғалымдарды инновацияны дамытуға, БҚО тұрғындарының әл-ауқатын жақсарту бағытындағы жаңа идеяларды енгізуге тарту мақсатында ұйымдастырылған «Жас ғалым» атты инновациялық жобалардың Батыс Қазақстан облыстық конкурсының жеңімпаздарының арасында атырау етті-майлы қой тұқымының өнімділік қасиеттерін арттыру бойынша («Жас ғалым - 2008» сайысында – 1 орын), жаңа құрылыс материалдарын шығару технологиясы бойынша («Жас ғалым - 2009» сайысында – 1 орын), бекіре балығын өсірудің индустриалдық технологиясы және подшипник технологиясы бойынша («Жас ғалым - 2012» сайысында – 1 орын) жобалар бар.

Университет қызметтері мен өнімдерін көрмелерде белсенді жарнамалау бойынша жұмыстар жалғастырылуда. Мұндай шаралар 2012-2013 жылдар бойына Білім және ғылым министрі Б.Жұмағұловтың төрағалық етуімен өткізілген ҚР БҒМ мәжілісі аясында өткізілді. Оларда біздің университеттің жаңа құрылыс материалдары технологиясы және индустриалдық аквамәдениет бойынша инновациялық жобалары жоғары бағаға ие болды. 2011 жылы өнертабыстар, инновациялар мен инвестициялардың VI Саратов салонында біздің университет ғалымдарының құрамында креатині бар шикізаттан отандық көбік шығарушы даярлап, оның негізінде көбікті бетон алу жобасы күміс медальға және II дәрежелі дипломға ие болды. 2012 жылғы Астана экономикалық форумында университеттің «Аралас азық пайдалану арқылы тұйық сумен қамтамасыз ету қондырғыларындағы құнды бекіре тұқымдас балықтардың аквамәдениеті» жобасы Қазақстанның ең үздік инновациялық жобасы деп танылып, 1 орынға ие болды.

Болашақта университет өз ғылыми-инновациялық құрылымын жетілдіруді жоспарлап отыр. Университетте төмендегідей қолданбалы және ғылыми-зерттеу бөлімшелерін құрып, дамыту жоспарлануда:

1. Құрамында селекциялық-асылдандыру балық қоймасы мен ғылыми-тәжірибелік тоғандық шаруашылығы бар индустриалдық аквамәдениет оқу-ғылыми-өндірістік орталығын құру;
2. Биоалуантүрлілікті сақтау бағытындағы оқу-ғылыми-өндірістік орталық құру;

3. Құрамында машина жасау, мұнай-газ ісі және құрылыс материалдарын сынау технологиясы бойынша зертханасы, тәжірибелік-конструкторлық бюросы бар машина жасау, мұнай-газ ісі және құрылыс материалдары оқу-ғылыми-өндірістік орталығын құру.

Осылайша, мысалы, университеттің басым ғылыми бағыттарының бірі – ихтиология, аквамәдениет және балықтарды жасанды көбейту. ҒЗИ-ын әрі қарай дамыту үшін, оның негізінде индустриалдық аквамәдениет оқу-ғылыми-өндірістік орталығын ұйымдастыру қажет деп есептейміз. Балық шаруашылығы бағытындағы қызметті тиімді дамытудың негізі – оның тұрақты дамуын қамтамасыз ететін ғылыми негізделген шаралар кешенін жүзеге асыру. Ғылыми-өндірістік тәжірибе мен ғылыми жобалар негізінде университет базасында индустриалдық аквамәдениеттің оқу-ғылыми-өндірістік орталығын құру балық шаруашылығы саласының тиімді дамуына оң ықпал етеді. Бұл орталық балық шаруашылығы саласы кадрларын даярлау және қайта даярлаумен, ғылыми зерттеулер жүргізіп, оларды өндіріске енгізумен айналысатын болады. Аталмыш орталық бекіре балықтары түрлерінің биоалуантүрлілігінің сақталуына және тауарлық балық өсірудің дамуына септесетін болады.

Университетте сирек кездесетін және жоғалып бара жатқан жануарлар, соның ішінде ақбөкендер мен бекіре балықтарын сақтау және өсіру бойынша гранттық қаржыландырылатын жобалар жүзеге асырылуда. Осыған байланысты, биоалуантүрлілікті сақтау бағытындағы оқу-ғылыми-өндірістік орталығын құру қажеттігі айқын боп отыр. Биоалуантүрлілікті сақтау бағытындағы оқу-ғылыми-өндірістік орталығының мақсаты: Халықаралық Қызыл кітап пен Қазақстан Республикасының Қызыл кітабына енгізілген жануарлар мен өсімдіктердің көптеген түрлерін қорғау және сақтау. Қазіргі таңда болашақ Орталықтың жұмыс портфелінде табиғатты пайдалануды оңтайландыру, биологиялық және ландшафттық биоалуантүрлілікті сақтау мен қалпына келтіру, өңір тұрғындарының экологиялық мәдениетін арттыру және т.б. бағытталған 20-дан астам жоба бар.

ҚР Батыс Қазақстан облысы ел экономикасын үдемелі индустриалды-инновациялық дамыту бағдарламасы бойынша белсенді даму үстінде. Облыста машина жасау бағытындағы зауыттардың тұтастай қатары шоғырланған: мысалы, «Батыс Қазақстан машина жасау компаниясы» АҚ, «Зенит» АҚ, «Омега» АҚ Аспап жасау зауыты, «Механикалық зауыт» АҚ, «Агрореммаш» ЖШС. Батыс өңірінде Қарашығанақ кен орны (ҚПО бв Компаниясы), Чинарев кен орны («Жайықмұнай» ЖШС), Қашаған мұнай және газ кен орны және т.б. секілді мұнай мен газдың ірі кен орындары бар.

Батыс өңірі қуаттық тиімді ғимараттар мен үймәреттерді жобалау мен тұрғызуға қажетті жаңа қуаттық тиімді, композициялық құрылыс материалдарын өндіруге әлі де толыққанды тартылмаған табиғи шикізаттық ресурстарға бай: сазды топырақ, кварц құмдары, кремний жыныстары - бор, ізбес, т.б. Батыс өңірі Ресей Федерациясының 5 облысымен шектеседі, бұл Ресей Федерациясының жетекші ғылыми орталықтарымен ынтымақтастық үшін тиімді боп табылады.

Жоғарыда айтылғандар негізінде университеттің машина жасау факультеті базасында ғалымдардың машина жасау технологиясы, мұнай-газ ісі, құрылыс және құрылыс материалдары бағытындағы ғылыми және қолданбалы зерттеулерін қамтитын машина жасау, мұнай-газ ісі және құрылыс материалдары оқу-ғылыми-өндірістік орталығын құрудың объективті қажеттілігі туындап отыр.

Аталмыш оқу-ғылыми-өндірістік орталық құрамында қолдағы бар аспаптар мен қондырғыларды пайдалана отырып, машина жасау, мұнай-газ ісі және құрылыс материалдарын сынау технологиясы зертханасын құру жоспарлануда. Осы орталық жанынан тәжірибелік-

конструкторлық бюро ашуды ұсынамыз. Оның жұмысына факультеттің жетекші ғалымдары, профессор-оқытушылар құрамы, магистранттар мен студенттер тартылатын болады.

Мұндай орталық құрудың мақсаты - машина жасау, мұнай-газ ісі технологиясы бойынша инновациялық ғылыми-зерттеу, конструкторлық және жобалау жұмыстарын жүргізу, қуат тұрғысынан тиімді композициялық материалдардың, машиналар мен қондырғылардың жаңа, төзімді, ұзақ уақытқа жарамды бөлшектерінің тәжірибелік-өнеркәсіптік үлгілерін жасау, мұнай мен газ өндіру мен терең өңдеудің жаңа технологияларын даярлау, мұнай және бұрғылау қалдықтарын өңдеудің жаңа технологияларын даярлау, бұйымдарға тәжірибелік-өнеркәсіптік сынақтар жасау және кейін оларды сертификаттау, өнеркәсіптік және азаматтық ғимараттар мен үймәреттер, автокөлік жолдары құрылысының жобалау-сметалық құжаттарын даярлау, шынайы сындарлы шешімдер үдесінде даярланған инновациялық технологияларды жария етуге қажетті тәжірибелік-өнеркәсіптік алаң құру.

Өз жұмысының өн бойында университет ұжымы АӨК пен Батыс Қазақстан өңірі мен оның ауылдық аймақтары экономикасының онымен іргелес салаларының қызмет етуі мен дамуын кадрлық қамтамасыз ету мен ғылыми қолдау міндеттерін шешіп келеді.

50-жылдық тарихының өн бойындағы секілді дәстүрлі түрде университетте ғылымның барлық дерлік маңызды бағыттары – ветеринария, селекция, агрономия, өсімдік өсіру, экология, экономика, жаратылыстану және гуманитарлық ғылымдар және т.б. – бойынша жұмыстар жүргізілуде. Міне, осы алуантүрлілік осы кезге дейін сақталып келіп, қазіргі кезде кенею, өсу үрдісінде. Аграрлық-техникалық университеттер категориясына жататын жоғары оқу орны үшін бұл – табиғи құбылыс.

Осылайша, біздің университетімізді сипаттайтын бірінші ерекшелік – ғылыми зерттеулер ауқымының кеңдігі. Жәңгір хан атындағы БҚАТУ-да ғылым әрқашан да ЖОО-ның бетке ұстар, мақтан тұтар қызмет саласы боп келеді. Екіншіден, ғылыми-зерттеу жұмыстарының жоғары деңгейі. Жалпы алғанда, 2012 жылы біздің ғылыми зерттеулеріміздің көлемі 1 млрд. теңгеден асты. Өзге ЖОО-лармен, тіпті осы кезге дейінгі өзіміздің қол жеткізген жетістіктерімізбен салыстырғанда, бұл жоғары көрсеткіш боп табылады.

Жәңгір хан атындағы БҚАТУ ғалымдары патентке қабілетті технологиялар ұсынып келеді, патенттерге тапсырыс беруде, фермерлер үшін ұсынымдар енгізуде, ғылыми мақалалар жариялап, монографиялар мен ғылыми-әдістемелік құралдар шығаруда, ғылыми зерттеулерді коммерцияландыру бойынша жоспарлы жұмыстар жүргізілуде.

Жарты ғасырлық жасқа жеткен Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті заман талаптарына, қоғам мен азаматтар сұраныстарына жауап беруге әркез ұмтылады. БҚАТУ ұжымы ХХІ ғасыр дәрежесінде болу үшін, қоғамның ғылыми зерттеулер мен сапалы заманауи кәсіби білімге деген ұдайы артып келе жатқан сұраныстарын қамтамасыз ету үшін бар күшін салады.

Елбасы Н.Ә.Назарбаевтың әр уақыттағы назар аударуы, сонымен қатар ҚР БҒМ тарапынан көрсетіліп отырған қолдаудың арқасында, біздің университет ғылыми зерттеулер – тәжірибелік-конструкторлық жұмыстар – коммерцияландыру мен өндіріске енгізу арқылы инновациялық даму жолына бағыт алып келеді.

Университет ұжымы болашаққа сеніммен қарайды, біз Жәңгір хан атындағы БҚАТУ-дың әрқашанда Қазақстанның Жоғары мектебінің алдыңғы шебіндегі жолбасшыларының қатарында болатындығына сенімдіміз.

Мәдени-тәрбиелік жұмысты жетілдіру

*А.Ұ.Сұлтанов, тәрбие жұмыстары жөніндегі проректор
М.С.Ержақыпов, Жастар ісі жөніндегі комитет төрағасы*

Жастарды тәрбиелеу қазіргі білім беру үдерісінің басым да өзекті салаларының бірі боп табылады. Оның өзектілігі әр бастамада ұмтылушылықпен, үлкен мақсаттылықпен, белсенді өмірлік позициясымен ерекшеленетін студенттік ортаның айрықша белгілерінен туындайды. Бұл орта қызметінің оң мотивациясын қалыптастыру аса маңызды мемлекеттік іс боп табылады. Студенттік жасқа тән өз әлеуетін жүзеге асыруға деген ұмтылыстың жасампаздыққа, биік руханиятқа толы болуы өте маңызды.

Тәуелсіз Қазақстанның қалыптасуы жағдайында тәрбиелеу теориясы мен практикасына, түрлі бағыттағы білім беру мекемелеріндегі тәрбие жұмысын ұйымдастыру тетіктеріне деген жаңаша түсінік, көзқарас қалыптастырылды. Тәрбиелеу үдерісі білім беру жүйесінде іске асырылатын және жалпы адамзаттық құндылықтар, азаматтық және кәсіби қалыптасу және жеке тұлғаның өз әлеуетін жүзеге асыруы негізінде адамгершілік-рухани саланы дамытуға жағдай жасауға бағытталған мақсатты қызмет ретінде қарастырылады. Бұл ретте жастарды тәрбиелеу, өзіндік даму, әлеуметтік-мәдени даму үдерісінің тең құқылы субъектісі ретінде қарастырылады.

Университеттегі тәрбие жұмысының басты бағыттары ҚР БҒМ заңнамалары, шешімдері мен ұсынымдары, өзге де нормативтік құжаттар негізінде айқындалады. Олар тәрбие үдерісін ұйымдастырушылар үшін бағдар беруші боп табылады. Тәрбие жұмысын ұйымдастырудың төмендегідей басты бағыттары бар:

- студенттерге әлем, қоғам, мемлекет, қоғамдағы әлеуметтік байланыстар мен қатынастар туралы ұғым-түсінік қалыптастыруға, жеке тұлғаның әлеуметтік-тұрмыстық деңгейден жалпыұлттық, әлемдік, ғаламдық деңгейге дейінгі міндеттерді шешуге атсалысуына бағытталған азаматтық-құқықтық тәрбие және білім беру;
- тұлғалық-кәсіби және әлеуметтік дамуға, жеке тұлғаның кәсіби қабілеттерін қалыптастыруға тиімді жағдай жасау арқылы студенттерге еңбек-кәсіби тәрбие беруді жүзеге асыру;
- мәңгілік абсолюттік құндылықтарды бағдар етіп, моральдік таңдау жағдайында шешім қабылдай алатын және өзінің, адамдар тобының, елінің және бүкіл адамзаттың алдында өз шешімдері үшін жауап бере алатын студентке азаматтық, қоғамдық, ғылыми және оқу қызметінің субъектісі ретінде өз бетімен дамуына, өз әлеуетін жүзеге асыруына жағдай жасау;
- әлеуметтік-мәдени тәрбиелеуші ортаны дамыту мен корпоративті «университеттік климатты» қалыптастырудың негізі ретінде гуманды тәрбиелеу жүйесін қалыптастыру;
- университеттік ортаның, студенттердің өмір-тіршілігі эстетикасын дамыту, соның ішінде студенттерді өз қызығушылықтары бойынша көркемөнер (театр, әуен, би, т.б.), клубтық және мәдени демалыс қызметтері түрлеріне тарту арқылы;
- әріптестік қарым-қатынас пен өзара бірлескен іс-әрекет негізінде студенттік саяси емес бірлестіктері мен ұйымдарына қолдау көрсету арқылы тәрбиелеу жұмысының мазмұнын үш басты бағытқа шоғырландыра аламыз. Бұл студент тұлғасын жан-жақты, тұтастай тәрбиелеуге, тәрбие жұмысының формальдылығынан арылуға, оқыту мен тәрбиелеуді тұтас педагогикалық үдеріске айналдыруға, оны айқын ұйымдастыру шеңберіне енгізуге, оның жүйелілігін, жоспарлылығын, мақсаттылығын арттыруға мүмкіндік береді.

Жеке тұлғаны тәрбиелеу қоғам мен мемлекет дамуының маңызды құрамдас бөлігі боп табылады. Тәрбие саласындағы мемлекеттік саясаттың көрінісі ретінде білім берудің адамгершілік сипаты, жалпыадамзаттық құндылықтардың, адам өмірі мен денсаулығының, жеке тұлғаның ерікті дамуының, азаматтылыққа, руханиятқа, адамгершілікке, патриотизмге тәрбиелеудің басымдылығы қағидаттарын атап өте аламыз. Бұның бәрі ҚР 2005-2010 жылдарға дейінгі білім беруді дамытудың Мемлекеттік бағдарламасында, ҚР 2004 жылғы 7 шілдедегі №581 «Қазақстан Республикасындағы мемлекеттік жастар саясаты туралы» Заңында, 2000 жылғы 7 шілдедегі ҚР білім беру ұйымдарындағы тәрбие берудің Кешенді бағдарламасында көрсетілген.

ЖОО-дағы тәрбие жұмысы – бұл ҚР МЖБС талаптарына сәйкес болашақ маман тұлғасын қалыптастыруға бағытталған мақсатты үдеріс.

ЖОО-дағы тәрбиелеу үдерісінің міндеттері:

- Болашақ маманның кәсіби және әлеуметтік бейімделуіне қолдау көрсету;
- полимәдениетті, адамгершілігі мол, дені сау, жоғары интеллектті, бәсекеге қабілетті, шығармашылық тұрғыдан дамыған, мәселелерді өз бетінше азаматтық тұрғыдан ұлттық дәстүрлер мен тәрбиелеу саласындағы әлемдік тәжірибенің ең жаңа жетістіктерін қолдана отырып шеше алатын жеке тұлғаны қалыптастыру;
- адамгершілік және азаматтық тәрбие мазмұны мен тетіктерінің гумандық қағидаттарын дамыту;
- студент жастар ортасында ұлтаралық қарым-қатынас мәдениетін дамыту;
- қоршаған орта (тіл, мәдениет, тарих, салт-дәстүрлер, дін, т.б.) құндылықтарын қорғау көзқарасын қалыптастыру;

Университетте жасақталған тәрбие жұмысы тұжырымдамасы ұйымның қағидаттарына, мақсаттары мен міндеттеріне, тәрбие жұмысының мазмұнына деген біртұтас көзқарасты білдіреді.

Тәрбие жұмысы 10 бағыт бойынша жүргізіледі: патриоттық, мәдени, адамгершілік, интернационалдық, экологиялық, салауатты өмір салты, еңбек, құқықтық, студенттік өзін-өзі басқару органдарын дамыту.

Университеттегі тәрбие жұмысын ұйымдастыруда төмендегідей салаларды дамытуға назар аударылады:

- барлық құрылымдық бөлімшелермен бірлесе әрекет жасау;
- жеке тұлғаның өзін-өзі тану мен өз бағыт-бағдарын айқындауына педагогикалық қолдау көрсетудің құралдары мен түрлерін пайдалану;
- студенттік өмір мәселелерін мониторингілеу;
- студент жастардың мәселелері бойынша ғылыми-зерттеу қызметтерін ұйымдастыру;
- әлеуметтік тұрғыдан қорғалмаған студенттерге (жетімдер, мүгедектер, студенттік отбасылар, т.б.) әлеуметтік-психологиялық көмек көрсету;
- студенттік өзін-өзі басқару қызметіне қолдау көрсету;
- студенттердің шығармашылық бастамаларын қолдау (қызығушылықтары бойынша үйірмелер ұйымдастыру, шығармашылық ұжымдар құру);
- мәдени-бұқаралық шараларды, бос уақытты ұйымдастыру;
- зиянды әдеттердің алдын-алу;
- студенттік жасақтарды құру және олардың қызметін дамыту;
- ақпараттық қамтамасыз ету;

- әртүрлі салаларда үздік шыққан студенттерді марапаттау;
- университеттен тыс өзге ЖОО-лармен және қоғамдық құрылымдармен өзара байланысты қалыптастыру.

Қазіргі уақыттың талабы жоғары білімді, жан-жақты маман, тың көзқарас тұрғысынан жаңаша ойлап, жаңаша шешім қабылдай алатын тұлғаны, сондай-ақ туған елінің, бастысы – елінің жанашырын дайындауды міндеттеп отыр.

Бұл жүктеме бәсекеге қабілетті, кәсіби білікті ұлтжанды азамат тәрбиелеу ісінің өзектілігін алдымызға көлденең тартады. Осы ретте еліміздегі алдыңғы қатарлы жоғары білім ордаларының бірі боп саналатын Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университетінде жоғары білімді кәсіби маман даярлау ісінің ұлттық құндылықтарға, халықтық тәрбие негіздері мен білім берудің қазіргі заманғы инновациялық технологияларына құрылған күрделі құрылымды оқу-тәрбие тетігі арқылы жүзеге асып жатқанын атап өткеніміз артық болмас.

Ұлы реформатор, танымал тұлға Жәңгір ханның есімін иеленген 50 жылдық тарихы бар байырғы білім ордасында оқыту тетігі мен тәрбиелеу мәселесі ұлттық кадрларды дайындаумен тығыз байланысты.

Университеттің профессорлық-оқытушылар ұжымы болашақ мамандардың кәсіби біліктілігін жетілдіру ісіне ғана емес, олардың азаматтық жауапкершілігін, отаншылдық рухын елдік қасиеті мен ұлттық ұжданын да қатар тәрбиелеуге баса назар аударады. Соған сай оқу орнындағы тәрбие ісінің стратегиялық түпкі мақсаты ел болашағын жасар маманның кәсіби, интеллектуалдық және әлеуметтік тұрғыдан жетілуіне жағдай жасау болып табылады.

Университетте студент жастарды біліміне білігі сай, нарықтық кезең өзгерістеріне бейімделе алатын, ұлт тағдыры мен болашағына бей-жай қарамайтын отансүйгіш, елжанды етіп тәрбиелеу мақсатында **«2011-2015 жылдарға арналған Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті тұжырымдамасы»** басшылыққа алынған. Аталған тұжырымдама студенттерге сапалы білім мен саналы тәрбиені қатар беруге бағытталған. Өйткені оқудың мәні тәрбиемен ғана дариды. Университетіміздің ұстанған қағидаты да осыған саяды: түзу тәрбие болмаған жерде алынған білім қоғамға қауіпті. Сондықтан да студенттерге зайырлы қоғам мүддесіне жауап беретін, ұлттық болмысымызға сай тәрбие беруге үлкен мән беріледі.

Ұлтты ұлылар таныстырады десек, елін сүйген, елі сүйген Елбасы үнемі отаншыл, мемлекетшіл жастардың өсіп келе жатқаны өзін қуанышқа бөлейтінін айрықша сезіммен атап айтады. Өйткені жастар қай салада болса да үлкен белсенділік танытып келеді. Бұл жастардың ұлттық рухының өскендігін, санасының есейгенін, саяси мәдениетінің артқандығының нақты көрінісі екендігін байқатады.

Қазіргі жастар қоғамдағы қозғаушы күшке айналды. Мұның себебі, Елбасы жастар саясатына соңғы жылдары үлкен маңыз беріп келеді. Олармен нақты жұмыс істеудің үлгісін көрсетті.

Қазақстан – қай мағынада алғанда да жас мемлекет. Ел азаматтарының 5 миллионға жуығы - 14 пен 29-дың аралығындағы жастар. Тәуелсіздіктің алғашқы күндерінен бастап жастар мәселесі Елбасының және мемлекеттің ең басты назарында болды. Бұл салада «Болашақ», «Жасыл ел», «Жастар – Отанға», «Дипломмен – ауылға», «Жастар тәжірибесі», «Жас мамандар қоры» сияқты көптеген мемлекеттік бағдарламалар жүзеге асырылуда.

Мемлекет бүгінгі таңда жастардың материалдық және әлеуметтік жағдайы қандай болса да, өмірде өз жолын таңдауына, жеке табыстарға жетуіне мүмкіндіктерін кеңейтуге жағдай туғызып отыр.

«Халық бірлігін нығайту – бұл сіздер, жастар үшін. Жаңа университеттер, кәсіптік колледждер – сіздер үшін. Жаңа зауыттар мен жұмыс орындары – олар да сіздер үшін. Саламатты өмір салты мен спорт та – сіздер үшін. Қазақстан елінің халықаралық беделі – ол да сіздер үшін», - деп Елбасы Нұрсұлтан Назарбаев жастарға арнайы қайырылып үн қатты. Әрине, Елбасының жастарға сөз арнауы бірінші рет емес. Жылдағы дәстүрлі Жолдауларында, келелі жиындардағы сөздерінде жастар саясатына айрықша назар аударғаны белгілі.

Қазақстан Республикасының Президенті, Елбасы Н.Ә.Назарбаевтың университетімізге келген сапары, 2005 жыл.

Қазақстан Республикасындағы жастар саясатының басты мақсаты – жастардың өз мүмкіншіліктерін толықтай көрсете білуін қамтамасыз ету, олардың заңды мүдделері мен құқықтарын қорғау, жастарға көмек және әлеуметтік қызмет ұсыну, әлеуметтік маңызы бар жастар бастамаларына қолдау көрсету.

Жастар – мемлекеттің стратегиялық ресурсы және ел болашағының ерекше индикаторы. Сондықтан жас азаматтардың қоғамның саяси және әлеуметтік-экономикалық өмірінде барынша белсенді болуы аса маңызды. Еңбек нарығы жағдайында жас маман иесі бойында оны

бәсекеге қабілетті ететін қасиеттері болғанда ғана өзін тұтынушының сұранысын қанағаттандыратын қажетті маман ретінде көрсете алады.

Ендігі жерде еңбек нарығының сұранысына тек өз мамандығын білікті игерген, бастамашыл, толерантты, жаңаша ойлайтын, жаңа талапқа бейімделгіш, жұмыс қабілеті жоғары мамандар ғана ие бола алады. Жас маманды мамандығының шебері ететін, оны қызмет бабында өсіретін басты қасиет - бұл оның өз-өзіне деген сенімділігі.

Сенімділік үшін сапалы кәсіби негіз болуы қажет. Ол жас маманның жалпы мәдениетінен, зерделілігі мен өресінен, кәсіби біліктілігінен және адамгершілігінен құралады.

Студенттер үйінің ашылу салтанаты, 2011 жыл.

Студенттік өзін-өзі басқару, бір жағынан, жеке тұлғаның әлеуметтік белсенді болуына себепкер болса, екінші жағынан, жоғары оқу орны түлегінің бойында бәсекеге қабілетті маманға тән қабілет-қасиеттерді қалыптастырудың да тиімді жолы болып табылады.

Университетімізде қызмет ететін Тәрбие жұмысы және жастар ісі жөніндегі комитет, «Заман» жастар қоғамдық бірлестігі, Жастардың мәдени және демалыс орталығы сияқты студенттік өзін-өзі басқару органдары, сондай-ақ студенттер ғылыми қоғамының секциялары, студенттік деканаттар, «Нұр Отан» ХДП «Айбын» БПҰ, «Жас Отан» Жастар қанаты бастауыш ұйымының 5 факультет төрағалары, полицияға жәрдемдесетін жасак, университетіміздің ішкі тәртібін сақтайтын тәртіп сақтау қызметкерлерінің көмекшілері жұмыс атқарып келеді. Сондай-ақ ұлттық мәдениетіміз бен тәлім-тәрбие бағытындағы ақын Ақұштап Бақтыгерейқызының бастамасымен ұйымдастырылған «Фатима» қыздар клубы, «Әсем-ай» би

ансамблі, «Нарын сазы» халық аспаптар ансамблі, т.б. тәрізді үйірмелермен қатар, КТК «Жәңгір серілері», «Батыс сұлтандары», «Рух» пікір-сайыс орталығы, «Жасыл ел» еңбек және студенттердің құрылыс жасақтары, көкөніс өсіру бригадалары, сан алуан спорттық секциялар студенттердің шығармашылық қабілеттерін дамытып, оларды жан-жақты тәрбиелеуге қызмет етіп отыр деп толық сеніммен айта аламын.

*Университет түлектері ректор, профессор Қ.Қ.Бозымовпен бірге,
2011 жыл.*

Жоғары тәрбиелі жеке тұлғаны қалыптастыру мақсатында жүргізілетін жұмыстардың төмендегідей негізгі бағыттары қабылданды:

1. Болашақ мамандардың кәсіби біліктілігі мен бәсекеге қабілеттілігін дамыту және жаңа заманға лайық мамандар даярлау;
2. Студенттік ортада Қазақстандағы тұрақтылық пен ұлтаралық келісім мен достықты қалыптастыру мақсатында жүргізілетін жұмыстар;
3. Рухани-эстетикалық және интернационалдық тәрбие беру;
4. Жеке тұлғаның ой-танымын дамыту;
5. Патриоттық тәрбие беру;
6. Салауатты өмір салтын қалыптастыру.

Бұл бағыттағы жұмыстар Қазақстанның студенттер Альянсымен, «Нұр Отан» ХДП «Айбын» БПҰ «Жас Отан» жастар қанатымен тығыз байланыста жүргізіліп отыр.

Қазақстан Республикасы Президенті атындағы және атаулы шәкіртақы иегерлері, 2012 жыл.

Жыл сайын университетте түрлі бағыттағы ауқымды мәдени-тәрбиелік, көпшілік іс-шаралар жүргізіледі. Соның ішінде «30 тамыз – Конституция күні», «1 қыркүйек – Білім күні», «Студенттер қатарына қабылдау», «Бірінші курстықтар», «Үздік және белсенділер Слеті», «Қазақстан халықтарының тілдері күні», «Алтын күз», «Жігіт сұлтаны», «Университет аруы», «17 қараша - Халықаралық студенттер күні», «Дарын» факультетаралық көркемөнерпаздар байқауы, Қазақстан Республикасының мемлекеттік мерекелеріне арналған конференциялар, акциялар, дөңгелек үстелдер, фестивальдер, байқаулар, концерттік бағдарламалармен қатар Елбасы Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың Қазақстан халқына жыл сайынғы Жолдауларын да жастар өз ортасында қызу талқылайды.

Біздің студенттер халықаралық және республикалық спорт жарыстарына да белсенді түрде қатысып, спорттың әр түрінен алтын, күміс медальдармен марапатталса, түрлі конкурстардан жүлделі орындарды иемденіп жүр.

Қазіргі таңда университетімізде ҚР Президенті шәкіртақысының 16 иегері және атаулы 3 шәкіртақы иегерлері бар.

Студенттік өзін-өзі басқару ұйымының жұмысын жетілдіру барысында 5 факультеттің студенттік декандары да студенттердің барлық сұраныстарын қанағаттандырып, университеттегі салауатты өмір салты, рухани, мәдени-тәрбиелік, саяси-қоғамдық жұмыстарды ұйымдастыруда да белсенділік танытуда. Атап айтсақ, 2010 жылы Қазақстан Студенттер Альянсының қаламыздағы төрайымы болып университетіміздің 4-курс студенті Салтанат Тұманбаева сайланса, университет омбудсмені ретінде машина жасау факультетінің 2-курс студенті Олжас Иманғазы сайланды. Сонымен бірге «Нұр Отан» ХДП «Айбын» БПҰ,

«Жас Отан» жастар қанаты төрағасының орынбасары, машина жасау факультетінің 2-курс студенті Еркін Мұратов, «Заман» ЖҚБ төрағасы ретінде ветеринарлық медицина және биотехнология факультетінің 5-курс студенті Нұркен Әбдіқаппаров белсенді қызмет атқарды.

«Алтын белгі» және 100 балдан жоғары жинаған 1-курс студенттері, 2012 жыл.

Сонымен қатар 2012-2013 оқу жылында «Үздік эдвайзер» - ветеринарлық медицина және биотехнология факультетінің жұқпалы емес аурулар және морфология кафедрасының оқытушы, эдвайзері Б.О. Ертілеуова атанса, «Үздік студенттік топ» - «ХТНВ-41» тобы аталып, эдвайзері, Машина жасау факультетінің оқытушысы С.С.Сатаева марапатталды. «Үздік студент» аталымына ветеринарлық медицина және биотехнология факультетінің 2 курс студенті Ә.Бақытов лайық деп танылса, «Үздік студенттік декан» атауына ветеринарлық медицина және биотехнология факультетінің 3 курс студенті А.Каримуллин ие болды. Шығармашыл студент-жастардың ішінен «Үздік жас ақын» аталымы бойынша политехникалық факультеттің 2 курс студенті Ә.Қанатов танылып, «Үздік жас тілші» атауын Машина жасау факультетінің 2 курс студенті Ж.Берікұлы иемденді.

Университетімізде көп жылдардан бері қызмет етіп келе жатқан полицияға көмек жасағы байқауының қорытындысы бойынша, «Ең үздік жасақ және командирі» болып белсенді студенттерімізден құрылған топ пен ветеринарлық медицина және биотехнология факультетінің аға оқытушысы Б.Е. Нұрғалиев танылды.

Үздіктер және белсенділер слеті – 2012

Облыстық “Үздік жастар ұйымы” иегері ретінде Жастар ісі жөніндегі комитеттің оқу-тәрбие жұмыстарын ұйымдастыру жөніндегі маманы, Орал қаласы студенттер альянсының төрайымы С.Тұманбаева марапатталса, Облыстық “Үздік студент” иегері болып, машина жасау факультетінің 4 курс студенті, ҚСА көшбасшысы О.Иманғазы аталды. Жастар арасында бірден-бір көңілді тапқырлар клубының жеңімпазы ретінде облыстық “Үздік КТК командасы” иегері болып ветеринарлық медицина және биотехнология факультетінің 2 курс студенті, топ жетекшісі Ә.Бақытов марапатталды. Ал жас спортшылар арасында облыстық “Үздік спортшы” иегері агрономия факультетінің 3 курс студенті, каратэ-додан әлем чемпионы, спорт шебері Е.Құспанов университетіміздің ғана емес, облысымыздың да жарық жұлдызына айналды.

Облыстық «Жыл үздігі - 2012» байқауының жеңімпаздары

Мәдени-тәрбиелік шаралар бағытында:

Білім және ғылым министрлігінің және «Заңғар» шығармашылық бірлестігінің ұйымдастыруымен Көкшетау қаласында өткен «Ана тілі аруы» және «Ана тілі сұлтаны» байқауларына Айтжанов Олжас пен Орынғалиева Әйгерім қатысып, «Белсенді өнер көрсеткені үшін» алғыс хатымен және Білім және ғылым Вице-министрінің алғыс хатымен марапатталды.

Орынбор қаласында жастардың шығармашылығын дамытуға арналған XXII халықаралық «На Николаевской - 2011» студенттер шығармашылығы фестиваліне «Нарын сазы» халық аспаптар ансамблінің домбырашылары қатысып, Гран-при иегері және Египет Араб республикасындағы Қазақстан елшілігінің шақыртуы бойынша дәстүрлі «Рамадан» фестиваліне қатысып, 6 мемлекеттің ішінен үздік деп танылып, Бас жұлде «Алтын жұлдызға» ие болды.

«Нарын сазы» ұлт-аспаптар ансамблі Каир қаласында, 2011 жыл.

Салауатты өмір салтын қалыптастыру бағытында:

Қыркүйек-қараша айлары аралығында Дене тәрбиесі кафедрасы көптеген спорттық шаралар өткізді. Таймас Тілеушовті еске алуға арналған облыс біріншілігінен Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университетінің құрама командасы гир спортынан және армрестлингтен де бірінші орынға ие болды. Сонымен бірге жетінші қысқы Азия ойындарына арналған «Сергек бол» атты сауықтыру шарасы оздырылды.

Университет көлемінде I курс студенттері арасынан белсенді спортшылар атауына самбо күресінен әлем чемпионатының II орын иегері Мерманов Сырым мен каратэ-додан Қазақстан чемпионатының «Алтын медаль» иегері Құспанов Ернат ие болды. Самбо күресі бойынша әлем чемпионатының қола жүлдегері Баймұқанов Мұраттың да спорт саласында бағындырар биіктері алда.

Баймұқанов Мұрат - Самбо күресі бойынша әлем чемпионатының қола жүлдегері, Политехникалық факультеттің 3-курс студенті

Құспанов Ернат - Каратэ-додан Әлем және Қазақстан чемпионатының «Алтын медаль» иегері, Агрономия факультетінің 3-курс студенті

Мерманов Сырым - Самбо күресінен әлем чемпионатының II орын иегері, Политехникалық факультеттің 3-курс студенті

Патриоттық бағытта:

2010 жылдың қараша айының 12-22 аралығында Алматы қаласында өткен «Студенттік өзін-өзі басқару институтының тиімділігі мәселелері» атты республикалық студенттер форумына университетіміздің белсенді студенттері - Қазақстан студенттері Альянсының қалалық көшбасшысы Тұманбаева Салтанат, Карина Гүлнұр, Жұмағұлова Гүлнәр және студенттік омбудсмен Иманғазы Олжас қатысып келді.

Университеттің өнерлі студент-жастары Берлин қаласында

Елбасымыз қазіргі таңдағы жастар тәрбиесінің негізгі бағыттарын саралай келіп, «өзіне қатысты - талапшылдық, төңірегіндегілерге қатысты - адалдық, елге қатысты - сенімділік - өскелең ұрпақты тәрбиелеудегі шешуші сәттер, міне, осылар», - деген еді.

Жастарды патриоттыққа тәрбиелеу – қазіргі күнгі қазақстандық қоғамның маңызды міндеті. Ұлтжандылық, отаншылдық – ел үшін еңбек етуге тас түйіндей жұмылдыратын тегеурінді сезім. Патриотизмді қалыптастыру мен нығайтудың негізгі бағыттары Қазақстан Республикасы азаматтарын патриоттық тәрбиелеудің 2006-2008 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасында да айрықша көрініс тапқан болатын. Тәуелсіздіктің 20 жылы ішінде жаңа бүкілқазақстандық патриотизмді қалыптастырудың іргетасы қаланды.

Кейінгі ұрпақ бойында біздің көпұлтты, көп конфессиялы қоғамымыздың, Отанымыздың жарқын болашағына, өздерінің болашағына деген сенім берік орнады.

Тәуелсіздік жылдары ішінде еліміз өзінің мемлекеттік рәміздерін – мемлекеттік Туын, мемлекеттік Елтаңбасын, Әнұранын, ұлттық валютасын енгізді.

Қазақстан студенттері Альянсының «Менің – Отаным Қазақстан» атты акциясы

Біздің көк аспан аясында алтын түсті күн нұрына малына самғаған қыран бейнеленген Туымыз, қанатты пырақтың бейнесімен көмкерілген Елтаңбамыз жер шарын шарлап, ұлтымыздың мақтанышы, халқымыздың рухани байлығына айналды. Елбасы Н.Назарбаев былай деген еді: **«Патриот болу - біздің Қазақстанды мақтан тұту ғана емес, бірінші кезекте бұл – Қазақстанның мүддесін қорғап өзін-өзі аямау, оның игілігі үшін жұмыс істеу»**. Елбасының бұл сөзіне артық не қосуға болады?

Қазақстан студенттері Альянсының бастамасымен біздің университетіміздің студенттері **«Бұл – менің Туым!», «Бұл – менің Әнұраным!», «Гүлдене бер, менің Қазақстаным!», «ҚР Мемлекеттік рәміздері – еліміздің тұрақтылығы мен өркендеуінің кепілі!», «Біз – Жеңістің мұрагеріміз!»** т.б. тақырыптарда өткізілген патриоттық акцияларға белсене ат салысып жүр. Сонымен қатар университет студенттерінің тәуелсіздік жылдары ішінде Елбасы Н.Ә. Назарбаевпен, жазушы Әбіш Кекілбаев, ақын Қадыр Мырза-Әлі, Қазақстан Мұсылмандары діни басқармасының төрағасы, Бас муфти Әбсаттар қажы Дербісәлі, «Егемен Қазақстан» газетінің бас редакторы Сауытбек Абдрахманов сынды елге танымал көптеген ірі қоғам қайраткерлерімен ұйымдастырылған кездесулердің басты мақсаты да туған еліне адал қызмет етіп жүрген осындай азаматтардың өмірін жастарға үлгі ету.

Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрі Б.Т.Жұмағұлов университеттің Студенттер үйінде жастармен кездесуде, 2012 жыл.

Университетте маңызы жағынан оқу процесін ұйымдастырумен қатар тұратын аса ірі мәселеге, атап айтқанда, қазіргі заман талабына сай студенттердің лайықты тұрмысы мен демалысын, тамақтануы мен салауатты өмір салтын қалыптастыру, спортпен айналысуын, рухани дамуын және шығармашылық қабілеттерін жетілдіруге жағдай жасауға аса көңіл бөлінеді. Биылғы оқу жылының басында сәні мен салтанаты жарасқан 560 орындық №1 Студенттер үйі пайдалануға берілсе, оқу орнымыздағы 1600 студент тұратын №2, №3 студенттік жатақханалар күрделі жөндеуден өткізілді, төсек-жабындары жаңартылды. Жыл сайын жатақханалардағы бөлмелер мен орын бөлудегі әділдік пен ашықтықты сақтау мақсатында келер жылы жатақханада тұратын студенттердің өтініштері алынып, университет басшысының қолымен «Заңғар» газетінде жарияланады. Сонымен бірге 560 орындық №1 Студенттер үйіне мемлекеттік грант иегерлері мен әлеуметтік жағдайы төмен, мүгедек, ата-анасыз қалған жетім студенттер тегін орналастырылады.

Оқу ордасындағы 1 типтік және бірнеше арнаулы спорт залдары ағымдағы жөндеуден өткізіліп, оларға жыл сайын спорттық құрал-жабдықтары сатып алынып отырады.

Елбасы Н.Ә.Назарбаев жастармен кездескенде **«Мен сіздердің біздің еліміз – Қазақстанға деген сүйіспеншіліктеріңізге сенемін! Мен әрқашан бірлікті, тұрақтылықты қорғайтындықтыңыңа, демек, біздің Отанымыздың болашақта өсіп-өркендейтініне сенемін! Бұл дүниеде бізде бір ғана Отан, бір ғана Жер, бір ғана Аспан бар. Біздің Отанымыз ортақ, демек, Жүрегіміз де біртұтас, Ұмтылыстарымыз да бірдей. Мен сіздерге**

*«Елін сүйген, елі сүйген Елбасымен біргеміз!»
акциясы, 2011 жыл*

жұдырықтай жұмылу, белсенділік, жаңа бастамалар мен жеңістер тілеймін», - деген болатын.

Ұлт мүддесін өз мүддесінен жоғары қоятын, ел ертеңін өз болашағымен тікелей байланыстыратын білімді ұрпақ даярлау – күн тәртібіне қойылған өзекті мәселе. Құндылықтарымыз ұлықталып, тарихи жәдігерлеріміз жаңғырып жатқан қазіргі кезеңде жастарды ұлттық тәрбие негізінде тәрбиелеу – иығымызға уақыттың өзі әкеліп артқан жүгі. Олай болса, ұлттық құндылықтар негізіндегі халықтық тәрбие беру ісі жоғарыда аталған тұжырымдаманың түп-тамыры. Сол сияқты студенттердің азаматтық позициясын қалыптастыру, патриоттық

және саяси тәрбие беру, құқық бұзушылық пен сыбайлас жемқорлықтың алдын алу, еңбек тәрбиесі, салауатты өмір салтын насихаттау, діни экстремизмге тосқауыл қою және ұлтаралық қатынас тәрбиесі - бәрі де сайып келгенде Жәңгір хан атындағы БҚАТУ-дегі тәрбие тінін тарқатып жатқан жұмыстардың жемісі.

*Университет ректоры, профессор Қ.Қ.Бозымовтың
Студенттер үйінің тұрғындарымен кездесуі*

Тәрбие жұмысын арттырудағы алға қойылып отырған талаптар:

- 2011-2015 жылдар аралығында университетте жүргізілетін тәрбие жұмысын арттыру мақсатында «Тәрбие орталығы» клубының жұмысын арттыру;
- 2011-2015 жылдар аралығында «Заман» ЖҚБ-нің 10 белсендісін облыстық жастар мәслихатының құрамына енгізу;
- 2011-2015 жылдар аралығында «Нұр Отан» ХДП «Жас Отан» ЖҚ белсенділерінің санын 3 мыңға дейін көбейту;
- 2011-2015 жылдар аралығында әскери кафедрамен бірлесіп «Жауынгер» атты клуб құру;
- 2011-2015 жылдар аралығында Қазақстан студенттері Альянсы жұмысын арттыру, құрамын толықтыру;
- 2011-2015 жылдар аралығында ғасыр індеті саналатын ЖҚТБ (СПИД) күрес орталығымен бірлесіп жұмыстанатын волонтерлік топтың жұмысын жандандыру, жастар арасында ақпараттық-насихат жұмыстарын үздіксіз жүргізу;
- 2011-2015 жылдар аралығында Машина жасау және Политехникалық факультеттер жанынан «Шебер» атты клуб құрып, инновациялық жаңа технологиялар жұмысын жандандыру;
- 2011-2015 жылдар аралығында «Заңғар» газетімен бірлесіп, «Жас қалам» шығармашылық орталығын құру;
- 2011-2015 жылдар аралығында «Сергек» спорттық тобының жұмысын одан әрі жандандырып, студент-жастар арасындағы салауатты өмір салтын насихаттау.

Қазақстан халқы ассамблеясының 19 сессиясында сөйлеген сөзінде Елбасымыз Үкіметтің алдына алты міндет жүктеген еді. Жылдың соңына дейін мемлекеттік жастар саясаты мәселелері бойынша түбегейлі жаңартуды; Білім және ғылым министрлігінің қанатының астынан Жастар саясаты жөніндегі комитет, ал облыстарда тиісті басқармалар құруды; жастар үшін жаңа әлеуметтік лифтілер қалыптастыру қажеттігін, бұл тұрғыда жүйелі кесте әзірлеудің керектігін қадап айтқан болатын. Осы орайда Білім және ғылым министрлігінің жанынан Жастар ісі жөніндегі комитет құрылып, облыс әкімдігінің жанынан ашылған жастар саясаты мәселелері басқармасы қызу жұмыс жасауда.

«Барша халқымыздың ең басты құндылығы – Тәуелсіздік. Біз – көшпенділердің ұрпағымыз, ат үстінде жүрген елміз. Ержүрек халықтың жалғасымыз. Естеріңізде болсын, тарихта қазақты ешкім ешуақытта жаулап алған жоқ. Жаулап алғысы келгендер ел ішіне іріткі салды.

Бүгінгі тәуелсіз елімізде қазақтың ішкі бірлігі сақталуға тиіс. Біз бір ұлтпыз, қанымыз бір, жанымыз бір. Сыртта жүрсек те, іште жүрсек те, барлық мәселені бірлесіп шешуге тиіспіз. Бірлігіміз болса, біз бір-бірімізді сыйлаймыз. Бұған дейін осылай болған, бұдан кейін де солай болуға тиіс», - деп түйіндеді сөзін Елбасы.

Кезінде «Заманның қожасы да, тұтқасы да – жастар» деп ел болашағына зор сенім артқан Ғани Мұратбаев ағамыздың асқақ арманы мен мақсат-мұраты орындалып, бүгінде жастарымыз өз білім мен қабілет-қарымын көрсетіп, талай жерде ел намысын қорғап, әнұранын асқақтатып, байрақты бәсекелерде көк туын желбіретіп келеді.

Елбасы Н.Назарбаев «Біз қазығы берік, мемлекеттігі бекем, төрт құбыласы сай Қазақ елінің айбынын асырып, атағын әлемге әйгіледік» деген болатын. Осы орайда бүгінгі жас ұрпақ мұны анық сезініп, өз күш-жігерлерімізді барынша туған жеріміз бен тәуелсіз еліміздің гүлденуіне жұмсаудан аянбайық дегім келеді.

Факультеттер

Агрономия факультеті

С.Ж.Рахимғалиева, факультет деканы

2000 жылдан Батыс Қазақстан мемлекеттік университетінің құрамында жана мамандықтардың ашылуына және студенттер санының ұлғаюына байланысты факультет «Агробизнес және экология» атауына ие болып, факультетке доцент М.Ә.Ғабдолов жетекшілік етті.

2007-2008 оқу жылында Агробизнес және экология факультеті магистратура мамандықтары бойынша И.М.Фетисов, Э.Э.Браун, С.Ж.Рахимғалиева, М.А.Ғабдолов, Т.А.Тұрғанбаев, Т.А.Бөлековтардың жетекшілігімен алғашқы түлектерін шығарды.

2007 жылдан бастап Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық техникалық университетінің құрамынан жалпы биология мамандықтарын біріктіру мақсатында «Ветеринария және агробиотехнология» факультеті құрылып, факультет деканы қызметіне ветеринария ғылымдарының докторы Қ.Ж.Кушалиев тағайындалды.

2009 жылдан бастап басқару құрылымын жүйелендіруге және студенттер контингентінің ұлғаюына байланысты факультет өз алдына дербес бөлініп шығып, Агрономия факультеті атауына ие болды. Факультет деканы лауазымына ауылшаруашылық ғылымдарының кандидаты, доцент Рахимғалиева Сауле Жоламановна тағайындалды.

Агрономия факультетінің ұжымы

Агрономия факультетінің құрамында 3 кафедра бар:

1. «Өсімдік шаруашылығы және егіншілік кафедрасы (кафедра меңгерушісі а.-ш. ғ.к., доцент Ғабдолов Мәди Әсетұлы);
2. «Экология және табиғатты пайдалану» кафедрасы (кафедра меңгерушісі а.-ш.ғ.к., доцент Суханбердина Лаура Хасанқызы);
3. «Тағам өнімдерін өңдеу технологиясы» кафедрасы (Кафедра меңгерушісі а.-ш. ғ.к., доцент Абуова Алтынай Бурхатқызы);

Факультет кафедраларында 83 оқытушы жұмыс атқаруда. Олардың ішінде 6 ғылым докторы, 28 ғылым кандидаты, 8 «Өңдеу өндірісінің технологиясы» магистрі, 4 «Агрономия» магистрі, 3 «Топырақтану және агрохимия» магистрі, 1 - «Биология» магистрі, 4 «Экология» магистрі қызмет етеді. 2 оқытушы «Агрономия» мамандығы бойынша (Исмагуллаев С.Л., Аюпов Е.Е.), 1 оқытушы «Өңдеу өндірістерінің технологиясы» мамандығы бойынша (Асанғалиева Ж.М.) PhD докторантурада оқиды. Ғылыми-педагогикалық мамандардың жоғары дәрежелі болуы ұйым үшін дәстүрге айналған. Факультет төмендегідей мамандықтар бойынша кадрлар даярлайды:

Бакалавр мамандықтары

- 5B080100 - «Агрономия»;
- 5B080800 - «Топырақтану және агрохимия»;
- 5B081100 - «Өсімдік қорғау және карантин»;
- 5B060800 - «Экология»;
- 5B080700 - «Орманресурстары және орман шаруашылығы»;
- 5B072700 - «Азық-түлік өнімдерінің технологиясы»;
- 5B072800 - «Өңдеу өндірістерінің технологиясы» (салалар бойынша).

Магистратура мамандықтары

- 6N0728 - «Өңдеу өндірістерінің технологиясы»;
- 6N0628 - «Экология»;
- 6N0801 - «Агрономия»;
- 6N0808 - «Топырақтану және агрохимия».

Білім беру толық мемлекеттік білім беру стандартының талаптарына сай жүргізіледі, сондықтан да студенттерді практикалық жағынан дайындауға ерекше көңіл бөлінген. Өйткені оқу шаруашылығы, тәжірибе танабы «Ізденіс» ЖШС, коллекциялық тәлімбақ, ғылыми-зерттеу зертханасы және ауылшаруашылық, экологиялық мамандандырылған өндірістерінде, сонымен бірге стандарттау, сертификаттау және метрологиялық орталықтарында, «Желаев АӨК» АҚ, «№1 Исаев Нан зауыты», «Батыс Күнбағыс» АҚ, «Каркула» ШҚ, «Кублей» ЖШС, «Жайық-Каспий» экология департаменті БҚОФ, Табиғат ресурстары және табиғатты пайдалануды реттеу департаменті, Орал ауылшаруашылық тәжірибе станциясы, «Орман және жануарлар әлемін қорғау» мемлекеттік мекемесі, «Конденсат» АҚ, «Жайықжылукуат» АҚ, «Орал ауылшаруашылық тәжірибе стансасы» ЖШС, «МемҒӨО» БҚЕМҚ, «Қазагроэкс» АҚ-ының БҚ филиалы, ҚР АШМ АӨК МИК «Республикалық фитосанитарлық диагностика мен болжамдау әдістемелік орталығы» мен басқа да кәсіпорындар базаларында кафедра филиалдары ашылып, жұмыс жасауда.

Алғашқы кезеңде қызметкерлердің білімі, тәжірибесі, еңбегі жоғары білікті мамандарды дайындауға негізделді. Олардың жетекшілік етуімен факультет студенттері оқуда, спортта, СҒЗЖ-да, КТК-да және университеттің қоғамдық өмірінде белсенділік көрсетіп келеді.

Факультет Қазақстан Республикасы мен көптеген ТМД елдерінде жұмыс жасайтын түлектерін мақтан етеді.

Қазіргі уақытта ардагерлер мен түлектерден құралған факультет ұжымы еліміздің аграрлық саясатын жүргізу бағытындағы қоғамның мамандар дайындауға қойған тапсырмаларын табысты орындап келеді.

2011-2012 оқу жылында Болон еуропалық оқу жүйесіне сәйкес, Прага қаласындағы Чехия университетіне «Жаратылыстану ғылымы» бөліміне ПА-22 тобының студенті А.А.Саттарова академиялық алмасу бойынша 1 семестрге білімін жетілдіріп келді. 2012-2013 оқу жылында Сербия университетіне бес магистрант іс-тәжірибе алуға екі аптаға барды.

Факультет бойынша ғылыми-зерттеу жұмыстары университетіміздің даму жоспарына сәйкес бекітіліп, жүзеге асып отырады. Факультет кафедраларының ғалымдары мемлекеттік және жергілікті атқарушы органдар ұсынған грант негізіндегі көптеген жобаларды орындауда. Сонымен қатар факультет ұжымының біліктілігін арттыру және студенттер мен магистранттарға дәрістер оқу мақсатында шетелдік мемлекеттерден тұрақты түрде ғалымдар шақыртылуда. Айта кететін болсақ, Сербия Ұлттық Топырақтану институтының өкілі, PhD докторы Э.Сальников, Германиялық ғалым, техника ғылымдарының докторы В.Г.Граф, Ресейдегі Санкт-Петербург аграрлық университетінің ғалымы, ауылшаруашылық ғылымдарының докторы И.Н.Донских және ауылшаруашылық ғылымдарының кандидаты М.В.Новицкий, РАШҒА Оңтүстік – Шығыс АШҒЗИ-нан (ГНУ НИИСХ) келген биология ғылымдарының докторы Т.И.Дьячуктар келіп, өз дәрістерін оқыды.

Ғылыми-зерттеу жұмыстары мен жобалардың қорытындылары бойынша, факультет ғалымдары университетаралық және аймақтық, халықаралық конференцияларда өз баяндамаларын шығарумен қатар рейтингі жоғары ғылыми журналдарда жүйелі түрде жариялап келеді. Факультет оқытушылары 2000-нан астам ғылыми еңбек, монография, мақалалар жариялады.

Факультетте тәрбие жұмысы білім берудің негізгі жетекші бағыты ретінде қалыптасып, тәрбие жұмысын жүргізу декан орынбасары А.Е.Өкшебаевқа жүктелді. 2012-2013 оқу жылынан бастап декан орынбасары болып әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-нің «Әлеуметтану» мамандығы бойынша магистратурасын және Тұран университетінің «Заң» мамандығын бітірген жас маман Монтаев Ардақ Базарбекұлы тағайындалды. Тәрбие жұмысының негізгі мақсаты студент жастардың арасынан белсенді, талантты жастарды анықтап көшбасшылық қасиеттерін арттыру, отансүйгіштік қасиеттеріне және жеке тұлға ретінде қалыптасуына қолдау көрсету болып табылады. Оқу жүйесінің кредиттік технологияға көшірілуіне байланысты, топ тәлімгерлері топ эдвайзерлерімен ауыстырылды. Қазіргі уақытта факультеттің оқу топтары арасында 14 эдвайзер жұмыс атқарады. Студенттердің бос уақытын тиімді пайдалану мақсатында факультет студенттері университет жанында құрылған «Ерке-Нұр», «Гауһар тас», «Арулан» би ансамбльдері, «Нарын сазы» фольклорлық ұлт аспаптары ансамблі, «Жәңгір серілері», «Барселона» КТК командалары арасында өз өнерлерін ұштастырып жүр. 2012-2013 жылдары «Бірінші курс-2012» байқау қорытындысы бойынша Агрономия факультеті бас жүлдені жеңіп алды.

Факультетте студенттерді салауатты өмір салтына баулу жұмысының негізгі жетістіктері ретінде БҚО «Ақжайық» футбол клубында қорғаушы ретінде өнер көрсететін АН-43 топ студенті Омаров Бауыржан Нурланұлын, каратэ-додан халықаралық турнирлердің жеңімпазы, әлем чемпионы ЛР-21 топ студенті Құспанов Ернат Бауыржанұлын, гандболдан халықаралық дәрежедегі спорт шебері, ЭЛ-31 топ студенті Еренчиев Хусан Тынычпекевичтерді атап көрсетуге болады.

Факультет студенттері студенттердің әлеуметтік жағдайын қолдау мақсатында жұмыс жасап келе жатырған, елді мекенді көркейтуге бағытталған «Жасыл ел» мен Студенттік құрылыс жасақтарында жыл сайын еңбек етіп жүр.

Факультеттегі барлық тәрбие жұмысының негізгі бағыттары университет тәрбие жұмысының кешенді жоспарына сәйкес жасалынып, қадағаланып отырады. Жылда атқарылған жұмыстар бойынша тәрбие жұмысының тиімділігі сарапталып бағаланып отырады.

2009-2010 және 2010-2011 оқу жылдарындағы Қазақстан жоғары оқу орындарының рейтингісі бойынша, «Агрономия» мамандығы 2 орын, ал 2011 жыл рейтингісі бойынша, «Орман ресурстары мен орман шаруашылығы» мамандығы 3 орынға ие болды. 2010 жылы «Агрономия» мамандығы АККОРК агенттігінен халықаралық аккредиттеуден өтті. Факультет студенттері мен магистранттары Қазақстан мен ТМД елдерінде өткен конференцияларда білім ордасының намысын абыроймен қорғап жүр. Қазақстан Республикасы Тәуелсіздігінің 20 жылы ішінде факультет студенттері, магистранттары мен оқытушылары үшін Болон үрдісі негізінде білім кеңістігі траекториясын кеңейту мүмкіндігі туды.

Оқу-әдістемелік, ғылыми және қоғамдық жұмыстарды өзара кешенді сабақтастыру жоғары дәрежедегі үлгерімдік пен кәсіби дайындыққа негіз болары сөзсіз. Заманауи ғылым мен алдыңғы қатарлы тәжірибе жетістіктеріне негізделген прогрессивті оқыту әдістерін енгізу арқылы оқыту үдерісін жетілдіріп отыру - ұжым қызметінің басым бағыты.

Факультетте ұзақ жылдар бойы жоғары және орта білімді интеграциялауды қамтамасыз ететін студенттерді екі сатылы даярлау әдісі қолданылып келеді; қала маңындағы шаруашылықтардың көкөніс алқаптарында жұмыстардың толық циклын орындауды көздейтін үздіксіз практикалық даярлау енгізілді; өндіріс орындарында кафедралардың филиалдары ашылды; ауылшаруашылық және өндірістік нысандарда көптеген практикалық сабақтар өткізілді; аймақтың өзіндік ерекшеліктеріне негізделген оқу-әдістемелік әдебиеттер мен монографиялар жарық көрді.

Замана талабымен үндесіп, жаңалықтың жаршысына айнала білген агрономия факультеті - магистрлер мен бакалавр мамандарды даярлау үрдісіне халықаралық білім стандарттарына толық жауап беретін кредиттік технологияны ең алғашқы болып енгізген факультеттердің бірі.

Аспиранттар мен студенттер факультет зертханасында

Аспиранттар мен студенттер университеттің тәжірибелік алқабында

Ауыл шаруашылығындағы нарықтық экономикаға көшу, мемлекеттік емес жоғары оқу орындарының пайда болуы саланың жоғары білікті және нақты бейіндегі кадрларға деген қажеттілігін толыққанды қамтамасыз ету үшін мамандықтар тізімін кеңейтуді талап етті. Бүгінде күндізгі және сырттай бөлімдерде 600-ден астам студент «Агрохимия» мамандығы мен «Кедендік бақылау және өсімдіктер карантині», «Агрохимия және топырақтану», «Агроэкология», «Ауыл шаруашылығы өнімдерін стандарттау мен сертификаттау», «Фермерлік іс», «Көкөніс-жидек өсіру және жүзім шаруашылығы». «Орман және парк шаруашылығы», «Бидайды қайта өңдеу технологиясы мен нан пісіру өндірісі», «Бидайды өңдеу және сақтау технологиясы», «Нан пісіру өндірісі технологиясы» мен «Макарон өндіру технологиясы» мамандану бағыттары бойынша білім алууда.

Қазіргі таңда агрономия факультетінің заманауи ұжымы елдің аграрлық саясатын жүзеге асыру үшін мамандар даярлау міндетін табысты шешіп келеді. Бұл бағыттағы көлемді жұмыстар кафедраларда жүргізіліп келеді.

«Тағам өнімдерін өңдеу технологиясы» кафедрасы

А.Б.Абуова, кафедра меңгерушісі

«Тағам өнімдерін өңдеу технологиясы» кафедрасы университет ректорының № 141 бұйрығы бойынша 2006 жылдың 6 шілдесінде құрылды. Кафедра 5В072700 – «Азық-түлік өнімдерінің технологиясы», 5В072800 – «Қайта өңдеу өндірісінің технологиясы», 6М072800 – «Өңдеу өндірісінің технологиясы», 6М073500 – «Тағам қауіпсіздігі» мамандықтары бойынша кадрлар дайындайды.

Кафедраның оқытушылар құрамы а.-ш.ғыл.канд., доцент А.Б.Абуова, а.-ш.ғыл.канд., доцент А.К.Гумарова, а.-ш.ғыл.канд., доцент Т.А.Бөлеков, тех.ғыл.канд., доцент Б.К.Идгеев, тех.ғыл.канд., доцент м.а. Т.А.Байбатыров, а.-ш.ғыл.канд., А.А.Бимуханова, Э.Р.Чинарова сияқты жастарға тәлім-тәрбие бере алатын тәжірибелі оқытушылардан және магистр, оқытушылар А.Е.Өкшебаев, С.Л.Исмагуллаев, Қ.Қ.Дусмагулов, М.С.Тулиева, Г.А.Умирзакова, Г.К.Пазылова, А.К.Султанова, Ж.Ж.Махсұтова, З.М.Айтмуханова сияқты жас мамандардан құралған. Дәрежелілігі - 50 пайыз. Кафедра құрамының 94 пайызын осы университет түлектері құрайды.

Кафедраның дамуына кафедра меңгерушілері ретінде доцент Т.А.Бөлеков, аға оқытушы С.Л.Исмагуллаев, доцент, а.-ш.ғыл.канд., А.К.Гумарова өз үлестерін қосты. Қазіргі уақытта кафедраны а.-ш.ғыл.канд., доцент, МААО-ның мүше-корреспонденті А.Б.Абуова басқарады.

Кафедраның материалдық-техникалық жабдықталуы жоғары деңгейде. Заман талаптарына сай құрал-жабдықтармен жабдықталған үш зертханасы- «Азық-түлік өнімдерінің технологиясы», «Дайын өнімдерінің және шикізат сапасының сараптамасы зертханасы», «Азық-түлік өнімдерін өңдеу технологиясы» және «Нан және кондитер өнімдері» технологиясы зертханасы және 1 компьютерлік класс бар.

Аталған мамандықтар бойынша 246 студент және 8 магистрант білім алуда.

2006 жылдан бастап кафедрада 13 магистрант магистрлік диссертацияларды қорғады.

2007 - 2009 жылдар аралығында кафедра доценті Т.А.Бөлеков «Жанар» ЖШС-мен жасалған келісімшарт негізінде «Совершенствование технологии возделывания и хранения семян сельскохозяйственных культур» тақырыбында ғылыми-зерттеу жұмысын жүргізді.

Кафедра доценті Т.А.Бөлеков студенттермен бірге

2008 жылдың маусым айында 6N0728-«Өңдеу өндірісінің технологиясы» мамандығы бойынша кафедра магистранттары А.Е.Жумабиев «Повышение хлебопекарных свойств пшеничной муки», Н.С.Опиева «Физико-технические свойства грубой шерсти Западного Казахстана и ее использование в легкой промышленности», В.Ш.Гибайдуллин «Проект реконструкции ЗАВ 40 на базе ТОО «Авангард» тақырыбындағы магистрлік диссертацияларын қорғады.

2008 жылы кафедраның магистр-оқытушылары: С.Л.Исмагуллаев, Г.К.Пазылова, М.С.Тулиева, А.К.Султановалар Н.Вавилов атындағы Саратов мемлекеттік университетінде машыктанудан өтті.

2009 жылдың маусым айында магистранттар Г.К.Пазылова, А.К.Султанова және Г.С.Айтжановалар «Улучшение качества хлеба», «Совершенствование технологии производства хлебобулочных изделий», «Оценка технологии хранения зерна в зернохранилищах элеваторного типа» тақырыптарында ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізді. Зерттеу жұмыстары «Каркула» ШҚ және «Желаев» нан зауыттарының базасында жүргізілді.

Жыл сайын өткізілетін республикалық пәндік олимпиадаларда кафедраның 050727 - «Азық-түлік өнімдерінің технологиясы», 050728 - «Қайта өңдеу өндірістерінің технологиясы» мамандықтары бойынша оқитын студенттер командасы тұрақты жүлделі орындарды иеленіп жүр.

Ауыл шаруашылығы шикізаттарын өңдеу проблемалары бойынша «Тағам өндірісіндегі инновациялық технологиялар», «Тағам өндірісіндегі альтернативті шикізаттарды қолдану болашағы» «Функционалды азық-түлік өнімдері» тақырыптарында қалалық мектеп оқушыларының қатысуымен магистранттар мен студенттердің ғылыми және практикалық конференциялары өткізіледі. Сонымен қатар кафедра оқытушылары «Функционалды тағам өнімдері» атты көрме ұйымдастырады. ҚР Білім және ғылым министрлігінің «Жас технолог» бағдарламасы бойынша республикалық сайыстарға қатысатын магистранттар мен студенттердің инновациялық жобалары орындалады.

Бүгінде студенттер «Функционалды бағыттағы тағам өндірісінде альтернативті шикізатты қолдану» «Қант диабетіне шалдыққан адамдар үшін кондитер өндірісінде есекмия тамырын қолдану болашағы», «Нан өнімдері өндірісінде альтернативті шикізатты қолдану болашағы» бағыттары бойынша зерттеу жұмыстарын жүргізуде.

2009 жылдың қыркүйек айында Т.А.Бөлеков төртінші Еуразиялық оқуларына «Ұн-жарма өндірісіндегі жаңа технологиялар мен қондырғылар» атты баяндамасымен қатысты. Кафедра оқытушылары А.К.Султанова, К.К.Дусмагуловтар Семей қаласында өткізілген халықаралық конференцияға қатысты.

Студенттерді болашақ маман ретінде даярлауда «Каркула»ШҚ, «Желаев НӨК» АҚ, «АгроТраст» ЖШС, «Жастық» кафедра филиалының қосатын үлестері зор.

Кафедрада оқу-тәрбиелік жұмыстар да жүргізілуде. Оқытушылар ұйымдастырған шаралар жоғары деңгейде өтуде. Студенттер белсенділігін көтеретін тәрбиелік шаралардың мәні зор.

Доцент міндетін атқарушы Т.А.Байбатыров сабақ үстінде

Кафедра оқытушылары біліктіліктерін үнемі арттырып отырады. Кафедра меңгерушісі А.Б.Абуова 2012 жылдың 11 маусымы мен 22 маусымы аралығында М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік университетінде машықтанудан өтті. Кафедра оқытушылары Самара ауылшаруашылық академиясында, Н.Вавилов атындағы Саратов мемлекеттік университетінде машықтанудан өтіп, Белградтан келген PhD докторы, профессор Э.Сальников өткізген біліктілікті арттыру курстарына қатысты. 2011 жылдың 20 қарашасы мен 7 желтоқсаны аралығында аға оқытушы С.Л.Исмагуллаев Сербия Республикасының Белград мемлекеттік университетінде ғылыми машықтанудан өтті.

Доцент Т.А.Бөлековтың студенттер практикасын белсенді ұйымдастыруға қатысқаны үшін алған Құрмет грамотасы

Кафедра оқытушылары Ж.Асанғалиева АТУ-да PhD докторантураға және М.С.Тулиева, Қ.К.Дусмағулов, А.К.Султанова Э.Р.Чинаровалар Н.Вавилов атындағы Саратов Мемлекеттік университетінде аспирантураға қабылданып, ғылыми жұмыстарын бастады.

Сонымен қатар кафедра оқытушылары «Ұлттық инновациялық қор» АҚ және HTSPE Ltd консультациялық компаниясының Технологияны коммерциализациялау бағдарламасы бойынша өткізген семинарға қатысты.

Сонымен қатар А.Е.Өкшебаев Ақтөбе қаласындағы «Нұр Отан» ХДП ЖПМ» ЖМ «Ақтөбе өңірлік партиялық оқу орталығы» филиалында «Сайлау алдындағы партия жұмыстарын тиімді ұйымдастыру түрлері мен әдістері» тақырыбы бойынша оқу курсын аяқтап, оның «Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университетінің «Нұр Отан» ХДП жанындағы «Айбын» бастауыш партия ұйымының студент-жастармен патриоттық тәрбие жұмысын жүргізу әдістері» тақырыбындағы инновациялық жобасы үздік жобалар қатарына енді.

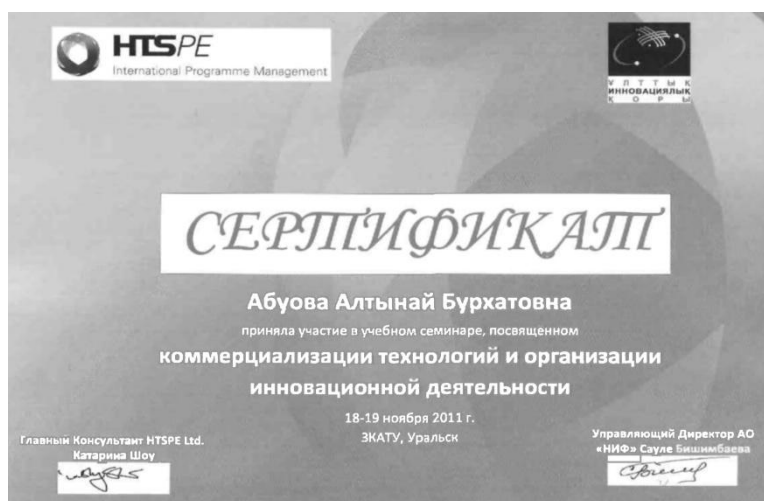
Зертханалық жұмыстар

Қазіргі кезде а.-ш. ғ.к., доцент Т.А.Бөлеков докторлық диссертациясымен шұғылдануда, магистр С.Л.Исмагуллаев 6Д080100-Агрономия мамандығы бойынша докторантураға түсті.

2012 жылы «Қайта өңдеу өндірістерінің технологиясы» мамандығы бойынша қазақ тобына 4 магистрант, орыс тобына 2 магистрант мемлекеттік грант негізінде қабылданды. Олардың диссертациялық тақырыптары бекітілді.

2012 жылдан бастап «Тағам өнімдерін өңдеу технологиясы» кафедрасында магистратура бойынша 6М073500 - Тағам қауіпсіздігі мамандығы ашылды. Қазіргі кезде осы мамандық бойынша 2 магистрант университет грантын жеңіп алып, өздерінің ғылыми жұмыстарын бастап кетті.

Студенттер оқу, кәсіби және өндірістік практикаларын «Желаев АӨК» АҚ, «№1 Исаев Нан зауыты», «Батыс Күнбағыс» АҚ,

Инновациялық қызметті коммерциализандыру семинарының сертификаты

«Жастық» ЖШС сияқты кафедра филиалдары мен басқа да кәсіпорындар базаларында өтеді.

Кафедра оқытушылары ғылыми – ізденіс жұмыстарымен айналысуда. Олар «Ұлттық инновациялық қор» АҚ жариялаған конкурста «Дәстүрлі емес шикізаттар қолдану арқылы нан-бөлке өнімдерін өңдеу» тақырыбындағы жоба бойынша грант ұтып алды. Кафедрада төмендегідей тақырыптар бойынша ғылыми зерттеулер жүргізілуде:

1. Батыс Қазақстан облысы жағдайында дәнді дақылдарды өңдеу, сақтау технологиясын жетілдіру және өндірілетін өнімдердің сапасын анықтау;

2. Жаңа заманғы тағам өнімдерінің өндіру технологиясын қалыптастыру:

Кафедра оқытушыларының жетекшілігімен Қазақстан Республикасы тәуелсіздігінің 20 жылдығына арналған «XXI-ші ғасырдың жастары – білім, ғылым, мәдениет» тақырыбындағы студенттер мен магистранттардың ғылыми-практикалық конференциясының материалдары жинағына 32 мақала әзірленді.

*Кафедра оқытушысы Э.Р.Чинарова
студенттермен бірге аспаздық курсына*

Кафедра аға оқытушысы, т.ғ.к. Т.А.Байбатыров 3 патент, бір ұйым стандартын әзірледі.

Студенттерді ғылыми жұмысқа тарту мақсатында, «Жас технолог» үйірмесі құрылды. Студенттер пәндік олимпиадалардан 1-2 орындарды иеленді.

«Тағам өнімдерін өңдеу технологиясы» кафедрасы қазіргі кезде мемлекеттік грант жеңіп алып, ғылыми жобалармен айналысуда. Кафедра меңгерушісі А.Б.Абуова «Разработка инновационных технологий возделывания масличного рапса, обеспечивающих повышению плодородия почв и продовольственную безопасность страны» тақырыбындағы жоба, кафедраның доцент м.а. Т.А.Байбатыров «Разработка и

внедрение эффективных технологии комбикормов для сельскохозяйственных животных с использованием побочных продуктов нетрадиционных масличных культур» ғылыми жобасы, кафедра доценті А.К.Гумарова «Разработка технологии функциональных кисломолочных продуктов с использованием нетрадиционных видов сырья» жобасы, кафедра доценті Т.А.Бөлеков «Разработка технологии хлебобулочных изделий с использованием нетрадиционных видов сырья» жобасы, К.К.Дусмагулов, А.К.Гумарова «Разработка электронного экспресс курса по созданию и эффективному ведению бизнеса в области переработки продукции животноводства» тақырыбындағы жобасы бойынша жұмыстар жүргізіп келеді.

Студенттермен жүргізілетін тәрбие жұмысы бойынша, 2012 жылдың 1-ші семестрінде: «Мемлекеттік рәміздер – біздің абыройымыз» атты тақырып аясында XXX жазғы Олимпиадалық және Азия ойындарына қатысқан жүлдегер спортшылардың жетістіктерін дәріптеу жөнінде мақалалар жарияланып, ашық тәрбие сағаттары, ҰОС, еңбек және университет ардагерлерімен кездесу, топ эдвайзерлерінің бастамасымен кафедрада «Тағам өндірісінің қызметкерлері күніне» арналған дөңгелек үстел оздырылды. Қазан айында «Ұстазы жақсының ұстамы жақсы» атты ашық тәрбие сағаты, «Қызыққа толы студенттік кез» тақырыбында №1 жатақхана студенттерінің арасындағы байқау өткізілді. 2012 жылдың қараша айында «Діни экстремизмнің алдын алу жолдары» атты дөңгелек үстел отырысы оздырылды.

2013 жылы тәрбие жұмысы шеңберінде «Кішілік пен кісілік – ұлылықтың белгісі», «Мамандығым менің менің-мақтанышым» атты ашық тәлімгерлік сағаттар өткізілді. Кафедра

ішінде Наурыз мерекесіне арналған «Наурыз думан» атты мерекелік шара ұйымдастырылып, кафедра филиалдары мен студенттері арасында кездесу өткізілді.

2013 жылы кафедра меңгерушісі А.А.Абуова «Өзгерістер менеджменті» курсынан, ал кафедра оқытушылары Э.Р.Чинарова, Г.К.Пазылова, Ж.Ж.Махсұтова, Г.А.Умирзакова және З.М.Айтмухановалар «Электронды оқулықтарды өндіру және интерактивті тақтаны пайдалану» курсынан өтті.

2013 жылы 6М072800-«Қайта өңдеу өндірістерінің технологиясы» мамандығы бойынша Г.М.Кадырова «Құрама жем өндірісінде рапс және оның жанама өнімдерін қолдану технологиясын жетілдіру» тақырыбындағы магистрлік диссертациясын қорғап шықты.

«Өсімдік шаруашылығы және егіншілік» кафедрасы

М.А.Габдулов, кафедра меңгерушісі

«Егіншілік» кафедрасы 1963 жылы Батыс Қазақстан ауылшаруашылық институты ашылғанда құрылды және болашақта жаңа кафедралардың («Өсімдік шаруашылығы», «Суармалы егіншілік және мелиорация», «Жерге орналастыру») құрылуына негіз болды.

Бұл жылдары зерттеулердің негізгі бағыттары басты дәнді дақыл - жаздық бидайдың егін алқаптарының қазіргі құрылымындағы басымдылығы және осы құрылымды жетілдіру, жазықтілгіш құралдарымен сүрі жерлер мен сүдігерлерді өңдеу жүйесін құру, арам шөптер биологиясын және олармен күресудің кешенді шараларын зерттеу болып табылды.

*Кафедра оқытушысы Е.Н.Баймуканов
егін ору үстінде*

1975 жылы кафедра студенттік қалашықтағы жаңа ғимаратқа көшті және ұжымды алғашқы ректор, доцент В.К.Иконников басқарды. В.К.Иконников Алматы облысы мен Татарстандағы шаруашылықтарда агроном, Пенза облысында тәжірибе станциясы директоры, МТС директоры, облыстық ауылшаруашылық басқармасының бастығы, Пенза ауылшаруашылық институтында өсімдік шаруашылығы кафедрасының меңгерушісі ретінде өндірістік және ғылыми жұмыста тәжірибесі мол маман болды.

Кафедраға жаңа оқытушылар Е.Н.Колташева, Е.А.Аринкин, В.В.Вьюрков, В.П.Назаров, З.Ш.Нугаева, В.П.Клюкин, зертханашылар О.Т.Тимофеева, Е.В.Сакара, Е.Я.Бабенко, В.У.Чудрова, Н.Гриценко келді.

1982-1987 жылдар аралығында кафедраны ректор, профессор Б.П.Шах басқарды. Ол кафедраның материалдық-техникалық базасын нығайтуға, жас оқытушылардың біліктілігін арттыруға және олардың тұрмыстық жағдайларын жақсартуға көп көңіл бөлді.

Кейін кафедраны доцент В.Г.Архипкин басқарды және бұл кезде әр түрлі ауыспалы егістерді, топырақ құнарлығын қалпына келтіру әдістерін зерттеу қолға алынды. Басқа кафедралардан ұжымға доценттер И.М.Фетисов, В.П.Согуренко, А.С.Костарев, оқытушы В.В.Пан келіп, доценттер Х.Н.Габдеев, М.Х.Оңаев, Г.Г.Кенжеғалиев, Түркияда сынақ ісінен өткен оқытушы Н.А.Мукатаев келді.

1992-1999 жылдар аралығында кафедраны доцент В.В.Вьюрков басқарды. Бұл кезеңде әртүрлі ұзақтықты айналымды ауыспалы егістерді, топырақты негізгі өңдеудің тәсілдері мен жүйелерін және көң, сабан енгізу мен жасыл тыңайтқыш дақылдарын өсіру арқылы топырақ құнарлығын қалпына келтіру әдістерін зерттеу бойынша негізгі зерттеу жұмыстары аяқталды.

Басқа кафедралардан доцент А.Я.Бакалдин, оқытушылар Ж.Б.Бекназаров, Е.Б.Балжанов, С.Ж.Рахимғалиева келді, аға оқытушылар Т.А.Тұрғанбаев, К.М.Жанабеков, Н.Х.Серғалиев, А.Б.Абуова, А.Н.Лапин, А.Б.Бақтығұлов, оқытушы А.Х.Хайруллиналар жұмысқа қабылданды.

Кафедра ашылған уақыттан бастап, ғылыми жұмыстар нәтижелері бойынша бес докторлық және сегіз кандидаттық диссертация қорғалды, екі профессорлық және жеті доценттік ғылыми атақ алынды.

1999 жылы Батыс Қазақстан аграрлық университеті құрылымын өзгерту кезінде барлық агрономиялық кафедралар доцент В.Н.Хон басқарған технологиялық департаментке біріктірілді, ал бір жылдан кейін оның базасында профессор Э.Э.Браун басқарған «Агробизнес және технология» кафедрасы мен а.-ш. ғылымдарының кандидаты Т.А.Тұрғанбаев басшылығымен «Стандарттау, сертификаттау және экология» кафедрасы ұйымдастырылды.

2004 жылы «Агробизнес және технология кафедрасы» «Өсімдік шаруашылығы» кафедрасы болып өзгертілді және оны алдымен биология ғылымдарының кандидаты Н.Х.Серғалиев, кейін доцент М.А.Габдулов басқарды. Оның құрамында ғылым докторлары, профессорлар Э.Э.Браун, И.М.Фетисов және В.В.Вьюрков, доценттер В.Г.Архипкин, Л.Х.Суханбердина, ғылым кандидаттары Ж.Б.Бекназаров, С.Ж.Рахимғалиева, Б.С.Альжанова, Д.К.Төлегенова, оқытушылар Б.Е.Губашева, А.М.Нұрғалиев, Г.К.Нұрғалиева, К.Н.Мусин, Р.С.Сарсенғалиев, А.С.Салықова, зертхана меңгерушісі Д.С.Нашенова, аға зертханашы К.И.Полищук, зертханашы Э.И.Истаева қызмет атқарды.

2004 жылдың тамыз айында «Егіншілік және агрохимия» кафедрасы қайта құрылып, оның құрамына доцент М.А.Габдуловтың басшылығымен ғылым докторы В.В.Вьюрков, доценттер В.Г.Архипкин, Ж.Б.Бекназаров, аға оқытушылар С.Ж.Рахимғалиева, Б.С.Альжанова, оқытушылар М.К.Мусина, Т.К.Салихов, Л.Т.Калиева, Л.А.Рамазанова, зертхана меңгерушісі Д.С.Нашенова, аға зертханашы Г.Н.Маканова, зертханашы Р.К.Какимжанова енді.

«Өсімдік шаруашылығы және егіншілік» кафедрасының оқытушылары а.-ш. г.к. В.Г.Архипкин және а.-ш. г.к., доцент Т.А.Турғанбаев агрегат дайындығын тексеруде

2005 жылдан бастап «Өсімдік шаруашылығы және егіншілік» кафедрасын доцент Ж.Б.Бекназаров, ал 2007 жылдан бастап – а.-ш.ғ.к. Т.К.Салихов басқарды. Бұл кезеңде Агробизнес және экология факультеті Ветеринарлық медицина және биотехнология факультетімен бірігіп, Ветеринария және агробиотехнология факультеті атты жаңа атауға ие болды. Кафедра құрамы Е.Е.Аюпов, Е.Н.Баймуканов, Г.К.Нұрғалиева секілді оқытушылармен толықты.

2008 жылы кафедра «Экология және табиғатты пайдалану» кафедрасымен қосылып, «Экология, өсімдік шаруашылығы және егіншілік» кафедрасы деп аталды. Оның меңгерушісі ретінде а.-ш.ғ.к. Т.А.Тұрғанбаев тағайындалды. Кафедра құрамында оқу-қосалқы құрамы мен қосымша жұмысшылармен бірге 42 адам қызмет атқарды, оның басты ғылыми-педагогикалық негізін 4 а.-ш.ғ. докторы, профессор Э.Э.Браун, В.В.Вьюрков, В.С.Кучеров, доцент Б.Н.Насиев, 15 а.-ш.ғ. кандидаты, 8 магистр құрады. Ғылыми дәрежелену деңгейі 50% болды.

Осы кезеңдегі ғылыми зерттеулер экология мәселелерін және биоалуантүрлілікті сақтау, мұнайгаз кең орындары әсері аумағында қоршаған ортаны қорғау, тыңайған жерлерді қалпына

Кафедра оқытушылары а.ш.-ғ.к. В.В.Вьюрков және Д.С.Нашенова, магистр М.А.Володин жер бедерін зерттеуде

келтіру бойынша шараларды құрумен және егіншіліктің аумақтық жүйесін, картоптың тұқымдық шаруашылығы жүйелері элементтерін жетілдіру, ауылшаруашылық дақылдарының агроценоздарын зиянкестер мен аурулардан қорғауды оңтайландыру мәселелерін, топырақтың қарашіріктік режимін зерттеуді және т.б. қамтиды. Зерттеулерге ғалымдармен бірге аспиранттар мен магистранттар белсенді қатысты.

2009-2010 оқу жылы кафедра құрамынан «Экология» мамандығы бөлініп шықты. Кафедра өзінің бұрынғы «Өсімдік шаруашылығы және егіншілік» атауына ие болды.

2011-2012 оқу жылынан бастап «Өсімдік шаруашылығы және егіншілік» кафедрасының меңгерушісі лауазымына доцент М.А.Габдулов тағайындалды.

Қазіргі таңда кафедраның профессор-оқытушылар құрамы 24 адамнан тұрады. Кафедраның негізін 4 ауылшаруашылық ғылымдарының докторы, 9 ауылшаруашылық ғылымдарының кандидаты құрайды. Кафедраның ғылыми дәрежелік үлесі - 54,1 %.

Соңғы 5 жылда кафедра мамандықтары бойынша 30-дан астам магистр, 4 ғылым кандидаты және 1 ғылым докторы даярланды.

2010 жылы «Агрономия» мамандығы бойынша алғаш рет докторантура (PhD докторы) ашылды. Онда кафедраның 2 оқытушысы оқып жатыр. 2013 жылы докторлық диссертациялар қорғауға даярлануда.

Кафедраның жұмыс атқарған мерзімінде «Агрономия», «Жеміс-көкөніс және жүзім шаруашылығы», «Агрохимия және топырақтану», «Агрохимия және өсімдіктерді қорғау», «Фермерлік іс» мамандықтары бойынша мамандар даярлау жүргізілді.

Қазіргі уақытта кафедра 5В080100-«Агрономия», 5В080800-«Топырақтану және агрохимия», 5В081100-«Өсімдік қорғау және карантин» мамандықтары бойынша мамандар даярлаушы кафедра болып табылады. Оқуды бітіргеннен кейін студенттерге бакалавр дәрежесі беріледі. Оқу күндізгі және сырттай оқыту формаларында жүргізіледі.

Сонымен қатар 6М080100-«Агрономия», 6М080800-«Топырақтану және агрохимия» мамандықтары бойынша магистрлер дайындау жұмысы атқарылуда.

«Өсімдік шаруашылығы және егіншілік» кафедрасының оқытушысы Е.Н.Баймуканов студенттерге тамшылатып суару агрегатының жұмыс жасау принципін түсіндіруде

Оқу-әдістемелік жұмыс бойынша кафедра қазіргі заманғы талаптарға сүйене отырып, оқу процесін ғылыми тәжірибиемен ұштастыруға үлкен көңіл бөледі.

Кафедра мамандықтары 50-ден астам оқу пәндерін қамтиды. Мамандар дайындаудың маңызды құрылымы болашақ мамандық бойынша практикалық жұмыс тәжірибесі болып табылады. Бұл бағытта студенттер Батыс Қазақстанның алдыңғы қатарлы шаруашылықтарында, мекемелерінде, кәсіпорындарында және Алматы, Астана қалаларындағы ҒЗИ-тарында практикадан өту мүмкіндігіне ие. Практикадан өткен кездегі жиналған деректер курстық және дипломдық жұмыстарды орындауға негіз болып табылады.

Кафедрада 4 филиал жұмыс атқарады:

- 1) «Орал ауылшаруашылық тәжірибе стансасы» ЖШС;
- 2) «МемҒӨО» БҚЕМК;
- 3) «Қазагроэкс» АҚ-ының БҚ филиалы;
- 4) ҚР АШМ АӨК МИК «Республикалық фитосанитарлық диагностика мен болжамдар әдістемелік орталығы».

Дәрістер оқу үшін Мәскеу, Санкт-Петербург, Орынбор, Самара, Уфа және де Сербиядағы шетелдік әріптес ЖОО-лардың алдыңғы қатарлы ғалымдары шақырылады. 2011 жылы қазан айында, 2012 жылы қыркүйек айында 2 апта бойына Сербиялық доктор Э.Сальников студенттерге, магистранттарға дәріс оқып, профессор-оқытушылармен пікіралмасу өткізілді. 2012 жылы қазан айында Словакия елінің Нитра қаласынан доктор П.Шварц келіп, студенттер мен магистранттарға дәріс оқыды.

*Германиядан келген ғалым, техника ғылымдарының докторы
В.Г.Графтың факультет ұжымымен кездесуі*

Академиялық алмасу бағдарламасы бойынша студентер отандық және шетелдік жоғарғы оқу орындарына жіберіледі. Олардың қатарында 2011-2012 оқу жылында «Топырақтану және агрохимия» мамандығының 2-курс студенті А.Саттарова осы бағдарлама бойынша Чехияда болып келді.

*Кафедра оқытушылары егін жинау науқанында.
Солдан оңға қарай: а.ш.-ғ.к., аға оқытушы
М.К.Мусина, аға зертханашы Г.Н.Маканова,
а.ш.-ғ.к.доцент Т.А.Турганбаев.*

Кафедраның материалдық база-сына оқу аудиториялары, қызметтік бөлмелері, компьютерлік класс, ғылыми зертханалар кіреді. Олар қажетті деңгейде оқу мен ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізуге мүмкіндік береді.

Кафедра оқу процесін жетілдіру бағытында нәтижелі жұмыс жүргізуде. Кафедраның барлық пәндері оқу-лықтармен, құралдармен, әдістемелік нұсқаулармен, оқу-әдістемелік кешендермен, үлестірмелі және басқа да материалдармен толық қамтылған.

Соңғы 5 жылдың қорытындысы бойынша кафедра оқытушылары 50-ден астам оқу және оқу-әдістемелік әдістемелер жариялап, қолданысқа енгізді.

Кафедраның оқытушылары оқу процесінде қазіргі заманғы мульти-медиалық жабдық базасында қолданылатын оқу-әдістемелік құралдар, материалдар, компьютерлік бағдарламалар дайындау бағытында белсенді жұмыс жүргізеді.

Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігі және университет басшылығының шешімімен білім және ғылым саласында жеке еңбектерін сіңірген төмендегі оқытушылар марапатталды:

1. М.А.Габдулов – «ҚР білім беру саласының құрметті қызметкері» төсбелгісі, 2003 ж.;
2. В.В.Вьюрков – «ҚР ғылымын дамытуға сіңірген еңбегі үшін», 2003 ж., «ҚР білім беру саласының құрметті қызметкері» төсбелгісі, 2006 ж.;
3. Э.Э.Браун – «ҚР ғылымын дамытуға сіңірген еңбегі үшін» төсбелгісі, 2006 ж.;
4. В.Г.Архипкин – «ҚР білім беру саласының құрметті қызметкері» төсбелгісі, 2008 ж., «Жәңгір хан атындағы БҚАТУ ардагері», 2008 ж.;
5. С.Ж.Рахимғалиева – «ҚР білім беру саласының құрметті қызметкері» төсбелгісі. 2008 ж.; «ҚР ғылымын дамытуға сіңірген еңбегі үшін» төсбелгісі, 2010 ж.;
6. Б.Н.Насиев – «ҚР ғылымын дамытуға сіңірген еңбегі үшін» төсбелгісі, 2009 ж., ҚР Үздік оқытушысы, 2010 ж.;
7. Т.А.Тұрғанбаев – «ҚР білім беру саласының құрметті қызметкері» төсбелгісі. 2010 ж.

Кафедрада университетіміздің ғылыми зерттеу жұмысының жоспарына сәйкес, жерді өңдеудің аймақтық жүйесінің элементтерін жетілдіру, ауылшаруашылық дақылдарды өсірудің шығынсыз технологиясын жетілдіру, картофель дақылдарын өсіру технологиясының ғылыми негізін қалыптастыру, ауылшаруашылық дақылдарды зиянкестерден және аурулардан қорғаудың тиімділігін арттыру, топырақтың гумустық кезеңдерін зерттеу жұмыстарын атқаруда.

2009-2011 оқу жылдарының қорытындысы бойынша, ауыл шаруашылығы ғылымдарының докторы В.В.Вьюрковтың жетекшілігімен ҚР БҒМ тапсырмасының грант негізіндегі «Орал өңіріндегі топырақ құнарлығын арттыру және рационалды қолданудағы тәжірибелік әдістемесі мен теориялық негізін қалыптастыру» тақырыбындағы жобасын және ауыл шаруашылығы ғылымдарының докторы В.С.Кучеровтың жетекшілігімен «Батыс Қазақстан облысындағы Қарашығанақ кен орнының қазіргі экологиялық жағдайын бағалау және қоршаған орта объектілеріне әсері» атты жобасын көрсетуге болады.

2012-2014 оқу жылдары бойынша ауыл шаруашылығы ғылымдарының докторы Б.Н.Насиев ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізу бағытында 3 грант жобасын келесі тақырыптар бойынша ұтып алғанын мақтан тұтуға болады.

1. Изучение процессов и факторов деградации и опустынивания кормовых угодий полупустынной зоны (қаржыландыру көлемі 18 млн тенге);
2. Разработка инновационных приемов производства высокобелковых кормов в кормовых угодьях (қаржыландыру көлемі 12 млн тенге);
3. Изучение приемов восстановления биоресурсного потенциала кормовых угодий полупустынной зоны (қаржыландыру көлемі 10,5 млн тенге).

Ғылыми-зерттеу жұмыстарының қорытындысы бойынша, кафедра оқытушылары университет аралық және аймақтық, халықаралық конференцияларда өз баяндамаларымен шығарумен қатар рейтингі жоғары ғылыми журналдарда жүйелі түрде жариялап келеді.

Соңғы үш жыл қорытындысы бойынша кафедра оқытушыларымен 152 ғылыми жұмыс, 2 монография жарияланды.

2004 жылдың үлкен жемісі ретінде оқытушылардың Орал ауыл шаруашылығы тәжірибе бекеті ғалымдарымен біріге отырып, «Система ведения сельского хозяйства в ЗКО» атты кітаптың жарыққа шығаруын, 2009 жылы Ауыл шаруашылығы департаменті қызметкерлермен бірігіп, «Ресурсосберегающие технологии возделывания сельскохозяйственных культур на западе Казахстана» атты ұсыныс әдістемесінің дайындауын айтуға болады.

Кафедра ғалымдарының жетекшілігімен қазіргі уақытта 2 PhD докторанты С.Исматуллаев пен Е. Аюпов, 5 ізденуші, 50 магистрант білім алууда.

Кафедраның жетістіктері ретінде ҚР-дағы жоғары оқу орындары арасындағы 2010-шы жылғы ұлттық рейтингте «Агрономия» мамандығы 1-ші орынға ие болғанын және ҚР БҒМ тарапынан сертификатталғанын атауға болады.

Сонымен қатар Жәңгір хан атындағы БҚАТУ-дың 7 мамандық қатарында «Агрономия» мамандығы 2010 жылдың маусымында «Аккорк» тәуелсіз аккредиттеу агенттігі жүргізген 14 стандарт бойынша оқыту бағдарламаларын халықаралық аккредиттеуден сәтті өтті.

«Экология және табиғатты пайдалану» кафедрасы

Л.Х.Суханбердина, кафедра меңгерушісі

«Агроэкология» және «Ауыл шаруашылығы өнімін стандарттау және сертификаттау» мамандықтары бойынша мамандарды дайындау мақсатында 2000 жылдың тамызында стандарттау, сертификаттау және экология кафедрасы құрылды.

Кафедра құрылған кезден онда 9 адам қызмет атқарды: профессор, геология-минералогия ғылымдарының докторы Р.М.Құрманғалиев, доцент, а.-ш.ғ.к.М.А.Габдулов, доцент, а.-ш.ғ.к.Т.А.Тұрғанбаев, аға оқытушы, б.ғ.к. Н.Х.Серғалиев, аға оқытушылар а.-ш.ғ.к. А.Б.Абуова, В.П.Назаров, Г.М.Атаева, оқытушылар Г.М.Губайдуллина және Б.О.Айтбаева, аға зертханашы С.Г.Султанова. 2000 жылдың қазанында кафедра меңгерушісі лауазымына Т.А.Тұрғанбаев тағайындалды.

2001 жылы кафедраға а.ш. ғылымдарының кандидаттары Т.А.Бөлеков пен Г.С.Ожанов және оқытушылар М.К.Мусина мен «Қолданбалы экология» мамандығы бойынша Тараз мемлекеттік университетін бітірген Р.Ж.Мусиналар қабылданды.

2002 жылы кафедра атауы «Стандарттау және экология» болып өзгертіліп, сапалық және сандық тұрғыдан жаңарды. Оның қатарын 10 адам толықтырды, олардың ішінде 2 ғылым докторы (Киянский В.В. (қоса атқарушылық бойынша, негізгі жұмыс орны – «Ұлттық сараптама және сертификаттау орталығы» ААҚ БҚ филиалы директорының орынбасары)), С.С.Джубатырова), 3 ғылым кандидаты (Ф.Х.Суханбердина, Н.Ж.Кажғалиев, М.Т.Рабаев) және жас оқытушылар (олардың ішінде технолог және эксперт-аудитордың арнайы білімін алған Н.Х.Илибаева мен А.А. Бимуханова), 1 стажер-зерттеуші (А.К.Кушенбекова) бар. Осы жылы «Орман және парк шаруашылығы» бойынша мамандарды дайындау басталды (бұл мамандық та кафедра құрамына енді).

2003 жылы кафедраға «Орман шаруашылығы инженері» мамандығы бойынша Ташкент ауылшаруашылық институтын бітірген аға оқытушы Т.А.Бабушкина, жоғары медициналық білімі бар А.К.Жаниярова, «Эксперт-аудитор» мамандығы бойынша Қызылорда университетінің түлегі С.Л.Исмагуллаев, а.-ш. ғ.к. Б.Н.Насиев, оқытушы Ж.М.Гумарова және зертханашы Г.К.Кабиевалар қабылданды.

2004 жылы кафедра атауы «Экология және табиғатты пайдалану» болып өзгертілді. Оның қатарын 5 адам толықтырды: профессор, а.-ш.ғ.д. И.М.Фетисов, оқытушы-магистр С.С.Жалғаспаева, оқытушы А.К.Баракова, зертханашы А.Г.Нагиева, көгалдандыру шебері О.Н.Доценко. 2005 жылы кафедраға А.А.Берниязова, К.К.Айтлесов сияқты оқытушы-магистрлер, оқытушы Р.Р.Дүйсенова қабылданды.

2006 жылы кафедра атауы «Табиғатты пайдалану» болып өзгертілді. Оның қатарын аға оқытушы, а.-ш.ғ.к. А.М.Нұрғалиев., аға оқытушы, а.-ш.ғ.к. Г.В.Гуз, «Химиялық және экологиялық сараптама» мамандығы бойынша Атырау мұнай және газ институтын бітірген оқытушы Ж.Г.Ибат, Абай атындағы Алматы мемлекеттік университетін бітірген оқытушы С.Сұңғатқызы, «Қолданбалы экология» магистрі С.М.Жумин, оқытушылар А.А.Бөлекова, М.Б.Измуханова, Ж.К.Зайнуллина, зертханашы М.М.Утебаева сынды 8 адам толықтырды. Кафедра меңгерушілігіне А.М.Нұрғалиев тағайындалды. Жалпы кафедра құрамы 22 адамнан тұрды. 2007 жылы кафедра қатарына аға оқытушы А.Ж.Сапанова, оқытушылар Г.З.Каирғалиева, Ж.З.Шарафеева, Ж.О.Беккалиева, Х.Е.Сатыбалдиева, Қ.Қадешовалар, зертханашы А.Акмунчакова секілді 7 адам толықтырды.

2008 жылы екі кафедра біріктіріліп, «Экология, өсімдік шаруашылығы және егіншілік» кафедрасы құрылды. Кафедра меңгерушілігіне Т.А.Тұрғанбаев тағайындалды.

2009-2010 жылы кафедра «Экология және табиғатты пайдалану» кафедрасы болып бөлініп шықты. Кафедра меңгерушілігіне б.ғ.к., доцент Б.Б.Сәрсенова тағайындалды.

2010-2011 оқу жылы «Жалпы биология» кафедрасы таратылып, «Экология және табиғатты пайдалану» кафедрасының құрамына қосылды. Оқытушылар қатарын профессор, а.-ш.ғ.д. В.С.Кучеров, доцент, а.-ш.ғ.к. Л.Х.Суханбердина, доцент, а.-ш.ғ.к. Д.Қ.Төлегенова, м.ғ.к., доцент Ф.Х.Суханбердина, аға оқытушылар Д.Г.Менешев, Н.Х.Байтакова, оқытушы-магистрлер С.М.Қабаева, Б.К.Құспанова, оқытушы Р.Р.Ихласова, зертханашы С.Е.Губашева сынды 10 адам толықтырды. Кафедра меңгерушісі болып доцент Л.Х.Суханбердина тағайындалды. Кафедрада барлығы 21 адам қызмет атқарады. Соның ішінде 1 ауыл-шаруашылық ғылымдарының докторы, 6 ауыл шаруашылығы ғылымдарының кандидаты, 5 «Экология» магистрі, 1 «Топырақтану және агрохимия» магистрі жұмыс жасайды.

Кафедра оқытушыларының негізгі ғылыми жұмыстарының бағыттары оқу-тәрбие процесін ғылыми және әдістемелік жағынан қамтамасыз ету болып табылады.

Қазіргі таңда кафедра «Экология», «Орман шаруашылығы ресурстары және орман шаруашылығы» мамандықтары бойынша мамандар дайындайды.

Мамандандырылған кафедра бола тұра, ол тек кафедраға қатысы бар мамандықтарда ғана емес, сонымен қатар басқа да мамандықтарда 40-тан астам пән бойынша (экологиялық пәндер және орман шаруашылығы бойынша пәндер) сабақтар жүргізеді.

Кафедраға бекітілген негізгі пәндер типтік оқу бағдарламалармен түгелдей қамтамасыз етілген. Барлық пәндер бойынша жұмыс бағдарламалары мен күнтізбелік - тақырыптық жоспарлары, оқу әдістемелік кешендері жасақталған. Университеттің ғылыми кітапханасына барлық мамандықтарға арналған көптеген жаңа әдебиеттерге сұраныс беріліп отырады. Университеттің даму тұжырымдамасын жүзеге асыру мақсатында кафедра оқытушылары инновациялық үлгідегі интерактивті сабақтарды өткізуді қолға алды. ҚР ЖОО профессор-оқытушылар құрамының оқу және оқу-әдістемелік жұмысын ынталандыру мақсатында, «Үздік дәрістер» атты республикалық конкурсына кафедра атынан а.-ш.ғ.к., доцент Д.К.Төлегенова қатынасты.

Кафедрада көптеген пәндерден курстық жұмыстар (жоба) орындалады. Курстық жұмыстар орындалатын пәндердің барлығынан дерлік орысша-қазақша курстық жұмысты орындау әдістемелері дайындалды.

Кафедра оқытушылары үнемі біліктіліктерін арттырып отырады. Университеттің шақыртуымен келген Башқұрт мемлекеттік аграрлық университетінің «Орман шаруашылығы және ландшафттық дизайн» кафедрасының профессоры, ауылшаруашылық ғылымдарының докторы Светлана Ивановна Конашеваның «Рекреационное лесопользование и лесопарковое хозяйство в современных условиях» тақырыбында оқыған дәрістеріне, Сербияның (Белград) білім және ғылым министрлігінен, топырақтану институтының аға ғылыми қызметкері профессор, Др. Э.Сальниковтың топырақтану пәні бойынша оқыған «Динамика органического вещества» тақырыбындағы дәрістеріне кафедраның барлық оқытушылары қатынасты, Саратов қаласындағы РАШҒА Оңтүстік – Шығыс АШҒЗИ-нан (ГНУ НИИСХ) келген биология ғылымдарының докторы Таисия Ивановна Дьячуктың «Клеточные биотехнологии в селекции растений» тақырыбында өткізген сабақтарына кафедра меңгерушісі, доцент Л.Х.Суханбердина мен доцент Д.К.Төлегеновалар қатынасты.

ҚР Білім және ғылым министрлігі, Ұлттық аккредиттеу орталығының шешімімен «Орман ресурстары және орманшаруашылығы ісі» мамандықтары бойынша «Ұлттық рейтинг - 2011 сертификаты» (3-орын) берілді.

Студенттердің оқу, кәсіби және өндірістік практикалары «Жайық-Каспий» экология департаменті БҚОФ, Табиғат ресурстары және табиғатты пайдалануды реттеу департаменті, Орал ауылшаруашылық тәжірибе станциясы, Орман және жануарлар дүниесін қорғау мемлекеттік мекемесі, «Конденсат» АҚ, «Жайықжылукуат» АҚ, «Казагроэкс» сияқты кафедра филиалдары мен басқа да кәсіпорындар базаларда өтеді.

Кафедрада 2010 жылдан «Қазақстандағы биологиялық әртүрлілікті сақтау қауымдастығының» қолдауымен (АСБК) экология мамандығы студенттерінен құралған

«Сапсан» клубы жұмыс жасайды. Ол клубтың мүшелері 8 май құстарды қорғау күніне байланысты көптеген шаралар ұйымдастыруға белсене қатынасты. Қорғалжын мемлекеттік қорығы базасында ұйымдастырылған «Оценка численности диких животных: ознакомление с методиками исследования и учета птиц» тренингінсіе «Экология» мамандығы студенттері Чапурин Владимир, Шененов Айдархан, Длимов Кайрат, Утешов Баубектер қатынасып қайтты. Сонымен бірге «Қазақстандағы Үстірт плато ландшафтын қорғау бастамасы», «Алтын Дала: научные основы сохранения степей в Казахстане на ландшафтном уровне» жобасына, «Кречатка» экспедициялық жобаларына студенттер белсенді қатынасуда.

Экология және табиғатты пайдалану кафедрасының ғылыми-инновациялық қызметі мынадай бағыттарда жүргізіледі: бастапқы және қолданбалы зерттеулер, жоғары білікті кадрлар дайындау. Жәңгір хан атындағы БҚАТУ ғылыми-зерттеу орталығының ашылуы ғылыми-зерттеу жұмыстарының дамуына зор үлес қосты.

Кафедрада топырақтың құнарлылығын өңдеу және сақтаудың практикалық тәсілдері мен теориялық негізін, картопты интенсивті технологиямен күтіп-баптау, дәнді дақылдардың өнімділігін зерттейтін ғалымдар жұмыс жасайды.

Кучеров Владимир Степанович, ауыл шаруашылығы ғылымдарының докторы, Жәңгір хан атындағы БҚАТУ «Экология және табиғатты пайдалану» кафедрасының профессоры, «Экология и воспроизводство плодородия почв» бағытында ғылыми мектепке жетекшілік етеді. Қазір 6M060800-«Экология» мамандығы бойынша кадрлар дайындайды. 2002 жылдан бастап «БҚО Қарашығанақ кен орны аймағының қазіргі экологиялық жағдайы және оның қоршаған ортаға әсері» бағытында ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізіп келеді.

Кафедра доценті, биология ғылымдарының кандидаты Н.Х.Серғалиев «Тастанды жерлерді қалпына келтірудің әртүрлі әдістерін пайдалану және ризосфералық ассоциативтік бактериалдық препараттарды қолдану барысындағы Орал өңірі құрғақ далалы аймақ топырақтарында өтетін микробиологиялық процестер» тақырыбында мемлекеттік грант бойынша ғылыми-зерттеу жұмысын жүргізуде. «Закономерности функционирования биологических систем» бағытындағы ғылыми мектептің жетекшісі. Табиғи экожүйенің экологиялық жағдайы мәселелерін зерттейді, сондай-ақ далалық дақылдардың өнімділігіне ризосфералық ассоциациялық микроорганизмдердің ықпалын зерттейді. Оны қолдану технологиясы бойынша ұсыныстар дайындауда.

Кафедра доценттері Л.Х.Суханбердина, Д.К.Төлегенова, Ф.Х.Суханбердиналар «Закономерности функционирования биологических систем – основа создания инновационных технологий для медицины, сельского хозяйства и охраны окружающей среды» Ф.0479 зерттеу бағдарламалары бойынша тритикале генофондын қалыптастыру, зерттеу және қолдану бағытында мемлекеттік грант негізінде зерттеу жұмыстарын жүргізуде. Кафедра доценті Г.В.Гуз Орал өңірінің құрғақ далалық агроценозында арамшөптердің таралуының адаптациялық белгілерінің рөлін зерттейді. Кафедраның аға оқытушысы А.А.Абдулова Батыс Қазақстан жағдайында топырақтың құрамын жақсарту және эрозияны азайту мәселелерімен айналысып келеді.

Кафедра доценттері (Л.Х.Суханбердина, Д.К.Төлегенова, Ф.Х.Суханбердина) 2009-2010 жылдар аралығында Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі ұйымдастырған ғылыми конкурста 4.1 «Биологические основы современных технологий улучшения сельскохозяйственных растений и животных» бағыты бойынша қатынасып, «Тритикале дақылының гендік қорын зерттеу, қалыптастыру және өндірісте қолдану» тақырыбындағы келісім шарт негізіндегі жұмыстарын аяқтады.

Соңғы жылдары кафедрада төмендегідей тақырыптардағы мемлекеттік грант бойынша қаржыландырылатын жұмыстар орындалу үстінде:

1. «Батыс Қазақстан құрғақ далалық аймағындағы күздік бидайды селекциялауға бастапқы материалды жасау». Көлемі 12000 млн. теңге. Жоба жетекшісі доцент Л.Х.Суханбердина. Орындаушылар: доцент Д.К.Төлегенова, С.Ж.Рахимғалиева, Д.Х.Суханбердина-Шишулина, А.Ж.Тұрбаев, Г.К.Қабиева.

2.«Агроэкологическая оценка залежных земель и возможности их рационального использования». Жоба жетекшісі БҚАТУ доценті А.М.Нұрғалиев. Орындаушылар: доцент Г.С.Ожанов, А.М.Берниязова,

3. «Разработка технологии возделывания нетрадиционных масличных культур в Западном Казахстане». Жоба жетекшісі профессор В.С.Кучеров.

4. «Оптимизация производственных процессов в агроэкосистемах северо-запада Казахстана». Жоба жетекшісі профессор В.С.Кучеров.

5. «Разработка технологии сохранения и реинтродукции степных видов растений путем создания питомника «дикой флоры». Жоба жетекшісі Н.Х.Серғалиев.

6.«Оценка накопления и распределения тяжелых металлов в органах и тканях некоторых сельскохозяйственных растений на различных типах онтогенезе». Жоба жетекшісі Н.Х.Серғалиев.

7.«Изучение трансформации азота минеральных удобрений методом изотопной индикации с применением стабильного изотопа ^{15}N ». Жоба жетекшісі Н.Х.Серғалиев.

8. «Аквакультура ценных осетровых рыб и разработка оригинальных рецептов комбинированных кормов при выращивании в условиях замкнутого водоснабжения». Жоба жетекшісі Н.Х.Серғалиев.

9.«Определение эрозионной опасности на территории Западно-Казахстанской области в результате горизонтальных смещений русла реки Урал». Жоба жетекшісі Н.Х.Серғалиев.

10.«Биологические основы и технологические методы искусственного воспроизводства промысловых, аборигенных видов рыб обитающих в естественных водоемах». Жоба жетекшісі Н.Х.Серғалиев.

11.«Комплексная оценка экологического состояния природных природно-антропогенных систем региона с различной степенью антропогенного воздействия». Жоба жетекшісі Н.Х.Серғалиев.

12.«Использование методов современной метагеномики в оценке агроэкологического состояния почв Западного Казахстана». Жоба жетекшісі Н.Х.Серғалиев.

13.«Продуктивность яровой твердой пшеницы при использовании эндомикоризного гриба *Glomus intraradices* на темно-каштановой почве в условиях сухостепной зоны Приуралья». Жоба жетекшісі Н.Х.Серғалиев.

14.«Комплексная оценка экологического состояния природных природно-антропогенных систем региона с различной степенью антропогенного воздействия». Жоба жетекшісі Б.Б.Сәрсенова.

15.«Биоэкологическое обоснование и организация питомника по разведению сайгаков (*Saiga tatarica* (L.) для сохранения и рационального использования вида». Жоба жетекшісі Б.Б.Сәрсенова.

2006 жылдан бастап кафедра 6N060800-«Экология» мамандығы бойынша 14 магистрант магистрлік диссертацияларын қорғап шықты. Олардың қатарында Р.К.Аменова, Н.А.Сапарова, Б.К.Даришева, Г.З.Каирғалиева, Ж.У.Беккалиева, С.Сұңғатқызы, Ж.З.Шарафиева, А.М.Ибраева, Е.В.Воронкова, Ж.А.Мурзабекова, З.Урынғалиева, А.Тумағалиева, С.М.Қабаева, Ж.М.Гумаровалар бар. 2011-2012 оқу жылында 6N060800 – «Экология» мамандығы бойынша магистратураға 5 магистрант қабылданды. Жыл сайын магистратураға түсушілер саны артып келеді.

Кафедрадағы тәрбие жұмысы Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық - техникалық университетінің Даму тұжырымдамасына байланысты университет, факультет, кафедра құрған негізгі жоспарларға сәйкес жүргізілді. Болашақ мамандарды тәрбиелеу жұмыстары бірнеше бағытта жүргізіледі: патриоттық, құқықтық және азаматтық бейбітшілік рухындағы толеранттық тәрбие, мәдени - эстетикалық және мәдени - этникалық адамгершілік тәрбиесі, салауаттылық, дене тәрбиесі және т.б. Университетімізде енгізілген оқытушыларды бағалау рейтингісінің қорытындысында кафедра бойынша «Тәрбие, сабақтан тыс және қоғамдық жұмыстар бойынша» 2 орынды доцент Д.К.Төлегенова иеленді, сонымен бірге аға оқытушы А.М.Берниязова да үздіктер қатарында болды.

Ветеринарлық медицина және биотехнология факультеті

Қ.Ж.Кушалиев, факультет деканы

Университеттегі тарихын тереңнен тартқан көне факультеттердің бірі – «Ветеринарлық медицина және биотехнология» факультеті. 2000 жылдың соңында факультетте 50-ден астам оқытушы жұмыс істеді, оның ішінде 7 ғылым докторы мен 35-тен астам ғылым кандидаттары болды. Мамандар даярлау 5 мамандық бойынша жүргізілді. Олар: «Ветеринарлық медицина», «Ветеринарлық санитария», «Мал шаруашылығы өнімдерін өндіру мен қайта өңдеу технологиясы», «Мал шаруашылығындағы селекция және биотехнология», «Ихтиология, өндірістік балық аулау және балық шаруашылығы». Факультет құрылымында 3 кафедра, ветеринарлық клиника және ғылыми зертхана қызмет жасады.

2008 жылы ветеринарлық және агрономиялық факультеттерді біріктіру арқылы факультет қайта құрылды. Факультетте төмендегідей мамандықтар бойынша кадрлар даярланды:

- 050701 - «Биотехнология»
- 050802 - «Зоотехния»
- 050804 - «Балық шаруашылығы»
- 051201 - «Ветеринарлық медицина»
- 051202 - «Ветеринарлық санитария»
- 050608 - «Экология»
- 050727 - «Азық-түлік өнімдерінің технологиясы»
- 050728 - «Өңделуші өнімдердің технологиясы»
- 050807 - «Орман шаруашылығы ісі»
- 050808 - «Топырақтану және агрохимия»

Бұл уақытта факультеттің 8 кафедрасында 115 оқытушы жұмыс істеді. Оның ішінде: 14 ғылым докторы және 80-нен астам ғылым кандидаттары болды. Студенттер мен магистранттарды оқыту ҚР Мемлекеттік білім стандарты талаптарына сәйкес жүргізілді, оған қоса практикалық дайындыққа да аса көңіл бөлінді. Факультет құрылымында: ветеринарлық клиника, «Ізденіс» ЖШС оқу шаруашылығы, инженерлік бейіндегі биотехнология зертханасы және кафедралардың өндірістегі филиалдары, 1993 жылдан бастап аспирантура және 3 мамандық бойынша докторлық, кандидаттық диссертациялар қорғау бойынша Диссертациялық Кеңес қызмет етті. Факультет ғалымдары Қ.Қ.Бозымов, Б.Б.Траисов, Х.И.Үкібаев, Э.Э.Браун, И.М.Фетисов, В.В.Вьюрков сынды профессорлардың ғылыми мектептері құрылып, олардың жетекшілігімен жыл сайын 6-10 ізденушіден кандидаттық және докторлық диссертациялар қорғап отырды.

Факультеттің қалыптасуы мен дамуына В.А.Петровская, Т.А.Лозовский, А.В.Черкаев, Э.Т.Сатқанов, Э.Э.Браун, И.М.Фетисов, Х.И.Үкібаев, А.Д.Дарбаев; ғылым кандидаттары: В.П.Согуренко, В.Ф.Рябошкапов, В.П.Мазаев, Н.Я.Жилин, А.А.Қарасаев, К.Г.Кудряков, Г.С.Зубков, Г.А.Аверьянов, В.Е.Беглецов, В.Г.Архипкин, Б.Д.Қоғабаев, М.М.Нуралиев, Н.И.Ташкинов, Г.Г.Абсатиринов, М.А.Габдолов, Т.К.Мурзашев, М.М.Саденов және т.б. үлкен үлес қосты.

Қызмет ету кезеңінде ұжым 10 мыңнан астам мамандарды дайындады. Факультет түлектерінің арасынан 170-тен астамы кандидаттық және 16 адам докторлық диссертация (Г.К.Кудайбергенов, К.Н.Габдеев, Қ.Қ.Бозымов, Б.Б.Траисов, Г.К.Молдашев, А.В.Ранделин, Т.Акчурин, В.В.Вьюрков, Х.Х.Хусаинов, В.С.Кучеров, В.И.Буянкин, С.С.Джубатырова, Е.Г.Насамбаев, Б.М.Кушен, Б.Н.Насиев, Н.Муқанов және т.б.) қорғады.

2004 жылдан бастап факультетте төмендегідей мамандар бойынша кредиттік технология бойынша бакалаврлар дайындау жүзеге асырылды: «Биотехнология»; «Зоотехния»; «Балық шаруашылығы»; «Ветеринарлық медицина»; «Ветеринарлық санитария»; «Экология»; «Азық-

түлік өнімдерінің технологиясы»; «Өңделуші өнімдердің технологиясы»; «Орман шаруашылығы ісі»; «Топырақтану және агрохимия».

Факультетте магистратураның төмендегідей мамандықтары бойынша магистрлер даярланды:

- 6N0802 - «Зоотехния»;
- 6N1201 - «Ветеринарлық медицина»;
- 6N1202 - «Ветеринарлық санитария»;
- 6N0608 - «Экология»;
- 6N0728 - «Өңделуші өнімдердің технологиясы»;
- 6N0808 - «Топырақтану және агрохимия»;
- 6N0801 - «Агрономия».

2007 жылы магистратураны бітірген алғашқы 2 түлек зоотехния магистрі академиялық дәрежесін алды (жетекшілері ауыл шаруашылығы ғылымдарының докторлары Қ.Қ.Бозымов, Г.К.Молдашев және доцент М.Т.Нигметов). Сондай-ақ 2 ветеринария магистрі (жетекшілері: ветеринария ғылымдарының докторы Қ.Ж.Кушалиев және доцент Р.М.Бисенғалиев), 4 техника және технология магистрі (жетекшілері ауыл шаруашылығы ғылымдарының докторы, профессор Э.Э.Браун, доценттер М.А.Габдулов, Т.А.Бөлеков), 4 экология магистрі (жетекшілері ауыл шаруашылығы ғылымдарының докторы, профессор И.М.Фетисов, доценттер В.В.Хон, Т.А.Тұрғанбаев), 2 топырақтану және агрохимия магистрі (жетекшілері ауыл шаруашылығы ғылымдарының докторы, профессор Э.Э.Браун, доценттер М.А.Габдулов, Ж.Б.Бекназаров) оқуды аяқтап, диплом алып шықты.

Университет ректоры, профессор Қ.Қ.Бозымов «Құрмет» орденімен, Е.Г.Насамбаев, Ө.Б.Таубаев, Қ.Ж.Кушалиев, М.Ш.Шалменов, Ж.Б.Бекназаровтар «Ғылымға сіңірген еңбегі үшін», доценттер Б.Т.Төлебаев, Н.М.Губашев, А.М.Нұрғалиев, С.Л.Исмагуллаев «Қазақстан Республикасының білім саласының құрметті қызметкері» төсбелгілерімен марапатталды. Профессор А.Д.Дарбаев Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің Құрмет грамотасымен марапатталды.

2005 жылы ҚР ҰҒА академигі Х.И.Үкібаевке «Қазақтың қаракөл және атырау тұқымдас қойларының тері-ет-май өнімділігі: алу әдістері, қазіргі жағдайы және даму перспективасы» еңбегі үшін ҚР Мемлекеттік сыйлығы берілді.

2005 жылы Қазақстан Республикасы Президентін сайлауда Н.Ә.Назарбаевты қолдау бойынша қалалық сайлауалды штабын университет ректоры Қ.Қ.Бозымов пен доцент Р.М.Бисенғалиев басқарды. Олар ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаевтың Алғыс хатымен марапатталды.

Е.Г.Насамбаев, Қ.Ж.Кушалиев докторлық диссертация, Ф.Б.Закирова, И.Н.Жұбантаев, М.Ж.Шүкіров, Т.К.Салихов және А.Б.Ахметалиева кандидаттық диссертация қорғады. Доцент Б.Т.Төлебаев ҚР Журналистер Одағына қабылданды.

«Эпизоотология, паразитология және ВСЭ» кафедрасының меңгерушісі Г.Г.Абсатиров «Жылдың үздік оқытушысы-2006» республикалық конкурсының лауреаты, доцент Н.М.Губашев дарынды жас ғалымдарға арналған мемлекеттік шәкіртақысының иегері атанды.

Факультет қызметкерлері ветеринария, биотехнология, мал шаруашылығы, балық шаруашылығы, агрономия және азық-түлік технологиясы мәселелері бойынша ғылыми зерттеулер өткізу үшін әр түрлі гранттар мен конкурстарға қатысып, «Қазақтың ақбас тұқымдасын ұрықтандырудың тиімді тәсілдерін жасау», «Батыс Қазақстан облысы шаруашылықтарында қойдың ұрықтанған отарын құру арқылы тірілей салмағы – 55-60 кг және қырқылып, жуылған жүнінің салмағы - 2,2-2,8 кг болатын етті-жүнді ақжайық тұқымдас қойының азықтық сапасын жетілдіру», «Су қоймаларын акклиматизациялау және балықтарды молайту схемаларын жасау», «Облыстық маңызы бар су қоймаларында балық қоры жағдайын бағалау және аулауға жол берілетін жалпы мөлшерін биологиялық тұрғыдан негіздеу», «Траншекаралық су қоймаларының гидрологиялық режимін талдау және оның биоресурстар қалыптастыруға әсерін анықтау», «Түрлі бруцелла штаммдарының иммунобиологиялық және

генетикалық қасиеттерін анықтау және зерттеу» тақырыптары бойынша жалпы сомасы 50 млн. теңге тұратын ҚР Ауыл шаруашылығы министрлігінің 6 ғылыми-зерттеу грантын ұтып алды. «Қарашығанақ Петролеум Оперейтинг бв» компаниясымен 3,5 млн. теңгеге келісім-шарттар жасалды.

Ғылыми-зерттеу жұмыстары нәтижесінде «Аңқаты» (Е.Г.Насамбаев), «Чапаев», «Сәбит», «Шунайбеков», «А.С.Матевосян», «Лбішін», «Әлем», «Есет», «Арай» (Б.Т.Төлебаев) шаруашылықтары мен асылдандыру зауыттарында қазақтың ақбас тұқымдасын жетілдіру бойынша ұрықтандыру-асылдандыру жұмыстарының перспективті жоспарлары құрылды.

2006 жылдан бастап ҚР Қорғаныс министрінің бұйрығына сәйкес, әскери кафедрада әскери-есептік мамандық – 991700-«Ветеринарлық-санитарлық сараптама» мамандығы бойынша офицерлерді даярлау басталды.

2005 жылы Е.Г.Насамбаев ВНИИМС-тың ғалымдарымен бірге «Қазақтың ақбас сиыры және оны жетілдірілу» монографиясын шығарды. ҚР Білім және ғылым министрлігінің грифімен 2 ғылыми еңбек жарық көрді (М.Ж.Шүкіров, Н.М.Губашев, Е.Т.Усиев - «Гидробиология» және Н.М.Губашев, А.Х.Днекешев, С.М.Жумагазиева – «Зоология практикумы»). Доцент Б.Т.Төлебаев екі өлеңдер жинағын жариялады.

2008 жылы Білім және ғылым саласын бақылау комитетінің 28.02.2008 жылғы №322 бұйрығымен 3 мамандық бойынша докторлық диссертация қорғау кеңесі құрылды: 06.02.01 – Ауылшаруашылық жануарларын өсіру, ұрықтандыру, генетикасы; 06.02.04 – Жеке зоотехния, мал өнімдерін өндіру технологиясы; 06.01.09 - Өсімдіктану.

Ғалымдар, магистранттар мен студенттер ғылыми-зерттеу жұмыстары нәтижелері бойынша халықаралық, республикалық және аймақтық ғылыми-тәжірибелік конференцияларға баяндамаларымен белсенді қатысуда. Оқытушылар құрамының мақалалары ҚР мен РФ-ның ғылыми журналдарында («Жаршы», «Қазақстанның ауылшаруашылығы ғылымдарының жаршысы», «Поиск-Изденіс», «Изденіс нәтижелері», «С.Сейфуллин ат. Қазақ аграрлық университетінің жаршысы», «М.Өтемісов ат. БҚМУ жаршысы», «Орынбор МАУ жаршысы», «Ғылым және Білім» БҚАТУ ғылыми журналы, сондай-ақ ҚҰАУ, АМТУ ғылыми еңбектері жинақтарында) және ТМД елдерінің ЖОО-лары журналдарында жарық көріп отырады.

Оқу, өндірістік және дипломалды тәжірибені сапалы ұйымдастыру мақсатында базалық шаруашылықтармен келісім-шарттар жасалды: Орал қ. «Жануарлар әлемі мен ормандарды қорғау» ММ, «Зеленстрой» ЖШС, «Желаев» НӨК, «Аққайнар» НӨК, «Береке» ЖШС, «Асан» ШҚ, Пойма НПК, «Каркула» ШҚ, «Үкібай», «Айсұлу», «Чапаевский» ЖШС, «Изденіс», «Бекарыс», «Көшім», «Магистраль», «Балық шаруашылығы» ҒОО БҚОФ, «Атырау бекіре балық зауыты» РМҚК. «Республикалық ветеринариялық зертхана» РМҚК БҚОФ базасында кафедра филиалы ұйымдастырылды. «Ибрагим» ЖШС-нде «Мал өнімдерін өңдеу технологиясы», «Желаев» НӨК-нда астық және астық өнімдерін өңдеу технологиясы бойынша, «Аққайнар» КХП-нда макарон өнімдерін өндіру технологиясы бойынша сабақтар өткізіледі.

Университетте «Бекіре» типті бекіре балық уылдырығын инкубациялауға арналған аппараттар, сонымен қатар биотехнологиялық зерттеулер жүргізу үшін құрал-жабдықтар орнатылды.

Оқытушылар құрамы түрлі ЖОО мен ғылыми орталықтарда өз біліктіліктерін арттыруда: М.Ж.Шүкіров, Н.М.Губашев (Астрахан мемлекеттік техникалық университеті, Балық шаруашылығының ҒОО), Е.Т.Усиев, А.Н.Туменов, Р.С.Садықов (Әл-Фараби атындағы ҚазМҰУ, Н.И.Вавилов атындағы Саратов Мемлекеттік аграрлық университеті)).

Факультет жанынан малды асылдандыру бойынша жетекшілер мен мамандардың біліктіліктерін арттыру курстары ұйымдастырылды (ауыл шаруашылығы ғылымдарының кандидаттары Б.Т.Төлебаев, Р.С.Садықов, А.Б.Ахметалиева), университет асханасы базасында сертификат берілетін аспазшы-кулинарларды даярлау бойынша курстар ашылды.

Мамандарды дайындау үшін табиғатты пайдалану кафедрасымен оқу процесіне экология және табиғатты пайдалану саласында атмосфералық ауаны қорғаудағы кең ауқымды мәселелерді шешуге арналған ЭРА бағдарламалар кешені енгізілді.

Факультет ғалымдары фермерлік шаруашылық мамандары мен жетекшілеріне кеңестер беріп, семинарлар өткізіп, ауыл шаруашылығы жануарларының әртүрлі тұқымдастарын сұрыптауды жүргізеді.

Халықаралық әріптестік шетелдік серіктес ЖОО-лармен жүргізіледі: К.А.Тимирязев атындағы Мәскеу ауылшаруашылық академиясы; Бүкілресейлік мал шаруашылығы ғылыми-зерттеу институты (Мәскеу қ.); Санкт-Петербург мемлекеттік ауылшаруашылық университеті; Орынбор мемлекеттік аграрлық университеті; Бүкілресейлік етті мал шаруашылығының ғылыми-зерттеу институты (Орынбор қ.); Самара мемлекеттік ауылшаруашылық академиясы; Волгоград мемлекеттік ауылшаруашылық академиясы; Астрахан мемлекеттік техникалық университеті; Украина ұлттық аграрлық университеті (Киев қ.).

Факультет оқытушылары оқу процесінде оқытудың интерактивті әдістерін, мультимедиа, бейне және аудио материалдарды қолданады, іскерлік ойындар, слайдтардың таныстырылымы мен шеберлікке баула сабақтарын өткізеді. 15 студент Н.И.Вавилов атындағы СМАУ-не, 6 студент Самара мемлекеттік ауылшаруашылық академиясына жіберіліп, қысқа мерзімді оқудан өтті.

Әр жылдары ветеринарлық клиниканы Г.А.Шамсутдинов, Д.Б.Ткатов, М.М.Ибраев, Е.Х.Каржауов басқарды. Факультеттегі ғылыми зертханаға ұзақ жылдар А.К.Копеечкина жемісті жетекшілік етті. Ол білікті маман, жақсы сарапшы бола біліп, мал шаруашылығы өнімдері мен азықтарына химиялық сараптау жасау жұмыстарында жас мамандар мен аспиранттарға үлкен көмек көрсете білді. Сонымен қатар факультеттің қоғамдық және саяси жұмыстарына да белсене араласты.

2010 жылдан бастап Ветеринария және агробиотехнология факультетінің атауы Ветеринарлық медицина және биотехнология факультеті болып өзгертілді. Факультетте 5В120100, 051201-«Ветеринарлық медицина», 5В120200, 051202-«Ветеринарлық санитария», 5В080400, 050804-«Балық шаруашылығы және өндірістік балық аулау», 5В080200, 050802-«Мал шаруашылығын өнімдерін өңдеу технологиясы», 5В070100, 050701-«Биотехнология» мамандықтары бойынша мамандар даярланады.

Қазіргі таңда факультет құрамында үш кафедра бар:

«Эпизоотология, паразитология және ветеринарлық-санитарлық сараптау» кафедрасы (2010 жылдан бастап кафедра меңгерушісі в.ғ.д., профессор Шалменов Мәлік Шалменұлы);

«Жұқпалы емес аурулар және морфология» кафедрасы (Кафедра меңгерушісі а.-ш.ғ.к., аға оқытушы Жұбантаев Ізімғали Нұрымұлы).

«Морфология және физиология» кафедрасының меңгерушісі Т.К.Мурзашевтің 2009 жылы желтоқсан айында ҚазҒЗИ-ның Батыс Қазақстан филиалының директоры болып тағайындалуына байланысты, 2009-2011 жылдары кафедраны 2008 жылы Н.И.Вавилов атындағы СГАУ-де биология ғылымдарының кандидаты ғылыми дәрежесін «Сиырларды толық- және толыққанды емес азықтандырудың жаңа туған төлдің ұлтабар-ішек асқорытуына және иммунды статусына әсері» тақырыбындағы диссертациясын сәтті қорғаған в.ғ.к., доцент м.а. М.Г.Сұлтанов атқарды. 2007-2010 жылдар аралығында «Жұқпалы емес аурулар» кафедрасын а.-ш.ғ.к., доцент Р.М.Бисенғалиев басқарған болса, ал 2010 жылдан бастап бұл қызметті а.-ш.ғ.к., доцент Ф.Б.Закирова атқарды. 2011 жылы «Морфология және физиология» және «Жұқпалы емес аурулар» кафедралары біріктіріліп, «Жұқпалы емес аурулар және морфология» кафедрасы құрылды. 2012 жылдың қыркүйек айына дейін кафедра меңгерушісі қызметін а.-ш.ғ.к., доцент Ф.Б.Закирова атқарып келді, 2012-2013 оқу жылынан бастап бұл қызметті а.-ш.ғ.к., доцент И.Н.Жұбантаев атқаруда.

«Биотехнология, мал және балық шаруашылығы» кафедрасы (меңгерушісі а.-ш.ғ.д., профессор Насамбаев Едіге Ғапуұлы).

Факультет бойынша барлық мамандық студенттері кредиттік технология бойынша білім алуда. Қазіргі таңда студенттердің білімін бағалау үшін рейтингтік жүйе енгізілді. Мамандық бойынша пәндер факультеттің зертханаларында жүргізіледі, сонымен қатар ашылған кафедра

филиалдарында тәжірибені жетілдіру мақсатында зертханалық-тәжірибелік сабақтар өткізіледі. Факультеттегі дәрісханаларда сабақ өткізуге қажетті мультимедиялық жүйелер орнатылған.

Студенттердің теориялық білімін тәжірибемен ұштастыру, сонымен қатар өндірістік және диплом алдындағы сапалы практикалар ұйымдастыру мақсатында 19 шаруашылықпен келісімшарт шасалды. Олардың қатарында «Ақас» агрофирмасы, «Аңқаты», «Ізденіс», «Бекарыс», «Магистраль», «Көшім» ЖШС, «Ғылыми-балық шаруашылығын өндіру» МКҚК БҚФ, «Республикалық ветеринарлық зертхана», «Атырау Бекіре балық зауыты» РМҚК, «Каркула», «Үкібай» ШҚ, т.б. бар.

Жәңгір хан атындағы БҚАТУ-дың 2005-2010 жылдардағы кешенді даму бағдарламасын жүзеге асыру мақсатында факультеттің ғылыми-зерттеу жұмыстары бойынша 2006-2010 жылдарға арналған жылдық және перспективалық жоспарлары құрылды. Соған сәйкес факультет ғалымдарының қатысуымен төмендегідей тақырыптарда ғылыми-зерттеу жұмыстары атқарылуда:

1. «Совершенствование и создание заводских линии и родственных групп анкатинского укрупненного и шагатайского комолого типов казахской белоголовой породы с использованием генофонда зарубежной селекции» - Е.Г.Насамбаев, Н.М.Губашев, Б.Т.Төлебаев, А.Б.Ахметалиева;

2. «Совершенствование новой акжайской породы мясошерстных кроссбредных овец в условиях Западного Казахстана» - Б.Б.Траисов, А.Н.Баяхов, К.Г.Есенғалиев, А.К.Бозымова;

3 «Разработка и применение молекулярно-генетических методов индикации для обнаружения различных штаммов бруцелл» - Қ.Ж.Кушалиев, Ө.Б.Таубаев, М.М.Саденов;

4. «Разработка молекулярно-генетических методов оценки для определения эффективности применения вакцин и прививочных препаратов при различных инфекционных болезнях животных (на примере применения вакцины БЦЖ и тубазида)» - Қ.Ж.Кушалиев, М.Г.Какишев, М.Г.Сұлтанов;

5. «Оценка эпизоотологической ситуации по описторхозу в водоемах Зап.Каз.области и разработка мероприятий по профилактике описторхоза» - Я.М.Кереев, М.Ш.Шалменов, Б.М.Сидихов.

2009-2012 жылдар аралығында жүргізілген ғылыми жоба сәтті аяқталып, етқоректілерге жасанды жолмен описторхоз қоздырғышын жұқтыру әдістері игеріліп, үш инновациялық патент (№24705, 24884, 032051) алынды. Осы жоба барысында «Жұқпалы емес аурулар және морфология» кафедрасының аға оқытушысы Б.М.Сидихов 2012 жылы Н.И.Вавилов атындағы СГАУ-да 03.02.11-Паразитология мамандығы бойынша «ҚР БҚО етқоректілерінің описторхозы (эпизоотологиясы, балау және күресу шаралары)» тақырыбында кандидаттық диссертациясын сәтті қорғады.

Факультет Ресей Федерациясының Орынбор, Астрахан, Саратов, Қазан қалаларындағы жетекші аграрлық-техникалық жоғары оқу орындарымен және ғылыми орталықтармен тығыз қарым-қатынас орнатқан.

Факультет мамандықтары 2010 жылы Халықаралық аккредиттеуден 3 жыл мерзімге өтсе, Ұлттық аккредиттеу орталығынан 5 жылға аккредиттелді.

2009-2010 оқу жылының қорытындысына сәйкес, факультет оқу, оқу-әдістемелік, ғылыми және тәрбие жұмыстары бойынша 1-ші орынды жеңіп алып, университет ректорының сертификатына ие болды.

Еліміз тәуелсіздік алып, өз алдына тұғыры биік ел болған соңғы 20 жыл ішінде жеткен жетістіктеріміз мал шаруашылығының барлық саласын дамытудағы елеулі табыстармен дәлелденіп отырды. Ветеринарлық медицина және биотехнология факультетінің профессор-оқытушылар ұжымы мен студенттері облыста қол жеткен жетістіктерді еселей түсуде аянбай тер төгіп келеді. Мәселен, «Биотехнология, мал және балық шаруашылығы» кафедрасының ғылыми зерттеу тақырыптары колда бар мал тұқымын жетілдіріп, жаңа тұқым, жаңа сүле шығаруға, малдардың ғылыми негізделген рациондарын құрастыруға, селекциялық-асылдандыру жұмыстарының жоспарын, т.б. келелі істерді атқаруға бағытталған.

Қазақтың асыл тұқымды етті ақбас сиырларының жаңа аталық іздерін, тұқымішілік сүлелерін шығару бойынша (авторлары Қ.Қ.Бозымов, Е.Г.Насамбаев, А.З.Зинуллин, Б.Т.Төлебаев, Н.М.Губашев, А.Б.Ахметалиева және т.б.) ғылыми-зерттеу жұмыстары 2005-2008 жылдары республикалық грант бойынша «Разработка эффективных приемов селекции казахской белоголовой породы» атты ғылыми тақырыпта, 2009 жылдан бастап «Совершенствование и создание заводских линий и родственных групп анкатинского укрупненного и шагатайского комолого типов казахской белоголовой породы с использованием генофонда герефордов зарубежной селекции» атты мемлекеттік бюджеттік ҒЗЖ тақырыбында, 2010-2011 жылы халықаралық грант бойынша «Совершенствование казахской белоголовой породы скота и формирование перспективных родственных групп и линий» атты тақырыпта орындалды. Қазіргі уақытта факультет ғалымдары Бүкілресейлік етті ірі қара шаруашылығы ғылыми-зерттеу институтының ғалымдарымен бірігіп, 2011-2013 жылдарға арналған «Работа по проведению проблемно-ориентированных поисковых исследований и созданию научно-технического задела по приоритетному направлению «Живые системы» в области живых систем с участием научных и исследовательских организаций стран СНГ» атты халықаралық тақырыптағы ғылыми жобаны жүзеге асыруда. Профессор-оқытушылар құрамының белсенді ғылыми жұмыстарының нәтижесі 2010 жылы «Қазақтың ақбас сиыры тұқымының Майлан 13851 (Патент №109) (авторлары Қ.Қ.Бозымов, Е.Г.Насамбаев, М.Г.Зайнуллин, Н.М.Губашев, Б.Т.Төлебаев, С.Н.Шушаков, М.С.Ахметов, А.Б.Ахметалиева) және Коппертон 150К (Патент №111) (авторлары Қ.Қ.Бозымов, Р.У.Бозимова, Е.Г.Насамбаев, Б.Т.Төлебаев, А.Б.Ахметалиева, Б.Е.Нсамбаев, М.К.Балкибаев, А.М.Зайнуллин) жаңа жоғары өнімді зауыттық іздерін және қазақтың ақбас тұқымының батысқазақстандық аймақтық сүлесін (Патент №110) (авторлары Қ.Қ.Бозымов, Р.У.Бозимова, Е.Г.Насамбаев, Б.Т.Төлебаев, А.Б.Ахметалиева, Б.Е.Нсамбаев, Е.И.Туралиев, М.К.Балкибаев) шығару және олардың авторлары атану арқылы дәлелденді.

Факультет ғалымдары 2010 жылдан бастап Батыс Қазақстан облысының етті ірі қара шаруашылықтарында кең көлемді селекция жүйесін енгізу мақсатында мемлекеттік бағдарламаны орындаушылар ретінде Қазақстан Республикасының Ауыл шаруашылығы министрлігінің «Мал шаруашылығы және ветеринария» ғылыми-зерттеу орталығының тапсырмасы бойынша ғылыми қызметтер көрсетіп, етті ірі қара шаруашылығы саласында жаңа селекциялық жетістіктерге бірнеше тапсырыстар берді, сонымен қатар «Батыс Қазақстан аймағының шаруашылықтарындағы ақпараттық-талдамалық жүйе» атты республикалық бағдарлама шеңберінде етті ірі қара шаруашылығындағы селекциялық үрдістерге ғылыми қолдау көрсетіп, бірыңғай ақпараттық жүйелер базасына зоотехникалық және асылдандыру жұмыстарының есебі мен мәліметтерін енгізу бойынша жұмыстар жүргізуде. Жыл сайын олар отандық және шетелдік мал тұқымдары бойынша өткізілетін көрмелер мен аукциондардың тұрақты қатысушылары боп табылады.

Сүтті бағыттағы қырдың қызыл сиыры (Л.А.Киселева, Б.Д.Қоғабаев), симменталь тұқымдарын (Б.И.Гераськин) жетілдіру, шошқаның ірі ақ тұқымы бойынша (А.Р.Рустенов) жүргізілген ғылыми зерттеу жұмыстары қазіргі таңда кафедра магистранттарының ғылыми зерттеу жұмыстарымен жалғасын тауып келеді.

Жоғарыда атап өткен Қазақстанның жетістіктері тізімін құруда өз үлесін қосқан зор істер, Батыс Қазақстан өңіріндегі мал шаруашылықтарында тұқымдық есептің жүйелі жолға қойылуы, қойларды бонитировкалау (Г.К.Молдашев, Б.Б.Траисов, К.Г.Есенғалиев), жылқыларды суық әдіспен таңбалау бағытындағы ғылыми жұмыстардың жүргізілуі (Е.С.Сагинов) кафедра оқытушыларының кандидаттық және докторлық диссертацияларын сәтті қорғауларына жол ашты.

Жоғары мектептің алдына саналы да тәрбиелі, терең ойлап, өз алдына салиқалы шешім қабылдай білетін жас мамандарды дайындау міндеті қойылып отыр. Білім беру сапасын арттырып, маман дайындаудағы түрлі жаңа технологияларды игеру мақсатында халықаралық әріптестікке баса мән берілуде.

Университет басшылығы жүргізген халықаралық әріптестік тек факультет оқытушыларының ғана емес, сонымен қатар магистранттар мен студенттердің шетелде тәжірибе алмасуларына зор мүмкіндік туғызып, шет елдердің әлеуметтік-мәдени тәжірибесін, әлем өркениеті жетістіктерін, білім берудің озық технологияларын игеруіне жол ашты. Академиялық алмасу шеңберінде 050804-«Балық шаруашылығы» мамандығына оқитын 3-курс студенттерінің Атырау бекіре балығын өсіру зауытында бір айлық өндірістік практикадан өтуі жыл сайынғы дәстүрге айналды.

Студенттер мен магистранттардың практикаларын сапалы түрде ұйымдастыру мақсатында «Каркула», «Үкібай», «Айсұлу», «Есет» шаруа қожалықтарымен, «Чапаев», «Ізденіс», «Магистраль» ЖШС-мен, «Балық шаруашылығы» ҒӨО БҚФ, «Атырау бекіре балығын өсіру зауыты» РМҚК мен «Батыс Қазақстан облысының балық инспекциясы» және «Орал қалалық балық инспекциясы» мекемелерімен студенттердің өндірістік, дипломалды практикаларын өткізу бойынша келісімшарттар жасалды.

«Республикалық ветеринарлық зертхана» РМҚК Батыс Қазақстандық филиалында «Биотехнология, мал және балық шаруашылығы» кафедрасының филиалы ұйымдастырылды. «Мал шаруашылығы өнімдерін өңдеу технологиясы» пәні бойынша «Ибрагим» ЖШС-де, «Ірі қара мал шаруашылығы, сүт пен ет өндіру технологиясы» пәні бойынша Орал ауыл шаруашылық тәжірибелік стансасында, «Жануарлар биотехнологиясы бойынша арнайы практикум» пәнінен «Жайықплемсервис» дистрибьютерлік орталығында, «Генетика және биометрия», «Генетикалық және хромосомалық инженерия» пәндері бойынша Орал қаласындағы Диагностикалық орталықтың Цитогенетикалық зертханасында зертханалық және тәжірибелік сабақтар жүргізіледі.

«Балық шаруашылығы» мамандығы бойынша білім алушы студенттер университетіміздің жанынан ашылған Ғылыми-зерттеу институтындағы бекіре балықтарының уылдырықтарын желіміздендіру және инкубациялауға арналған «Осетр» типті қондырғыда түрлі ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізіп, балықтарды азықтандыру бойынша зертханалық жұмыстар жасайды. Оған қоса, Ғылыми зерттеу орталығында «Биотехнология» зертханасы да ашылды. Үздіксіз ізденіс пен тынымсыз еңбектің нәтижесі ретінде 2010 жылы ҚР Білім және ғылым министрлігінің «Ұлттық аккредиттеу орталығының» республиканың жоғары оқу орындары арасында жүргізген рейтингісіне сәйкес, бакалавриат мамандықтары ішінде 050804-«Балық шаруашылығы» мамандығы II орынды, 050802-«Зоотехния» мамандығы III орынды, сондай-ақ 2010, 2011 жылдары «Ветеринарлық санитария» мамандығы жүлделі I орынды иеленіп, сертификатпен марапатталды. Оған қоса 2010 жылы «Ветеринарлық санитария» мамандығы Ұлттық аккредиттеу орталығынан 5 жыл мерзімге, халықаралық аккредиттеуден 3 жыл мерзімге аккредиттелді.

2007 жылы профессор, в.ғ.д. М.Ш.Шалменов «ҚР ғылымына сіңірген еңбегі үшін» төсбелгісімен марапатталды. 2006 жылы ҚР Білім және ғылым министрлігі жариялаған байқау нәтижесі бойынша кафедра доценті, в.ғ.к. Ғ.Ғ.Абсатиров «Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» грантының иегері атанса, 2008 жылы «ҚР ғылымына сіңірген еңбегі үшін» және 2010 жылы «ҚР білім беру ісінің құрметті қызметкері» кеуде белгілерімен марапатталды. 2010 жылы кафедра профессоры, в.ғ.д. Я.М.Кереев «ҚР ғылымына сіңірген еңбегі үшін» төсбелгісімен марапатталса, аға оқытушылар Ғ.Ғ.Есенғалиев, Б.Е.Нұрғалиев, К.Е.Мырзабаев, Ж.Т.Үсенов ҚР Білім және ғылым министрінің атынан «Тәуелсіз Қазақстанның рухани және әлеуметтік дамуы жолында қол жеткен табыстары және оның гүлденуіне қосқан үлесі үшін» Құрмет грамотасымен марапатталды.

Факультет оқытушылары білім беру үрдісінде дәстүрлі тәсілмен қатар іскерлік ойындар, эпизоотологиялық есептерді шешу, ақпараттық коммуникация технологиясын кеңінен қолданады. Студенттердің тәжірибелік оқу шеберлігі мен дағдылары ветеринарлық қызметтің облыстық ғылыми-өндірістік бөлім базасында ұйымдастырылады.

«Эпизоотология, паразитология және ветеринарлық-санитарлық сараптау» кафедрасының профессорлық-оқытушылар құрамы алғашқылардың бірі болып, оқу процесіне

мамандандырылған тәртіптің инновациялық технологиясын және эпизоотология, паразитология, микробиология, ветеринарлық заңдылықтан оқу фильмдерін шығарып, оқу процесіне мультимедиялық дәрістер енгізді.

Профессорлар Я.М.Кереев, М.Ш.Шалменов, Ө.Б.Таубаев, Г.Г.Абсатировтың ғылыми жұмыстарының нәтижесі бойынша 20 авторлық куәлік пен патент алынды. Бүгінгі таңда «Микробиология», «Вирусология», «Ветеринарлық санитарлық сараптау», «Паразитология» зертханалары ашылып, зертханалық сабақтар жүргізілуде.

2007 жылдың шілде айынан бастап, ҚР Қорғаныс Министрінің №188 бұйрығы негізінде университеттің «Әскери кафедрасы» жанынан «Ветеринарлық санитария» мамандығының студенттерінен әскери ветеринарлық санитарлық сарапшы мамандарын дайындауға мүмкіндік берілді.

Факультеттегі дәрісханаларда сабақ өткізуге қажетті мультимедиялық жүйелер орнатылған.

Студенттердің теориялық білімін тәжірибемен ұштастыру, сонымен қатар өндірістік және диплом алдындағы сапалы практикалар ұйымдастыру мақсатында 19 шаруашылықпен келісімшарт жасалды. Олардың қатарында «Ақас агрофирмасы», «Аңқаты», «Ізденіс», «Бекарыс», «Магистраль», «Көшім» ЖШС, «Республикалық ветеринарлық зертхана», «Атырау бекіре балық зауыты» РМҚК, «Каркула», «Үкібай» ШҚ, т.б. бар.

Факультет Ресей Федерациясының Орынбор, Астрахан, Саратов, Қазан қалаларындағы жетекші аграрлық-техникалық жоғары оқу орындарымен және ғылыми орталықтармен тығыз қарым қатынас орнатты.

2010 факультет мамандықтары халықаралық аккредиттеуден 3 жыл мерзімге өтсе, Ұлттық аккредиттеу орталығынан 5 жылға аккредиттелді.

Факультет мамандықтарының аккредиттеуден өткен куәлігі

2009-2010 оқу жылының қорытындысына сәйкес оқу, оқу-әдістемелік, ғылыми және тәрбиелік жұмыстары бойынша университет бойынша I орынды жеңіп алды.

2009-2010 жылғы үздік факультет сертификаты

Факультет деканы в.ғ.д., профессор Қ.Ж.Кушалиев 2011 жылдың «Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» мемлекеттік грантының иегері атанды.

Факультет деканы в.ғ.д., профессор Қ.Ж.Кушалиевтің
«Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» куәлігі.

Сонымен қатар факультет деканы 2012 жылы «Techno-Prize» CRDF Global ең үздік бизнес жоспар финалисі сертификатымен марапатталды.

Университетімізде студенттердің жан-жақты білім алуына тиісті жағдай жасалған. Студенттеріміз Республикалық олимпиадаларға қатысып, университет әлеуетінің жоғарылығын дәлелдеп жүр. Атап айтар болсақ, факультетіміздің «Балық шаруашылығы» мамандығының студенттері 2009 жылы Республикалық пәндік олимпиадада ІІ орынға ие болса, 2010, 2011, 2012 жылдары 3 жыл қатарынан І орынға ие болды. Ал «Ветеринарлық санитария» мамандығының студенттері Республикалық пәндік олимпиадада 2009, 2010, 2011, 2012 жылдары 4 жыл қатарынан ІІ орынды жеңіп алса, «Ветеринарлық медицина» мамандығының студенттері 2009, 2010, 2011 жылдары ІІ орынды жеңіп алып, ал 2012 жылы жүлделі ІІІ орынға ие болды.

Соңғы бес жыл көлемінде факультеттің бірқатар оқытушылары кандидаттық және докторлық диссертацияларын сәтті қорғады. Атап айтсақ, Н.Т.Әбекешев (2007), Б.Е.Нұрғалиев (2008), М.Г.Сұлтанов (2008), К.Е.Мурзабаев (2009), Г.Г.Есенғалиев (2009), Б.М.Сидихов (2012), А.Н.Туменов (2012), Б.Т.Сариев (2012) кандидаттық диссертацияларын қорғаса, ал Ө.Б.Таубаев (2009), М.Ш.Шалменов (2009), С.Г.Қанатбаев (2010), Г.Г.Абсатиров (2010), Е.У.Байтлесов (2011), Р.С.Кармалиевтер (2012) докторлық диссертацияларын қорғап шықты.

«Ветеринарлық медицина және биотехнология» факультетінің оқу-әдістемелік бюросының жылдық жұмысы С.М.Ж. 05 П.П.25 оқу-әдістемелік бюро ережесіне сай және факультет деканатымен жоспарлы түрде іске асырылып отырады. Факультеттің ОӘБ отырыстарында мамандықтарға сай пәндердің жұмыс оқу бағдарламалары кафедра отырыстарында енгізілген өзгерістер мен толықтыруларды ескере отырып талқыланады. 051201, 5В120100-«Ветеринарлық медицина», 051202, 5В120200-«Ветеринарлық санитария», 5В080400-«Балық шаруашылығы және өнеркәсіптік балық аулау», 050802-«Зоотехния», 5В080200-«Мал шаруашылығы өнімдерін өндіру технологиясы», және 050701, 5В070100-«Биотехнология» мамандықтары бойынша жаңа МЖБС (мемлекеттік жалпыға бірдей оқу стандарты) енуіне байланысты, ОӘБ отырысында оқу және жұмыс жоспарлары бекітілді.

БҚАТУ-дың Ғылыми-зерттеу орталығында (ҒЗО) ҚР Білім және ғылым министрлігінің тапсырмасымен «Батыс Қазақстан облысының су қоймаларында описторхоздың эпизоотикалық жағдайын анықтау және оған қарсы сақтандыру шараларын жетілдіру» тақырыбындағы ғылыми жоба оздырылуда.

«Ветеринарлық медицина және биотехнология» факультетінің тәрбие жұмыстары бекітілген жоспарға сай түрлі бағытта атқарылады. Атап айтқанда, рухани-адамгершілік, дене тәрбиесі, интеллектуалды, патриоттық, саяси-таным, құқықтық-мәдениеттік, діни толеранттылық, эстетикалық, экологиялық тәрбие, көптілділікке, еңбекке тәрбиелеу, студенттердің өзін-өзі басқару жұмыстарын оңтайлы ету, салауатты өмір салтын насихаттау бағыттарында жүргізіледі.

Факультеттің барлық мамандықтарының бірінші курс студенттерін топ тәлімгерлерінің университет мұражайымен таныстыруы жыл сайынғы игі дәстүр ретінде қалыптасқан.

Сонымен қатар арнайы тақырыптар бойынша тәлімгерлік сағаттар - 22 қыркүйек - Қазақстан халықтарының тілдері күніне, 1-қазан Қарттар күні, 19 қараша темекі шегумен күрес

күні, 1 желтоқсан-нашақорлықпен ЖҚАБ-тің алдын алу және қарсы күрес күні – үздіксіз өткізіледі.

Жыл сайын факультетіміздің бірінші курс студенттері мен топ тәлімгерлері студенттердің салтанатты түрде ант қабылдайтын «Студенттік қатарға қабылдау» рәсіміне, «Бірінші курс – 2011» атты көркемөнерпаздар байқауына қатысады.

Факультетімізде оқу семестрі бойы тәрбие жұмыстарының жоспары қосымша тақырыптық жоспарға сай және ағымдағы мәселелер мен маңызды жаңалықтарға арналған тәлімгер сағаттары оздырылады. Факультет студенттері сонымен қатар «Денсаулық күні» аясында «Дене тәрбиесі» кафедрасының ұйымдастыруымен өткізілген спорттық шараға қатысты.

«Жұқпалы емес аурулар», «Машина пайдалану және өмір тіршілік қауіпсіздігі» кафедраларының бірігіп ұйымдастыруымен «Тәуелсіздіктің Жиырма Шыңы» 20 жұлдызды күнге арналып өткізілген шаралар аясында 6 желтоқсан - Мәдени мұра күніне орай, «Мәдени мұра – ұлттық мәдени құндылықтардың негізгі өзегі» тақырыбындағы әдеби – сазды кеш өткізілді. Осындай айтулы мереке қарсаңында «Морфология және физиология», «Жалпы техникалық пәндер және кәсіптік білім» кафедраларының ұйымдастыруымен «Бейбітшілік кіндігі» атты шара өткізілді. Сонымен қатар «Биотехнология, мал және балық шаруашылығы» кафедрасы еліміздің тәуелсіздігі мерекесіне арналған шара өткізді. «Эпизоотология, паразитология және ВСС» және «Экономика және болжамдау» кафедралары желтоқсаның 2-ші жұлдызында ҚР Тәуелсіздігінің 20 жылдығына арналған «Ұрпақтар бірлігі мен сабақтастығы күні» атты шара өткізді. Шара пікірталас ойыны түрінде өтті.

«Эпизоотология, паразитология және ветеринарлық-санитарлық сараптау» кафедрасы

М.Ш.Шалменов, кафедра меңгерушісі

1963 жылы Батыс Қазақстан ауылшаруашылық институтында ветеринарлық факультеттің ашылуымен «Ауылшаруашылық малдарының анатомиясы мен гистологиясы» кафедрасы ашылды, ол ветеринарлық факультеттің басқа барлық кафедраларының ашылуына негіз болды.

Алғашқы кафедра меңгерушісі П.Н.Варфоломеев болды, оны 1964 жылы М.С.Санияхметова ауыстырды, алғашқыда кафедрада төрт оқытушы: доцент М.С.Санияхметова, Г.С.Зубков, Н.П.Омельчак және Л.Ф.Конкина жұмыс жасады.

Зооинженерлік және Ветеринарлық факультеттердің бірігуінен кейін, 1994 жылы «Эпизоотология и паразитология» кафедрасы ашылды, кафедраны доцент Ө.Б.Таубаев (1994-1999) басқарды. Кафедра құрамында әр жылдары в.ғ.к., доцент М.М.Нуралиев, б.ғ.к., доцент Н.И.Ташкинов, в.ғ.к., доцент А.Ф.Кирпичев, в.ғ.д, профессор Ө.Б.Таубаев, в.ғ.д, профессор А.А.Абуталип, б.ғ.д, доцент И.Н.Ашетова, в.ғ. д, профессор Я.М.Кереев, в.ғ.д, профессор М.Ш.Шалменов, в.ғ.д, доцент Г.Г.Абсатиров, оқытушылар А.Тампеков, С.М.Нұрғалиева, А.Т.Хасанов, Г.Г.Есенғалиев, С.А.Алимбеков, Н.Т.Абекешев, Н.Ж.Сариев, Л.К.Сарсенова, дәрігер-ординатор О.Д.Инербаева, зертханашы Г.Г.Хабиевалар жұмыс жасады.

1999 жылы кафедра «Ветеринарлық санитария және экология» департаменті болып ұйымдастырылды, ал 2000 жылдан кафедра «Ветеринарлық санитария», 2003 жылдан «Эпизоотология, паразитология және ВСС» деп аталады. 1999-2000 жылдары кафедраны в.ғ.к., доцент Қ.Ж.Кушалиев, 2000-2004 жылдары в.ғ.д., профессор И.К.Ашетов, 2004-2010 жылдары в.ғ.д., доцент Г.Г.Абсатиров басқарды.

2010 жылдан «Эпизоотология, паразитология және ВСС» кафедрасын ветеринария ғылымдарының докторы, профессор М.Ш.Шалменов басқарады.

Өзінің қалыптасу және даму жылдарында кафедра жоғары жетістіктерге жеткен жүздеген жас талантты мамандарды даярлады. Бүгінгі күні кафедра құрамында 10 оқытушы, 1 аға зертханашы, 2 зертханашы бар.

Өзінің ұзақ ғылыми жолында кафедра құрамы тарапынан биология, ветеринария саласы бойынша 3 докторлық диссертация, 6 кандидаттық диссертация қорғалды және «Ветеринарлық санитария» мамандығы бойынша 10 магистр даярланды: ветеринария ғылымдарының докторлары М.Ш.Шалменов, Ө.Б.Таубаев, Г.Г.Абсатиров, ауылшаруашылық ғылымдарының кандидаттары Н.Ж.Сариев, Н.Т.Абекешев, Б.Е.Нұрғалиев, К.Е.Мырзабаев, Б.Е.Айтуганов, Г.Г.Есенғалиев.

«Эпизоотология, паразитология және ВСС» кафедрасы 2005 жылдан бастап 6N1202 «Ветеринарлық санитария» мамандығы бойынша магистрлер даярлайды. Қазіргі уақытта кафедрада 17 қызметкер жұмыс жасайды.

Кафедра ұжымы

Кафедраның профессор-оқытушылар құрамы өндіріске ветеринарлық дәрігерлер үшін біліктілікті арттыру курстары, фермерлер үшін семинарлар мен кеңестер секілді ғылыми-практикалық көмектер көрсетеді.

Кафедра өзінің қызметінде студенттердің ғылыми жұмыстарын ұйымдастырып, өткізуге көп көңіл бөледі, жыл сайын конференцияларға 8-12 студенттік баяндама даярланады. Кафедрадағы ғылыми үйірмеде студенттер кафедраның зерттеу тақырыбына байланысты жұмыстармен айналысады.

Кафедра ұжымы ұрпақтар сабақтастығын сақтай отырып, оқу-әдістемелік, ғылыми-зерттеу және тәрбие жұмысының мазмұнын жетілдіруге үнемі ұмтылады.

2010 және 2011 жылғы ұлттық рейтинг мәліметтері бойынша, Қазақстан Республикасы жоғары оқу орындары арасында 051202 «Ветеринарлық санитария» мамандығы I орын алды.

Оқу үдерісін белсендіру, білімді іздеудің негізгі жолдарының бірі – кафедрадағы профессор-оқытушылар құрамының ғылыми-зерттеу жұмыстары. Кафедра жүргізетін ғылыми жұмыстардың негізгі бағыттары - Ө.Б.Таубаев, Г.Г.Абсатиров, Г.Г.Есенғалиев, С.М.Баянтасова жүргізетін эпизоотология, пастереллез, бруцеллез жұқпалы ауруларының алдын алу мен терапиясы, сонымен қатар профессорлар Я.М.Кереев, М.Ш.Шалменов, кандидаттар Н.Ж.Сариев, Н.Т.Абекешев жүргізетін инвазиялы аурулардың алдын алу мен онымен күресу шаралары.

Кафедраның кешенді ғылыми жұмысы төмендегідей тақырыптар бойынша жүргізілді:

1. Жануарлардың жұқпалы ауруларымен күресу және олардың алдын алу шараларын жетілдіру (Жетекшілер Ө.Б.Таубаев, Г.Г.Абсатиров). Кешенді тақырып төмендегідей бөлімдерден тұрады:

- Ірі қара мал сальмонеллезін диагностикалау, алдын алу және емдеу мәселелері. Орындаушы - аға оқытушы Г.Г.Есенғалиев.
- Бұзаулардың асқазан-ішек ауруларына қарсы гипериммунды сарысудың эпизоотологиялық тиімділігі. Орындаушы – аға оқытушы С.М.Баянтасова.
- Каспий маңы ойпатында қой паратуберкулезінің пайда болуы мен таралуы. Орындаушы - профессор М.М.Нуралиев.
- Особенности организации и проведения противобруцеллезных мероприятия в условиях многоукладных форм хозяйствования. Орындаушы - доцент Г.Г.Абсатиров.
- Батыс Қазақстандағы эхинококкозды диагностикалау және оның алдын алу. Жетекшісі – в.ғ.д., профессор М.Ш.Шалменов
- Разработка средств регулирования, численности бродящих домашних плотоядных животных. Жетекшісі – в.ғ.д., профессор Я.М.Кереев.

М.Ш.Шалменов 159-дан астам ғылыми еңбектің, соның ішінде 33 ғылыми-әдістемелік нұсқаулықтың, 6 авторлық куәліктің, 1 ҚР алдын ала патентінің, 2 ҚР инновациялық патентінің авторы, Я.М.Кереев 182-ден астам ғылыми жұмыс жариялады, соның ішінде 1 КСРО авторлық куәлігі, 17 ҚР алдын-ала патенті, 3 өнертапқыштыққа тапсырыс, 2 НТД, 2 плакат, ветеринарлық медицина бойынша орысша-қазақша түсіндірмелі сөздіктің авторы. Ол ҚазҒЗВИ диссертациялық кеңесінің мүшесі. Доцент Г.Г.Абсатиров 98 ғылыми еңбек жариялады, соның ішінде 4 патент бар.

Өзінің қалыптасқаннан бергі жылдары ішіндегі кафедраның ғылыми-зерттеу жұмыстарының қорытындысы бойынша 600-ден астам ғылыми жұмыс жарияланды, ветеринарияның әртүрлі бағыттары бойынша бейнефильмдер түсірілді.

Кафедра оқытушыларының еңбектері

Кафедрадағы тәрбие жұмысы төмендегідей бағыттардан тұрады:

- педагогикалық үдерісте білім мен тәрбиені ұштастыру;
- университеттік ортаның мәдениетін, студенттердің өмірі мен қызметін дамыту;
- мәдени-көпшілік іс-шаралар;
- жаман әдеттердің алдын алу;

ҚР Тәуелсіздігінің 20-жылдығына арналған іс-шара

Шетелдегі қысқа мерзімді курс

Ұрпақтар бірлігі мен сабақтастығы күні

Кафедраның профессор-оқытушылар құрамы өздерінің біліктіліктерін әртүрлі жоғары оқу орындары мен ғылыми орталықтарда арттырады. М.Ш.Шалменов, Г.Г.Абсатиров, Н.Т.Абекешев РФ мен ҚР-ның ЖОО-да біліктіліктерін арттырды.

Кафедра оқытушылары М.Ш.Шалменов пен Н.Т.Абекешев «К.И.Скрябин атындағы Мәскеу мемлекеттік ветеринарлық медицина және биотехнология академиясының БЖФ ФГОУ ВПО-да паразитология және инвазиялы аурулар бойынша 72 сағаттық көлемде біліктілікті арттыру курсынан өтті.

«Жұқпалы емес аурулар және морфология» кафедрасы

И.Н.Жұбантаев, кафедра меңгерушісі

1963 жылдың тамызында Батыс Қазақстан ауылшаруашылық институтының ашылғанда «Ауылшаруашылық малдарының анатомиясы мен гистологиясы» кафедрасы құрылды. Бұл кафедра ветеринария факультетінің барлық кафедраларының негізін қалады.

Алғашқы кафедра меңгерушісі П.Н.Варфоломеев болды, оны 1964 жылы М.С.Санияхметова ауыстырды. Алғашқыда кафедрада төрт оқытушы: доцент М.С.Санияхметова, Г.С.Зубков, Н.П.Омельчак және Л.Ф.Конкиналар жұмыс жасады.

1967-1972 жылдары кафедраны доцент Н.П.Омельчак басқарды, осы кезде кафедра ветеринария ғылымдарының кандидаттары Л.Н.Солдатовпен және В.Е.Беглецовпен толықты.

1972-1984 жылдары кафедраны доцент Г.А.Аверьянов басқарды. Сонымен қатар кафедра әлеуеті ұлғайып, материалдық-техникалық базасы нығайды, жаңа құрал-жабдықтар мен аспаптар, басқа да қажетті оқу көрнекі құралдары алынды. Осы жылдары кафедраға Львов ветеринарлық институтының аспиранты, акушерлік және жасанды ұрықтандыру ісінің маманы В.И.Юров; Орал ҒЗВС-дан конкурс бойынша ветеринария ғылымдарының кандидаттары Б.А.Аманжолов және Ұлы Отан соғысына қатысушы, доцента И.Е.Хаустов қабылданды.

1984-1986 жылдары кафедраны ветеринария ғылымдарының кандидаты, доцент Б.А.Аманжолов басқарды. Осы мерзімде кафедра шаруашылық шарт негізіндегі ғылыми-зерттеу жұмыстарын орындау есебінен өзінің оқу-өндірістік базасын нығайтты. Анатомиялық және гистологиялық препараттардың мұражайы жасақталды, зертханалық-практикалық және курстық жобаларды орындауға оқу-әдістемелік құралдар жасалып, көбейтілді. Осы жылдары кафедраға Алматы зооветеринария институтының түлегі Т.К.Мурзашев, К.Д.Шампиева және М.М.Саденов қабылданды.

1986-1988 жылдары кафедраны Орынбор ауылшаруашылық институтынан ауысып келген ветеринария ғылымдарының кандидаты, доцент В.И.Ташкинов басқарды. Осы жылдары кафедраға ветеринария ғылымдарының кандидаттары Е.С.Дурткаринов пен У.М.Жанабеков қабылданды.

1989-1993 жылдары «Мал анатомиясы» кафедрасын доцент Е.С.Дурткаринов басқарды. Осы жылдан бастап кафедрадағы сабақтар орыс және қазақ тілдерінде жүргізіле бастады. Кафедралық барлық оқу-әдістемелік құралдар қазақ тіліне аударылып, оған кафедра доценттері Т.К.Мурзашев, К.Г.Есенғалиев, Е.С.Дурткаринов, М.М.Саденов және басқа да оқытушылар белсене араласты.

Кафедра өзінің даму кезеңінің тарихын 1982 жылдан бастады, ол кезде кафедра барлық клиникалық пәндерді біріктірді. 1996 жылы кафедра «Хирургия және акушерлік» кафедрасымен бірігіп, «Мемлекеттік шекара мен транспорттағы ветеринарлық медицина мен ветқадағалау» деп аталды.

1982-1999 жылдар арасында «Хирургия және акушерство» кафедрасын в.ғ.д., профессор И.К.Ашкетов, в.ғ.к., доцент С.Д.Рамазанов, в.ғ.д., доцент Е.У.Байтлесов, в.ғ.д., доцент Б.А.Курманов басқарды.

2002 жылы «Ветеринарлық медицина және мемлекеттік шекара мен көліктегі ветеринарлық-санитарлық бақылау» департаментінің атауы «Ветеринарлық медицина» кафедрасы деп ауыстырылды, ал 2004 жылы оқытушылар құрамы санының және жұмыс көлемінің ұлғаюына байланысты «Ветеринарлық медицина» кафедрасынан «Морфология және физиология» кафедрасын бөліп шығарды.

2002-2009 жылдары кафедраны б.ғ.к., доцент Т.К.Мурзашев басқарып келді. Кейін, 2009-2010 жылдары, в.ғ.к. аға оқытушы М.Г.Султанов басқарды.

Ал «Жұқпалы емес аурулар» кафедрасы болып құрылған 2004 жылдан бастап кафедраның меңгерушілік қызметін ауыл шаруашылығы ғылымының кандидаты, доцент Р.М.Бисенғалиев атқарды.

2007-2009 және 2010-2012 жылдары кафедраны а.ш.ғ.к., доцент Ф.Б.Закирова басқарды.

2012 жылдың 30 қаңтарынан бастап «Жұқпалы емес аурулар» кафедрасы «Морфология және физиология» кафедрасымен біріктіріліп, «Жұқпалы емес аурулар және морфология» кафедрасы болып құралды, осы кафедраның меңгерушілік қызметін 2012 жылдың қыркүйек айынан бастап а.-ш.ғ.к., доцент И.Н.Жұбантаев атқаруда.

Өзінің қалыптасу және даму жылдарында кафедра жоғары жетістіктерге жеткен жүздеген жас талантты мамандарды даярлады. Бүгінгі күні кафедра құрамында 12 оқытушы, 1 аға зертханашы, 2 зертханашы бар.

Өзінің ұзақ ғылыми жолында кафедра құрамы биология, ветеринария, зоотехния саласы бойынша 3 докторлық диссертация және 9 кандидаттық диссертация қорғады, сонымен қатар «Ветеринарлық медицина» мамандығы бойынша 7 магистр даярланды: ветеринария ғылымдарының докторлары Б.А.Құрманов, Р.С.Кармалиев, биология ғылымдарының докторлары Е.У.Байтлесов, С.Г.Қанатбаев, ауылшаруашылық ғылымдарының кандидаттары Ф.Б.Закирова, И.Н.Жұбантаев, ветеринария ғылымдарының кандидаттары К.Е.Мырзабаев, М.Г.Сұлтанов, Б.М.Сидихов.

«Жұқпалы емес аурулар» кафедрасы 2005 жылдан 6N1201-«Ветеринарлық медицина» мамандығы бойынша магистрлер даярлайды.

Қазіргі уақытта кафедрада 25 қызметкер жұмыс жасайды. Оқу үдерісі мен ғылыми жұмыстарды 6 доцент, 3 аға оқытушы, 5 оқытушы және 3 ассистент, 1 аға зертханашы мен 2 зертханашы жүргізеді

«Жұқпалы емес аурулар» кафедрасының құрамы

Кафедраның профессор-оқытушылар құрамы өндіріске ветеринарлық дәрігерлер үшін біліктілікті арттыру курстары, фермерлер үшін семинарлар мен кеңестер секілді ғылыми-практикалық көмектер көрсетеді.

Кафедра өзінің қызметінде студенттердің ғылыми жұмыстарын ұйымдастырып, өткізуге де көп көңіл бөледі, жыл сайын конференцияларға 8-12 студенттік баяндама даярланады. Кафедрадағы ғылыми үйірмеде студенттер кафедраның зерттеу тақырыбына байланысты жұмыстармен айналысады.

Кафедра ұжымы ұрпақтар сабақтастығын сақтай отырып, оқу-әдістемелік, ғылыми-зерттеу және тәрбие жұмысының мазмұнын жетілдіруге үнемі ұмтылады.

2010 жылғы ұлтық рейтинг мәліметтері бойынша Қазақстан Республикасы жоғары оқу орындары арасында 051201-«Ветеринарлық медицина» мамандығы бойынша ІІІ орын алды.

Оқу үдерісін белсендіру,білімді іздеудің негізгі жолдарының бірі – кафедрадағы профессор-оқытушылар құрамының ғылыми-зерттеу жұмыстары.

«Жұқпалы емес аурулар» кафедрасында ғылыми жұмыстар бойынша жоспар жасалып, НИВС-те бекітіледі.

Кафедраның профессор-оқытушылар құрамы оқытушылық қызметті ғылыми-зерттеу жұмыстарымен тығыз байланыстыра жүргізеді:

1. «Асыл тұқымды малдардың өнімділігін арттыру және ауылшаруашылық малдарының ауруларын емдеу, алдын алу» – ғылыми жетекші ауыл шаруашылығы ғылымдарының кандидаты, доцент Ф.Б.Закирова.

2. «Разработка технологии трансплантации эмбрионов в мясном скотоводстве» – ғылыми жетекші б.ғ.к. С.Г.Қанатбаев.

3. «Топографическая анатомия и морфология лицевой части головы верблюдов-бактрианов в возрастном аспекте» – орындаушы доцент, в.ғ.к. А.К.Днекешев.

4. «Гельминтозы крупного рогатого скота в Западном Казахстане и меры борьбы с ними» – ғылыми жетекші в.ғ.д., доцент Р.С.Кармалиев.

5. «Совершенствование племенных и продуктивных качеств и пути сохранения верблюдов породы казахский бактриан в ЗКО» – ғылыми жетекші – ауыл шаруашылығы ғылымдарының кандидаты, доцент, Ф.Б.Закирова.

Кафедра ғалымдары И.Н.Жұбантаев, А.К.Днекешев, Б.М.Сидихов «Способ получения диагностического материала на телязиоз верблюдов с применением ретробульбарной блокады» тақырыбына №71453 авторлық куәлік алды.

А.К.Днекешев - РФ мен ҚР ветеринария ғылымдарының кандидаты, «Жұқпалы емес аурулар» кафедрасының доценті. Ғылыми жұмыстарының негізгі саласы – ауыл шаруашылығы малдарына хирургиялық ота жүргізудің топографиялық-анатомиялық негіздемесі. Ол 90-нан астам ғылыми және ғылыми-әдістемелік еңбектер жариялады, оның ішінде 28 оқу және оқу-әдістемелік құралдар, оның 20-сы оқу құралы, 8-і оқу-әдістемелік құрал. Оның ішінде 7 оқу құралы ҚР БҒМ арқылы шығарылды, 4 электронды оқу құралы бар.

Кафедраның профессор-оқытушылар құрамы университетішілік «Дарын» байқауына белсене қатынасады.

«Дарын» байқауына қатысушы факультет командасы

Кафедраның профессор-оқытушылар құрамы өздерінің біліктіліктерін еліміз бен шет елдердің әртүрлі жоғары оқу орындары мен ғылыми орталықтарда арттырады. Кафедра оқытушылары Н.Ж.Сариев пен К.Е.Мырзабаев «Санкт-Петербург» мемлекеттік ветеринарлық медицина академиясының БЖФ-де зертханалық диагностика, бактериалы-вирусты және инвазиялық аурулар бойынша біліктілікті арттыру курстарынан өтті. Сонымен қатар Ф.Б.Закирова, Р.С.Кармалиев, Н.А.Сариев, К.Е.Мырзабаев, Б.М.Сидихов, Л.Ж.Душаева, М.Какишев РФ мен ҚР жоғары оқу орындарында біліктілікті арттыру курстарынан өтті.

Біліктілікті арттыру жөніндегі куәлік

«Биотехнология, мал және балық шаруашылығы» кафедрасы

Е.Г.Насамбаев, кафедра меңгерушісі

«Жалпы зоотехния» кафедрасы 1965 жылы құрылып, кафедра меңгерушілері болып а.-ш.ғ.к., доцент В.И.Горюнов (1965-1971), а.-ш.ғ.д., профессор В.А.Петровская (1969-1973), а.-ш.ғ.к., доцент Б.Д.Қоғабаев (1977-1978), б.ғ.к., доцент М.М.Нуралиев (1978-1979), а.-ш.ғ.к., доцент А.Н.Москаленко (1979-1989), в.ғ.к., доцент А.Ф.Кирпичев (1981-1983), а.-ш.ғ.к., доцент А.З.Зинуллин (1983-1984), а.-ш.ғ.к., доцент Г.К.Молдашевтар (1985-1990) қызмет атқарды.

«Дербес мал шаруашылығы» кафедрасы 1966 жылы құрылды. Бұл кафедраның алғашқы меңгерушісі болып а.-ш.ғ.к., доцент Ә.Ә.Қарасаев, ал 1983-1995 жылдары К.Г.Кудряков басқарды. Осы кафедрада әр түрлі жылдарда а.-ш.ғ.к., профессор Э.Т.Сатқанов (1966-1978), аға оқытушы Х.К.Қайырғалиев (1963-1978), а.-ш.ғ.д., профессор В.А.Петровская (1969-1973), б.ғ.к., доцент А.Р.Рүстенов (1972-1988), а.-ш.ғ.к., доцент Ә.Б.Бекназаров (1970-1985), доцент Қ.Қ.Бозымов (1980-1988), а.-ш.ғ.к., доцент Ж.Х.Машанов (1978-1986), а.-ш.ғ.к., доцент Б.И.Гераськин (1974-1977), аға оқытушы Т.Е.Петкеевич (1977-1988), а.-ш.ғ.к., доцент Е.Г.Насамбаев (1982-1990), а.-ш.ғ.к., доцент А.Д.Дәрібаев (1973-1980), а.-ш.ғ.к., В.А.Житинский (1982-1984), а.-ш.ғ.к., доцент Н.К.Бекбулов (1976-1981), а.-ш.ғ.к., доцент С.М.Макбузов (1987-1991), а.-ш.ғ.к., доцент М.К.Қажимұратов (1989-2004), Б.Т.Төлебаевтар (1990-1996) жұмыс жасады. Кафедра қызметкерлері алғашқы күндерден-ақ оқу-әдістемелік көрнекілік құралдармен, жабдықтармен жасақтауға, жоғары кәсіби және әдістемелік деңгейде дәрістер оқып, материалдық базаны нығайтуға көп көңіл бөлді.

1965 жылы «Жалпы зоотехния» кафедрасының негізінде 1990 жылдың желтоқсанында «Ауыл шаруашылығы малдарын азықтандыру» кафедрасы құрылды, ал дербес «Мал шаруашылығы» кафедрасы өз алдына бөлініп шығып, «Мал шаруашылығы өнімдерін өндіру технологиясы» кафедрасы болып аталды.

Кафедра меңгерушісі болып а.-ш.ғ.к., доцент А.Д.Дәрібаев (1991-1996) тағайындалды. 1996 жылы оған академиялық профессор атағы берілді. Ол 1973-80 жылдары зоофактың деканы орынбасары міндетін атқарды.

Кафедра қызметкерлері болып а.-ш.ғ.к., доценттер Л.А.Кисилева, Ж.Х.Машанов, (1991-1996), К.Г.Есенғалиев (1991-1996), а.-ш.ғ.к., аға оқытушы Б.Т.Иманғалиевалар істеді.

«Ауыл шаруашылығы малдарының генетикасы мен өсіру» кафедрасын 1991-1996 жылдар аралығында а.-ш.ғ.к., доцент Б.Д.Қоғабаев басқарды. Кафедра қызметкерлері болып а.-ш.ғ.к., доцент Г.К.Молдашев, Р.У.Бозымова, А.Т.Әбуов, а.-ш.ғ.к., аға оқытушы Е.С.Сағынов қызмет атқарды.

«Мал шаруашылығы өнімдерін өндіру технологиясы» кафедрасы факультеттегі жетекші кафедралардың бірі болып, студенттерді мал шаруашылығы өнімдерін сақтау мен өңдеуге оқытты. Кафедра меңгерушісі а.-ш.ғ.к., доцент Н.К.Бекбулов (1991-1996), мүшелері а.-ш.ғ.к., доценттер Т.Х.Хабиев, Е.Г.Насамбаев, Р.М.Рүстеновалар болды.

Технологиялық пәндерден сабақтарды жоғары кәсіби деңгейде өткізу үшін «Ет өнімдерін өңдеу» мамандығы бойынша Семей технологиялық институтының түлегі С.Қ.Қоспанов және ет өндірісі институтының түлегі А.В.Ажмуратовалар шақырылды.

Кафедра оқытушылары тері мен былғары технологиясы бойынша ауылшаруашылық өнімдерін өңдеу мен сақтау технологиясы бойынша оқу әдістемелік және көрнекіліктер даярлаумен айналысты. Кафедрада барлық қажетті жабдықталған ет, сүт, тері, былғары зертханалары жұмыс жасады. Осы зертханаларда өтетін зертханалық-тәжірибелік сағаттарда

студенттер тері мен былғарыны илеу, шұжық өнімдерін дайындау мен сүтті қайта өңдеу әдістерін меңгерді. Мал шаруашылығы өнімдерін өңдеу технологиясын жетілдіру үшін «Береке» сүт зауытында, тері, ет, былғары комбинаттарында кафедра филиалы ұйымдастырылып, студенттер оқу және өндірістік практиканы тікелей осы кәсіпорындардан өтті.

Мамандар даярлау мен оқыту сапасын арттыру үшін, кафедраның қажетті материалдық-техникалық, оқу-өндірістік базалары, оқу және ғылыми зертханалары мен кабинеттері болды. Сүт және сүт өнімдері, жүн, азық зоотехникалық сараптау зертханалары және компьютерлік сыныптар оқу мақсатында және аспиранттар мен студенттердің ғылыми ізденісі мақсатында да пайдаланылды.

Кафедра мамандар даярлау мәселесін өндіріспен тығыз байланыс орнатқанда ғана шешуге болатынын жақсы түсінді, сондықтан да кафедраның өндірісте тікелей филиалдары жұмыс істеді. Олар – «Асан» ЖШС, Орал ауылшаруашылық тәжірибе стансасы, «Аңкаты» АҚ, «Чапаев» АҚ, «Бірлік» АҚ, «Красногор» асыл тұқымды жылқы зауыттары, университет ветклиникасы.

Кафедраның барлық профессор-оқытушылар құрамы тұрақты түрде ғылыми-зерттеу жұмыстарымен айналысты. Ғылыми-зерттеулердің тақырыптары республикалық жоспармен анықталып, жоспарлы мал тұқымдарын жетілдіруге, жоғары өнімді жаңа мал тұқымдарын қалыптастыруға, ауылшаруашылық малдары рационнда дәстүрлі емес азықты пайдалану әдістерінің технологиясын дайындауға бағытталды. Ғылыми-зерттеулерді қаржыландыру бюджет есебінен және тікелей шаруашылық келісімшарттар арқылы жүргізілді.

Мал шаруашылығы саласында ғылыми жұмыстар өнімділіктің етт, сүтті бірлескен бағытында жүрді. Бұл ғылыми-зерттеу жұмыстарға Ә.Ә.Қарасаев, Қ.Қ.Бозымов, Е.Г.Насамбаев, Б.Д.Қоғабаев, Н.К.Бекбулов, Р.У.Бозымова, Б.И.Гераськиндер қатысты.

Қазақ ақбас сиыры тұқымының жаңа аталық іздерін, ішкі тұқымдық типтерін шығару бағытында жұмыстар жүргізілді (Қ.Қ.Бозымов, Е.Г.Насамбаев, Н.М.Губашев, А.З.Зинуллин, Б.Т.Төлебаев, Р.У.Бозымова, А.Б.Ахметалиева). Олар ірі қара мал шаруашылығындағы селекциялық жетістіктері бойынша патенттер алды, аңкаты қазақ ақбас іріленген сиыр тұқымының және екі зауыттық аталық ізінің авторлары болып саналады.

Етті ірі қара шаруашылығы саласында әртүрлі ғылыми-зерттеу тақырыптары бойынша Қ.Қ.Бозымов, Е.Г.Насамбаев, Н.М.Губашевтар докторлық диссертациялар қорғады.

Лақрица зауытының қалдық өнімдерімен ірі қараны азықтандыру кезінде азығына зерттеу жасалды (А.Д.Дәрібаев) Бұлардың нәтижесі бойынша А.Д.Дәрібаевқа мал шаруашылығы саласындағы жетістіктері бойынша екі авторлық куәлік берілді.

Кафедра оқытушылары Қазақстанда алғашқы рет етті ірі қара мал шаруашылығында эмбриондарды көшірудің технологиялық әдістемесін жасап, тәжірибе жағдайында іске асырды. (Чапаев асыл тұқымды мал зауыты, Талдықұдық асыл тұқымды мал шаруашылығы, Фрунзе оқу тәжірибе шаруашылығы). Ғылыми-зерттеу жұмыстарын А.З.Зинуллин, А.Г.Абуовтар жүргізді. Ғылыми-зерттеу жұмыстары, негізінен, етті ірі қара шаруашылығында жүргізілді. Сонымен қатар Батыс Қазақстан аймағында бірінші рет эмбриондарды көшіру зертханасы және цито-иммунногенетикалық зертхана ашылды. Ғылыми-зерттеу нәтижесі бойынша қазақтың ақбас тұқымы бұқаларының зауыттық аталық ізі бойынша мал шаруашылығындағы селекциялық нәтижелеріне екі авторлық куәлік берілді. (а.-ш.ғ.к., доцент А.З.Зинуллин) және осы тақырып бойынша кандидаттық диссертация қорғалды (А.Г.Абуов).

Жылқы шаруашылығы саласында ғылыми-зерттеу жұмыстарымен кафедра қызметкерлері Қ.Қ.Бозымов, М.Т.Нығметов, Е.С.Сағынов, А.С.Зинуллиндер айналысты. Ғылыми жұмыс көшім жылқысы тұқымын жетілдіру бағытында жүргізілді. Осының нәтижесі ретінде М.Т.Нығметов, Е.С.Сағынов, А.С.Зинуллин кандидаттық диссертация қорғады.

Қой шаруашылығы саласында ақжайық етті-жүнді, кавказ, еділбай, қаракөл қойларын асылдандыру селекциялық және өнімділігін жоғарылату бағытында ғылыми-зерттеу жұмыстары жүргізілді. Ғылыми-зерттеу жұмыстарына ғалымдар Э.Т.Сатқанов,

Х.К.Қайырғалиев, К.Г.Кудряков, Б.Б.Траисов, Ж.Х.Машанов, Г.К.Молдашев, К.Өмірзақов, К.Г.Есенғалиев, А.Н.Баяховтар қатысты. Қойдың кроссбредті жүнді жаңа етті-жүнді тұқымын шығару жөніндегі ғылыми жұмыстар Қазақ ғылыми-зерттеу технологиялық институтымен бірге 1968-1996 жылдары аралығында жүргізіліп, қойдың ақжайық етті-жүнді жаңа тұқымы шығарылып, бекітілді (ҚР АШМ-нің 1996 жылғы 27 тамызындағы № 124 бұйрығымен). Қойдың жаңа тұқымы авторлары құрамына университеттің ғалымдары К.Г.Кудряков, Б.Б.Траисов, К.Өмірзақов, А.К.Гумарова, К.Г.Есенғалиев, А.Н.Баяхов кірді. Қой шаруашылығы саласындағы әртүрлі ғылыми-зерттеу тақырыптары бойынша Б.Б.Траисов, Г.К.Молдашев, А.Н.Баяховтар докторлық диссертациялар қорғады.

Қазіргі таңда ақжайық етті-жүнді кроссбредті қойлары университеттің оқу-ғылыми тәжірибелік орталығында өсіріліп, оларды асылдандыру-селекциялық және етті-жүнді өнімдерін арттыру бағытында ғылыми жұмыстар жүргізілуде. Осы жұмыстардың нәтижесінде мал шаруашылығындағы селекциялық жетістіктер ретінде ақжайық етті-жүнді тұқымының екі аталық іздеріне (ірі салмақты, ұзын жүнді) патенттер берілді. Бұл селекциялық жетістіктердің авторлары - Б.Б.Траисов, А.Н.Баяхов, К.Г.Есенғалиевтер.

Кафедра академигі Х.И.Үкібаев қой шаруашылығы саласындағы «Майлы-етті өнімді Атырау құйрықты қойларын жетілдіру», «Қазақ қойының көк түсті тұқымын шығару», «Қаракөл қойларының жаңа түрлері мен түстерін шығару», «Қаракөл қойларының жаңа зауыттық тұқымдық типтерін шығару» атты бірнеше ғылыми-зерттеу тақырыптарына жетекшілік етті.

Академик Х.И.Үкібаевқа мал шаруашылығындағы ғылыми зерттеулері мен жетістіктері үшін 23 авторлық патент берілді. Профессор Х.И.Үкібаев майлы-етті өнімді құйрықты қойлардың Атырау тұқымының, сұр қаракөл қойлардың Гурьев зауыттық түрінің, қазақ қаракөл қойларының көк түсті тұқымының, Байыркұм қаракөл қойлардың күміс түстес түрінің және Есбол қойының жаңа түрінің авторы болып саналады.

Шошқа шаруашылығы саласында ғылыми-зерттеу жұмыстары б.ғ.д. А.Р.Рүстеновтың жетекшілігімен жүргізілді. «Ростошинский» шошқа шаруашылығында шошқаларды қолдан ұрықтандыру әдістемесі дайындалып, өндіріске енгізілді. А.Р.Рүстенов 1990 жылы «Ірі қара мен шошқа малдарының көбею жолдарындағы тиімділіктер» атты докторлық диссертациясын қорғады. А.Р.Рүстенов 1975-1988 жылдары зооинженерлік факультетінің деканы қызметін атқарды.

Оқу процесін жетілдіруде басты бағыттың бірі студенттердің ғылыми жұмысы болып табылады. Оған барлық курс студенттері қатысып, зерттеу жұмыстарын кафедраның ғылыми-зерттеу зертханаларында және оқу-тәжірибелік шаруашылықтарында, мал тұқымдарын өсірумен айналысатын шаруашылықтарда жүргізеді. Студенттердің ғылыми-зерттеу жұмыстарының нәтижелері студенттік конференцияларда баяндалып, ал үздік ғылыми жұмыстар республикалық конкурстарға жіберіледі.

Кафедра студенттері түрлі деңгейдегі спорттық жарыстарға қатысып, жүлдегер атанып жүр. Самбодан Кеңес Одағының және әлем чемпионы Асқар Шайхиев, самбодан Одақтық жарыстардың жеңімпазы Қасым Исақов кафедра мақтанышы болып саналады.

Қазіргі таңда «Биотехнология, мал және балық шаруашылығы» кафедрасын, ауылшаруашылығы ғылымдарының докторы, профессор Насамбаев Едіге Ғапуұлы басқарады.

Кафедраның тарихи жолында талантты жастарды тәрбиелеп, ғылым саласында үлкен жетістіктерге жеткен білікті профессорлар мен оқытушылар дәрістік, зертханалық-тәжірибелік сабақтарды жоғары оқу-әдістемелік деңгейде жүргізеді. Олар – университет ректоры, профессор Қ.Қ.Бозымов, академик Х.И.Үкібаев, профессорлар Е.Г.Насамбаев, Б.Б.Траисов, доценттер А.З.Зинуллин, К.Г.Есенғалиев, Б.Т.Төлебаев, Н.М.Губашев, доцент міндетін атқарушылар Р.С.Садыков, М.Ж.Шүкіров, А.Б.Ахметалиева, С.М.Жұмағазиева, оқытушылар А.Н.Түменов, Б.Т.Сариев, Ж.Г.Лукманова, А.М.Давлетова, А.Н.Кожаметова.

«Биотехнология, мал және балық шаруашылығы» кафедрасының құрамы. 2013 ж.

Кафедраның ғылыми-зерттеу тақырыптары қолда бар мал тұқымын жетілдіріп, жаңа тұқым, жаңа сүле шығаруға, малдардың ғылыми негізделген рациондарын құрастыруға, селекциялық-асылдандыру жұмыстарының жоспарын және т.б. келелі істерді атқаруға бағытталды.

Етті бағыттағы қазақтың ақбас тұқымы сиырларының жаңа аталық іздерін, тұқымішілік сүлелерін шығарудағы (авторлары Қ.Қ.Бозымов, Е.Г.Насамбаев, А.З.Зинуллин, Б.Төлебаев, Н.М.Губашев, А.Б.Ахметалиева және т.б.) ғылыми-зерттеу жұмыстары 2005-2008 жылдары мемлекеттік грант бойынша «Разработка эффективных приемов селекции казахской белоголовой породы» атты ғылыми тақырыпта, 2009 жылдан бастап «Совершенствование и создание заводских линий и родственных групп анкатинского укрупненного и шагатайского комолого типов казахской белоголовой породы с использованием генофонда герефордов зарубежной селекции» атты мемлекеттік бюджеттік ҒЗЖ тақырыбында, 2010-2011 жылдан бастап халықаралық грант бойынша «Совершенствование казахской белоголовой породы скота и формирование перспективных родственных групп и линий» атты тақырыпта орындалып, қазіргі уақытта Бүкілресейлік етті ірі қара шаруашылығы ғылыми-зерттеу институтының ғалымдарымен бірігіп, 2011-2013 жылдарға арналған (1.9), Лот № 2, 2011-1, 9-519-012 - «Работа по проведению проблемно-ориентированных поисковых исследований и созданию научно-технического задела по приоритетному направлению «Живые системы» в области живых систем с участием научных и исследовательских организаций стран СНГ» атты халықаралық тақырыпты орындаумен жалғасып келеді. Кафедраның ПОҚ-ның белсенді ғылыми жұмыстарының нәтижесі 2010 жылы "Қазақтың ақбас сиыры тұқымының Майлан 13851 (Патент №109) (авторлары Қ.Қ.Бозымов, Е.Г.Насамбаев, М.Г.Зайнуллин, Н.М.Губашев, Б.Т.Төлебаев, С.Н.Шушаков, М.С.Ахметов, А.Б.Ахметалиева) және Коппертон 150К (Патент №111) (авторлары Қ.Қ.Бозымов, Р.У.Бозимова, Е.Г.Насамбаев, Б.Т.Төлебаев, А.Б.Ахметалиева, Б.Е.Нсамбаев, М.К.Балқыбаев, А.М.Зайнуллин) жаңа жоғары өнімді зауыттық іздерін және қазақтың ақбас тұқымының батысқазақстандық аймақтық сүлесін (Патент №110) (авторлары

Қ.Қ.Бозымов, Р.У.Бозымова, Е.Г.Насамбаев, Б.Т.Төлебаев, А.Б.Ахметалиева, Б.Е.Нсанбаев, Е.И.Туралиев, М.К.Балқыбаев) шығаруымен және авторлары атануымен дәлелденді.

*ҚР АШМ Селекциялық жетістіктерді сараптау басқармасының бастығы
Р.Әбжановпен бірге БҚО шаруашылықтарымен танысу*

Белсенді ғылыми-зерттеу жұмысының нәтижесінде кафедра құрамы 2010 жылы төмендегідей жетістіктерге жетті:

«Майлан 13851 зауыттық ізі» (Патент №109) (авторлары Қ.Қ.Бозымов, Е.Г.Насамбаев, М.Г.Зайнуллин, Б.Т.Төлебаев, Н.М.Губашев, А.М.Зайнуллин, С.Н.Шушаков, М.С.Ахметов, А.Б.Ахметалиева), «Коппертон 150К зауыттық ізі» (Патент №111) (авторлары Қ.Қ.Бозымов, Р.У.Бозымова, Е.Г.Насамбаев, Б.Т.Төлебаев, Н.М.Губашев, А.Б.Ахметалиева, Б.Е.Нсанбаев, М.К.Балқыбаев), «Қазақтың ақбас тұқымының Батысқазақстандық тұқымышілік аймақтық типі» (Патент №110) (авторлары Қ.Қ.Бозымов, Р.У.Бозымова, Е.Г.Насамбаев, Б.Т.Төлебаев, А.Б.Ахметалиева, Б.Е.Нсанбаев, Е.И.Туралиев, М.К.Балқыбаев), 10.01.2013 ж. «Шағатай топал типі» тіркелді (Патент №276) (авторлары Қ.Қ.Бозымов, А.З. Зинуллин, Н.Б.Корина, Р.У.Бозымова, Е.Г.Насамбаев, М.К.Балқыбаев, Н.М.Губашев, Б.Т.Төлебаев, Б.Е.Нсанбаев, А.С.Иргалиев, Р.К.Абжанов, А.Б.Ахметалиева, Е.И.Туралиев, А.К.Смагулов), «Аңқаты ірілендірілген типі» (Патент №277) (авторлары Қ.Қ.Бозымов, А.З.Зинуллин, Е.Г.Насамбаев, М.Г.Зайнуллин, В.И.Коротычева, С.Н.Шушаков, Н.З.Хасенов, Н.М.Губашев, Б.Т.Төлебаев, М.С.Ахметов, Р.К.Абжанов, А.Б.Ахметалиева, А.К.Смагулов).

*Селекциялық жетістікке алынған патент.
Кафедра доценті А.Б.Ахметалиева
шаруашылықтардың жетекші
мамандарымен бірге*

Аталған құрам 2010 жылдан бастап Батыс Қазақстан облысының етті ірі қара шаруашылықтарында кең ауқымдағы селекция жүйесін енгізу мақсатында мемлекеттік бағдарламаны орындаушылар ретінде ҚР АШМ «Мал шаруашылығы және ветеринария» ғылыми-зерттеу орталығының тапсырмасы бойынша ғылыми қызметтер көрсетіп, етті ірі қара шаруашылығы саласында жаңа селекциялық жетістіктерге бірнеше тапсырыстар беруде, сонымен қатар «Батыс Қазақстан аймағының шаруашылықтарында ақпараттық-аналитикалық

жүйе» атты республикалық бағдарлама шеңберінде етті ірі қара шаруашылығындағы селекциялық үрдістерге ғылыми қолдау көрсетіп, бірыңғай ақпараттық жүйелер базасына зоотехникалық және асылдандыру жұмыстарының есебі мен мәліметтерін енгізу бойынша жұмыстар жүргізуде. Олар - жыл сайынғы отандық және шетелдік мал тұқымдары бойынша өткізілетін көрмелер мен аукциондардың тұрақты қатысушылары.

*«Мал тұқымдарының көрмесі»,
2011ж. РФ, Орынбор қаласы*

*«Мал тұқымдары бойынша аукцион»,
2011 ж. РФ, Орынбор қаласы*

*Өнімділіктің етті бағытындағы ірі
қара малдың қалмақ тұқымының
баспағын бонитировкалау.
Профессор Е.Г.Насамбаев. Қалмақстан
Республикасы, 2012 жыл. «Степной»
асыл тұқымды мал зауыты.*

Сүтті бағыттағы қырдың қызыл сиыры (Л.А.Киселева, Б.Д.Қоғабаев), симменталь тұқымдарын (Б.И.Гераськин) жетілдіру, шошқаның ірі ақ тұқымы бойынша (А.Р.Рүстенев) жүргізілген ғылыми зерттеу жұмыстары қазіргі таңда кафедра магистранттарының ғылыми зерттеу жұмыстарымен жалғасын тауып келеді.

Қойдың жоспарлы тұқымдарын жетілдіру (Э.Т.Сатқанов, К.Г.Кудряков, Б.Б.Траисов, Г.К.Молдашев, К.Ө.Өмірзақов, К.Г.Есенғалиев, Ж.Х.Машанов, А.Н.Баяхов) мен кроссбредті жүнді жаңа етті-жүнді ақжайық қой тұқымының шығарылуы (авторлары К.Г.Кудряков, Б.Б.Траисов, Э.Т.Сатқанов, А.К.Гумарова, К.Г.Есенғалиев, К.Ө.Өмірзақов, А.Н.Баяхов) 2010 жылы Балли 1395 және БАК 4087 аталық іздеріне алынған селекциялық жетістікке алынған патентпен (№108) дәлелденді.

Мемлекеттік сыйлықтың үш мәрте иегері, ҰҒА академигі, а.-ш.ғ.д., кафедра профессоры Х.И.Үкібаев – 1998 жылы шығарылып, бекітілген етті- майлы елтірілі атырау қой тұқымының авторы.

Жоғарыда айтылып өткен Қазақстанның жетістіктері тізімін құруда өз үлесін қосқан зор істер, Батыс Қазақстан өңіріндегі мал шаруашылықтарында тұқымдық есептің жүйелі жолға қойылуы, қойларды бонитировкалау (Г.К.Молдашев, Б.Б.Траисов, К.Г.Есенғалиев), жылқыларды суық әдіспен таңбалау жұмыстарының енгізілуі (Е.С.Сагинов) кафедра

оқытушыларының кандидаттық және докторлық диссертацияларын сәтті қорғауына жол ашты. Соның нәтижесінде бүгінгі күні кафедра ПОҚ-ң ғылыми дәрежелігі 76,5%-ды құрайды.

Жоғары мектептің алдына саналы да тәрбиелі, терең ойлап, өз алдына салықалы шешім қабылдай білетін жас мамандардың дайындығын қамтамасыз ететін маңызды да жауапты міндеттер қойылды. Білім беру сапасын жоғарылатып, маман дайындаудағы түрлі жаңа технологияларды игеру мақсатында халықаралық әріптестікке баса мән берілді.

2010 жылы университетіміз ҚР БҒМ «Ұлттық аккредиттеу орталығынан» Қазақстан Республикасы жоғары оқу орындары арасында бакалавриат мамандықтары ішінде 050804-«Балық шаруашылығы» мамандығы бойынша II орын, 050802-«Зоотехния» мамандығы бойынша III орын алғандығы туралы сертификатқа ие болды.

Кафедраның алдында тұрған негізгі міндеттеріне халықаралық сапа менеджменті жүйесінің талаптарына сай қоғамдық-саяси өмірдегі ғылым-білім саласындағы зиялы қауымның рөлін арттыру, Елбасының Қазақстан халқына арнаған Жолдауында қойған міндеттерді жүзеге асыруға атсалысып, жас ұрпақты азаматтық ұстаным және қазақстандық елжандылыққа тәрбиелеуге белсенді қатысу болып табылады.

Әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық университетінің біліктілікті арттыру институтында кафедра доценті Р.С.Садықов «Биотехнология» мамандығы бойынша (№1487 куәлік; 2006 ж.), аға оқытушы А.Н.Түменов (№1358 куәлік; 2007 ж.) «Ихтиология» мамандығы бойынша біліктіліктерін арттырып, оқу үрдісіндегі жаңашылдықтармен танысып, білім үрдісін ұйымдастырудың жаңа кешенді бағдарламаларын меңгерді.

Кафедра доценті Р.С.Садықов 2007 жылы ҚР БҒМ Ғылыми-техникалық ақпараттардың Ұлттық орталығы атынан сертификатқа ие болды, сонымен қатар 2008 жылы Алматыда өткен «Қазақстан университеттерінде білім сапасын қамтамасыз ету жүйесін енгізу» TEMPUS халықаралық жобасының серіктес жоғары оқу орындары оқытушыларына арналған семинарына қатысып сертификат алды.

ҚР БҒМ қолдауымен Ақтау қаласында өткен «Болон процесі. Институционалдық аккредиттеу барысында жоғары оқу орындарын сырттан бағалау рәсімдерін жүргізу» тақырыбындағы семинарға кафедра доценті М.Ж.Шүкіров қатысты (тіркеу номері №65 сертификат, 2008).

Қалмақ МУ оқытушыларымен тәжірибе алмасу. 2012 ж. Элиста қ., РФ

Кафедра ұжымының мүшесі, ректор, а.-ш.ғ.д., профессор Қ.Қ.Бозымов «ҚР ғылымын дамытуға сіңірген еңбегі үшін» белгісімен (2009); оқу-әдістемелік жұмыстар жөніндегі департамент директоры Н.М.Губашев «ҚР білім беру ісінің құрметті қызметкері» белгісімен (2007), кафедра меңгерушісі Е.Г.Насамбаев ҚР БҒМ «Қазақстан Республикасы ғылымының дамуына қосқан үлесі» атты төсбелгісімен (2006), кафедра доценті К.Г.Есенғалиев «Қазақстан Республикасы білім беру ісінің құрметті қызметкері» атты төсбелгісімен (2010) марапатталды.

Халықаралық әріптестік бағытында кафедра оқытушылары арасынан шетелдік машыктанудан бүгінгі күнге дейін кафедра доценті М.Ж.Шүкіров РФ, Астрахань қаласы, АМТУ қосымша кәсіптік білім беру институтында (2005) «Водные биоресурсы и аквакультура» бағыты бойынша, РФ, Новосибирск мемлекеттік аграрлық университетінде (2009) «Генезис системы распространения сельскохозяйственных знаний и внедрения технологий» атты курс бойынша (тіркеу номері №084 куәлік), профессор Е.Г.Насамбаев, доценттер Б.Т.Төлебаев, А.Б.Ахметалиевалар РФ Орынбор қаласында Етті ірі қара шаруашылығының Бүкілресейлік

ғылыми-зерттеу институтында ғылыми жұмыстар жүргізудің тәжірибесін игеру мақсатында (2007), кафедра доценті Р.С.Садыков Орынбор қаласындағы Орынбор Мемлекеттік аграрлық университетінде (2007), РФ, Саратов қаласындағы Н.В.Вавилов атындағы Саратов мемлекеттік аграрлық университетінде «Молекулярно-биологические методы диагностики инфекционных заболеваний животных» бағдарламасы бойынша (куәлік №474); доцент А.Б.Ахметалиева РФ, Орынбор қаласында Бүкілресейлік Етті ірі қара шаруашылығының ғылыми зерттеу институтында «Оценка племенной ценности КРС мясного направления продуктивности» (2010) және РФ, Дубровицы, БОМШИ-да «Анализ микросателлитов КРС» бағдарламасы бойынша (2010); доцент К.Г.Есенғалиев РФ, Мәскеу қаласы, К.А.Тимирязев атындағы Мәскеу ауыл шаруашылығы академиясының Ресей мемлекеттік аграрлық университетінде «Селекционные программы и принципы сертификации племенных ресурсов в животноводстве» тақырыбы бойынша (2010); доцент С.М.Жұмағазиева, аға оқытушы Ж.Г.Лукмановалар Н.В.Вавилов атындағы Саратов мемлекеттік аграрлық университетінде «Эффективные методы преподавания коневодства» және «Эффективные методы ведения рыбного хозяйства» бағдарламалары бойынша (2010 ж. Куәлік №927; №319); аға оқытушы А.М.Давлетова (2010), доцент С.М.Жұмағазиевалар (2011) РФ Н.Г.Чернышевский атындағы Саратов мемлекеттік университетінде «Проблемы подготовки кадров по приоритетным направлениям науки, техники и критическим технологиям (нано-биомедицинские технологии для преподавателей соответствующих дисциплин вузов)» атты курс бойынша біліктіліктерін арттырып (тіркеу номері №3448; №4587), болашақ мамандарға білім беруде қолданылатын шетелдік озық әдістерді игерді.

Университет басшылығының жетекшілігімен жүргізілген халықаралық әріптестік тек кафедра оқытушыларының ғана емес, сонымен қатар магистранттар мен студенттердің шетелде тәжірибе алмасуларына зор мүмкіндік туғызып, шет елдердің әлеуметтік-мәдени тәжірибесін, әлем өркениеті жетістіктерін, білім берудің озық технологияларын игеруіне жол ашты. Атап айтсақ, кафедрада оқытылатын 6М080200-«Зоотехния», 6М070100-«Биотехнология» мамандықтары бойынша білім алған магистранттар РФ, Ставрополь мемлекеттік аграрлық университетінде (А.Н.Исмагулов, «Перспективные энергосберегающие технологии в животноводстве» бағдарламасы бойынша, 2010 ж.), РФ, Мәскеу қаласы, К.А.Тимирязев атындағы Мәскеу ауыл шаруашылығы академиясының Ресей мемлекеттік аграрлық университетінде (М.Шакетова, С.К.Курманалиева, «Современные инновационные методы в

Орынбор МАУ профессоры, а.-ш.ғ.д.
В.И.Косилов дәріс оқу үстінде

микробиологии, иммунологии, биотехнологии в сфере науки и образования» тақырыбы бойынша, №4317 куәлік, 2011 ж.), Ресей ауыл шаруашылығы академиясының БОМШИ МҒУ-нің «Биотехнология және молекулярлық диагностика орталығында» ұйымдастырылған семинарлық сабақтарға қатысып (Г.А.Джанузакова, 2010), білімдерін шыңдады.

Академиялық алмасу шеңберінде 050804-«Балық шаруашылығы» мамандығында оқитын 3 курс студенттерінің Атырау бекіре балығын өсіру зауытында бір айлық өндірістік практикадан өтуі жыл сайынғы дәстүрге айналды.

050802-«Зоотехния» мамандығы бойынша оқитын 4 студент РФ, Н.В.Вавилов атындағы Саратов мемлекеттік аграрлық университетінде (2009), 050804-«Балық шаруашылығы»

бойынша оқитын 5 студент РФ, Астрахань қаласы Астрахань мемлекеттік техникалық университетінде болып, шетелдік ғалымдардан дәріс алса, Н.В.Вавилов атындағы Саратов

мемлекеттік аграрлық университетінің «Балық шаруашылығы» мамандығы бойынша оқитын 3 курс студенттері (2010), РФ, Уфа қаласы, Башқұрт мемлекеттік университетінде «Биотехнология» мамандығы бойынша білім алушы студенттер біздің өлкемізде болып (2011), тәжірибе алмасты.

Факультетке келіп дәріс оқыған отандық және шетелдік ғалымдар, жас буынға аға буын тәжірибесін қолдана отырып, мамандықтар бойынша түрлі дәрістер оқып, жетістікке неғұрлым тиімді әрі жылдам жетудің жолдарын үйретуде. «Биотехнология» мамандығы бойынша біздің кафедраның 050804-«Балық шаруашылығы» мамандығы бойынша білім алушы студенттеріне РФ, Астрахан мемлекеттік техникалық университетінің «Аквакультура и водные биоресурсы» кафедрасының профессоры, биология ғылымдарының докторы С.В.Пономаревтың (дәріс тақырыбы «Современное состояние и перспективы развития аквакультуры», 2008), аталған кафедраның доценті, биология ғылымдарының кандидаты, РФ Балық шаруашылығына еңбек сіңірген қызметкер Н.В.Шкодиннің (дәріс тақырыбы «Технологические особенности товарной аквакультуры в прудовых хозяйствах и озерах», 2009), «Гидробиология и общая экология» кафедрасының меңгерушісі, профессор, РФ ғылымына еңбек сіңірген қайреткер В.Ф.Зайцевтардың (дәріс тақырыбы «Применение экспериментальных методов гидробиологии в рыбном хозяйстве», 2010) келіп дәріс оқуы - соның дәлелді айғағы. Сонымен қатар «Зоотехния», «Биотехнология» мамандықтары бойынша оқитын магистранттарға РФ, Орынбор қаласы Бүкілресейлік етті ірі қара шаруашылығы ғылыми-зерттеу институтынан келген профессорлар, ауыл шаруашылығы ғылымдарының докторлары Е.А.Ажмулдинов, Ф.Г.Каюмов, а.-ш.ғ.к., доцент Л.Г.Сурундаевалар дәріс оқыды.

Студенттер мен магистранттардың практикаларын сапалы түрде ұйымдастыру мақсатында, «Каркула», «Үкібай», «Айсұлу», «Есет» шаруа қожалықтарымен, «Чапаев», «Ізденіс», «Магистраль» ЖШС-мен, «Балық шаруашылығы» ҒӨО БҚФ, «Атырау бекіре балығын өсіру зауыты» РМҚК-мен, «Батыс Қазақстан облысының балық инспекциясы», «Орал қалалық балық инспекциясы» мекемелерімен өндірістік, дипломалды практикаларын өткізу мақсатында келісім шарттар жасалған.

Кафедра доценті, а.-ш.ғ.к А.З.Зинуллин, А.Б.Ахметалиева, С.М.Жұмағазиева, аға оқытушы А.М.Давлетова «Зоотехния» мамандығының студенттерімен Зеленов ауданы, «Есет» шаруа қожалығында

«Республикалық ветеринарлық зертхана» РМҚК Батыс Қазақстандық филиалында кафедра филиалы ұйымдастырылып, филиал жетекшісі тағайындалды. «Мал шаруашылығы өнімдерін өңдеу технологиясы» пәні бойынша «Ибрагим» ЖШС-де, «Ірі қара мал шаруашылығы, сүт пен ет өндіру технологиясы» пәні Орал ауыл шаруашылық тәжірибелік стансасында, «Жануарлар биотехнологиясы бойынша арнайы практикум» пәні «Жайықплемсервис» дистрибьютерлік орталығында, «Генетика және биометрия», «Генетикалық және хромосомалық инженерия» пәндері бойынша Орал қаласы, Диагностикалық орталықтың «Цитогенетикалық зертханасында зертханалық және тәжірибелік сабақтар жүргізіледі.

«Балық шаруашылығы» мамандығы бойынша білім алушы студенттер университетіміздің жанынан ашылған ғылыми-зерттеу институтындағы бекіре балықтарының уылдырықтарын желімсіздендіру және инкубациялауға арналған «Осетр» типті қондырғыда түрлі ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізіп, балықтарды азықтандыру бойынша зертханалық жұмыстар жасайды, «Биотехнология» мамандығының студенттеріне биотехнологиялық зерттеулер

жүргізетін қондырғылар дәріс сабақтары кезінде таныстыру-түсіндіру жұмыстары үшін қолданылады.

«Балық шаруашылығы» мамандығы бойынша оқитын студенттер Алматы қаласы, Қазақ Ұлттық аграрлық университетінің базасында өткен республикалық олимпиадада жүлделі екінші орынға ие болып, 2011 жылы «Балық шаруашылығы» мамандығы бойынша республикалық олимпиада біздің университетімізде, соның ішінде біздің кафедралық ұйымдастырылды. Нәтижесінде «Балық шаруашылығы» мамандығы бойынша «Ақжайық» командасы жүлделі I орынға ие болды. «Білекті бірді жығады, білімді мыңды жығады» дегендей, олимпиада жүлдегерлері ретінде «Балық шаруашылығы» мамандығы бойынша Э.Суханбердин, А.Копняев, Г.Мамбетова, Р.Кулбаев, Н.Жанбоз, А.Кутепова, Б.Байдушева, Р.Руковишниковтерді атап өтсек, «Зоотехния» мамандығы бойынша «Жайық тұлпарлары» командасы Алматы қаласы Қазақ Ұлттық аграрлық университетінің базасында ұйымдастырылған республикалық олимпиаданың III орын жүлдегерлері атанды. Олар ЗТ-41 топ студенті Э. Жанакоева, ЗТ-31 топ студенттері М.Беккайырова және Д.Дуймбаевтар, ал 2012 жылы «Балық шаруашылығы» мамандығы бойынша «Пирания» командасы жүлделі I орынға ие болса, «Мал шаруашылығы өнімдерін өндіру технологиясы» мамандығы бойынша «Алаш арғымағы» командасы Алматы қаласы Қазақ Ұлттық аграрлық университетінің базасында ұйымдастырылған республикалық олимпиаданың командалық есепте II орын жүлдегерлері атанып, ЗТ-41 топ студенті Беккайырова Маржан екінші жыл қатарынан 2 жеке сынақ бойынша II орынға ие болды.

Студенттік конференция

«Студенттік олимпиада-2011» бойынша БТ-31 студенттері А.Алибаева I дәрежелі диплом, Л.Бертілеу II дәрежелі диплом, А.Алибаева III дәрежелі дипломдармен марапатталды. БТ-42 тобы студенттері В.Курохтин I дәрежелі, Д.Турбаев II дәрежелі, Д.Никитченко III дәрежелі дипломдармен марапатталды.

«Жас ғалым-2010» «Экология және биотехнология» бағыты бойынша облыстық «Алгоритм» технопаркінде өткен конференцияда БТ-42 тобының студенттері В.Курохтин және Д.Никитченко, БТ-41 тобының студенті А.Кажигереева, «Биотехнология» мамандығы бойынша

магистрант С.К.Курманалиева дипломдармен марапатталды.

«Биотехнология» мамандығының 4 курс студенті Л.Бертілеу – университетішілік, университетаралық, облыстық, республикалық пікірталас сайыстарының көшбасшысы.

Жыл сайын практика нәтижесі бойынша университет тарапынан ұйымдастырылатын ғылыми конференцияға кафедралық үш мамандығының студенттері белсене атсалысады.

Политехникалық факультет

А.А.Бакушев, факультет деканы

Политехникалық факультет – Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университетінің ірі факультеттерінің бірі. Факультет деканы тех.ғыл.канд., доцент Бакушев Асқар Асылғалиұлы.

Факультет құрамына 5 кафедра кіреді:

- «Механикаландыру технологиясы және жерге орналастыру» (кафедра меңгерушісі т.ғ.к., доцент М.К.Бралиев)
- «Жалпы техникалық пәндер және кәсіптік білім» (кафедра меңгерушісі т.ғ.к., доцент Е.М.Джаналиев)
- «Машиналарды пайдалану және өмір тіршілігінің қауіпсіздігі» (кафедра меңгерушісі т.ғ.к., доцент А.А.Бакушев)
- «Энергетика» (кафедра меңгерушісі т.ғ.к., доцент Н.С.Жексембиева)
- «Ақпараттық жүйелер» (кафедра меңгерушісі ф-м.ғ.к. А.Н.Кушеккалиев)

Факультет 11 мамандық бойынша бакалаврлар және 7 мамандық бойынша магистрлер даярлайды:

№	Бакалавриат мамандықтары	Магистратура мамандықтары
1	5В080600 – «Аграрлық техника және технология»;	6М080600 – «Аграрлық техника және технология»;
2	5В071800 – «Электр энергетикасы»;	6М071800 – «Электр энергетикасы»;
3	5В090100 – «Көлікті пайдалану және жүк қозғалысы мен тасымалдауды ұйымдастыру»;	6М090100 – «Көлікті пайдалану және жүк қозғалысы мен тасымалдауды ұйымдастыру»;
4	5В071300 – «Көлік, көлік техникасы және технологисы»;	6М071300 – «Көлік, көлік техникасы және технологисы»;
5	5В073100 – «Қоршаған ортаны қорғау және өмір тіршілігінің қауіпсіздігі»;	6М073100 – «Қоршаған ортаны қорғау және өмір тіршілігінің қауіпсіздігі»;
6	5В070300 – «Ақпараттық жүйелер»;	6М070300 – «Ақпараттық жүйелер»;
7	5В090300 – «Жерге орналастыру»;	6М090300 – «Жерге орналастыру».
8	5В090700 – «Кадастр»;	
9	5В071600 – «Приборлар жасау»;	
10	5В012000 – «Кәсіптік білім»;	
11	5В010400 – «Бастапқы әскери дайындық».	

Факультет құрамындағы 5 кафедрада штат бойынша 90 профессор-оқытушы қызмет атқарады. Штаттық профессорлық-оқытушылар құрамының ғылыми дәрежелілік деңгейі 45 пайызды құрайды, оның ішінде 2 ғылым докторы, 37 ғылым кандидаты және 26 магистр жұмыс жасайды.

Оқу үрдісін және ғылыми-зерттеу жұмыстарын жоғары білікті ғылыми-педагогикалық мамандар жүргізеді. Жоғары білікті мамандар даярлауда факультет ардагерлерінің еңбектері өте зор. Олар:

Бралиев
Майдан Кабатаевич
ВАК доценті

Байарстанова Амина
Сагидоллақызы
Ф.-м.ғ.к., доцент

Молчанов
Евгений Алексеевич
Т.ғ.к., доцент

Филимонова
Эвелина Николаевна
Аға оқытушы

Башимаков
Геннадий Николаевич
Т.ғ.к., доцент

Ахметова
Тарбие Шангиловна Аға
оқытушы

Давлетов Ерсайын
Аймағамбетович
Доцент

Вичуткина
Александра Павловна
Доцент

Сариев Жангирхан
Доцент

Темірғалиев Сембіғали
Ихсанұлы
Аға оқытушы

Кузнецов Геннадий
Александрович
Аға оқытушы

Четверкина Клариса
Георгиевна
Аға оқытушы

Құсайынов Рахметолла
Құсайынұлы
П.ғ.к., доцент

Оверченко Геннадий
Иванович
Т.ғ.д., доцент

Лапин Александр
Николаевич
Аға оқытушы

Джуламанов
Серік Бақытұлы
Зертхана меңгерушісі

Қазіргі уақытта факультетте 1600-ге жуық студент білім алуда, олардың 65% мемлекеттік білім гранты негізінде оқиды. Жыл сайын факультетте үздік оқитын 4-5 студент ҚР Президентінің шәкіртақы иегерлері атанып жүр.

2008-2012 жылдарға арналған Қазақстан Республикасының кәсіптік және техникалық білімді дамытудың мемлекеттік жоспарында орта кәсіптік оқу орындарында жоғары білікті педагог кадрларды, өндірістік оқу шеберлерін, жоғарғы білімді мамандар даярлаудың өзектілігі атап көрсетілген. Осыған байланысты өндірістегі қолданылатын жаңа жабдықтар мен техникаларды, соларға қатысты ақпараттарды жан-жақты білетін, инженер-педагогтық білімі бар жас мамандарды даярлау қажеттілігі туындап отыр. Бұл орайда біздің университетімізде 2008-2009 оқу жылынан бастап 5В012000-«Кәсіптік білім» мамандығы бойынша маман даярлау басталғандығын атап өту қажет. Бүгінде бұл мамандық бойынша 430 студент білім алуда. 2 курстан бастап бұл мамандық бойынша кадрлар даярлау мамандандыру бағытына сәйкес жүргізіледі. Қазіргі кезде төмендегідей мамандандырулар бойынша ОЖЖ жасалды:

- құрылыс саласы;
- ауылшаруашылық өндірісін механикаландыру және автоматтандыру;
- автокөлік құралдарын пайдалану және жөндеу;
- ақпараттық технологиялар;
- шаруашылық субъектілерінің экономикасы және менеджменті;
- электроника және радиотехника.

2010 жылы маусым айында 5В080600-«Аграрлық техника және технологиялар» мамандығы Халықаралық білім сапасы мен мансапты дамытуды қоғамдық бақылау агенттігінен (АККОРК) аккредиттеуден өтті.

Халықаралық білім сапасы мен мансапты дамытуды қоғамдық бақылау агенттігінен (АККОРК) берілген сертификат

Факультет студенттері республикалық пәндік олимпиадаларға қатысып, жүлделі орындарға ие болып жүр. Мысалы, 2009, 2010 жылдары 050731-«Қоршаған ортаны қорғау және өмір тіршілігінің қауіпсіздігі» мамандығының студенттері І орынды иеленді.

«Мал шаруашылығын механикаландыру» пәнінен доцент М.К.Бралиев
зертханалық жұмыс жүргізуде

Маман даярлау үрдісінде дәрістік және практикалық-зертханалық сабақтардың сапалы түрде өтуіне маңызды көңіл бөлінеді. Өзара сабаққа қатынасу, ашық сабақтар өткізу, тәжірибе алмасу әдістемелік семинарлары және т.б. өткізіліп отырады.

*«Электротехника» пәнінен т.ғ.к.,
доцент Н.С.Жексембиева зертханалық
жұмыс жүргізуде*

*5B01200- «Кәсіптік білім»
мамандығының студенттері аргонмен
дәнекерлеу дағдыларын меңгеруде.*

Академиялық алмасу мақсатында факультеттің бакалавриат және магистратура мамандықтарына алыс және жақын шетелдік ғалымдар дәріс оқып келеді. Олар - Н.И.Вавилов атындағы Саратов Мемлекеттік аграрлық университетінің профессорлары, тех.ғыл.д-ры Г.П.Ерошенко, В.В.Сафонов, В.М.Бойков, С.А.Ивженко, Саратов Мемлекеттік техникалық университетінің профессоры, тех.ғыл.д-ры И.И.Артюхов, Германия ғалымы, профессор, тех.ғыл.д-ры В.Г. Граф.

*Профессор В.Г.Граф «Қазіргі заманғы технологиялар және жаңа
ауылиаруашылық машиналары» тақырыбында дәріс оқуда*

Профессор В.В.Сафонов «Нанотехнология және наноматериалдар» тақырыбында дәріс оқуда

Политехникалық факультеттің ғылыми-зерттеу жұмысының негізгі бағыттары:

1. «Эколого-мелиоративная оценка водных и земельных ресурсов Западного Казахстана», жетекшісі - т.ғ.к., доцент М.Х.Оңаев.

2. «Орал-Каспий табиғи-шаруашылық бассейнінің су ресурстарына мелиоративті баға беру», жетекшісі т.ғ.к., доцент М.Х.Оңаев.

3. «Локальная система электроснабжения на основе группы источников энергии различной физической природы», жетекшісі т.ғ.к., доцент Н.С.Жексембиева.

4. «Разработка и исследование установки капельного орошения», жетекшісі доцент М.К.Бралиев.

5. «Кәсіптік оқыту» мамандығы студенттерінің кәсіби-педагогикалық және арнайы құзиреттіліктерін дамыту», жетекшісі п.ғ.к., доцент Қ.А.Байдалиев.

6. «Разработка средств механизации для сохранения и восстановления плодородия почвы в условиях Западного Казахстана», жетекшісі т.ғ.к., доцент Б.Н.Нұрғалиев.

7. «Технологиялық құралдарды жаңарту арқылы дәнді дақылды бастыруда, Батыс Қазақстан жағдайында астық жинайтын комбайн жұмысының тиімділігін арттыру», жетекшісі т.ғ.к., доцент Р.Б.Ширванов.

8. «Кафедраның профессорлық-оқытушылық құрамына (ПОК) Lazarus, Free Pascal, php MyAdmin, MySQL, Blender еркін бағдарламалық жабдықтауларды білім жүйесіне енгізу ерекшеліктерін және пайдалануды үйрету», жетекшісі п.ғ.к., доцент О.В.Насс.

Факультет зертханалары сынау стенділерімен, тракторлар мен автомобильдердің макеттерімен, жұмыс істеп тұрған комбайн, трактор, жүк және жеңіл автокөлікпен, металлескіш белдіктермен және құралдармен, түрлі жабдықтар, қондырғылар, аспаптар, макеттермен және оқу плакаттарымен жабдықталған. Факультеттегі 3 компьютерлік класс қазіргі заман талабына сай бағдарламамен қамтамасыз етілген.

Факультет кафедралары материалдық-техникалық базаны жаңарту бағытында үнемі жұмыстануда. Жыл сайын компьютер паркі жаңартылып, компьютерлер саны көбеюде. Бұрыннан бар зертханалар жаңартылып, сонымен бірге жаңа зертханалар ұйымдастырылды. Университеттің және политехникалық факультеттің жалпы дамуына зор еңбек сіңірген профессор С.Ш.Жұбаев атындағы оқу зертханасы ашылды. Бұл зертханада студенттер мал шаруашылығын механикаландыру үдерістерінде қолданылатын машиналар мен қондырғылардың құрылысымен танысып, олардың жұмысын зерттейді.

Сүт сауу және сүтті алдын-ала өңдеу жұмыстарын механикаландыру зертханасында жаңа сүт сауу қондырғысы орнатылды.

*Сүт сауу және сүтті алдын-ала өңдеу жұмыстарын механикаландыру
зертханасындағы жаңа сүт сауу қондырғысы*

Студенттер қазіргі заманғы астық жинайтын комбайндар құрылысын, жұмысын және реттеулерін жаңадан алынған «New Holland» және «VECTOR 410» комбайндарымен жұмыс істеу кезінде және зертханалық жағдайда игереді.

*Студенттер маркасы CASE STX 425 тракторымен жұмыс істейтін дәнді дақыл
себуге арналған машиналар кешенімен жұмыс кезінде танысуда*

Доцент Ж.А.Сариев және Ж.Б.Бекназаровтардың жетекшілігімен студенттер далалық жағдайда «CASE» кешеніндегі дән сепкіш машинасын реттеу бойынша машықтануда

«Ауыл шаруашылық машиналары» зертханасында студенттер қазіргі заманның VECTOR 410 комбайнының құрылысын және жұмысын игеруде

Автотракторлық қозғалтқыштарды сынау зертханасына орнатуға қазіргі заманғы қоректендіру жүйесі инжекторлық боп табылатын «Mercedes-Benz C-180» автомобилінің қозғалтқышы алынды.

Студенттер «Mercedes-Benz C-180» автомобилі қозғалтқышының жалпы құрылысымен және сипаттамаларымен танысуда

Факультет білім алушылары еліміздің және алыс шетелдің әртүрлі жоғары оқу орындарында академиялық ұтқырлық бағдарламасы бойынша білім алуда. Атап айтсақ, 2011-2012 оқу жылында факультеттің 4 студенті Астана қаласының С.Сейфуллин атындағы Қазақ аграрлық-техникалық университетінде, 1 студент Чехия елінің Прага жаратылыстану университетінде білім алып келді. 2012-2013 оқу жылында Чехия елінің Прага жаратылыстану университетінде 2 студент білім алуда. Сонымен қатар өндірістік практика және академиялық алмасу шеңберінде 2012 жылдың жаз айында 5B080600 – «Аграрлық техника және технологиялар» мамандығының 3 курсының 10 студенті Беларусь Республикасының

Минск трактор зауытында және Н.И.Вавилов атындағы Саратов мемлекеттік аграрлық университетінде 5B071800 – «Электр энергетикасы» мамандығының бір топ студенттері зауыттық және технологиялық практикадан өтті.

«Аграрлық техника және технология» мамандығының студенттері Минск трактор зауытында технологиялық практикадан өтуде

Өндірістегі қызметке жақындату мақсатында практикалық-зертханалық сабақтардың бір бөлігі «Батыс Қазақстан таратушы электр компаниясы» АҚ, «Каркула» ШҚ, «Ибрагим» ЖШС, «Жер ресурстары және жерге орналастыру» МҒӨ орталығы, «Желаев астық өнімдер комбинаты» АҚ және «БҚО әкімдігінің ақпараттық жүйелер технологиялар орталығы» МҚМ секілді кафедра филиалдары базасында өткізіледі.

Студенттердің өндірістік-практикалық жұмыстарына көп көңіл бөлінеді. Олар қаламыздың келесідей ірі мекемелерінде өздерінің теориялық білімдерін тәжірибемен толықтырады: БҚ ТЭК АҚ, KEGOC АҚ, «Оралагрореммаш» АҚ, «Зенит» зауыты, «Омега» приборлар жасау зауыты, Орал механикалық зауыты, «Жайықжылукуаты» АҚ, «Жер ресурстары және жерге орналастыру» МҒӨ орталығы, БҚО Жер қатынастары басқармасы, БҚО Әкімдігінің ақпараттық жүйелер және технологиялар орталығы МҚМ, «Мұнай-газ ҒЗӨИ» АҚ, Орал құс фабрикасы және т.б.

Факультетте тәрбие жұмысы дұрыс жолға қойылған. Студенттік өзін-өзі басқару жұмыс істейді. Түрлі мәдени шараларға факультеттің талантты, өнерлі студенттері үнемі қатынасады. Факультеттің студенттері Р.Молдағалиев, Т.Асқаров және А.Умарғалиев «Нарын сазы» ансамблінің құрамында өнер көрсетеді.

Ел Тәуелсіздігінің 20 жылдығына орай ұйымдастырылған «Бірінші курс - 2011» факультетаралық байқауында факультеттің 1 курс студенттері бас жүлдеге ие болды.

Факультеттің 1 курс студенттері - «Бірінші курс - 2011» сайысының жеңімпаздары

Факультеттегі Моңғолия, Ресей Федерациясы, Өзбекстан және еліміздің басқа облыстары мен аудандарынан келген білім алушылар толықтай жатақханамен қамтамасыз етілген.

«Ақпараттық жүйелер» кафедрасы

А.Н.Кушеккалиев, кафедра меңгерушісі

«Ақпараттық жүйелер» кафедрасы «Экономикадағы ақпараттық жүйелер» кафедрасының негізінде 2005 жылы тамыз айында құрылды. Бұл кафедраның ашылуына қазіргі заманға қажетті ақпараттық технология мамандарының қажеттігі себеп болды. Кафедра 5В070300 - «Ақпараттық жүйелер» және 6М070300 - «Ақпараттық жүйелер» мамандықтары бойынша мамандар даярлайды. Кафедрадағы сабақтар орыс және қазақ тілдерінде жүргізіледі.

Кафедраның бірінші басшысы болып 2005 жылы аға оқытушы Ромашко Александр Викторович бекітілді. Кафедраның ашылуына байланысты, университет көлемінде компьютерлік кластар ашылып, компьютерлермен жабдықталды. Жаңа оқу-әдістемелік оқу құралдарымен толықтырылып, бағдарламалар мен тесттер құрылды.

2006 жылдың сәуірінен бастап кафедраны физ-мат.ғ.к. А.Н.Кушеккалиев басқарып келеді. Кафедраның компьютерлік сыныптарына жаңа құрал-жабдықтар, аспаптар және қажетті оқу-көрнекі құралдар алынды. Кафедра оқытушыларының құрамы жыл сайын ғылым кандидаттары мен магистранттармен толығуда.

2008 жылы кафедраның аға оқытушысы А.Х.Қасымова Х.Досмұхамедов атындағы Атырау мемлекеттік университетінде ғылыми диссертациясын қорғады. Осы жылы кафедра құрамы оқытушы Т.М.Габшакирова және аға оқытушы И.В.Распоповамен толықты.

2009 жылы қыркүйек айында кафедрада «Ақпараттық жүйелер» мамандығы бойынша магистратура ашылып, кафедра оқытушылары А.С.Хайруллина мен М.С.Қыдырбаев оқуға қабылданды және олар магистратураның алғашқы түлектері болды. 2010 жылы кафедра құрамы физ-мат.ғ.к. Г.А.Камалова және п.ғ.к. О.В.Насс және А.Х.Давлетовамен, оқытушы Б.Қ.Мухамбетжановпен толықты.

Кафедра оқытушылары

2012 жылы кафедра аға оқытушысы Т.М.Маннапова Ю.А.Гагарин атындағы Саратов мемлекеттік техникалық университетінде «Информатика және ЕТ» мамандығы бойынша магистратураны бітірді.

Қазіргі күні кафедра құрамында он төрт профессор-оқытушы бар: 4 доцент, 7 аға оқытушы, 3 оқытушы, 1 аға зертханашы, 1 зертханашы.

«Ақпараттық жүйелер» кафедрасындағы ізденістерді ұйымдастыру жұмыстарының негізгі қағидасы әлемдік ғылыми қоғамды қызықтыратын зерттеулер болып табылады.

Ғылыми-зерттеу жұмыстары іргелі және қолданбалы зерттеулердің бағдарламалары бойынша жүргізіледі.

Бағдарлама бойынша соңғы 5 жыл ішінде келесі ғылыми жұмыстарға жетекшілік жасалды:

2006-2008 жж., - «Внедрение и совершенствование технологии дистанционного обучения на базе разработки электронных учебных пособий», А.В.Ромашко.

2009-2011 жж., - «Методика создания виртуальных лабораторно-методических комплексов», А.Н.Кушеккалиев.

2012-2014 жж., - «Білім жүйесінде еркін бағдарламалық жабдықтаулармен ақпараттық жүйелерді өңдеу және оқу процесін автоматтандырудың бағдарламалық кешені», О.В.Насс.

Кафедра оқытушылары қазіргі заманға сай өткізілетін онлайн-конференцияларға қатысуда, 2012 жылдың қазан айында п.ғ.к. О.В.Насс онлайн-конференцияға қатысып, баяндама жасады.

Оқытушылар Қарағанды, Астана және басқа да шетелдік оқу орындарында ғылыми, педагогикалық біліктіліктерін арттырады. 2012 жылдың қыркүйек айында кафедра доценті Г.А.Камалова өз ғылыми біліктілігін По университетінде (Франция) арттырды.

Кафедрадағы ғылым кандидаттары:

А.Н.Кушеккалиев – доцент, физика-математика ғылымдарының кандидаты, 20-дан астам ғылыми мақалалары мен еңбектері бар.

О.В.Насс – кафедра доценті, педагогика ғылымдарының кандидаты, 80-дан астам ғылыми мақалалары мен еңбектері, ғылыми патенттері бар.

Г.А.Камалова – кафедра доценті, физика-математика ғылымдарының кандидаты, есептеу гидроаэромеханикасы және сандық модельдеу бағыттарында жұмыс атқарады, «Ғылым саласындағы халықаралық әріптестік» бағдарламасы бойынша халықаралық ғылыми-техникалық жобаға және республикалық іргелі зерттеулер бағдарламасы бойынша ғылыми жобаларға қатысқан. 20-дан астам ғылыми мақалалары мен еңбектері бар.

А.Х.Касымова – доцент, педагогика ғылымдарының кандидаты, 30-дан астам ғылыми мақалалары мен еңбектері бар.

А.Х.Давлетова – педагогика ғылымдарының кандидаты, 30-дан астам ғылыми мақалалары мен еңбектері бар.

Жыл сайын «Ақпараттық жүйелер» кафедрасы ЖОО студенттерінің ҒЗЖ бойынша республикалық сайысы, республикалық студенттік пәндік олимпиада секілді шараларға белсене қатысады.

Кафедрада студенттердің ғылыми-зерттеу жұмысына көп көңіл бөлінеді. Студенттердің ғылыми-зерттеу жұмысы бекітілген жоспар бойынша жүргізіледі.

Ғылыми зерттеулер бойынша келесі бағыттар студенттердің қатысуымен жүргізіледі:

- ғылыми семинарлар және кафедра үйірмелерінің жұмысы;
- студенттік ғылыми жұмыстарының республикалық сайысы;
- ғылыми жобалар және өткізілетін әр түрлі ғылыми жұмыстар жарыстары;
- ғылыми конференциялар жұмыстары;
- олимпиадалар.

Кафедраның алға қойған міндеті - заманға сай білікті маман даярлау, Қазақстан Республикасы Президентінің халыққа Жолдауында көрсетілген міндеттерді орындау, жастарды отансүйгіштікке тәрбиелеу. Профессор-оқытушылар кафедрада білім алушылар арасында жарыстар мен конкурстар өткізіп, білім алушының өмірге деген көзқарасын алып жатқан мамандығымен байланыстыруға жол ашады.

Кафедра мақтанышы – белсенді студенттер

Кафедраның эдвайзерлері А.С.Хайруллина мен Г.А.Кажгереева білім алушылармен тәрбиелік жұмыстар өткізіп тұрады.

2012 ж. қаңтар айында ИС-31 топ студенттері З.Куаншалиева, Е.Сагатов, Ж.Шымболатов және ИС-32 топ студенттері Н.Ромашко, Д.Хридошкин, К.Тумпуров, ИС-14 топ студенті Жумаев Даурен «Цифровой ветер» атты аймақтық сайысқа қатысып, жүлделі орындар алды.

ИС-31 топ студенттері Шымболатов Жандос және Турдашев Айдос 2012 жылдың 23.03-01.04 күндер аралығында Алматы қаласында Қ.Сәтпаев атындағы ҚазҰТУ-да өткен Республикалық олимпиаданың II кезеңіне қатысты.

2012 жылы 5 мамыр күні БҚИТУ ғимаратында «Интеграл» жастар қоғамдық бірлестігінің ұйымдастыруымен «Line» облыстық ақпараттық-интеллектуалдық конкурсы өтті. Конкурсқа қатысқан ИС-11 топ студенті Өмірғали Дастан Алғыс хатпен марапатталды, ИС-14 топ студенті Жумаев Даурен «Көрермен көзайымы» номинациясын алды.

Кафедра бойынша өндірістік сараманға жауапты жетекші - аға оқытушы Ж.С.Муталова. Сараманға барар алдында білім алушылардың жетекшілері бекітіліп, дипломдық тақырыптары таңдалады. Кафедра білім алушылардың сараманнан өтуі тиіс орындармен келісімге келіп, сараманнан өту уақыттарын алдын-ала анықтап алады.

Практика жоғары оқу орны студенттерінің жоғары кәсіби білім беру бағдарламасының негізгі құрамдас бөлігі болып табылады.

Практика оқу бағдарламасының маңызды бөлігі болып табылады. 5В070300-«Ақпараттық жүйе» мамандығының студенттері I курста оқу-есептеу, II, III курстарда танысу-өндірістік, 4 курста дипломалды практикасынан өтеді.

- 1) Оқу-есептеу практикасы - 2 семестр;
- 2) Бірінші өндірістік практика - 4 семестр;

- 3) Екінші өндірістік практика - 6 семестр;
- 4) Диплом алдындағы практика - 8 семестр.

Практиканың ұзақтығы мамандықтың оқу жоспарына сәйкес өзгереді.

2010-2011 оқу жылының 2 семестрінде «Орта білімді акпараттандырудың облыстық оқу-әдістемелік орталығы» мекемесінде 2011 жылдың 1 наурызынан бастап Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университетінің «Ақпараттық жүйелер» кафедрасының филиалы құрылды, осы уақытқа дейін бірлесіп жұмыс жасаудамыз. Бұл мекеме орта білімді акпараттық технологиялармен қамсыздандыру, сауаттандыру саласында үлкен жұмыстар атқаруда.

Мекеменің негізгі мақсаттары:

- Білім беру жүйесін акпараттандыру мемлекеттік бағдарламасын жүзеге асыру;
- Білім беру саласына компьютерлік телекоммуникациялардың жергілікті жүйелерін енгізу және өңдеу;
- Орталықтанған базаларға қашықтан қатынауды қамтамасыз ету арқылы білім жүйесін акпараттық қолдау;
- Мақсатты дайындық және облыстың білім беру жүйесінің педагогикалық кадрларының біліктілігін арттыру;
- Жаңа акпараттық технологияларды жүзеге асыратын құрылғыларды жөндеуді жүйелеу, сүйемелдеу және дамыту бойынша жұмыстар жүргізу;
- Бағдарламалық-әдістемелік өнімдерді өңдеу және көбейту.

Филиал үнемі студенттердің жоғары оқу орны қабырғасынан алған теориялық білімін тәжірибеде қолдануына бағыт беріп келеді. Теориялық білімді бекіту мақсатында «Ақпараттық жүйелер» кафедрасының бұл филиалында жоспар бойынша сабақтар өткізілуде. Практика уақытында студенттер бұл мекеме қабырғасынан өз мамандықтары бойынша тәжірибе жинақтайды.

Соңғы 5 жыл ішінде «Ақпараттық жүйелер» мамандығы бойынша 247 бакалавр және 4 магистр түлек білім алды және өз мамандықтары бойынша «Балаларды қорғау департаменті», «Karachaganak Petroleum Operating B.V.» компаниясы, «ҚазТелеКом» АҚ, «ҚазТрансОйл» АҚ, «Сайпем» компаниясы, «АРТЕСН» оқу орталығы, «Қазақстан-Орал» АҚ, «АқсайГазСервис» АҚ, т.б. кәсіпорындарда қызмет атқаруда.

«Механикаландыру технологиясы және жерге орналастыру» кафедрасы

М.Қ.Бралиев, кафедра меңгерушісі

1967 жылдың қыркүйегінде «Ауыл шаруашылығы өндірісін механикаландыру» кафедрасын қайта құру негізінде «Тракторлар және автомобильдер» кафедрасы құрылды. Кафедра меңгерушісі ретінде т.ғ.к. В.И.Смирнов тағайындалды. Кафедрада тракторлар, автомобильдер және іштен жану қозғалтқыштарының құрылысы мен теориясы, жылу техникасы және жылуды ауыл шаруашылығында пайдалану, ауыл шаруашылығы өндірісін механикаландыру және электрлендіру, т.б. пәндер бойынша сабақтар жүргізілді. Кафедрада Б.М.Тишин, В.Н.Мелехов, П.С.Фомин, Б.М.Махметов, К.М.Дуйсекенов, А.П.Кожевников, А.М.Беляев, В.Ф.Мун, Г.Н.Башмаков сынды техника ғылымдарының кандидаттары және т.б. оқытушылар жұмыс жасады.

1973 жылы кафедра меңгерушісі ретінде техника ғылымдарының кандидаты В.Н.Мелехов тағайындалды. Оның жетекшілігімен автотрактор қозғалтқыштарын сынау, тракторлар мен автомобильдер, жанар-жағар материалдар, жылу техникасы құрылысы зертханалары мен техникалық оқыту құралдары сыныбы құрылды. Факультетте оқу полигоны ұйымдастырылып, онда студенттерді барлық маркалар тракторларын жүргізуге үйрету, түрлі ауыл шаруашылығы машиналары мен құралдарын технологиялық реттеуге үйрету сабақтары өткізілді. Үшінші курсты аяқтаған соң «Ауыл шаруашылығы өндірісін механикаландыру» мамандығының студенттеріне тракторист-машинист, комбайншы куәліктері беріліп, олар жазғы практика кезінде студенттік механикаландырылған жасақтар құрамында дәнді дақылдарды жинау науқанына қатысып отырды.

Кафедра оқытушылары ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізді. Ғылыми жұмыстың негізгі тақырыптары ретінде «Улучшение тягово сцепных свойств тракторов», «Щелчевание почв с целью увеличения запасов влаги в почве» тақырыптары алынды. Оқу үдерісін ұйымдастыру және жүргізуге кафедраның зерханашылары мен оқу шеберлері Е.Б.Кулагин, Н.Ташанов, А.Фонарев, Л.А.Погодаевалар үлкен практикалық көмек көрсетті. 1976 жылдан 1985 жылға дейін кафедра доценті Г.Н.Башмаков «Ауыл шаруашылығы өндірісін механикаландыру» факультеті деканының орынбасары қызметін атқарды.

1983 жылы кафедра меңгерушісі ретінде А.П.Кожевников сайланды. Оның жетекшілігімен «Теплонапряженность деталей двигателей внутреннего сгорания», «Снижение расхода топлива двигателями внутреннего сгорания» секілді келешегі мол бағыттар бойынша белсенді ғылыми-зерттеу жұмыстары жүргізілді. Минск трактор зауытымен арадағы шаруашылық келісім шарт негізінде «Снижение теплонапряженности деталей ЦПГ» тақырыбы бойынша зерттеу жұмысы жүргізілді. «Тракторлар мен автомобильдер» кафедрасында 8ДВТ-400 және А-41М қозғалтқыштары блогының жылу өткізгіштігін зерттеуге арналған ірі электр моделдері жасалды. Бұл зерттеулер нәтижесінде кафедра оқытушылары А.М.Беляев пен М.И.Рамазанов еліміздің жетекші ЖОО-ларында техника ғылымдарының кандидаты дәрежесін алуға арналған диссертацияларын қорғады.

1993 жылы кафедра меңгерушісі боп тех.ғ.к. К.Т.Тұрлыбаев тағайындалып, ол бұл лауазымда 3 жыл қызмет атқарды. 1995 жылы «Тракторлар мен автомобильдер» кафедрасы «Ауыл шаруашылығы машиналары» кафедрасымен біріктірілді. «Ауыл шаруашылығы машиналары» кафедрасының меңгерушісі ретінде бұл кезге дейін доцент, кейін профессор атанған А.А.Антоненко қызмет атқарды. Кафедра құрамында доценттер В.С.Громов, Я.Г.Полищук, Ю.Я.Бенцлер, В.К.Харин, Ю.Н.Ефремов, А.Ж.Мырзағалиев, В.К.Щурихин, оқытушылар Ж.А.Сариев, В.В.Червинский, В.Х.Мұхамеджанов, О.А.Рожнов, Е.М.Тілеужанов, зертханашы В.Г.Плаксина жұмыс істеді.

Профессор А.А.Антоненконың жетекшілігімен доцент В.С.Громов, оқытушылар В.К.Щурихин, Ж.А.Сариев және В.В.Червинскийлер «Совершенствование снегопахов»,

«Крупнообъемная технология заготовки сена» және «Снижение потерь, дробления и микроповреждения зерна при уборке урожая зерновых культур» тақырыптары бойынша ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізді. Біріктірілген соң кафедра «Тракторлар және ауыл шаруашылығы машиналары» деп аталып, меңгеруші ретінде Ю.Я.Бенцлер тағайындалды.

Университеттің қайта құрылған жылдары кафедралар арасында бірігулер мен бөлінулер жүргізілді. Бұл кезде политехникалық факультеттің ең ірі, біріктірілген «Автомобиль көлігі» кафедрасының меңгерушісі ретінде Р.Б.Ширванов, кейін А.М.Беляев жұмыс атқарды. Кейін «Көлік құралдары және жылу-қуат қондырғылары» және «Ауыл шаруашылығын механикаландыру технологиялары мен құралдары» кафедралары құрылды. Меңгерушілер ретінде М.А.Молдашев және В.А.Расторгуев тағайындалды. 2005 жылы кадрлық құрамды оңтайландыру мақсатында жоғарыда аталған екі кафедра біріктірілді. Сол 2005 жылы университетте магистратура ашылып, кафедра «Агроинженерия» және «Көлік, көліктік техника және технологиялар» мамандықтары бойынша магистранттарға жетекшілік етті. «Агроинженерия» мамандығы бойынша алғашқы магистранттар А.Е.Сарсенов, М.С.Галиев және А.А.Кашбаев, ал «Көлік, көліктік техника және технологиялар» мамандығы бойынша - В.П.Захаров пен А.С.Ибраев болды. Олар магистр ретінде факультетте оқытушы боп қызмет істеуде.

2009 жылы кафедра меңгерушісі болып М.Қ.Бралиев сайланды. 2010 жылы мамандар даярлау сапасын арттыру мақсатында «Ауыл шаруашылығын механикаландыру технологиялары мен құралдары» кафедрасы «Жерге орналастыру» кафедрасымен біріктірілді. «Жерге орналастыру» кафедрасы 1998 жылы университет бойынша 8 мамырдағы №40 бұйрықпен құрылған болатын. Оның алғашқы меңгерушісі доцент А.Б.Бақтығұлов болды. Кафедрада доценттер А.Б.Бақтығұлов, М.Х.Оңаев, аға оқытушылар К.М.Бекентаев, Г.А.Кабдулова, А.Н.Лапин, ассистент А.К.Хайруллина, аға зертханашы М.А.Зайниева, зертханашы Н.Х.Утегалиевалар жұмыс жасады. 2004-2010 жылдар аралығында бұл кафедраны геология-минералогия ғылымдарының докторы Р.М.Құрманғалиев, тех.ғ.к. М.Х.Оңаев, география ғылымдарының кандидаттары Г.А.Кабдулова, К.М.Ахмеденовтер басқарды. Біріктірілген кафедраның меңгерушісі боп М.Қ.Бралиев тағайындалды. Соңғы жылдары кафедра қызметкерлері тракторлар, автомобильдер мен өзге де ауыл шаруашылығы машиналарының техникалық, экономикалық, экологиялық көрсеткіштерін жақсарту бағытындағы ғылыми-зерттеу жұмыстарымен шұғылданады. Доцент М.Х.Оңаев а.-ш.ғ.д., Б.И.Токтаровтың жетекшілігімен (Саратов қ.) «Эколого-мелиоративная оценка земельных и водных ресурсов Западного Казахстана» тақырыбындағы докторлық диссертациямен жұмыстануда. Кафедра қызметкерлері 23 патент пен авторлық куәлікке ие боп, 146 ғылыми мақала жариялады.

Меңгеруші М.Қ.Бралиевтің бастамасымен және оның тікелей қатысуымен кафедрада «Мал өсірудегі технологиялық үдерістерді механикаландыру» зертханасы құрылды. Университеттің бұрынғы ректоры С.Ш.Жұбаевтың құрметіне зертханаға оның есімі берілді. Сонымен қатар университет көмегімен «Mercedes C-180» маркалы инжекторлы қоректендіру жүйесі бар заманауи іштен жану қозғалтқышы сатып алынып, кафедраның автотрактор қозғалтқыштарын сынау зертханасына орнатылды. Осы қозғалтқыш арқылы көлік мамандықтарының бакалавр студенттері қозғалтқыштың қуаттық және экономикалық көрсеткіштерін анықтап, магистранттар өз диссертацияларын даярлауда эксперименттік зерттеулер жүргізуге мүмкіндік алды.

Кафедрадағы оқу үдерісінің жүргізілуіне, зертханалық және практикалық сабақтарды ұйымдастыруға кафедра зертханашылары А.Т.Койшебаева мен Л.К.Айшевалардың көрсетіп келе жатқан көмегі орасан зор.

Қазіргі таңда кафедра бакалавриат пен магистратураның 5В080600- «Аграрлық техника және технологиялар», 5В090300 - «Жерге орналастыру» және 5В090700 – «Кадастр» мамандықтарына жетекшілік етуде. Кафедраға 5 дәрісхана, 10 мамандандырылған зертхана және бір мультимедиялық дәрісхана бекітілген. Кафедраның профессорлық-оқытушылық құрамы оқу, оқу-әдістемелік, тәрбие және ғылыми-зерттеу жұмыстарымен шұғылданады.

«Жалпы техникалық пәндер және кәсіптік білім» кафедрасы

Е.М.Джаналиев, кафедра меңгерушісі

Кафедра құрылған күннен бастап әр жылдары оны К.С.Сағнаев (1964-1970, 1978-1985), В.А.Исаев (1970 - 1978), Д.В.Сақара (1985-1993, 1998-2000), Р.Р.Джапаровтар (1993-1998, 2000-2002, 2004-2012) басқарды. Қазіргі таңда кафедра меңгерушісі ретінде Е.М.Джаналиев (2002-2004, 2012 – бүгінгі күнге дейін) жұмыс жасап келеді.

90-шы жылдардың басында кафедраға Е.М.Джаналиев, Е.С.Касимов, Ж.К.Құбашева, А.А.Бакушев, А.М.Хамсин, М.К.Дусенов, А.Ж.Нұралин, А.А.Кашбаев, Б.Д.Сарбалина, М.С.Галиев, Н.И.Омарова, А.Е.Сагиров, А.У.Туманов, А.К.Кулдыбаев және т.б. қабылданды.

Осы кезеңнен бастап кафедра ұжымының ғылыми ізденістері белсендіріліп, оқытушылардың шығармашылық әлеуеті кең ауқымда жүзеге асырыла бастады. Кафедра доценті Б.Н.Нұралин докторлық диссертациясын даярлап, сәтті қорғап шықты. Кафедра оқытушылары К.А.Байдалиев, А.А.Бакушев, Е.М.Джаналиев, Ж.К.Құбашева, А.М.Хамсин, М.К.Дусенов, Н.И.Омарова кандидаттық диссертацияларын қорғады. Оқытушылар А.А.Кашбаев, Б.Д.Сарбалина, М.С.Галиев, А.Е.Сагировтар магистратураны аяқтап, магистр дәрежесіне ие болды.

Соңғы жылдары университет ректораты қолдауымен кафедраның материалдық-техникалық базасы айтарлықтай нығайды. Кафедрада заманауи зертханалық құрылғылар, механизмдер мен қондырғылар, компьютерлік техника, оқу үдерісін қамтамасыз етуге қатысты ақпараттық ресурстар, оқытуға жаңа ақпараттық технологияларды енгізуге арналған техникалық және бағдарламалық құралдар бар. Оқытушылар, магистранттар мен студенттер интернетпен еркін жұмыстана алады. Осының бәрі кафедра пәндерін заманауи талаптар деңгейінде жүргізуге мүмкіндік береді.

Қазіргі субъекті шаруашылықтарының салаларына жоғары білікті жұмысшы және шеберлерді даярлайтын орта кәсіптік білім беру оқу орындарының педагогикалық кадрларын заманауи сипаттағы кәсіби-педагогикалық еңбек ете алатын, өнімді және қызмет көрсету еңбек салалары бойынша терең теориялық инженерлік білім қоры жеткілікті, еңбек саласы бойынша даярланатын мамандардың кәсіби және әлеуметтік тұлғалық қасиеттерін қалыптастыра дамытудың психологиялық, педагогикалық әдіснамалық, теориялық және әдістемелік теориялары мен технологияларын жеткілікті меңгерген, оқу орнындағы педагогикалық қарым-қатынастарға тиімді түсіп, шығармашылықта педагогикалық процестердің қиын жағдайларының тиімді шешімдерін таба алатын, құзыретті, дербестік қасиеті мол жас оқытушылармен қамтамасыз ету бағытында біздің университет «Кәсіптік оқыту» мамандығы бойынша білім беру бағдарламасын жүзеге асыруды қолға алды.

Қазақстан Республикасының кәсіптік және техникалық білім беруді дамытудың 2008-2012 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы бойынша университеттің «Кәсіптік оқыту» мамандығына әрбір оқу жылына мемлекеттік квотамен арнайы гранттар беріліп келеді. Алғашқы жылы 180 грант бөлінсе, кейінгі оқу жылдарында 120, 75, 50, 40 грант бөлінді. Кафедраның педагогикалық ұжымы мемлекеттік гранттарды ұтымды пайдалануға сәйкес студенттердің еңбек түріне икемділігі мен қабілеттерін ескере бірнеше мамандандудың модульдік жұмыс оқу жоспарларын құрды. Қазір студенттер «Кәсіптік оқыту» мамандығының «Құрылыс», «Автокөлік құралдарын пайдалану және жөндеу», «Ақпараттық технологиялар», «Шаруашылық субъектілерінің экономикасы мен менеджменті», «Ауылшаруашылық өндірісін механикаландыру мен автоматтандыру» сияқты маманданулары бойынша кәсіби біліктіліктерін шыңдауда. Студенттердің мамандану бағыттарына сәйкес, кәсіби пәндер университеттің заманауи оқыту құралдарымен жабдықталған кабинеттерінде, зертханаларында жүргізіледі.

Осы жоғары кәсіби білім беру бағдарламасы бойынша 1 курсқа талапкерлерді қабылдау 2008 жылы басталды. Аталған мамандықтың бірінші курсының күндізгі бөліміне 45 студент грант негізінде оқуға түссе, сырттай оқу түріне 25 студент оқуға келді. Қазіргі кезде мамандық бойынша 500-ден астам студент кәсіби білім алып келеді. Мамандық бойынша алғашқы түлектер ретінде 2010 жылы сырттай оқу бөлімінің 6 студенті, келесі оқу жылы 65 студент бітірді. Мамандықты бітірген жас мамандар қала мен облыстың кәсіптік білім беру (Орал педагогикалық колледж, ақпараттық технологиялар колледжі) және жалпы білім беру мекемелерінде оқытушылық, «Информатика» мен «Технология» пәндерінің мұғалімі қызметін атқаруда.

Бүгінгі таңда мамандық бойынша кафедрада 7 оқытушының кәсіби білімі бар. Қ.А.Байдалиев - педагогика ғылымдарының кандидаты, доцент, Е.М.Джаналиев, Ж.К.Құбашева - техника ғылымдарының кандидаты, доцент м.а., Ә.Ә.Әбілман, А.А.Кашбаев, А.К.Нұралин, А.Е.Сагировтар - аға оқытушылар. Кафедра оқытушылары «Кәсіптік оқыту» мамандығында оқитын студенттерге техникалық және педагогикалық, әдістемелік пәндерден дәрістік, зертханалық, практикалық сабақтар жүргізіп келеді.

Кафедра оқытушылары қысқа мерзім ішінде мамандық бойынша оқу процесін студенттерге сапалы білім беруге қажетті нормативті және оқу-әдістемелік құжаттармен толық қамтамасыз ете алды. Әрбір оқу жылы университет кітапханасы мамандықтың оқу курстарын жаңа оқу құралдарымен жаңартып, толықтырып келеді. Сонымен бірге, кафедра оқытушылары да кітапхана қорын жаңа оқу құралдарымен толықтыруға өз үлестерін қосуда. 2010-2012 оқу жылдары арасында кафедра оқытушылары студенттердің педагогикалық сараман, курстық және дипломдық жұмыстарын орындау, мемлекеттік аттестаттау комиссиясы үшін емтихан қабылдау бойынша әдістемелік нұсқаулар мен ұсыныстар, оқу курстарының әдістемелік құралдарын университеттің баспасынан шығарса, 2011 жылы ҚР білім және ғылым министрлігі жанындағы Республикалық оқу-әдістемелік кеңесінің шешімімен доцент Қ.А.Байдалиев «Оқытудың жаңа технологиялары», «Кәсіптік оқыту әдістемесінің зертханалық практикумы» атты екі оқу құралын қазақ және орыс тілдерінде баспадан шығарды. 2012 жылы автор оларды электронды оқулық түрінде жариялады.

Студенттердің кәсіби-педагогикалық білімі мен құзыреттілігін қалыптастыра дамытуға ерекше ықпал ететін оқу процесінің формасы педагогикалық практика болып табылады. Студенттер бірінші курстан соңғы курсқа дейін бірнеше рет педагогикалық практика түрлерінен өтіп келеді. Осыған сәйкес кафедраның педагогикалық ұжымы мен университеттің «Кәсіби практика және студенттік мансап» бөлімі бірлескен түрде облыстық және қалалық кәсіби білім беретін оқу орындарымен (инженерлік-технологиялық, педагогикалық, мұнай және газ, ақпараттық технология, экономика және ақпараттық технологиялар колледждері) келісім-шарт жасасу арқылы әлеуметтік-әріптестік бағытты дамытып келеді. Студенттердің әдіснамалық және ғылыми-теориялық, әдістемелік білімі мен іскерлігін дамыту үшін, оларға қазіргі кәсіби білікті жас мамандарды даярлауға ықпал ететін педагогика мен психология ғылымдары бойынша өзекті мәселелер аясында дипломдық жұмыстар орындалуда. Дипломдық жұмыс орындау мен оны қорғау нәтижелері бойынша 2011 жылы жұмысты қорғау сапасы 85%, 2012 жылы 95% болды. Мамандықтың 1-4 курс студенттері үшін «Ізденіс» сияқты ғылыми-әдістемелік үйірме ұйымдастырылды. Әрбір оқу жылы үйірме мүшелері университетте ұйымдастырылып отыратын ғылыми-практикалық конференцияларға қатысып келеді.

2011 жылы политехникалық факультет ұйымдастырған «Практика тәжірибесі» атты байқауда ПО-41 топ студенттері Т.Курноскина, Ю.Трибунская және Н.Мусина бірінші және екінші орынға ие болып, дипломмен марапатталды. 2012 жылдың наурыз айында М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік университетінде «Кәсіптік оқыту» мамандығы бойынша студенттердің IV Республикалық олимпиадасында жоғарыда аталған студенттер алғаш рет қатысып, екінші орын алып, жеңімпаз атанды.

«Энергетика» кафедрасы

Н.С.Жексембиева, кафедра меңгерушісі

«Энергетика» кафедрасының даму тарихы «Мал өсіру фермаларын механикаландыру» кафедрасынан бастау алады. Бұл кафедра 1966 жылы құрылды. Кафедра меңгерушісі ретінде Павел Иванович Кульпин тағайындалды. Ұйымдастырушылық қабілетінің арқасында ол кафедраның алғашқы құрамын жасақтады. Кафедра құрамында техника ғылымдарының кандидаты, аға оқытушылар С.Ш.Жұбаев пен В.Н.Данилов, оқытушылар Я.Г.Пулищук пен Б.В.Нечаев, өндірістік оқыту шебері С.Н.Анищенко болды. Бұл кезеңде кафедра оқытушылары «Мал өсіру фермаларын механикаландыру», «Гидравлика және ауыл шаруашылығын сумен қамтамасыз ету», «Жалпы электротехника», «Электр енгізу негіздері және ауыл шаруашылығында электр қуатын пайдалану» секілді пәндерді жүргізді.

1968-1978 жылдар аралығында кафедраны Сергей Шұғаұлы Жұбаев басқарды. Ол жаңа ғимараттардағы кафедраның оқу зертханаларын жабдықтауға зор күш жұмсады. «Сиыр сауу және сүтті алғашқы өңдеу», «Қой қырку және жүнді алғашқы өңдеу», «Жем-шөп даярлаушы және жем-шөп шығарушы машиналар», «Студенттердің оқу-зерттеу жұмысы», «Гидравлика және ауыл шаруашылығын сумен қамтамасыз ету», «Жалпы электротехника», «Электр енгізу негіздері және ауыл шаруашылығында электр қуатын пайдалану» секілді зертханалар ұйымдастырылды.

Бұл кезеңде кафедра доценті лауазымына Челябинск қаласында аспирантураны бітірген С.Ф.Мерзлякова, аға оқытушы ретінде Э.Н.Филимонова, ассистенттер ретінде А.П.Вичуткина, М.Е.Коновцев және М.К.Бралиевтер, зертханашы ретінде С.Белов шақырылды.

1978-1987 жылдар аралығында кафедра меңгерушісі болып конкурс бойынша ауылшаруашылық ғылымдарының кандидаты ғылыми дәрежесін алу үшін диссертация қорғап шыққан Қайыр Меңдіханұлы Дүйсекенов тағайындалады.

Осы жылдары кафедраға Батыс Қазақстан ауылшаруашылық институтының механизация факультетін бітіріп шыққан Е.С.Айталиев, В.А.Расторгуев, А.А.Рахимов, Н.Р.Джапаров, В.Н.Клячев жұмысқа қабылданды, аға зертханашы М.Көпбаев, өндірістік оқыту шеберлері М.Жетпісов, Ф.Ересько, А.Елекринцев, зертханашы З.Хамитова қызмет атқарды.

Аталған жас оқытушылар біраз уақыттан соң Ленинград, Кубань және Саратов қалаларындағы мақсатты аспирантураға оқуға жіберілді. Олар оқуларын аяқтап, кандидаттық диссертацияларын қорғаған соң, кафедраға қайтып келді. Бұлар Е.С.Айталиев, А.А.Рахимов, Н.Р.Джапаровтар еді. Кейін Е.С.Айталиев Санкт-Петербург мемлекеттік аграрлық университетінде күндізгі докторантурада оқып шығып, докторлық диссертациясын қорғады (1995 ж.).

1984 жылдың қарашасында «Мал өсіру фермаларын механикаландыру» құрамынан «Ауыл шаруашылығы өндірісін автоматтандыру және электрлендіру» атты жаңа кафедра бөлініп шықты. Кафедра меңгерушісі ретінде техника ғылымдарының кандидаты Джахфер Музаферович Алиханов тағайындалды. Білікті басшы, ғалым ұстаз ретінде ол ұжымды тиісінше ұйымдастыра білді. Кафедра ұжымы ұйымдасқан түрде «Автоматика және ауыл шаруашылығы өндірісін автоматтандыру» зертханасын қалыптастырып, өзге дәрісханалардағы да жұмыс орындарын меңгерді. Зертханалар оқу сабақтарын жоғары ғылыми-теориялық деңгейде өткізуге мүмкіндік беретін заманауи қондырғылармен жабдықталды. Ол кезде кафедра құрамында кафедра меңгерушісі, техника ғылымдарының кандидаты Д.М.Алиханов, доцент, тех.ғ.к. П.И.Кульпин, аға оқытушылар А.П.Вичуткина мен Э.Н.Филимонова, оқытушы Б.К.Төлегенова, оқу шебері Ф.А.Жандарбеков, аға зертханашы А.Г.Хулжанова, оқу шебері М.А.Ермаханов, зертханашы А.Койшебаевалар жұмыс жасады.

1988 жылы «Мал өсіру фермаларын механикаландыру» және «Ауыл шаруашылығы өндірісін автоматтандыру және электрлендіру» кафедралары «Мал өсіруді механикаландыру және автоматтандыру» атты бір кафедраға біріктірілді. Меңгеруші ретінде конкурс бойынша тех.ғ.к., доцент Владимир Константинович Щурихин сайланды. Кафедра құрамы

Б.М.Баландин, Ф.М.Камалиев, ассистенттер Г.С.Гумаров пен Н.С.Жексембиевалармен толықты. Өндірістік оқу шеберлері ретінде М.М.Қожахметов, М.Жунусов, зертханашы ретінде Н.В.Самарцева жұмыс жасады.

1992 жылы Г.С.Гумаров Саратов мемлекеттік агроинженерлік университеті жанындағы мақсатты аспирантураның күндізгі бөліміне жолданып, 1996 жылы кандидаттық диссертациясын табысты қорғап шығып, кафедрадағы аға оқытушылық жұмысын одан әрі жалғастырды.

1993-1995 жылдар аралығында «Мал өсіруді механикаландыру және автоматтандыру» кафедрасының меңгерушісі ретінде конкурс бойынша БҚАШИ ректоры боп қызмет атқарып жүрген Сергей Шұғаұлы тағайындалды. Ал 1995 жылы кафедра меңгерушісі ретінде Е.С.Айталиев сайланды.

Осы уақыт аралығында кафедра ұжымы 17 авторлық куәлікке қол жеткізіп, 3 кітап, 150-ден астам ғылыми еңбектер мен әдістемелік құралдар жариялады. 600-ге тарта дипломды механиктер қорғап шықты. Кафедрада 6 аспирант даярлықтан өтіп, олардың арасынан Л.А.Чурикова, Д.В.Раченков және И.М.Кульпин диссертацияларын табысты қорғап шықты, К.Т.Куптлеуова мен Н.Б.Ергалиеваның диссертациялары қорғауға даярланды.

1997 жылы Ауыл шаруашылығын механикаландыру факультетінің студенті Н.Мұхамбетов (ғылыми жетекшісі Г.С.Гумаров) Студенттік ғылыми жұмыстардың республикалық сайысында үшінші орынға ие болды. 1998 жылы доцент Г.С.Гумаров БҒМ Қазақстан Республикасының Ғылым Академиясының шешімімен жас ғалымдарға арналған мемлекеттік ғылыми шәкіртақы конкурсының жеңімпазы атанды. 2002 жылдан бастап доцент Г.С.Гумаров Н.И.Вавилов атындағы Саратов мемлекеттік аграрлық техникалық университетінің докторантурасында оқып, 2005 жылы докторлық диссертациясын сәтті қорғап шықты.

1997 жылы 2104 – «АКП-ны электрмен қамтамасыз ету және электрлендіру» атты жаңа мамандықтың ашылуына орай, кафедра жаңа пәндерді игеріп, мамандықтың арнаулы пәндеріне арналған жаңа зертханалар құра бастады. Ал 1999 жылы «Мал өсіруді механикаландыру және автоматтандыру» кафедрасының атауы «Энергетика» кафедрасы боп өзгертіліп, меңгеруші ретінде профессор, тех.ғ.д. Е.С.Айталиев тағайындалды. Кафедра құрамында доцент, тех.ғ.к. Н.Р.Джапаров, профессор, а.-ш.ғ.к. К.М.Дүйсенев, аға оқытушылар А.П.Вичуткина мен Э.Н.Филимонова, доцент, тех.ғ.к. Г.С.Гумаров, оқытушы Н.С.Жексембиева, ассистент Г.Б.Наурзина, өндірістік оқу шеберлері К.К.Хайрулина, М.Сигалиев, К.С.Оқас, зертханашы К.Т.Көптлеуовалар қызмет атқарды.

2000-2001 жылдар аралығында кафедра меңгерушісі ретінде доцент, тех.ғыл.канд. Наиль Рафхатұлы Джапаров жұмыс жасады. Бұл кезде кафедра құрамына жаңа кадрлар қосылды: доцент, тех.ғ.к. Б.М.Баландин, аға оқытушы А.В.Васильев (көп уақыт бойы өндірісте басшы лауазымдарында жұмыс атқарған) және оқытушы, Қазақ Ұлттық университетін бітірген К.К.Төлегенов, өндірістік оқу шеберлері В.Райзвих, В.П.Захаров, С.Б.Жоламанов.

Бұл кезеңде зертхананың қалыптасуына және оны оқу-әдістемелік әдебиеттермен қамтамасыз етілуіне профессор, тех.ғ.к. Б.Н.Нұралин басқарған «Аманат» Орал техникалық институты орасан зор көмек көрсетті.

2001 жылы «Энергетика» кафедрасының меңгерушісі ретінде университет доценті Александра Павловна Вичуткина тағайындалды. 2002 жылы «Энергетика» кафедрасы өзінің алғашқы түлектерін – 60 инженер-электриктерді шығарды. Олардың барлығы дипломдық жұмыстарын қорғауда жоғары теориялық және практикалық даярлықтарын көрсетіп, олардың ішінен екеуі үздік дипломға ие болды: Буланов Есенжан және Цевменко Евгений. Барлық түлектер мамандық бойынша жұмысқа орналастырылды. 2002 жылы БҚМУ-ды бітірген Н.В.Лелеш пен Я.И.Павлющенко МАК ұсынысымен және кафедра шешімімен жұмысқа қабылданды, К.Т.Куптлеуова аспирантураны бітірген соң, кафедрада оқытушылық жұмысын жалғастырды.

2005 жылы «Энергетика» кафедрасының меңгерушісі ретінде доцент, тех.ғыл.канд. Қожаберген Баядилович Саржанов тағайындалды. Бұл уақытта кафедраның аға оқытушысы Назым Сағынқызы Жексембиева кандидаттық диссертациясын қорғап шықты.

2007 жылы «Энергетика» кафедрасының меңгерушісі ретінде доцент, тех.ғыл.канд. Назым Сағынқызы Жексембиева сайланды, кафедрада «Аспап жасау» атты жаңа мамандық ашылып, жаңа пәндер енгізілді. Осы жылы «Электр энергетикасы» мамандығының алғашқы бакалавр түлектері бітіріп шықты. Күндізгі және сырттай бөлім бойынша екі жүзден астам маман даярланып шықты. 2006 жылы 6N0718 – Электр энергетикасы мамандығы бойынша магистратураның ашылуына байланысты, кафедра осы мамандыққа қажетті зертхана жасақтай бастады.

Кафедрада мемлекеттік және орыс тілінде 60-қа тарта пән жүргізіледі. Сабақтар тиісті қондырғылармен, стенділермен, плакаттармен жабдықталған 8 мамандандырылған дәрісханаларда өткізіледі. Көптеген жұмыстар ғылыми-зерттеу сипатына ие. Зертханалық және практикалық сабақтар жүргізуде оқытушылар кафедрада даярланған 40-тан астам әдістемелік нұсқаулықтарды пайдаланады; оқытушылар «Электр энергетикасы» және «Аспап жасау» мамандықтары бойынша дипломдық жұмыстар тақырыптарын даярлайды. Оқу-әдістемелік жұмыстарды жүргізу мақсатында кафедрада «Электр энергетикасы» және «Аспап жасау» бағыттары бойынша бакалавриатқа арналған және магистратура бойынша «Электр энергетикасы» мамандығының оқу жоспарлары жасақталады. Сонымен қатар кафедра оқытушылары оқытудың заманауи әдіс-тәсілдерін зерттеп, оқу үдерісіне енгізуде. Халықаралық байланыстардың нығаюына орай, 2008 жылдан бастап академиялық ұтқырлық бағдарламасы бойынша «Электр энергетикасы» және «Аспап жасау» мамандықтарының үшінші курс студенттері Саратов мемлекеттік техникалық университетіне оқуға тұрақты жіберіліп, оқып шыққан соң, сертификаттарға ие болып келеді.

Қазіргі таңда «Энергетика» кафедрасы өз зертханаларының жабдықталуын жетілдіру бағытында жұмыстануда. Полигонда 10/04 кВ.-тық шағын станция және 10 кВ.-тық ячейка орнатылды. Самара қаласындағы «Электрощит» зауытынан «Электр станциялары және шағын станциялар» зертханасына қажетті электр қондырғылар сатып алынды.

2005 жылы мамандарды табысты даярлау мақсатында кафедраға «Электр тізбектері теориясы» және «Электроника негіздері» пәндері бойынша зертханалық жұмыс жүргізуге қажетті заманауи қондырғы, «Электроника негіздері» қондырғысының типтік кешені алынды.

2008 жылы кафедраға «Электр машиналары және қосқыш» зертханалық қондырғысының жиынтығы алынды.

Студенттер экскурсиясын аға оқытушы
Т.М.Харин жүргізуде

2011 жылы «Электротехникалық материалдар» және «Қуат өзгертуші қондырғылар» алынды.

Мамандарды тиісті даярлауда практикалық дағдылар да өте қажет, сондықтан да кафедра қаланың «Батыс Қазақстан РЭК» ААҚ, «Уральск Агрореммаш» АҚ, «Омега» зауыты, «Зенит» зауыты, «Металлист» зауыты, «Механикалық зауыт» секілді кәсіпорындарымен тығыз байланыста жұмыс істеуде. Студенттер жұмыс жасап жатқан шағын станцияларға экскурсияға шығып, қондырғылармен танысып, кейін оларды зертханаларда зерттейді.

Жыл сайын кафедра студенттері облыс пен қаламыздың жетекші кәсіпорындары мен ұйымдарында, зауыттар мен шетелдік компанияларда практикадан өтеді.

2007 жылы «Электр энергетикасы» және «Өндірісті электрлендіру және автоматтандыру» мамандықтарының студенттері практиканы Рига техникалық университеті жанындағы «JAUDA» энергофирмасында өтіп келді.

2009 және 2010 жылдары «Электр энергетикасы» және «Аспап жасау» мамандықтарының студенттері Саратов мемлекеттік техникалық университетінде практикадан өтіп келді.

«Батыс Қазақстан РЭЖ» кәсіпорны студенттердің оқуына гранттар бөліп, кейін оларды жұмысқа орналастырып келеді. Оқу барысында студенттерге өз кәсіпорындарында практикадан өтуге мүмкіндік береді.

3 курс студенттері т.ғ.к. Н.С.Жексембиеваның жетекшілігімен Рига техникалық университеті жанындағы «JAUDA» энергофирмасында практикадан өтуде

2008 жылы кафедраның аға оқытушысы Лелеш Наталья Валерьевна магистрлік диссертациясын қорғаса, ал 2009 жылы магистрлік диссертацияларын Е.Т.Ербаев және Е.Ө.Жұматаев сынды кафедраның екі оқытушысы, 2010 жылы Д.А.Джапарова, Н.Ғ.Боранова, А.А.Болатов, Қ.Қ.Төлегенов сынды кафедраның төрт оқытушысы қорғап шықты. Ғылыми жетекшілері тех.ғ.к. Н.С.Жексембиева болды. Г.Н.Төлепова магистрлік диссертациясын Саратов мемлекеттік техникалық университетінде қорғады.

«Энергетика» мамандығының студенттері – «Нарын сазы» ансамблінің мүшелері

Студенттер университетте оздырылатын спорттық шараларға, қалалық, облыстық, халықаралық жарыстарға қатысып, мәдени орындарға, мұражайлар мен театрларға барады, КТК ойындарына қатысады, университеттегі «Рух» дебат клубына мүше боп табылады, сондай-ақ «Заман» жастар қоғамдық бірлестігі, «Ерке нұр» би ансамблі, «Қазақстан студенттерінің Альянсы» жастар қозғалысы, «Жас Отан» жастар қанаты жұмысына да белсене араласады.

2008 жылы кафедра филиалы «Батыс Қазақстан таратушы электр желісі компаниясы» кәсіпорнында ашылса, 2009 жылы «Желаевский КХП» кәсіпорнында ашылды.

Кафедра төмендегідей тақырыптар бойынша ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізеді: «Тұрмыстық электр инкубаторларының тиімділігін арттыру», «Электр қозғалтқыштарын кешенді қорғау».

ҒЗЖ қорытындысы бойынша кафедра оқытушылары Қазақстан Республикасының орталық ЖОО-лары мен жақын шетелдік ЖОО-ларында ұйымдастырылатын түрлі деңгейдегі ғылыми конференцияларға қатысып отырады.

Кафедра оқытушылары түрлі басылымдарда 100-ден астам ғылыми еңбек жариялап, 13 авторлық куәлік пен 12 патентке ие болды. Олар политехникалық факультеттің 18 академиялық топ студенттері арасындағы тәрбие жұмысына басшылық етеді.

Студенттер «Энергетика» үйірмесіне қатысып, ұстаздар жетекшілігімен ғылыми зерттеудегі өздерінің алғашқы қадамдарын жасап келеді. Олар қазақстандық және шетелдік ЖОО-ларда ұйымдастырылатын студенттік конференцияларға белсене қатысып жүр.

Кафедра жыл сайын «Электр энергетикасы» және «Аспап жасау» мамандықтарының 3-4 курс студенттері арасында олимпиадалар өткізеді. Кафедра командасы Алматы энергетика және байланыс институтында өткізілетін олимпиадаға жыл сайын қатысып келеді. Кафедра оқытушылары жыл сайын Қазақстан мен Ресейдің жетекші ЖОО-ларында біліктілікті арттырудан өтеді.

Экономика және бизнес факультеті

Р.С.Габдуалиева, факультет деканы

Экономика және бизнес факультеті университеттің шежіресі мол бөлімшелерінің бірі боп табылады. Факультет 1963 жылы құрылып, өз қызметін Агроэкономикалық факультет ретінде бастады.

Факультеттің алғашқы деканы э.ғ.к., доцент А.А.Конкин (1963-1965) болды. Факультет құрылған жылы «Экономика және ауыл шаруашылығын ұйымдастыру» мамандығына 45 студент, «Агроэкономика» мамандығына 55 студент қабылданды. 1964 жылдан бастап «Ауыл шаруашылығындағы бухгалтерлік есеп» мамандығы бойынша кадрлар даярлау жүргізіле бастады.

1988 жылға дейін 7 кафедра жұмыс істеді. «социалистік ауыл шаруашылығы экономикасы», «Ауыл шаруашылығы кәсіпорындарының өндірісін ұйымдастыру», «Экономикалық кибернетика», «Бухгалтерлік есеп және қаржы», «Шаруашылық қызметті сараптау және статистика», «Басқару және кеңестік құқық», «Шетел тілі».

2000 жылға дейін факультеттің қалыптасуы мен дамуына Х.К.Кенжеғұлов (1965-1969), Р.Х.Мясоутов (1969-1971), (1972-1974), Б.Х.Хаиров (1971-1972), Б.Т.Гумаров (1974-1978), Ш.Б.Ермекалиев (1978-1988), С.Н.Тастемиров (1996-1998), Р.Сатқанова (1998-2000) сынды декандар мол күш-қуат пен еңбегін, өз білімдерін сіңірді.

Факультеттің қалыптасуына Х.К.Кенжеғұлов, Б.Г.Гумаров, Е.Х.Гиззатов, Н.Н.Солоха, А.М.Воронова, К.Г.Ахметов, Б.К.Джумашев, Б.Т.Толебаева, П.В.Ковель, А.Ш.Шамғонов, А.П.Вишневская, Б.Г.Искакова, В.Д.Исмагулов, Н.Д.Вишневский, М.А.Мансурова, С.Ж.Жаксығалиева, Е.Г.Габдрахманов, Р.Г.Сатқанова, Т.Н.Траисова, А.Н.Бурахта, Б.С.Есеналиев, С.Х.Бисенов сынды кафедра меңгерушілері де үлкен үлес қосты.

Факультетте өңірімізге кең танымал профессорлар К.Т.Ахметов, А.Ш.Шамғонов, Е.Р.Азербайев, Т.Н.Траисова, Р.С.Габдуалиева, С.Х.Бисеновтердің жетекшілік етуімен аспиранттар даярлау ісі жүргізілді.

Факультет ардагерлері, 2013 ж.

Мамандар даярлау ісімен қатар факультет оқытушылары осы жылдар ішінде ауқымды ғылыми-зерттеу жұмысымен шұғылданды: шаруашылық жүргізу мен басқарудың экономикалық әдістерін даярлау, еңбек пен өндірісті ұйымдастырудың экономикалық тиімділігін арттыру, АӨК-дегі экономикалық қатынастарды жетілдіру, т.б.

Көптеген оқытушылар бақылаудың чектік түрін енгізу мен кәсіпорындардың ұйымдастыру-шаруашылық жоспарын даярлау бойынша шаруашылық келісім шарт негізіндегі жұмыстарды жүргізді. 1987 жылдан бастап доцент М.Б.Бисенгазиеваның жетекшілігімен өз алдына дербес шаруашылық есеп бірлігі ретінде ғылыми-зерттеу зертханасы жұмыс істеді. Зертханада облысымыздың жекелеген аудандарындағы шаруашылықтардың ресурстық әлеуетін рационалды пайдалану мәселелері зерттелді.

1978 және 1988 жылдар аралығында түрлі ЖОО-лар аспирантурасына 20-дан астам жас оқытушылар оқуға жіберілді. Факультет түлектері К.А.Исмурзин, М.М.Даришев, Б.Т.Төлебаева, Н.У.Тұрдалиев, Л.И.Құсайынова, Б.С.Есеналиев, Е.Х.Гиззатов, А.Н.Бурахта, Н.Н.Пашенко, Ш.Х.Суербаев, М.А.Мансурова, Т.Н.Траисова, Г.И.Нестеренко, Р.Г.Сатқанова, А.Д.Махмудов, Ж.Ж.Жумаев, Р.С.Габдуалиева, Б.К.Сагиновалар диссертацияларын қорғап шықты.

1993 жылы студенттер контингентінің күрт өсуіне орай жаңа қаржы мамандықтарының ашылуына және оларды тиімді оқу-әдістемелік, кадрлық және ғылыми тұрғыдан қамтамасыз ету қажеттілігіне байланысты Экономикалық факультет құрамынан Қаржы және бухгалтерлік есеп факультеті бөлініп шықты. Оның құрылған уақытынан бастап 2000 жылға дейін аталған факультетті профессор А.Ш.Шамғонов басқарды. Мұнда мамандар даярлау ісі 3 мамандық бойынша жүргізілді:

- «Қаржы және несие»;
- «Бухгалтерлік есеп және аудит»;
- «Ақпараттық жүйелер (қолданылу саласы бойынша)».

2000 және 2003 жылдар аралығында А.С.Пушкин атындағы БҚМУ, Дәулеткерей атындағы БҚӨИ және БҚАУ сынды үш ЖОО-ның факультеттері мен кафедраларының бірігуі нәтижесінде факультет экономика институты құрамына енді. Институт директоры боп э.ғ.к., доцент Г.И. Нестеренко тағайындалды.

Институт құрамында екі факультет жұмыс істеді: Экономикалық (декан - доцент М.А.Мансурова) және Қаржы және бухгалтерлік есеп факультеті (декан – профессор А.Ш.Шамғонов). Сонымен қатар 7 кафедра мен оқу бөлімі қызмет атқарды.

Институт экономика және басқару саласының 12 мамандығы бойынша кадрлар даярлау ісін жүзеге асырды.

Штаттық қызметкерлер саны 120 адам болды, оның ішінде 23 профессор, 23 доцент, 31 аға оқытушы, 48 ассистент, 20 аспирант пен 16 оқу-көмекші қызметкер жұмыс істеді.

2002 жылдың 1 қаңтарындағы мәлімет бойынша сол уақытта институтта 2650 студент білім алды.

ҒЗЖ АӨК дамытудың төмендегідей бағыттары бойынша жүргізілді.

- Батыс Қазақстанның АӨК-ң қызметін ұйымдастыру-экономикалық тетігін жетілдіру;
- Нарықтық экономика жағдайындағы қаржы, салық және есеп жүйелерін жетілдіру;
- Институт қызметінің барлық саласына, соның ішінде оқу үдерісіне ақпараттық технологиялар даярлап, енгізу.

Институттың оқу және ғылыми-тәжірибелік үдерістерді тиімді қамтамасыз етуге қажетті материалдық-техникалық және ақпараттық базасы болды.

2005 жылдың тамызынан бастап екі факультеттің кадрлық және материалдық-техникалық ресурстарын рационалды пайдалану, тиімді де оперативті басқару мақсатында экономика және бизнес институты құрылды. Институт директоры болып доцент А.А.Айдаралиева тағайындалды.

Университетті басқарудың классикалық факультеттік жүйесінің тиімділігіне орай, 2007 жылдың қыркүйегінде Экономика және бизнес институты экономика және бизнес

факультеті болып қайта құрылды. Факультет деканы болып доцент А.Д.Ибыжанова тағайындалды.

Факультет әлеуеті оған университет пен аймақта алғашқылардың бірі болып кредиттік технология бойынша оқытуға көшуге мүмкіндік берді. 2007 жылы Болон конвенциясына сәйкес халықаралық стандарттар бойынша білім алған алғашқы 233 бакалавр түлек бітіріп шықты.

2006 жылы факультетте университет бойынша алғаш рет заманауи және коммуникациялық технологиялардың қолданылуы мен қашықтан оқыту технологиясы бойынша білім беру үдерісі басталды.

2006 жылдан бастап «Экономика» мамандығы бойынша магистратура жұмыс жасайды.

Осы уақыт аралығында факультет экономика саласының мыңдаған жоғарғы білікті мамандарын даярлап шығарды. Олар өмірде өздерінің лайықты орындарын тауып, еңбек нарығында табысты бәсекелестікке қол жеткізуде, еліміздің және шет елдердің мемлекеттік, коммерциялық және өзге де құрылымдарында – фирмаларда, компанияларда, мекемелер мен ұйымдарда, Қазақстан мен шет мемлекеттердің экономикалық ЖОО-ларында жемісті еңбек етуде.

Бүгінгі таңда факультетте күндізгі бөлімнің 800 студенті, сырттай бөлімнің 595-тен астам студенті және 24 магистрант білім алууда.

Экономика және бизнес факультетінің құрамы, 2013 ж.

Факультет құрамында заманауи оқу-әдістемелік базаға ие 5 мамандандырылған кафедра жұмыс істейді, 60-тан астам оқытушы (олардың ішінде 2 ғылым докторы, 4 ғылым кандидаты және 5 магистр бар) қызмет атқарады. Олардың қатарында профессор А.Ш.Шамғоновты, С.Х.Бисеновты, Т.Н.Траисованы (2008 жылдың үздік ЖОО оқытушысы), Р.С.Габдуалиеваны (2010 жылдың үздік оқытушысы), доцент Г.Т.Курманованы, А.М.Казамбаеваны, З.Х.Султанованы, Г.Х.Батыргалиеваны, Э.А.Рустенованы, А.А.Муфтигалиеваны (2011 жылдың

үздік ЖОО оқытушысы), Г.А.Айешеваны (2012 жылдың үздік ЖОО оқытушысы), Н.Н.Тулеугалиеваны және т.б атауға болады.

«ЖОО-ның үздік оқытушысы» грантының иегерлері

Факультет тұрақты түрде шетелдік мемлекеттер ЖОО-ларымен ғылыми-педагогикалық кадр алмасу мен жас ғалымдар тағылымдамасын жүргізу бойынша тығыз қарым-қатынас жасап отырады (Мәскеу, Рига, Саратов, Самара, Орынбор, т.б.).

Факультетте қарқынды түрде тәжірибе жинақтап, ғылыми конференцияларға және өзге де шараларға белсенді атсалысып жүрген жас ғалымдар, оқытушылар аға толқын ұстаздарының лайықты ізбасарлары болып табылады. Экономика және бизнес факультетінің ұжымы - нарықтық экономика жағдайында жұмыс істей алатын және экономика саласының жоғары білікті мамандарын даярлау бойынша танымал көшбасшы аталған ұжым.

Атырау қаласында өткен халықаралық конференцияға қатысушылар: Э.А.Рустенова, Г.А.Айешева, М.Б.Султанова, А.М.Казамбаева, З.Х.Султанова

Факультетте өзгермелі инновациялық экономиканың әр талабына тиісті жауап бере алатын, көпсалалы, әлеуеті мол ғылыми топ жасақталуда. Факультет оқытушылары ғылыми-зерттеу жұмысымен шұғылданады. Кафедраларда 5 ғылыми тақырып бойынша жұмыс жүргізілуде. Оқытушылар халықаралық, республикалық, аймақтық және универ-

ситетішілік ғылыми-тәжірибелік конференцияларға қатысу нәтижесі бойынша жыл сайын жүлделі орындарға ие болып жүр. Факультет кафедралары республикалық және аймақтық органдармен келісім шарт кезіндегі түрлі бағдарламалар бойынша бірлесе жұмыс атқаруда.

Бүгінгі таңда біздің түлектеріміз тағам және қайта өңдеу кәсіпорындарында, бизнестің түрлі салаларында, қызмет көрсету салаларында, банктерде, мемлекеттік басқару органдарында, салық органдарында және т.б. орындарда қызмет етуде. Сонымен қатар мамандық оларға Қазақстанның ЖОО-лары мен колледждерінде экономикалық пәндер жүргізуде, ғылыми-зерттеу және жобалау институттарында табысты еңбек етуге мүмкіндік беріп, шетелдік және бірлескен кәсіпорындарда жұмыс ітеушілерге жүргізілетін қатаң конкурстық іріктеуден өтуге мүмкіндік туғызады.

Экономика және бизнес факультетінде оқудың артықшылықтары:

- заманауи сұранысқа ие мамандықтар бойынша экономикалық білім алу, соның ішінде экономика бакалавры, менеджмент бакалавры, маркетинг бакалавры, мемлекеттік және жергілікті басқару бакалавры, есеп және аудит бакалавры, қаржы бакалавры секілді бағыттар бойынша білім алу мүмкіндігі.

- Оқыту мен білім берудің алуан түрлі формаларының қолданылуы.

- Жоғары кәсіби дәрежелі оқытушылар құрамы

- Тиімді бағамен жоғары сапалы білім алу

Біздің факультетте оқып шыққан түлектер:

- Қай жерде қызмет етсе де, жоғары дәрежелі маман ретінде өздерін сенімді ұстап, кәсіби экономикалық мәселелерді шешуде өз құзіреттілігін дәлелдей алады.

- Қызмет баспалдағымен жоғары өрлеу мен өз мансабын қалыптастыру мүмкіндіктерін жоғарылатады.

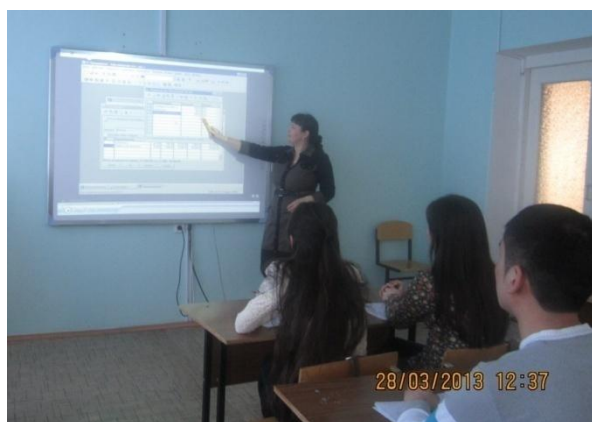
- Еңбек нарығында табысты бәсекелестікке ие болып, барлық меншік түрі мен қызмет бағытындағы ұйымдардың барлық дәрежедегі мамандары лауазымына үміткер бола алады.

- Экономика, менеджмент, маркетинг, мемлекеттік және жергілікті басқару, есеп және аудит, қаржы бакалаврлары өз білімдерін шағын және орта кәсіпкерлік саласында табысты қолдана алады.

- Бакалавр дипломын алғаннан кейін Жәңгір хан атындағы БҚАТУ магистратурасында оқуды әрі қарай жалғастыра алады.

2010 жылдан бастап факультет деканы болып, э.ғ.д., профессор Габдуалиева Раушан Смадиновна тағайындалды. Оның жетекшілігімен 20-ға жуық магистрлік жұмыс қорғалды.

2011-2012 оқу жылында «Экономика және кәсіпорынды ұйымдастыру» кафедрасы «Экономика және болжамдау» кафедрасы болып жаңа атауға өзгертілді.

Ж.А.Аймешева «1 С-бухгалтерия»
пәнінің сабағында

М.Габдуллина «Салық комитеті»
пәнінің сабағында

Бұл кафедрада «Виртуалды кәсіпорын» элементімен «PROJECT EXPERT» бағдарламасы орнатылған, сонымен қатар «Есеп және аудит» кафедрасында «1-С бухгалтерия» бағдарламасы орнатылған. Студенттер бұл бағдарламаларды жаңа технологиялар арқылы арнайы аудиторияларда меңгереді.

2012 жылдың наурыз айында біздің университет «Экономика және бизнес» факультетімен бірігіп «Еуразиялық интеграция: инновациялық бағдарламаларды жүзеге асыруда ғылым мен білімнің рөлі» тақырыбында ғылыми-практикалық конференцияны ұйымдастырып, өткізді.

Аталған конференцияға Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігінің өкілдері, Батыс Қазақстан облысының әкімі, РФ, Беларусь, Қырғызстан, Қазақстан Республикасының ЖОО ректорлары, Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университетінің ғылыми-зерттеу бөлімшелерінің жетекшілері қатысты.

Сонымен қатар жалпы университет конференциясы аясында «Болон үдерісі контекстінде сапалы біліммен қамтамасыз ету» секциясы жұмыс істеді.

Бұл конференцияның мақсаты әртүрлі мемлекеттердің ғылым және білім саласын кеңейту, ғылым және білім саласында ақпараттық білім кеңістігін құру, әртүрлі мемлекеттердің ЖОО мен ҒЗИ арасында әріптестік қарым-қатынас орнату болып табылады.

Ағымдағы оқу жылында оқу-әдістемелік кешенді жетілдіру, толықтыру, жаңалау жұмыстары жалғасуда. Барлық оқытылатын пәндердің оқу-әдістемелік кешені жасалып, университет сайтына электронды нұсқалары енгізілді.

Факультет оқытушылары оқу үрдісінде инновациялық тәсілді белсенді қолданады. Әртүрлі ресурстарды пайдалану мақсатында ақпараттық технологиялар қолданылады (Интернет, анықтамалық жүйе, электронды оқулықтар, оқытылатын бағдарламалар және т.б.)

Оқу сабақтарында мультимедиялық құралдар қолданылады, олар оқу корпусының Г-323,325,312,226 аудиторияларында орнатылған.

Факультет оқытушылары оқу үрдісінде студенттердің танымдық қызметін арттыру үшін оқытудың жаңа формасы мен әдісін қолданады: жұмыстың топтық формасы, модельдеу, іскери және рөлдік ойындар, жағдаяттық тапсырмаларды шешу, оқу бейнефильмдерін көрсету және т.б.

Курстық және дипломдық жобаларды өңдеу кезінде оқытушылардың мультимедиялық құралдарды, компьютерлік техниканы және компьютерді модельдеу элементтерін қолдану арта түседі.

Осындай жобаларды орындау кезінде қолданбалы бағдарламалар кеңінен қолданылады, студенттерге оқытылатын пәндері бойынша электронды оқу құралдары ұсынылады.

Факультет оқытушылары кестеге сәйкес жыл сайын сынақ ісінен өтіп отырады. 2011 жылы «Экономика және бизнес» факультетінің 6 оқытушысы Мәскеудегі Ресей университетінің халықтар достастығында, ал 2012 жылы – Оксфордта (Ұлыбритания) GENERAL-ENGLISH, BUSINESS-ENGLISH жетілдіру бойынша сынақ ісінен өтті, сонымен қатар TOIЕС халықаралық емтиханынан өткендігі туралы сертификат алды. Тілдік құзіреттілік те экономика және бизнес саласында, халықаралық білім кеңістігінде, еңбек нарығында жоғары білікті, бәсекеге қабілетті мамандарды дайындауда басқаларымен қатар жүретін элемент болып табылады.

Факультет оқытушылары Оксфорд университетінде (Ұлыбритания)

«Экономика және бизнес» факультетінің деканы, профессор Р.С.Габдуалиеваның жетекшілігімен 1-2 курс студенттеріне ағылшын тілі «Экономикалық теория», «Микроэкономика», «Макроэкономика», «Маркетинг», «Менеджмент», «Халықаралық экономика», «Бухгалтерлік есеп», «Қаржы», «Қаржылық делдал» секілді экономикалық пәндер бойынша енгізілді.

Сессия нәтижесі бойынша бюджетте оқитын студенттердің оқу үлгерім сапасының деңгейі - 100%. Барлық мамандықтар бойынша ЖОО-нын үздік бітірушілер саны артуда. Факультет студенттері жүйелі түрде әртүрлі деңгейдегі экономикалық олимпиадаларға қатысып, жүлделі орындарға ие болуда.

Факультет халықаралық байланыстарды дамытуда. Жыл сайын бір-екі семестр бойы жақсы оқитын студенттер академиялық ұтқырлық бойынша Германия, Чехия, Түркия, Словакияның әртүрлі университеттерінде білім алады.

Факультетте білікті ғалымдар еңбек етуде, басқару құрылымы тиімді құрылған және материалды-техникалық базасы өте жоғары. Факультет көптеген түлектерге ірі қазақстандық бизнес-корпорациясында, мемлекеттік билік және басқару органдарында жетекшілік қызмет атқаруға мүмкіндік береді.

«Мемлекеттік реттеу» кафедрасы

А.А.Муфтигалиева, кафедра меңгерушісі

1963 жылы Ауыл шаруашылығы институтының Экономика факультетінде «Саяси экономия және философия» атты жаңа кафедра құрылды.

Алғашқы кафедра меңгерушісі болып А.И.Кузнецов (1963-1966) тағайындалды. Кафедрада Б.Г.Гумаров, Р.Х.Мясоутов, А.Г.Тастемиров, Ю.В.Чернов, Л.И.Хусаинова, А.А.Ким секілді оқытушылар жұмыс жасады. Соңынан кафедра «Марксизм-Ленинизм» кафедрасының құрамына еніп, оқытушылар «Капитализм саяси экономиясы», «Социализм саяси экономиясы» пәндері бойынша сабақтар жүргізді.

Оқытушылардың көбі Мәскеудің қаржы-экономика институтының күндізгі бөлімінің аспирантурасын тәмамдаған ұстаздар болатын. Сонымен қатар осы кезде В.Г.Дияков, А.Д.Махмудов, Л.И.Кусаинова, Г.Р.Суербасова, М.К.Скачков, Р.С.Габдуалиева, В.К.Досмагамбетов секілді АШИ түлектері де кафедраға қабылданды.

Кафедраның қалыптасуымен дамуына доцент Р.Х.Мясоутов үлкен үлес қосты. Тәжірибесі мол, студенттердің ақылшысы, тәрбиешісі бола білген ол ұжымды көп жылдар бойы басқарып, студенттер мен оқытушылардың ілтипатына ие болды. Білікті маман, өз ісінің шебері ретінде Р.Х.Мясоутов кафедраны басқарған (1972-1982) жылдары оқу-әдістемелік жұмыстарды жақсарту, кафедраны жас ғалымдармен толықтыру бағытында үлкен жұмыстар атқарылды. Осы жылдары кафедраның 14 оқытушысының 11-і экономика ғылымының кандидаты болды. Кафедраның ғылыми дәрежесі 78,5%-ды құрады.

1982-1987 жылдары кафедраның меңгерушісі ретінде А.Г.Тастемиров жұмыс атқарды, кейін кафедраны Л.И.Кусаинова (1987-1992), және А.А.Ким (1992-1995) меңгерді. Бұл меңгерушілердің барлығын біріктірген ортақ қасиет: олар дарынды оқытушы, өз ісінің маманы ретінде өз күш-жігерін, білімі мен мол тәжірибесін кафедраның қалыптасуы мен дамуына жұмсады.

1995 жылы кафедра «Экономика» кафедрасымен қосылды, ал 1999 жылдан бастап «Менеджмент және экономика» департаментінің құрамына енді.

2000 жылдың 14-мамырынан бастап үш кафедра жүргізетін пәндерді біріктіру арқылы «Менеджмент және экономика» (БҚАТУ), «Экономика» (гуманитарлық институт) және «Жалпы ғылымдар» (Өнер институты) кафедралары қайтадан біріктірілген «Экономикалық теория» кафедрасы болып ұйымдастырылады.

2000-2004 жылдар аралығында «Экономикалық теория» кафедрасының меңгерушісі э.ғ.к. Р.С.Габдуалиева болды. Кафедрада 18 оқытушы жұмыс жасады, соның ішінде 1 профессор - э.ғ.к. Б.Г.Гумаров, 6 доцент - э.ғ.к. Ш.Б.Ермеккалиев, В.С.Трибунский, А.А.Ким, А.Г.Тастемиров, И.В.Богдашкина, доценттер С.Ж.Жаксығалиева, Л.С.Таршилова, 2 аға оқытушы А.А.Джапарова, Г.Х.Батыргалиева, және 7 оқытушы: К.Н.Даулеткалиева, А.Ж.Султангужиева, М.Е.Исенғалиева, А.М.Бекесова, Ж.Н.Картмамбетова, Е.С.Муталова, Н.М.Антонова.

2004-2006 жылдар аралығында «Экономикалық теория» кафедрасының меңгерушісі ретінде аға оқытушы Г.Х.Батыргалиева қызмет атқарды.

«Мемлекеттік реттеу» кафедрасының
меңгерушісі э.ғ.к., доцент

Батыргалиева Гульмира Хабешовна
(2004 – 2006 жж., 2009-2013 жж.)

басқару» мамандығының «Менеджмент және маркетинг» кафедрасынан «Экономикалық теория» кафедрасына ауыстыруына байланысты, 2005 жылдың 25 тамызынан бастап №148 §(Ө)-3 бұйрық бойынша, «Экономикалық теория» кафедрасының атауы «Мемлекеттік реттеу» деп өзгертілді. Кафедра құрамына 15 адам кірді. Оның ішінде 1 докторант, 2 ізденуші, 1 аспирант қызмет атқарды.

2006 жылдың 1 қазанынан бастап «Мемлекеттік реттеу» кафедрасының меңгерушісі болып «Менеджмент және маркетинг» кафедрасының аға оқытушысы, экон.ғыл.канд. А.А.Муфтигалиева тағайындалды. Кафедраның оқытушылар құрамында экон.ғыл.д-ры Р.С.Габдуалиева, экон.ғыл.канд., А.А.Муфтигалиева, Г.Х.Батыргалиевалар, пед.ғыл.канд., И.В.Богдашкина, магистранттар: Н.Т.Ажмурат, Г.А.Карекесова, ізденушілер: Л.С.Таршилова, М.Т.Адиловтар жұмыс істеді.

Кафедра ардагері Джапарова Альфия Абдуловна, ол өзінің педагогикалық қызметін 1993-1994 оқу жылынан бастап осы кафедрада атқаруда. 2004 жылдан бастап А.А.Джапарова экономикалық емес мамандықтардың студенттеріне

экономикалық теориядан, ал экономика факультетінің студенттеріне экономикалық теория және макроэкономикадан мемлекет аралық бақылауға (МAB) әзірлікті іске асырып жүр. А.А.Джапарова білім беру жұмысымен қатар әдістемелік, ғылыми, тәрбиелік және қоғамдық жұмыстарды атқаруда. Оның түрлі ғылыми конференцияларға қатысуы, студенттердің өнімді тәжірибе жинақтауына басшылық етуі, кафедра филиалының ұйымдастырылуына атсалысуы, топтарға тәлімгерлік жасауы, кәсіптік бағдар жұмыстарына қатысуы мұның айқын дәлелі болса керек. «Экономикалық теория» кафедрасының 2005 жылғы «Мемлекеттік реттеу» кафедрасы боп өзгертіліп, кафедраға 522630-«Мемлекеттік және жергілікті басқару» мамандығының берілуінен бастап А.А.Джапарова «Мемлекеттік және жергілікті басқару», «Мемлекеттік басқару теориясы», «Жергілікті өзін-өзі басқару», «Әлеуметтік-экономикалық жоспарлау» және т.б. барлық арнайы пәндерді жүргізіп келеді.

2007 жылдан бастап «Орал қаласы әкімінің аппараты» мемлекеттік мекемесінде «Мемлекеттік реттеу» кафедрасының филиалы ұйымдастырылып, қызмет атқарады.

«Мемлекеттік реттеу»
кафедрасының ардагері А.А.Джапарова

Кафедра филиалын Қазақстан Республикасының мемлекеттік қызмет істері бойынша Агенттігі жанындағы Әкімшілік Кеңес секретариатының меңгерушісі, әлеуметтік ғылымдар кандидаты М.С.Нуртазин басқарады. Кафедра филиалының жетекшісі М.С.Нуртазин «Мемлекеттік және жергілікті басқару» мамандығының студенттері үшін арнайы пәндер бойынша дәрістер оқып, кәсіби практиканы ұйымдастыру және өткізуді қамтамасыз ету, кафедраның қала мен облыстың мемлекеттік мекемелерімен өзара ынтымақтастық орнату бағытында жұмыстанып келеді.

«Жылдың үздік оқытушысы» номинациясын 2010 жылы кафедра профессоры Р.С.Габдуалиева иеленсе, 2011 жылы кафедра доценті А.А.Муфтигалиева иеленді.

2011 жылдан бастап кафедрада «Мемлекеттік және жергілікті басқару» мамандығы бойынша магистратура жұмыс жасайды. Қазіргі кезде кафедрада 2 магистрант білім алуда: аға оқытушылар Е.С.Жанғалиева және А.Т.Мелекова.

Бүгінгі таңда кафедра мүшелері факультет және университет деңгейінде әртүрлі лауазымдарда қызмет атқаруда: э.ғ.д, профессор Р.С.Габдуалиева Экономика и бизнес факультетінің деканы қызметін атқарса, доцент Л.С.Таршилова «СМЖ және инновациялар» бөлімін басқарады.

«Мемлекеттік реттеу» кафедрасының құрамы

Оқу-әдістемелік жұмыс кафедра жұмысының ең маңызды бағыттарының бірі болып табылады. Кафедра оқытушыларының оқу-әдістемелік жұмысы инновациялық оқытудың әртүрлі формалары мен технологияларын белсенді пайдалануға негізделеді, солардың ішінде презентациялар, құрылымдық логикалық сызбалар, кейстер, белгілі бір жағдаятты талқылау, топтық талқылау, іскерлік ойын, топтық презентация, басқарылатын талқылау, дөңгелек үстел, тақырып бойынша пікірсайыстар, т.б. пайдаланылады. Жыл сайын кафедра оқытушылары оқу бағдарламаларын жаңартып және толықтырып отырады, күнтізбелік-тақырыптық жоспарлар, пәндер бойынша ПОӘК-тер, сырттай және қашықтықтан оқуға арналған электронды ПОӘК-тер, қорытынды емтихандарға арналған тест сұрақтарын, мемлекеттік емтихан сұрақтарын

және кафедра пәндері бойынша курстық және дипломдық жұмыстардың тақырыптарын құрастырады. Жаңа пәндер бойынша кешенді дәрістер, студенттердің өзіндік жұмыстарына тапсырмалар жасалады. Бекітілген кестеге сәйкес кафедра оқытушылары базалық және кәсіптік пәндер бойынша ашық сабақтар, интерактивті формадағы алуан сабақ түрлерін өткізеді. Тәжірибе алмасу мақсатында оқытушылар арасында өзара сабаққа қатысу қамтамасыз етіледі.

Бірнеше жылдан бері кафедрада әдістемелік семинар қызмет атқарады. Әдістемелік семинардың басты мақсаты сабақ өткізудің инновациялық формаларын сабақ үдерісінде белсенді пайдалану болып табылады.

2012-2013 оқу жылында кафедраның әдістемелік семинарының қызметі «ЖОО-ғы инновациялық қызметті ұйымдастыру әдістері білім сапасын жетілдірудің алғышарты ретінде»

*Профессор Р.С.Габдуалиеваның
шеберлікке баулу сабағы*

тақырыбында бекітілген жоспар бойынша атқарылуда. Жоспарға сәйкес оқу жылының басынан бері кафедра оқытушылары тарапынан семинардың отырыстарында оқытудың әр алуан инновациялық түрлері бойынша баяндамалар жасалып, талқыға салынды. Семинар жұмысына кафедра оқытушылары және магистранттары белсенді қатысады.

Білім сапасын арттыру және жұмыс берушілерді тарту мақсатында, «Орал қаласы әкімінің аппараты» жанындағы РМҚК «Жастар» орталығында кафедра филиалы құрылған болатын. Кафедра филиалының қолдауымен жоғары оқу орны мен мемлекеттік мекемелер

арасында ынтымақтастықты нығайту мақсатында көптеген іс шаралар атқарылуда, соның ішінде Қазақстан Республикасының мемлекеттік қызмет істері бойынша Агенттігінің БҚО филиалының жетекшісі А.Б.Сергалинмен «Қазақстан Республикасында мемлекеттік қызметті дамыту және кадр резервін құру мәселелері» тақырыбында дөңгелек үстел өткізу, қаланың мемлекеттік мекемелері өкілдері А.Т.Досжановпен, Ж.Аманқоспен, А.А.Тукешевамен және Б.К.Мухамбетжановпен өткен кездесулерді атап өтуге болады. Кафедра филиалы жетекшісінің қолдауымен мамандық студенттері практика өту базаларымен қамтамасыз етіледі.

Сонымен қатар, кафедра оқытушылары біліктілікті арттыру мақсатында әр алуан курстар, семинарлар ұйымдастырады. Осыған орай, кафедра доценті Л.С.Таршилова «Портфолио преподавателя как форма обобщения педагогического опыта в условиях инновационной деятельности вуза», «Менеджмент изменений», «Управление инновационным образованием» тақырыптарында біліктілікті арттыру курстарын өткізді. Доцент И.В.Богдашкина «Разработка модульных программ на компетентностном подходе для руководителей, методистов и преподавателей учреждений системы ТиПО»; «Социальное партнерство в организациях ТиПО для руководителей и преподавателей учреждений ТиПО Западно-Казахстанского региона» тақырыптарында бірнеше семинар ұйымдастырды.

Кафедра ұжымы «Қазақстан-2030», «Қазақстан-2050» Стратегиялық жоспарлары және «Қазақстан Республикасында 2011 – 2020 жылдарға арналған білім беруді дамыту» мемлекеттік және аймақтық бағдарламалары негізінде мамандарды дайындауды жақсарту бағытындағы өзекті мәселелерді табысты шешуге өз үлесін қосып келеді.

Ғылыми-зерттеу жұмысы кафедра жұмысының негізгі бағыттарының бірі болып табылады. Кафедраның ғылыми-зерттеу жұмысы университеттің ғылыми-ізденіс жұмыстарының жоспарына сай іске асырылуда. Кафедра «Актуальные проблемы государственного регулирования социально-экономического развития регионов в условиях

единого экономического пространства» және «Бірыңғай экономикалық кеңістік жағдайында Батыс Қазақстан облысының АӨК-ін мемлекеттік реттеудің өзекті мәселелері» тақырыбында өзінің ғылыми ізденістерін жүргізіп келеді.

Кафедра оқытушылары әртүрлі халықаралық, республикалық, университеттік конференцияларға белсенді қатысып, ғылыми жинақтарда, ғылыми журналдарда, импакт факторлы ғылыми журналдарда өз мақалаларын жариялауда.

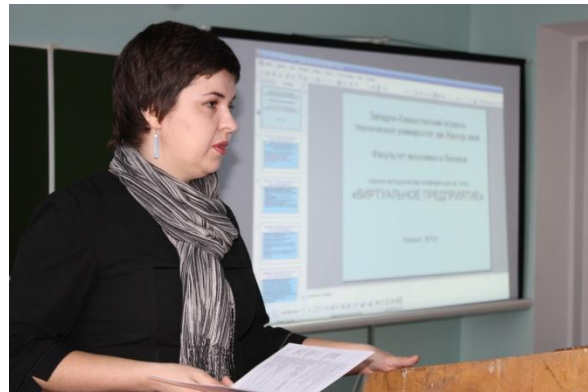
Кафедраның бір оқытушысы Ресей Федерациясының Ю.А.Гагарин атындағы Саратов мемлекеттік техникалық университетінің аспиранты болып табылады, кафедраның екі магистранты «Мемлекеттік және жергілікті басқару» мамандығы бойынша магистрлік диссертация қорғауға дайындалуда.

Сонымен қатар оқытушылар студенттердің ғылыми-зерттеу жұмыстарын басқаруды жүзеге асырады. Ғылыми-зерттеу жұмысына байланысты мамандық студенттері әртүрлі ғылыми конференцияларға, инновациялық жобалар конкурстарына, іскерлік ойындарға, пікірсайыстарға белсенді қатысады. Осылайша, мысалы, ағымдағы оқу жылында «Мемлекеттік және жергілікті басқару» мамандығының 3 курс студенттері А.Джұлдығалиева мен Ж.Есетова «Государственное регулирование в области АПК Казахстана» және «Ауылдық елді мекендерде көрсетілетін әлеуметтік қолдаудың негізгі бағыттары» тақырыбында республикалық инновациялық жобалар конкурсына ғылыми жұмыстарын дайындады.

Кафедрада «Мемлекеттік және жергілікті басқару» мамандығының студенттерімен ұйымдастырылған студенттік клуб қызмет атқарады, онда ҚР және БҚО бойынша мемлекеттік және жергілікті басқаруға байланысты өзекті мәселелер талқыланады.

2008 жылдан бастап кафедрада «Мемлекеттік және жергілікті басқару» мамандығы бойынша университеттік олимпиада ұйымдастырылып келеді. 2009 жылдың желтоқсан айында «Мемлекеттік және жергілікті басқару» мамандығының БГМУ-31 және БГМУ-32 топтарының студенттерінен құрылған «Эверест» атты біріккен команда республикалық олимпиадаға қатысып, мақтау қағазын иеленді. «Отан» тақырыбына арналған факультеттік викторинада «Мемлекеттік және жергілікті басқару» мамандығының студенттерінен құралған «Жалын» командасы жүлделі 2 орын алды. Алматы қаласындағы Әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық университетінде өткізілген I республикалық пәндік олимпиадаға кафедра студенттерінен құрылған командалар қатысып, бас жүлде мен екінші орынды жеңіп алды.

«Мемлекеттік және жергілікті басқару» мамандығының студенттерімен өткізілетін тәрбие жұмысы «Мемлекеттік реттеу» кафедрасының тәрбие жұмысының жоспарына және университеттің тәрбие жұмысы жөніндегі Тұжырымдамасына сәйкес іске асырылады. Тәрбие жұмысы - кафедра жұмысының басым бағыттарының бірі. Мамандық студенттерімен тәрбие жұмысын оқу жылының басында тағайындалатын эдвайзерлер жүргізеді. Кафедрада эдвайзерлік қызметті 2 оқытушы атқарады - Р.Г.Киматова және А.Т.Мелекова. Мамандық эдвайзерлері топ белсенділерін сайлап, топ старостасын тағайындайды, оқу үдерісін бақылайды және оқу жылы ішінде академиялық топтардың сабаққа қатысуы мен үлгеріміне бақылау жүргізеді. Тәрбие жұмысы мәселелері (сабаққа қатысу, сабақ үлгерімі, өткізілетін шаралар) факультет Кеңесінде талқыланады.

Доцент И.В.Богдашкина ғылыми конференцияда баяндама оқуда

«Мемлекеттік реттеу» кафедрасының меңгерушісі 5B051000-«Мемлекеттік және жергілікті басқару» мамандығы бойынша аға эдвайзер болып табылады. Эдвайзер, студенттік деканат пен факультет деканаты академиялық топтар құруда студенттердің жеке қасиеттеріне және студенттің жеке тұлға ретінде жетілдірілуіне көңіл бөледі.

«Мемлекеттік және жергілікті басқару» мамандығының студенттері әралуан олимпиадаларға, республикалық конференцияларға, «Бірінші курс», «КТК», «Студенттік көктем», «Соңғы қоңырау» ескілді шараларға, спорттық шараларға, «Жастар СПИД-ке және нашақорлыққа қарсы», «Салауатты өмір салты», «Сыбайластық жемқорлықпен күрес» атты шараларға белсенді қатысады. Мамандықтың белсенді студенттерінің ішінде БГМУ-31 тобының студенті Кидришев Манарбекты атап өтуге болады, ол «24 сағат» КТК командасының

*«Мемлекеттік және жергілікті басқару»
мамандығы студенттері «Нұр Отан» ХДП
өкілдерімен өткен кездесуде*

мүшесі болып табылады және бірнеше рет республикалық деңгейдегі фестивальдарға қатысты.

Құқықтық тәрбие беру мақсатында мамандық студенттері үшін қала және облыстың мемлекеттік және жергілікті билік өкілдерімен әртүрлі кездесулер өткізіледі: қала прокурорымен кездесу, дін істері жөніндегі Департамент өкілдерімен кездесу, т.б.

«Мемлекеттік және жергілікті басқару» мамандығының студенттерімен тәрбие жұмысы діни-адамгершілік тәрбие, интеллектуалдық тәрбие, патриоттық тәрбие, құқықтық және полимәдени тәрбие,

эстетикалық тәрбие, салауатты өмір сүруді қалыптастыру бағытындағы тәрбие бағыттары бойынша жүргізіледі.

«Мемлекеттік реттеу» кафедрасында тәрбие жұмысының мазмұны, формалары мен әдістері жоғары оқу орындарында тәрбие жұмысын ұйымдастырудың қазіргі заманғы талаптарына сәйкес келеді.

«Экономика және болжамдау» кафедрасы

А.М.Қазамбаева, кафедра меңгерушісі

Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университетінде 5В050600-«Экономика» мамандығы бойынша мамандар даярлаушы кафедра «Экономика және болжамдау» кафедрасы болып табылады.

1965 жылдың қыркүйегінде Батыс Қазақстан ауыл шаруашылығы институтының экономика факультеті құрамында «Социалистік ауыл шаруашылығы экономикасы» кафедрасы құрылды. Кафедра жетекшілігі э.ғ.к. А.А.Конкинге жүктелді, кафедра құрамына оқытушылар А.Ф.Гринченко, А.П.Вишневская, Н.А.Вишневский, Н.А.Самохвалова кірді. 1966 жылдың қыркүйегінде «Ауыл шаруашылығы кәсіпорындарын ұйымдастыру» кафедрасы ұйымдастырылды. Кафедра меңгерушісі болып э.ғ.к., доцент А.В.Кузнецов тағайындалды. Кафедра құрамында аға оқытушылар Н.И.Дубовик, В.Н.Селин, Н.Г.Тухватуллина, а.ш.ғ.к., доцент И.Е.Заика, ассистенттер А.М.Михалин, Ю.Н.Шалиманов, Н.М.Каллистратова болды. 1967 жылдан бастап кафедрада К.Г.Ахметов жұмыс істеді. Ол кейін 1968 жылдан 1972 жылға дейін «Ауыл шаруашылығы кәсіпорындарының өндірісін ұйымдастыру» кафедрасының меңгерушісі міндетін атқарды.

Кафедра ұжымы «Ауыл шаруашылығы экономикасы және ұйымдастыру» мамандығына негіз болатын ауыл шаруашылығы экономикасы, ауыл шаруашылығы кәсіпорының өндірісін ұйымдастыру, еңбекті мөлшерлеу және ақы төлеу, басқару, кеңестік құқық негіздері сияқты пәндердің жүргізілуін қамтамасыз етті. Осы жылдары ұжымның және факультеттің материалдық базасы қалыптасты. Алғашқы түлектердің ішінен оқытушылық қызметке К.А.Исмурзин, М.М.Даришев қалдырылды. Соңынан олар экономика ғылымдарының кандидаты ғылыми атағын алу үшін диссертацияларын қорғады. Түрлі жылдары «Ауыл шаруашылығы кәсіпорындарының өндірісін ұйымдастыру» кафедрасына Б.К.Жұмашев, Е.Г.Габдрахманов, Б.Т.Төлебаев, В.Д.Исмагулов, Ш.Х.Суербаев, Р.Б.Сатқановалар жетекшілік етті.

1992 жылы кафедра «Ауыл шаруашылығы кәсіпкерлігін ұйымдастыру» деп аталды. 2000 жылы екі кафедраның бірігуі нәтижесінде «Экономика және кәсіпорындарды ұйымдастыру кафедрасы» құрылды.

2011 жылы «Виртуалды кәсіпорын» зертханасы құрылуына байланысты кафедраның атауы «Экономика және болжамдау» болып өзгертілді.

Қазіргі таңда кафедрада 14 оқытушы жұмыс жасайды, олардың қатарында 2 профессор, 4 доцент, 6 аға оқытушы, 2 оқытушы, аға зертханашы бар. Кафедраны экон.ғыл.канд., доцент А.М.Қазамбаева басқарады.

Кафедра оқытушылары педагогикалық шеберлікті арттыру мақсатында өздерінің біліктілік деңгейін көтеру бағытында жұмыстанады. Оқыту үдерісінде іскерлік ойындар, мастер-кластар, дебаттар, кейс - стадия және т.б. әртүрлі әдіс-тәсілдер жиі қолданылады.

2007 жылғы республикалық конкурс нәтижесі бойынша Т.Н.Траисова «ЖОО-ның үздік оқытушысы» грантының иегері атанды.

2006-2007 оқу жылынан бастап кафедрада 6М050600-«Экономика» мамандығы бойынша магистратура жұмыс жасайды.

Қазіргі таңда «Экономика және кәсіпорындарды ұйымдастыру» кафедрасы Жәңгір хан атындағы БҚАТУ-дың Экономика және бизнес факультетінің құрамында 5B050600-«Экономика» мамандығы бойынша түлектер дайындайды.

«Экономика және болжамдау» кафедрасының ұжымы

2010 жылы «Экономика» мамандығы Ресейдің АККОРК Білім сапасы мен даму бағыттарын қоғамдық бақылау агенттігінен халықаралық аккредиттеуден өтті.

Мамандық студенттері Республикалық пәндік олимпиададан 2011 және 2012 жылдары қатарынан 2-ші орын алды.

*Республикалық пәндік олимпиада жеңімпаздары.
Аға оқытушы Б.К.Рахимғалиев және БЭК-41,42 топ студенттері*

«Экономика және болжамдау» кафедрасының әдістемелік жұмысының тақырыбы: «Экономикалық пәндерді оқытудың әдістемелік-инновациялық негіздері» және негізгі бағыттары:

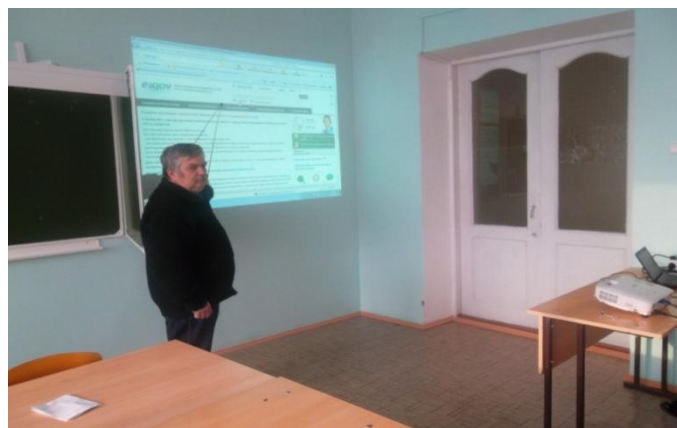
- Экономикалық пәндерді оқыту кезінде компьютерлік имитациялық модельдерді пайдалану;
- Іскерлік ойындар экономикалық пәндерді оқытудың тиімді әдісі ретінде;
- Студенттердің өзіндік жұмысын белсенді өткізу әдістері.

Кафедраның әдістемелік семинарының кезекті отырысы

Семинар жетекшісі - аға оқытушы С.М.Есенғалиева. Семинар негізінен оқу әдістемелік мәселелер бойынша теориялық семинар, іскерлік ойындар түрінде, оқу үрдісі бойынша практикалық тренинг түрінде өткізіледі. Сонымен қатар оқу-әдістемелік семинарда профессор-оқытушылар құрамының дайындаған әдістемелік құралдары талқыланады.

Кафедрада оқу үрдісін ұйымдастыруда әртүрлі интерактивті оқу әдістерін қолданады: кейстер, сөзжұмбақтар, дөңгелек үстелдер, конкурстар және т.б. Кафедра бойынша 45 пән оқытылады, пәндер бойынша дәрістер, практикалық сабақтар және СОӨЖ жүргізіледі. Барлық пәндер бойынша оқу-әдістемелік кешендер дайындалды, соның ішінде: жұмыс оқу бағдарламасы, күнтізбелік-тақырыптық жоспар, дәріс кешені, СӨЖ тапсырмалары, жұмыс оқу

*Доцент Е.А.Аринкин кафедраның
әдістемелік семинарында*

жоспарлары типтік және типтік емес бағдарламалармен, сиплабус, практикалық сабақ жоспарлары, оқу-әдістемелерін әдебиеттер картасымен камтамасыз ету, бағалау графигі, пәндерді оқыту бойынша нұсқау, білімді бағалау және бақылау жұмыстарының материалдары, жеке жұмыстары үшін материалдар, бағдарламалық және мультимедиялық құрылғымен жүргізу, курстық жұмыстарды орындау үшін әдістемелік нұсқаулар, мамандандырылған аудиториялар, кабинеттер және зертханалар тізімдері.

Кафедрада «Виртуалды кәсіпорын»

зертханасы жұмыс жасауда, оның артықшылығы - студенттердің теориялық білімін нақты тәжірибемен ұштастыру. 5B050600-«Экономика» мамандығы бойынша «Виртуалды кәсіпорын» модулі қарастырылған, оған «Кәсіпорын экономикасы», «Бизнес жоспарлау», «Салық және салық салу», «1С Бухгалтерия» пәндері кіреді. Сондықтан да «Виртуалды кәсіпорын» зертханасы модульді жүзеге асыру мақсатында PROJECT EXPERT лицензиялы бағдарламасын пайдаланады. «Виртуалды кәсіпорын» зертханасы үшін №434 дәрісханасы дайындалып, 12 компьютер қойылды.

Студенттер PROJECT EXPERT бағдарламасы арқылы өздерінің бизнес-жоспарларын құрастырып, нәтижесін талдай алады. PROJECT EXPERT лицензиялы бағдарламасын мұнай-газ саласы, энергетикалық, өнеркәсіп, қаржы саласы және т.б. салалардың көптеген ірі кәсіпорындары пайдаланады.

2009 жылдан бастап “Шағын бизнес орталығы” ассоциациясында «Экономика және болжамдау» кафедрасының филиалы құрылды. Филиал жетекшісі болып экономика ғылымдарының кандидаты, доцент А.Д.Махмудов тағайындалды. Филиал арқылы «Экономика» мамандығының студенттерінің тәжірибеден өту мәселелерін шешуге жағдай жасалған.

«Экономика және болжамдау» кафедрасы 2009-2011 жж. аралығында «Агроөнеркәсіптік өндірістің тиімділігін және бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз етудің ұйымдық-экономикалық механизмі (БҚО материалдары негізінде)» тақырыбы бойынша ғылыми-зерттеу жұмысын орындады.

2012 жылдан бастап «Қазақстанның Дүниежүзілік сауда ұйымына кіру жағдайында агроөнеркәсіптік кәсіпорынның тұрақты дамуының механизмін қалыптастыру (БҚО материалдары негізінде)» тақырыбында жұмыс басталды. Жетекшісі экон.ғыл.канд., доцент А.М.Казамбаева. Жауапты орындаушылар – кафедра оқытушылары. Жыл сайын ҒЗЖ жоспары, ҒЗЖ бойынша есеп, кафедра бойынша статистикалық есептер дайындалады.

Соңғы 3 жылда факультет оқытушылары ғылыми-зерттеу жұмыстарына белсенді қатысуда, 2012-2013 оқу жылында қаржыландыру көлемі 1 ПОҚ шаққанда 105,3 мың теңгені құрайды.

Доцент А.М.Казамбаева «Жайық-Каспий табиғи-шаруашылық бассейнінің су ресурстарын мелиоративтік бағалау» тақырыбы бойынша гранттық қаржыландырылатын ғылыми-зерттеу бойынша зерттеушілер тобының мүшесі болып табылады.

2011 жылғы IV Астана Экономикалық форумы жұмысының қорытындысы бойынша доцент А.М.Казамбаева «Ең үздік жоба» номинациясы конкурсында «Қазақстанның ДСҰ кіру жағдайында агроөнеркәсіптік өндірістің тиімділігін және бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз етудің ұйымдық-экономикалық механизмі» тақырыбы бойынша 2 орын алып, 1000\$ көлеміндегі марапаттауға ие болды. Сонымен қатар ол V Астана Экономикалық форумының «Үлкен жиырмалық үшін ұсыныстар – G-20» сертификатының иегері болып табылады. Сондай-ақ осы форумда аға оқытушы Б.К.Рахимғалиев «Үздік қатысушы» номинациясын иемденді.

2010 жылы доцент А.М.Казамбаева «Ауыл шаруашылығы өнімдерінің бәсекеге қабілеттілігін көтеру» жобасы шеңберінде ҚР Ауыл шаруашылығы министрлігінің гранты бойынша ауыл шаруашылығы тауар өндірушілеріне арналған «Агробизнесі құру және тиімді жүргізу» электронды жедел курсын дайындауға қатысты. Грант сомасы 4 млн. теңгені құрады. Ғылыми жетекшісі - профессор Гумаров Г.С.

Экономика және бизнес факультетінің студенттері, 2012-2013 оқу жылы бойынша «Уздік экономист» сайысының жеңімпаздары.

Кафедраның тәрбие жұмысы университеттің тәрбие жұмысы тұжарамдамасына сәйкес ұйымдастырылады, тәрбие жұмысы тұлға ретінде өзін-өзі қалыптастыру және дамыту, коммуникативті мәдениетті дамыту, экологиялық, эстетикалық, діни тәрбие; интеллектуалдық мәдениетті дамыту және т.б. бағыттар бойынша жүргізіледі. Кафедра деңгейінде келесі шаралар өткізілді:

- «Кәсіпорын экономикасы» пәні бойынша өткізілген «Ең үздік экономист» интеллектуалдық ойынына факультеттің «Экономика», «Менеджмент», «Маркетинг», «Есеп және аудит», «Қаржы», «Мемлекеттік және жергілікті басқару» мамандықтарының студенттері қатысты.

- университет көлемінде Тұңғыш президент күніне орай өткізілген салтанатты

шараға «Экономика» мамандығының белсенді студенттері қатысты және Елбасы Н.Ә.Назарбаевтың «Қазақстан-2050» атты Қазақстан халқына арналған жолдауын тыңдап, кейін топ студенттерімен талқылап, тәлімгер сағаты оздырылды;

- «Жастар СПИД-ке қарсы» тақырыбында 2-3 курстар арасында эдвайзер сағаты өткізілді.

Аға оқытушы А.А.Урынғалиева және Н.Т.Хамитова пәндер презентациясын, элективті курстарға жазылуды ұйымдастыратын, жеке жоспарлар мен өзге де қажетті құжаттамаларды толтыруда студенттерге көмек көрсететін кафедра эдвайзерлері болып табылады. Студенттерді ақпараттық қамтамасыз ету мақсатында, жыл сайын елдің, облыстың және университеттің жаңалықтары берілетін университеттік студенттік «Заңғар» газетіне жазылу ұйымдастырылады.

Мамандық студенттері қалалық және облыстық іс-шараларға белсенді қатысуда. ҚР Тәуелсіздігінің 20-жылдығына арналған «Дарабоз – 2011» облыстық интеллектуалдық конкурсында БЭК-21 тобының студенттері 2 орын алды (БҚО Ішкі саясат басқармасы, «Жас экономист» ЖББ, Орал қ.). 2012 жылдың түлегі Сахметов Тимур университетте оқу кезінде «Ақжайық» футбол клубында ойнады. Мамандық түлегі, «Алтын белгі» кеуде белгісінің иегері, оқу үздігі Башаев Анзор 2011-2012 оқу жылында Қазақстан Республикасы Президенті атындағы шәкіртақы иегері атанды.

Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университетінің «Экономика және болжамдау» кафедрасында 2006 – 2007 оқу жылынан бастап 6М050600-«Экономика» мамандығы бойынша магистратура жұмыс істейді.

6М050600-«Экономика» мамандығы бойынша магистратурада кадрлар дайындау екі бағыт бойынша жүзеге асырылады:

- ғылыми және педагогикалық - 2 жыл оқу мерзімімен;
- бейіндік - 1 жыл оқу мерзімімен.

«Дублиндік дескриптор» негізінде «Экономика» мамандығы бойынша екі білім беру бағдарламасы қалыптасқан, олар: «Экономика және халық шаруашылығын басқару» және «Инновациялық даму экономикасы» ғылыми және педагогикалық бағыты, «Экономика және кәсіпорынды басқару» және «Кәсіпорынның сыртқы экономикалық байланыстары» бейіндік бағыты.

2012-2013 оқу жылында «Экономика» мамандығының магис-транттарының контингенті 16 адамды құрайды, оның екеуі университеттік грант негізінде, 14 магистрант ақылы негізде оқиды. Магистратурада оқыту мемлекеттік және орыс тілдерінде жүргізіледі.

Кафедра Ресей Федерациясының жоғары оқу орындарымен және Н.И.Вавилов атындағы Саратов Мемлекеттік аграрлық университетінің профессоры, экономика ғылымдарының докторы И.Ф.Сухановамен тығыз әріптестік байланыста. И.Ф.Суханова магистранттарға «Зерттеу жүргізудің әдістемесі» тақырыбында курс оқыды.

Білім алушылар мен ПОҚ академиялық ұтқырлығын қамтамасыз ету және кеңейту бойынша жұмыстарды белсенді жүргізу мақсатында, 2012-2013 оқу жылында Ирландия және Чехия елдерінен ғалымдар, экономика ғылымдарының докторы Властимил Черни және экономика ғылымдарының докторы Иамон Лени Хан шақыртылды. Олар осы заманғы халықаралық экономиканы дамыту проблемалары бойынша дәріс курстарын оқып, ғылыми-зерттеу жұмыстарын орындау бойынша магистранттарға кеңестер берді. 1 курс магистранттары 2012 жылдың 16-22 сәуір аралығында Саратов мемлекеттік аграрлық университетінде

*МЭКГ-22 тобының магистранты
Н.А.Ахметжанова өндірістік
практиканың қорытынды
конференциясында, 2013 ж.*

«Ғылыми-зерттеу жұмыстарының әдістемесі» курсы бойынша ғылыми тағылымдамадан өтті. Ғылыми-педагогикалық бағыттағы 2 курстың магистранты Н.А.Ахметжанова «Ғылыми-зерттеу жұмыстарының әдістемесі» курсы бойынша ғылыми тағылымдамадан өтті.

Магистранттар А.А.Урынғалиева, Е.Н.Баженова Беларусь Республикасының БГАТУ университетінің шақыртуы бойынша «Нарықтық экономика: бүгіні және ертеңі» Халықаралық студенттік ғылыми конференция жұмысына қатысты, сонымен бірге БГАТУ базасында «Кәсіпорын персоналын басқару технологиясын жетілдіру» курсы бойынша шетелдік ғылыми тағылымдамадан өтті.

Кафедрада студенттік ғылыми үйірме (ФЗУ)

- «Бизнес клуб» қызмет етеді. ФЗУ зерттеу тақырыптары келесілерге бағытталған:
- меншіктің түрлі ұйымдық-құқықтық нысанындағы кәсіпорындардың қызметін ұйымдастыру және қазіргі жағдайын талдау;
- еңбек нарығын зерттеу;
- жылжымайтын мүлік нарығын зерттеу;
- халық шаруашылығының түрлі салаларын зерттеу.

ФЗУ жұмысына жауапты - аға оқытушы З.К.Аманғалиева. Бұл бағытта да сәйкесінше жылдық жұмыс жоспары жасақталып, отырыстардың хаттамасы толтырылып отырады. Мамандық студенттері Студенттік ғылыми-зерттеу жұмыстарының республикалық конкурсына жыл сайын белсенді қатысады. 2011-2012 оқу жылында II Оқушылар мен студенттердің зерттеу жұмыстарының халықаралық конкурсына (Ресей, Чуваш Республикасы) 2 жұмыс жіберілдіріп, 3 курс студенті А.Измағамбетованың жұмысы 2 орынға ие болды.

*МЭКГ-22 тобының магистранты
А.А.Урынғалиева Беларусь
Республикасының БГАТУ-дегі «Нарықтық
экономика: бүгіні және ертеңі»
Халықаралық студенттік ғылыми
конференцияда, 2012 ж.*

«Маркетинг және менеджмент» кафедрасы

М.Б.Сұлтанова, кафедра меңгерушісі

Кафедраның тарихы мен ғылыми-педагогикалық құрамының қалыптасуы Батыс Қазақстан ауыл шаруашылығы институтының Экономика факультетінде «Экономикалық кибернетика» және «Басқару және советтік құқық» атты екі базалық кафедралардың құрылуынан бастау алады. Аталған кафедралар өздеріне бекітілген пәндер циклі бойынша тек қана экономикалық мамандықтар ғана емес, институттың басқа да ауыл шаруашылығы мамандықтарында типтік оқу бағдарламалары мен жоспарлары талаптарын жүзеге асыруды қамтамасыз етті.

Алғашқыда кафедра (1970 жылы) «Экономикалық кибернетика» деп аталып, Экономика факультетінің құрамында қызмет етті. Кафедра меңгерушісі физика-математика ғылымдарының кандидаты, доцент Х.К.Кенжеғұлов болды, кейін экономика ғылымдарының докторы П.В.Ковель, ғылым кандидаттары К.А.Исмурзин, Е.Х.Гиззатов, А.Н.Бурахта, Е.А.Аринкин, Г.И.Нестеренко болды.

1997 жылы кафедра «Компьютерлік технология», ал 2000 жылы – «Экономикадағы ақпараттық технологиялар» деп аталды.

Әр жылдары кафедраның қалыптасуына қажырлы үлес қосқандар: профессор П.В.Ковель, доценттер Х.К.Кенжеғұлов, Е.Х.Гиззатов, К.А.Исмурзин, Н.А.Самохвалова, Л.Г.Родина, А.Н.Бурахта, В.А.Михайлов, К.М.Сариева, Р.Г.Жаналиева, Е.А.Аринкин, Н.Н.Пашенко, А.А.Айдаралиева және т.б. 90-ыншы жылдардың аяғында кафедрада 20-дан астам оқытушы істеді, соның ішінде 1 профессор, 2 доцент, 3 ғылым кандидаты, 9 аға оқытушы, 11 оқытушы болды.

Кафедраның профессор-оқытушылар құрамы 80-90 жылдары агроөнеркәсіп кешеніндегі экономикалық үдерістерді басқару, ауыл шаруашылығы өндірісін оңтайландыру, экономикалық ақпараттарды өндеуді автоматтандыру мәселелерімен байланысты ғылыми жұмыстармен шұғылданды. (П.В.Ковель, Е.Х.Гиззатов, Н.Н.Пашенко және т.б.). Оқытушылар К.М.Сариева және Е.Х.Гиззатовтар 1985-1992 жылдары ауыл шаруашылығы кәсіпорындарына мердігерлік әдісті енгізу, шығынды бақылаудың чектік формасы, облыстық ауыл шаруашылығы кәсіпорындарының қор әлуетін тиімді пайдалану бойынша ғылыми зерттеулер жүргізді. Оқытушылардың зерттеулері әртүрлі салада ақпараттық технологияларды пайдаланумен байланысты міндеттерді шешуге бағытталды.

Кафедраның материалдық-техникалық базасы үнемі дамып отырды: «Феликс», ВК2, «Аскота» және ЭЕМ «Наири-2» арифмометрлері болды. Машина парктері бірте-бірте «Электроника», «Искра», «ДВК», «Корвет», ЕС1841, IBM-286 құрылғыларымен жаңартылды. Кафедра жаңа компьютерлік техника және желілік құрал-жабдықтармен жабдықталды, соның ішінде Интернетке шығатын бірыңғай желімен біріктірілген PENTIUM типті компьютерлермен жасақталған сегіз компьютерлік сынып ашылды. Мамандар даярлаудың бағытына сәйкес бағдарламалық қамтамасыз етуге қажетті құралдар алынып, қолданыла бастады.

Доцент Е.А.Аринкиннің бастамасы аясында оқытушы А.Е.Локтевтің жетекшілігімен 2000 жылы кеңселік жүйедегі студенттік зертхана ұйымдастырылды. Зертхана қызметкерлері күшімен Орал қаласының кәсіпорындары мен ұйымдарына қазақстандық бухгалтерлік есеп стандарттарында сыналған автоматтандырылған бухгалтерлік бағдарламалық жүйе енгізілді, атап айтқанда «1С:Кәсіпорын», «1С: Бухгалтерия 7.7», «1С: Төлем құжаттары ЛОС» және т.б.

Кафедра мультимедиялық технологияларды пайдаланып, тасымалданатын электронды оқу материалдарын шығаруға дайындалды.

Кафедра қызметінің негізгі бағыты – экономикадағы заманауи ақпараттық технологиялар саласында студенттерді арнайы даярлауды қамтамасыз ету.

Ақпараттық технологиялар жалпы кәсіби және арнайы пәндерді оқу барысындағы оқыту үдерісінде: бухгалтерлік есепті компьютерлендіру, статистика, басқару және қаржылық саралау, жобаларды талдау және т.б. пайдаланылды.

Кафедра 1978 жылы «Ауыл шаруашылығы өндірісін ұйымдастыру» кафедрасынан бөліну негізінде ұйымдастырылып, «Басқару және кеңестік құқық» деп аталды. Алғашқы құрамда кафедра меңгерушісі К.Г.Ахметов, оқытушылар Н.Н.Солоха, М.М.Даришев, Х.М.Қожаниязова, М.Ж.Миниус болды. Кейінгі жылдары кафедраны Н.Н.Солоха, Н.У.Тұрдалиев, Б.С.Есеналиевтер басқарды.

1999 жылы кафедра «Менеджмент және экономика» департаменті болып құрылып, оны профессор К.Г.Ахметов басқарды, ал 2000 жылдан «Менеджмент және маркетинг» кафедрасы деп аталды.

Кафедраның қалыптасып, дамуына осы кезеңде профессор К.Г.Ахметов пен доцент Н.Н.Солоха үлкен үлес қосты. Олар басшылық еткен осы кезеңде жас ғылыми-педагогикалық кадрлардың өсуі мен кафедраның материалдық-техникалық базасының жақсаруы қамтамасыз етілді. 1970-2000 жылдары Кеңес Одағының жетекші аграрлық және экономикалық жоғары оқу орындарында М.М.Даришев, К.А.Исмурзин, Е.Х.Ғиззатов, Н.О.Тұрдалиев, Н.Н.Пашенко, А.Н.Бурахта, Б.С.Есеналиев, Ж.Ж.Жумаев, Е.А.Аринкин, Г.И.Нестеренко, Б.М.Хусаинов, А.У.Сұлтанов, Ж.К.Даухарин, А.А.Айдаралиева, Т.К.Хамидуллин, К.К.Кейкиева және басқалары өздерінің кандидаттық диссертацияларын қорғады.

Кафедра профессоры Ким Гусманович Ахметов

2000 жылға дейін кафедраны профессор, ҚР ЖҒА академигі К.Г.Ахметов басқарды. Оның облыстық және аудандық деңгейдегі партия-совет және шаруашылық органдарында

істеген мол тәжірибесі болды. Ауыл шаруашылығы өндірісінің тетіктерін жетілдірудің жолдарын жақсы білуі оның институттың ғылыми жұмыстар жөніндегі проректоры лауазымы қызметінде ұзақ жылдар жемісті еңбек етуіне негіз болды. Ол Қазақстан Республикасының еңбек сіңірген қайраткері, 20-дан астам монография мен оқулықтардың авторы, 15-тен астам аспиранттар мен ізденушілердің ғылыми жетекшісі, олардың ішінен 7 адам кандидаттық диссертация қорғады.

1998 жылы жас ғалымдардың республикалық ғылыми жұмыстарының қорытындысы бойынша доцент Б.М.Хусаиновқа Президенттік стипендия берілді.

«Менеджмент және маркетинг» кафедрасы бұрынғы БҚАУ-дың осы аттас кафедрасы негізінде құрылды. Кафедра меңгерушісі профессор К.Г.Ахметов болды.

Кафедрада 13 оқытушы жұмыс жасады, солардың ішінде 1 профессор, 4 доцент, 3 аға оқытушы және 5 оқытушы болды.

«Менеджмент» және «Маркетинг пен коммерция» мамандықтары бойынша сапалы мамандар даярлау жүргізілді. Жекелеген курстарды тереңдетіп оқыту оқу сабақтарын пікірсайыс, мәселелі сипаттағы сабақ түрінде өткізуге, іскерлік ойындарды пайдалануға, «Агробизнес» атты үш апталық кешенді ойынды жүргізуге мүмкіндік берді. Ойын операцияларының нәтижелері бойынша студенттер жеке тапсырмалар түрінде инвестициялық жобалар, бизнес жоспарлар мен олармен ұйымдастырылатын кәсіпорындардың құрылтай құжаттарын жасады.

Аталған оқу-білімдік инновацияны жүзеге асыруға тартылған профессор-оқытушылар құрамы К.Г.Ахметов, Б.Т.Төлебаева, ЖЖ.Жумаев, А.У.Сұлтанов, Ж.К.Даухарин, Б.М.Хусаинов, Т.К.Хамидуллин, С.Е.Бисенғалиева, А.М.Балкибаева, М.Б.Сұлтанова, С.Ч.Примбетова, А.Б.Тлесова, А.А.Муфтиғалиева, А.Г.Жұмағазиева, Н.Ж.Ибраев, К.Г.Неталиева және т.б. тұрды.

Авторлық оқу-әдістемелік құралдар жасауға ерекше көңіл бөлініп, төмендегідей атаулардағы оқу құралдары шығарылды:

К.Г.Ахметов. Менеджмент негіздері: оқу құралы / К.Г.Ахметов, ЖЖ.Жумаев. К.М.Сариева.- Алматы, 2000. – 212 б.

ЖЖ.Жумаев. Экономиканы мемлекеттік реттеу: оқу құралы / ЖЖ.Жумаев.- Орал: БҚМУ, 2001.- 185 б.

Б.М.Хусаинов. Табиғатты пайдалану экономикасы: дәрістер курсы / Б.М.Хусаинов.- Орал: БҚАТУ, 1999.- 27 б.

БҚМУ құрамынан бөлінгеннен кейін, кафедра «Менеджмент және маркетинг» деп аталды, ал 2007 жылдан - «Менеджмент», «Маркетинг және жоспарлау» кафедраларының бірігуі есебінен 2009 жылдан бастап «Маркетинг және менеджмент» кафедрасы болып ұйымдастырылды.

Бұл жылдары кафедраны доценттер Б.М.Хусаинов (2003-2004), Г.А.Айешева (2004-2006), А.У.Сұлтанов (2006-2011) басқарды, 2011 жылдың 20 наурызынан экономика ғылымдарының кандидаты, доцент М.Б.Сұлтанова басқарады.

Бүгінгі күні кафедра еңбек нарығының талаптарына сай «Маркетинг» және «Менеджмент» мамандықтары бойынша мамандар даярлайды. Бәсекеге қабілетті экономика талаптарына сәйкес келетін, нарық жағдайында өндірісті басқара алатын болашақ маркетингтер мен менеджерлердің жаңа буынын қалыптастыру – кафедра қызметінің басты бағыттарының бірі.

«Маркетинг және менеджмент» кафедрасының ұжымы

Кафедра маркетинг және менеджмент саласына мамандар даярлауда өңірде үлкен тәжірибеге ие, кафедраның ғылыми әлеуеті жоғары (профессор-оқытушылар құрамының ғылыми дәрежеленуі – 53 %). Кафедрада 15 оқытушы жұмыс жасайды, олардың ішінде ауыл шаруашылығы ғылымдарының докторы, профессор Г.К.Молдашев, ауыл шаруашылығы кандидаттары А.У.Сұлтанов, Б.М.Хусаинов, экономика ғылымдарының кандидаты, доцент Н.Н.Пашенко, А.А.Айдаралиева, М.Б.Сұлтанова, С.Ч.Примбетова, В.Д.Исмагулов, аға оқытушылар А.Ж.Есбулатова, аға оқытушы, магистрлер А.К.Досанова, Ж.Б.Кенжин, М.Р.Галимуллина, З.И.Шналиева, ЖЖ.Габбасова, А.А.Жайтлеуовалар бар.

«Маркетинг және менеджмент» кафедрасының ардагер-ұстаздары

*Э.ғ.к, доцент Пашенко
Наталья Николаевна*

*Профессор Молдашев
Гусман Кумарович*

Доцент Б.М.Хусаинов «Астық саласының экономикалық тиімділігі мен бәсекеге қабілеттілігі» тақырыбындағы докторлық жұмысын аяқтауда (Ұлттық аграрлық университет, Киев қаласы, Украина). А.Ж.Есбулатова Петербург жол қатынасы университетінде «Транспорт құралдары диагностикасының әдістерін жетілдіру» жөніндегі кандидаттық диссертациясын қорғауға даярлануда.

Кафедра оқытушылары сапа менеджменті жүйесі, халықаралық маркетинг, халықаралық брэдинг, жеке құрамды басқару, стратегикалық менеджмент, PR арнайы курстары бойынша педагог кадрларды, өндіріс жетекшілері мен мамандарын қайта даярлау мен біліктілігін аттыру бойынша жұмыстар жүргізеді.

Кафедраның оқу-әдістемелік қызметі болашақ мамандардың бойына кәсіби дағдыларды, Қазақстан Республикасының ЖМБС шеңберінде бірқатар базалық және жетекші пәндер мен элективті пәндер бойынша практикалық қалып пен біліктерді қалыптастыруға бағытталған. Оқу үдерісі 35-тен астам оқу пәндері бойынша жүргізіледі.

Доцент Б.М.Хусаинов «Менеджмент теориясы және тәжірибесі» пәнінен практикалық сабақ өткізуде.

Кафедрада студенттердің өндірістік тәжірибеге дайындық сапасын арттыру мақсатында инновациялық әдістерді қолдану арқылы түрлі іс-шаралар өткізіледі

«Маркетинг және менеджмент» кафедрасы мамандық студенттеріне жыл сайын мәдени шаралар, әртүрлі сайыстарды ұйымдастырып, студенттерді топта бірлесе жұмыс істеуге, іскерлік қарым-қатынас, басқару әдістеріне дағыландырады.

«Агробизнестегі инновация» іскерлік ойыны

«Мамандық әнұраны» атты интеллектуальдық байқау

Іскерлік ойын «Менеджер - 2030»

Кафедра студенттердің өзіндік-танымдық және ізденіс қызметін белсенділендірудің жаңа формаларын үнемі іздестіреді. Жекелеген курстарды тереңдетіп оқыту оқытудың интерактивтік әдістерін пайдалануға мүмкіндік береді. Доцент Б.М.Хусаиновтың бастамасы бойынша, жыл сайын факультетте барлық мамандық студенттерінің қатынасуымен инновациялық сипаттағы іскерлік ойындар өткізіледі. Доцент С.Ч.Примбетованың басшылығымен «Менеджмент» және «Маркетинг» мамандығының студенттерімен мемлекеттік тілде іскерлік ойындар өткізілді. Оқу материалдарының презентациясын оқытудың мультимедиялық құралдарын пайдаланып өткізу доценттер Н.Н.Пашенко, А.А.Айдаралиева, М.Б.Султанова, С.Ч.Примбетова, аға оқытушылар А.Ж.Есбулатова, Ж.Б.Кенжина және т.б. оқытушылардың педагогикалық дағдысына айналды.

ҚР Білім және ғылым министрлігінің грифімен мынадай монографиялар мен оқу құралдары шығарылды:

- Г.К.Молдашев. Менеджмент качества в высшем образовании: практикоориентированная монография / Г.К.Молдашев, Л.С.Таршилова, А.А.Айдаралиева. - Түркістан: 2008. - 240 б.

- А.У.Сұлтанов. Стратегический менеджмент: искусство управления: учебное пособие для студентов экономических специальностей / А.У.Султанов. - Уралск: ЗКАТУ им. Жангир хана, 2009. - 198 б.

- М.Б.Султанова. Стратегиялық менеджмент: оқу құралы / М.Б.Султанова. - Орал: «ҮГТАО» АҚБҚФ, 2012. - 163 б.

Университет РББ грифімен төмендегідей құралдар шығарылды:

- Г.К.Молдашев. Системы менеджмента качества в образовании: кітап / Г.К.Молдашев, В.Н.Графкин. - Орал: «Дастан», 2005. - 168 б.

- К.Г.Ахметов, Менеджмент качества: оқу құралы / К.Г.Ахметов. - Орал: Жәңгір хан ат. БҚАТУ, 2006. - 139 б.

- К.Г.Ахметов, Сапа менеджменті: оқу құралы / К.Г.Ахметов, ЖЖ.Ғаббасова, Д.С.Сүйіншәлиева. - Орал: Жәңгір хан атындағы БҚАТУ, 2009. - 89 б.

- Г.К.Молдашев, Системы менеджмента качества: оқу құралы / Г.К.Молдашев. - Орал: Жәңгір хан атындағы БҚАТУ, 2012. - 155 б.

- Б.М.Хусаинов, Экономика перерабатывающей промышленности: дәрістер курсы / Б.М.Хусаинов. Орал: БҚМУ, 2001. - 40 б.

- Н.Н.Пашенко, Маркетинг образовательных услуг: біліктілікті арттыру курстары тыңдаушыларына арналған дәрістер курсы / Н.Н.Пашенко. - Орал: Жәңгір хан атындағы БҚАТУ, 2010. - 107 б.

- С.Ч.Примбетова, Инновациялық менеджмент / С.Ч.Примбетова. - Орал: «ҮГТАО» АҚБҚФ, 2011. - 192 б.

- Ж.Б.Кенжин, Педагогикалық менеджмент: дәрістер жинағы / Ж.Б.Кенжин. - Орал: Жәңгір хан атындағы БҚАТУ, 2012. - 65 б.

Ғылыми-зерттеу жұмыстары нарық жағдайындағы Батыс Қазақстан агроөнеркәсіп кешені қызметін жетілдіру тетіктерін негіздеуге бағытталған. Оның нәтижелері жыл сайын ғылыми

журналдар мен Қазақстан, Ресей, Украина және басқа да елдердің жетекші жоғары оқу орындары мен ғылыми орталықтарында өткен халықаралық ғылыми конференция материалдарында жарияланады.

Кафедрада «Менеджер» атты студенттік клуб пен «SMART» маркетингтік зерттеулер зертханасы жұмыс жасайды. Онда студенттер тиімді іскерлік келіссөздер, презентация мен сату, маркетингтік жоспарлау, іскерлік қарым-қатынастың этикасын жүргізу техникасын меңгереді. «Заңғар» атты студенттер командасы «Менеджмент» мамандығы бойынша республикалық олимпиадада 2 орын алды (Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ, 2009). «SMART» маркетингтік зерттеулер зертханасы жұмысының нәтижесі бойынша, оның қызметкерлері мен студенттері бірнеше рет марапатталды.

«Менеджмент» мамандығының «Зангар» студенттер командасының республикалық олимпиадада алған дипломы (Әл-Фараби ат. ҚазҰУ, 2009)

«Маркетинг» мамандығының студенті М.Иксанованың «Маркетингтегі инновация» номинациясы бойынша алған дипломы

«Менеджмент» мамандығының «Зангар» студенттер командасының республикалық олимпиадада алған дипломы (Әл-Фараби ат. ҚазҰУ, 2009)

2010 жылы Плеханов атындағы Ресей гильдия маркетингтері мен экономика академиясында өткен (Мәскеу қаласы) халықаралық байқауда М.Иксанованың байқау жұмысы «Маркетингтегі инновация» номинациясы бойынша бірінші орын алды. «Қазақстан Республикасының электронды үкіметі» Мемлекеттік бағдарламасын жүзеге асыру нәтижесі бойынша, маркетингтік талдамалар қорытындысына сәйкес, «SMART» маркетингтік зерттеулер зертханасы Батыс Қазақстан облысы Әкімдігінің алғыс хатымен марапатталды, зертханада жұмыс жасаған студенттер өңірдің фирмалары мен кәсіпорындарынан оң баға алды.

Сан қырлы тәрбие жұмысы кәсіби қызмет жүргізуге дайын, жан-жақты дамыған тұлға қалыптастыруға жағдай жасауға

бағытталған. Ол Қазақстан Республикасының «Жастар саясаты» мемлекеттік бағдарламасының негізінде қабылданған университеттік тұжырымдамаға сәйкес жүргізіледі.

«Есеп және аудит» кафедрасы

Э.А.Рустенова, кафедра меңгерушісі

Батыс Қазақстан ауыл шаруашылық институты, қазіргі Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университетінің Экономика факультетінде «Ауыл шаруашылығындағы бухгалтерлік есеп» мамандығы бойынша кадрлар даярлау 1964 жылдан басталды.

«Ауыл шаруашылығындағы есеп» мамандығы бойынша оқуға алғашқыда 50 адам қабылданды. Өңірдің есеп саласындағы мамандарға қажеттілігін толық қанағаттандыру үшін, қабылдау жоспары (күндізгі оқу бөліміне) 75 адамға өсірілді, сонымен қатар өндірістен қол үзбей (сырттай оқу бөлімі) даярлау басталды.

Осыған байланысты 1967 жылы кафедра меңгерушісі болған А.П.Вишневскаяның басшылығымен «Бухгалтерлік есеп және ауыл шаруашылық статистикасы» кафедрасы ашылды. Кафедра алғашқыда басқа жоғары оқу орындары мен техникумдардан шақырылған мамандар есебінен жасақталып, содан кейін оның құрамы бітіруші түлектер есебінен толықты. 1967-1973 жылдары кафедрада жұмыс жасаған оқытушылар: А.Ф.Гринченко, А.Н.Айдарова, А.Г.Казакова, Е.Ф.Панаев, В.Н.Казарин, А.Ш.Шамғонов, С.Х.Бисенов, С.Ф.Гришина, А.М.Изимқұлова, Р.Н.Шульманова, М.Астафьева, т.б. Кафедра меңгерушісі А.П.Вишневскаяның басшылығымен олар кафедраның материалдық-техникалық базасының қалыптасуына үлкен үлес қосты, есеп саласындағы мамандарды жоғары деңгейде даярлауды қамтамасыз етті.

Кафедра меңгерушісі А.П.Вишневскаяның жетекші ретінде қысқа мерзім ішінде жұмыс істеуге жоғары қабілетті ұжым қалыптастыра білген еңбегін айрықша атап өтуге болады. Ол оқу үдерісін ұйымдастыруда ұжымның барлық мүшесіне үлгі көрсетіп, қатал талап та қоя білді. Ол 1974 жылға дейін кафедра меңгерушісі қызметін атқарып, содан соң кафедрада аға оқытушы қызметін атқарды. Өкінішке орай, 1991 жылы өмірден өтті. Барлық түлектердің есінде А.П.Вишневскаяның жарқын бейнесі мәңгі сақталады.

1974-1990 жылдары кафедра үлкен көлемде оқу және ғылыми жұмыстар жүргізді, соған байланысты шақырылған ғалымдар мен түлектер есебінен оқытушылар құрамы өсті. Олар: доцент Ш.Сатубалдина, аға оқытушы К.М.Сариева, Н.К.Джапарова, Л.Л.Беляева, Р.Г.Жаналиева, Г.А.Мурзашев, О.Г.Попова.

Бұл жылдары кафедра оқу жұмыстарымен қатар ғылыми-зерттеу жұмыстарымен де айналысты, бақылаудың чектік формасын енгізу мен кәсіпорынның ұйымдастыру-шаруашылық жоспарын жасау бойынша шаруашылық есептегі жұмыстарды да орындады. Орал, Гурьев, Ақтөбе және Маңғыстау облыстарының кәсіпорындарына бақылаудың чектік формасын енгізу жұмыстары бойынша доцент А.Ш.Шамғонов, аға оқытушы С.Х.Бисенов және кафедраның басқа да оқытушылары көп еңбек етті.

1985 жылы кафедрадан «Статистика», «Халық шаруашылығын жоспарлау және шаруашылық қызметін талдау» пәндері бөлінді, олардың орнына «Шаруашылық қызметін саралау және статистика» атты жаңа кафедра ұйымдастырылып, оны доцент К.А.Изимқұлов, одан кейінгі жылдары доцент Е.Х.Физзатов (1986-1997), доцент К.М.Сариева (1997-1999) басқарды.

1992 жылы кафедрадан қаржы пәндері бөлініп, «Қаржы және ақша айналымы» кафедрасы ұйымдастырылды, ал бухгалтерлік есеп кафедрасында тек бухгалтерлік есеп пен бақылау бойынша жүргізілетін пәндер ғана қалды

1990 - 2000 жылдары кафедрада доцент Б.Г.Искакова (кафедра меңгерушісі, 1995-2000), У.Б.Мукеева (қазір Атырау қаласындағы құрылыс ұйымы департаментінің бастығы), А.С.Кидришева (қазір «Орал» сауда орталығының бас бухгалтері), Р.У.Жанғалиева, А.С.Мустафина (қазір М.Өтемісов атындағы БҚМУ-да аға оқытушы), Ф.Г.Ердаuletova (қазір Т.Рысқұлов атындағы Қазақ экономика университетінің доценті), М.Т.Баєтова (қазір Алматы қаласындағы жоғары оқу орындарының бірінде), Н.С.Нұрқашева (қазір э.ғ.к., МУБ доценті), Н.М.Габдуллин (қазір Х.Досмұхамбетов атындағы Атырау мемлекеттік университетінде доцент), э.ғ.к. Г.Х.Аубекерова («Бухучет-НАП» ЖШС-де жұмыс жасайды), Г.В.Бисекеновалар (қазір «Орал» сауда орталығының бухгалтері) жұмыс жасады.

Кафедрада жұмыс жасаған жылдары олардың әрқайсысы кафедра қызметінің барлық саласына өздерінің үлестерін қосты, оқу-тәрбие үдерісі мен ғылыми-зерттеу жұмыстарына белсене қатысты. Кафедра болашақ мамандар бойында аналитикалық және экономикалық ойлау дағдыларын қалыптастырды.

Кафедраның Қазақстан Республикасының нарықтық қатынастарға көшу жағдайындағы қызметін ерекше атап айтуға болады. Кеңестер Одағы ыдырағаннан кейін, Тәуелсіз Қазақстанға қысқа мерзімде бухгалтерлік есеп ісін қайта құруға тура келді. Осы мерзімде Аймақтық есеп басқармасы (басқарма бастығы - доцент С.Ф.Гришина) мен кафедра оқытушылары тек Батыс Қазақстан облысында ғана емес, тұтастай Батыс өңірінде бухгалтерлік есеп ісін қайта құру ісіне белсене араласты. Бұл жылдары университетте бухгалтерлер даярлау бухгалтерлік есепті қайта құрумен байланысты жүргізілді. Студенттер мен кәсіпорын қызметкерлеріне практикалық көмек көрсету үшін профессор А.Ш.Шамғонов, доцент Б.Г.Искакова және С.Х.Бисеновтердің басшылығымен есептеудің жаңа жүйесіне көшу бойынша әдістемелік нұсқаулар шығарылды. Университетте қала мен облыс кәсіпорындарының бухгалтерлері үшін қысқа мерзімді курстар ұйымдастырылды, кей жағдайда бұндай курстар аудандарға шығып өткізілді. Әр жылдары кафедраны басқарғандар:

А.Ш.Шамғонов, э.ғ.к., профессор (1975-1981, 1987-1993, 2008-2009),

С.Ф.Гришина, э.ғ.к., доцент (1981-1985),

С.Х.Бисенов, аға оқытушы (1985-1987),

М.Т.Баєтова, аға оқытушы, э.ғ. к (1993-1995),

Б.Г.Искакова, э.ғ.к., доцент (1995-2004),

А.Е.Шахарова, э.ғ.к., (2004-2007),

Н.К.Джапарова, аға оқытушы (2007-2008),

Э.А.Рустенова, э.ғ.к., доцент (2009 жылдан бастап).

Олардың барлығы да кафедраның материалдық-техникалық базасының дамуына, оқу үдерісін жетілдіруге, жоғары білікті оқытушылар құрамын жасақтау мен жас оқытушылардың кәсіби шеберлігін дамыту ісіне қомақты үлестерін қосты. Әсіресе шебер ұйымдастырушы, білгір жетекші, көп оқытушыларды тәрбиелеген тәлімгер-ұстаз, қазір де университетте жемісті қызмет жасап келе жатқан профессор Шамғонов Әскерғали Шамғонұлының еңбегін ерекше атап айтуға болады.

Кафедраның шежірелі тарихында 4500-ден астам дипломды мамандар даярланды, олардың көпшілігі басқару ұйымдарында, кәсіпорындар мен мекемелерде бас бухгалтер, Қазақстан Республикасының барлық өңірлерінің жоғары және арнаулы оқу орындарында оқытушы болып қызмет жасайды.

Кафедра әр жылдары бітірген түлектерін әрқашан мақтан тұтады: С.Каралбаев – Маңғыстау облысы әкімінің орынбасары (қазір зейнеткер), Г.С.Исалиев - Зеленов ауданы Шаруа банкінің бастығы, Л.И.Құсайынова - «Дәм» ЗЖҚ президенті, Л.К.Агелеуова – ҚР Кеден басқармасы Есеп және есеп беру департаментінің бастығы, Т.Т.Саткалиева - ҚР Салық инспекциясының бастығы, М.К.Нұғманова - э.ғ.к., доцент, Еуразия Академиясы «Есеп және аудит» факультетінің деканы, З.Х.Сұлтанова - э.ғ.к., доцент, Жәңгір хан атындағы БҚАТУ-дың «Қаржы» кафедрасының меңгерушісі, Г.К.Ахонова - э.ғ.к., М.Өтемісұлы атындағы БҚМУ-дің «Есеп және қаржы» кафедрасының доценті, Ж.С.Утешева - Жәңгір хан атындағы БҚАТУ-дың «Қаржы» кафедрасының доценті, Т.Р.Аманбаев - Жәңгір хан атындағы БҚАТУ-дың бас бухгалтері және басқа да көптеген түлектер.

«Есеп және аудит» кафедрасының профессор-оқытушылар құрамы

Қазіргі уақытта кафедрада «Есеп және аудит» мамандығы бойынша сабақ беретін штаттағы жалпы ПОҚ құрамының саны-46 адам, соның ішінде ғылыми дәрежесі бар 18 ғылым кандидаты және 13 ғылым докторы бар. Ғылыми дәрежелілік 45,65 пайызды құрап отыр.

Қазіргі уақытта кафедрада 10 оқытушы жұмыс жасайды. Ғылыми дәрежесі мен атағы бар 4 оқытушы бар. Оқытушылардың барлығы да базалық білімдері бар, тәжірибелік және

педагогикалық еңбек өтілдері бар оқытушылар болып табылады. Республика көлеміндегі ЖОО-да және университет ішінде жүргізілетін курстарда әркез өз білімдерін жетілдіріп отырады.

Кафедра профессорлық-оқытушылар құрамы өздерінің білім деңгейін жоғарлату мақсатында әрдайым жұмыстануда: алыс, жақын шет елдерде және Қазақстан республикасы аумағында біліктілік деңгейін арттыру курстарында оқып келеді. 2012-2013 оқу жылында оқытушылар 44 курсқа қатысып, біліктілігін арттырды, соның ішінде жоғарғы оқу орындарында, мамандандырылған кәсіпорындарда және Oxford School of English, Ресейдегі халықтар достығы университеттерінде болды.

«Есеп және аудит» мамандығы бойынша ғылыми-әдістемелік семинар жұмыс жасайды. Кафедраның әдістемелік семинарының тақырыбы - «Бухгалтерлік есептік пәндерді оқытудың әдістемелік – инновациялық негіздері». Ғылыми семинардың күн тәртібі қазіргі жағдайдағы бухгалтерлік есептің өзекті мәселелерін ауқымды қамтиды. «1С Бухгалтерия» бухгалтерлік және салық есебін автоматтандыру ретінде жан-жақты бағдарламасы», «Бухгалтерлік есептегі компьютерлік технология» пәнінен; «1С: Сауданы басқару 8» сауда кәсіпорындарының бизнес тиімділігін арттыру құралы ретінде «Саудадағы бухгалтерлік есеп» пәнінен, «Мен - бухгалтермін», «Мен - аудитормын» іскерлік ойын өткізу әдістемесі» «Бухгалтерлік есеп және аудит» пәнінен; «Замануи жоғарғы білімге инновациялық әдістерді қолдану өзектілігі» (М.Т.Громкованың авторлық бағдарламасы бойынша); «Кім бухгалтер болғысы келеді?» Іскерлік ойын өткізу әдістемесі» «Бухгалтерлік есеп қағидалары» пәнінен; «Студенттердің практикалық даярлық сапасын жоғарлату үшін инновациялық әдістермен оқыту» тақырыбындағы тренинг-семинар және т.б.

«Есеп және аудит» мамандығының студенттеріне арналған инновациялық технологиямен жабдықталған кабинет

Мамандық студенттері тәрбиелік шараларға белсене қатысады

Кафедраның тәрбие жұмысы жоспарға сәйкес жүргізіледі. «Есеп және аудит» мамандығының студенттері эдвайзерлерімен бірге университеттің қоғамдық өміріне берсенді қатысады.

Бұл мамандықта спорттық және мәдени жарыстарға және сайыстарға қатысатын белсенді студенттер оқиды. Соның ішінде атап өтетін болсақ, А.Горяинова (Қазақстан Республикасы чемпионатында үстел теннисінен 3 орын, Қазақстан Республикасы универсиадасында үстел теннисінен II-дәрежелі диплом (Қарағанды қаласы 2012 ж.). «Есеп және аудит» мамандығының

студенттері денсаулықты жақсарту, интеллектуалдық әлеуетті қалыптастыруға арналған шараларға белсенді қатысады.

Профессор-оқытушылар құрамы студенттермен бірлесіп (Э.Кужумова, С.Каракулова, А.Горяинова, Н.Рахимова, Ж.Караманова) Польша, Ресей (Н.И.Вавилов атындағы Саратов мемлекеттік аграрлық университеті, Самара мемлекеттік экономикалық университеті) және Қазақстанда өтетін халықаралық ғылыми-практикалық конференцияларға белсенді атсалысады. А.Кенжеғалиева Беларусьта өткен халықаралық ғылыми конференцияға қатысып ІІ орын алды. «Есеп және аудит» мамандығының студенті М.Жанғалиев, М.Альсейтова және Г.Жумабаева Жәңгір хан атындағы БҚАТУ-дың «Enactus» командасының мүшелері болып табылады. Бұл команданың мақсаты - Батыс аймағын дамыту бағытындағы студенттік жоба сайысына қатысу. Жәңгір хан атындағы БҚАТУ-дың «Enactus» командасы Алматы қаласында өткен SIFE ұлттық жарысына қатысты.

Академиялық алмасу бағдарламасы бойынша «Есеп және аудит» мамандығының студенттері өз білімдерін алыс және жақын шет елдерде, сонымен қатар қазақстандық университеттерде жетілдіруде.

«Есеп және аудит» мамандығының студенті Нургазиева Әлия Германияда

«Қаржы» кафедрасы

З.Х.Сұлтанова, кафедра меңгерушісі

Өткен ғасырдың тоқсаныншы жылдары Қазақстанда тәуелсіз мемлекеттің қаржы және салық жүйесін шұғыл қалыптастыру ісі басталды, облысты тиісті кадрлармен қамтамасыз ету үшін арнайы кафедралар ашу қажеттігі туындады. Қаржы саласы еліміздің тәуелсіз мемлекет ретінде қалыптасып, дамуымен бірге өз қызметін жаңаша бастады деп толық айтуға болады. Нарықтық экономикаға көшу жағдайында Қазақстан Республикасы жоғары мектебін дамытудың жаңа міндеттеріне сәйкес, 1992 жылдың сәуірінде «Қаржы» кафедрасы жаңа құрылымдық бөлімше ретінде құрылды. Кафедраның басты міндеті – қаржы жүйесі үшін жоғары білікті мамандар даярлау. Кафедраның алғашқы меңгерушісі болып экономика ғылымдарының докторы В.Д.Фетисов сайланды, ол кафедрадағы оқу-әдістемелік және ғылыми жұмыстардың негізін қалады. Кафедра өз қызметінің алғашқы кезеңінде аз құраммен жұмыс жасады, кафедраға С.Х.Бисенов, Г.Т.Құрманова, Г.В.Жирова сынды тәжірибелі оқытушылар, Г.С.Джубанышев, Э.С.Бисембина, Л.Н.Карпенко, В.Б.Гравшенкова секілді жас оқытушылар келді.

Бұл жылдары кафедрада «Ауыл шаруашылығындағы қаржы», «Қаржы, несие, ақша айналымы», «Қаржы және салық салу» пәндері жүргізілді және сонымен бір мезгілде НАЦАИ тапсырмасы бойынша «Қазақстан Республикасының Батыс өңірінің ауыл шаруашылығында салық салуды жетілдіру бойынша ұсыныстар жасау» тақырыбында шаруашылық есептегі ғылыми-зерттеу жұмыстары жүргізілді.

Экономика ғылымдарының докторы В.Д.Фетисовтың Ресейге қоныс аударуына байланысты, 1994-1999 жылдары кафедраны Г.В.Жирова басқарды. Бұл жылдары үнемі ауысып отырған оқу жоспарларына сәйкес, жаңа оқу пәндерін игеру басталды. Кафедра штатын толықтыру бойынша да жүйелі жұмыстар жүргізілді: 1994 жылы кафедраға жұмыс істеуге Ж.С.Утешова, 1995 жылы Г.К.Ахонова, 1996 жылы Ш.Д.Сәлімбаева, 1997 жылы К.Г.Дюсембиева келді.

1997 жылы «Қаржы және ақша айналымы» кафедрасы «Қаржы және несие» кафедрасы деп аталды. Осы жылдың қыркүйек айынан бастап «Салық және салық салу» мен «Мемлекеттік бюджет» мамандықтары шеңберінде «Қаржы және несие» мамандығы бойынша мамандар даярлау басталды. 1998 жылы кафедра «Банк ісін ұйымдастыру» мамандандыруы бойынша қаржыгерлер даярлауды бастады.

1999-2001 жылдары кафедраны доцент С.Х.Бисенов, 2001-2004 жылдары – доцент Г.В.Жирова, 2004-2005 жылдары – аға оқытушы А.Г.Тюмамбаева, 2005-2007 жылдары – аға оқытушы Р.Б.Серғалиева басқарды.

Өзінің қалыптасқан 20 жыл уақыты ішінде кафедрада бар ұмтылысын болашақ қаржыгерлерді оқытып, тәрбиелеу ісін жетілдірумен байланыстырған тату және берік ұжым қалыптасты. Студенттерге берілетін білім көлемі мен тәрбие үдерісі, ғылыми-зерттеу жұмыстары заман сұранысына сай жетілдіріліп отырылды. Жұмыстың басты критерийі экономиканың даму көрсеткіштеріне сәйкес ғылым мен тәжірибені үйлесімді ұштастыру болды. Қазіргі уақытта кафедрада экономика ғылымдарының кандидаты З.Х.Сұлтанованың басшылығымен экономика ғылымдарының жеті кандидаты, үш магистр, сонымен қатар бұрын өндірісте жұмыс жасаған мамандар қызмет етеді.

Кафедра құрамы, 2013 ж.

Кафедра ардагері, доцент Г.Т.Курманова

Кафедра ардагері, экономика ғылымдарының кандидаты, профессор С.Х.Бисенов

Жұмыстың негізгі міндеті – жоғары білікті мамандар қалыптастыру. Бұл міндетті жүзеге асыру үшін ректораттың қолдауымен барлық жағдай жасалуда: заманауи мультимедиялық құрал-жабдықтармен жабдықталған интерактивті оқыту сыныптары ашылды, Орал қаласындағы Салық басқармасының базасында кафедраның филиалы ашылды, «БТА Банк» АҚ Батыс Қазақстан облыстық филиалымен тығыз байланыс орнатылды. Кафедра практика базаларымен тығыз байланыс жасайды, олардың басшыларымен кездесулер, дөңгелек үстелдер ұйымдастырылады. Біздің студенттер, әсіресе, Ұлттық Банктің облыстық филиалында орналасқан мұражайды тамашалауға және Ұлттық Банктің Батыс Қазақстан филиалының жетекшісімен кездесуге ынталы.

Кафедра оқытушылары қол жеткізген жетістіктерімен тоқтап қалмай, білім берудің жаңа технологияларын іздестіру үстінде. Олар Мәскеу, Рига, Прага және басқа да қалалардағы біліктілікті жетілдіру курстарына қатысып, өздерінің педагогикалық шеберліктерін жетілдіріп отырады. Экономика ғылымдарының кандидаты, доцент Т.К.Қуанғалиева Прага қаласындағы университетте, экономика ғылымдарының кандидаты, доцент Г.А.Айешева АҚШ Сауда министрлігі коммерциаландыру департаментінде «SABIT» бағдарламасы бойынша тағлымдамадан өтті. Кафедра меңгерушісі экономика ғылымдарының кандидаты, доцент З.Х.Сұлтанова мен экономика ғылымдарының кандидаты, доцент Г.А.Айешева студенттерді

ағылшын тілінде оқытуға даярланып жатқан факультеттегі оқытушылар құрамына кіреді. Аға оқытушы Ж.С.Утешова «Салық және салық салу» пәні бойынша кәсіби бухгалтерлерді «Бухгалтерлер мен аудиторлар институты» ЖШС бағыты бойынша сертификаттауға даярлайтын жаттықтырушы болып табылады. Кафедра доценті, экономика ғылымдарының кандидаты Г.А.Айешева - Американдық CRDF Global (2012 ж.). азаматтық зерттеу мен даму қорының халықаралық байқауының «ECHNOPRIZE» грантының жеңімпазы. Ол сонымен қатар ҚР Ғылым және Білім министрлігінің «Аймақаралық өзара әрекет пен шекаралық ынтымақтастық жағдайында ұлттық экономиканың аймақтық дамуының ұйымдастыру-экономикалық тетіктерін жасау» грантының ғылыми-зерттеу жұмыстарын орындауға қатынасады.

Кафедра мақтанышы – э.ғ.к.,
доцент Г.А.Айешева

Ресей, Беларусь жоғары оқу орындарының ғылыми конференцияларына қатынасу кафедра оқытушылары үшін дәстүрге айналды. Кафедраның аға оқытушысы, экономика магистрі К.Г.Дюсембиева Мәскеу қаласындағы Ресей халықтар достығы университетінде өткен жас ғалымдардың халықаралық ғылыми-практикалық конференциясының қорытындысы бойынша II дәрежелі дипломға ие болды.

Оқу барысында біздің студенттер тек біздің университеттегі ғана емес, шетелдік студенттік конференцияларға да қатынасады. Студенттер О.Чекалина

мен Е.Пирогтың ғылыми жұмыстары ғылыми жұмыстардың республикалық байқауында ҚР Білім және ғылым министрлігінің III дәрежелі дипломымен марапатталды. Д.Исмагулов «Жас ғалым-2010» инновациялық жобалардың облыстық байқауында II орынды иеленді. Біздің студенттеріміз Шайдуллин Алтынбек пен Исмагулов Данияр Ресей Жинақ банкінің 175 жылдығына арналған банк ісін басқару бойынша өткен халықаралық студенттер олимпиадасының финалында ІІУ орынды иеленді, олар аталған олимпиадаға қатысқан қазақстандық тұңғыш финалистер.

Біздің университет бұдан бірнеше жыл бұрын студенттерді Ресей жоғары оқу орындарымен алмастырып оқытуды тәжірибеге енгізді, болашақ қаржыгер студенттер Орынбор мемлекеттік аграрлық университетіне барып оқып келді. Студенттердің академиялық ұтқырлығы бағдарламасы шеңберінде 3 студент Прага қаласындағы университетте оқиды. Төртінші курс студенті Дарибаева Динара Германия қаласында жарты жылдық тағылымдамадан өтті.

Кафедра өзінің кәсіби саласында жетістіктерге қол жеткізіп, университет қабырғасында алған теориялық білімін практикамен шебер ұштастырып жүрген өзінің түлектерін әрқашан мақтан етеді. Олардың қатарында Әлібек Аждағамбет, Тұрсынбек Нуриденов, Армат Отанов, Лаура Саматова, Алексей Скачков, Александр Кравченко, Ольга Чекалина, Асел Ермағамбетова, Айгерім Ильяс және т.б. түлектер бар.

Кафедраның кәсіби мейрамы болып саналатын ұлттық валютаның енгізілген күні әртүрлі іс-шаралар: студенттер мен оқытушылардың қаржы саласының қызметкерлерімен кездесуі, пәндік олимпиадалар, спорттық жарыстар өткізіледі.

Мамандық студенттері Қазақстан
Республикасы Ұлттық банкінің мұражайына
дәстүрлі экскурсияда

Машина жасау факультеті

С.А.Монтаев, факультет деканы

Қазақстан Республикасының Президенті Н.А.Назарбаевтың «Жаңа онжылдық – жаңа экономикалық өрлеу – Қазақстанның жаңа мүмкіндіктері» атты Жолдауында және «Қазақстан - 2050» әлеуметтік-экономикалық даму стратегиясында әлемдегі бәсекелестікке қабілетті озық мемлекеттерінің қатарына кіру және еліміздің индустриалды-инновациялық даму жолдары айқындалды.

Батыс Қазақстан өңірінің әлеуметтік-экономикалық инфрақұрылымы мен географиялық орналасу ерекшеліктері негізінде Қазақстан мемлекетінің әлемдегі 10 мұнай газды мемлекеттері қатарында болу мүмкіндігі зор.

Өңірдегі Қарашығанақ мұнай-газ конденсатының бай қоры, машина жасау кешенді зауыттарының болуы, табиғи шикізаттардың молдығы және құрылыс индустриясының қарқынды дамуы осы салаларға білікті мамандар даярлау міндетін алға қойды. Осы жайттар ескеріліп, 2005 жылы Қазақстан Республикасы Үкіметінің №633 Қаулысымен біздің университет базасында Машина жасау факультетін ашу туралы шешім қабылданып, оқу-өндірістік орталығы бар жаңа оқу корпусының құрылысы басталды.

*Машина жасау факультетінің оқу корпусының салтанаты ашылуы.
25 қазан 2007 ж. Ортада – БҚО әкімі Б.С.Ізмұхамбетов*

Машина жасау факультетінің жаңа оқу корпусы мен оқу-өндірістік орталық ғимараты 2008 жылдың 25 қазанында пайдалануға берілді.

Қазіргі таңда Машина жасау факультеті құрамына келесі кафедралар кіреді:

1. «Құрылыс және құрылыс материалдары»;
2. «Мұнай-газ ісі және машина жасау технологиясы»;
3. «Химия және химиялық технологиялар».

Машина жасау факультетінің ұжымы

Машина жасау факультеті төменде көрсетілген мамандықтар бойынша мамандар дайындайды:

1. 5B072900-«Құрылыс»;
Мамандандырулары: 1) «Мұнай-газ құбырларын және қоймаларын салу»;
- 2) «Құрылыстағы экономика және менеджмент»; 3) «Өнеркәсіптік және азаматтық құрылыс»;
2. 5B073000-«Құрылыс материалдарын, бұйымдары мен конструкцияларын өндіру»;
3. 5B070800-«Мұнай-газ ісі»;
Мамандандырулары: 1) «Мұнай-газ кен орындарын пайдалану», 2) «Мұнай-газ кен орындарын бұрғылау»;
4. 5B072400-«Технологиялық машиналар мен жабдықтар»;
5. 5B071200-«Машина жасау»;
6. 5B073200-«Стандарттау, сертификаттау және метрология»;
7. 5B072100-«Органикалық заттардың химиялық технологиясы»;
8. 5B072000-«Бейорганикалық заттардың химиялық технологиясы».

Факультетте 6 компьютерлік, соның ішінде 1 интернет-сынып, оқу-өндірістік орталық бар. Оқу-өндірістік орталықта бағдарламалы есептегіш (ЧПУ) 2 станок және бағдарламаларды орындауға арналған компьютерлік сынып, сонымен қатар дәнекерлеу (пісіру) аппараттарының арғонды, электрлі және т.б түрлері бар.

Қазіргі кезеңде әр кафедра диапроекторлармен жабдықталған. Кафедралар жана инновациялық технологияларға байланысты бейнефильмдермен, слайдтармен қамтылған. Бұл жұмыстарды жүзеге асыру үшін факультетте 2 теледидар және 2 бейнемагнитофон жұмыс жасайды. Бұл студенттердің оқу материалдарын қабылдау деңгейін арттыруға ықпал етіп, олардың бұл материалдарды керекті уақытында қайтадан қарап, пайдалануына мүмкіндік береді. Ал оқытушы уақыты ұтымды пайдаланылады. Бұл техникалық құрал-жабдықтар тек дәріс беруде ғана емес, сонымен қатар зертханалық, практикалық сабақтарды интерактивті түрде өткізуге кеңінен жол ашуда. Зертханалық сабақтарда жекелеген зертханалық жұмыстарды компьютер арқылы орындауға мүмкіндік бар.

«Машина жасау технологиясы»
кафедрасындағы бағдарламаларды
орындауға арналған компьютерлік сынып

«Химия және химиялық технологиялар»
кафедрасындағы зертхана

Факультетте «Машина жасау» мамандығына арналған 12 арнайы зертхана бар. Зертханаларда технологиялық жабдықтар, станок механизмдерінің кескіні, кесу аспаптарының стенді, әмбебап металл өңдеу станоктары, санды бағдарламаны басқару станогы, екі робот, өлшеу аспаптары жұмылдырылған. Екі зертхана 22 дана дербес компьютермен жабдықталған. Бұл зертханаларда студенттер AutoCad, EdjCam, Compos8D бағдарламаларын оқып үйреніп, СББ станогында қолданады.

Ал «Мұнай-газ ісі» мамандығы бойынша «Кәсіптік геология», «Мұнай-газ ісі», «Тампонажды материалдар», «Бұрғылау ерітінділерін сынау» пәндері арнайы зертханалармен жабдықталған. Арнайы компьютерлік және мультимедиялық дәрісханалар жұмыс істейді.

Бұрғылау, көтеру-түсіру операциялары, тазалау мен цементациялау жұмыстары жүргізілетін имитатор-тренажер АМТ-020 қондырғысын қолдану арқылы студентер практикалық және зертханалық жұмыстарды инновациялық әдістермен өткізеді. «Құрылыс» мамандығы бойынша «Автодеск», «Мономах Архикад», «АВС-4» бағдарламалары алынып, оқу үдерісіне енгізілді.

Инновациялық әдістерді оқу үдерісіне тиімді енгізу, шетелдік жетеші оқу орындарының ғалымдарымен байланысты нығайту, олармен тәжірибе алмасу оқыту сапасын арттыратын маңызды алғышарт болып табылады. Бұл бағытта да факультет жоспарлы жұмыстарын жүргізіп келеді. Ресейдің Санкт-Петербург, Уфа, Саратов, Самара қалаларындағы жетекші оқу орындарымен тығыз оқу-әдістемелік және ғылыми байланыстар орнатылып, студенттермен, магистранттармен, аспиранттармен алмасу жұмыстары жүйелі жолға қойылды.

Самара Мемлекеттік техникалық университетінің ғалымы, доцент В.А.Пилуй жоғары курс студенттеріне арнайы пәндерден дәріс жүргізуге шақырылып, білім алушылардың мұнай-газ саласындағы жаңа инновациялық технологиялармен танысуына жол ашылды.

Сонымен қатар Самара мемлекеттік оқу-тәрбиелік университетінің кафедра меңгерушісі, т.ғ.д., профессор С.А.Мизюряев дәріс оқуға шақырылды.

«Химиялық технология» мамандығы бойынша Н.Г.Чернышевский атындағы Саратов мемлекеттік университетінен профессор И.А.Казаринов пен Р.И.Кузьмина шақырылды. Химия ғылымдарының докторы, профессор Р.И.Кузьмина 050721-«Органикалық заттардың химиялық технологиясы» мамандығының 3-4 курс студенттеріне «Гидрогенизационные и каталитические процессы нефтехимии и нефтепереработки» тақырыбында дәріс оқыды. Ал И.А.Казаринов 050721-«Органикалық заттардың химиялық технологиясы», 050720-«Бейорганикалық заттардың химиялық технологиясы» мамандықтарының 2-3 курс студенттеріне физикалық химиядан және электрохимия пәнінен инновациялық дәрістер жүргізді.

«Мұнай-газ ісі» мамандығының 3-4 курс студенттерінен құралған команда 2010 жылдың 4-6 қазан айында Астана қаласындағы Тәуелсіздік Сарайында Қазақстанда алғаш рет ұйымдастырылған «PETROBILIM» халықаралық конкурсына қатысып, жетістіктері үшін «Human Capital Leat» компаниясының сертификаттарымен марапатталды.

«Құрылыс және құрылыс материалдары» кафедрасы

Б.Т.Шакешев, кафедра меңгерушісі

XX ғасырдың 90-жылдарының аяғында Батыс Қазақстан облысында Қарашығанақ газ-мұнай кен орнының қарқынды түрде игерілуіне және оған қажетті сапалы да білікті мамандардың жетіспеушілігіне байланысты, Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университетінде жаңа техникалық бағыттағы мамандықтар ашу қажеттілігі туындады.

Осыған орай 2000 жылы қыркүйек айында аталған университетте «Құрылыс және құрылыс материалдары кафедрасы» құрылды.

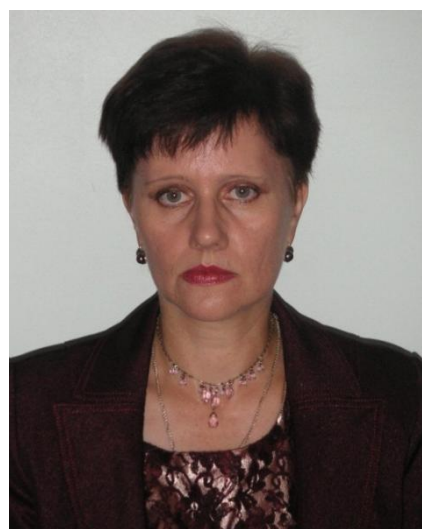
Кафедра алғашқыда «Мұнай-газ саласындағы технологиялық машиналар мен жабдықтар» деп аталды және оның алғашқы меңгерушісі болып техника ғылымдарының кандидаты, доцент Чурикова Лариса Алексеевна тағайындалды.

2003 жылдан бастап кафедра атауы «Мұнай мен газды тасымалдау және сақтау» болып өзгертілді. 2003-2009 жылдар аралығында кафедраны техника ғылымдарының кандидаты Рахимов Абельшаек Абельхаликович басқарды.

2004 жылдан бастап кафедра «Құрылыс және құрылыс материалдары кафедрасы» деп аталады. 2009 жылдан бастап кафедраны техника ғылымдарының кандидаты, аға оқытушы Шакешев Бекболат Темержанович басқарады.

Техника ғылымдарының кандидаты, доцент А.А.Рахимов

Техника ғылымдарының кандидаты, доцент Л.А.Чурикова

2006 жылғы кафедра құрамы

2007 жылғы кафедра құрамы

2010 жылғы кафедра құрамы

2013 жылғы кафедра құрамы

Батыс Қазақстан облысында экономиканың қарқынды дамуы жаңа мамандықтардың ашылуына әсерін тигізді. 2004 жылы кафедрада 050729-«Құрылыс» және 2005 жылы 050730-«Құрылыс материалдарын, бұйымдарын және конструкцияларын өндіру» мамандықтары ашылды. Осы кезеңде кафедраға жоғары білікті мамандар, техника ғылымдарының докторы, профессор К.С.Шинтемиров пен техника ғылымдарының докторы, профессор С.А.Монтаевтар кафедра құрамын толықтырды. Сонымен қатар кафедрада әр жылдарда Ю.Г.Косарев, А.В.Шпилева, С.С.Қарымсақова, Л.А.Лапшина, Б.Х.Умбетов сынды білікті де, білгір ұстаздар жұмыс жасады.

Соңғы жылдарда кафедраның кәсіби деңгейі өсе түсті. Құрылғанына аз уақыт өтсе де, кафедра ғылыми әлеуетті өсіруде үлкен табыстарға жетіп келеді: 2009 жылы Алматы ғылыми-зерттеу жобалау институтында аға оқытушылар Б.Т.Шакешев, А.А.Бакушев, 2010 жылы Алматы ғылыми-зерттеу жобалау институтында аға оқытушылар Н.Б.Адилова және К.А.Нариков, Уфа мемлекеттік мұнай университетінде оқытушы Л.Т.Шуланбаева, Саратов мемлекеттік техникалық университетінде оқытушы А.М.Хамсин және К.К.Мухамбеткалиев кандидаттық диссертацияларын қорғап, техника ғылымдарының кандидаты ғылыми дәрежесін иеленді.

Кафедраның оқытушылары, магистранттары мен студенттері еліміздің түрлі қалалары мен шетелдерде тәжірибелік практикалардан өтіп, біліктіліктерін арттыруда: «Орал қаласының сәулет және қала құрылысы бөлімі», «Гидромаш-Орион» ЖШС, «Интергаз Орталық Азия» АҚ, «Алим» ЖШС, «Строительные инициативы» ЖШС, «Стройкомбинат» ЖШС, «Батыс Қазақстан құрылыс материалдары корпорациясы» ЖШС (Орал қ.), Уфа мемлекеттік мұнай-техникалық университеті (Уфа қ.), Санкт-Петербург мемлекеттік сәулет-құрылыс университеті, Санкт-Петербург мемлекеттік политехникалық университеті (Санкт-Петербург қ.), Инженерлік педагогика орталығы, Бауман атындағы Мәскеу мемлекеттік техникалық университеті, «Ғылым және білім» оқу орталығы (Мәскеу қ.), Самара мемлекеттік сәулет-құрылыс университеті (Самара қ.), Чехия жаратылыстану университеті (Прага қ.).

Ғылыми-зерттеу жұмыстарында да кафедра елеулі табыстарға жетіп келеді. Техника ғылымдарының докторлары, профессор К.С.Шинтемиров пен С.А.Монтаевтың жетекшілігімен композициялық ірі өлшемді қабырға керамика технологиясын жетілдіру, наноқұрылымды

жергілікті шикізат негізінде жасанды щебень-термолит алудың жаңа технологиясын құру және Батыс Қазақстанның кремнезем және карбонатты табиғи жыныстарын пайдалана отырып, волластонитті құрылымы бар жылу оқшаулағыш материал – көбікшыныны алу технологиясы бойынша ғылыми мектептер дамып келеді.

Кафедра жетістіктері

*Профессор С.А.Монтаев
шәкірттерімен бірге*

Соңғы жылдары кафедра ғалымдарының тынымсыз еңбектерінің арқасында бірнеше инновациялық патенттер алынып, жақын шетел және қазақстандық басылымдарда мақалалар жарық көруде. Атап кету қажет, көптеген мақалалар магистранттар мен студенттердің белсенді қатысуымен жазылуда. Оқытушылар, сонымен қатар, көптеген халықаралық байқаулар мен семинарларға қатысып, жүлделі орындарды да иеленіп келеді.

Кафедраның профессорлық-оқытушылар құрамы жақын және алыс шетелдердегі, еліміздегі басқа оқу орындарындағы әріптестерімен тығыз қарым-қатынас орнатқан. Самара мемлекеттік сәулет-құрылыс университетінің доценті, т.ғ.к. С.А.Мизюряев, Белград университетінің профессоры, т.ғ.д. А.Сальников, Самара техникалық университетінің доценті В.А.Пилуй, Саратов мемлекеттік техникалық университетінің профессоры, т.ғ.д. П.Ю.Бочкарев, Уфа мемлекеттік мұнай техникалық университетінің доценті Н.Чанышев сынды ғалымдар кафедра оқытушыларына, магистранттары мен студенттеріне дәріс оқиды.

*Т.ғ.д., профессор А.Сальниковтің
дәрісінде*

*Т.ғ.д., профессор С.А.Мизюряев
шеберлікке баулу сабағын жүргізуде*

Кафедрада жыл сайын арнаулы пәндік олимпиадалар ұйымдастырылып, жүлделі орын алған студенттер республикалық олимпиадаларға жіберіледі: «Құрылыс», «Құрылыс материалдарын, бұйымдарын және құрастырымдарын өндіру» мамандықтары бойынша Республикалық олимпиада жүлдегерлері (Алматы, 2010 ж.): III дәрежелі диплом – А.В.Кулькова, А.С.Монтаева, М.Б.Сибекова, Республикалық олимпиада жүлдегерлері (Алматы, 2011 ж.): III дәрежелі диплом – А.Галата, Сертификат – А.Хусаинова, Республикалық олимпиада жүлдегерлері (Уфа, 2010 ж.): I дәрежелі диплом – С.А.Дюсекова, «Жыл үздігі - 2010» жүлдесі, «Жас ғалым» атағына А.С.Монтаева ие болды.

Магистранттар мен студенттер университеттік, аймақтық, облыстық, халықаралық ғылыми-практикалық конференцияларға қатысып, жүлделі орындарды иеленіп келеді: Ақтөбе қаласындағы Қ.Жұбанов атындағы университетте өткен «Жастар және ғылым: қазіргі уақыт және болашақ» атты VII Халықаралық ғылыми конференциясына, Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университетінде өткен «XXI ғасыр жастары - білім, ғылым, мәдениет» атты Қазақстан Республикасы Тәуелсіздігінің 20 жылдығына арналған студенттер мен магистранттардың ғылыми-тәжірибелік конференциясына, Астана қаласындағы С.Сейфуллин атындағы Қазақ аграрлық-техникалық университетінде өткен «С.Сейфуллин оқулары – VII» атты Республикалық ғылыми-тәжірибелік конференциясына, Астана қаласындағы Л.Н.Гумилев атындағы Евразиялық Ұлттық университетінде өткен «Ғылым және білім - 2011» атты студенттер мен магистранттардың VII Халықаралық ғылыми конференциясына және Семей қаласындағы Шәкәрім атындағы Семей мемлекеттік университетінде өткен қоғамдық, жаратылыстану, техникалық және гуманитарлық ғылымдар бойынша студенттердің XIV ғылыми конференциясына мақалалар жіберіп, баяндама жасады.

2011 жылы ҚР Халықаралық аккредиттеу орталығының халықаралық рейтингісі бойынша, Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университетінің 5B072900-«Құрылыс» мамандығы еліміздегі ЖОО-лар ішінде I орынды иеленді. Сондай-ақ 5B072900-«Құрылыс» және 6M072900-«Құрылыс» мамандықтары 2010 жылы Ресей білім академиясының «АККОРК» тәуелсіз агенттігінде аккредиттеуден өтті.

Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университетінің рейтингісі бойынша «Құрылыс және құрылыс материалдары» кафедрасы 2009-2010 және 2010-2011 оқу жылдарының қорытындысына сәйкес оқу, оқу-әдістемелік, ғылыми және тәрбие жұмыстары бойынша III орынды иеленді.

Кафедра түлектері құрылыс, жобалау мекемелерінде, Батыс Қазақстан облысындағы құрылыс материалдарын өндіретін зауыттарда және мұнай-газ саласында жұмыс жасайды.

Кафедраның аға оқытушысы, т.ғ.к., Н.Б.Адилова «Made in Kazakhstan» республикалық жобалар байқауына қатысып (Астана, 2010), «Құрылыс индустриясы және құрылыс материалдарын өндіру» номинациясы бойынша үздік болып танылып, арнаулы грамоталармен марапатталды. Сонымен қатар Орал қаласында өткен «Жас ғалым - 2009» конкурсында аға оқытушы, т.ғ.к., Н.Б.Адилова I орынды иемденді.

2011 жылы РФ Саратов қаласында болған «VI Өнертапқыштық, инновация және инвестиция салоны» атты халықаралық конкурста т.ғ.д., профессор К.С.Шинтемиров II дәрежелі дипломмен (Күміс медаль) марапатталды.

Техника ғылымдарының докторы, «Құрылыс және құрылыс материалдары» кафедрасының профессоры Шинтемиров Кабер Сүндетұлы «Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» грантына 2006 және 2011 жылдары ие болса, техника ғылымдарының докторы, «Құрылыс және құрылыс материалдары» кафедрасының профессоры, Машина жасау факультетінің деканы Монтаев Сәрсенбек Алиакбарұлы 2008 жылы иеленді. 2012 жылдың

қортындысы бойынша, кафедра меңгерушісі, техника ғылымдарының кандидаты Шакешев Бекболат Темержанұлы «Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы-2012» атағына ие болды.

«Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы-2006», «Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы-2011» атағының иегері, техника ғылымдарының докторы, профессор

Шинтемиров Кабер Сүндетұлы.

«Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы-2008» атағының иегері, техника ғылымдарының докторы, профессор

Монтаев Сәрсенбек Алиакбарұлы

«Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы-2012» атағының иегері, техника ғылымдарының кандидаты, аға оқытушы **Шакешев Бекболат Темержанұлы**

Кафедраның профессор-оқытушылары С.А.Монтаев, Б.Т.Шакешев, А.М.Хамсин 2008 жылы ҚР Білім және ғылым министрлігінің «Тәуелсіз Қазақстанның рухани және әлеуметтік дамуы жолында қол жеткен табыстары және оның гүлденуіне қосқан үлесі үшін» Құрмет грамотасымен марапатталды.

Т.ғ.д., профессор К.С.Шинтемиров, т.ғ.д., профессор С.А.Монтаев, т.ғ.к. Б.Т.Шакешев «Қазақстандағы құрылыс саласында 50 жыл және сәулет саласында 45 жыл білім беру мерекесі» құрметіне орай естелік медалімен марапатталды.

Т.ғ.д., профессор С.А.Монтаев және т.ғ.к. Б.Т.Шакешев 2010 жылы ҚР Білім беру саласындағы ерен еңбегі үшін «ҚР білім беру саласының құрметті қызметкері» төсбелгілерімен марапатталды.

Т.ғ.д., профессор К.С.Шинтемиров және т.ғ.д., профессор С.А.Монтаев 2009 жылы «ҚР ғылымын дамытуға қосқан үлесі үшін» төсбелгісімен марапатталды.

2007 жылдан бастап «Гидромаш-Орион МЖБК» ЖШС және «Батыс Қазақстан құрылыс материалдары корпорациясы» АҚ мекемелерінде студенттердің практикалық білімдерін өндірісте шыңдау мақсатында кафедра филиалдары жұмыс істейді. Қазіргі кезде филиалдарда оқу, тәжірбиелік сабақтар жүргізіледі.

Кафедра түлектері ірі компанияларда, мемлекеттік мекемелерде, университеттерде және басқа да ұйымдарда қызмет атқаруда. Кафедра өзінің түлектерін мақтан тұтады және олармен тығыз қарым-қатынаста.

2012 жылы «Құрылыс және құрылыс материалдары» кафедрасына «Стандарттау, сертификаттау және метрология» мамандығы беріліп, кафедраның құрамы аға оқытушы А.В.Силантьев, техника ғылымының кандидаты Г.М.Жазықбаева, техника ғылымының магистрлары А.М.Губашева, Д.Қ.Кушалиев сияқты білікті кадрлармен толықты.

Қазіргі уақытта кафедраның шығармашылық үрдісі және ғылыми мектебінің дамуы әрі қарай өз жалғасын табуда.

«Мұнай-газ ісі және машина жасау технологиясы» кафедрасы

Қ.А.Наригов, кафедра меңгерушісі

Машина жасау факультетінде «Машина жасау технологиясы» және «Мұнай-газ кен орындарын игеру және пайдалану» кафедраларын қайта құрудан кейін, университет ректорының 2012 жылдың қаңтарындағы №18 §1 бұйрығымен «Мұнай-газ ісі және машина жасау технологиясы» кафедрасы құрылды.

2010 жылдың 1 қыркүйегінен бастап кафедра меңгерушісі ретінде аға оқытушы, техника ғылымдарының кандидаты Нариков Қанат Амангельдиевич қызмет атқарып келеді. Ол Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университетінде 1997 жылдан бері аға оқытушы лауазымын атқарып келеді. 1993 жылы

Батыс Қазақстан ауыл шаруашылығы институтының «Ауыл шаруашылығын механикаландыру» мамандығын бітірген. 2010 жылы 2 шілдеде 05.23.05-«Құрылыс материалдары мен бұйымдары» мамандығы бойынша кандидаттық диссертация қорғады.

Қазіргі кезде «Мұнай-газ ісі және машина жасау технологиясы» кафедрасы саланың жаңашыл мамандарға деген жоғары сұранысын ескере отырып, 5B071200-«Машина жасау», 5B072400-«Технологиялық машиналар мен жабдықтар», 5B070800-«Мұнай-газ ісі» мамандығы бойынша кадрларды мемлекеттік және орыс тілінде екі деңгейде (бакалавр, магистр) даярлайды.

2012-2013 оқу жылындағы кафедра штаты бойынша профессор-оқытушылар құрамы 33 адам. Олардың ішінде 6 техника ғылымдарының докторы, 6 техника ғылымдарының кандидаты, 2 профессор, 2 доцент жұмыс жасауда. Бұлар оқытушылардың 50%-ын құрайды және профессор-оқытушылар құрамы біліктілігінің жоғары деңгейін көрсетеді. Сонымен қатар штат құрамында 6 техника ғылымдарының магистрі, 20 аға оқытушы, 1 оқу шебері, 3 зертханашы қызмет етеді.

«Машина жасау технологиясы» кафедрасының құрылу мен даму жолы 1965-67 жылдардан бастау алатын «Құрылымдық материалдар технологиясы» және «МТП жөндеу және пайдалану» кафедраларының тарихымен тығыз байланысты. Батыс Қазақстан ауыл шаруашылығы институтының және Ауыл шаруашылығын механикаландыру факультетінің бастапқы қалыптасу сатысында, ұйымдастыру жұмысы бойынша проректор П.И.Кульпиннің жетекшілігімен «Арнаулы техникалық пәндер» кафедрасы пайда болды. Осы біріктірілген кафедрада доцент З.Ф.Мищенко, оқытушылар С.Ф.Кондратьева, А.М.Плужников жұмыстарын бастады.

1966 жылы осы кафедрадан аға оқытушы С.Ф.Кондратьеваның жетекшілігімен «Құрылымдық материалдар технологиясы» кафедрасы бөлініп шықты. Бұл кафедра Ауыл шаруашылығын механикаландыру факультетінде арнаулы кафедралардың бөлінуіне және ұйымдастырылуына бастама болады. Ұйымдастыру және қаржылық дағдарыс жылдарында да кафедра оқу үдерісін, жалпы жоғары оқу орындары стандарттарына сай жалғастырды.

1971-1981 жылдар аралығында кафедраға сол жылдарға дейін машина жасау кәсіпорындарындағы ұжымдарда өндірісті басқарудан үлкен тәжірибе жинақтаған доцент И.Г.Козьявкин жетекшілік етті. Оның жетекшілігімен кафедрада т.ғ.к. А.М.Беляев, А.С.Рзалиев (қазіргі уақытта Қаз ҰАУ профессоры), А.Я.Аблаев (КПО б.в.-де еңбекті қорғау бойынша бас маман), А.Н.Тюрин, В.П.Хивинцев (Щапов су бөгетінің директоры), В.Т.Граф (ГФР, Берлин қаласындағы Гумбольдт атындағы университет профессоры) қызмет атқарды. Соңынан кафедрадағы білікті мамандардың қатарын Э.Бауман атындағы МЖТУ қабырғасында диссертациясын қорғап келген т.ғ.к. М.А.Бахирев толықтырды.

Осы кезең аралығында зертханаларды жаңа оқу жабдықтарымен қамтамасыз ету есебінен оқу үдерісін жетілдіру жалғасты. Кафедрада ауыл шаруашылығы құралдары мен машиналарының жұмыс механизмдерін жетілдіру бойынша көптеген ғылыми-зерттеу жұмыстары өткізілді: қойды қырку және жүнді престеу бойынша зерттеу жұмыстары (И.Г.Козьявкин, А.М.Плужников), қырықтық қайшыларының кескіш қырларын термодиффузиялық беріктендіру бойынша зерттеу жұмыстары (И.Г.Козьявкин, М.А.Бахирев, А.С.Рзалиев), қой шаруашылықтарын арналған ірі азықтарды майдалау құрылғысын зерттеу жұмыстары (И.Г.Козьявкин, В.П.Хивицев, А.Н.Тюрин) және т.б.

1981-1988 жылдары кафедраны доцент А.Ф.Горин басқарды. Ол кейін докторлық диссертациясын қорғады. «Материалтану» пәні (доцент М.А.Бахирев), қуат сақтаушы технологиялар (доцент А.Ф.Горин) бойынша ғылыми-әдістемелік ізденістер өз жалғасын тапты. Бұл кезең аралығында ғылыми зерттеулер мен олардың нәтижелерін енгізу шаруашылық келісім шарттар негізінде жүзеге асырылды. Бұл жұмыстар кафедра зертханаларын толық жабдықтауға, сол арқылы олардың материалдық-техникалық деңгейін көтеруге мүмкіндік берді.

1988 жылы МТПЖП және ҚМТ кафедраларының базасында «Машиналарды жөндеу және ҚМТ» және «МТП пайдалану» атты екі жаңа кафедра пайда болды. «Машиналарды жөндеу және ҚМТ» кафедрасының меңгерушісі қызметін доцент А.М.Лытыков атқарды. Кафедрада доценттер А.Ф.Горин, И.Г.Козьявкин, А.Ш.Давлетьяров, М.А.Бахирев, М.К.Көбейсінов және аға оқытушы, қазір зейнеткерлік демалыстағы С.Ф.Кондратьевалар жұмыс істеді. Бұл кезеңде ауқымды аталымдағы детальдарды қалпына келтіруді ұйымдастыру бойынша шаруашылық келісім шарт негізіндегі жұмыстар жүргізілді.

1993-1995 жылдары кафедра меңгерушісі болып А.Ш.Давлетьяров қызмет атқарды, осы кезеңде кафедрада доценттер А.И.Лытыков, М.А.Бахирев, А.Ф.Горин, И.Г.Козьявкин, М.К.Көбейсінов және оқытушы Л.А.Махериалар жұмыс істеді.

1996 жылы кафедра жаңа «Машиналардың техникалық сервисі» атауына ие болды, меңгерушісі болып доцент М.Қ.Бралиев тағайындалды. Осы кезең аралығында кафедраның технологиялық базасы айтарлықтай артып, кафедра құрамы да жаңа мамандармен толықты, кафедрада бірнеше жаңа пәндер игеріліп, жүргізілетін ҒЗЖ-ның көлемі де артты.

2005 жылы жаңа Машина жасау факультетінің ашылуына орай, кафедра атауы «Машина жасау технологиясы және машиналарды жөндеу» кафедрасы болып өзгерді.

01.09.09 ж. кафедра қайта құрылып, оның негізінде «Машина жасау технологиясы» және «Технологии и средства механизации сельского хозяйства» кафедралары құрылды. «Машина жасау технологиясы» кафедрасының меңгерушісі болып тех.ғыл.канд., доцент А.Н.Тюрин тағайындалды.

Батыс Қазақстан ауыл шаруашылығы институтын 1979 жылы бітірген А.Н.Тюрин 2009 жылдың желтоқсанында 05.02.08 – «Машина жасау технологиясы» мамандығы бойынша Саратов мемлекеттік техникалық университетінде докторлық диссертациясын қорғады. Қазіргі кезде кафедра профессоры.

Батыс Қазақстан Аграрлық университетінің 1998 жылдың 23 сәуіріндегі шешіміне байланысты «Ауыл шаруашылығы механизациясы» факультеті жанынан «Жерге орналастыру» мамандығы ашылды. Мұндағы мақсат осы мамандық бойынша оқылатын пәндерді бір арнаға тоғыстырып болашақ мамандарды сапалы даярлау болатын.

«Жерге орналастыру және мұнай-газ кен орындарын игеру» кафедрасы 1998 жылы ашылып, өз жұмысын бастады. Ол Жәңгір хан атындағы БҚАТУ базалық кафедраларының біріне айналды.

2001-2002 оқу жылы «Аманат» Орал техникалық институтының Аграрлық-техникалық институттың Политехникалық факультетіне қосылуына байланысты кафедра атауы «Жерге орналастыру және мұнай мен газ кеніштерін игеру» кафедрасы болып өзгертілді.

Кафедраның алғашқы меңгерушісі болып кафедраның қалыптасуына және дамуына үлкен үлес қосқан доцент Амангелді Бақтығұлович Бақтығұлов тағайындалды. Бақтығұлов Амангелді Бақтығұлович – кафедра доценті. 1968 ж. Қазақ Политехникалық институтын «Геология және мұнай-газ кеніштерін зерттеу» мамандығы бойынша бітірген. 1968-70 жж. аралығында «Орал мұнай-газ геология» трестінде аға геолог болып жұмыс жасады. Қаратөбе ауданындағы Шыңғыс кен орнының алғашқы ашушылардың бірі болып табылады.

1993 жылы Қазақстан Республикасының Министрлер кабинетінің жанындағы Жоғары аттестациялық комиссияның шешімімен «Геология және минералогия» мамандығының доценті ғылыми атағы берілді. 90-ға жуық ғылыми еңбектің авторы. Ғылыми-педагогикалық қызметін 1970 жылы А.С.Пушкин атындағы Орал педагогикалық институтында «Физикалық география» кафедрасынан бастады. Көп жылдық кәсіптік-педагогикалық салаға сіңірген еңбегі үшін «Ерен еңбегі үшін» және «Еңбек ардагері» медальдарымен, т.б. мемлекеттік грамоталармен марапатталған.

2004 жылы «Мұнай-газ ісі» мамандығының жаңадан ашылуына байланысты, кафедра «Жерге орналастыру және мұнай-газ ісі» болып аталды және кафедра меңгерушісі болып доцент М.Қ.Оңаев тағайындалды. Оңаев Марат Қайырлыұлы - доцент,

Оңаев
Марат
Қайырлыұлы

техника ғылымдарының кандидаты. 1982 жылы Саратов политехникалық институтын бітірген. Оның 38 ғылыми-әдістемелік еңбегі бар, соның ішінде 4 - әдістемелік нұсқаулар. «Гидротехника және мелиорация» саласында үш авторлық куәлігі бар. 1988 жылғы ХШЖК КССӨ «Күміс медалінің» иегері. Ғылыми-зерттеу саласы - мелиорация, жер және су ресурстары, суландыру жүйелері, суландыру жүйелерінің реттегіштері. 2005 жылы М.Қ.Оңаевтың Мұнай және газ факультетінің деканы міндетіне ауысуына байланысты, кафедраны профессор Р.М.Құрманғалиев басқарды. Құрманғалиев Роберт Мұсаұлы – профессор, геология-минералогия ғылымдарының докторы 1959 ж. Алматы қаласындағы Қазақ тау-кен металлургия институтын бітіріп, гидрогеология және инженерлік геология мамандығын алып шыққан. Р.М.Құрманғалиев - Қазақстанның аридтік аймақтарының гидрогеологиясы саласындағы аса ірі маман. Басты ғылыми жетістіктері 182 ғылыми еңбекте, соның ішінде 10 монография мен Қазақстанның 11 арнаулы гидрогеологиялық картасын қоса алғанда, 112 жарияланымда жарық көрді. 1997 жылы Қазақстан Республикасының Жаратылыстану ғылымдары академиясының академигі болып сайланды. 2002 жылдан бері - Қазақстан Республикасы Ұлттық инженерлік академиясының толық мүшесі. 1992 жылы халықаралық Кембридж (Англия) биографиялық орталығының «Жыл адамы» атағын иеленді.

2006-2007 оқу жылынан бастап университеттегі орын алған өзгерістерге орай, кафедра атауы «Мұнай және газ кен орындарын игеру және пайдалану» болып өзгертілді.

2009 жылдың 1 қыркүйегіне дейін «Мұнай-газ кен орындарын игеру және пайдалану» кафедрасын аға оқытушы Баян Елемесқызы Хамзина басқарды. Ол 1991 жылы В.И.Ленин атындағы Қазақ политехникалық институтын «Геология және пайдалы қазбаларды іздеу, барлау» мамандығы бойынша бітірген.

Машина жасау факультетіндегі «Машина жасау технологиясы» және «Мұнай-газ кен орындарын игеру және пайдалану» кафедраларын қайта құрудан кейін, университет ректорының 2012 жылдың 25 қаңтарындағы №18 бұйрығы негізінде «Мұнай-газ ісі және машина жасау технологиясы» кафедрасы құрылды.

Кафедрада оқытушылары оқу-әдістемелік бағытта белсенді жұмыстануда. Кафедра мамандықтары бойынша курстық және дипломдық жұмыстар орындауға арналған әдістемелік нұсқаулар дайындалды. Қ.С.Сатпаев атындағы Қазақ Ұлттық техникалық университетімен, Уфа мемлекеттік мұнай университетімен тығыз байланыс орнатылып, жаңа оқулықтар мен оқу-әдістемелік құралдар алынып отырады. Студенттерге Уфа мемлекеттік мұнай университетінің профессорлары мен доценттері дәрістер оқиды. Оқу полигонында мұнай-газ саласында

Бақтығұлов
Амангелді Бақтығұлұлы

Құрманғалиев
Роберт Мұсаұлы

пайдаланылатын құрал-жабдықтардың түрлі үлгілері бар. Танысу және өндірістік практикаларды өткізу туралы түрлі мекемелермен келісім шарттар жасалып, студенттерге «К.П.О. б.в», «Конденсат», Оралмұнайгазгеологиясы» АҚ, «Жайықмұнай» ЖШС және өзге мекемелерде сараманнан өту мүмкіндігі жасалған.

Кітапханада ай сайын «Оқулықтар көрмесі» ұйымдастырылып, оқытушыларды, студенттерді соңғы шыққан оқулықтармен таныстыру, оларды оқу үдерісінде пайдалану турасындағы кеңестер беріледі.

Кафедра оқытушылары соңғы үш жылда 7 оқу - әдістемелік нұсқау және 4 ғылыми еңбек дайындап шығарды. Соның ішінде Р.М.Құрманғалиевтің «Основы методов увеличения добычи нефти», «Основы теплового воздействия на нефтяной пласт», А.Б.Бактығұловтың «Батыс Қазақстан облысының жер қойнауы және мұнай газ кеніштері» атты оқу құралдарын атап өтуге болады.

Кафедра мамандық бойынша бітірушілердің қазіргі заманға сай жоғары білікті, еңбек нарығында бәсекелестік қабілеті жоғары маман болып шығуына толық мүмкіндік жасауда.

Кафедра оқытушылары докторлық, кандидаттық дәреже алу мақсатындағы ғылыми-зерттеу жұмыстарымен шұғылдануда: доцент М.Қ.Оңаев (тақырыбы: «Орал өңірінің жер және су ресурстарын бағалау») және аға оқытушы Б.Е.Хамзина (тақырыбы: «Каспий маңы синеклизасының солтүстік ернеуіндегі мұнай-газ кен орындарының қалыптасуы және құрылымдық-тектоникалық ерекшеліктері»)

Кафедра профессоры Г.-М.Г.докторы, академик Р.М.Құрманғалиев аспиранттарға жетекшілік жасауда. Кафедрада А.Б.Бактығұловтың жетекшілігімен 7 бөлімнен тұратын «Солтүстік Каспий маңы ойпатының мұнайгаздылығының геологиялық алғышарттары» атты бір кешенді ғылыми тақырып, сонымен қатар доцент А.Б.Бактығұловтың «Солтүстік Каспий маңының даму тарихы және құрылымдық-тектоникалық ерекшеліктері» атты жеке тақырыбы бойынша ғылыми-зерттеу жұмыстары орындалуда.

Кафедраның профессор-оқытушылар құрамы ғылыми конференциялар, семинарлар жұмыстарына белсене қатысады.

Кафедрада тәрбие беру жұмысына өте зор мән берілуде. Білікті де білімді жастар тәрбиелеу – кафедра оқытушыларының негізгі мақсаттарының бірі. Студенттер қауымын тәрбиелеу бағытындағы іс-шараларды ұйымдастыру мен өткізу бойынша негізгі жұмысты топтардың тәлімгерлері жүргізеді. Тәлімгерлер жұмысын тиімді ұйымдастыру мақсатында кафедрада «Тәлімгерлер кеңесі» құрылды. Кеңес тәлімгерлер жұмысын үйлестірумен шұғылданады, тәлімгерлік сағаттарды бақылайды, оқытушылардың оқу ғимараттары мен жатақханалардағы кезекшілігін қадағалайды.

Әр тәлімгер тәлімгерлік сағаттарын кестеге сай жүргізеді. Бұл сағаттарда оқыту үдерісінің нормалары, туралы сұхбаттар жүргізіледі, салауатты өмір салты, ғылым мен мәдениеттің соңғы жетістіктері, әдептілік ережелері туралы дәрістер оқылады. Сонымен қатар факультет деканатымен бірлесе, студенттердің сабаққа қатысуына бақылау жүргізіледі.

Мәдени-бұқаралық шаралар өткізуге баса мән беріледі: кафедра студенттері Білім күніне арналған мерекелік шараға қатысып, бірінші курс студенттеріне арналған «Студенттер қатарына қабылдау» шарасын өткізуге атсалысты. Оқу жылының бірінші және екінші жартысында кафедра апталығы оздырылып, студенттер концерттік бағдарлама ұйымдастыру және жүргізу, ауқымды тақырыптарға пікірсайыстар ұйымдастыру және т.б. бойынша өз өнерлері мен біліктіліктерін көрсетті. Сонымен қатар студенттер «АӨК мәселесі – жастар мәселесі» тақырыбындағы студенттердің ғылыми-теориялық конференциясына және «Ғылым мен білім арқылы жаңару мен дамуға» атты студенттердің IX ғылыми конференциясына қатысып, үздіктер естелік сыйлықтар мен грамоталарға ие болды.

Хамзина
Баян Елемесқызы

«Химия және химиялық технологиялар» кафедрасы

М.Ж.Алмагамбетова, кафедра меңгерушісі

«Химия және химиялық технологиялар» кафедрасы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университетіндегі шежірелі кафедралардың бірі ретінде университетпен бірге жасасып келеді.

«Химия» кафедрасының алғашқы меңгерушісі Родина Милица Вячеславовна педагогика саласындағы ірі ғалым ретінде танымал болған тұлға. Кафедра құрамында алғашқыда К.Х.Таренова, Н.А.Пальговалар оқытушы, ал Н.А.Родин кафедраның зертханашысы болып қызмет атқарды.

Бұл шағын ұжымға қысқа мерзімде кафедраның зертханасын құру және оны қажетті құрал-жабдықтармен және химиялық реактивтермен жабдықтау міндеті қойылды, өйткені 1963 жылдың 1 қазанынан бастап Батыс Қазақстан ауылшаруашылық институтының Агроэкономикалық, Зооветеринарлық және Ауыл шаруашылығын механикаландыру факультеттерінде химия курсы бойынша оқу үдерісін бастау міндеті тұрды.

Милица Вячеславовнаның зор ұйымдастырушылық және педагогикалық тәжірибесі көптеген жетістіктерге жетуге көмектесті, ол өзінің көп жылғы тәжірибесін жас оқытушылармен бөлісе білді, әріптестеріне де, студенттерге де тілектес бола алды.

1971-1972 жылдары «Химия» кафедрасының меңгерушісі болып С.М.Киров атындағы ҚазМУ-дың Химия факультетінің түлектері, ғалым-химиктер О.А.Сонгин және А.П.Крешковтардың шәкірті, х.ғ.к., доцент Маликова Тамара Александровна жұмыс жасады. Аз ғана мерзім жұмыс жасағанына қарамастан, ол кафедрадағы ғылыми жұмыстардың негізін қалады. Осы мезгілде кафедрада Г.Д.Камешев, Р.М.Боброва, С.Н.Бычков, Н.А.Родин, Ю.А.Ларшин, З.А.Борисова сияқты тамаша педагогтар жұмыс жасады.

Осы жылдары оқытушылардың басым көпшілігі аспирантурада оқыды: К.Х.Таренова - М.В.Ломоносов атындағы ММУ-нің химия факультетінде, Г.Д.Камешев – Қазақ ССР Ғылым Академиясының филиалында (Гурьев қаласы), Ю.А.Ларшин – Тимирязев атындағы АША-ның «Органикалық химия» кафедрасында.

1972 - 1975 жылдар аралығында химия кафедрасын х.ғ.к., доцент Нұрмағамбетов Кенжеғали Оралович басқарды.

1976-1986 жылдары химия кафедрасын х.ғ.к., доцент Хабиев Ораз Хабиевич басқарды. Осы жылдары кафедра оқыту үдерісімен қатар оқу-әдістемелік жұмыстарды жетілдірумен айналысты.

Кафедраға жас оқытушылар М.Е.Беглецова, Б.С.Байғалиева С.Г.Айтуғанова, К.Х.Абилхаировтар келді, олар тәжірибелі оқытушылардың озық тағылымдарын белсенді қабылдай апды. М.Е.Беглецова Киев қаласындағы (Украина АША) күндізгі аспирантурада оқыды, К.Х.Абилхаиров – Тимирязев атындағы АША-ның «Бейорганикалық және аналитикалық кафедрасының» аспирантурасында оқыды. Кафедраның аға зертханашысы болып В.М.Хорошкина, зертханашы болып К.А.Кадырқұлова және С.З.Алмагамбетовалар жұмыс жасады.

1986-1993 жылдары кафедраны техника ғылымдарының докторы, профессор В.В.Киянский басқарды. Кафедрада профессор В.В.Киянский, доценттер О.Х.Хабиев, А.С.Костарев, аға оқытушылар Г.Д.Камешев, К.Х.Таренова, Б.С.Байғалиева, ассистенттер С.Г.Айтуғанова, В.А.Бурахта, К.Х.Абилхаиров, Б.К.Нигметова қызмет істеді, аға зертханашы болып В.А.Гензе, зертханашы болып В.Пережогина және Ж.К.Кұспановалар жұмыс істеді.

1986-1993 жылдарындағы химия кафедрасының ұжымы

В.В.Киянский Қарашығанақ кен орны мұнай-газ конденсатын физика-химиялық зерттеу жөніндегі ғылыми зертханаға басшылық жасады. В.В.Киянскийдің келуімен кафедрадағы ғылыми жұмыстар жанданып, ол А.С.Костарев, В.А.Бурахта, С.Г.Айтуғанова, К.Х.Абилхаиров, Б.К.Нигметова, И.М.Кичаев және басқа да оқытушыларды ғылыми жұмыстарға белсенді түрде тарта бастады. Сенсорлардың жаңа түрін жасау және оларды өндірістік саралауларда пайдалану, атап айтқанда мұнай және конденсаттардағы уытты компоненттерді анықтау үшін ғылыми жұмыстар жүргізіледі.

Осы жұмыстардың нәтижесінде Қарашығанақ газконденсаты кен орнындағы қабатты флюидтардағы күкіртті сутегін, меркаптандардың және ауыр металлдарды анықтау бойынша зерттеулер қорытылды.

Микропроцессорлы ион өлшегіш пен сенсорлардың жаңа түрін жасаудағы еңбегі үшін В.В.Киянский КСРО ВДНХ-ның күміс медалімен, ал аспирант К.Х.Абилхаиров КСРО ВДНХ қатысушы куәлігімен марапатталды.

В.В.Киянский «Аналитикалық химия» мамандығы бойынша техника ғылымдарының докторы ғылыми дәрежесін алу мақсатында, ізденуші ретінде Мәскеуде докторлық диссертациясын қорғады. Зерттеу жұмыстарының теориялық және практикалық нәтижелері бойынша жартылай өткізгіш карбид кремний негізіндегі химиялық, электрохимиялық және механикалық түрлендіру жолымен өзгертуге болатын бірегей электродтар жасалды.

В.В.Киянский кафедрада электрохимиктер мектебін құрды, олар қоршаған орта нысандарын саралау үшін әртүрлі электродтар жасаумен айналысты. Осы жылдары В.А.Бурахта «Аналитикалық химия» мамандығы бойынша техника ғылымдарының кандидаты ғылыми дәрежесін алу мақсатында диссертация қорғады.

Профессор В.В.Киянскийдің төрағалығымен Батыс Қазақстан ауыл шаруашылық институтының «Химия» кафедрасының базасында «Ауыл шаруашылық өндірісінде, экологиялық мониторингте және азық-түлік өнімдерін саралауда талдаудың электрлі химиялық әдістері» атты тақырыпта IV өңіраралық мектеп-семинар өткізілді. Оған Мәскеу, Краснодар, Душанбе және басқа да қалалардан ғалымдар қатысты.

1992 жылы кафедра атауы «Химия және экология» кафедрасы болып өзгертілді.

«Химия» кафедрасы оқу үдерісін қайта құруға белсене қатысады, химия саласы бойынша зертханалық жұмыстарды оңғайландыруға көп көңіл бөледі. Дәстүрлі «Химия» саласы пәндерімен қатар кафедрада «Қоршаған ортаны қорғау» және «Ауыл шаруашылығы малдарының биохимиясы» пәндері оқытыла бастады. Кафедраға м.ғ.к., аға оқытушы Н.К.Ахтанова және ассистент Г.У.Айтбаева келді.

Осы жылдары кафедрада Батыс Қазақстан облысының қоршаған орта нысандарын зерттеу бойынша зертхана құрылды. Осы мерзімде В.В.Киянскийдің жетекшілігімен құрылған экспедиция Шалқар көлі мен Капустин Яр полигонына шектес аудандарды зерттеумен айналысты.

Кафедраның оқытушылары ғылыми-ізденіс зертханасында

К.Х.Таренова студенттермен зертханалық сабақ өткізуде

1992 - 1997 жылдары кафедрада «Аналитикалық химия» мамандығы бойынша аспирантура ашылды. Осы жылдары онда аспиранттар С.М.Ахметова, Б.К.Нигметова, С.Г.Камешева, А.Мендалиева, А.Хафизов, З.Х.Кунашевтар оқыды.

1993-2000 жылдары кафедра меңгерушісі болып техника ғылымдарының кандидаты, доцент В.А.Бурахта тағайындалды. Осы жылдары кафедрада С.Г.Айтуганова, К.Х.Абилхаиров, Б.К.Нигметова, К.М.Мамина, оқытушы-стажерлер И.В.Бахтиярова, Р.Е.Ниязова, Л.И.Хасайнова, Г.У.Нигметова, аға зертханашы Г.Т.Мурзагалиева, содан соң Г.Б.Бегайдарова, зертханашы Г.Ж.Ибраевтар жұмыс жасады.

В.А.Бурахтаның жетекшілігімен кафедрада «Батыс Қазақстан облысы табиғи суларының химиялық-экологиялық мониторингісі» және «Электрлі химиялық сенсорларды пайдалана отырып ауыл шаруашылық нысандарын саралаудың жаңа әдістері» тақырыптары бойынша ғылыми-зерттеу жұмыстары орындалды.

2000 жылы Орал қаласындағы үш жоғары оқу орнының – БҚАУ, А.С.Пушкин атындағы БҚМУ және Дәулеткерей атындағы Өнер институтының бірігуі барысында, екі жоғары оқу орнының «Химия» кафедрасы біріктіріліп, біріктірілген кафедраның меңгерушісі болып Н.К.Череватова тағайындалды.

2002 жылы кафедра «Химия және химиялық технология» кафедрасы болып қайта құрылды және кафедрада «Мұнай, газ және көмірдің химиялық технологиясы», «Мұнай химиясы», «Бейорганикалық заттардың химиялық технологиясы», «Органикалық заттардың химиялық технологиясы». мамандықтары ашылды. Кафедраны х.ғ.к., аға оқытушы З.Х.Кунашева басқарды.

2004 жылдың ақпан айынан бастап кафедраны химия ғылымдарының докторы, профессор Мендалиева Дина Кенжебекқызы басқарды. «Мұнай химиясы», «Мұнай, газ және көмірдің химиялық технологиясы» мамандықтары ашылды.

Химия және химиялық технологиялар кафедрасында х.ғ.к., аға оқытушы Г.К.Бектұрғанова, х.ғ.к., аға оқытушы З.Х.Кунашева, доцент К.Х.Абилхаиров, аға оқытушылар С.Г.Айтуғанова, М.З.Хабдулхаликова., Д.Г.Менешев, М.Ж.Алмагамбетова, Ж.Т.Рыскалиева, оқытушылар Г.М.Байгазиева, А.Д.Науанова, С.С.Сатаева, Г.С.Азгалиева, Ж.Ж.Донекова, Г.Т.Кубашова, Л.В.Тасименова, А.Ф.Уразова, Н.М.Доскалиева, Г.Д.Гайсина, К.М.Масилов, Н.Т.Уразгалиева, аға зертханашы К.А.Кадыркулова, зертханашылар З.М.Мусина, А.Бактыгалиева, Д.Т.Куспанова, Ш.С.Тулеушева, К.М.Орынова, Д.С.Назарова, Г.М.Берикаирова, Д.Б.Кубашева, Д.Фазилова, Ж.С.Бергалиева, Ю.Кабанкина, Г.Мамбетовалар жұмыс жасады. «Бейорганикалық химия» мамандығы бойынша Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-нің магистратурасын З.М.Мусина, Н.М.Доскалиева, Д.Б.Кубашева, «Биохимия» мамандығы бойынша - Г.М.Берикаирова, Г.С.Азгалиева және Л.В.Тасименова – «Химия» мамандығы бойынша Абай атындағы ҚазҰПУ-нің аспирантурасын бітірді.

2005 жылы С.Г.Айтуғанова Абай атындағы ҚазҰПУ-де «Оқыту және тәрбиелеу әдістемесі (химия)» мамандығы бойынша педагогика ғылымдарының кандидаты ғылыми дәрежесіне ізденуші ретінде кандидаттық диссертациясын қорғады.

Кафедрада «Органикалық заттардың химиялық технологиясы», «Бейорганикалық заттардың химиялық технологиясы» атты жаңа мамандықтар ашылды. Кафедраға жаңа оқытушылар – х.ғ.к. Г.М.Губайдуллина, б.ғ.к., доцент М.Х.Гумаров, оқытушы – Г.Ж.Сдикова, магистрлар М.Ж.Сатыбаева, Р.Н.Кубашева, Д.Б.Якупова, Р.С.Бегалиева, оқытушылар А.Г.Абдрахманова, Д.Ж.Киішева, Н.К.Айтмуханова, Г.Х.Конырбаева, М.Т.Бердибекова, аға зертханашы болып П.Т.Калиева, С.Т.Ермуханова, Г.Ш.Джанаисова, А.А.Мухамбетъярова, А.К.Нигметов, А.Имангалиева, М.Б.Мамбетова, Л.Ж.Манашова, В.И.Кенжесова, Н.Х.Тамашева, А.Н.Мухамбеткалиева және т.б. келді.

2008 жылы кафедрада «Органикалық заттардың химиялық технологиясы» және «Бейорганикалық заттардың химиялық технологиясы» мамандықтары бойынша магистратура ашылды. Магистратура мамандықтары бойынша бітірген кафедра түлектері әртүрлі өндірістердің басшылық лауазымдарында жұмыс жасайды.

Кафедраның негізгі мақсаты – химиялық технологиялар мамандықтары бойынша мемлекет пен нарықтың сұранысын ескеріп, өндірістің химиялық және мұнай-химия өндірісінде жұмыс жасауға қабілетті білікті мамандар даярлау.

2008 жылы Г.Ж.Сдикова «Бейорганикалық химия» мамандығы бойынша химия ғылымдарының кандидаты ғылыми дәрежесіне кандидаттық диссертация қорғады.

2009 жылы М.Ж.Алмагамбетова «Геоэкология» мамандығы бойынша техника ғылымдарының кандидаты ғылыми дәрежесін алу мақсатында кандидаттық диссертациясын қорғады.

2009 жылдан бастап кафедраны т.ғ.к., доцент М.Ж.Алмагамбетова басқарады. Кафедра оқытушылары, қызметкерлері, студенттері мен магистранттары облыс пен өңірдің жетекші кәсіпорындарында («КПО б.в. АҚ», «Зенит» «Орал зауыты» АҚ, «Батыс Қазақстан құрылыс материалдары Корпорациясы» АҚ, «Орал сауда-өндірістік компаниясы» ЖШС, «АНПЗ» ЖШС (Атырау қ.), «АЗХС» АҚ (Ақтөбе қ.), сонымен қатар республиканың оқу-зерттеу орталықтарында, жақын және алыс шетелдерде (Әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық университетінде, А.Б.Бектуров атындағы Химия институтында, Е.А.Букетов атындағы Қарағанды мемлекеттік университетінде, Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе мемлекеттік университетінде, Г.Чернышевский атындағы Саратов мемлекеттік университетінде, И.М.Губкин атындағы Ресей мемлекеттік мұнай және газ университетінде Д.И.Менделеев атындағы Ресей химия-технологиялық университетінде, Уфа мемлекеттік мұнай-техникалық университетінде (РФ), Дэлавер штатындағы университетте (Дэлавер штаты, АҚШ) тағылымдамадан өтіп, біліктіліктерін жетілдіріп келеді.

Кафедра оқытушылары ғылыми, ғылыми-техникалық жұмыс субъектілерін аккредитациялау куәліктерінің, университет пен аймақтың ғылымын дамытуға сіңірген еңбектері үшін облыс әкімінің және университет ректорының алғыс хаттарының иегерлері; білім беру саласындағы ерекше еңбегі үшін «Қазақстан Республикасының білім беру ісінің құрметті қызметкері», ғылымға сіңірген еңбегі үшін «Қазақстан Республикасының ғылымын дамытуға сіңірген еңбегі үшін» төсбелгілерімен марапатталған.

*Қазақстан Республикасының
Білім және ғылым министрі
Б.Т.Жұмағұлов техника ғылым-
дарының кандидаты, доцент
М.Ж.Алмағамбетованы
«Қазақстан Республикасының
ғылымын дамытуға сіңірген
еңбегі үшін» төсбелгісімен
марапаттауда (11.12.2011 ж.)*

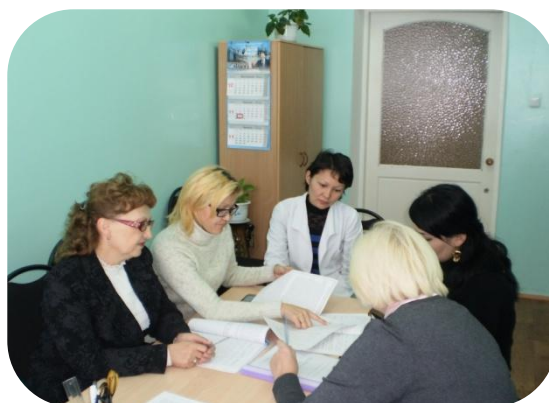
2009-2011 жылдары кафедрада «Жаңа технологиялардың ғылыми негіздемесін және әртүрлі функциональдық мақсаттағы келешегі бар материалдарды жасау» атты іргелі зерттеулер бағдарламасы бойынша (мемлекеттік тапсырыс) «(Титан, молибден, вольфрам) d-элементтеріндегі электрлі-химиялық реакцияларды зерттеу және оларды экологиялық саралауда пайдалану» тақырыбы бойынша ғылыми-зерттеу жұмыстары жүргізілді.

2012 ж. С.С.Сатаева «Аналитикалық химия» мамандығы бойынша кандидаттық диссертациясын қорғады.

«Химия және химиялық технологиялар» кафедрасында «Мұнайды қайта өңдеудің каталикалық үдерістерінің технологиясын жасау және жақсы экологиялық көрсеткіштермен мұнай өнімдерін алу» және «Гальванды өндірістегі ағынды суды тазарту технологиясын жасау» тақырыптарында ғылыми-зерттеу жұмыстары орындалуда.

*Аға оқытушылар Б.К.Нигметова мен С.С.Сатаева ғылыми-зерттеу
жұмыстарын орындауда (2010-2011 ж.ж.)*

*Н.Г.Чернышевский атындағы Саратов мемлекеттік университетінің профессорлары
И.А.Казаринов пен Р.И.Кузьмина кафедра оқытушыларына ғылыми-зерттеу
жұмыстары бойынша кеңес беруде (2010-2011 ж.ж.)*

Кафедраның профессор-оқытушылар құрамы республиканың және шетелдердің жетекші оқу орындарымен тығыз ынтымақтастық байланыста. Соңғы үш жылда кафедраның ғылыми-зерттеу тақырыптары бойынша оқытушылар, магистранттар және студенттерге Мәскеу радиотехника, электроника және автоматика институтының профессоры, т.ғ.д. Р.Ф.Салихаджанова, т.ғ.к., доцент Д.И.Давлетчин, Н.Г.Чернышевский атындағы Саратов мемлекеттік университетінің профессорлары, х.ғ.д. Р.И.Кузьмина және И.А.Казаринов, Уфа мемлекеттік мұнай-техникалық университетінің профессоры, х.ғ.д. Е.А.Кантор, х.ғ.к. доцент Н.Т.Чанышев, Атырау Мұнай және газ институтының профессоры, х.ғ.д. А.Т.Сагинаев дәріс оқыды.

Кафедра студенттері мен магистранттарының ғылыми-зерттеу және сынау-конструкторлық жұмыстарын жүргізу мақсатында аймақтағы «Арктур» ЖШС, «Орал сауда өндіріс компаниясы» ЖШС, «Батыс Су Арнасы» ЖШС, «БҚМК» АҚ, «Батыс Құрылыс» ЖШС, «Уральскстройинвест» ЖШС секілді өндіріс орындары және мекемелермен, М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік университеті, Атырау Мұнай және газ институты секілді еліміздің жоғары оқу орындарымен келісім шарттар жасалған.

Кафедра мамандықтары бойынша оқитын студенттер мен магистранттар университеттік, өңірлік және халықаралық студенттік ғылыми-практикалық конференцияларға қатысып, баяндамалар жасап, жүлделі орындарға ие болып келеді: 2007 ж. – «Жас ғалым - 2007» Халықаралық ғылыми-практикалық конференциясы, Тараз мемлекеттік педагогика институты (Тараз қ.): МХ мамандығының студенттері I, II орынды иеленді; 2007 ж. – «Білім және ғылым - 2007» Жас ғалымдардың ғылыми конференциясы, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті (Астана қ.): ОЗХТ мамандығының студенті Искалиев Ернар I орынды иеленді; 2007 ж. – Халықаралық ғылыми «VII Сәтбаев оқулары», С.Торайғыров атындағы Павлодар мемлекеттік университеті (Павлодар қ.): ОЗХТ мамандығының студенті III орынды иеленді; 2007 ж. – «Сейфуллин оқулары-III» Республикалық ғылыми-теориялық конференция, С.Сейфуллин атындағы Қазақ мемлекеттік аграрлық университеті (Астана қ.): ОЗХТ мамандығының студенті III орынды иеленді.

Кафедрада ОЗХТ, БЗХТ мамандықтары студенттері арасында іргелі және арнайы мамандықтар бойынша пәндік олимпиадалар ұйымдастырылады, оның қорытындысы бойынша республикалық және халықаралық олимпиадаларға студенттер іріктеліп алынады.

Кафедра мамандықтарының студенттері республикалық және халықаралық олимпиадаларға қатынасып, жүлделі орындарға ие болды: 2008 ж. кафедра мамандықтарының студенттер командасы Орынбор мемлекеттік аграрлық университетінде өткізілген олимпиадаға қатысты. ОЗХТ мамандығының 2 курс студенті III орынды иеленді. 2010 ж. екі студенттер командасы М.Әуезов атындағы ОҚМУ-да өткізілген республикалық олимпиадаға қатысты (Шымкент қ.). Олимпиада мамандықтар бойынша бөлек өткізіліп, біздің студенттер командасы мынандай нәтижелер көрсетті: БЗХТ мамандығының студенттер командасы I орынға қол

жеткізсе, ОЗХТ мамандығының студенттер командасы ІІ орынды иеленді. 2011 ж. кафедра мамандықтарының студенттер командалары Орынбор мемлекеттік аграрлық университетінде өткізілген Х халықаралық мерейтойлық олимпиадаға қатысты. Олимпиада «Химия» пәні бойынша өткізілді, Жәңгір хан атындағы БҚАТУ-дың студенттер командасы І дәрежелі дипломмен марапатталды. Сонымен қатар ОЗХТ мамандығының студенті Чернов Александр І дәрежелі дипломмен марапатталды. 2012 ж. кафедра мамандығының студенттер командасы Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-да өткен республикалық олимпиадаға қатысты (Алматы қ.). Жәңгір хан атындағы БҚАТУ-дың студенттер командасы ІІ орынды иеленіп, ІІ дәрежелі дипломмен марапатталды, сонымен қатар ОЗХТ мамандығының студенті Бибишева Ирина ІІ дәрежелі дипломмен марапатталды.

Оқу үдерісі мен оқу-әдістемелік жұмыстарды ұйымдастыруда кафедра ұжымы кафедраның, факультеттің оқу жылына жасаған жоспарын және университеттің болашаққа арналған даму жоспарын басшылыққа алады.

2012-2013 оқу жылынан бастап «Органикалық заттардың химиялық технологиясы» мамандығы бойынша үш тілде (қазақша, орысша, ағылшынша) оқитын полиглот топ құрылып, сабақтар үш тілде жүргізіле бастады.

ОЗХТ және БЗХТ мамандықтарының оқу жоспарларына сәйкес студенттерді үздіксіз практикалық оқыту қарастырылған. Практикадан өтудің неғұрлым тиімді мерзімі бекітілді және оқытушы-жетекшілер белгіленді. Практиканың барлық түрінің мазмұны сәйкесінше оқу пәнінің типтік оқу бағдарламасына сәйкес келеді және химиялық кәсіпорындардың барлық ерекшеліктері ескерілген. Практиканың мақсаты - студенттердің алған теориялық білімдерін неғұрлым тереңірек игеруге даярлау, кәсіби дағдыларын меңгерту, өндіріс технологиясын меңгерту.

*5В07200-Бейорганикалық заттардың химиялық технологиясы және
5В072100-Органикалық заттардың химиялық технологиясы мамандықтарының
студенттері дипломдық жұмыстарын орындауда*

Республика мен облыс кәсіпорындары практика базасы болып саналады, олар: («Батыс Қазақстан машина жасау компаниясы АҚ», ««Зенит» Орал зауыты» АҚ (гальвандық цех, участок РТИ, ЦЗЛ), «Жайықжылукуат» АҚ, «Орал механикалық зауыты» АҚ, «ОралАгроремМаш» АҚ, «Батыс Қазақстан Құрылыс Материалдары Корпорациясы» АҚ, «Орал сауда өндіріс компаниясы» ЖШС, «Конденсат» АҚ, «КПО б.в.» АҚ, «Интергаз Орталық Азия» АҚ, «Северодонецкий ОРГХИМ» БҚФ ЖАҚ, «АНПЗ» ТЖШС (Атырау қ.), «АЗХС» АҚ (Ақтөбе қ.), сонымен қатар ОЗХТ мамандығының 3 курс студенттері академиялық алмасу бағдарламасына сәйкес жыл сайын СМТУ арқылы Саратов және Энгельс қалаларындағы (РФ) кәсіпорындарда полимерлерді қайта өңдеу бойынша өндірістік практикадан өтеді.

2007 жылы кафедрада «Мұнай, газ және көмірдің химиялық технологиясы» мамандығы бойынша мамандар және «Мұнай химиясы» мамандығы бойынша бакалаврлар дайындалды.

2008 жылдан бастап «Органикалық заттардың химиялық технологиясы» және «Бейорганикалық заттардың химиялық технологиясы» мамандықтары бойынша бакалавр мамандар шығарылды. Бүгінгі күні бітірген түлектердің жалпы саны – 268, оның 85%-ы жұмысқа орналасқан (70%-дан астамы мамандықтары бойынша жұмыс жасайды).

Кафедра түлектері магистратурада оқып, Италияда (Турин қ.) (Н.Хайретдинова) магистр дәрежесін алды, Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-да (А.Асетова, Д.Сизикова), Жәңгір хан атындағы БҚАТУ-да (Ж.Калиева; Р.Бегалиева, С.Курманова, А.Уразов, Г.Кажигумарова; Ю.Кабанкина, А.Мухтарова; С.Утениязова, В.Баймуратова, А.Нарымбаева), М.Өтемісов атындағы БҚМУ-да (Б.Сейфуллина), сонымен бірге мамандандырылған бағдарлама курстарында: «Agir» компаниясы (К.Адлялиев, С.Утениязова), КПО б.в. (А.Сулейменов, Н.Сулейменов, С.Туманчиев, Е.Искалиев, Е.Нурсултанов).

Кафедраның екі түлегі РФ-ның грантын ұтып алып, Н.Г.Чернышевский атындағы Саратов мемлекеттік университетінің магистратурасында (С.Таумова) және Уфа мемлекеттік мұнай-техника университетінде (Н.Иргалиев) оқиды.

Сонымен қатар кафедра түлектері Н.Г.Чернышевский атындағы Саратов мемлекеттік университетінің филиалында қосымша білім алды (Г.Жусупова, Д.Шайхиева, Т.Дергунова, Р.Казжанова, Э.Тугельтаева); Уфа мемлекеттік мұнай-техника университетінің филиалында (А.Бектасов, Б.Муканова, Е.Искалиев, Д.Байгабылова, А.Дуйсенбаев, Д.Нсанов, С.Арыстанова, А.Хамитов, Г.Рахимбердина).

Қазіргі таңда кафедра түлектері төмендегідей отандық және шетелдік компанияларда жұмыс жасайды: - бас технолог (А.Мисюрин, «Ақтөбе Мұнай өңдеу» ЖШС); - қондырғы бастығы (А.Бектасов, «ҚазақОйлАқтөбе» ЖШС); - инженер-технологтар (Т.Хапуов, А.Дуйсенбаев, «ҚазақОйлАқтөбе» ЖШС; А.Турешов, А.Амангалиев, Б.Сейткереев, Д.Мусин, К.Бахтыгереев «Северодонецкий ОРГХИМ» БҚФ ЖАҚ; А.Сулейменов – КПО б.в.); - жетекші мамандар (Г.Ильсоева, А.Уразов, В.Кожина, «Стандарттау және сертификаттау Ұлттық орталығы» БҚФ ЖАҚ; Б.Муканова – КПО б.в.); - технолог-жобалаушылар (Р.Умарова – «НИПИ Газ жобалау» ЖШС); - химик-сарапшылар (Г.Кажигумарова, К.Адлялиев, С.Утениязова – ККО «Аджип»; Т.Дергунова, А.Н.Сейталиева, Ж.М.Буентаева – «Конденсат» АҚ; А.Бодряшова – «Орал «Зенит» зауыты» АҚ; Г.Анесова, А.Альбекова – «Топан» ЖШС; А.Алекешова – «Орал Су Арнасы» АҚ); - химик-технологтар (Э.Мусина, Д.Мещанинов, Р.Алмагамбетов, М.Аренова, К.Нуржанова, Д.Наби, – КПО б.в.; Г.Пустобаева – «Орал «Зенит» зауыты» АҚ; Е.Кухаева – «Орал сауда өндірістік компаниясы» ЖШС; Р.Кубашев – «ОралАгроремМаш» АҚ; А.Мухтарова – «Батыс Қазақстан машина жасау зауыты» АҚ); - зертханашылар (Э.Хайруллина, А.Муханова, Г.Жармагамбетова, А.Жалмуханова – «Батыс Қазақстан Құрылыс Материалдары Корпорациясы» АҚ; А.Сисекешов – «Ақтөбе Мұнай Өңдеу» ЖШС); - техниктер (Ж.Нұрғалиев, А.Нурмуханов, Ш.Ибрашев, О.Муканов – КПО б.в.); - технологиялық қондырғылардың операторлары (Н.Сулейменов, Е.Искалиев, С.Туманчиев, Е.Нурсултанов – КПО б.в.; К.Тлеушов, А.Кшимов – «Ақтөбе Мұнай Өңдеу» ЖШС); - университет оқытушылары (Р.Бегалиева - БҚАТУ), колледж (Ж.Артыкова – БҚИТК, Ж.Сармалаева – КНГиОТ; Дуйсенгалиева А. – БҚИТК).

Кафедра бойынша тәрбие үдерісі университет, факультет және кафедра жоспарына сәйкес жүргізіледі. Кафедрада 15 академиялық топта 3 эдвайзер жұмыс жасайды. Пәндерді оқыту үдерісінде кафедра оқытушылары өзара қатынас мәдениеті, аудиторияларда, зертханаларда, университетте бір-бірімен қатынас этикасы, жастар арасындағы салауатты өмір сүру салтын насихаттау бойынша кешенді жұмыстар жүргізеді. Кафедра қызметкерлері факультет атынан әртүрлі спорттық жарыстарға қатынасып, жүлделі орындарды иеленіп жүр. (К.Х.Абилхайров, А.Г.Абдрахманова)

Кафедра мамандықтарының студенттері факультетте, университетте өткізілетін мәдени-көпшілік іс-шаралар мен спорттық жарыстарға белсене қатынасады. Олардың бірқатары университеттік құрама спорт командаларының мүшелері. Кафедра мамандықтарының студенттері белсенді студенттер қатарына жатады, олар университет атынан республикада, өңірде өткізілетін әртүрлі қоғамдық, мәдени, әлеуметтік-саяси және спорттық іс-шараларға қатысады.

Сырттай және қашықтан оқыту факультеті

А.А.Муфтигалиева, факультет деканы

Сырттай және қашықтықтан оқыту факультеті жоғары білімді мамандарды дайындауды өндірістен үзбей жүзеге асыратын, университеттің оқу, ғылыми және әкімшілік құрылымдық бөлімі болып табылады.

Сырттай және қашықтықтан оқыту факультеті сырттай оқыту формасының барлық мамандықтарының студенттерін біріктіре отырып, университет құрылымында ұйымдастырылды. Алғашқы студенттер 1964 жылы қабылданды.

2009 жылы қашықтықтан оқытуды жүзеге асыру мақсатында, Сырттай оқыту факультеті өз құрылымында «Ақпараттық-әдістемелік қамтамасыз ету» бөлімі бар Сырттай және қашықтықтан оқыту факультеті болып қайта құрылды.

А.У.Утегенов, И.Г.Олексеев, А.М.Лытжаков, П.В.Ковель, Е.Г.Насамбаев, Б.М.Махметов, Т.К.Мурзашев, М.А.Мулдашев, Н.Р.Джапаров, М.К.Дусенов, А.Д.Ибыжанова, А.А.Муфтигалиева, декан орынбасарлары - М.А.Мулдашев, Ж.К.Ержанова, М.К.Дусенов, Г.А.Кубашева, Ақпараттық-әдістемелік-қамтамасыз ету бөлімінің жетекшісі Ж.М.Абуова, әдіскерлер Л.П.Рябошқапова, М.Елеуова, Л.А.Бекмағамбетова, М.М.Ермуханбетова, Т.С.Салихова, Н.О.Иманғалиева, Г.С.Айтжанова, К.М.Казиевалар университетте сырттай оқытудың қазіргі жүйесінің қалыптасуына үлкен үлес қосты.

2010 жылы Сырттай және қашықтықтан оқыту факультетінің деканы ретінде доцент, э.ғ.к. А.А.Муфтигалиева, Ақпараттық-әдістемелік-қамтамасыз ету бөлімінің жетекшісі ретінде Д.Р.Салихова тағайындалды. Бүгінгі күнде факультетте еңбек етушілер: әдіскерлер – Ж.А.Едігеева, Г.Т.Абишева, Ж.Х.Хайруллина, Н.Ж.Хасанова, сарапшы – М.М.Кеңесова, инженер-сарапшылар – И.Г.Витман және Ж.Г.Искакова.

Сырттай және қашықтықтан оқыту факультеті Қазақстан Республикасының нормативтік-құқықтық актілері, Ғылыми Кеңес шешімі, ректорат және университеттің әдістемелік кеңесі, оқу, әдістемелік, ұйымдастырушылық, ғылыми-зерттеу және т.б. қызмет түрлерін қамтитын жылдық жоспарға сәйкес өз қызметін жүзеге асырады. Факультет жұмысының жоспарлары университет жұмысының жоспарына сәйкес жүргізіледі.

Факультеттің негізгі қызметі:

- оқу процесінің графигіне сәйкес аралық аттестациялау, аралық және қорытынды бақылау, мемлекеттік емтихан және дипломдық жоба (жұмыс) қорғауды жүзеге асыру;
- қабылданған абитуриенттердің оқу топтарын қалыптастыру;
- академиялық анықтама дайындау;
- кафедраның әдістемелік материалды, оқу жоспарын, оқу бағдарламаларын (силлабус) дайындауын бақылау.

Сырттай және қашықтықтан оқыту факультетінің міндеті:

- факультеттің материалдық-техникалық базасын қалыптастыру;
- оқытудың қазіргі заманғы әдістері мен технологияларын енгізу;
- студенттердің мүмкіндіктері мен қабілетін ескере отырып, оларға оқуға тиімді мерзім мен оқу формасын таңдауға мүмкіндік беру: жеделдетілген оқу формасы және т.б.
- негізгі және қосымша оқыту бағдарламаларын жүзеге асыру;
- өндірістен үзбей азаматтарды жоғары кәсіби білім беру бойынша оқу процесін ұйымдастыру және жүзеге асыру.

Сырттай және қашықтықтан оқыту факультетінің ұжымы

Экономика салаларының инфрақұрылымының және еңбек нарығындағы жағдайдың өзгеруі көптеген азаматтарды жоғары кәсіби білімді жеделдетілген мерзімде оқу қажеттілігін туындатты. Бұл өндірісті қажетті мамандармен қамтамасыз етуге және азаматтардың толық еңбек қызметін жүзеге асыру үшін базалық білім алуға мүмкіндік берді.

Өткен жылдармен салыстырғанда көптеген сырттай оқу формасындағы студенттердің орта немесе жоғары кәсіби білімі бар. Сондықтан факультетте мамандарды дайындау негізінен 2, 2,5 - 3 жыл мерзімінде, қысқартылған оқу бағдарламалары бойынша жүзеге асырылады.

Сырттай және қашықтықтан оқыту факультеті бес бөлімді біріктіреді: машина жасау, политехникалық, экономика және бизнес, ветеринарлық медицина және биотехнология, агрономия. Кадрларды дайындау мемлекеттік оқыту стандарттарының талаптарына сәйкес 38 мамандық бойынша жүзеге асырылады. Сабақтар жаңа жабдықтармен қамтамасыз етілген оқу корпусы бойынша жүргізіледі. Студенттер кітапхана қоры және оқу залы қызметін еркін пайдаланып, компьютер кластарында арнайы уақыт бөліп, ғаламторға еркін қол жеткізе алады.

Өндірістік және диплом алдындағы тәжірибеден өту үшін студенттер өздері қызмет етіп жатырған кәсіпорындарына жіберіледі.

Өткен уақыт ішінде 20 мыңнан астам мамандар дайындалды. Факультет түлектері республикамызда және шет мемлекеттерде экономиканың түрлі салаларында еңбек етеді.

Сырттай оқу жүйесі біртіндеп жаңарып және дамыған елдермен тәжірибе алмасып, жаңа озық технологиялармен жабдықталып келеді. Сонымен 2005 жылдан бастап факультетте түлектердің білім сапасын арттыру мақсатында қашықтықтан оқыту технологиясын пайдаланып мамандарды дайындау басталды. 2007 жылдан бастап экономикалық мамандықтардың бірінші курс студенттері кейс-технологиясы негізінде оқытыла бастады.

Бүгінгі күнде қашықтықтан оқыту технологиясы бойынша оқу үдерісін ұйымдастыру 2010 жылдың 7 сәуірінен Қазақстан Республикасының Білім және Ғылым Министірлігінің «Жоғарғы оқу орындарында экспериментальды бағдарламаларды енгізу бойынша тәжірибелер өткізу туралы» № 157 бұйрығы негізінде келесі мамандықтар бойынша жүргізіледі:

- 5B050600 – Экономика;
- 5B050700 – Менеджмент;
- 5B050800 – Есеп және аудит;
- 5B050900 – Қаржы;
- 5B051000 – Мемлекеттік және жергілікті басқару;
- 5B051100 – Маркетинг.

ҚОТ қолдану арқылы оқу үдерісін ұйымдастырудың негізгі мақсаттары:

- оқуға ақпараттық технологияларды енгізу;
- оқуды жекелеу;
- оқу тиімділігін (сапасын) жоғарылату;
- дәстүрлі оқу нысаны қол жетімсіз болып табылатын тұлғаларға білім беру қызметін ұсыну.

Қашықтықтан оқыту технологиясы (ҚОТ) кейстік және жүйелік технологияларын қолданып жүзеге асырылады.

Кейстік технологияны пайдалану қағаз және электронды түрінде алынған оқу материалдар кешені негізінде жеке қатынасу арқылы өздігінен оқу материалдарын игеру, білімін бағалау мүмкіндігін береді. Бұл технологияда он-лайн консультация, чат арқылы консультация, конференция, хат алмасу және студенттерді оқу және электронды кітапханадағы басқа ақпаратпен қамтамасыз ету үшін қазіргі коммуникация және компьютерлік тораптар қолданылады.

Қашықтықтан оқыту студенттері оқу барысында

Желілік технология жеке қатынасусыз өздігінен оқу үдерісін ұйымдастыруға мүмкіндік береді және оқу материалдарын тұрақты қолдануын, оқу пәндері бойынша оқытушымен online-сеансын өткізу арқылы студентті оқу үдерісіне толық тартуын, білімді қабылдау үдерісін оқытушымен тұрақты бағалауын қамтамасыз етеді. Оқытушы мен студенттің арасындағы байланыс виртуальді түрде жүзеге асады. Бұл технология Moodle ҚОЖ арқылы глобальді ғаламтор желі көмегімен студенттерге қолайлы электронды оқулықтарды және компьютерді үйрету бағдар-ламаларды күрделі қолдануымен сипатталады. Moodle.wkau.kz порталында Moodle-мен жұмыс жасауға арналған әдістемелік нұсқаулар орналасқан.

Қашықтықтан оқыту технологиялары білім алушылардың келесі санаттарына қолданылады:

- орта және жоғары кәсіби білім негізінде қысқартылған оқу бағдарламалары бойынша;
 - қозғалыс мүмкіндігі шектеулі тұлғаларға (мүгедектер);
- Қашықтықтан оқытудың артықшылықтары:
- Икемділік – оқу орнын, оқу екіпінін және уақытты таңдай отырып оқу мүмкіндігі;
 - Модулдік – қажеттілігіне сәйкес келетін жеке оқу жоспары бойынша оқу мүмкіндігі;
 - Параллелдік – жұмыстан қол үзбей оқу мүмкіндігі;
 - Жаңа ақпараттық технологиялар - жүйедегі мультимедиа, компьютер жабдығы, желідегі компьютерге негізделген, жаңа ақпараттық және телекоммуникациялық технологияларды оқу үдерісінде қолдана отырып, студенттерге өзіндік жұмыстарын бақылауға мүмкіндік беру.

Ақпараттық-әдістемелік қамтамасыз ету бөлімінің негізгі міндеттері:

1. ҚОТ бойынша оқу үдерісін басқару:
 - ҚОТ бойынша жоспарлау және оқу үдерісін ұйымдастыру;
 - ҚОТ қатысты құжаттамаларды жүргізу.
2. ҚОТ дидактикалық құралдарын өңдеу.
 - әдістемелік құралдарды және ҚОТ басқа да әдістемелік құрал-жабдықтарын алу және электрондық оқулықтарды игеру, өңдеу;
 - білімдерін бақылау құралдары және тестілеу жүйесін өңдеу;
 - ҚОТ бойынша ақпараттық ресурстарды пайдаланудың әдістемесін өңдеу.
3. Ақпараттық-техникалық қамтамасыз ету:
 - Ақпараттық және қашықтықтан оқытудың техникалық құралдарын өңдеу, меңгеру және қолдау бағдарламалары.

Электронды оқу құралдарын өңдеу үшін ТОО «ПрофитСофт» Инженерлік компанияның бағдарламалық өнімдерін пайдаланады. 2009-2010 оқу жылы қазақ және орыс тілдерінде 78 пән бойынша кейстер, 2010 – 2011 оқу жылында 256 пән бойынша кейстер және 2011 – 2012 оқу жылында 330 пән бойынша кейстер дайындалды.

ҚОТ-да 1 электронды оқу залы және 3 мультимедиа кластары пайдаланылады. Мультимедиа кластарында компьютерлер жергілікті желіге жалғанған, видеопроектормен, веб-камерамен, жоғары жылдамдықты ғаламтормен жабдықталған.

Үйренушілер үшін желілік мультимедиа материалдарының келесі түрлері қолданылады: CD базалық нұсқасы, ғаламтор нұсқасы, мультимедиялық презентация, слайд-дәріс, бейнефильм және бейнедәрістер. Желілік мультимедиа құралдарында сызба, сандық дыбыс, жоғары сапалы фото және бейнематериалдар, динамикалық үдерістердің бағдарламалық моделдеу құралдарды қолданылады.

Университеттің ақпараттық ресурстарының негізгі базасы бұл оқу порталы, www.wkau.kz сайтынан ауысуға болады. ҚОТ қолданып оқитындар үшін білім беретін портал келесі сервистерді пайдалануға береді:

- ◆ қашықтықтан оқыту туралы ақпарат;
- ◆ бөлімнің құрылымы және қызметкерлер туралы мәліметтер;
- ◆ байланыс мәліметтері;
- ◆ форум мен чатқа авторландырған рұқсат;
- ◆ оқу-әдістемелік құралдарына авторландырған рұқсат;
- ◆ оқытушылар туралы ақпарат;

- ◆ акпаратты іздеу;
- ◆ жаңалықтар, қатынас сабағы және емтихандар кестесі;
- ◆ кітапхананың электрондық ресурстарын қолдану мүмкіндігі.

2011 жылдың 28 наурызынан 9 сәуірге дейін 20 оқытушы 72 сағат көлемінде Қазақ-Ресей университетімен (Астана қ.) ұйымдастырылған «Қашықтықтан оқыту технологиялар» бағдарламасы бойынша біліктілігін арттыру курсы, ал 2012 жылдың 27 наурызынан 26 сәуіріне дейін 20 оқытушы 72 сағат көлемінде Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университетімен ұйымдастырылған қашықтықтан оқыту технологиялары бағыты бойынша «Гуманитарлық мамандықтар үшін қашықтықтан оқыту технологияларын әзірлеу» атты біліктілікті арттыру курсы өтіп, сертификаттар берілді.

Желілік технология бойынша оқу үдерісін ұйымдастыру үшін, web-сайттарды және қашықтықтан оқыту курстарын дайындауға арналған бағдарламалық қамтамасыздандыру пакеті, Moodle ҚОЖ қолданылады. «Moodle» ҚОЖ білімді еркін бағалау және қашықтықтан оқыту үдерісін толық ұйымдастыру үшін зор мүмкіншіліктер бар. Ол оқу үдерісін басқару және ұйымдастыру бөліктерінен тұрады. Жүйе келесі міндеттерді қамтиды: оқу үдерісін басқару; жүйенің басқару құралдарын және білім ресурстарын қолдану құқығын бөлу; оқу үдерісіндегі қолданушылар арасындағы өзара іс-әрекетін шектеу; оқу кешені қолданушыларының белсенділігін жүргізу журналы; ғаламтор ортасында, корпоративті және жергілікті желіде оқуды және білімді бағалау.

2011-2012 оқу жылынан бастап оқу үдерісінде бекітілген кесте бойынша Skype байланыс құралы арқылы оқытушылармен on-line режимінде консультация өткізілді. Skype байланыс құралы өте ыңғайлы, тегін бейне және дауысты қоңырау шалуға, тез хат жіберуге және басқа қолданушылармен құжат алмасуға мүмкіндігі бар.

Оқу сапасын арттыру үшін эксперимент есебінде келесі бейнедәрістер дайындалды:

1. Умбеталиева Г.А. *Білімділік теория* пәні бойынша

1. Теоремы сложения и умножения вероятностей. Формула полной вероятности, формула Байеса

2. Двойной интеграл и его приложения

3. Тройной интеграл и его приложения

2. Кенжин Ж.Б. *Менеджмент* пәні бойынша

1. Менеджментке кіріспе

3. Исенғалиева М.Е. *Микроэкономика* пәні бойынша

1. Қазіргі микроэкономика және оның методологиясы

2011-2012 оқу жылынан бастап off-line режиміндегі кері байланысын жақсарту мақсатында форум құрылды. Бұл форумда студенттер мен оқытушылар оқу үдерісіне қатысты сұрақтарды талқылауға мүмкіндігі бар. Бұл байланысты Moodle әкімшілігі қадағалап отырады.

Студент оқу құралдарымен өздігінен жұмыс жасайды және жаңа білім технологияларын қолданып, жаңа білімді еркін игеруге икемі болу керек. Сол себепті қашықтықтан оқыту келесі ерекшеліктерге зор маңыз бөледі: жауапкершілік, мақсаттылық, өз жұмысын жоспарлай білу және оқудағы жетістігін және нашарлауын тиянақтап, өрлеуін қадағалай білу. Ерекше айта кету керек, қашықтықтан оқыту талап етіп қана қоймай, сонымен қатар жадын, ойлау қабілетін, зейінін, психикалық функцияларын жаттықтырады.

Оқу диалогын қамтамасыз ету маңызды рөл атқарады. Чат (on-line) және электрондық пошта (off-line) арқылы студент және оқытушы арасындағы өзара қарым-қатынас ұйымдастырылады. Электрондық пошта экономикалық және технологиялық тұрғыдан ең тиімді технология болып табылады. Электрондық пошта кеңес барысында қолданылып қана қоймай, сонымен қатар оқу курстарын жеткізуге, оқу жұмысын және т.б. жіберуге қолданылады.

Қашықтықтан оқыту технологиясы оқу орнына бармай-ақ білім алуын, мәліметті игеру екінін қадағалауын, уақытты еркін бөлуін және оқу орталығының орналасқан жеріне қарамай тандау мүмкіндігін негіздейді.

Жалпыуниверситеттік кафедралар

Әскери кафедра

Р.К.Досмухамбетов, әскери кафедра бастығы, подполковник

1965 жылы КСРО Қарулы Күштеріне арналған мобилизациялық күштерді дайындау үшін Батыс Қазақстан ауыл шаруашылық институты жанында әскери кафедра құрылады. Қысқа уақыттың ішінде ұжымның қажырлы еңбегінің арқасында жетілдірілген оқу материалдық-техникалық база қалыптасты және студенттердің әскери дайындығын жүргізу үшін барлық жағдай туғызылды.

Кафедраның алғашқы бастығы болып Ұлы Отан соғысына қатысушы – «Әскери қызыл ту», «Қызыл жұлдыз» ордендерінің кавалері, полковник Оверченко И.А. тағайындалды.

Сол уақытта қызметтерін одан әрі жалғастыру үшін кафедраға майданшылар А.В.Машенко, В.Т.Яковенко, И.Т.Савин, М.Ф.Каюков келді, олар өздерінің өмірлік және әскери тәжірибелерін пайдалана отырып, кафедраның қалыптасуына елеулі үлес қосты.

Одан әрі қарай уақыттарда кафедра басшылары ретінде полковник В.П.Кудрявцев, подполковник И.П.Богушев, полковник В.М.Жевтяк қызмет атқарды.

Кафедраның оқытушылар құрамы Қарулы Күштерде мол тәжірибеге ие офицерлер есебінен жасақталып, олар осы тәжірибелерін болашақ запастағы офицерлерді тәрбиелеу ісіне қосты.

Әртүрлі уақыттарда кафедрада Чижевский П.Ф., Палкин В., Гончарук С.П., Дзямко В.В., Дупаков А.С., подполковниктер Руденко А.С., Герасимов Н.С., Бобровников В.Г., Устименко В.М., Ташилов А.П., Кравченко Н.В., Куринный Ж.И., Барышев А.Г., Великий Я.Я., Домнин Ю.В., Чабей А.И., Ашакин Г.Н., Атаманенко Н.Б., Бобер В.В., Коноплицкий А.С., Гайнутдинов М.К., Казаков В.А., Морозов В.П., Ирха Н.М., Корзун В.З., Бражник А.И., Жук Н.В., Пригородов В.И., Швыдкий А.С., Курбаниязов М.К., Титков В.И., Фомичев А.В., Чубукин Г.Г., Маев Б.В., Нагелло Э.С., Терентьев Е.Н., Тарев В.А., Кекк В.О., Самойленко Н.И., Лаптев М.И., Шаблыко Н.И., Абутов В.А., Иотов Б.А., Маяченков И.Г. қызмет атқарды.

Олардың барлығы әскери дайындықтан өтіп жатқан студенттерді оқыту мен тәрбиелеуде лайықты үлестерін қосты.

Кафедра қызметіне оқу-қосалқы құрамның аға лаборанты Т.В.Грицаеваның, құпия кітапхана меңгерушісі В.В.Землянушинаның, өндірістік оқу шеберлері В.Насыховтың, А.Остердің, С.Толоконниковтың үлкен үлес қосқандықтарын атап өткен жөн.

Посткеңестік кеңістіктегі болып өткен жағдайларға байланысты және қаржыландырудың тапшылығына орай 1992 жылы кафедра таратылды.

1965 пен 1992 жылдар аралығында Батыс Қазақстан ауыл шаруашылық институты жанында әскери кафедрада запастағы офицерлерді дайындау бағдарламасы бойынша 5 мыңнан астам адам әскери дайындықтан өтті. Әскери кафедраның даму тарихы мен Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің әскери білімінің тарихы Қазақстан Республикасы дамуының барлық елеулі кезеңдерін айқындайды. Елдің қорғаныс кешенінің қарқынды дамуына орай Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің басшылық звеносын кадрлармен қамтамасыз етудің қажеттігі өткір тұрды. Батыс Қазақстан облысы бойынша 2000 жылдардың басында жоғары білімі бар офицерлерге деген сұраныс тек 5%-ға ғана қанағаттандырылды, ал қалған облыстар бойынша - 10% болды. Сондықтан ҚР Қарулы Күштері үшін мобилизациялық резервті дайындау қажеттілігін түсіне отырып, Үкімет өзінің 2000 жылғы 12 тамыздағы №1249 қаулысымен М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан мемлекеттік университеті жанында әскери кафедра ашу туралы шешім қабылдады. Әскери кафедраға 1992 жылға дейін кафедра орналасқан аумақтағы ғимарат берілді. Алайда сол уақытта әскери кафедрада әскери кафедра жабылғаннан кейін университеттің әртүрлі құрылымдарымен пайдаланылып келген тек ғимарат ғана болды. Қысқа уақыт ішінде қажырлы еңбегінің нәтижесінде әскери кафедра ұжымы әскери-техникалық мүлікті, дәрісханалық қор жабдықтарын алумен, сабақ жүргізу үшін құжаттаманы дайындаумен, оқытудың техникалық құралдарын сатып алумен айналысты. Әскери кафедраның бастығы болып подполковник Кониров А.Ж. тағайындалды.

Кафедраға бұрынғы оқытушылар: Жевтяк В.М., Кекк В.О., Бобер В.В., Казаков В.А., Барышев А.В., Титков В.И., Бобровников В.Г., Морозов В.П., Лаптев М.И. жұмыс жасауға келді.

2004 жылғы 17 мамырда ҚР Үкіметінің №551 қаулысымен Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті жанында әскери кафедра құрылып, ол бұрынғы жерде орналасты.

*Ветеринарлық-санитарлық мамандығының
запастағы офицерлерін даярлау*

Осы уақыттан бастап әскери кафедраның дамуында жаңа кезең бастау алды. Университет ректораты әскери кафедраның дамуына тікелей және аса белсенділікпен қатысты. Барлық оқытушылар аттестаттаудан өткізілді, кадрлық қайта тағайындаулар жүргізілді, оқу материалдық-техникалық базаны дамытуға едәуір ақшалай қаражат бөлінді, кафедра мен әскери машиналар паркінің барлық бөлмелеріне күрделі жөндеу жүргізілді, атыс тиірі қайта жабдықталды, оған электронды-лазерлік жабдық орнатылады.

Әскери кафедрада оқытудың интерактивтік әдістері енгізілді, кафедраның бүкіл өмірі әскери тұрмысқа барынша жақындатылды. Әскери машиналарды жүргізу бойынша тренажерлер, техникалық және атыс дайындығы бойынша электрлендірілген стендтер жасалды, сап алаңы

қайта жабдықталды, БМП, БТР және танкті жүргізуді өткізу үшін барлық кедергілері бар танкодром қайта жасалды.

Кафедрада сабақтарды сапалы өткізу үшін сауытты танктік және автомобильдік техника бар, олар атыс үшін оқу жиындарында және әскери машиналарды жүргізу үшін пайдаланылады.

Кафедрада колледж және мектеп оқушыларымен алғашқы әскери дайындық бойынша сабақтарды өткізу бойынша іс-шаралар жүргізіледі, әскери қимылдар ардагерлерімен кездесулер өткізіледі.

2006 мен 2009 жж. аралығында әскери кафедра бастығы қызметін подполковник Ладин В.П. атқарды. 2009 жылдан қазіргі уақытқа дейін әскери кафедра бастығы Досмухамбетов Руслан Казбекович болып табылады.

Запастағы офицер-оқытушылар Ладин Василий Петрович, Лаптев Михаил Иванович, Шаблыко Николай Иванович, Усенов Исенгали Саткалиевич, Курамшин Максұт Сундетович қызмет атқаратын әскери кафедра ұжымы өскелең ұрпақты тәрбиелеу мен кафедраның дамуына лайықты үлестерін қосуда.

Оқу-қосалқы қызметкерлер де табысты еңбек етуде, олар: Тажғалиев Малик Магданович, Тажгулов Гамзат Захарович, Сарсенова Самал Бактығалиевна және т.б.

Кафедрада дайындықтан өтуге университеттің барлық факультеттерінен келеді, әрбір студент өз әскери мамандығы бойынша мінез-құлықтарының ең жақсы тұстарын, табандылықтарын, күш-жігерлері мен білімдерін көрсетуге тырысады.

2000 және 2012 жылдар аралығында Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті жанында әскери кафедрада запастағы офицерлерді дайындау бағдарламасы бойынша әскери дайындықтан 1500 астам адам өтті.

Қалыптасқан сұрансықа байланысты 2013 жылдан бастап Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті жанында әскери кафедра базасында Қазақстан Республикасының Әскери-теңіз күштері үшін дайындық жүргізіледі.

Бүгінгі таңда теңіз мамандықтары бойынша оқу материалдық-техникалық базаны қалыптастыру бағытында үлкен жұмыстар жүргізілуде, студенттердің әскери дайындықтарын өткізуге жағдайлар жасалуда. Сонымен қатар, осы қайта құрулардың барлық кезеңдерінде кафедра ұжымы өзінің тұрақтылығы мен ұрпақтар сабақтастығын сақтап қана қоймай, сондай-ақ алдыңғы кезеңдерде жиналған кадрлық, ғылыми және материалдық-техникалық әлеуетті одан әрі дамытты және көбейте алды.

Қорғаныс министрінің әскери білімді өзгерту жөніндегі талаптарын орындай келе, әскери кафедра өзінің оқу материалдық-техникалық базасын табанды түрде жетілдіруде, Қазақстан Республикасының Әскери-теңіз күштеріне арналған офицерлерді тәрбиелеу мен дайындауға күш салуда.

«Шет тілдері» кафедрасы

Г.Н.Кисметова, кафедра меңгерушісі

Кафедра заман талабына сай келуге әркез күш жұмсап келеді. Университеттегі кредиттік оқыту жүйесін алғашқы енгізушілердің қатарында доцент Г.Н.Кисметованы, аға оқытушылар Р.М.Букесованы, Н.С.Бисалиеваны, А.Г.Кенжеғалиеваны, Ш.Г.Искакованы, Г.С.Бимашеваны, К.Т.Кударованы, Э.К.Утемисованы, Г.Х.Хажғалиеваны, Н.К.Жумағалиеваны атауға болады. Ұжымды доцент Г.Н.Кисметова басқарады. Оқытушылар Г.Ш.Муханбетқалиева, С.К.Джумагулова, Ю.А.Зинкина, Н.Ю.Спрыгин, К.А.Карашаевалар оқытушы және бақылаушы компьютерлік бағдарламаларды, іскери ойындарды, жобалау әдістерін пайдалана отырып, шет тілдерге оқытудың заманауи әдістерін жетілдіруде. Компьютерлік сыныптың ағылшын тілін тереңдетіп оқытудағы маңызы өте зор. Ағылшын тілі сабақтарында Reword, Learn, Murphy, Teacher, 25 кадр мультимедиялық тілдік курстары, Илона Давыдованың ағылшын тілі курсы, "Английский по Драгункину" аудиокурсы, 6 CD - book "10 уроков", «Английский шаг за шагом» (Бонк Н.А.), «Видео курс делового английского языка» және қашықтықтан оқыту құралдары енгізілген «Headway» курсы қолданылады.

«Шет тілдері» кафедрасының ұжымы, 2012 ж.

Өтілген материалды қайталау және студенттердің өздік жұмысын ұйымдастыру мақсатында кафедра оқытушылары сабақтарда English Vocabulary in USA, Essential Grammar in USA, Dictionary of Contemporary English секілді әдістемелік әдебиеттерді пайдаланады.

Кафедра ғылыми-зерттеу жұмысына баса назар аударады. Оқытушылардың ортақ тақырып ауқымында ғылыми зерттеулер жүргізіп келеді. Жыл сайын оқытушылар ғылыми-практикалық конференцияларға баяндамаларымен қатысады. Аға оқытушы Г.Х.Хажғалиева, оқытушы К.А.Карашаева магистратурада оқиды. Аға оқытушы С.Б.Кострова Орынбор мемлекеттік университетінің ізденушісі.

Шет елдермен байланыс орнату арқасында көптеген оқытушылар Ресейде (Букесова Р.М., Майранова Л.Н., Бимашева Г.С., Кострова С.Б. Саратов МТУ-дың лингвистикалық орталығында), Латвияда (Рига қ. – Букесова Р.М., Бимашева Г.С., Искакова Ш.Г. «Машина жасау» мамандығы бойынша тағылымдамадан өтті) біліктілікті арттыру курстарынан өту мүмкіндігіне ие болды. Сонымен қатар еліміздің өзге қалаларындағы әріптестермен тәжірибе алмасу үздіксіз жүргізіліп тұрады: оқытушы А.Г.Кенжеғалиева Өскемен қаласында «Интернет арқылы оқыту» тақырыбы бойынша тәжірибе алмасудан өтті.

Кафедра оқытушылары «Interactive methods in Learning English: Modern Approaches», «Ways of improvement of English language teacher's pedagogical skills under conditions of qualified

approach to foreign languages» атты халықаралық семинарларға қатысып, «Теоретическое и практическое использование поисковых платформ Thomson Reuters и Springer Link» оқыту тренингісінен өтті, «Inspiring Learners, Enhancing Teachers» әдістемелік семинарына қатысты, David Norton жетекшілігімен өткен «Teacher Training Workshops» курсынан өтті, «Особенности обучения техническому переводу студентов в рамках программы «Переводчик в сфере профессиональной коммуникации» және «Межкультурные аспекты обучения иностранному языку в техническом вузе» тақырыптарындағы семинарларға қатысты. Семинарларды Н.Г.Чернышевский атындағы СМУ доценттері, п.ғ.к. Н.И.Иголкина мен п.ғ.к. Л.А.Горелова жүргізді.

Қарым-қатынасқа дағдыландыру секілді нақтылы практикалық мақсатпен қоса кафедрадағы тілдік оқыту өз алдына білім беру және тәрбиелік мақсаттарын да қояды. Білім беру мақсаттарына қол жеткізу дегеніміз студенттердің танымдық көкжиегін кеңейту, олардың жалпы мәдени дәрежесін, сонымен қатар ойлау, қарым-қатынас жасау, сөйлеу мәдениетін жоғарылатуды білдіреді. Тілдік оқытудың тәрбиелік әлеуетін жүзеге асыру болашақ маман ретіндегі студенттердің мәдениеттер арасындағы және ғылыми байланыстарды нығайтуға, халықаралық конференциялар мен симпозиумдарда өз оқу орны, өз елі атынан өкілеттілік жасауға, өзге елдер мен халықтардың рухани құндылықтарына құрметпен қарауға даярлығынан көрініс таппақ.

Осы мақсатта кафедра базасында тілдік даярлықты дамыту мен жетілдіруге, сондай-ақ күзиретті, қарым-қатынасқа бейім, толерантты маман тәрбиелеуге бағытталған шаралар үздіксіз оздырылып отырады. әр оқу жылының басында Қазақстан халықтарының тілдері күніне арналған апталықтар мен онкүндіктер өткізу игі дәстүрге айналды. Жыл сайын қазақ және орыс тілдері кафедрасының ұйымдастыруымен осындай тәрбиелік апталық аясында түрлі тәрбиелік бағыттағы шаралар өткізіліп тұрады. Мысалы, ағымдағы оқу жылының басында оздырылған апталық шеңберінде «Жастар және тіл» пікірталасы, «Полиглот» викторинасы, мәнерлеп оқу сайысы, әдеби шығармашылық сайысы, аспаптық өнер сайысы, әдеби-сазды кеш секілді шаралар өткізілді.

Іскери және өндірістік саладағы ағылшын тілінің маңызының артуына байланысты, «Машина жасау» мамандығы студенттеріне негізгі және бейіндік пәндерді ағылшын тілінде оқытуға көшу қажеттілігі барынша артып отыр. Оқытушылар күшімен техникалық пәндерді шет тілінде оқытудың оқу-әдістемелік базасын жасақтау бағытында үлкен жұмыстар атқарылды. Болашақта ағылшын тілінде оқытылатын пәндер қатарын арттыру жоспарланып отыр.

Білім ордасы құрылғаннан бері, ағылшын тілі үйірмелері кафедра қызметінің ажырамас бөлшегіне айналды: бұл – ауызекі ағылшын тілі үйірмесі, ағылшын әні үйірмесі және т.б. Кафедра оқытушылары студенттермен жүргізілетін тәрбиелік шараларға үлкен көңіл аударады. Олар студенттер бойында өз Отанына деген патриоттық сезімін ғана тәрбиелеп қоймай, өзге халықтар мен олардың салт-дәстүрлеріне деген құрмет сезімін де тәрбиелеуді мақсат тұтады. Жыл сайын өткізіліп тұратын шет тілдері онкүндіктері, олимпиадалар, түрлі тілдік сайыстар осының айқын дәлелі боп табылады.

Бүгінгі таңда кафедра оқытушылары қызметінің басты бағыты – өз білім-біліктерін еңбек жолында толыққанды пайдалана алатын болашақ мамандарды тәрбиелеп шығару.

Оқу-тәрбие үдерісіне үш тілде оқытуды енгізудің Қазақстан Республикасындағы білім беруді дамытудың 2015 жылға дейінгі Тұжырымдамасын жүзеге асыру бағытындағы қарқынды қадам екендігінде шүба жоқ. Бұл тұжырымдама аясында анықталған басты күзиреттіліктер арасында үштілділік, еуразиялық полимәдениеттілік, қатысымдық қабілеттілік және технократиялылықты атап өтуге болады. Тұжырымдаманың басты баптарында қазіргі мектеп түлегінің шетел тілдерін сапалы меңгеруі туралы айтылады. Ал бұл қазіргі таңдағы аса маңызды қажеттіліктің бірі, өйткені ғылым мен техниканың қазіргі замандағы даму қарқыны мен деңгейі қажетті теориялық және тәжірибелік білім мен ғылымды, білік пен дағдыны толыққанды да сапалы игеру үшін шетел тілдерін білуді талап етеді. Бұның өз кезегінде білім алушылардың қатысымдық дағдыларын шыңдауға септігін тигізеді айқын. Оның үстіне, үш тілде білім алу білім алушыларды түрлі ұлт пен ұлыстың рухани мәдениеті мен дәстүріне тәнті етеді. Ал бұл дегеніміз көптілді тұлғаны, бірнеше тілді еркін де белсенді қолданушыны тәрбиелеп шығару дегенді білдіреді. Жәңгір хан атындағы БҚАТУ-дың көптілділікті дамыту бағытындағы алуан тірлігінің тұғырлы мақсаты да осы.

«Қазақстан тарихы және философия» кафедрасы

В.А.Есенғалиева, кафедра меңгерушісі

1963 жылы Батыс Қазақстан ауыл шаруашылық институты ашылғаннан бері «Философия және ғылыми коммунизм» кафедрасы құрылды.

1968-1969 оқу жылында «Философия және ғылыми коммунизм» кафедрасы қоғамдық ғылымдар кафедрасынан бөлініп шықты. Алғашқы кафедра меңгерушісі филос.ғ.к., доцент Т.Д.Шокабасов болды.

Т.Д.Шокабасов кафедраның құрылуы мен дамуында үлкен роль атқарды. 1960 жылдың аяғында кафедрада А.Р.Пигарев, Б.Д.Шавин, кейінірек К.Е.Чебаков сынды доценттер жұмыс жасады. Мұндай өмірлік тәжірибесі мол оқытушыларды студенттер асқан сүйіспеншілікпен тыңдап, оларды құрметтеді. Өзінің өмірін жастар тәрбиесіне арнаған кафедраның аға оқытушысы С.Ж.Ищанова 40 жылдан астам қызмет атқарды.

1970 жылы кафедрада М.В.Ломоносов атындағы ММУ-інің философия факультетін бітірген М.Ш.Хасанов жұмыс істеді. Қазір ол Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-інің профессоры болып қызмет атқарады, философия ғылымдарының докторы.

1980 жылдың басында философия және ғылыми коммунизм кафедрасы 2 дербес кафедраға бөлінді. Философия кафедрасының меңгерушісі болып ҰОС-ының ардагері А.А.Антонов тағайындалды. Бұл кісі 60 жасында кандидаттық диссертация қорғады. Ол көбінесе жастар мәселесіне көп көңіл бөлді.

1971-1989 жылдары аралығында философия кафедрасында 20 жылдан астам жұмыс атқарған аға оқытушы К.Л.Скульская студенттер арасында диспут өткізіп, театрға апаруда үлкен белсенділік танытты. Осы жылдары кафедрада аға оқытушылар М.Х.Гиматутдинов, В.Т.Матвеева жұмыс істеп, студенттерді әлемдік діндермен таныстырды.

1988-1989 жылдары кафедраға философия факультетінің түлектері В.А.Есенғалиева мен К.М.Науанова келді. Екеуі де кандидаттық диссертацияны ойдағыдай қорғады.

1989-1995 жылдары кафедрада Ж.К.Хайрушев жұмыс жасап, кафедраны басқарды. Қазіргі уақытта Москва қаласында тұрады. Философия ғылымдарының кандидаттары Е.Ш.Ниязов пен Т.Х.Рыскалиев та кафедра меңгерушілері болды. Профессор Т.Х.Рыскалиев екі рет 1991-1994, 2004-2006 жылдары философия кафедрасын басқарды, қазіргі уақытта «Қазақстан тарихы және философия» кафедрасында жұмыс істейді.

«Ғылыми коммунизм» кафедрасын ҰОС-ының ардагері тарих ғылымдарының кандидаты А.Р.Пигарев та басқарды. Ол ауыл шаруашылық мамандарын дайындауда үлкен роль атқарды. Көп жылдар бойы кафедрада тәжірибелі ұстаздар З.Б.Чигрина, А.М.Мукаева, Г.Б.Мулдашевтар жұмыс істеді.

1990 жылы «Ғылыми коммунизм» кафедрасы «Саясаттану және әлеуметтану» кафедрасы болып құрылды, оны философия ғылымдарының кандидаты, доцент С.Я.Кульматов басқарды.

«Қазақстан тарихы және құқық» кафедрасының құрылуы «КПСС тарихы» кафедрасының құрылуымен байланысты. Алғашқы кафедра меңгерушісі тарих ғылымдарының кандидаты, доцент Х.К.Капанов болды. Капановтар әулеті көп жылдар бойы ауыл шаруашылық институтында жұмыс істеді. Көп уақыт бойы бұл кафедраны т.ғ.к., доценті Б.А.Бучкин және Ш.Х.Давлетьяров басқарды.

Доцент Н.М.Кадыргалиев «КПСС тарихы» кафедрасының меңгерушісі, кейін «Әлеуметтік-гуманитарлық пәндер» кафедрасының меңгерушісі болды. Көп уақыт бойы өзінің бай педагогикалық тәжірибесі жас оқытушыларға үлгі болды. Сондай-ақ осы кафедрада көп жылдар бойы А.У.Утегенов, Л.П.Молчанова, В.Н.Касьяненко, М.К.Надыргалиева сияқты оқытушылар жұмыс жасады.

2001-2002 оқу жылында философия кафедрасы әлеуметтік-гуманитарлық пәндер кафедрасының құрамына қосылды, 2002-2003 оқу жылында «Философия және әлеуметтану» кафедрасы атауын алды. Кафедрада Д.С.Муталова, А.Г.Джакупова, Г.С.Саркулова, Ш.С.Аймукашева және Қ.К.Ташай сияқты аға оқытушылар жұмыс атқарып келеді.

2004-2005 оқу жылында «Философия және әлеуметтану» 2 кафедра болып қайта құрылды: «Философия және әлеуметтану», «Қазақстан тарихы және құқық» кафедралары.

2008-2009 оқу жылында екі кафедра қайтадан қосылды. Қазіргі уақытта кафедра «Қазақстан тарихы және философия» кафедрасы деп аталады. Кафедрада Д.С.Муталова, Г.М.Хайруллина, А.Г.Джакупова, Г.С.Саркулова, Ш.С.Аймукашева, Қ.К.Ташай сияқты аға оқытушылар жұмыс жасап келеді.

2009-2010 оқу жылынан бастап «Қазақстан тарихы және философия» кафедрасын философия ғылымдарының кандидаты, доцент В.А.Есенғалиева басқарып келеді. Қазіргі таңда кафедраның профессорлық-оқытушылық құрамы 17 адамнан құралған. Соның ішінде 1 философия ғылымдарының докторы, 3 ғылым кандидаты, 5 магистр және 4 магистрант жұмыс атқаруда.

Кафедрада студенттермен тәрбие жұмыстары белсенді жүргізіледі. Университет деңгейінде тәрбиелік іс-шаралар өткізіліп, мәдени орындармен байланыс жасау жолға қойылған. Кафедраның ғылыми, оқу-әдістемелік жұмыстарын жандандырып, жоғары деңгейге көтеруге кафедра оқытушылары бар күштерін салуда. Кафедра оқытушыларының мақалалары отандық және шетелдік баспалардан (Ресей) шығарылып отырады.

2009-2010 және 2010-2011 оқу жылдарының қорытындысына сәйкес университет кафедраларының арасында оқу, оқу-әдістемелік, ғылыми және тәрбие жұмыстары бойынша кафедра қатарынан екі рет 3 орынға ие болды.

В.А.Есенғалиева басшылық еткеннен бастап кафедра ұжымы ұйымдастырушылық, жауапкершілік тұрғысынан биік белестерден көрініп келеді.

«Қазақстан тарихы және философия» кафедрасының ұжымы

2010 жылдан бастап Қазақстан тарихы және философия кафедрасы «Фатима» қыздар клубына жетекшілік етеді.

Қазіргі таңда кафедра ұжымы 1-3 курс студенттері арасында әртүрлі университеттік деңгейдегі іс-шаралар өткізіп, қаламыздың қазақ және орыс театр қойылымдарын тамашалауда үлкен белсенділік танытуда.

Кафедрадағы ғылыми жұмысының сапасы артып келеді. 2011-2012 оқу жылында кафедра оқытушыларының 30 ғылыми мақаласы жарық көрді. Сонымен қатар кафедраның 2 оқытушысы Астана қаласында, 1 оқытушы Орал қаласында өткен халықаралық ғылыми-теориялық конференцияға қатысып, баяндамаларын оқыды.

Кафедра оқытушылары жыл сайын өз біліктіліктерін арттырып отырады. 2011-2012 оқу жылында кафедраның 11 оқытушысы біліктілікті арттыру курстарынан өтіп, 20 сертификат алды, 4 оқытушы магистратураның 2 курсына оқиды.

Кафедра оқытушылары дәріс және семинар сабақтарында студенттердің әлеуметтік-гуманитарлық пәндерге деген қызығушылықтарын арттыру мақсатында мультимедиялық және интерактивті құралдарды көптеп қолданады. 2012-2013 оқу жылында студенттерге арналған 4 ақпараттық-әдістемелік нұсқаулық шығару жоспарланып отыр.

«Қазақ және орыс тілдері» кафедрасы

А.С.Мұханбетқалиев, кафедра меңгерушісі

«Қазақ және орыс тілдері» кафедрасы 2002 жылы университет қайта ұйымдастырылып, Жәңгір хан атындағы БҚАТУ болып өзгертілген кезеңде құрылды. Кафедра меңгерушісі ретінде ф.ғ.к., доцент З.Б.Үмбеталина тағайындалды. Кафедра ұжымы университеттің жаңа заман талабына сай оқу, ғылыми және тәрбие жұмыстарын ұштастыру, жаңашалау негізінде жаңа жоғары білікті маман даярлау және еңбек нарығында бәсекеге қабілетті түлектерді дайындап шығару секілді басты міндеттеріне үлкен жауапкершілікпен қарады.

1996-1997 және 2002 – 2010 жылдар аралығында кафедра меңгерушісі қызметін ф.ғ.к., доцент З.Б.Үмбеталина жемісті атқарды. З.Б.Үмбеталина 1987 жылы А.С.Пушкин атындағы Орал педагогикалық институтын бітірген, 10.01.09 – Фольклористика мамандығы бойынша филология ғылымдарының кандидаты. Жәңгір хан атындағы БҚАТУ-да 1990 жылдан бері жұмыс жасап келеді.

40-тан астам ғылыми-әдістемелік еңбектің авторы, сапа менеджменті және экология жүйесінің аудиторы, университеттің «Ғылым және білім» журналының редакция алқасының мүшесі болып табылады. Ұзақ жылдар бойы жастарды тәрбиелеу ісінде жасаған жемісті еңбегі мен жетістіктері үшін Ы.Алтынсарин атындағы төсбелгімен, «ҚР Білім саласының құрметті қызметкері» атты төсбелгімен, ҚР БҒМ Құрмет грамотасымен, университет ректоратының грамоталарымен, қала және облыс әкімдігі грамоталарымен марапатталған.

Кафедра доценті, ф.ғ.к. З.Б.Үмбеталина – Ы.Алтынсарин атындағы төсбелгі иегері

Кафедра ұжымы, 2009 ж.

Кафедра меңгерушісі қызметінде З.Б.Үмбеталина сапа менеджменті жүйесін енгізу және оны жетілдіру мәселелеріне, кафедрада оқу-әдістемелік жұмысты жетілдіруге, студенттермен тәрбиелік жұмыс жүргізуге, профессорлық-оқытушылық құрамның педагогикалық шеберлігін, кәсіби біліктілігін арттыруға айрықша көңіл бөлді. З.Б.Үмбеталинаны еңбекқорлық, іске деген жауапкершілік, бастамашылдық, талап қойғыштық секілді қасиеттер өзгелерден ерекшелендіріп тұрады.

Ұжым бүгінгі заман талаптарына сай жаңаша көзқарастағы білікті кадрлармен толысуда. Олардың қатарында З.Г.Габдуалиеваны, А.Т.Искалиеваны, т.б. атап көрсетуімізге болады. Олар оқыту қызметімен қоса қазақ, орыс тілдерін үйренуші студенттермен сабақтан тыс ауқымды жұмыстар атқарып жүр. Кафедра оқытушыларының жетекшілігімен студенттер бірнеше дүркін қазақ тілінен түрліше облыстық байқауларда жеңімпаз атанып, университетімізге жеңіспен оралды.

2010-2011 оқу жылында кафедра меңгерушісі болып педагогика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ПҒА академигі, 5 монографияның, 30 оқу-әдістемелік құралдың авторы А.С.Қыдыршаев қызмет етті. Аталмыш кезеңде А.С.Қыдыршаевтың жетекшілігімен кафедраның оқу-әдістемелік, ғылыми және тәрбие бағытындағы жұмысы айрықша белсенді жүргізілді.

Жыл сайынғы дәстүрлі апталықтар мен онкүндіктермен қатар Қазақстан Республикасы Тәуелсіздігінің 20-жылдығына арналған тәрбие айлығы оздырылды. Айлық аясында алуан түрлі пікірсайыстар, дөңгелек үстелдер, викториналар, кездесулер, конгресстер, симпозиумдар оздырылды.

Ал 2011 жылдан бастап кафедраға п.ғ.к., аға оқытушы А.С.Мұханбетқалиев жетекшілік етеді.

Кафедра оқытушылары көптілді білім беру бағдарламалары ауқымындағы атқарылып жатқан жұмыстарға белсене араласып келеді. Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университетінде көптілді тұлғаны тәрбиелеу басым бағыттардың бірі боп табылады. Қазіргі таңда университетте студенттердің мәдениаралық қатысымдық күзиреттіліктерін қалыптастыру, олардың тілдік құралдарды қарым-қатынастың нақтылы саласына, жағдаяттарына, мақсат-міндеттеріне сай қолдану дағдыларын жетілдіруге бағытталған қазақ, орыс және шетел тілдеріне жүйелі түрде деңгейлеп оқыту жүргізіледі.

2012 жылдың қыркүйегінен бастап университетте Көптілді білім беру орталығы құрылып, жұмыс жасай бастады. Кафедра оқытушылары осы орталық құрамында жемісті еңбек етуде. Университет бойынша төрт мамандық студенттері көптілді білім беру бағдарламалары бойынша оқытыла бастады. Университеттегі көптілді білім беру міндеттерін жүзеге асыру бағытындағы жұмыстарды Көптілділікті дамыту орталығы үйлестіріп отырады. Орталық қызметкерлері ЖОО-да көптілді білім беруді енгізуді реттейтін құжаттар қорын зерделеу және даярлау, көптілді білім берудің теориялық-әдіснамалық негіздерін зерттеу, көптілді білім беруді ғылыми-әдістемелік қамту және оқыту базасы мен ұйымдастыру формаларын жетілдіру бағытындағы кешенді жұмыстар жүргізуде.

Оқытушылардың инновациялық әдістерді, оқуға қызығушылықты нығайту әдістерін (танымдық ойындар, оқу пікірталастары, проблемалық жағдаяттар құрастыру, т.б.), оқудағы парыз бен жауапкершілікті қалыптастыру әдістерін (марапаттау, қолдау, жазалау, т.б.) қолдануы, оқытушылар мен студенттердің оқыту үдерісіне жаңа технологияларды енгізуі (оқу материалдарын, электрондық құралдарды, аудио және бейнематериалдарды презентациялау, т.б.) – осының бәрі тілдік оқыту үдерісін белсендіріп, тілдерді меңгеру тиімділігін арттыруға бағытталған. Оқытушылар тілдерді оқыту әдістерін үнемі жетілдіріп отырады, оқытушы және бақылаушы компьютерлік бағдарламаларды, іскери ойындарды, жобалау әдістерін пайдалана отырып, инновациялық тәсілдерге басымдық береді.

Кафедра жанында әдістемелік семинар жұмыс жасайды, жетекшісі – ұстаздық тәжірибесі мол аға оқытушы – Г.Г.Қаржауова. Ол кафедра семинарына көптеген жылдар бойы жетекшілік етіп келеді. Семинар отырыстарында оқыту үдерісінің алуан қырлары, ондағы өзекті мәселелер жан-жақты талқыланады, оқытушылар семинардың әр отырысында пәндерді оқыту мәселелеріне арналған әдістемелік баяндамалар жасап, өткізілген ашық сабақтар мен интерактивті сабақтарды талдайды.

Кафедрадағы ғылыми-зерттеу жұмыстары бекітілген жоспарға сай жүргізіледі. Әр үш жыл сайын кафедра ұжымы ынталы кешенді тақырып бойынша зерттеу жұмыстарын жүргізіп отырады. Мысалы, 2009-2011 жылдар аралығында кафедра оқытушылары «Студенттердің өз бетінше жұмыс жасау дағдыларын дамытуға арналған лексика-грамматикалық тапсырмаларды іріктеу», «Студенттердің өз бетімен жұмыс жасау дағдыларын мамандыққа қатысты мәтіндерді пайдалану арқылы дамыту», «Ғылыми мәтіндермен жұмыс арқылы студенттердің шығармашылық қабілеттерін дамыту», «Организация самостоятельной работы студентов по развитию навыков использования функциональных стилей речи при изучении русского языка», «Развитие навыков самостоятельной работы студентов посредством использования текстов по специальности при изучении русского языка», «Обучение самостоятельным видам аудирования при изучении русского языка как неродного», «Пути организации самостоятельной работы студентов по развитию навыков письменной профессиональной речи студентов» тақырыптарындағы зерттеу жұмыстарын жүргізіп, зерттеу нәтижесінде мақалалар, оқу көмекші құралдарын, т.б. жариялады. Кафедра қазіргі таңда 2012-2014 жылдарға арналған «Қазақ тілі, орыс тілі, риторика және мемлекеттік тілде іс жүргізу курстарын оқыту негізінде білім алушылардың тілдік құзіреттілігін дамыту» - «Развитие языковой компетенции обучающихся на основе преподавания курсов казахского, русского языков, риторики и делопроизводства на государственном языке» тақырыбындағы үш жылдық кешенді тақырып бойынша ғылыми-зерттеу жұмыстары жүргізіліп келеді.

Кафедра оқытушылары А.Б.Ермекова, М.С.Ержақыпов, О.Н.Климова, Г.А.Наурызғалиева, А.Т.Искалиева, А.А.Исалиева, Г.О.Кушкарбаева, А.Е.Аманғалиева, А.А.Джумабекова, Э.С.Төлегенова, Е.Н.Мергенбаева, В.Н.Сарсенғалиева, Б.Х.Курмановалар ғылыми-ізденіс, оқу-тәрбие және қоғамдық жұмыстарды жоғарғы деңгейде ұйымдастырып, заманауи педагогикалық технология талаптары мен оқытудың жаңа әдістеріне сай өткізуге қабілетті мамандар. Профессорлық-оқытушылық құрам жоғарғы оқу орнындағы ДК пайдаланушысы, электронды оқулық құрастыру, қашықтықтан оқыту, педагогикалық

шеберлікті жетілдіру курстары немесе өзге де түрлі арнайы курстардан өту арқылы өздерінің кәсіби біліктіліктерін жетілдіре отырып, заман талабынан қалыс қалмай келеді.

Кафедра қызметкерлерінің ғылыми ізденістері студенттердің болашақ мамандықтары бойынша тілдік және қатысымдық құзіреттіліктерін қалыптастыруға бағытталған. Бұл жағдайды кешенді ғылыми жұмыстардың төмендегіше тақырыптары куәландырады. «Тілдік емес жоғарғы оқу орындарында орыс және қазақ тілдерін оқу кезінде оқытудың формалары мен әдістерін жетілдіру»; «Болашақ АӨК мамандарының қажеттілігі мен қызығушылығын ескере отырып, сөйлеу әрекетін жақсартуды уәждеу жолдары»; «Тілдік емес жоғарғы оқу орындарында қазақ және орыс тілдерін кредиттік технология бойынша оқыту кезіндегі өздік жұмыстарын ұйымдастырудың формалары мен әдістерін жетілдіру» (2009-2011 жж.), «Қазақ, орыс тілдері, риторика және мемлекеттік тілде іс жүргізу курстарын жүргізу негізінде тілдік құзіреттілікті дамыту» (2012-2014 жж.).

Оқу үдерісінде оқытудың заманауи әдістері мен технологиясы пайдаланылады: мәселе шешуге бағытталған практикалық сабақтар, дискуссиялар, дебаттар, іскерлік ойындар, өндірістік жағдайларды шешу, сонымен қоса компьютерлік оқыту бағдарламалары, электронды оқулықтар, аудиоматериалдар, бейнефильмдер, презентациялар т.б. Кредиттік оқыту жүйесі енгізілуіне орай, білім берудің жаңа технологиясының талаптарына сай электронды оқулықтар, оқу құралдары құрастырылуда.

Кафедраның тәрбие жұмысы тиісті нормативтік құжаттарға сай жүргізіледі. Әр оқу жылының басында 22 қыркүйек – Қазақстан халықтарының тілдері мерекесіне орай тілдік апталықтар, онкүндіктер өткізу игі дәстүрге айналды. Мереке ауқымында алуан түрлі тәрбиелік, дамытушылық шаралар оздырылады.

Тілдік апталық аясындағы мерекелік концерт, 2009 ж.

Тілдік апталық аясындағы мерекелік концерт, 2011 ж.

Кафедра жанында қазақ тілі («Сөз өнері») және орыс тілі («Живое слово») үйірмелері жұмыс жасайды. Студенттер үнемі студенттік ғылыми конференцияларға, облыстық және қалалық конкурстарға, олимпиадаларға қатынасып, жүлделі орындар алып жүр.

Кафедра студенттер мен даярлық топ тыңдаушыларының арасында интеллектуалдық, адамгершілік бағыттағы, тұлғаның шығармашылық өсуіне, азаматтық ұстаным қалыптастыруға, қазақстандық патриотизмге бағытталған тәрбиелік жұмыстар жүргізіп келеді.

Бүгінгі таңда кафедра ұжымы ардагер оқытушылар қалыптастырған кафедраның үздік дәстүрін ұстана отырып, аграрлық-техникалық бейіндегі жоғары білікті маманның тілдік дайындық мәселелерін шешуді қамтамасыз ететін оқытудың инновациялық технологияларын пайдалану арқылы білім беру үдерісін сәтті жаңғыртуда.

«Дене тәрбиесі» кафедрасы

Л.И.Федорченко, кафедра меңгерушісі

Жәңгір хан атындағы БҚАТУ-нің дене тәрбиесі кафедрасы 1963 жылы құрылды. Кафедраны әр жылдары п.ғ.к., доцент Н.Н.Пересветов, аға оқытушы Р.Л.Лұқпанов, доцент М.К.Елеусинов, доцент Н.К.Коломоец басқарса, ал қазір кафедраға КСРО спорт шебері, доцент Л.И.Федорченко жетекшілік етеді. Л.И.Федорченко – кафедра меңгерушісі, «Қазақстан Республикасының білім беру ісінің құрметті қызметкері» белгісімен, жас ұрпақты оқыту және тәрбиелеу ісіндегі елеулі табыстары үшін «Ы.Алтынсарин» белгісімен марапатталған.

Кафедра жетістіктері

Кафедра оқытушылары мен спортклуб қызметкерлері спорттың көп түрінен спорттық секциялар ұйымдастырып келеді: шағын футбол, волейбол, баскетбол, гандбол, шаңғы спорты, ату, жеңіл атлетика, велоспорт, грек-рим және еркін күрес, ауыр атлетика, гир тасы спорты, армрестлинг, самбо, дзю-до, ырғақты гимнастика. Олар қазір де жұмыстарын жалғастыруда.

1 мамыр - Бірлік күніне арналған шерудегі спортшылар сабы

Студент жастар арасында көп жылдар бойы спорттық-бұқаралық және сауықтыру шаралары өткізіледі. Олар: факультеттер арасында өткізілетін «Универсиада», «Денсаулық» күні,

ЖОО оқытушылары мен қызметкерлері арасындағы «Денсаулық» спартакиадасы, «Шаңғы күні»,

«Нива» спорттық – сауықтыру кешеніндегі «Шаңғы күні»

«Көктемгі калейдоскоп» спорттық – бұқаралық сауықтыру шарасы

«8 – Наурызға арналған әйелдер арасындағы эстафета», «Көктем аруы», «Ата-анам және мен», «Алға, жігіттер!», «Көктемгі калейдоскоп», «Спорт және біз» атты спортты бұқаралық сауықтыру шарасы, «БҚАТУ ректоры» атындағы кубокқа арналып өткізілетін гандболдан жарыс, «Қ.Агелеуовты» еске алуға арналған шағын футболдан жарыс, Р.Лұқпановты еске алуға арналған атудан жарыс, т.б. Университеттің барлық құрама командалары қалалық, облыстық, республикалық сайыстарға қатысып келеді.

Кафедра оқытушылары Жәңгір хан атындағы БҚАТУ-да дене шынықтыру мен спортты дамыту мақсатында көп еңбек етуде. Барлық университет студенттері салауатты өмір салтын ұстауға тартылуда.

Қазір кафедрада болашағы бар көптеген жас мамандар жұмыс жасайды: А.А.Сағатов, Р.М.Турдалиев, Д.К.Мурзағалиев, А.Қ.Жолимов, Қ.С.Габдушев, А.Б.Аманбаев, М.М.Мерғалиев, Е.С.Кунакбаева, А.Т.Бахтияров, Б.С.Батыров, Н.Н.Мусин. Кафедраның өз ісіне берілген еңбек ардагерлері Л.И.Федорченко, М.Х.Хамитов, Н.К.Колomoец, А.П.Федорченко, А.В.Лобода, А.К.Абишев, Е.Д.Адиловтар өздері таңдаған спорт түрлерін насихаттау арқылы көптеген талантты спортшылар дайындады.

Шағын – футболдан Жәңгір хан атындағы БҚАТУ құрама командасының жаттығу сәті. Жаттықтырушы: М.Х.Хамитов.

Хамитов Матияс Хамитович, аға оқытушы, «Уралец» командасының бұрынғы ойыншысы, 1969 жылы Қазақстанның ең үздік 33 футболшыларының құрамына кірген. 2001 жылы Матияс Хамитович Орал облысының «Ең үздік жыл жаттықтырушысы» деген кубокпен және «ҚР дене шынықтыру мен спортты нығайтқаны үшін» Құрмет белгісімен, ал 2003 жылы ҚР футбол одағының Құрмет белгісімен марапатталды.

Университеттің шағын футболдан құрама

командасы - Универсиаданың күміс жүлдегері, қалалық, облыстық жарыстардың жеңімпазы, Қазақстан мен Ресей құрама командалары арасындағы кездесудің күміс жүлдегері. 2003 жылы Батыс Қазақстан облысының құрама командасы Хамитов Матияс Хамитовичтің жетекшілігімен «Ақ бидай» спартакиадасында қола жүлдегер атанды. Хамитов Матияс Хамитович 100-ден астам жоғары білікті спортшылар дайындап, қазір де студенттерді спорт түрлеріне тарту бағытында жұмыстанып жүр. Ол даярлаған футболшылар: Б.Ишекенов, ағайынды Агелеуовтер - Қуаныш, Қоныс, Аманжол., Т.Тастанбеков, Г.Шапауов, Ю.Самарцев, А.Шамғонов, М.Габдуалиев, Т.Хусаинов, Ж.Әжіғалиев, К.Казмағамбетов, Р.Естенов және т.б.

Коломоец Николай Константинович – п.ғ.к., доцент, «Дене тәрбиесі» кафедрасында гір тасы спорты, армрестлинг, велосипедшілер мен гандболдан әйелдер құрама командасын дайындауға жауапты маман, ол дайындаған велоспорттан КСРО спорт шеберлері арасында Л.Неусыпова, А.Калинин, П.Донсков, К.Рейхерт, В.Федосеевтерді атай аламыз. 2006 жылы гір тасы спортынан ҚР спорт шебері, спорт шеберлігіне үміткерлер М.Зғалиев, Г.Тлеушев, Б.Садыков, М.Даулетъяров, С.Кайбалиев, А.Айтжанов, Г.Нұрмағамбетов, С.Чеботарев, М.Климахин, А.Иманғалиев, И.Кинешев, Ж.Тлеушев, Т.Каргабаев, С.Кайбалиев, Н.Филиндерді дайындады.

Велосипедшілерді жаттықтыра отырып, ол команданы жоғары жетістіктерге жеткізді. Команда бірнеше рет АШМ аймақтық жарыстарында жүлдегер атанып, ал 1984 жылы Целиноград қаласында өткен АШМ аймақтық жарысында жеңімпаз атанды. Гандболдан әйелдер командасы Қазақстан ауыл шаруашылық ЖОО-лары арасында күміс жүлдегер атанды. Гір тасы спортынан құрама команда мүшелері соңғы 4 жыл ішінде бірнеше дүркін қала, облыс чемпионы болды.

2003 жылы ҚР гір тасы спорты чемпионатында Скрыпник А. – күміс жүлдегер, Маньков В. – күміс жүлдегер, Яцевич В. – қола жүлдегер атанды.

2004 жылы – Утешкалиев Н. – қола жүлдегер.

- Иргалиев В. – ҚР жастар біріншілігінің қола жүлдегері.

2005 жылы – Нұрмағамбетов Г. - ҚР күміс жүлдегері.

- Климахин М. I – орын.

- Иманғалиев А. II – орын.

- Тлеушев Ж. III – орын.

2006 жылы – Скрыпник А. - қола жүлдегері.

- Тлеушев Ж. - «Ақ бидай» спартакиадасында ҚР чемпионы атанды.

2007 жылы – Тлеушев Ж. – ҚР халықаралық ойынында күміс жүлдегер.

2008 жылы – Кайбалиев С. – Гір тасы спортынан ҚР Әлемдік қола жүлдегері атанды.

2009-2010 жылы – Тлеушев Ж. – Гір тасы спортынан ҚР Әлемдік күміс жүлдегері атанды.

2011 жылы – Бабич Н. – Гір тасы спортынан бірнеше облыстық чемпионаттың күміс жүлдегері. Федорченко Анатолий Петрович – аға оқытушы, КСРО халықтарының 3 Спартакиадасына қатысушы, Қазақстанның бірнеше дүркін чемпионы, 1978 жылы құрылған гандболдан құрама командасы - КазССР АШМ-нің 1982, 1985, 1986 жылдардағы чемпионы, Қазақстан мен Орта Азия АШМ біріншілігінің 1982 жылғы жеңімпазы, Ленинград қаласында өткен КСРО біріншілігінің финалисі, Қаз. ССР АШМ-нің бірнеше дүркін жүлдегері, 2005 жылғы ҚР ЖОО студенттері арасындағы

Волейболдан Жәңгір хан атындағы
БҚАТУ құрама командасы
Жаттықтырушы - Е.Д.Адилов

Универсиадаcының күміс жүлдегері. В.Скок, И.Искалиев, В.Козедуб, А.Пустобаев, В.Бареев, А.Базарбаев, А.Горобцов, А.Симбиркин, А.Құрманғалиев, Б.Ахмеров, А.Крючков, Р.Садриев, А.Разинский, А.Чапов, К.Қазжанов, Е.Сүлейменов, Т.Жарасов, К.Байтақов, Д.Ермұханов, А.Джусупов, А.Чернов, Ю.Прибосный, Д.Пудиков, И.Городничев, А.Загоруйков, Е.Салаватов секілді команда ойыншылары көп жылдар бойы облыстың құрама командасының негізін құрады. Барлық ойыншылар Қазақ ССР кубоктары мен чемпионаттарында, Ресейдегі бүкілодақтық турнирлерде (Самарада, Саратовта, Орынборда, Новотроицкіде, Волгоградта) табысты ойын көрсетті. 2007 жылғы ҚР ЖОО студенттері арасындағы Универсиаданың күміс жүлдегерлері - Е.Салаватов, Н.Соболев, Ж.Батығалиев, 2011 жылғы ҚР ЖОО студенттері арасындағы Универсиаданың күміс жүлдегерлері - С.Коваленко, А.Нигишев, А.Набиев, К.Еренчиев. Жаңа жас команда Жәңгір хан атындағы БҚАТУ кубогының күміс жүлдегері, облыс біріншілігінің қола жүлдегері, Жәңгір хан атындағы БҚАТУ ректоры кубогының күміс жүлдегері. Алда жаттықтырушы мен команданы талай жеңістер күтіп тұр.

А.В.Лобода - аға оқытушы, жеңіл атлетикадан жаттықтырушы, АШИ студенттері арасындағы республикалық жарыстарда екі дүркін чемпион: спорт шеберлігіне үміткер С.К.Сапарбаевты және 200 м жүгіруден республикалық жарыстардың жүлдегері Ш.Жамалдиновты дайындады. Сонымен қатар облыстық және қалалық сайыстар жеңімпаздары болған А.Мадиев, А.Давудова, А.Халанский, Д.Пигалиев, Н.Қайырғалиевтердің бапкері.

К.Д.Абишев – аға оқытушы, грек-рим күресінен КСРО спорт шебері, Украина чемпионы, Москва қаласында өткен халықаралық дәрежедегі Д.Егоров атындағы турнирдің жеңімпазы, Прибалтика кубогы үшін өткен халықаралық турнирдің жеңімпазы (Паневижис қ.), ВЦСПС жарысының жеңімпазы. Жаттықтырушы К.Д.Абишевтің жетекшілігімен Н.Сагиев Н.В.Ганичев атындағы грек-рим республикалық турнирінің күміс жүлдегері, Р.Бигесов - еркін күрестен БҚАТУ ректоры атындағы республикалық турнирдің күміс жүлдегері атанды.

Адилов Е.Д. - аға оқытушы, волейболдан жаттықтырушы.

Әр жылдардағы әлемдік, бүкілодақтық, республикалық жарыстардың жеңімпаздары атанған университет түлектері біздің мақтанышымыз болып табылады.

А.Шайхиев - КСРО Еңбек сіңірген спорт шебері, самбодан әлем чемпионы, Бүкілодақтық және Республикалық жарыстардың бірнеше дүркін чемпионы.

В. Субач	- самбо мен дзю-до дан КСРО спорт шебері;
К. Байдильдинов	- еркін күрестен КСРО спорт шебері;
А.Гончаренко	- ауыр атлетикадан КСРО спорт шебері;
А. Животовский	- есуден КСРО спорт шебері;
К. Искаков	- самбодан КСРО спорт шебері;
В. Качурин	- ауыр атлетикадан КСРО спорт шебері;
В. Ляляев	- бокстан КСРО спорт шебері;
А. Тужилкин	- ауыр атлетикадан КСРО спорт шебері;
К. Тайғалиев	- самбодан КСРО спорт шебері;
А. Чистовский	- бокстан КСРО спорт шебері;
Х. Еренчиев	- гандболдан спорт шебері;
Е.Куспанов	- каратэдан спорт шебері;
Н.Филин	- гір-тасы спортынан спорт шебері;
Р.Турдалиев	- аударыспақтан ҚР спорт шебері;
Б.Хайруллин	- волейболдан спорт шебері.

Біз докторлық, кандидаттық диссертация қорғап шыққан спортшы түлектерімізді мақтан етеміз:

Б.Б.Траисов – а.ш.ғ. докторы, I разряд – бокс – жаттықтырушы В.Серов;
Г.К.Молдашев – а.ш.ғ. докторы, I разряд – баскетбол – жаттықтырушы А.Чубаров;
С.Бурахта - а.ш.ғ.к., I разряд – шаңғы – жаттықтырушы Р.Л.Лукпанов;
А.Бурахта - т.ғ.к., I разряд – шаңғы – жаттықтырушы Р.Л.Лукпанов;
В.Плетнев – а.ш.ғ.к., I разряд – шаңғы – жаттықтырушы Р.Л.Лукпанов;
Б. Есеналиев – э.ғ.к., I разряд – футбол – жаттықтырушы Н.А.Антонов;
Б.Хусаинов – а.ш.ғ.к., I разряд – футбол – жаттықтырушы М.Х.Хамитов;
А.Днекешов – вет.ғ.к., СШҮ – гір тасы спорты – жаттықтырушы С.Корзун;
Б.Н.Нұралин – т.ғ.к., I разряд – баскетбол – жаттықтырушы Х.Агелеуов;
В.Архипкин – а.ш.ғ.к., СШҮ – шахмат – жаттықтырушы А.Лазарев;
В.Хон - а.ш.ғ.к., I разряд – үстел теннисі – жаттықтырушы Р.Л.Лукпанов;
Б.Төлебаева – э.ғ.к., I разряд – велоспорт – жаттықтырушы Р.Л.Лукпанов;
В.Исмагулов – э.ғ.к., СШҮ – велоспорт – жаттықтырушы Р.Л.Лукпанов;
К.Изимкулов – э.ғ.к., I разряд – велоспорт – жаттықтырушы Р.Л.Лукпанов;
А.Тен – т.ғ.к., I разряд – велоспорт – жаттықтырушы Р.Л.Лукпанов;
В.С.Кухта – т.ғ.к., СШҮ – велоспорт – жаттықтырушы Н.К.Коломoeц;
Л.Суханбердина – а/ш.ғ.к., I разряд – велоспорт – жаттықтырушы Н.К.Коломoeц;
А.М.Беляев – т.ғ.к., I разряд – волейбол – жаттықтырушы А.Н.Волков;
Р.Р.Джапаров - т.ғ.к., I разряд – футбол – жаттықтырушы Н.А.Антонов;
Ю.Н.Ефремов – т.ғ.к., I разряд – футбол – жаттықтырушы Н.А.Антонов;
Н.Н.Пашенко – э.ғ.к., I разряд – шаңғы – жаттықтырушы Р.Л.Лукпанов;
Р.Г.Сатқанова – э.ғ.к., I разряд – шаңғы – жаттықтырушы Р.Л.Лукпанов.

Кафедраның материалдық-техникалық базасы жоғары дәрежеде. Қазіргі таңда кафедра жауапкершілігінде спорт алаңдары жұмыс жасайды: типтік спорт залы, Политехникалық факультет ғимаратындағы спорт залы, бокс залы, күрес залы, «Геркулес» атлетикалық гимнастика залы. Спорт залдарының жалпы көлемі: 1762 шаршы метрді құрайды. Сонымен қатар ашық спорт алаңдары жұмыс істеуде: волейбол алаңы, гандбол мен шағын футбол алаңы, баскетбол алаңы, Экономика және бизнес факультеті аймағындағы шағын футбол, волейбол, баскетбол алаңдары.

Кафедра құрамы төмендегідей тақырыптар бойынша ғылыми-әдістемелік зерттеу жұмыстарын жүргізуде:

«Обоснование эффективных путей применения средств физического воспитания при подготовке студентов к выполнению президентских нормативов (әдістемелік нұсқау)», «Морально-волевая подготовка волейболистов (әдістемелік нұсқау)», «Применение упражнений рукопашного боя на занятиях физического воспитания (әдістемелік нұсқау)», «Организация и методика проведения занятий по физическому воспитанию в специальном учебном отделении (әдістемелік нұсқау)», «Организация и проведение физкультурно-спортивных праздников (әдістемелік нұсқау)», «Спортивно-массовая и оздоровительная работа в высшем учебном заведении (әдістемелік нұсқау)».

«Атлетическая гимнастика на занятиях по физическому воспитанию с девушками (әдістемелік нұсқау)», «Применение музыки и танцевальных упражнений на занятиях по физическому воспитанию (әдістемелік нұсқау)», «Профессионально-прикладная физическая подготовка будущих специалистов (әдістемелік нұсқау)», «Использование атлетических и

л/атлетических упражнений на занятиях в специальной медицинской группе (әдістемелік нұсқау)», «Управление спортивной командой в учебно-тренировочном процессе (әдістемелік нұсқау)», «Исследование эффективности влияния учебных занятий по физическому воспитанию с различной направленностью на динамику физического развития и физического подготовленности студентов (әдістемелік нұсқау)», «Организация и проведение инструктажа по технике безопасности на учебных занятиях по физическому воспитанию (әдістемелік нұсқау)», «Самостоятельные занятия оздоровительной ходьбой и бегом трусцой для студентов специальной медицинской группы (әдістемелік нұсқау)», «Совершенствование учебно-тренировочного процесса по физическому воспитанию в ЗКАТУ», «Салмақты азайту және реттеу», «Президенттік тестілерді тапсыруға дайындау».

Аға оқытушы М.Х.Хамитовтың шеберлікке баулу сабағы

Кафедрада қалыптасқан игі спорттық дәстүрге байланысты спорттық шеберлікті жетілдіру топтарының студенттері өздерінің жоғары санатты дайындық мектебінен өтумен бірге спорттық және бұқаралық сауықтыру шараларына да белсене қатынасты. Кафедра құрылған уақыттан бастап жаттықтырушы-оқытушылар құрамы, кафедра басшылығы ауысып отырғанымен, олардың әрқайсысы салауатты өмір салтын насихаттау және спортты дамытуға өз үлестерін қосты. Дене тәрбиесі кафедрасында жұмыс істеген Пересветов Н.Н., Черных В.Я., Черкаев А.П., Козенков Н.М., Ефремов И.А., Каржавина Л.В., Чубаров Н.С., Антонов Н.А., Аймурзин М.,

Мирманова Н.М., Елеусинов М.К., Садыков А., Агелеуов Х.А., Ахметоллы К., Лукпанов Р.Л., Буркаев Р., Кузовникова Л., Абрамов А., Байғалиев Ж.Б., Плотников Л.Р., Койшин К.К., Зубридский С.В., Сычев Ю.А., Прохода Ю., Рагулин Л., Калинин А., Курохтин В.Ф., Соловьев С., Кушенов М., Шевченко С.С., Тугжанов Н.Г., Набиев Т., Мукашев С.Т., Треушников В., Ахмедзянов Х., Лепесов Е., Дуйсенғалиев А., Имашев Ж., Пугачева И., Ефремова Е., Нурмағанбетов Б., Баяхатов Е., Шалаев Б., Мукатова Ш., Шайхиев Ш., Кадырғиязов К., Рамазанов А., Каленов Ж., Смайлов С., Сауменов С., Решмин В., Ихсанов М., Джумагулов С., Салаватов Т.Г., Тулегенов М., Абдрахманов С., Маяченкова В., Токарев А., Джумағалиев А., Джумағанбетов Т., Каламанов Д., Сапарбаев С., Джубаналиев М., Калабаев К., Бекказиев Н., Буранбаева Б., Перепелкин С., Салов В.Ю., Телагисов М., Жумағазиева Г., Турашев М. секілді қызметкерлердің барлығының да кафедра мен университет тарихында өшпес із қалдырған ұстаздар ретіндегі тұлғалары әркез асқақ.

«Физика және математика» кафедрасы

Р.К.Құсайынов, кафедра меңгерушісі

«Жоғарғы математика» кафедрасы 1963 ж. құрылды. 1963 - 1970 жылдар аралығында кафедраны ф.-м.ғ.к. доцент К.К.Кенжеғұлов басқарды. ЖОО қызметінің бастапқы кезеңінде – 1963 жылы – кафедрада К.К.Кенжеғұлов, К.К.Бектұрғанов, Р.А.Абдрахманова, Б.А.Мұстажапов, Л.М.Егоровалар жұмыс істеді.

1970 жылы кафедраға жұмыс істеуге Қобланова Үміт Бисеновна шақырылды, бұл кісі дарынды педагог, жастардың ақылшысы болатын. Үміт Бисеновна кафедраны 1970-1975 жылдары басқарды. Оның басқаруымен жоғарғы математика курсының барлық негізгі тарауларының әдістемесі дайындалды. Оның жетекшілігімен өздерінің педагогикалық тәжірибиелерін Л.А.Матушкина (1971-80), А.С.Байарстанова (1971 жылдан бастап), Ж.Х.Гумаров (1973-1995) бастады. Кафедра кадрлармен толықтырылды, жас мамандар мемлекеттің әйгілі ЖОО-рының аспирантураларында оқыды.

1975 ж. Ү.Б.Қобланова ғылыми диссертациясын қорғады. 1974-1980 жылдары А.С.Байарстанова Ломоносов атындағы ММУ аспирантурасында оқып, диссертацияны Мәскеу қаласында қорғады. 1977-1980 жылдар аралығында Ж.Х.Гумаров Мәскеу қаласындағы ЦЭМИ аспирантурасын тәмамдады, 1983-1987 жж. Ш.Д.Махмудова КСРО ҒА Математика институтында диссертациясын қорғады, 1981-1985 жж. А.Е.Жумағалиева ҚазССР ҒА Математика институтында диссертациясын қорғады.

1975-1985 жж. кафедраны доцент Ильясов Исатай Ильясович басқарды. 1985-1995 жылдары және 2005-2010 жылдар аралығында кафедра меңгерушісі доцент А.С.Байарстанова болды.

Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университетінің «Физика және математика» кафедрасының профессор-оқытушылар құрамы тәуелсіз Қазақстанның болашақ мамандарына халықаралық стандарттарға сай білім беріп келеді.

Кафедраның аға оқытушысы Г.А.Умбеталиева 2010 жылы Батыс Қазақстан мемлекеттік университетінің 6N0601-«Математика» мамандығы бойынша магистратураға оқуға түсіп, «Динамикалық жүйелердің абсолюттік тұрақтылығы» тақырыбындағы магистрлік диссертациясын қорғап шықты. Ғылыми жетекшісі – «Физика, математика және ақпараттық жүйелер» кафедрасының доценті, ф.м.ғ.к. Б.В.Уланов.

Кафедраның аға оқытушысы И.М.Бапиев 2010 жылы Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университетінің «Ақпараттық жүйелер» мамандығы бойынша магистратураға оқуға түсіп, «Компьютерное моделирование физических процессов для студентов технических специальностей» тақырыбы бойынша магистрлік диссертациясын қорғап шықты. Ғылыми жетекшісі – «Ақпараттық жүйелер» кафедрасының доценті, ф.-м.ғ.к. А.Н.Кушеккалиев.

Халықаралық әріптестік бағдарламасы негізінде магистрант И.М.Бапиев 2010 жылдың сәуір айында Рига техникалық университетінде ғылыми біліктілікті жетілдіру курсына қатысты.

Кафедра оқытушысы А.Т.Бабанова 2010 жылы Тольятти мемлекеттік университетінің аспирантурасына оқуға түсті. Ғылыми жетекшісі – «Алгебра және геометрия» кафедрасының меңгерушісі, п.ғ.д., профессор Р.А.Утеева.

Кафедра оқытушысы Г.С.Сайфутдинова 2012 жылы Орынбор мемлекеттік педагогикалық университетінің аспирантурасына оқуға түсті.

1963-1964 оқу жылынан бастап басқа кафедралардың қатарында физика кафедрасы бірінші кафедра меңгерушісі Я.Е.Шумскийдің басшылығымен қалыптаса бастады. Кафедра құрамына Н.Д.Бектұрғанова, О.Ж.Раисов, И.П.Островидов, Б.В.Нечаев енді.

1964-1965 жылдары кафедра меңгерушісі болып О.Ж.Раисов тағайындалды. 1965 жылдан бастап кафедрада конкурс бойынша іріктелген аға оқытушылар Л.Г.Пигарева, Т.Е.Абенев, В.Ф.Тумпунова, А.И.Давлетьярова, П.Г.Бахирев, 1975ж. М.Ш.Нұрмағамбетов, Т.Ш.Ахметова, Н.Н.Голованова, В.А.Пашенко, Т.С.Бимағамбетов, кейініректе Р.К.Құсайынов, С.Х.Ахметкереев, И.М.Бапиев, А.С.Турегалиевалар қызмет атқарды.

Л.Г.Пигарева кафедраға басшылық еткен кезде, кафедра оқытушылары «Агрофизикалық көрсеткіштер және оларды ауыл шаруашылықта қолданудың тиімділігі» атты ғылыми тақырыппен жұмыс жасады.

«Физика» кафедрасының құрамы, 1965 жыл

Кафедра оқытушыларының ғылыми жағынан өсуін мына мәліметтерден көруге болады. Оқытушылар О.Ж.Раисов, Л.Г.Пигарева, В.Ф.Тумпунова, М.Ш.Нұрмағамбетов, Т.С.Бимағамбетов кандидаттық диссертацияларын жоғары дәрежеде қорғап шықты.

2005 жылы доцент, п.ғ.к. Р.К.Құсайынов, 2006 жылы доцент, а.-ш.ғ.к. М.Ш.Нұрмағамбетов Абай атындағы мемлекеттік университетіндегі біліктілікті жетілдіру курсына қатысты.

2005 жылы Г.А.Умбеталиева, И.М.Бапиев Е.А.Букетов атындағы Қарағанды мемлекеттік университетіндегі біліктілікті жетілдіру курсына қатысты.

2006 жылы аға оқытушылар А.С.Турегалиева, А.М.Бисенғалиева, К.К.Нұрғалиева Әл Фараби атындағы Қазақ мемлекеттік университетіндегі біліктілікті жетілдіру курсына, аға оқытушы Э.М.Рамазанова Өскемен қаласындағы біліктілікті жетілдіру курсына қатысты.

2009 жылы «Математика» және «Физика» кафедралары «Физика және математика» кафедрасы болып біріктірілді. Кафедра меңгерушісі ретінде ф.-м.ғ.к, доцент А.С.Байарстанова тағайындалды, 2011 жылдың 5 қыркүйегінен бастап кафедра меңгерушісі - а.ш.ғ.к, доцент М.Ш.Нұрмағамбетов. 2012 жылдың қыркүйегінен бастап кафедра меңгерушісі болып п.ғ.к., доцент Р.К.Құсайынов тағайындалды.

Қазіргі уақытта кафедрада 18 оқытушы жұмыс жасайды. Соның ішінде бес ғылым кандидаты бар: Б.В.Уланов, А.С.Байарстанова, Ш.Д.Махмудова, Р.К.Құсайынов, В.Ф.Тумпунова. Барлық оқытушылар екі тілде, яғни мемлекеттік және орыс тілдерінде сабақ жүргізеді. Оқытушы И.А.Жұмажанова «Электрэнергетика» мамандықтарының бір тобына барлық сабақтарды мультимедиялық технологияларын пайдалана отырып, ағылшын тілінде жүргізуде. Барлық уақытта кафедра құрамы оқу-әдістемелік, ғылыми-зерттеу және тәрбиелік жұмыстарды атқаруда. Кафедра оқытушылары, негізгі және күрделі пәндердің бірі - математиканы оқытуды оңтайландыру әдістемесін дамытты. Математика және физика курстарының барлық тараулары және жаңа «Математикалық моделдер мен үлгілер» курсы бойынша ғылыми-әдістемелік нұсқаулар даярланды. Кафедра жанында механика, молекулалық физика; электр, оптика; жалпы физика зертханалық; компьютерлік кабинеттері жұмыс жасайды, оқытудың және студенттердің білімін бағалаудың компьютерлік технологиясы енгізілді, кафедра оқытушылары күнделікті жұмыста электронды оқулықтарды, үйретуші және тексеруші бағдарламаларды, қолданбалы есептерді шығару бағдарламаларын қолданады.

«Физика және математика» кафедрасының құрылуына доценттер К.К.Кенжеғұлов, У.Б.Қобланова, А.С.Байарстанова, И.И.Ильясов, А.Е.Жумағалиева, Ш.Д.Махмудова, оқытушылар Л.М.Егорова, Ж.Х.Гумаров, Б.А.Мустажапов, К.Қ.Бектұрғанов, С.И.Темиргалиев, Р.А.Абдрахманова, Н.Айтбаев, Я.Е.Шумский, Н.Д.Бектұрғанова, О.Ж.Раисов, И.П.Островидов, Б.В.Нечаевтар зор септігін тигізді.

ЖОО-да оқыту барысында техникалық мамандықтарды дайындаудағы жаңа тәсілдер және қазіргі заманғы оқу құралдарын, зертханалық жұмыстарды орындау үшін электрлік сұлбаларды құра білуге және әртүрлі логикалық элементтердің жұмыс істеу принциптерін үйретуге қажетті заманауи талаптарға сай келетін жаңа зертханалық қондырғылар сатып алынып, іске қосылды.

Бөлімдер мен қызметтер

Ғылыми-зерттеу институты

Қ.М.Ахмеденов, институт директорының міндетін атқарушы

Еліміз тәуелсіздік алғаннан бергі жылдары елдегі ғылым саласын дамыту бойынша көптеген шаралар атқарылды. Оны ұйымдастырудың формалары өзгеріп қана қойған жоқ, алға қойған бағдары да өзгерді. Көптеген жаңа ғылыми-зерттеу институттары мен орталықтары ашылды. ҚР Ұлттық ғылым академиясында өткен келелі басқосуда Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә.Назарбаев ғылым мен жоғары білімді интеграциялау үшін аймақтарда басымдық бағытқа ие ғылыми-технологиялық даму саласында инженерлік бейіндегі 15 университеттік зертхана ашу туралы нақты тапсырма берді.

Ғылыми зерттеулерді өткізудегі жемісті еңбегімен танымал Жәңгір хан атындағы Батыс-Қазақстан аграрлық техникалық университеті инженерлік бейіндегі зертханаларды ашу жобаланған университеттер тізіміне енді.

Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігінің 15 наурыз 2007 жылғы №120 бұйрығына сәйкес Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университетінің жанында инженерлік бейіндегі биотехнология зертханасы құрылып, заманауи құрал-жабдықтармен жабдықталуына 200 млн. теңге қаржы бөлінді. 2008 жылы жалпы көлемі 1818,5 м² санитарлық нормаларға сәйкес келетін автономды жылыту жүйесі, тартылып-сорылатын желдеткіш, су құбыры бар су жаңа үш қабатты ғимарат салынды. Өндірістік бөлімдерді арнайы жиһазбен және тағы басқа қажетті құралдармен қамтамасыз ету үшін ректорат қосымша қаржы бөлді.

2009 жылы зертхана негізінде университет ғалымдарының барлық ғылыми жұмыстары жинақталатын Ғылыми-зерттеу институты құрылды.

*Ғылыми-зерттеу
институтының ғимараты*

Ғылыми-зерттеу институты құрамына белсенді, ғылымға ынтасы мен талпынысы жоғары мамандар енгізілді. Қазіргі таңда институтта барлығы 39 қызметкер, соның ішінде 1 ғылым докторы және 5 ғылым кандидаты жұмыс жасайды.

2009-2012 жылдары ғылыми-зерттеу институтына жетекшілік ету биология ғылымдарының кандидаты, доцент Н.Х.Серғалиевке жүктелді. Ғалымның негізгі ғылыми бағыттары егіншілікті биологизациялау, ассоциативті диасотроф-тамен азотты пайдалану, облыстық маңызы бар су қоймаларын бионегіздеу, далалық

жабайы флора көшеттерін ұйымдастыру, балықтарды жасанды көбейту. Қазіргі кезде Н.Х.Серғалиев университеттің ғылыми жұмыстар жөніндегі проректор лауазымында институттың және оның ғылыми бағыттарының дамуы бойынша жетекшілік етуді жалғастыруда. 2012 жылдан бастап институтты география ғылымдарының кандидаты К.М.Ахмеденов басқаруда. Ол жерге орналастыру, кадастр және жер мониторингі, табиғатты тиімді пайдалану және ландшафттану салаларында зерттеулер жүргізеді. Инженерлік бейіндегі биотехнология зертханасының меңгерушісі, ветеринарлық ғылымдардың докторы Г.Г.Абсатиров жануарлардың жұқпалы патологиясы, эпизоотология және бруцеллезбен анаэробты жұқпалы ауруларды алдын алу, жұқпалы және инвазиялық аурулардың

молекулярлық-биологиялық әдістерін жетілдіру бағыттарында ғылыми жұмыстарын жүргізуде. Институттың жобаларды басқару бойынша менеджері, ауылшаруашылық ғылымдарының кандидаты А.С.Тлепов тыңайған жерлерді игерудің жүйелерін қалыптастыру, гербицидтерді қолдану тәсілдері, жасушалық биотехнология саласымен айналысуда. Ғылыми қызметкер, биология ғылымдарының кандидаты Б.Б. Сәрсенова өсімдіктердің жасушалық культурасы, аймақтың биоалуантүрлігін сақтау мәселелері бойынша зерттеулерін сәтті орындауда.

Ғылыми-зерттеу институтының сынау орталығының болашағы зор жас ғалымдары С.Х.Абишева, А.М.Ибраева, М.Ж. Нұғманова, М.А. Володин заманауи инструменталдық әдістер қолданумен ауа, топырақ, табиғи және ауыз су және басқа да қоршаған орта объектілерінде ластаушы заттар мөлшерін анықтау, ауыл шаруашылық өнімдерінің сапасын бағалау, электрохимиялық және физико-химиялық зерттеулер, топырақ құнарлығы секілді ғылыми зерттеулерін жүргізуде.

Ғылыми-зерттеу институтының инженерлік бейіндегі биотехнология зертханасының жас мамандары Ф.Х.Нұржанова, М.Г.Какишев, Р.К.Аменова, Р.Ш.Джапаров қазіргі молекулярлық-биологиялық әдістер қолданумен ауыл шаруашылық жануарлардың әлеуметтік маңызы бар ауруларының диагностикасы, микробиологиялық және биохимиялық зерттеулер, генетикалық талдау және полимераза-лигаза-тизбектік реакция, криоконсервлеу, өсімдіктердің жасушалық культуралары салаларында ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізеді.

Ихтиология және балықтарды жасанды көбейту зертханасында жас ғалымдар А.Н.Туменов, Б.Т.Сариев, Р.М.Кулбаев бекіре тұқымдас балықтарының тұйық жүйелі сумен қамтамасыз ету құрылғысында бейімделіп өсіру технологиясын қалыптастыру, тұқы балығын жасанды жолмен көбейту және аймақтық жаңа түрін қалыптастыру, балық аулаудың рауалды шектеулік мөлшерлерін анықтау, табиғи су қоймаларды балықтандыру бойынша жұмыстануда.

Инженерлік бейіндегі биотехнология зертханасының ғылыми жұмысы зертхананың даму жоспарына және университетішілік, республикалық нормативтік құжаттарға сәйкес жүргізіледі (ҚР 2010-2014 жылдарға арналған үдемелі индустриалды-инновациялық дамуы мемлекеттік бағдарламасы, ҚР Білім беруді дамытудың 2011-2020 жылға арналған мемлекеттік бағдарламасы, ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаевтың 14 желтоқсанындағы 2012 жылғы Қазақстан халқына Жолдауы, ҚР «Ғылым туралы» Заңы, т.б.).

Инженерлік бейіндегі зертхананың басты бағыты – ветеринариялық және ауылшаруашылық, биотехнология, ихтиология және балықты қолдан өсіру саласындағы ғылыми-зерттеу жұмыстары. Мұнда биотехнология, экология, агроөнеркәсіп кешені саласындағы іргелі, қолданбалы ғылыми зерттеулерді ұйымдастыру және өткізу сияқты өзекті мәселелерді шешу жолдары қарастырылған. Ғылыми-зерттеу және инновациялық-жобалық жұмыстар университет оқытушыларымен және студенттерімен, магистранттар мен PhD докторанттармен бірлесе ұйымдастырылады, халықаралық әріптестік орнатуға баса мән беріледі. Зертхана қызметкерлерінің біліктілігін арттыру мақсатында жақын және алыс шетелдерден танымал ғалымдар мен мамандар шақырылып отырады және мамандарымыз

Магистранттар ҒЗИ
базасында сабақта

жетекші бейіндік ғылыми орталықтар мен жоғары оқу орындарына жолданып, ұдайы тәжірибе алмасып отырады. Соның ішінде Скрыбин

атындағы ММВМ ж БА, Санкт-Петербург қаласындағы «Бигль» ЖШС, Вавилов атындағы Саратов МАУ, Тимирязев атындағы МАША, ҚР Ұлттық биотехнология орталығы, ҚР «Антиген» ҒӨӨ, т.б. бар.

Инженерлік бейіндегі зертханада бір докторлық, екі кандидаттық, екі магистрлік диссертациялар қорғалды.

Зертхана негізінде «Инновацияларды аграрлық секторға» атты аймақтық семинар-кеңес, «Батыс Қазақстан облысында описторхоздың эпизоотиялық және эпидемиялық аспектілері және оны алдын алу» атты ғылыми-практикалық семинар өткізілді. Зертхана қызметкерлері Астана қаласында өткен облыс аумағында киіктердің жаппай өлуінің себебін анықтаған зерттеу жұмысы қорытындыланған семинар-кеңеске, Орал қаласындағы «Бөкейорда-Жайық» мемлекеттік табиғи резерватын құру мәселелері талқыланған кеңеске қатысты.

Кешенді экологиялық-эпизоотологиялық мониторинг нәтижелері бойынша облыс аумағында киіктер өлімінің себептері анықталды, алғашқы рет қоздырғыштың таза культурасы бөлінді, биологиялық қасиеттері зерттелді. ҚР Ауыл шаруашылығы министрлігінің Орман және аңшылық комитетімен ұсынылған киіктердің патологиясын алдын-алу кешенді бағдарламасы жасақталды.

Зертхана қызметкерлері ветеринария саласында эпизоотияларға қарсы шараларды жасақтайтын ҚР АШМ ҒТС құрамына енгізілді.

*Қой шаруашылығы бойынша
ғылыми зерттеулер*

Ғылыми-зерттеу институтының құрамында Сынақ орталығы қызмет етеді, онда қоршаған ортаның химиялық экологиясы, топырақ және өсімдік экологиясы, атмосфералық ауаға және санитарлы-қорғану зонасының ауасына техногендік жүктемесін анықтау, табиғи су аймағының экологиялық сапасы мен гидробионттар жағдайын зерттеу, көмірсутекті шикізат пен өнімінің элементтік құрамын қарастыру бағытындағы ғылыми-зерттеу жұмыстары жүргізіледі.

Ғылыми-зерттеу институты жанында Сынақ орталығы Қазақстан Республикасының аккредиттеу жүйесінде «Сынақ және калибрлеу зертханаларының құзыреттілігіне қойылатын жалпы талаптар» ҚР СТ ИСО/ ХЭК 17025-2007 талаптарына сәйкес аккредиттелген. Орталық

мақсаты – аккредиттеу саласында ауылшаруашылық өнімдерді және қоршаған орта мониторингі объектілерін сынау және сәйкестікті бағалау. Университеттің Сынақ орталығы алғашқы рет 2004 жылы аккредиттеу субъектілерінің тізіміне тіркеліп, аккредиттелді. Сынақ орталығы химия, ветеринария, агрохимия, ауылшаруашылық өнімдерінің сапасын талдау бойынша ғылыми-зерттеу зертханалары негізінде ұйымдастырылды. Университеттің Сынақ орталығы республикалық және аймақтық жоғарғы оқу орындары арасындағы алғашқы аккредиттеуден өткен орталықтардың бірі. 2004 жылғы аккредиттеу саласында қырықтан астам көрсеткіштер болған, соның ішінде табиғи және ауыз су, топырақ, ауылшаруашылық өнімдер (ет, сүт, дәнді-дақылдар) және ветеринарлық-санитарлық сараптау.

Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті 2007 жылы қоршаған ортаны қорғау саласындағы жұмыстарды орындау мен қызмет көрсету бойынша аймақтың өзекті жерлерінде экологиялық зерттеулер жүргізуге мүмкіндік берген табиғат қорғау ісін жобалау, нормалау саласында мемлекеттік лицензия (2007 ж. 30.06. № 00994Р) алды.

2006 жылы (01.11.2006) Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті техникалық реттеу және метрология жүйесі қатысушыларының қазақстандық Қауымдастығының (Устрим) мүшесі атанды.

Сынауларды және ғылыми зерттеулерді табысты өткізуінің, аккредиттеу және сапа менеджменті жүйесінің қағидаттарына сәйкес келуінің арқасында 2008 жылы сынау орталығы Қазақстан Республикасының техникалық реттеу мемлекеттік жүйесінде қайта аккредиттеуден өтті (ИСО/МЭК 17025-2007 стандартының талаптарына сәйкестігі) және Қазақстан Республикасының аккредиттелген субъектілер (22.07.2008 ж № KZ.И.00.0147 аккредиттеу аттестаты) тізіміне енгізілді. Бүгінгі таңда Сынау орталығы құзыреттілік, дәлдік және сенімділік қағидаларын енгізіп және таратып, Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университетінің Ғылыми-зерттеу институтының құрамында жұмыс жасайды.

2008 жылдың тамызында Қазақстан Республикасы Үкіметінің қаулысымен «Ұлттық Аккредиттеу Орталығы» ЖШС аккредиттеу органы болып анықталды. 2010 жылдың 27 қазанында Қазақстан Республикасы аккредиттеу органы «Ұлттық Аккредиттеу Орталығы» ЖШС Қытайдың Шанхай қаласында зертханаларды аккредиттеу органдарының және инспекциялық органдарының халықаралық ынтымақтастығының – ILAC (International Laboratory Accreditation Cooperation) толыққанды мүшесі болды. Осы Келісім ILAC 58 мемлекеттің аккредиттеу саласындағы 70 органының басын біріктіреді.

«Ұлттық Аккредиттеу Орталығы» ЖШС мен ILAC арасында халықаралық аккредиттеу белгісі – ILAC-MRA қолдану туралы лицензиялық келісімшарты болғандықтан Қазақстан зертханалары «Ұлттық Аккредиттеу Орталығы» ЖШС-на өтініш жасап, халықаралық аккредиттеуді жүзеге асыра алады.

Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университетінің Сынау орталығының сынау және ғылыми-зерттеу бағытындағы кешенді іс-шаралары 2011 жылғы 9 қазанда Қазақстан Республикасының техникалық реттеу жүйесінде кезекті аккредиттеуден өтуге мүмкіндік берді. (Аккредиттеу аттестаты № KZ.И.09.0147).

Қазіргі кезде Ғылыми Зерттеу Институтына қарасты Сынау орталығы жаңа құрал-жабдықтармен қамтамасыз етілген, ғылым кандидаттары мен магистрлері әртүрлі өнімдерді, яғни табиғи және ағын суларын, топырақты, атмосфералық және жұмыс зонасының ауасын, өнеркәсіптердің ауаға лақтыратын шығымдарын, ет және ет өнімдерін, балық және мұздатылған балықты, дәнді-дақылдарды, сүт және сүт өнімдерін сынаудан өткізуде.

Ғылыми-зерттеу институты қазіргі кезде мақтан тұтуға тұрарлықтай үлкен жетістіктерге қол жеткізді. Университет қаржысы есебінен 224 млн.теңгеге ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізуге қажетті қосымша ғылыми құрал-жабдықтар сатып алынды.

Институт қызметкерлері Қазақстанда, Ресейде, АҚШ-та, Тайландта біліктіліктерін арттырды. Олар заманауи молекулярлық-биологиялық және физико-химиялық әдістерді игерді.

2007-2012 жылдары Ғылыми-зерттеу институтындағы ғылыми зерттеулерді қаржыландыру көлемі 1,2 млрд. теңгеден асты. Ғылыми-зерттеу институтының базасы магистранттардың зерттеу жұмыстарын жүргізу барысында және студенттердің оқу процесінде кенінен қолданылады.

«Ұлттық инновациялық қор» ұйымдастырған байқау қорытындысы негізінде Ғылыми-зерттеу институты жанында Технологияларды коммерциализациялау Офісі ашылды.

Ғылыми-зерттеу институтында 300-ден астам үлгіден тұратын күздік және жаздық тритикале коллекциясы жасалды. Елуден астам тритикаленің будандық популяцияларынан тұратын будандық көшет ұйымдастырылды.

*Гистологиялық препараттарды
микроскопиялау*

Балықтарды жасанды көбейту мақсатында тұйық сумен қамту жүйесінде өсуге бейімделген орыс және сібір бекіре балығының үйірлері жасақталды және тұқы балығының шабақтарын жасанды көбейту технологиясы енгізілді.

Алғашқы рет Қазақстанда ауылшаруашылық жануарлары мен балықтардың эхинококкозбен описторхоздың ерте диагностикасына арналған праймерлар алынды.

Кешенді зерттеулер негізінде ақбөкеннің облыс аймағында жаппай қырылу себебі анықталды, ауру қоздырғышының таза культурасы алынды.

Университеттің ғылыми-зерттеу институты Елбасының 2050 стратегиясын іске асыру мақсатында ғылымды дамыту бойынша болашаққа батыл жоспарлар жасайды. Ең

бастысы, ғылыми жұмыстарды дамытып, инновациялық экономиканы ғылыми қамту саласында Елбасы жүктеген міндеттерді жүзеге асыру бағытындағы жұмыстарды жандандыра бермек.

Қосымша білім беру және халықаралық ынтымақтастық департаменті

Л.Н.Майранова, департамент директоры

01.06.2010 ж. №268 бұйрыққа сәйкес университетте Қосымша білім беру және халықаралық ынтымақтастық департаменті ашылды. Департамент университеттің құрылымдық бөлімшесі болып табылады және мына қызметтерді атқарады:

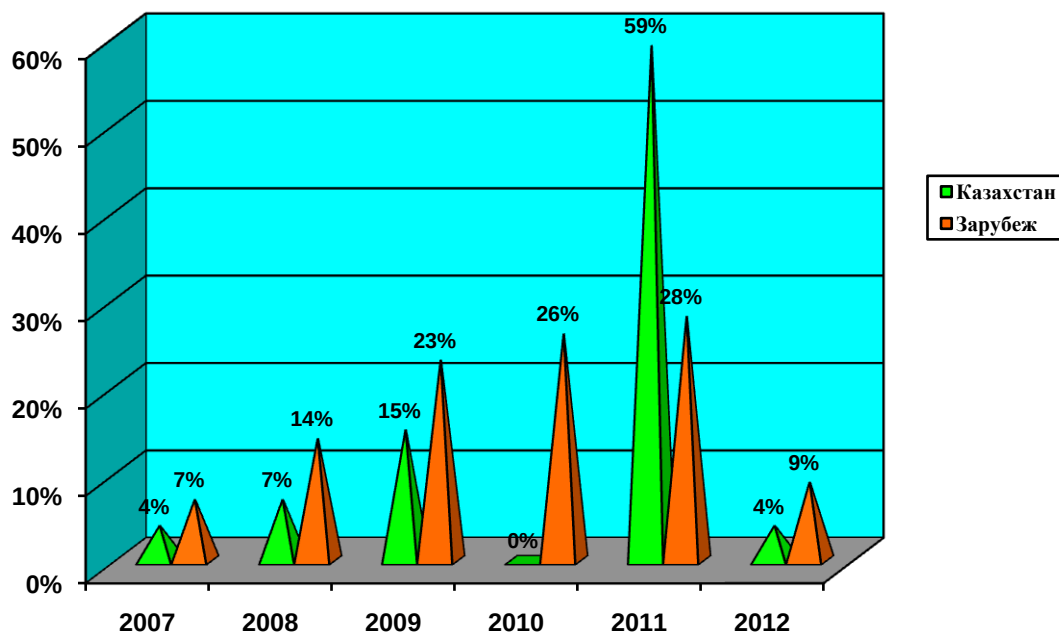
- біліктілікті арттыруды ұйымдастыру және өткізу, қызметкерлер мен ПОҚ қайта даярлау, сондай-ақ Батыс өңірінің экономикасының әр түрлі салаларының жұмысшылары мен мамандарын қайта даярлау;

- университеттің студенттеріне қосымша білім беру бағдарламалары бойынша арнайы курстарды ұйымдастыру мен өткізу және мақсаты – ЖОО-ң қосымша білім беру жүйесінің тиімді қызмет етуіне жәрдемдесу;

- білім беру, ғылым және мәдени қызметтер аясында халықаралық ынтымақтастықты жүзеге асыру жұмыстарын ұйымдастыру және басқару;

Жәңгір хан атындағы БҚАТУ қызметінің басым бағыттарының бірі – халықаралық ынтымақтастықты дамыту. Халықаралық ынтымақтастықтың негізгі міндеті жетекші шетелдік білім беру мекемелерімен халықаралық қызметті жүзеге асыру саясатына жәрдемдесу, Болон процесі шеңберінде білім берудегі халықаралық ынтымақтастықты дамытудың мемлекеттік саясатын жүзеге асыру.

Жәңгір хан атындағы БҚАТУ байланыстарының географиясы әлемнің көптеген елдерін қамтиды. Жоғары, жоғарыдан кейінгі, қосымша білім беру мен ғылым аясындағы ынтымақтастық туралы Ресей, Германия, Израиль, Украина, Латвия, Литва, Қырғызстан, Эстония, Чехия және басқа да мемлекеттермен 84-тен астам жасалған келісім шарттар мен келісімдер осының айғағы болып табылады.

Жәңгір хан атындағы БҚАТУ-дың қазақстандық және шетелдік әріптес ЖОО-лармен келісім шарт жасасу динамикасы

Халықаралық, ұлттық және өңірлік кәсіби альянстарға, ассоциацияларға қатысу

Жәңгір хан атындағы БҚАТУ университеттердің Ұлы Хартиясы мүшесі, халықаралық ассоциациялар, сондай-ақ халықаралық консорциумдар мүшесі болып табылады.

Университет 2010 жылы университеттердің Ұлы Хартиясына қатарына қосылды. Университеттің Ұлы Хартиясына қосылу білім беру қызметінің ұлттық және жаһандану нарығындағы жоо-ң өнегелі тәртібі кодексі, университет жұмысының жоғары стандарттарының әлемдік қоғамдастығының мойындауы куәландырады.

Университет «МАРС» өңірлік кітапханалық консорциум Ассоциациясы халықаралық жобасына қатысады. Бұл жобада Ресей, Белорусия, Украинаның әр түрлі жүйелері мен ведомстволарының 186 кітапханасы қатысады. Мақаланың аналитикалық тізімін қамтитын құрама мәліметтер базасы жасалуда.

Университеттің ғылыми кітапханасы өңірлік кітапханалық консорциум халықаралық Ассоциациясымен (Арбикон) ынтымақтастық туралы келісім шарт жасасты.

Университеттің автомобильді-жол білім беру халықаралық ассоциациясына (МААДД) қосылуы халықаралық конференциялар мен жобаларға қатысу, инженерлік білім беру, зерттеу қызметі аясында халықаралық ынтымақтастық мүмкіндіктерін кеңейтті.

Біздің оқу орны әр түрлі бағыттар бойынша ғылыми зерттеулер аясында халықаралық ынтымақтастықты жүзеге асырады.

Германия ауыл шаруашылығы DLV басылымымен (Мюнхен) келісім шарт жасалды. Берлинде басылып шығарылған «Новое сельское хозяйство» журналында біздің университеттің оқытушылары мен қызметкерлерінің 20-н астам ғылыми мақалалары мен естеліктері жарияланды.

Халықаралық ынтымақтастық блогы мынадай бағыттарды қамтиды. Жетекші шетел университеттері, институттары, академияларымен ынтымақтастық бағдарламаларын өңдеу және жүзеге асыру; халықаралық білім беру бағдарламалары мен жобаларына қатысу, бірлескен ғылыми-зерттеу қызметтерін жүзеге асыру, халықаралық ғылыми-практикалық семинарлары мен конференцияларын ұйымдастыру, оқытушы кадрлармен алмасу, студенттік ұтқырлықты дамыту.

Университетте әр түрлі бағыттағы 4 халықаралық білім беру бағдарламалары жүзеге асырылуда:

1. Н.Г.Чернышевский атындағы Саратов мемлекеттік университетімен инновациялық-білім беру консорциумы туралы келісімге қол қойылды. Ол университет студенттеріне «Переводчик в сфере профессиональной коммуникации» қосымша біліктілігін алуға мүмкіндік береді. Қазіргі уақытта аталған бағдарлама бойынша 89 тыңдаушы оқып, 42 тыңдаушы қорытынды мемлекеттік емтихан тапсыруға дайындалуда. 2012 маусымында мемлекеттік аттестация өткізу үшін Саратов мемлекеттік техникалық университетінен, Н.Г.Чернышевский атындағы Саратов мемлекеттік университетінен ғалымдар шақырылмақ.

2. 2010 23 наурызында Уфа мемлекеттік мұнай техникалық университетімен «Менеджер нефтегазового предприятия», «Менеджер строительства» қосымша білім беру бағдарламалары бойынша оқытуды жүзеге асырудағы ынтымақтастық туралы келісім жасалды. Бұл консорциум университет студенттеріне қосымша біліктілік алуға мүмкіндік береді. Бағдарлама бойынша барлығы: «менеджер нефтегазового предприятия» күндізгі бөлім бойынша – 32 студент, сырттай оқу түрі бойынша 47 студент білім алып жатыр. «Менеджер строительства» бағдарламасы бойынша күндізгі бөлімде 12 студент, сырттай оқу түрі бойынша 17 студент оқып жатыр.

3. 2001 жылдың 20 қазанында Уфа мемлекеттік мұнай-техникалық университетімен «Переводчик в сфере профессиональной коммуникации» қосымша білім беру бағдарламасы бойынша оқытуды жүзеге асырудағы ынтымақтастық туралы инновациялық білім беру консорциумы келісіміне қол қойылды. Бұл бағдарлама бойынша 25 студент білім алууда.

Халықаралық жобаларға қатысу

2009-2014 жж. университет халықаралық Америк компаниясының (Ұлыбритания, Лондон қ) «ASK бағдарламасы» ақпараттық жобасын жүзеге асыруға қатысуда.

2010-2011 жж. Қазақстанда кіші бизнесті халықаралық дамыту (ЮСАИД/KSBD) бойынша АҚШ Агенттігі халықаралық жобасын жүзеге асыру, «Знакомство с бизнесом» бағдарламасы «CHEVRON» «BAKER» және «HUGHES» мұнай компанияларының қаржылық қолдауымен ҚР-ң кәсіби және техникалық білімі жүйесі үшін

2010-2011 жж. «Разработка электронного экспресс-курса по созданию и эффективному ведению агробизнеса» тақырыбында Бүкіл әлемдік банк грантының инновациялық жобасын жүзеге асыруда.

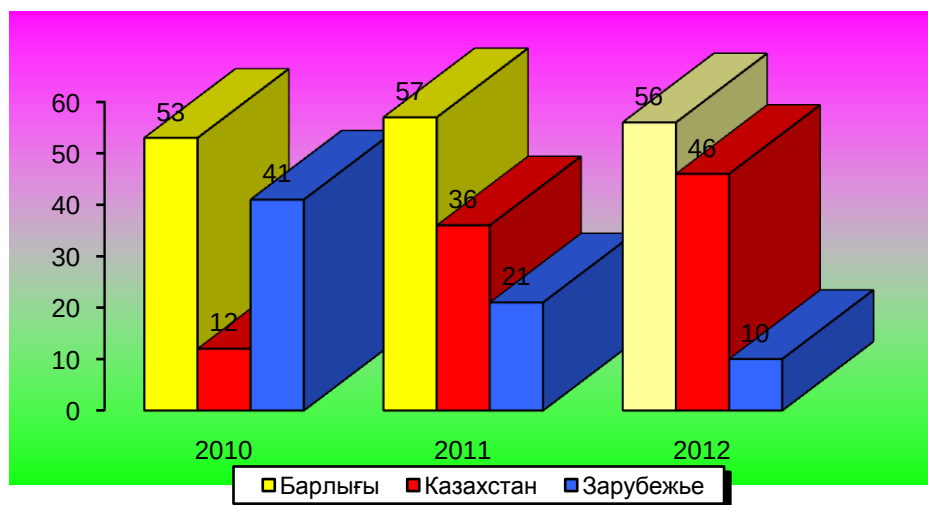
2006 жылы қыркүйекте білікті арттыру қызметі ұйымдастырылды. Ол жоғары кәсіби білім беру аясында әлемдік стандарттарға сай біліктілік және күзінеттілік деңгейлері бойынша университетте жаңа формациядағы ПОҚ контингентін қалыптастыру мақсатында құрылған болатын. Бұл бағыт бойынша мақсатты жұмыстар жүргізілуде.

Білім беру мекемелерінің инженерлік-педагогикалық қызметкерлерінің біліктілігін арттыру және қайта даярлау, еңбектің қызмет көрсету және басқарудың орта және төменгі буынының білікті мамандарын дайындау сапасын арттыруға, техникалық және кәсіби білім беру мекемелерінде оқу үрдісін ұйымдастыруда оқу-әдістемелік және нормативті-әдістемелік қамтуды жетілдіруге жәрдемдесу мақсатында 2007 жылдың маусым айынан техникалық және кәсіби білім беруді дамытудың Аймақтық ғылыми-әдістемелік орталығы жұмыс жасайды.

Экономиканың әр түрлі саласының ғылыми-педагогикалық кадрлары мен мамандарының біліктілігін арттыру бағдарламалары мен оқу жоспарлары іргелі және психология-педагогикалық ғылымдардың заманауи жетістіктеріне, әлемдік және Отандық тәжірибеге, білім берудің жаңа технологияларына, әдістер мен оқыту құралдарына сүйенеді.

Курстар мен семинарларды жүргізу үшін университеттің жетекші ғалымдары, ғылым докторлары мен кандидаттары жұмылдырылып, өндірістен тәжірибелі мамандар шақырылды. Курс аяқталған соң, сәйкесінше сертификаттар беріледі.

Кафедрларда ПОҚ-ң әдістемелік деңгейін жетілдіру бойынша оқу-әдістемелік семинарлар өткізіліп, жас оқытушыларды сынақтан өткізу және тәлімгер тағайындау сияқты жұмыс түрлері қолданылады. Сабақ жүргізудің үлгілі әдісін тарату мақсатында кафедра профессорлары мен оқытушылары мастер-класстар мен ашық сабақтар өткізеді. Пәндерді оқытудың әдістемелік дағдыларын жетілдіру мақсатында кафедраның оқытушылары өзара сабаққа қатысып талқылайды.

2010-2012 жылдар аралығында ЖОО-дан тыс жерлерде біліктілігін арттырған ПОҚ пен қызметкерлердің өсу динамикасы

Техникалық және кәсіптік білім беру жүйесі педагогикалық қызметкерлерінің біліктілігін арттыру өңіраралық орталығы

2008 жылдың 10 қаңтарында Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің №6 бұйрығы бойынша Жәңгір хан атындағы БҚАТУ базасында Техникалық және кәсіптік білім беру жүйесі педагогикалық қызметкерлерінің біліктілігін арттыру жөніндегі Өңіраралық орталығы құрылды.

Орталықтың негізгі мақсаты - техникалық және кәсіптік білім беру жүйесі педагогикалық қызметкерлерінің біліктілігін курстар, машықтандырулар және кеңестер ұйымдастыру арқылы арттыру.

Орталықтың негізгі міндеттері:

- техникалық және кәсіптік білім беру жүйесіндегі педагогикалық қызметкерлерге білім берудің жаңа технологиясын оқыту, оқу технологиясының және оқыту әдістеріндегі өзгерістерді ескеріп, өзекті тақырыптарды қамтитын курстар өткізу;
- алдыңғы қатардағы отандық және шетелдік тәжірибеге сүйене отырып, жаңа білім беру технологиясын меңгеру және жетілдіру;
- техникалық және кәсіптік білім беру жүйесіндегі педагог қызметкерлерге алдыңғы қатардағы тәжірибелі педагогтар туралы ақпарат тарату, үгіт жұмыстарын жүргізу;
- техникалық және кәсіптік білім беру жүйесіндегі педагог қызметкерлер үшін оқу-әдістемелік құжаттарды дайындау және енгізу;
- педагогикалық менеджмент пен жобалау дағдыларын меңгерту; ақпараттық және қашықтан оқыту технологиясын меңгеру; жаңа режимде үздіксіз жұмыс жасай алу; өз бетімен теориялық және әдістемелік білімін жетілдіру;
- техникалық және кәсіби білім беруді дамыту бағытындағы өзекті тақырыптарға арналған конференцияларға, семинарларға, сайыстарға, көрмелерге қатысу және өткізу;
- кәсіби дайындығын жүйелі және үздіксіз жетілдіруде тұлғаның қажеттілігін қанағаттандыру;
- Қазақстан және жақын шетелдердегі өңіраралық орталықтармен байланыс жасау.

Курс тыңдаушыларына дәріс өкілетті тұлғалармен бекітілген оқу жоспарлары мен оқу бағдарламалары бойынша жүргізіледі. Курстың оқу жоспарлары мен бағдарламалары жоғары дәрежедегі білікті маманды дайындауға бағытталған.

Курс сабақтарында қазіргі заман талаптарына сай интерактивті әдістер, жаңа құрылғылар, әртүрлі бағдарламалар САПР «Autodesk Inventor», САПР «Компас график V-10», «ЭРА», HTML, FrontPage, Power Point бағдарлама жиынтықтары, кітапхана тәжірибесінде «ИРБИС 64» автоматтандырылған ақпараттық жүйесі, «МАРС» Халықаралық жобаның кітапханалық-ақпараттық ресурстары, педагогика және педагогикалық психология, андрагогиканың соңғы жетістіктері, сонымен бірге оқу фильмдері қолданылады.

Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық - техникалық университетінің базасындағы Техникалық және кәсіптік білім беру жүйесі педагогикалық қызметкерлерінің біліктілігін арттыру жөніндегі Өңіраралық орталығының 2008 жылғы нәтижелері үшін Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі кәсіптік білімнің интерактивті оқыту жабдықтарының паспортын табыс етті.

Курс сабақтарын Токио ғылыми-зерттеу нано-биотехнология орталығында машықтандырудан, Ригалық техникалық университетінде (Латвия), Н.Э.Бауман атындағы Мәскеу гуманитарлық-техникалық университетінде, Н.Г.Чернышевский атындағы Саратов мемлекеттік университетінде, Қарағанды гуманитарлық-техникалық университетінде дәріс алған біздің университетіміздің жоғары білікті мамандары өткізеді.

Кәсіптік білімнің интерактивті оқыту жабдықтарының паспорты

*Т.ғ.к. Н.С.Жексенбиева
«Энергофирма JAUDA» акционерлік
қоғамында тәжірибе алмасуда
(Рига қаласы, Латвия)*

*Профессор С.А.Монтаев Жапония
мемлекетіндегі «Тойота» автокөлік
зауытында*

2008 жылдың 4-5 қарашасында Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі Техникалық және кәсіптік білім департаментімен бірге «Кәсіптік білім беруде кадрларды даярлаудағы сапа менеджментінің өзекті мәселелері» атты Халықаралық ғылыми-практикалық конференция өткізілді.

Конференцияға Ы.Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясы, «Атамекен Одақтастығы» ұлттық экономикалық палатасы, Британ Одағының өкілдері, ірі компаниялар мен салалық қауымдастықтар, халықаралық ұйымдары өкілдері, техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдары, Нұрсұлтан Назарбаевтың Білім беру қоры өкілдері, отандық және шетелдік біліктілікті арттыру орталықтары, «New Consulting» ЖШС қатысты.

2009 жылдың 10 маусымында «Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын, ұштастырылған білім беру бағдарламаларын, техникалық және кәсіптік, орта

білімнен кейінгі білімнің үлгілік оқу бағдарламаларын дайындау» тақырыбы бойынша семинар-тренинг өткізілді.

Семинарға ҚР БҒМ Техникалық және кәсіптік білім департаменті басқармасының бастығы М.Д.Альсеитова, бас сарапшы Р.Р.Ширгатова және Алматы политехникалық колледжінен, Азаматтық авиация академиясынан, Семей геологиялық барлау колледжінен, Р.Байсейітов атындағы Семей қаржы-экономикалық колледжінен, Жамбыл политехникалық колледжінен, Қостанай автомобиль көлігі колледжінен, Өскемен политехникалық колледжінен, Өскери-теңіз институтынан (Ақтау), Орал газ және мұнай колледждерінен оқытушылар қатысты.

2009 жылдың 8 мамырында №249 бұйрық бойынша 240 мамандыққа - Техникалық және кәсіптік білім беру мамандықтары бойынша үлгілік оқу бағдарламалары; 20 мамандыққа - 2009 жылдың 12 мамырында №296 бұйрық бойынша Техникалық және кәсіптік білім беру мамандықтары бойынша кіріктірілген оқу бағдарламалары; 22 мамандыққа - 2009 жылдың 12 мамырында №295 бұйрық бойынша Техникалық және кәсіптік білім беру мамандықтары мен кәсіптері бойынша мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттары Өңіраралық орталық қызметкерлері мен Алматы политехникалық колледжі, Азаматтық авиация академиясы, Семей геологиялық барлау колледжі, Р.Байсейітов атындағы Семей қаржы-экономикалық колледжі, Жамбыл политехникалық колледжі, Қостанай автомобиль көлігі колледжі, Өскемен политехникалық колледжі, Өскери-теңіз институты (Ақтау), Орал газ және мұнай колледждерімен бірлесіп дайындалып, қолданысқа таратылды.

2010 жылдың 26 ақпанында Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі Техникалық және кәсіптік білім департаментімен бірге «Техникалық және кәсіптік білім беру жүйесіндегі бағалау мен аккредиттеудің әдіснамалық құралдары» атты Халықаралық семинар өткізілді.

ҚР Президенті Әкімшілігінің стратегиялық ізденістер және талдау орталығының, ҚР Білім және ғылым министрлігі Техникалық және кәсіптік білім департаментінің, «Ұлттық аккредиттеу орталығы» РМҚК, «Республикалық техникалық және кәсіптік білім беруді дамытудың және біліктілікті берудің ғылыми-әдістемелік орталығы» РМҚ, Білім беру сапасын қамсыздандыру тәуелсіз қазақстандық агенттігі, Оқу-әдістемелік бірлестігінің, техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарының, бұқаралық ақпарат құралдарының өкілдері қатысты.

2011 жылдың 17 шілде мен 30 шілде және 28 тамыз бен 10 қыркүйек аралығында Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің Техникалық және кәсіптік білім департаменті мен Жәңгір хан атындағы БҚАТУ базасында Техникалық және кәсіптік білім беру жүйесі педагогикалық қызметкерлерінің біліктілігін арттыру жөніндегі Өңіраралық орталығы бірлесіп, келісім-шарт негізінде Мангейм қаласында «Германиядағы кәсіптік оқыту және кәсіптік педагогиканың инновациялық әдістері» атты техникалық және кәсіптік білім

саласы қызметкерлерінің біліктілік арттыру курсына республика бойынша колледждер мен кәсіптік лицейлердің оқытушылары білімдерін жетілдіріп келді.

Курс тыңдаушылары Маннгейм қаласындағы дәнекерлеу институтында

ҚР БҒМ Министрінің м.а. Б.Абдрасиловтың 2011 жылдың 19 қазанындағы № 440 бұйрығын орындау барсында «Техникалық және кәсіптік білім беру жүйесі педагогикалық қызметкерлерінің біліктілігін арттыру жөніндегі Өңіраралық орталығының жұмыстарының ұйымдастырылуын тексеру» 2011 жылдың 7-8 қарашасында Жәңгір хан атындағы БҚАТУ базасында Техникалық және кәсіптік білім беру жүйесі педагогикалық қызметкерлерінің біліктілігін арттыру жөніндегі Өңіраралық орталығында төмендегі комиссия мүшелері қатысты:

Кукамбаева Джанат Кереевна – ҚР БҒМ Техникалық және кәсіптік білім департаменті мазмұн басқармасының бас сарапшысы.

Туспекова Бахытгуль Абдрахмановна – Республикалық техникалық және кәсіптік білім беруді дамыту және біліктілікті беру ғылыми - әдістемелік орталығының бас директордың орынбасары.

Смирнова Галина Михайловна – Қарағанды мемлекеттік техникалық университеті базасындағы Техникалық және кәсіптік білім беру жүйесі педагогикалық қызметкерлерінің біліктілігін арттыру жөніндегі Өңіраралық орталығының директоры.

Оспанова Қарлығаш Асановна – Қарағанды облысы бойынша Техникалық және кәсіптік білім берудің оқу-әдістемелік орталығының басшысы.

Жұмыс комиссиясы Орталықтың қызметін, сонымен қатар құжаттарды, материалдық-техникалық базаны, оқу-әдістемелік жабдықтарды қарады.

Комиссия мүшелері қорытындылай келе, Өңіраралық орталықтың жұмысына жақсы баға берді.

2012 жылдың 07-20 қазан аралығында Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің Техникалық және кәсіптік білім департаменті мен Жәңгір хан атындағы БҚАТУ базасында Техникалық және кәсіптік білім беру жүйесі педагогикалық қызметкерлерінің біліктілігін арттыру жөніндегі Өңіраралық орталығы бірлесіп, келісім-шарт негізінде Минск қаласында **«Кәсіптік білім беретін мекемелердегі оқу бағдарламаларын ғылыми-әдістемелік және ұйымдастыру жұмыстарымен қамтамасыз ету»** атты техникалық және кәсіптік білім саласы қызметкерлерінің біліктілік арттыру курсына республика бойынша колледждер мен кәсіптік лицейлердің оқытушылары білімдерін жетілдіріп келді.

Өңіраралық орталықта құрылғаннан дәл бүгінгі күнге дейін 128 курс, 85 әртүрлі өзекті мәселелерді қамтитын дөңгелек үстелдер өткізілді. Бүгінгі күні Батыс өңірі бойынша, атап айтсақ Батыс Қазақстан, Ақтөбе, Атырау, Маңғыстау облыстарынан **2035** оқытушы біліктілікті арттыру дәрістеріне қатысып, куәлік алды.

Жоғары оқу орнына дейінгі дайындық бөлімі

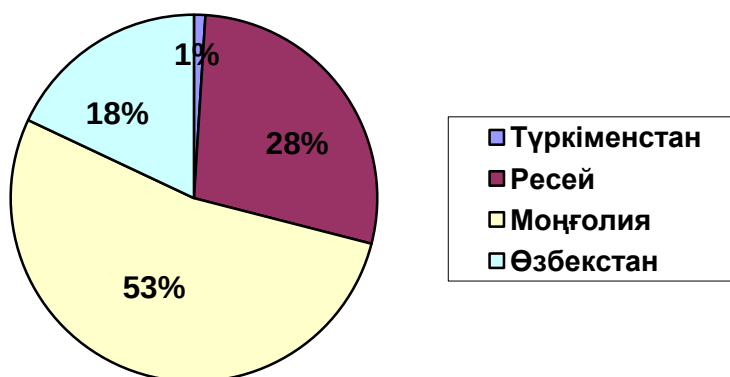
С.С.Хисыметова, бөлім жетекшісі

Біздің университетіміздің студенттері қатарында шетелден келген оралмандар да білім алуда. Елбасы тапсырмасымен шетелде тұратын отандастарымызды қолдаудың мемлекеттік бағдарламасын жүзеге асыру мақсатында Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университетінің жанынан 2006-2007 оқу жылы Жоғары оқу орнына дейінгі дайындық бөлімі ашылды. Көршілес Ресей Федерациясы, Моңғолия Халықтық республикасы, Өзбекстан және

Түркіменстан мемлекеттерінен дайындық бөліміне тыңдаушылар қабылданды. Соңғы 6 жылда барлығы 349 тыңдаушы қабылданды, 258 тыңдаушы жоғары және орта арнаулы оқу орындарының студенттері атанды.

Тыңдаушылар санының пайыздық көрсеткіші келесі диаграммада көрсетілген.

Ресей – 28 %, Өзбекстан -18%, Моңғолия-53%, Түркіменстан-1%,

Жоғары оқу орнына дейінгі дайындық бөлімі өз жұмысын шетелдегі қазақ балаларына оқу орны туралы нақты мәлімет, кәсіптік бағдар беру арқылы бастады. Көршілес орналасқан Ресей мемлекетінің Астрахань, Волгоград, Самара, Саратов және Орынбор облыстары мен Орск қаласында жүргізілген кәсіптік бағдар беру жұмыстары бүгінде өзінің оң нәтижелерін беріп отыр. Сондай-ақ, Қазақстан мемлекетіне көшіп келген оралман балаларға Көші-қон комитетімен бірлесе отырып мәлімет беру, дайындау, оқыту мәселелері жүйеге қойылған.

Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университетінің жанындағы дайындық бөлімі жұмысындағы тағы бір басты бағыт - Ресей мен Өзбекстан мемлекеттеріндегі қазақ диаспорасы өкілдерімен байланыс орнату. Осы мақсатпен аталмыш жоғары оқу орны қабырғасында 2009 жылдың 10-11 қыркүйегінде «Жоғары оқу орны және шетелдегі қазақ ұлтының өкілдері: өзара қарым-қатынастың болашағы, тәжірибе мен өзекті мәселелері» атты халықаралық конференция ұйымдастырылды.

Конференция жұмысына Қарақалпақстан, Ресей Федерациясының Астрахань облысындағы «Жолдастық» қазақ-мәдени қауымдастығының өкілдері, Самара облысының «Ақжол» қазақ мәдени орталығының өкілдері, сонымен қатар «Атырау-Жайық» қоғамдық бірлестігінің төрағасы, «Нұрлы көш» қоғамдық бірлестігінің төрағасы, Батыс Қазақстан оралмандар қоғамдық бірлестігі өкілдері қатысты.

Конференция аясында шетелдегі қандас бауырларымызға Қазақстан мемлекетінде білім беру, оларды елімізге тарту, қазақ диаспораларымен, мәдени орталықтарымен тығыз байланыс орнату бағытындағы мәселелер талқыланды.

ЖООДБ келген тыңдаушылармен жұмыс Университеттің Жарғысы және ішкі тәртіп ережесімен таныстырудан басталады. Университет әкімшілігімен, сабақ беретін оқытушылармен, тәлімгерлермен, қауіпсіздік қызметкерлерімен кездесу ұйымдастырылып отырады.

Тыңдаушылардың жаңа ортаға тез бейімделуі үшін, оларды жатақхананың, университеттің қоғамдық-мәдени шара-ларына тарту жолға қойылған. Университеттегі Жастар ісі жөніндегі бөлімімен бірлесе отырып, сабақтан тыс уақыттарында қоғамдық шаралар ұйымдастыру, қаладағы, облыстағы мәдени орталықтарды таныстыру, спорттық шараларға тарту жұмыстары жүргізіледі. Сондай-ақ, шет мемлекеттен келген тыңдаушылармен психолог маман жұмыстанады.

Жоғары оқу орнына дейінгі дайындық бөлімі университеттің Ғылыми кеңесі бекіткен Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартының бағдарламасына сәйкестендірілген оқу жұмыс жоспары бойынша жұмыс жасайды.

Бөлімде университеттің үш оқытушысы мен төрт мектеп мұғалімі қызмет атқарады. Тыңдаушылардың сабаққа қатысуын үнемі бақылау, оқытушылардың сабақтарына қатысып, талдау, әр пән бойынша үлгерім мониторингісін ұйымдастыру, аралық тесттер, сынақтар өткізу жоспарда көрсетілген мерзім бойынша өткізіледі.

Тыңдаушылардың тиісті білім алуына университетте толық жағдай жасалған. Атап айтар болсақ, жатақханада жайлы бөлмелер, жуыну бөлмелері, демалыс залы, оқу залдары, спорт залы қарастырылған және студенттердің медициналық орталығы мен университеттің ғылыми кітапханасы жұмыс жасайды.

Соңғы 6 оқу жылының қорытындысы бойынша дайындық бөлімін 292 тыңдаушы аяқтап, 258-і жоғары және арнаулы оқу орындарының студенттері атанды. Бұл 95 %- ды құрады.

Бөлім өз алдына 1. ҚР жоғары оқу орындарының дайындық бөлімдерімен байланыс жасау, тәжірибе алмасу; 2. Қазақстанда ақылы білім алуға ниет білдірген шетелдік азаматтарға ақылы дайындық курстарын ұйымдастыру; 3. Университеттегі «Кәсіптік практика және студенттік мансап» орталығымен, Батыс Қазақстан облысы жұмыспен қамту және әлеуметтік бағдарламаларды үйлестіру басқармасымен бірлесе отырып, шетелден келген университетіміздің түлектерін жұмысқа орналастыру мәселесін қарастыру, шешу; 4. Батыс Қазақстан облыстық ішкі істер басқармасының көші-қон полициясымен шетелдік азаматтарға Қазақстан азаматтығын алып беру бағытында жұмыстану секілді мақсаттар қойып отыр.

Шет мемлекеттен келген тыңдаушылардың тарихи Отанына деген патриоттық сезімін қалыптастыру мақсатында қаламыздың көрікті жерлерімен, тарихи-өлкетану мұражайларымен таныстыру дәстүрге айналдырылған. Сонымен қатар бөлім оқушыларына университет тарапынан әлеуметтік мәселелер бойынша әркез қолдау көрсетіліп отырады.

Кәсіптік практика және студенттік мансап департаменті

Б.Н.Насиев, департамент директоры, а.-ш.ғыл.докторы, ҚР ҰҒА корреспондент мүшесі

Студенттер контингентін практикалық дайындауды ұйымдастыру маңызды білім беру қызметтерінің бірі боп табылады. Университеттің бәсекеге қабілеттілігі, көп жағдайда, осы қызметтің сапасына тәуелді.

Студенттер мен магистранттардың практикаларын ұйымдастыру мақсатында университет 208-ден астам базалық кәсіпорындармен келісім-шарт жасады.

Кадрлар даярлау сапасын арттыруда кафедралар филиалда-рында практиканы ұйымдастыру мен зертханалық-практикалық сабақтарды өткізудің алар орны ерекше. Қазіргі таңда түрлі кәсіп-орындарда университет кафедраларының 36 филиалы құрылып, жұмыс істеуде.

Студенттерді практика базаларымен толыққанды қамту мақсатында университетте 2008 жылдан бері практиканы ауыспалы кестемен ұйымдастыру технологиясы енгізіліп, жұмыс жасауда. Жыл сайын осы технология бойынша университеттің 2500 студенті мен магистрантының практикасы ұйымдастырылады.

Отандық компаниялармен қатар, студенттер мен магистранттар практикасы 22 шетел компаниясында да ұйымдастырылады. Инвесторлар қатысқан мұндай белсенді компаниялар қатарына КПО б.в., «Жайықмұнай» ЖШС, «КИОС» ЖШС, «Сайпар», «Сайпем СПА», «Бонати СПА», Би Джей Сервис, «Халибуртон» компанияларының филиалдарын, «Северодонецкий Оргхим» ЖАҚ секілді кәсіпорындарды жатқызуға болады.

Шетелдік компаниялар арасында КПО б.в. компаниясы ерекше орын алады. Жыл сайын КПО б.в. базасында 250-ден астам студент практикадан өтіп, университеттің 25-тен астам түлегі жұмысқа орналасады.

2009 жылдан бастап ҚР БҒМ тапсырмасы бойынша, білім алушылар практикасы елдің үдемелі индустриалдық-инновациялық даму бағдарламасы шеңберіндегі индустрияландыру картасына енгізілген кәсіпорындарда өткізіледі.

Академиялық алмасу шеңберінде жыл сайын 135 студент пен магистрант Қазақстан Республикасы мен Ресей Федерациясындағы әріптес жоғары оқу орындарында практика мен тағылымдамадан өтеді.

Білім алушыларды практикалық даярлау үдерісіне жұмыс берушілер белсенді қатыстырылады. Студенттер практикасын сапалы ұйымдас-тыру ісінде «Батыс күнбағыс» ЖШС және «Уральскагро-ремаш» АҚ, «ЗКТК» АҚ, «ЗКСМ» ЖШС және «Орал «Зенит» зауыты» АҚ, «Омега» аспап жасау зауыты» АҚ, «Орал механикалық зауыты» ЖШС, «Казтрубпром» ЖШС және «Металл өнімдері» БК ЖШС, «Интергаз Центральная Азия» ОМГ, «Алау» ЖШС, «Орал сауда-өнеркәсіптік компаниясы» ЖШС, Орал қаласының Салық басқармасы, «Орал ауылшаруашылық сынақ станциясы» ЖШС, «Гидромаш-Орион МЖБК» ЖШС, «Зап.Каз. РЭК» АҚ, «Жастық» Агрокешені, «Қара өзен» ЖШС, «Каркула» ШҚ, «Ибрагим» ЖШС, «Желаев ШШК» АҚ, «Жер кадастрының ғылыми-өндірістік орталығы» РМК БҚФ секілді кәсіпорындар университеттің әлеуметтік әріптестері болып табылады.

*Жәңгір хан атындағы БҚАТУ мен «БТА банк» АҚ БҚФ
арасындағы Меморандумға қол қойылды*

Университет білім алушыларының практикасы мен тағылымдамасы АҚШ, Түркия, Швейцария, Швеция, Австрия елдеріндегі компанияларда, сонымен қатар «Лого» фирмасы арқылы Дания мен Германияның фермерлік шаруашылықтарында ұйымдастырылады.

Түлектердің жұмысқа орналасуына қолдау көрсету университет ректораты қызметінің басым бағыттарының бірі болып табылады. Түлектерді жұмысқа орналастырудың маңызды тетігі – оларды тағылымдамадан өткізу технологиясы. Жыл сайын 180-нен астам студент жұмысқа орналасу мақсатында компаниялар мен кәсіпорындарда тағылымдамадан өтеді.

«Университет түлектерінің электрондық түйіндемелері» базасы жасақталып, университеттің www.wkau.kz сайтына орналастырылды.

Дәстүрлі түрде «Бос жұмыс орындары жәрмеңкесі», «Нұр Отан» ХДП БҚО филиалымен бірлескен түрде «Жұмыс берушілердің аймақтық форумы» мен «Дипломмен – ауылға!» акциялары оздырылып тұрады.

Жыл сайын түлектердің 25%-дан астамы «Жастар практикасы» мен «Бизнестің жол картасы» бағдарламаларына тартылуда.

Университетте жұмыс берушілермен әлеуметтік әріптестік бағытындағы жұмыстар жолға қойылған, «Жұмыс берушілер кеңесі» мен «Қамқорлық кеңесі» құрылып, жұмыс жасауда.

Жыл сайын 100-ден астам жұмыс берушілер дәстүрлі «Практика және мансап апталығына» қатысып тұрады. Жұмыс берушілер студенттерге арналған шеберлік сабақтарын (мастер-класс), дәрістер курсын жүргізіп, кадрлар даярлау мәселелеріне арналған дөңгелек үстелдерге қатысады.

Білім беру үдерісі сапасын арттыру мақсатында жұмыс берушілер оқу жоспарларын толықтыру, оларды бағыттау үдерісіне қатысады. 80 жұмыс берушінің тасырысы бойынша оқыту үдерісіне 25-тен астам курстар мен пәндер енгізілді.

Еңбек нарығын маркетингілік зерттеу жұмыс берушілермен арадағы тұрақты байланыстың тиімді тетігі болып табылады. Жыл сайын университет ректораты мамандарға деген сұраныс деңгейін және университеттегі кадр даярлау сапасын айқындау мақсатында жұмыс берушілерге сауалнама жүргізіп отырады. Жүргізілген сауалнама нәтижесінде жұмыс берушілердің 63%-ы университетте жүргізілетін кадр даярлау үдерісі сапасына «жақсы» деген баға берді.

Университет түлектерімен тұрақты байланыс орнатылған. Университет түлектерінің ассоциациясы құрылып, жұмыс істеуде. Түлектер өздері бітіріп шыққан білім ордасына жоғары білікті кадрлар даярлау мәселелері бойынша белсенді қолдау көрсетіп отырады.

Сапа менеджменті жүйесі және инновациялар бөлімі

Л.С.Таршилова, бөлім жетекшісі, экон.ғыл.канд., РЖА профессоры

Университеттің сапа менеджменті мен экологиялық менеджментін басқару жүйелерінің қызмет етуін қамтамасыз ету мақсатында 2006 жылдың тамызында менеджмент жүйесі бөлімі құрылды. Бөлім жетекшісі болып а.ш.ғ.д. Г.К.Молдашев тағайындалды. Бөлімнің құрамына менеджмент жүйесінің сарапшы-аудиторы, СМЖ үйлестіруші және ҚОБЖ үйлестіруші кірді.

Бұл жылдары бөлім сапа менеджменті жүйесі мен экологиялық менеджментті университет іс-әрекетіне ендірумен байланысты мәселелермен айналысты. Университет ИСО 9001 және ИСО 14001 халықаралық стандарттарының талаптарына сәйкес СМЖ мен ҚОБЖ ендірген республикадағы ЖОО-ң алғашқыларының бірі болды. Ұлттық және халықаралық сертификаттау органдарымен берілген СМЖ және ҚОБЖ сәйкестік сертификаттары оның дәлелі болып табылады. Бөлім қызметкерлері менеджмент жүйелерінің ішкі және сыртқы аудиттерін ұйымдастыру мен өткізуге қатысты, жоғары оқу орындарының сапа менеджменті, іс-қызметте үдерістік тәсілді қолдану, талдау сұрақтары бойынша персоналдарды оқытуды жүргізіп отырды.

Қазақстан Республикасы Президентінің «Сапа саласындағы жетістіктері үшін» сыйлығына ізденуші байқауына қатысу үшін бөлім қызметкерлерінің тікелей қатысуымен материалдар әзірленді, нәтижесінде университет аймақтық кезеңнің екі дүркін жеңімпазы атанып, «Алтын сапа» көрмесіне қатысты.

2012 жылдың қаңтар айында бөлім сапа менеджменті жүйесі және инновациялар бөлімі болып қайта құрылды. Бөлім жетекшісі болып э.ғ.к., РЖА профессоры Л.С.Таршилова тағайындалды. Бөлім штаты бөлім жетекшісінен, СМЖ жетекші сарапшы-аудиторынан, инновациялық-әдістемелік жұмыстар бойынша жетекші маманнан тұрады. Бөлімнің басты міндеті 9000 сериялы ИСО стандарттарының талаптарына сәйкес университеттік менеджменттің интеграцияланған жүйесін қалыптастыруға ықпал ету, оқу үдерісін әдістемелік және ақпараттық қамтамасыз ету, білім беру үдерісіне инновацияларды ендіру болып табылады.

Бөлімнің негізгі бағыттары университеттің білім беру қызметтерінің, үдерістерінің және басқару жүйесінің сапасын жұмыс қалпында ұстау және үнемі жетілдіру; білім беру бағдарламаларын жүзеге асыруды оқу-әдістемелік қамтамасыз ету; факультеттер мен кафедралардың оқу-әдістемелік жұмыстарын ұйымдастыру және үйлестіру; университеттің инновациялық инфрақұрылымын қалыптастыруға және инновацияларды басқару жүйесіне ұйымдық-аналитикалық ықпал ету; оқу-әдістемелік жұмыстарды ұйымдастырудың білім алушылардың ағымдағы үлгерімдеріне ықпалын талдау және оны алдағы уақытта жетілдіру бойынша нақты ұсыныстар әзірлеу; оқу үдерісін оқу-әдістемелік қамтамасыз етуді жақсарту мақсатында университетті дамытудың болашақ жоспарына ұсыныстар әзірлеу; СМЖ талаптарын ішкі және сыртқы бақылау, барлық бөлімшелердің қызметін бағалау және талдау бойынша ұйымдастыру шараларын жүзеге асыру болып табылады.

Сапа менеджменті жүйесі және инновациялар бөлімінің жүйелі жұмыс істеуіне оның жетекшісі Л.С.Таршилова мен жетекші сарапшы-аудитор Ж.Ж.Габбасованың қосқан үлесі зор.

Бөлім университеттің іс-қызметтерін жақсартудың жылдық мақсаттары мен жоспарларын дайындау және оларды орындау бойынша шараларды жүзеге асырады; ішкі және сыртқы аудит қорытындылары бойынша бөлімшелердің түзетуші және алдын-алушы әрекеттерін уақытылы енгізуге ықпал етеді; Жәңгір хан атындағы БҚАТУ-ң стратегиялық, жылдық даму жоспарларының, сапа бойынша жылдық мақсаттар мен жоспарлардың орындалуын бақылауды жүзеге асырады.

Бөлім университеттегі инновациялық-әдістемелік жұмыстарды жетілдіру мәселелеріне көп көңіл бөледі. Бөлім қызметкерлері жұмыс оқу жоспарларын, оқу-әдістемелік кешендерді, оқу-әдістемелік құралдарды, дидактикалық материалдарды, соның ішінде электронды тасымалдағыштарда әзірлеуді ұйымдастыру, оқу үдерісіне заманауи оқу-әдістемелік және дидактикалық материалдарды және автоматтандырылған оқыту жүйесін бағдарламалық қамтамасыз етуді, ақпараттық қамту жүйесін, ақпараттық-кітапханалық жүйені ендіру бойынша жұмыстарды үйлестіреді.

Бөлім білім беруді ақпараттандыру және озық педагогикалық тәжірибені жалпылау және тарату; университетте білім беру қызметінің инновациялық бағыттарын, әдістерін және нысандарын дамыту бойынша; инновациялық білім беру технологияларын талдау және оларды оқу үдерісіне ендіру мүмкіндіктері бойынша шараларды жүргізеді.

Бөлім қызметтеріне оқу үдерісінің оқу әдебиеттермен және әдістемелік әзірлемелермен қамтамасыз етілуін бақылауды жүзеге асыру; оқыту сапасын бақылау және талдау; сапа менеджменті жүйесі, инновациялық технологиялар сұрақтары бойынша бөлім жетекшілері мен ішкі аудиторларға әдістемелік көмек көрсету және оқыту кіреді.

Бөлім қызметкерлері СМЖ ішкі құжаттарын өзектендіру мен жетілдіруді қамтамасыз етеді, СМЖ талаптарына сәйкестігін анықтау үшін ішкі нормативтік құжаттар жобаларына сараптама жүргізеді; білім беру сапасы мен ЖОО-ң инновациялық қызметі мәселелеріне арналған республикалық және халықаралық семинарларға, конференцияларға қатысады; менеджмент жүйесін сертификаттау бойынша халықаралық, республикалық және аймақтық органдарымен және инновациялық-әдістемелік орталықтармен бірігіп қызмет етеді.

Таршилова Л.С. және Габбасова Ж.Ж., бөлімнің сарапшы-аудиторы

Редакциялық-баспа бөлімі

Л.А.Лауберт, РББ жетекшісі

Институт 1967 жылдан бастап «За сельскохозяйственные кадры» көп тиражды газетін шығара бастады. 70-жылдары газеттің редакциясы әкімшілік ғимаратта орналасты (қазіргі облыстық тарихи-өлкетану мұражайы).

Алғашқы редакторы Тарабрина Зоя Федотовна (1967-1977 жж.) болды. Кейін газет редакциясын 1977 жылдан 1994 жылға дейін Севрюгина Л.А. (Л.А.Лауберт), 1995 жылдан бастап З.Б.Үмбеталина, 2000 жылдан бастап А.А. Кожевникова басқарды.

1994 жылға дейін редактордың 1 ғана штаттық бірлігі болды, сондықтан әрбір санының шығуына қоғамдық редакциялық алқа мүшелері атсалысты. Институттың көптиражды газетінің дамуына үлкен үлесін қосқан редакциялық алқа мүшелері – университетіміздің оқытушылары: Б.А. Бучкин, К.Е. Чебаков, В.Н. Касьяненко, А.А. Антонов, М.М. Тельнова, Б.Т. Төлебаева, Л.П. Молчанова, Н.К. Коломец және т.б.

1980 жылы ашылған жоғары оқу орнының типографиясында көп уақыт бойы полиграфистер А.У. Мусалимов, М.И. Лаптев, Б.М. Мустахаповалар қызмет етті.

1991 жылы газет «Қазақ тілі» кафедрасының оқытушысы Е.К.Айтмағамбетовтің ұсынысы бойынша «Өркен» атауына ие болды.

2002 жылы 35 жылдық тарихы бар «Өркен» газеті БҚМУ теңгерімінде қалды. Сондықтан ректорат 2004 жылы қантарда «Заңғар» газетін шығаруды ұйғарды. Ұйымдастырушысы және бірінші редакторы белгілі журналист Т.Смағұлова, кейін – М.Ержақыпов, кейін университет түлегі Ж.Аманғалиева, Д.Есентаевалар басқарды, қазіргі редакторы - А.Ахметова. Газетті талапқа сай беттеп, безендіруде басылымның ашылған күнінен бастап қызмет етіп келе жатқан дизайнер Қ. Исимовтың еңбегі зор.

Университет қайта құрылғаннан кейін 2005 жылдан бері шығарылатын «Ғылым және білім» ғылыми-практикалық журналы тіркелді. Алғашқы журнал редакторы университетіміздің түлегі Надежда Антипова болды. Қазіргі уақытта «Ғылым және білім» журналының редакторы Жанна Кублашева.

Редакциялық-баспа бөлімінің құрамына университеттің тұрақты басылымдары, жедел және түсті полиграфия бөлімшелері кірді.

Жыл сайын шығарылатын оқу-әдістемелік оқулықтардың, монографиялар мен ғылыми жинақтардың, бланкілік және жарнама өнімдерінің саны артуда. Жылына шығарылатын өнімнің көлемі 70 мыңнан астам баспа бетін құрайды. Редакциялық-баспа бөлімі жұмысының қарқындылығының күшеюі жаңа жабдықтарды қолданудың көмегімен жүзеге асты. Кәсіби цифрлік машинасы, бет парақтаушы машина, терможелімдеу аппараты жұмыс істеуде. Соңғы 2 жылда университет қорынан қаржы бөлініп Xerox Work Centre 5755, Xerox Work Centre 245, Xerox 550 көпфункционалды цифрлік машиналары алынды.

Түсті полиграфия бөлімі жақсы жабдықталған бөлімдер қатарында: рулон басып шығаруға арналған түсті плоттер, А4-А3 форматты Phaser-7300 және Xerox Work Centre 7328 түсті лазерлі принтер, ламинатор бар. Түсті полиграфия бөлімшесі университетке қажетті стендтер, буклеттер мен жарнамалық-ақпараттық өнімдерден басқа сыртқы тұтынушыларға да ақылы қызметтер көрсетеді.

Түсті полиграфия бөлімі

Бөлімнің басты байлығы – қызметкерлері. Олардың арасында университетте 23 жыл қызмет атқаратын инженер-бағдарламашы Трофимчук Лариса Тарасовна, талантты дизайнер бар.

Технолог Алмагүл Кенжегалиева, оператор Гүлшат Жұмағұлова, мастер Нұрбол Бақтығұлов бөлімнің негізгі және маңызды міндеттері – оқу процесін оқу-әдістемелік құжаттамамен және оқу құралдарымен уақытылы, әрі сапалы қамтамасыз етуге атсалысуда. Полиграфиялық қызметтің қыр-сырын үйреткен осы салада көп жылдық тәжірибесі бар Лауберт Людмила Александровна.

Редакциялық баспа бөлімінің ұжымы. Ортасында Л.А. Лауберт – РББ жетекшісі, Н.Бақтығұлов – мастер, Ж.С. Кублашева – журнал редакторы, А.Ж. Ахметова – «Заңғар газетінің редакторы», А.У. Базарова – тілші, Л.Т. Трофимчук – инженер-бағдарламашы, А.М. Кенжегалиева – технолог, Г.Н. Жумағұлова – оператор, К.М. Исимов - дизайнер

Ғылыми кітапхана

А.Б.Есенаманова, ғылыми кітапхана директоры

Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университетінің ғылыми кітапханасының тарихы 1963 жылы Батыс Қазақстан ауылшаруашылық институтымен бірге өз жұмысын бастады. Кітапхана қорына көптеген басылымдарды сыйға тартқан Мәскеу, Ленинград, Челябинск, Ташкент жоғары оқу орындарының, сонымен қатар мемлекеттік бюджеттен бөлінген қаржыға жыл сайынғы алынған оқулықтармен жинақталып толықтырылды. 1964 жылдың қаңтар айында жүргізілген тексеру нәтижесінде кітапхана қоры 10690 дана басылымды құрады.

Алғашқы кезде кітапхана оқырмандарына 70 орны бар оқу залы мен екі абонемент қызмет көрсеткен. Сонымен қатар, студенттер негізгі және қосымша әдебиеттерді басқа оқу ғимараттарда орналасқан кафедралар мен әдістемелік кабинеттер арқылы да алған.

Мұражай мәліметтері бойынша кітапхананың штатында 6 адам болған және 1963-1964 жылдары кітапхана 1300 оқырманға қызмет көрсеткен.

Жыл сайын кітапхана жас кітапханашы мамандармен толығып отырған. Олар кітапханаға жоғары мамандық шеберлігі, жұмысқа деген құштарлығымен өз үлестерін қосып, кітапхана тарихында өз ізін қалдырған кітапханашылар: Искуатова М.Н., Культюшнова Л.П., Щучкина Е.Г., Епифанова В.П., Рахимова Т.Р., Калиева Н.С., Позднышева А.И., Хусаинова Д.Х., Дикова Ю.А. Погадаева П.К. еді.

Әдебиеттерді жинақтау және өңдеу бөлімінің кітапханашысы А.И.Позднышева, 1985 ж.

Ғылыми әдебиеттер абонементінің кітапханашысы Д.Х.Хусаинова, 1984 ж.

Кітапхананың өсіп-өркендеуінің 50 жылдық тарихында кітапхананың алғашқы меңгерушісі Копняева Г.С. (1964-1974 жж.) – Ленинградтағы кітапхана институтының түлегі, Спирина В.Е. (1974-1987 жж.), Ильина Т.И. (1987-1991 жж.), Исатаева Р.Ж. (1991-2008 жж.). 2008 жылдан А.Б. Есенаманова ғылыми кітапхананың директорлық қызметін атқарып келеді.

Ғылыми кітапхана ұжымы, 1987 ж.

Ерекше атап айтсақ, Искуатова Меңжаған Нұғманқызы институт кітапханасының бірінші кітапханшысы, еңбек ардагері. Ол бұрынғы Орал ауылшаруашылық техникумының кітапхана меңгерушісі (1949-1963жж.), институтқа кітаптарды тегін табыстауда еңбегі зор. Мінсіз жұмысы үшін және институттың қоғамдық өміріне белсене қатысқаны үшін ректораттан бірнеше алғыстар алған.

Ақпараттық-библиографиялық бөлімінде бас библиограф болып 30 жылдай қызмет істеген Н.С. Қалиева – кәсіби аса білімдар адам, ой өрісі кең, кітапхана ісіне бар ынтасын салған, жастарға деген кішіпейілдігін үлгі тұтар тәлімгер.

Шымкент мәдениет институтының түлегі Т.Р. Рахимова – өзінің қызметімен қатар институттың көркемөнерпаздар үйірмесінің белсенді мүшесі болған. Тойған Рахимқызы бал биінен Республикалық және Бүкілодақтық байқауларының бірнеше рет жеңімпазы болған.

1969-1974жж. аралығында үлкен және ынтымақты кітапхана ұжымында П.К. Погодаева қызмет етті. Ол әрқашанда жұмысындағы міндеттеріне адал және өзінің жарқын жүзімен, қабілеттілігімен ұжымда сыйлы болды.

1982 жылы институт кітапханасының жалпы алаңы 3154,4 ш.м. тұратын 3 қабатты жаңа ғимаратының есігі айқара ашылып, аймақтағы жалғыз типтік жобамен салынған ғимарат болып ерекшеленді. Кітапхана өзінің даму барысында жаңа сапалық кезеңін бастады. Ғимаратта үлкен, кең де жарық оқу залдары, 250 мыңдай дана кітап сиятын кітап қорын сақтау бөлімі, абонементтер, ғылыми-библиографиялық бөлім, ақпараттық секторы, каталогтар залы, әдебиеттерді жинақтау бөлімі, ғылыми әдебиеттерді өңдеу бөлімдері орналасты.

Бас библиограф Н.С.Калиева

Алғашқы институттың 25 жыл тарихында кітапхананың қалыптасуына және өркендеуіне едәуір салмақты үлес қосқан жетекшілері Г.С. Копняева мен В.Е. Спириналир - шебер ұйымдастырушы және кәсіби іскер мамандар болды. 1991 жылдан 2008 жылдар аралығында ғылыми кітапхананы ҚР құрметті білім қызметкері - Исатаева Р.Ж. басқарды.

Қазіргі кездегі ғылыми кітапхана директоры - Айгүл Базарқызы Есенаманова. Дәулеткерей атындағы Батыс Қазақстан өнер институтын «кітапханатану және библиография» мамандығы бойынша бітірген. Көп жылдардан бері кітапхана саласында қызмет істейді. 1993 жылдан бастап Жәңгір хан атындағы БҚАТУ ғылыми кітапханасында оқу залының, әдебиеттерді жинақтау және өңдеу бөлімінің меңгерушісі болып қызметін бастаған, 2008 жылдан бері директор болып қызмет атқарады. 2012 жылы Қазақстан Республикасы жоғары оқу орындарының қауымдастығының құрмет грамотасымен, 2013 жылы наурыз айында Қазақстан Республикасы жоғары оқу орындарының қауымдастығы А. Байтұрсынов атындағы қола медальмен марапаттаған.

1990 жылдар басында Қазақстанның Батыс аймағында ауылшаруашылық, экономика салаларынан ғылыми әдебиеттерін жинақтау нәтижесінде кітапхана ғылыми мәртебеге толықтай ие болып, кітап қоры 460 мың дана болды. Жылына мерзімді басылымдардың 5 тілде 400-ден аса атауына жазылды. Жылына орташа алғанда 14,5 мың оқырмандарға 300 мыңға дейін әртүрлі басылымдар берілді.

Мерзімді басылымдар оқу залы

Қазіргі кезде кітапхананың анықтамалық-библиографиялық және ақпараттық жұмысында электрондық каталог пен басқа да техникалық құралдар кеңінен пайдаланылады. Студенттердің оқуына қажетті әдебиеттерді тез іздеп табуына мүмкіндік жасалған. Оқырмандарға қызмет көрсету барысында реферат, курстық және дипломдық жұмыстарына әдебиеттер тізімдері жасалып ұсынылады.

Қазіргі кезде ғылыми кітапханада көп жылдан бері қызмет істеп келе жатырған Даулекенова А., Абдулова Р.Г., Хусаинова Г.К., Есенғалиева Г.Л., Құдабаева Г.А., Төлегенова А.М.,

Аханова А.С., Жұбаналиева Ж.Г. сынды мамандар біліктілігімен көзге түсіп, ғылыми кітапханаға келген жас мамандарға кітапхана ісінің қыр-сырын үйретуден талмай келеді.

Ғылыми кітапхана ұжымы, 2012 ж.

1998 жылдан бастап ғылыми кітапхана жаңа ақпараттық технологиялық «Библиотека 4.02» компьютерлік бағдарламасымен жұмыстана бастаса, 2008 жылдың қыркүйегінен бастап барлық халықаралық стандарттарға сай «ИРБИС 64» бағдарламасына көшірілді.

Ғылыми, оқу, оқу- әдістемелік әдебиеттерді өз оқырмандарының арасында кеңінен насихаттауда ғылыми кітапхана әрдайым жұмысын жетілдіріп отырады. Библиографтар жыл сайын 9000-дай әр түрлі анықтамалар орындайды.

Бүгінгі күні ғылыми кітапхана - қорында басылымының саны 1млн. данадан асты, локальдық компьютерлік жүйемен қамтылған 3 оқу залы, 2 электронды ақпараттар залы, 3 абонементі, ғылыми-библиографиялық, әдебиеттерді жинақтау және ғылыми өңдеу бөлімдері бар университеттің үлкен бөлімшесі.

Ғылыми кітапхана қорын ашып көрсету мақсатында ғылыми-библиографиялық бөлім «БҚАТУ ғылыми еңбектерінің библиографиялық көрсеткіші» (3 басылым) көрсеткіштерін дайындап ұсынды. «Жаңа әдебиеттер», «Ғылым және білім», «Ғылым және білім жаңалықтары: жедел ақпарат» бюллетендері үнемі шығарылады. Тек соңғы жылдарды алсақ, «Қаржы жүйесі», «Тарихи тұлғалар», «Бөкей ордасы», «Ұлы реформатор - Жәңгір хан», Елбасы Н.Ә. Назарбаевқа арналған «Тұңғыш президент», «Алып тұлға»: Д.А.Қонаевтың 100 жылдығына арналған, « Айбыны асқақ, тұғыры биік - тәуелсіздік»: ҚР тәуелсіздігінің 20 жылдығына арналған, БҚАТУ ғалымдарының биобиблиографиялық көрсеткіштері т.б. әдебиеттердің ұсыныстық көрсеткіштері құрастырылып шығарылды.

Сонымен қатар, көптеген тәрбиелік бағыттағы көпшілік шаралар өткізіледі.

Қадыр Мырза Әліні еске алуға арналған
кеш қонағы - ақын А.Бақтыгереева

9 – мамыр Ұлы Жеңіс күніне орай
ардагерлермен кездесу

Пайдаланушыға ақпаратты дер кезінде және толық түрде беру үшін ғылыми кітапхананың материалдық –техникалық базасы нығайтып, жаңа компьютерлермен толықтырылып, жаңа қосымша бағдарламалар алынуда. 2010 жылы ИРБИС 64 автоматтандырылған кітапхана ақпараттық жүйесінің жаңартырылған Веб-ИРБИС модулі Интернет арқылы электрондық каталогтағы «кітаптар», «мақалалар», «авторефераттар мен диссертациялар», «Электрондық ресурстар», «Профессор-оқытушылар құрамы еңбектері», «Білім және ғылым» деректер базасымен танысуға мүмкіндік берсе, «Кітаппен қамту» модулі мамандықтардың кітаппен қамтылуын ашып көрсетеді.

Ғылыми кітапхана 1-курс студенттеріне арнап «ақпараттық мәдениет негіздері» сабақтарын ұйымдастырады. Бұл сабақта жаңа компьютерлік технологияларды қалай

пайдалану керектігі туралы түсіндіріледі. Біздің кітапханадағы «ИРБИС-64» бағдарламасының «Оқырман» модулімен жұмыс істеу үйретіледі.

Республикалық жоғары оқу орындары электрондық кітапханасына енуі арқылы ғылыми кітапхана Қазақстанның 84 ЖОО кітапханаларының 46 мыңнан астам электрондық басылымдарын өз пайдаланушыларына ұсына алады. 2012 жылғы жасалған рейтинг бойынша біздің электрондық кітапхана базасының сапалылығы жөнінен 5 орында, жалпы рейтинг бойынша 6 орында.

2002 жылдан бастап халықаралық «МАРС» жобасының, 2006 жылдан бастап «АРБИКОН» жобасының Қазақстандағы жалғыз қатысушысы. <http://www.arbicon.ru/> Бұл жобада 200-ге жуық Ресейдің, Украинаның, Беларусьтің әртүрлі жүйедегі кітапханалары қатысып, 1482 журналдарға толық талданған жазбалары бар мәліметтер негізін құрайды. Осы жоба пайда болғаннан бері жазылған журналдардың көлемі

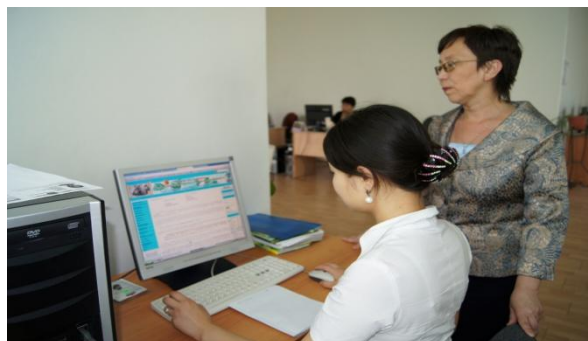
500 %- ға өсті. Мұндай халықаралық жобаның мүшесі болу, пайдаланушыларымызға өзге мемлекеттердің ақпараттық деректер базасына кіруге мүмкіндік береді.

2011 жылдан бері пайдаланушыларымыз әлемдік ақпараттар ресурстарымен де Web of Knowledge (Thomson Reuters), SpringerLink деректер базасымен және Американың 1880 жылдан бері шығып келе жатырған Science академиялық журналымен жұмыс істеуге мүмкіндік алды. Сонымен қатар, оқырмандарымыз Ресей Федерациясының «Лань баспасы», «Книгафонд» электронды-кітапхана жүйелеріне Интернет арқылы кіріп, электронды оқулықтарды жыл бойы тегін пайдалана алады.

Университет техникалық және кәсіптік білім беру жүйесі педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру жөніндегі өңіраралық орталық болғандықтан, соңғы 2 жылда ғылыми кітапхана батыс аймағы техникалық және кәсіптік білім беру оқу орындарының кітапханалары үшін «Техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарында кітапхана қызметіне инновациялық технологияларды енгізу» атты бір апталық біліктілікті арттыру курсы өткізді.

Сонымен қатар, ғылыми кітапхана қызметкерлері өз біліктіліктерін де арттырып отырады. 2010 жылдың қазан айында ғылыми кітапхананың 2 қызметкері Ресей мемлекетінің Саратов қаласында Н.Г. Чернышевский атындағы Саратов мемлекеттік университетінде АРБИКОН жобасы бойынша өткен семинарға қатысса, 2012 жылдың сәуір айында 4 қызметкеріміз Н.И. Вавилов атындағы Саратов мемлекеттік аграрлық университетінің ғылыми кітапханасынан автоматтандырылған кітап бері жүйесін енгізу мақсатында тәжірибе жинақтап қайтты.

Ғылыми кітапхананың басты міндеті оқырманға сапалы қызмет көрсету. Ғылыми кітапхана ұжымы өз оқырмандарының сұраныстарын қанағаттандыру және жоғары кәсіптік деңгейде қызмет көрсетуді әрдайым назарында ұстайды.

Автоматтандыру бөлімінің сектор жетекшісі Р.Г.Абдулова

Жәңгір хан атындағы тарихи-этнографиялық мұражай

Н.Ж.Төлепов, мұражай меңгерушісі

*«Тәрбиесіз берілген білім -
адамзаттың қас жауы»
Әл -Фараби*

Студент жастарды әлеуметтендіру және қазақстандық отаншылдық рухта тәрбиелеуді ең басты мақсаты етіп ұстанған Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университетінің ректоры, профессор Қ.Қ.Бозымовтың бастамасымен 2003 жылы университет тарихы мұражайын құру идеясы қолға алынды. Сол жылдың 1 ақпанында мұражай меңгерушісі болып тағайындалды. 13 ақпан күні ректордың қарауына мұражайдың алғашқы тұжырымдамасын ұсынып, ұйымдастыру жұмыстарын қолға алдым. Болашақ мұражай орны белгіленіп, оны жөндеу және университеттің тәрбие және әкімшілік-шаруашылық жұмыстар жөніндегі проректоры, доцент М.Х.Оңаевтың басшылығымен басқа да шаралар жүзеге асырыла бастады.

Жаңа мұражайдың экспозициясын құру университеттің ардагер ұстаздардың кеңесінсіз мүмкін емес еді. Ветеринария саласының мамандарын даярлауда ұзақ жылдар талмай еңбек еткен Ә.Ә.Қарасаев, А.Д.Дәрібаев, Б.Б.Траисов, Г.Қ.Молдашев т.б. сынды профессорлар мұражайдың іргетасын қаласты. Олар берген материалдармен қатар университеттің Ғылыми кітапханасының сол кезеңдегі директоры Р.Ж.Исатаева кітапхана қорында көздің қарашығындай сақтап келген жәдігерлерді мұражайға табыс етті.

Жоғары оқу орнының тарихына қатысты жәдігерлер мен деректерді іздестіру жұмыстарымен қатар мұражайды жабдықтау мәселелері қарастырылып жатты. Әсіресе, тұрақты және уақытша көрмелердің сұлбасы және олардың түсі қандай болмақ деген сұраққа жауап іздеу көп қиындық туғызды. Көрмелердің сұлбасы және мұражай залына сәйкес келетін нақты өлшемдер мен пайдаланылатын материалдар жөніндегі өз ісінің шебері, университеттің суретші-бездендірушісі Н.Қалиевтің ұсынысы көңілге қонымды болды. Ал, көрмелердің сыртын қаптауға қажет материал және оның түсі жөнінде көп ойлануға тура келді. Себебі, біріншіден мұражайды жабдықтауға бөлінетін қаражат университет бюджетінен тыс қаражат есебінен бөлінетін болғандықтан, оның көлемі жеткіліксіз еді. Соңдықтан, «Оракал» пленкасын таңдадық та, оның қай түсін аламыз деген сұраққа ұзақ уақыт жауап таба алмай жүргенде, бізге сары құм және сұр түсті неге таңдамасқа деген ой келді. Себебі, ол білім ордасы алғаш ашылған Нарын құмын елестетіп, университет ұжымының таңдауы Жәңгір хан екенін әдемі бейнелеп тұрғандай болды.

Сөйтіп, 2003 жылдың 11 қазан күні университеттің 40 жылдық мерейтойында Жәңгір хан ескерткіші ашылып, университет тарихы мұражайының тұсауы кесілді. Алғашқы көрермен ретінде мұражайға университет ректоры, профессор Қ.Қ.Бозымовпен бірге БҚО әкімі Қ.Е.Көшербаев, ҚР Мәжіліс Парламентінің депутаты В.В.Киянский, қырық жыл бұрын БҚАШИ құру жөніндегі комиссия төрағасы болған соғыс және еңбек ардагері, БҚО әкімінің кеңесшісі Б.Жұмағалиев және БҚМУ ректоры, профессор Т.З.Рысбеков болды.

Жаңадан ашылған мұражай ауыл шаруашылығы саласының мамандарын даярлайтын оқу орнының 40 жылдық тарихын үш кезеңге бөліп баяндайтын экспозициялардан тұрды. Олар: 1963-1975 жж. – Батыс Қазақстан ауыл шаруашылық институтының құрылу кезеңі, 1975-1991 жж. – қалыптасу кезеңі, 1991-2003 жж. – білім берудің жоғары сапалы деңгейіне көшу және даму кезеңі. Төрде Жәңгір ханның реформалары туралы баяндайтын және Бөкей

Ордасының тарихынан сыр шертетін деректер мен фотоқұжаттан тұратын экспозиция орналасқан болатын.

Алайда, уақыт өте келе студент жастардың рухани дамуы мен тарихи танымын терендетуге, сонымен қатар оларға Бөкей ордасы тарихы мен Жәңгір ханның мемлекеттік қызметін зерделеуге мүмкіндік берерліктей көрнекі мәліметтер қажеттілігі сезілді. Осы мәселе бойынша, 2003 жылдың 12 қазанында университет ректоры Қ.Қ.Бозымов Жәңгір хан ескерткішінің алдында: «Қас қағым сәтте 5 жыл да өтіп кетеді. Мұражайды дамыту жөнінде Сізден ұсыныс күтемін. Мұражайды үлкейтіп, қайта жабдықтау керек, университеттің 45 жылдығына әзірлікті бүгіннен бастау керек», - деген болатын. Бұл жерде ректор Қ.Қ.Бозымовтың алдын-ала қадам жасау, стратегиялық жоспар құру және өз ойын жүзеге асыра алатын мамандарды қасына топтастыру қабілеті мен жұмыс стилінің бір ерекшелігі көзге анық көрінгендігін атап өткім келеді. Сенім артқан басшының тапсырмасын орындау жолдарын айқындап, ол үшін облыстық тарихи-өлкетану мұражайының филиалы болу қажеттігін дәлелдеп бердім. Бұл, біріншіден облыстық мұражайдың мол функционалдық мүмкіндіктерін оқыту процесіне жан-жақты әрі барынша толық пайдалануға жол ашып, қазақ халқының мәдени мұраларын насихаттау, сақтау және зерделеудің тұтастай жүйесін жасау, сайып келгенде, 2003 ж. Елбасының Қазақстан халқына Жолдауында ұсынған «Мәдени мұра» мемлекеттік бағдарламасын қолдаудың нақты қадамы болар еді. Осылайша, 2003 жылдан бастап бұл мәселе қолға алынып, алғашқыда университет көлемінде жасақталған мұражайдың аясы кеңейіп, 2004 жылдың 1-ші наурызында Батыс Қазақстан облыстық тарихи-өлкетану мұражайының бөлімшесіне айналды. Осы күннен бастап мұражай қорындағы барлық жәдігерлер мемлекет қамқорлығына алынып, сақталу кепілдігіне ие болса, қосымша штаттардың бөлінуі арқылы дамуға жол ашылды деуге толық негіз бар.

Батыс Қазақстан облыстық тарихи-өлкетану музейінің директоры С.Е.Танабаева Батыс Қазақстан облыстық басқармасының бастығы А.Т.Батырхановқа жазған хатында: «Ғасырлар бойы Бөкей Ордасы мен Жәңгір ханның тарихы көлеңкеде қалып, тарих бетінде елеусіз болып келгені белгілі. Қазақстан тәуелсіздікке қол жеткізгеннен кейін, осы мәселеге көңіл бөлініп, ақтандақтардың іздері бірте-бірте жойыла бастаған. Жәңгір ханның мемлекеттік істері арқылы XIX ғасырда өзге елдер қазақ елін мәдениеті мен рухы жоғары тұрған ел ретінде таныған. Сондықтан да, Жәңгір хан мұражайының экспозициясын заман талабына сай қайтадан жасақтап, қажетті мұрағаттар және жәдігерлермен толықтыру қажет», - деген болатын. Ал, Жәңгір хан атындағы БҚАТУ ректоры Қ.Қ.Бозымов өз хатында Бөкей Ордасы мен Жәңгір хан тарихына және қазақ этнографиясына арнап екі залдың бөлініп, оларды университет қаржысы есебінен күрделі жөндеуден өткізуді мақсат тұтып отырғандығын көрсете келе, Ресей Федерациясы мұрағаттарындағы сақтаулы Жәңгір ханның мемлекеттік істері жөніндегі деректер мен оның қолжазбаларын ғылыми іздестіру жұмыстарын ұйымдастыруға қолдау көрсетуді сұраған болатын. Әрине, барлық мәселе бір күнде шешімін таппағанмен, бірте-бірте қолдау тауып, түбегейлі түрде 2008 жылы БҚО әкімі Б.С.Ізмұхамбетовтың кезінде шешілді. Университеттің 45 жылдығы қарсаңында университет тарихын бейнелеген мұражай қайта түлеп, көрермендерін енді Жәңгір хан атындағы тарихи-этнографиялық мұражай ретінде қарсылай бастады.

2008 жылы жаңа екі зал қосылып, мұражайдың үш залының ауданы 327 шаршы метрге жетті. Жаңа экспозициясының ғылыми тұжырымдамасының мақсаты мен міндеттеріне:

- Жәңгір ханның бейнесін мемлекеттік қайраткер, реформатор және XIX ғасырдың ағартушысы ретінде әдістемелік және ғылыми негізде қалыптастыру;
- Қазақ халқының көпғасырлық мәдениетін, тұрмысы мен дәстүрін мемлекеттік тілді насихаттау арқылы шынайы ашу;
- Инвестиция, маман және талапкерлерді тарту мақсатында университет имиджін қалыптастыру енгізілді.

Жәңгір хан залында 2004-2008 жылдары Қазан, Орынбор, Саратов, Санкт-Петербург және Мәскеу қалаларындағы кітапханалар мен мұрағаттардан табылған құжаттарда оның

табанды және жемісті қызметі көрсетілген. Саясаткер, дипломат, меценат және ғылымды дамытуға үлес қосқан, бірнеше тіл білген азамат ретінде Жәңгір ханның бар мақсаты қазақ халқын өркендету, дамыту болды. Оның ақылы мен кең дүниетанымы және табандылығы көптеген белгілі Ресей және Европа зиялыларымен қызметтік және ғылыми байланыс орнатуға мүмкіндік жасады.

Жәңгір хан көріпкелдігі арқасында көшпелі мәдениеттің дағдарысын түсініп, Бөкей хандығының ішкі саясатына шешімді шаралар мен реформалар енгізді. 1827 жылы ол Хан Ордасындағы құрылысты аяқтап, отырықшылықтың үлгісін көрсетеді. Нарын құм төріндегі астана - Хан Ордасы ірі, сауда, өндірістік, білім және көпұлтты әкімшілік орталығына айналды. Қоғамды урбанизациялау мен кәсіби ағарту, тауарлы-қаржылық қарым-қатынасты дамытумен қатар орын алған өзге де өзгерістер оған жалпы саяси тұрақтылыққа қол жеткізуге және халықтың тұрмыс деңгейін жоғарылатуға мүмкіндік берді. Жәңгір хан мектебінің (1841ж.) түлектері өлкеміздің және Қазақстанның белді қайраткерлеріне, Алаш қозғалысы мен Алаш Орда автономиясының беделді мүшелеріне, Ресей мемлекеттік Думасының депутаттарына, ағартушы және ғалымдарға айналды. Олар «Қазақстан» газетін шығарып, бұл сөзді қазақ лексиконына алғаш рет енгізді.

Оның күшімен қазақтың жаңа заңнамасының жинағы дайындалды. Жәңгір хан демеушілігі арқасында Қазан университетінің баспаханасында шарифаттың нұсқасы – «Мұқтасар» кітабының 4568 данасы жарық көрді. Бұл ретте айтарым, Жәңгір ханның Қазан университетімен байланысы және еліміздің игілігіне бағытталған ағарту жолындағы істері, өзі өмір сүрген кездің өзінде-ақ жоғары бағаланып, оның өзі Қазан университетінің Құрметті мүшесі болып сайланды. Араға 168 жыл салып Қазан университетінің Николай Иванович Лобачевский атындағы Ғылыми кітапханасы қабырғасына Жәңгір ханның мемориалдық тақтасы орнатылды. Салтанатты шараға БҚО делегациясын бастап барған облыс әкімі Н.А.Ноғазев және Ресей Федерациясындағы Қазақстанның Төтенше және Өкілетті Елшісі Ғалым Оразбаков, университеттің президенті М.Х.Салаховтар мемориалдық тақтаны бірге ашқан болатын. Бұның өзі барлық жаңаны жинай жүріп, оны ағарту ісі мен имандылыққа тәрбиелеу арнасына бағыттап, қазақ халқының этникалық ерекшеліктері мен ділін сақтай білген Жәңгір ханның игі істеріне тәуелсіз Қазақстан ұрпағының атынан берілген биік баға деп түсінемін. Өзге өркениетке енуі және жаһандану қажет еткен өмірдің жаңа талаптарын үйрену бағытында Жәңгір ханның өзінен қажеттінің бәрін жасай келе, қазақтардың дәстүрі мен мәдениетін сақтап қалғанын, халықаралық қарым қатынастарды және халықтар арасындағы достастықты биік деңгейге көтергенін бүгінде Татарстан Республикасының билігі мен ғылыми және рухани ортасы да мойындап отыр.

Мемлекет қайраткері, реформатор, ағартушы Жәңгір ханның өзі қазақ жеріндегі тұңғыш мұражайдың негізін қалаған еді. Ханның 1827-1828 жылдары Хан Ордасында ашқан мұражайы Қару-жарақ Палатасы деп аталды. Атауы айтып тұрғандай, мұражайдың басты жәдігерлері көшпелі қазақтар өміріндегі маңызды заттардың бірі боп табылатын, отбасылық мұра болып саналатын, ұрпақтан - ұрпаққа беріліп отыратын, қолдануына қарай бес түрге бөлініп, «Бес қару» деген атауға ие болған қару-жарақтар еді. Ол тұрмыста қолданылатын зат болса да, сонымен қатар қайсарлық пен батырлықтың символы атанды. Қазақ түсінігінде қарудан айырылу намыстан айырылумен тең саналды. Осыншалық этнографиялық құндылығы бар коллекцияны жинау Жәңгір ханға оңайға түспегендігі белгілі. Ханның замандастары М.Киттары, К.Гебель, А.В.Терещенко шығармалары мұражай коллекциясының жүйелілігінің көрсетеді. Бұл сипаттамаларды зерттеу негізінде Қару-жарақ палатасын қазақ халқының тарихи-этнографиялық ерекшелігі анық көрініс тапқан Еуразия кеңістігіндегі алғашқы мұражай болғандығын айта аламыз.

Хан мұражайы нақты заттар арқылы тарихты білуге шақырды, қазақтардың Ресей мен Қазақстан тарихындағы ерекше орнын көрсетті. Мұражай жас ұрпақтың бойында патриоттық сезімдерді қалыптастыра отырып, өзінің негізгі миссиясын орындады. Жәңгір ханның тарихқа деген сүйіспеншілігі мен болашаққа ұмтылысы таң қалдырып, бас идірерліктей. Кейінгі

ұрпақтың мұражайды сақтай алмағандығы оның кінәсі емес, бірақ Қару-жарақ палатасының коллекциялары ізсіз жоғалып кеткен жоқ, олар табанды зерттеу жұмыстарын қажет етеді.

Табу және сақтау, келесі ұрпаққа Қазақстан тарихы жөнінде нақты, әрі дәлелді мұраны жеткізу үшін әрекет ету қажет. Мұндай мүмкіндік барлығымызға берілген, ал оны жүзеге асыру - баршамыздың ортақ міндетіміз.

«Егер ғылым да зор пайда әкелетін болса, біздің ұрпақтарымыздың білімсіз өмір сүруі мүмкін емес. Егер барлық ыңтамызды, қаржымызды жасөспірімдердің білім алуына жұмсасақ, берер жемісі де жүз есе артық болмақ», - деген Жәңгір ханның рухани өсиеті университет ұжымының бағыт берер бойтұмарына айналды. Аграрлық және техникалық білім беру саласындағы көшбасшы оқу орнының профессор-оқытушылар құрамы 50 жыл ішінде 37 мыңнан астам маман даярлады. Университеттің көптеген ғалымдары мен түлектері Қазақстан экономикасына елеулі үлес қосып, үлгі алар мақтанышына айналды. Жас ұрпақ – студенттерге аға буынның жарқын істерін дәріптеу Батыс Қазақстан облыстық тарихи-өлкетану мұражайының бөлімшесі боп саналатын Жәңгір хан атындағы тарихи-этнографиялық мұражайдың басты міндетіне айналды.

Мұражай құрылған уақытынан бері университеттің қоғамдық-саяси өміріне белсене араласты. Құрылғаннан бергі он жыл ішінде мұражайда 29237 адам болды, 1335 экскурсия, 130 мәдени көпшілік шара өткізілді, облыстық радиодан 12 сұхбат берілді, есепке 1714 жәдігерлік алынған, 133 көрме ұйымдастырылған, 232 дәріс оқылып, 57 мақала жарық көрген. Мұражай көрермендері - негізінен, студенттер, оқушылар, оқытушылар, ата-аналар, әр жылғы университет түлектері, сонымен қатар шетелдік қонақтар.

Мұражай қызметінде Бөкей Орда мен Жәңгір ханның ағартушылық қызметі тарихын, сондай-ақ өлке мен университет тарихын насихаттау ерекше орын алады. Оның осы іске қосқан үлесі 2006 жылы Облыстық мәдениет бөлімінің грамотасымен марапатталды. Облыстық телеарнаға әрқайсысы 20 минуттан тұратын 42 бағдарлама дайындалған. Бұл істің жоғары нәтижесі Жалпыресейлік «ТелеПроФи-2007г.» конкурсында Жәңгір хан туралы «Пересекающие параллели» атты бейнеочерктің жеңіске қол жеткізуі болды.

Университетіміздің түлегі Жакибаев Мұрат Орынбайұлының продюсерлік орталығы ҰОС кезіндегі қазақтан шыққан жалғыз ұшқыш қыз Хиуаз Доспанова туралы «Успеть сказать спасибо...» фильмін түсіріп, оның Алматы қаласындағы 3 бөлмелі пәтерін жөндеп берді. Фильмнің дайындалуына өзіндік үлес қосқанымызды мақтан тұтамыз. Бұл жемісті әріптестік 2011 жылы да өз жалғасын тауып, Бөкей ордасының құрылғанына 210 жыл толуына арналған «Егер Бөкей болмаса...» атты деректі фильм түсірілді. Сонымен қатар «Ерлікке тағзым» (2005 ж.), «Батыс өңірінің қолөнер туындылары» (2006 ж.), («ЗКАТУ им. Жангир хана: история и современность (1963-2008 г.г.)» (2008 ж.) кітаптары шығарылды.

Мұражай – тәрбиелік мәні бар мәдени орын болып табылады, сол себепті де мұнда түрлі бағыттағы, түрлі аудиторияға арналған шаралар өткізу дәстүрге айналған. Университет жанынан ашылған мұражай болғандықтан, Жәңгір хан атындағы тарихи-этнографиялық мұражайында өтетін шаралардың қатысушылары – білім қуған студенттер. Болашақ маманның жан-жақты хабардар болуына септігін тигізетін мұражайдағы шаралар университеттің «Қазақстан тарихы және философия», «Қазақ және орыс тілдері» кафедраларымен де бірлесе оздырылады. Мысалы, университетінің ардагер-ұстазы, а.-ш.ғ.к. Қарасай тегі Әмірхан Әтенұлының туғанына 85 жыл толуына арналған «**Ұлағаты мол қажырлы еңбек иегері**» атты кездесу кеші, Мұхамед-Салық Бабажановтың туғанына 180 жыл толуына арналған «**Мұхамед-Салық Бабажанов – көрнекті ғалым, қоғам қайраткері**», Сырым Датұлы бастаған ұлт-азаттық қозғалысының басталғанына 230 жыл (1783-1797) толуына арналған «**Қастерлейді халқымыз өз данасын**» атты тарихи-танымдық кештері, суретші Сәкен Ғұмаровтың дүниеге келгеніне 75 жыл толуына арналған «**Ұлуға біткен орам даналығы, оятты менің санамды**» және Жаһанша Досмұхамедұлының туғанына 125 жыл, Уәлитхан Танашевтің туғанына 130 жыл толуына арналған «**Заңгерлігін қайраткерлікке ұштастырған тұлғалар**» атты көрмелердің ашылу салтанаттары өтті. Сонымен қатар, университеттің 50 жылдығы аясында университет көлемінде атап өтілген ауыл шаруашылығы мамандарын даярлайтын бұл оқу орнының қаламызда құрылуының бастауында тұрған Бисен Жұмағалиевке 90 жыл толуына орай

«Дархан ғұмыр» /Қайраткер, ардагер, ғалым/ атты кездесу кеші; Қазақстан Жазушылар Одағының мүшесі, «қара өлеңнің қанатты қаршығасы» атанған жерлес ақын ағамыз Қайрат Жұмағалиевтің «Жарық дүние» атты жаңа кітабының тұсаукесеріне арналған «Әлі де қаламымның қуаты бар...» атты әдеби кешінің, оқу ордасының дамуына зор үлес қосқан ардагер ұстаздарды еске алуға арналған «Рухына тағзым етеміз...» атты ас беру шарасының және т.б. шаралардың өтуіне атсалыстық.

«24 сәуір күні Орал қаласына 6 «А» және 6 «Б» сынып оқушылары дем алуға бардық. Ең бірінші Жәңгір хан атындағы аграрлық-техникалық университетінің музейіне кірдік. Өзім тамаша әсер алдым. Бәрі тамаша өтті. Жәңгір хан тарихын, университет тарихымен таныстық. Бәрі тамаша.»

Теректі ауданы, Шағатай ауылы, Ы.Алтынсарин атындағы ЖББОМ оқушылары

«Жәңгір хан атындағы тарихи-этнографиялық музейінің ұжымы!

Егемен еліміздің ертеңі болар, кемел келешектің кілтін ұстар ел болашағы – оқушыларға өңіріміздің шежірелі тарихы тұңғыш жәдігерлерімен танысу зор әсер етті. Жәдігерлеріңіз көбейе берсін!»

№40 ОЖББОМ тәрбие ісін ұйымдастырушы Сандуғаш Садуақасқызы

«Бүгінгі экскурсия біздің «АТТ-13» тобына қатты ұнады. Оқып жатқан білім ордамыздың тарихын терең білім, жеткен жетістіктері жайлы білдік және де университетіміздің атын алған Жәңгір хан жайлы біраз ақпарат алып, ол кісінің өз кезегіндегі жастарға білім беруге көп мән бергенін білдік. Музей ұжымына мың алғыс айтамыз. Шын жүректен!!!»

АТТ-13 топ студенттері Каипкалиев Ерасыл, Каримов Бақдәулет 23.11.2012

«Шәкәрім атындағы СМУ-нен келген ғалымдар музей жәдігерлерімен, Орал өлкесінің бай тарихымен таныстық. Музей өте келісті экспонаттармен, тарихи құжаттармен толық жабдықталған. Қазақ тарихындағы елеулі тұлға Жәңгір хан, оның өлкенің дамуына қосқан өшпес еңбегі жақсы көрсетілген. Жәңгір хан атындағы БҚАТУ тарихы да жақсы көрсетілген. Музей қызметкерлеріне алғысымызды білдіреміз. Жұмыстарыңыз сәтті болсын!»

Шәкәрім атындағы СМУ проректоры, профессор Қ.Ж.Әмірханов

«С большим восторгом и восхищением ознакомилась с экспонатами музея. Считаю, что музей вносит огромный вклад в воспитание патриотизма студентов, приобщает их к народной мудрости и нацеливает на уважение к национальным традициям.

Моя огромная благодарность за интересную экскурсию директору музея Тулепову Н.Ж. – большому энтузиасту и исключительно эрудированному специалисту. Желаю музею дальнейшего процветания.»

Громкова М.Т. – профессор, д.п.н. г. Москва. 19.09.2012 г.

«От благодарного студента Жумаева Максута Сагинтаевича, с 1993 по 1998 гг. обучался на факультета Ветеринарной медицины.

Всегда в душе останутся светлые воспоминания, о годах проведенных в Зап.Каз. Аграрном Университете. Я очень рад, что родной ВУЗ с каждым годом становится все лучше, сильнее и успешнее!

В своих спортивных достижениях я вижу и ценю зерно целеустремленности, веры в свои силы и тягу к знаниям, что я впитал в стенах родного университета

Цвети родной ЗКАТУ

Цвети мой родной Казахстан!»

№17 қалалық орта мектебінің тарих пәнінің мұғалімі Лазарь А.А. 8 сынып оқушылары атынан «Посещение вашего музея доставило мне, как руководителю группы, так и ученикам, огромное удовольствие. Ученики получили новые знания, положительные эмоции. Выражаю огромную благодарность руководителю Тулепову Н.Ж. и экскурсоводам, в создании музея и в организации экскурсии для школьников».

Жәңгір хан мұражайы экспозициясының жаңа жобасы (этнография залы)

Қазақстанның бас мұфтиі Әбсаттар қажы Дербісәлі мұражайда

Наурыз-2007, ардагерлер университетте

Университет қонақтары мұражайда, 2010 жыл

Екатеринбург қаласындағы Орал мемлекеттік педагогикалық университетінде 25-27 наурыз аралығында XIV Бүкілресейлік тарихи-педагогикалық оқу комитетінің ұйымдастыруымен өткен «История как ценность и ценностное отношение к истории» атты конференцияға Нұржан Жолдығалиұлы «Оружейная палата Бокеевского ханства: истоки формирования ценностного отношения к истории учащихся Жангировского училища» атты тақырыбында баяндама жасады. Баяндама «История как ценность и ценностное отношение к истории» атты конференция жинағында жарық көрді.

Қазақстан Республикасының Ресей Федерациясындағы Елшілігінің арнайы шақыруымен Нұржан Жолдығалиұлы Төлепов мемлекеттік делегация құрамында 2010 жылдың 24 қарашасында Орынбор қаласындағы бұрын Ахмет Байтұрсынов тұрған үйге, сондай-ақ

1917 жылы бірінші және екінші жалпықазақ съездері өткен ғимаратқа орнатылған ескерткіш тақталарды салтанатты ашу рәсіміне қатысты. Сонымен қатар сол күні Орынбор облысының әкімшілігінің конференц-залында өткізілген «Российско-казахстанские отношения: история и современность (региональный аспект)» атты дөңгелек үстелде Н.Төлепов «Роль вузов в развитии приграничного сотрудничества» атты тақырыбында баяндама жасады.

2008 жылы мұражай меңгерушісі Н.Ж.Төлепов. Ресей Федерациясының Мәскеу қаласында 25-27 қазан аралығында Коломна мемлекеттік педагогикалық институтында өткен «Государственная власть и крестьянство в России XX и XXI вв.» атты халықаралық ғылыми-практикалық конференцияға қатысып, көптеген мұрағаттық құжаттарды алып келді. Сонымен қатар Екатеринбург қаласында өткен XI халықаралық тарихи-педагогикалық оқуларға қатысты. Оның «Роль университетского музея в воспитании исторического образования студенчества» атты ғылыми мақаласы аталмыш оқулардың қорытынды ғылыми жинағында / 2 том.197-204 бет./ жарық көрді. Сондай-ақ Оренбург облыстық мұрағатынан Батыс Қазақстан облысының тарихына байланысты құжаттар көшірмесі әкелінді.

Тарихи құжаттар мен жәдігерліктерді ғылыми айналымға енгізу әр мұражай қызметінің маңызды арнасы боп табылады. Ғылыми-зерттеу және ізденіс жұмыстарының бірегей нәтижелер бергенін мақтанышпен айтуға болады. Н.Ж.Төлеповтың Татарстан Республикасының Қазан қаласына (2004, 2008 және 2013 жж.), Ресей Федерациясының Орынбор (2006 жылдан 2013 жылға дейін), Санкт-Петербург (2008), Мәскеу (2007 және 2008 жылдар) қалаларына, Алматы (2005 ж.) мен Орал (2003-2008 жж.) қалаларына жасаған ғылыми-ізденіс экспедициялары нәтижелі болды. Осының негізінде мұражай қоры бұрын белгісіз боп келген мұрағаттық құжаттармен, 500-ден астам сақтау бірлігі мен Жәңгір хан қызметіне қатысты XIX ғасыр фотосуреттерімен, өңір мен университет тарихы туралы құжаттармен толықты.

Осы жылдар аралығында Ресей Федерациясының мұражайларымен, мұрағаттарымен және кітапханаларымен, сонымен қатар Татарстан Республикасының Ұлттық-мәдени ұйымдар қауымдастығымен шығармашылық байланыстар орнатылды.

Оның үстіне Н.Төлепов «Ерлікке тағзым» (2005), «Прикладное искусство Западного Казахстана» (2006) және «Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті: тарих және қазіргі кезең (1963-2008)» атты кітптардың қосымша авторы ретінде шығарылуына белсенді үлес қосты. Сонымен бірге ол - 48 жарияланым мен БАҚ беттеріндегі 22 сөз сөйлеу авторы. Университет бөлімшелерімен бірге ол университет пен мұражайдың веб-сайтын құруға қатысты, сондай-ақ мұражай қызметінде ИСО-9000-2001, ИСО-14001-2000 талаптарын қолдану жұмыстарын жүргізді. 2008 жылдың қыркүйегінде «Алаш» қозғалысының 90-жылдығына арналған «Жымпиты-Семей-Жымпиты» автошеруіне атсалысты. 2010 жылдың қарашасында Қазақстанның Ресейдегі Елшілігі делегациясының құрамында қазақтардың 1917 жылғы I Съезіне арналған және қазақ халқының біртуар ұлы Ахмет Байтұрсынұлының Орынбор қаласындағы мемориалдық тақтасының ашылуына қатысты.

2013 жылдың наурызында БҚО әкімі Н.А.Ноғаев және Қазақстанның Ресейдегі Төтенше және Өкілетті Елшісі Г.Оразбақовтардың басқаруындағы БҚО делегациясының құрамында Қазан университетіндегі белгілі мемлекет қайраткері, реформатор және ағартушы, Бөкей Ордасының ханы Жәңгір ханға арналған мемориалдық тақтаның ашылуына қатысты.

Мұражайлар миссиясының - игілікті, мұражай қызметкерлері еңбегінің теңдессіз бағалы екендігі белгілі, себебі олар жастар бойына көпғасырлық тарихымызға деген құрметі сезімін сіңіреді. Олар өткен шақ мұрасын сақтап, қазіргі заман барысын қадағалай келе, болашаққа жол салады. Жәңгір хан атындағы тарихи-этнографиялық мұражай ел болашағы жастардың бойында төл тарихымызға деген асқақ отаншылдық сезімді тәрбиелей отырып, оларды даму мен жасампаздыққа үндеу арқылы өз миссиясын жоғары дәрежеде орындап келеді.

Білім ордасының дамуына ықпал еткен ректорлар

Дзержинский Александр Яковлевич

Александр Яковлевич Дзержинский 1913 жылы Белорус ССР-нің Витебск облысының Высочанск ауданындағы Бряслово деревнясында дүниеге келген. 1935 жылы Мәскеу зоотехникалық институтын мал дәрігері мамандығы бойынша тәмамдаған. 1935-1939 жылдар аралығында осы институт жанындағы аспирантурада оқиды. 1939 жылы ветеринарлық ғылымдар кандидаты ғылыми дәрежесін алу диссертациясын қорғап, осы жылы доцент ғылыми атағына ие болады. Осыдан кейін, Омбы ветеринарлық институтына доцент ретінде жолданылып, 1940 жылдан бастап сондағы эпизоотология кафедрасының меңгерушісі қызметіне кіріседі.

1941-1946 жылдар аралығында А.Я.Дзержинский Ұлы Отан соғысына қатысып, II дәрежелі Отан соғысы және «Қызыл жұлдыз» орденімен, «1941-1945 ж.ж. Германияға қарсы ҰОС-дағы жеңіс үшін» медалімен марапатталады.

Кеңес әскері қатарынан босағаннан кейін, А.Я.Дзержинский 1946 жылдың 2 ақпанында КСРО астықты және мал шаруашылығы совхоздарының Халық комиссариатының бұйрығымен Алматы зооветеринарлық институтының директоры лауазымына тағайындалып, 1946 жылдың 9 тамызында КСРО Жоғары білім министрлігінің бұйрығымен осы лауазымға бекітіледі. Ол өзінің институт директоры лауазымындағы қызметінде қабілетті ұйымдастырушы және іскер басшы ретінде көріне білді: институттағы студенттер саны мен мал дәрігерлері және зоотехниктерден құралған ғылыми-педагогикалық қызметкерлер құрамы айтарлықтай өсті.

1963 жылдың 21 тамызынан бастап Александр Яковлевич Батыс Қазақстан ауылшаруашылық институтының ректоры қызметін атқаруға кіріседі. Оның алдында жана институт қызметін жолға қою секілді үлкен міндет тұрған еді. Қысқа уақыт ішінде жоғары оқу орнының қарқынды дамуын қамтамасыз еткен берік ұжым іргесі қаланды.

А.Я.Дзержинскийдің ғылыми зерттеулері ауылшаруашылығындағы жануарлар бруцеллезімен күресудің тиімді әдістерін іздестірумен байланысты.

Ол 30-ға тарта ғылыми мақалалар жариялаған. В.И.Ленин атындағы ауылшаруашылық ғылымдарының Бүкілодақтық академиясының ветеринарлық секциясының мүшесі боп сайланды.

*Дзержинский
Александр Яковлевич*

Иконников Валентин Константинович

В.К.Иконников 1914 ж. теміржол жұмысшысы отбасында дүниеге келген. 1930 жылдан бастап Ауылшаруашылық институтының жұмысшы факультетінде оқиды, кейін комсомол аудандық комитетінің балаларға коммунистік білім беру бөлімінің меңгерушісі боп жұмыс істейді. 1933 жылы комсомол жолдамасымен Қазан ауылшаруашылық институтының агрономия факультетіне оқуға түседі. Оқуды сәтті аяқтап, Қазақстанға жұмысқа жіберіледі. Екі жыл Қазтех МТС-інде аға агроном боп істейді, кейін Алматы облзооветеринариясында да осы лауазымда қызмет атқарады.

1940 жылы В.К.Иконников №4 Қазан теміржол совхозына директор болып тағайындалады, кейін аудандық колонна бастығы, ТАКСР Юдинск ауданындағы Ключинск МТС-інің директоры қызметтерін атқарады. Бұл – соғыс кезіндегі және соғыстан кейінгі ауырлығы мол жылдар еді. 1947 ж. желтоқсанында ол ТАКСР Ауылшаруашылығы министрлігінің қаржы-жоспарлау бөлімінің аға агрономы қызметіне ауысады. 1949-1951 жылдар аралығында В.К.Иконников Мәскеудегі Бүкілодақтық тыңайтқыштар және

*Иконников Валентин
Константинович*

агротопырақ институтының аспирантурасында оқиды. Оны бітірген соң, осы институттың Пенза облысындағы Кузнецк ауылшаруашылық станциясына директор боп тағайындалады.

КОКП ОК қыркүйектегі (1953 ж.) және ақпан-наурыздағы (1954 ж.) Пленумдарында ауыл шаруашылығын нығайту мәселелері талқыланып, осы саланы дамыту бағытындағы ірі шаралар қолға алынды. Олардың бірі ауылшаруашылық кәсіпорындарға мамандар топтарын бағыттау болатын. Облыстық партия комитеті 1953 жылдың аяғында ауыл шаруашылығындағы ұйымдастыру жұмыстары бойынша тәжірибесі мол В.К.Иконниковты Пенза облысы Кузнецк ауданындағы Анненск МТС-інің директоры етіп тағайындайды, кейін төрт жылдан соң, ол кеңшарлар басқармасы бастығының орынбасары боп тағайындалады.

В.К.Иконников 1958 жылы «Жергілікті рельефтің көпжылдық шөптер өнімділігіне ықпалы және олардың топырақ эрозиясымен күрестегі рөлі» тақырыбындағы диссертациясын сәтті қорғап, ауылшаруашылығы ғылымдарының кандидаты ғылыми дәрежесіне ие болады. В.К.Иконников 1959 жылдан бастап оқытушылық қызметке ауысып, Пенза ауылшаруашылығы институтының өсімдіктану кафедрасының меңгерушісі боп сайланады. 1961 жылы Пенза облыстық ауыл шаруашылығы басқармасының бастығы, ал 1962 жылдан бастап облыстағы ірі аймақтық басқарма бастығы боп қызмет атқарады.

1964 жылдың мамырында В.К.Иконниковты КСРО Ауыл шаруашылығы министрлігі Батыс Қазақстан ауылшаруашылық институтының ректоры етіп тағайындайды.

Институттың қалыптасу, өсу барысында ол оқытушы – профессорлар құрамын жетілдіре отырып, оқу корпусы, студенттік жатаханалар құрылысын қолға алды. Сонымен бірге агрономия саласында дәрістер оқып, ауыл шаруашылық ілімін насихаттады, облыс және қала ауқымында қоғамдық қызметті тиімді жүргізіп отырды.

В.К.Иконников 1975 жылдан бастап Республика дәрежесіндегі зейнеткер, бірақ жүрегі тоқтағанша кафедра меңгерушісі, доцент қызметін атқарып өтті. Ол 59 оқу-әдістемелік ғылыми жұмысын Ресей мен Қазақстандағы жер өңдеу жүйесіне арнады.

В.К. Иконников «Құрмет Белгісі» орденімен және медальдармен, соның ішінде «1941-1945 жж. Ұлы Отан соғысындағы ерен еңбегі үшін» медалімен марапатталды.

В.К.Иконников КСРО Халық шаруашылығы жетістіктері көрмесіне екі рет қатысып, медальдармен және атаулы сағатпен марапатталды.

Шах Борис Петрович

Борис Петрович Шах 1931 жылы 10 қазанда Ресейдің Кемеров облысының Кемеров ауданының Боровушкино селосында дүниеге келген. Он жылдық мектепті аяқтаған соң, Қазақ ауылшаруашылық агрономия факультетіне оқуға түсіп, оны 1954 жылы үздік тәмамдайды. Институт бітірісімен, 1954-1960 жылдар аралығында еңбек жолын МТС агрономы лауазымынан бастап, кейін оқу-тәжірибелік шаруашылықтың және совхоздың бас агрономы ретінде қызмет атқарады. 1960-1963 жылдар аралығында Қазақ жер өңдеу ғылыми-зерттеу институтының аспирантурасын оқып бітіреді де, 1963 жылы диссертациясын сәтті қорғап шығып, ауыл шаруашылығы ғылымдарының кандидаты ғылыми дәрежесіне ие болады. 1963-1965 жылдары Семей ауылшаруашылық тәжірибелік станция директорының орынбасары болып жұмыс атқарады. 1965 жылы Қазақ КСР Ауылшаруашылық Министрінің бұйрығымен осы министрліктің бас маманы лауазымына ауыстырылады.

Шах Борис Петрович

1965 жылы Қазақстан Компартиясы ОК шешімімен Қазақ картоп-көкөністік шаруашылығы ғылыми-зерттеу институтының қайта құрылған «Талапты» тәжірибе шаруашылығына директор қызметіне жолданады да, 1973 жылға дейін осы лауазымда жемісті қызмет атқарады. Б.П.Шах 10 жыл бойы Қазақ картоп-көкөніс ғылыми-зерттеу институты мен Қазақ ауылшаруашылық институтының ғылыми кеңесінің тұрақты мүшесі болған. 1973-1975 жылдар аралығында Еңбек Қызыл Туы орденді Қазақ ауылшаруашылық институтының «Жанашыр» оқу-тәжірибелік шаруашылығының директоры болып жұмыс жасайды.

Өз еңбек жолында Борис Петрович Шах шаруашылықты басқару қызметін ғылыми-зерттеу жұмысымен терең ұштастыра білді. Ауыл шаруашылығы саласындағы табысты еңбегі үшін Борис Петрович Шах Ленин орденімен, Қазақ КСР Жоғары кеңесі Президиумының Құрмет грамотасымен, «КСРО Ауыл шаруашылығы жетістіктері көрмесінің» төрт дипломымен марапатталған.

1975 жылдың қазан айында Б.П.Шах Ауыл шаруашылығы министрілігінің бұйрығымен Батыс Қазақстан ауылшаруашылық институтының ректоры болып тағайындалады. Институттың жаңа кешенінің құрылысы басталған уақытта ректорлық қызметке кіріскен Б.П.Шах осы кешеннің құрылысына бар күш-жігерін жұмсады. Нәтижесінде 3 оқу ғимараты, 2 тұрғын үй, балалар комбинаты, кітапхана, спорттық блок, виварий пайдалануға берілді. Көптеген пәндер бойынша бағдарламалы оқыту енгізіліп, он лектік дәрісхана оқытудың техникалық құралдарымен толықтай жабдықталды. Ауылға шефтік көмек көрсету бойынша құрылған студенттік құрылыс жасақтарының жұмысын ұйымдастырудағы еңбегі үшін Б.П.Шах 1984 жылы Қазақ КСР Жоғары Кеңесінің Құрмет Грамотасымен марапатталды. Үлкен еңбек тәжірибесіне ие Б.П.Шах институтта қызмет атқарған уақытында институт ұжымын білімді де білікті басқара отырып, оқыту үдерісін жетілдіру, агроөнеркәсіп кешеніне қажетті мамандарды даярлау сапасын арттыруға бағыттай білді.

Шрамко Николай Васильевич

Шрамко Николай Васильевич – Ауылшаруашылық ғылымдарының кандидаты. 1940 жылы дүниеге келген.

Целиноград ауыл шаруашылық институтын бітіргеннен кейін, жолдамамен Бүкілодақтық астық шаруашылығы ғылыми-зерттеу институтында аға – ғылыми қызметкер, зертхана меңгерушісі болып жұмыс істейді. Ол дәнді дақылдарды іріктеу, сұрыптау тақырыбында монография жазды. Егіс алқабы топырағын қорғау мәселесімен Монғолияға үш рет барып қайтты. 1983 жылы Целиноград ауыл шаруашылық институтында ғылым жұмыстар жөніндегі проректор болып жұмыс істеді, ал 1986 жылы Батыс Қазақстан ауыл шаруашылығы институтының ректоры болып бекітілді.

1986-1989 жылдары ректор бола жүріп ол ғылым мен тәжірибені ұштастыра білді, шаруашылық келісім жұмыстарын жетілдіреді. Оқу шаруашылығы және тәжірибе алқаптарының өнімін ұлғайтты. Жаңа шаруашылық үшін құрылыс көздерін іздеді, соның арқасында жатақхана, тұрғын үй, коттедждер тұрғызуды қолға алды.

Н.В.Шрамко 1989 жылы «топырақтану, жер өндеу және агрохимия» кафедрасында доцент бола жүріп, 75 оқу-әдістемелік және ғылыми еңбектер жариялады.

Шрамко Николай Васильевич

Жұбаев Сергей Шұғаұлы

Сергей Шұғаұлы Жұбаев – профессор, Жоғарғы мектеп академиясының корреспондент мүшесі.

Сергей Шұғаұлы Жұбаев 1939 жылы ақпанда Астрахан облысының Марфин ауданындағы Козлов селосында дүниеге келген. 1962 жылы Саратов ауыл шаруашылығын механикаландыру институтын бітірген. Институтты 1962 жылы үздік бітірген ол еңбек жолын Краснояр колхоз-совхоз басқармасының «Марфин» совхозында инженер болып бастады. 1964 жылы Саратов ауыл шаруашылығын механикаландыру институтының аспирантурасына түсіп, 1969 жылы техника ғылымының кандидаты ғылыми дәрежесін алу диссертациясын ойдағыдай қорғап шығады. 1967 жылдан бергі бүкіл еңбек жолы Батыс Қазақстан аграрлық институтымен тығыз байланысты. Осы уақыт ішінде ол институтта түрлі қызметте бола жүріп, ассистенттен ректорға дейін өсті. 1967 жылдың тамыз айынан бастап ассистент, кейін аға оқытушы, доцент, мал шаруашылығы фермаларын механикаландыру кафедрасының меңгерушісі, ауыл шаруашылығын механикаландыру факультетінің деканы қызметтерін атқарды. 1978 жылы оқу ісі жөніндегі проректор болып тағайындалды, ал 1989 жылдың желтоқсан айынан бастап институт ректоры қызметіне кіріседі.

С.Ш.Жұбаев – үздіксіз ауыл шаруашылық білімін оқыту тұжырымдамасы авторларының бірі. Оның басшылығымен институтта ғылыми бөлімшелер, сертификат орталығы, «Зерде»

Жұбаев Сергей Шұғаұлы

ғылыми-өндірістік орталығы, «Аспан» бірлескен ғылыми-өндірістік кәсіпорны, жүнді сынақтан өткізу жөніндегі сертификат орталығы, т.б. құрылды. С.Ш.Жұбаев аспирантура арқылы жоғары білікті мамандар даярлау жөніндегі жұмыстар жүргізіп келеді. Оқу, ғылыми және әдістемелік зерттеулері 68 еңбекте жан-жақты бейнеленген. Оның қатарында 3 өнертапқыштық авторлық куәлік, оқу құралдары бар. Ол – оқу процесінде пайдаланылып жүрген әдістемелік нұсқаулардың авторы. 1986 жылдан 1990 жылға дейін КСРО ауыл шаруашылық министрлігі Бас басқармасы жанындағы техникалық пәндер оқу-әдістемелік бірлестігінің мүшесі болды. Қазіргі күні «Қазақстан Республикасы жоғарғы мектебінің жаршысы» журналының редакциялық алқасының мүшесі, Қазақстан Республикасы Инженерлік академиясының академиялық кеңесшісі.

С.Ш.Жұбаев техника ғылымдарының кандидаты (1967 ж.), профессор (1991 ж.), ҰҒА академигі (1996 ж.), Жоғары мектеп академиясының академиялық мүшесі. Ол бірнеше рет облыстық партия комитетінің бюро және пленум мүшесі, жергілікті Кеңес депутаты болып сайланды.

Ұзақ жылдар бойғы мінсіз еңбегі үшін «Құрмет Белгісі» орденімен, «Еңбек ардагері» медалімен мадақталып, «Қазақ КСР халыққа білім беру ісінің үздігі» құрметті атағына ие болды..

Дамитов Базар Қабдошұлы

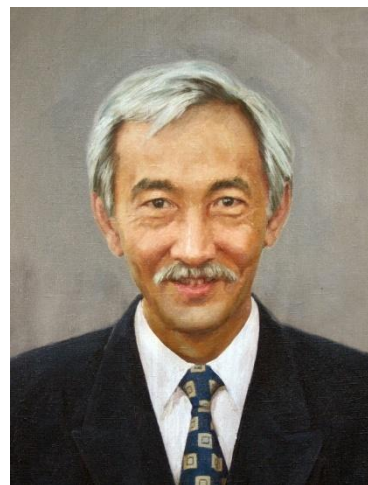
Дамитов Базар Қабдошұлы – Физика-математика ғылымдарының кандидаты, профессор.

1944 жылы Шығыс Қазақстан облысының Көктерек селосында туған. 1968 жылы Мәскеудің инженерлік физика институтын бітіргеннен кейін, С.М.Киров атындағы ҚазМУ-ға жіберіледі.

1971 жылы И.В.Курчатов атындағы атом энергиясы институтының аспирантурасын тәмамдап, 1972 жылы кандидаттық диссертациясын қорғайды. Б.Қ.Дамитовтың бүкіл саналы өмірі Қазақстандағы жоғары мектептің дамуымен байланысты. Ол осы ізгі жолын ең төменгі сатыдан бастады, әуелі ғылыми қызметкер, доцент, кафедра меңгерушісі, декан, Талдықорған педагогика институтының проректоры, Жамбыл педагогикалық институтының ректоры қызметтерін атқарды.

1991-1995 жылдары Президент аппараты мен Қазақстан Республикасы Министрлер Кабинетінің бөлім меңгерушісі. 1995-1999 жылдары Білім, мәдениет және денсаулық сақтау министрлігінің Департаментінде, 1999-2000 жылдары Қазақстан Республикасы Білім және Жоғары Білім министрінің орынбасары болды. 2000 жылы Б.Қ.Дамитов үш институт басы біріккен, жаңадан құрылған Батыс Қазақстан Мемлекеттік университетіне ректор болып келді. Ол осы кезге дейін Қазақстанның жоғары оқу орындарында жинаған тәжірибесін университет жұмысында пайдалана білді. Батыс аймағындағы ең үлкен университетті басқара отырып, ғылыми кадрлердің күшін біріктіруде, жаңа ұжымда сыйластық, ізгі дәстүрлерді жалғастыру, студенттердің білім сапасының артуы және университеттің материалдық-техникалық базасының нығаюына барлық күш-жігерін жұмсап келді. Сондай-ақ, университеттің игі жұмтылыстарының әлемдік білім беру жүйесімен ұштасуына қолайлы жағдай жасады. Б.Қ.Дамитов 80-нен астам ғылыми еңбек жариялаған.

Елімізге елеулі халық ағарту жұмысының білгірі ретінде ол Қазақстан Республикасының «Білім туралы», «Жоғары Білім туралы», «Жастар саясаты туралы» заңдарын жасауға белсене қатысты.

Дамитов Базар
Қабдошұлы

Бозымов Қазыбай Қараұлы

Бозымов Қазыбай Қараұлы, Қызылорда облысы Арал ауданының Сексеуіл бекетінде 1949 жылы 16 ақпанда дүниеге келген. Білімі жоғары, 1976 жылы Батыс Қазақстан ауыл шаруашылығы институтын үздік бітірген.

Еңбек жолын 1964 жылы Орал бекетінің локомотивтік депосында нақты өлшемелі аспаптарды жөндеу, реттеу және оларға қызмет көрсету слесары ретінде бастаған. Жұмыс жасай жүріп, жұмысшы жастардың № 54 кешкі мектебінде оқыған. 1967 жылы сәуір айында тепловоз машинисінің көмекшісі қызметіне ауыстырылған.

1969 – 1971 жылдары Кеңес әскери қарулы күштері қатарында қызмет ете жүріп, қатардағы жауынгердің жоғары наградасы – «Жауынгерлік ерлігі үшін» медалімен марапатталған. 1971 жылы Батыс Қазақстан ауыл шаруашылығы институтына оқуға түсіп, оны 1976 жылы үздік бітіріп шықты.

Бұдан кейінгі еңбек жолы жоғарыда аталған оқу орнымен тығыз байланысты, осы оқу орнында ассистент қызметінен бастап, аспирант, жеке мал шаруашылығы кафедрасының доценті, зооинженерлік факультеттің деканы, Батыс Қазақстан аграрлық университетінің бірінші проректоры, одан кейін Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университетінің ректорына дейінгі лауазымдық қызметтерді атқарды. Қазақстан Республикасы Министрлер Кабинеті жанындағы Жоғары аттестаттау комиссиясының 1996 жылғы 27 қыркүйектегі шешімімен «Зоотехния» мамандығы бойынша профессор ғылыми атағы берілді.

Профессор Қ.Қ. Бозымов 233 ғылыми, оқу-әдістемелік еңбектердің, мақалалардың, соның ішінде «Қазақтың ақбас сиыры» және «Түйе шаруашылығы» монографияларының, «Цитология, эмбриология, гистология негіздерімен жануарлар анатомиясының практикумы» мен «Жылқы және түйе шаруашылығы» оқулықтары, асылдандыру, ауыл шаруашылығы жануарларының өнімділігі мен асылтұқымдық қасиеттерін арттыруға арналған ұсынымдар мен нұсқаулықтардың авторы. «Ерлікке тағзым» және «Білім берудегі сапа менеджменті» кітаптарын шығарған. Оның жетекшілігімен 5 кандидаттық, бір докторлық диссертация қорғалды. Қазіргі кезде де ғылыми зерттеулермен белсенді түрде айналысады, Батыс Қазақстандағы асылтұқымды жануарлардың көбею қабілеттерін арттыруға арналған тақырыптың ғылыми жетекшісі болып табылады. Университеттің диссертациялық кеңесінің төрағасы. Қазақстан ұлттық Жаратылыстану ғылымдары академиясының академигі болып сайланды, сондай-ақ Халықаралық ақпараттандыру академиясының толық мүшесі. Қазақстан ұлттық Жаратылыстану ғылымдары академиясының Батыс Қазақстан филиалының төрағасы. Малды асылдандыру жұмысындағы ірі жетістігі үшін (жаңа аймақтық түр және қазақтың ақбас сиырының екі линиясын шығарған) ҚР ӘМ зияткерлік меншікті қорғау комитеті профессор Қ.Қ. Бозымовқа 2010 жылы 3 патент берді.

Өртүрлі қызметтерде жұмыс жасай жүріп, Қазыбай Қараұлы өзін білгір, ынталы жетекші, жоғары мектептің жанашыл басшысы ретінде көрсете білді. Ұйымдастырғыш таланты, белсенді

Бозымов Қазыбай Қараұлы

ғылыми-педагогикалық қызметі өзі басқарып отырған университеттің дамып-өркендеуіне мүмкіндік туғызды:

- оқытушыларға арналған 72 пәтерлік тұрғын үй, әкімшілік ғимараты, ғылыми-зерттеу институтының ғимараты пайдалануға берілді;
- оқытушыларға және жас ғалымдарға арналған 44 пәтерлік тұрғын үй, студенттік медициналық орталық пайдалануға берілді;
- 9 қабатты 560 орындық студенттік жатақхана іске қосылды.

2008 жылы машинажасау факультетінің 1200 орындық оқу ғимараты және оқу-өндірістік орталығы пайдалануға берілді

Университетте біліктілікті арттырудың өңірлік орталығы ашылды. Оның негізгі міндетінің бірі - өңірдегі бірбейінді кәсіби техникалық мектептер мен колледж оқытушыларының кәсіптік біліктілік деңгейлерін арттыру және оларды қайта даярлау. Аймақтағы ірі өндірістік компаниялармен (КПО б.в., Конденсат, Агрореммаш, Зап.Каз.РЭК және басқалары) әлеуметтік серіктестік аясында арнайы білім беру гранттарымен оқитын студенттер саны жүзге жақын. Университетке 12 Президенттік және 3 атаулы шәкіртақылар бөлінді.

«Жасыл ел» бағдарламасы аясында университет кампусының ландшафтысы «Алғашқы тың игерушілер» аллеясын салу, 3000 астам бағалы ағаш көшеттерін егу, гүл клумбалары мен 5000 шаршы метрлік көгал отырғызу арқылы әдеміленді.

Бозымов Қазыбай Қараұлының еңбек жолында алған марапаттаулары:

ҚазКСР Жоғары Кеңесінің Құрмет грамотасы;

ҚазКСР Ауыл шаруашылығы министрлігінің Құрмет грамотасы;

БЛКЖО Орталық комитетінің Құрмет грамотасы;

«Қазақстан Республикасының Тәуелсіздігіне 10 жыл» мерекелік медалі;

«Қазақстан Республикасы білім беру ісінің құрметті қызметкері» төсбелгісі;

«Қазақстан Республикасының ғылымын дамытуға сіңірген еңбегі үшін» төсбелгісі;

ҚР Президентінің Алғыс хаты, 2005 ж.;

«Құрмет» ордені, 2006 ж.;

ҚР Президентінің Алғыс хаты мен «Барыс» белгісі, 2009 ж.;

«Нұр Отан» халықтық демократиялық партиясының «Белсенді қызметі үшін» төсбелгісі, 2010 ж.;

«Қазақстан Республикасының Тәуелсіздігіне 20 жыл» мерекелік медалі, 2011 ж.

Қ.Қ.Бозымов – беделді ғалым, қоғам қайраткері, білікті кәсіби-жетекші, студенттер қауымы мен әріптестері арасында, облыс пен Республика көлемінде абыройға және құрметке ие. Ол «Нұр Отан» халықтық демократиялық партиясының Батыс Қазақстан облыстық филиалының саяси кеңесінің мүшесі. 2005 жылы ҚР Президентігіне Н.Ә.Назарбаевтың кандидатурасын қолдау жөніндегі қалалық штаб төрағасы және сенімді өкілі болды. Облыстық мәслихат депутаттығына екі мәрте сайланды. Экономика, инфрақұрылымды жоспарлау және дамыту жөніндегі тұрақты комиссия төрағасы.

ҮНДЕУ

Сіз Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университетінің түлегі боп табыласыз және университет қабырғасында алған біліміңізді тиімді қолдана отырып, өз мамандығыңыздың майталманы атандыңыз.

Сізді білім нәрімен сусындатқан Alma Mater қазіргі таңда еліміздің білім кеңістігіндегі көшбасшылар қатарында.

Университет аграрлық ЖОО-лар арасында 1 орынды, ал 23 техникалық ЖОО-лар арасында 3 орынды иеленіп отыр. Сапалы білім беру ИСО-9001 және ИСО-14001 Халықаралық стандарттарына сай жүргізілуде. Оқыту үдерісінде заманауи ақпараттық технологиялар мен интерактивтік әдістер қолданылады.

Өңірдегі жұмыс берушілердің басым бөлігі Жәңгір хан атындағы БҚАТУ-дағы кадрлар даярлау үдерісін жоғары бағалап отыр. 2007-2008 оқу жылы бойынша түлектерді жұмысқа орналастыру 75,5%-ды құрады.

Қол жеткізген жетістіктерге қарамастан, университет өз алдында жаңа толқындағы жоғары білікті де бәсекеге қабілетті мамандар даярлау міндеттерін қойып отыр. Бұл міндеттер үдесінен бірлескен түрде ғана шыға алмақпыз. Сондықтан да біз, университеттің әр жылдардағы түлектері, **Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті түлектерінің Қауымдастығын** құру туралы бастама көтеріп отырмыз.

Бұл ретте бізді білім нәрімен сусындатқан Alma Mater-ге деген ыстық пейіл мен құрмет сезімі, жарқын естеліктер мен «жастық шақ пен жадымыздағы студенттік өмірдің алаңсыз кездері, қазіргі қол жеткен табыстарымыз, тәжірибеміз, кәсібіміз – яғни осы көптеген немесе аздаған жылдар бойында бағындырған белестеріміз бен тұғырлы жеңістеріміздің барлығы да сол студенттік кезде жинақтаған білім қорының жемісі» екендігі туралы ұғым-түсінік жақындастырады.

Сондықтан да қазақстандық білім беру ісінің тағдыры мен оның ахуалына, яғни тұтастай алғандағы еліміздің дамуына бей-жай қарай алмайтын біз, Қауымдастық құрамына кіре отырып, білім мен ғылым көшін ілгері жылжытуға өзіміздің игі үлесімізді қосуды ұйғардық.

Қымбатты достар! Сіздерді шығармашылық ынтымақтастыққа шақыра отырып, университет түлегі ретіндегі Сіздер де Қауымдастық құрамына ену арқылы оның іс-әрекетіне белсенді үлес қосады деген зор сенімдеміз.

**Шынайы құрметпен және риясыз
тілектермен, бастамашыл топ мүшелері.**

Құрметті Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университетінің түлектері!

Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті қазіргі таңда еліміздің білім кеңістігіндегі көшбасшылар қатарында.

Сапалы білім беру ИСО-9001 және ИСО-14001 Халықаралық стандарттарына сай жүргізілуде.

Оқыту үдерісінде заманауи ақпараттық технологиялар мен интерактивтік әдістер қолданылады.

Өңірдегі жұмыс берушілердің басым бөлігі Жәңгір хан атындағы БҚАТУ-дағы кадрлар даярлау үдерісін жоғары бағалап отыр.

Қол жеткізген жетістіктерге қарамастан, университет өз алдында жаңа толқындағы жоғары білікті де бәсекеге қабілетті мамандар даярлау міндеттерін қойып отыр. Бұл міндеттер үдесінен бірлескен түрде ғана шыға алмақпыз.

Сондықтан да түрлі жылдар түлектерінің бастамасымен университетте «Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті түлектерінің Қауымдастығы» ҚБ құрылды.

Қауымдастық мүшелерін Alma Mater-ге деген ыстық пейіл мен құрмет сезімі жақындастырады. Қазақстандық білім беру ісінің тағдыры мен оның ахуалына, яғни тұтастай алғандағы еліміздің дамуына бей-жай қарай алмайтын тұлғалар, Қауымдастық құрамына кіре отырып, білім мен ғылым көшін ілгері жылжытуға өз игі үлестерін қосуды ұйғарды.

Қауымдастық құру мен оның қызметінің басты мақсаты Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті түлектерін мүдделер ортақтастығы, кәсіби және өзге байланыстарды дамыту, кадрларды сапалы даярлаудың өзекті мәселелері мен міндеттерін шешуге қолдау көрсету негізінде біріктіру болып табылады.

Құрметті университет түлектері! Сіздерді «Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті түлектерінің Қауымдастығы» ҚБ мүшелері қатарына шақырамыз.

Қауымдастық мүшелігіне ену мәселелері бойынша «Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті түлектерінің Қауымдастығы» Қоғамдық Бірлестігінің атқарушы органына хабарласа аласыздар. Орган БҚО, Орал қ., Жәңгір хан көшесі 51 мекен-жайында орналасқан. Тел. 50-10-09.

**Шынайы құрметпен және риясыз тілектермен,
«Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан
аграрлық-техникалық университеті түлектерінің
Қауымдастығы» ҚБ атқарушы органы.**

МАЗМҰНЫ

Алғы сөз.....	9
Қалыптасу және даму тарихы: Ауыл шаруашылық институтынан аграрлық университетке дейінгі жол: 1963-2000 жылдар.....	14
Ұжымның қалыптасуы және оқу-материалдық базаны жасақтау.....	14
Ғылыми-зерттеу жұмысын дамыту.....	28
Факультеттер мен кафедралар.....	36
Агрономия факультеті.....	36
Ветеринарлық медицина және зоотехния факультеті.....	48
Политехникалық факультет.....	56
Экономика факультеті.....	68
Қаржы және бухгалтерлік есеп факультеті.....	71
Біліктілікті жетілдіру факультеті.....	74
Жалпыуниверситеттік кафедралар.....	80
- Қоғамдық ғылымдар кафедрасы.....	80
- Шетел және орыс тілі кафедрасы.....	82
- Әскери кафедра.....	83
- Дене тәрбиесі кафедрасы.....	85
Көпбейінді жоғары оқу орны құрамында: 2000-2002 жылдар.....	90
Аграрлық - техникалық институт.....	90
Қаржы-экономикалық институт.....	94
Университет бүгін: 2003-2013 жылдар.....	97
Қазіргі кезең және даму стратегиясы.....	97
Оқу-әдістемелік жұмысты жетілдіру.....	123
Ғылыми жұмысты жетілдіру.....	126
Мәдени-тәрбиелік жұмысты жетілдіру.....	138
Факультеттер.....	154
Агрономия факультеті.....	154
«Тағам өнімдерін өңдеу технологиясы» кафедрасы.....	158
«Өсімдік шаруашылығы және егіншілік» кафедрасы.....	164
«Экология және табиғатты пайдалану» кафедрасы.....	170
Ветеринарлық медицина және биотехнология факультеті.....	174
«Эпизоотология, паразитология және ветеринарлық-санитарлық сараптау» кафедрасы.....	185
«Жұқпалы емес аурулар және морфология» кафедрасы.....	189
«Биотехнология, мал және балық шаруашылығы» кафедрасы.....	193
Политехникалық факультет.....	203
«Ақпараттық жүйелер» кафедрасы.....	213
«Механикаландыру технологиясы және жерге орналастыру» кафедрасы.....	217
«Жалпы техникалық пәндер және кәсіптік білім» кафедрасы.....	219
«Энергетика» кафедрасы.....	221
Экономика және бизнес факультеті.....	225
«Мемлекеттік реттеу» кафедрасы.....	232
«Экономика және болжамдау» кафедрасы.....	238
«Маркетинг және менеджмент» кафедрасы.....	244
«Есеп және аудит» кафедрасы.....	251

«Қаржы» кафедрасы.....	257
Машина жасау факультеті.....	260
«Құрылыс және құрылыс материалдары» кафедрасы.....	263
«Мұнай-газ ісі және машина жасау технологиясы» кафедрасы.....	269
«Химия және химиялық технологиялар» кафедрасы.....	273
Сырттай және қашықтан оқыту факультеті.....	281
Жалпыуниверситеттік кафедралар.....	285
Әскери кафедра.....	285
«Шет тілдері» кафедрасы.....	287
«Қазақстан тарихы және философия» кафедрасы.....	289
«Қазақ және орыс тілдер» кафедрасы.....	291
«Дене тәрбиесі» кафедрасы.....	295
«Физика және математика» кафедрасы.....	301
Бөлімдер мен қызметтер.....	303
Ғылыми-зерттеу институты.....	303
Қосымша білім беру және халықаралық ынтымақтастық департаменті.....	307
Техникалық және кәсіптік білім беру жүйесі педагогикалық қызметкерлерінің біліктілігін арттыру өңіраралық орталығы.....	310
Жоғары оқу орнына дейінгі дайындық бөлімі.....	314
Кәсіптік практика және студенттік мансап департаменті.....	316
Сапа менеджменті жүйесі және инновациялар бөлімі.....	318
Редакциялық-баспа бөлімі.....	320
Ғылыми кітапхана.....	322
Жәңгір хан атындағы тарихи-этнографиялық мұражай.....	327
Білім ордасы дамуына ықпал еткен ректорлар.....	335

Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті

**Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан
аграрлық-техникалық университетіне 50 жыл:
ЖЫЛДАР. ТҰЛҒАЛАР. ЖЕТІСТІКТЕР.
(1963 - 2013)**

Редактор:

Муханбеткалиев А.С.

Шығарылуына жауапты:

Лауберт Л.А.

Компьютерлік беттеу:

**Жумагулова Г.Н.,
Трофимчук Л.Т.**

Мұқабаның әрленімі:
Көркемдік редакторы:

**Ворожейкина О.И.
Трофимчук Л.Т.**

12.08.2013ж. басуға қол қойылды
Формат 30x42 ¼ Офсетті қағаз 80 м/г
Көлемі 43,2 Тапсырма № 242
Таралымы 500
090009 Орал қ., Жәңгір хан көшесі, 51
Анықтама телефоны 51-61-30
E- mail: nio_red@mail.ru